Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Postilla in Jeremiam ;

https://hdl.handle.net/1874/420933

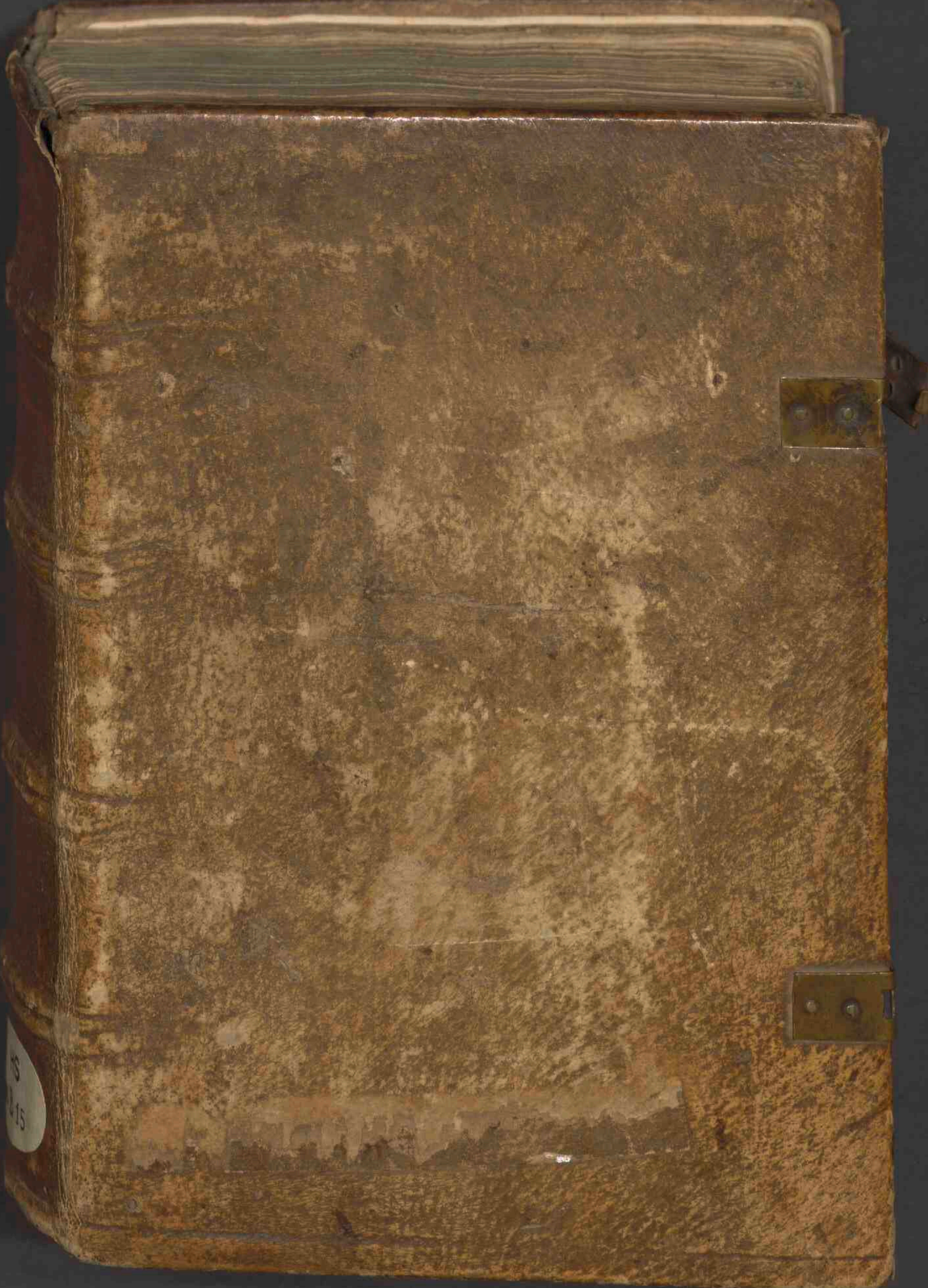

Capl'o sc'o z circa [illegible] lre ostendit [illegible]
lre cum [illegible] ut ex operibus legis ostendunt [illegible] nature
[illegible] lex fidei [illegible] anno [illegible] reos mort[illegible]
contentes [illegible] se ut iustificati [illegible] non peccarent
[illegible] sc'o z circa z Non sumus sicut plures adulterantes verbum dei
[illegible] sic ex [illegible] coram deo in xpo loquimur
[illegible] apostolus tangit duos [illegible] qui corrupta divina doctrina verbum dei
[illegible]
quidam zelum [illegible] tradicionis [illegible] doceba[t]
[illegible] dicit

[illegible]

125.–

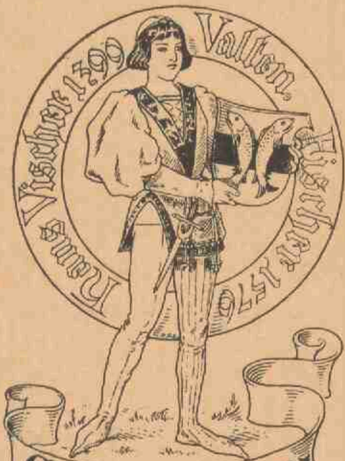

10 B 15

Incipit Glo[sa] sup[er] Jeremia[m] p[ro]phetā Nicolai de Lira

Prophetā in gentibus dedi te. Librum p[ro]positū sc[ilicet] Jer. i° ca°. In quo
notari possūt q[ua]tuor cause huius libri, sc[ilicet] efficiens, materialis, formalis et finalis.
Causa uero efficiens duplex est, una p[ri]ncipalis, sc[ilicet] deus reuelans ea que in hoc li-
bro contenta. 2ª instrumentalis, sc[ilicet] Jeremias, qui s[piritu] s[an]c[t]o dictante scrip-
sit librum istum. Et hec duplex causa notat[ur] cum dicit[ur] dedi te, ita q[uod] in supposito huius
[illegible] deus [illegible] causa efficiens [illegible] [illegible] prolate ea
quod d[icitu]r p[ro]phetam. Causa uero materialis formalis [illegible] in hoc nomine p[ro]pheta
[illegible] uero q[uod] p[ro]pheta [illegible] nomine [illegible] post p[ro]cul [illegible],
q[uia] scilicet [illegible] ea que s[un]t longinqua a naturali [illegible] et humana, et ita
[illegible] ad [illegible] [illegible] gradu, q[uia] aliqua s[un]t [illegible] eminentia [illegible] in
[illegible] sunt diuina, adque [illegible] [illegible] ad
incarnationis diuine misterium [illegible] est [illegible]
[illegible] que est deus [illegible] ad [illegible] conditiones [illegible] plures [illegible]
[illegible] humana [illegible] non [illegible]
nature diuine et humane in supposito [illegible] modi [illegible] facultatem [illegible]
[illegible] misterium [illegible] Jeremias p[ro]pheta inter alios valde clare [illegible]
Ecce dies veniunt dicit dominus et suscitabo dauid [illegible] hec cum [illegible]
de [illegible] doctores hebreorum et latinos, ut plenius videbitur [illegible] deo concedente
et q[uod] Jeremias ita clare [illegible] misterium denunciat [illegible] sit dici de eo [illegible]
Et tu puer p[ro]pheta altissimi vocaberis, q[uia] valde clare [illegible]
Et hec est materia [illegible] huius libri [illegible] ps. [illegible] nono [illegible]
p[ro]phete non s[un]t locuti nisi de diebus messie [illegible] intellectus [illegible]
q[uia] de pluribus aliis locuti s[un]t [illegible] est [illegible] libris
p[ro]pheticalibus, sic deus [illegible]
[illegible] sic [illegible] deus [illegible] absoluta est [illegible] scriptura [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] plenius [illegible]
Alia uero s[un]t longinqua [illegible] humana [illegible] entitatis [illegible] deficiencia,
[illegible] sunt futura contingentia [illegible] non est determinata [illegible]
determinata apud deum [illegible] est [illegible] apud nos [illegible]
p[ro]phetia est diuina inspiratio [illegible] Cassiodorus [illegible] psalterium
[illegible] determinatam [illegible]
denunciat et scribit in hoc libro [illegible] futura [illegible] Jeremias [illegible]
et hec est materia huius libri [illegible] ut [illegible]
[illegible] duplex est forma, sc[ilicet] forma tractatus et forma tractandi [illegible]
[illegible] libri [illegible] tractandi est modus agendi [illegible] p[ro]pheti
[illegible] est [illegible] p[ro]pheta [illegible] Causa finalis huius libri est uti-
litas uniuersalis [illegible] q[uia] est [illegible] gentibus, et [illegible]
[illegible] ad utilitatem omnium gentium.
Liber iste in duas partes diuiditur
[illegible] in prohemium et tractatum [illegible] incipit [illegible]
Circa [illegible] notificatur actor [illegible] sibi commissi. Et [illegible] est
[illegible] in hoc libro [illegible] Verba Jeremie filii Elchie qui fuit [illegible] p[ro]pheta [illegible]
[illegible] fuit [illegible] hebreorum que [illegible] q[uod] [illegible]
[illegible] p[ro]pheta de sacerdotibus [illegible] ipsius p[ro]phete [illegible]

UNIVERSITEITS BIBLIOTHEEK UTRECHT

Verba Jeremie filii Elchie qui fuerunt in anathot

Ex quo p[atet] dignitas sui generis, quia ex tribus sacerdotalibus qui extra fuit [illegible] ipse [illegible] sui dignitate [illegible] in terra ben[iamin] [illegible] libri quod anathot est [illegible] milibus distans a iher[usale]m in sorte beniamin situs. Notificatur [illegible]: quod factum est. Et sciendum quod hoc non est principium sed [illegible] et ponitur [illegible] ad [illegible] verba Jeremie [illegible] quod hec verba precedebant [illegible] domino [illegible] quod factum est i. quod factum est verbum domini

in terra beniamin. quod factum est verbum domini ad eum in die

Indicat hic duos reges quorum temporibus prophetavit scilicet Joatham filium Josie et Sedechias filius Joachim [illegible] quod [illegible] regnaverunt tribus mensibus [illegible] temporibus [illegible] computantur subalijs [illegible]

bus Josie filii Amon regis Juda in tercio decimo anno regni

eius. Et factum est in diebus Joachim filii Josie regis Juda.

usque ad consummacionem undecimi anni Sedechie filii Josie

i. captivitatem [illegible] eius civitate destructa / [illegible] Nabuchodonosor / contrarium vide

regis Juda. usque ad transmigracionem Jerusalem in mense quinto

infra 39. [illegible] dicitur in mense quarto quinta die mensis capta est civitas. Et dicendum quod in mense quarto fuit capta a babilonijs ut ibi dicitur sed civitas non fuit destructa et [illegible] in babilone ducti donec [illegible] voluntas nabuchodonosor [illegible] tunc in anthiochia principes [illegible] missos qui venerunt in mense quinto ut dicitur hic

Et factum est verbum domini ad me dicens. Priusquam te forma

Hic [illegible] describitur [illegible] facta Jeremie de actu prophetandi [illegible] dicit ei adhuc priusquam te formare [illegible] novi te [illegible]

i. novi approbavi / i. predestinavi [illegible] ab eterno / [illegible] ab originali [illegible] in utero [illegible] sanctificans

rem in utero novi te. et antequam exires de vulva sanctificavi te.

ubi [illegible] prophetandi [illegible] Et quia [illegible] [illegible] Et dixi [illegible]

prophetam in gentibus dedi te. Et dixi A. a. a. domine deus.

dicunt aliqui expositores quod hic ter ponitur a quia Jeremias se excusat a tanto officio propter [illegible] defectum [illegible] etatis sensus et eloquencie quia adhuc erat iuvenis. Sed hec expositio [illegible] quia in [illegible] hebraica ubi ponitur hic una dictio composita ex tribus litteris scilicet aleph [illegible] quod [illegible] ponitur hic hec littera he que in hebreo ponitur sonat sicut alia a [illegible] alij sonat in hebreo sicut a in latino et est dictio dicto est interiectio dolentis ut admirantis. Sed quod dicit sed supple omnem defectum se subdit noli dicere [illegible]

ego nescio loqui · quia puer ego sum · Et dixit dominus ad me.
q. d. potens sum omnes destruere tunc supple et te abstinere ab omnibus eorum quos tu formidas propter ege / Sacerdotes fuit ut Jeremias / quia propheta qui aliquando cum fuerat predicationes usque ad mortem sustinuerunt maxime tempore Manasses regis ... Et misit etc.

Noli dicere puer sum · quoniam ad omnia que mittam te ibis ·

et universa quecumque mandavero tibi loqueris · Ne timeas

a facie eorum · quia tecum ego sum · ut eruam te dicit dominus · Et misit
Vidit enim ymaginaria visione quasi sibi dominum imponentem os semine manum suam tangentem / et intellexit quod per hoc designatur collatio doni prophetie sibi a deo ... Et dixit

dominus manum suam / et tetigit os meum · Et dixit dominus ad me
Et quia Jeremias non solum prophetavit contra regnum Jude sed etiam contra plura alia ut videbitur ... Ecce constitui etc.

Ecce dedi verba mea in ore tuo / ecce constitui te hodie super
i. evellendi demuntiare ... destruendo in destructiones ... ad edificandum ... ad figere pro ...

gentes et super regna / ut evellas et destruas · et disperdas
... ad ... demittes ... redificandos et plantandos in terra sua / quod ...

et dissipes · et edifices et plantes
Completum fuit tempore Cyri / qui dedit populo licentiam redeundi in terram suam et redificandi templum et tempore Artaxersis / qui dedit licentiam Neemie redificandi civitatem Jerusalem. Nec ... non quia dominus ... sed ut ... visione ... destructione civitatis ... propheta ... et dixi

Et factum est verbum domini ad me dicens · Quid tu vides
Hic incipit tractatus. Circa quod sciendum quod licet materia principalis huius libri sit miste ... ut supra dictum est / cum Jeremias multo diffusius prebit futura civitatis et templi destructionem / ideo ut melius possit accipi divisio huius libri / Sciendum quod illa materia ... liber in duas partes / quia primo Jeremias hanc destructionem futuram denunciat / 2° ... ipsam deplorat in trenis / qui non est liber destinctus ab ipso ut patet per ... in prologo galeato / qui prologus ponitur in principio libri regum. Prima ... quia primo ... destructionem denunciat / 2° ... epilogat capitulo 42. Prima adhuc in duo / quia primo ... destructionem in decem / 2° ... capitulo 26 ... adhuc ... quia primo de ... destructionem prophetice / 2° historiace / capitulo 39 ... adhuc in duo / quia primo ... destructio civitatis futura / 2° ... huius destructionis capitulo 2 ... adhuc ... quia primo ponitur ... 2° prophete ... futura sit ... visione / 2a ponitur ibi / tu ergo ... destructio ... Et factum est / prima ponitur ... quid tu etc.

Jeremia? Et dixi virgam vigilantem ego video.
Aliqui sic ... virgam vigilantem id est vigilantium ... qui vigilat de nocte ... dormiunt / ... ad ... furta / et habent aliquam virgam longam ... vestes ... de domibus ...

strus / phi ut dicunt de signa futura spolia cum per caldeos / secundum id dicitur pressit quod ingruerant hebraici simonis / qui sic legit baculum amigdalinum ego video / et dicit baculum ad designandum baculum pastoris accelerato / eo quod inter alias arbores amigdalus multum accelerat emitte flores / et ideo tunc sequitur Et dixit

Et dixit dominus ad me Bene vidisti. quia vigilabo ego

Vulgata legit quia festinabo ego / et eadem est sententia in litera nostra tunc dicitur virga vigilate / propter quam causa [illegible] festinato cum loquendi / ideo quod dicitur de homine multum festinare ad aliquid obtinendum quod vigilat super id / vel dicitur quod septima non [illegible] verbo domini / secundum alios accipiendo [illegible] — et propterea vigilabo ego

super verbo meo ut faciam illud. Et factum est verbum domini

Hic ponitur secunda visio tunc dicitur quid tu vides / et quod ponitur ut supra

secundo ad me dicens. Quid tu vides. Et dixi Ollam succensam

Vero est intellectus quod viderit ymaginaria visione ollam plenam igne ardenti / ut aliquis ymaginatur / secundum videbat ollam bulientem / et hoc modo cum vero dicitur ollam succensam cum fortiter bulit / vel in hebreo habetur ollam bulientem ego video

i. ebulitiones que apparent [illegible] olle bulientis [illegible] et faciens poma i. [illegible] — i. a parte aquilonis olla ei

ego video. Et faciem eius a facie aquilonis.

posita ad ignem cum bulit eius ebulitiones i. apparent a parte ignis / et flectunt ad partem oppositam / et per hoc significatur quod caldei civitatem i. ierusalem venirent a parte aquilonis / et ideo sequitur exponendo dictam visionem ab aquilone etc.

et patet litera usque ibi et ponet

Et dixit dominus ad me Ab aquilone pandetur malum super omnes

Secundum quia quando caldei dicuntur venisse ab aquilone / cum caldea sit magis ad orientem [illegible] ad cuius dominium quod nabuchodonosor tunc erat i. antiochiam ut patet Daniel 8 / et regna aquilonis erant sibi subiecta / et maiori parte collegit in exercitu ad veniendum contra ierusalem / ut sic caldei dimitteret municionem bellatoribus [illegible] ab [illegible] contra [illegible] / et ad [illegible] visio ponitur ad designandum [illegible] destructionem / et ut indicium [illegible] et sermo dei velociter completur / sicut quod exponit ioseph de ducti sompno pharaonis fama futura sequitur Genesis 41.

habitatores terre. Quia ecce ego convocabo omnes cognationes

[illegible]

regnorum aquilonis dicit dominus. et venient et ponent unusquisque

Ut illa possit ingredi quando capta / vel ad licitum solium suum secundum capta civitate sedebunt principes i. ponent in soliis suis tamquam victores

solium suum in introitu portarum ierusalem. et super omnes muros

eius in circuitu. et super universas urbes iuda. Et loquar

reddendo eis penam debitam [illegible]

iudicia mea cum eis super omni malicia eorum qui dereliquerunt me.

et libauerunt diis alienis. et adorauerunt opus manuum

hic agit pena ... · i· sib' perpetuis ... mandatum meum obiciendo ... ab timore ... nec tiere ...

suarum. Tu ergo accinge lumbos tuos. et surge et loquere

ad eos omnia que ego precipio tibi. Ne formides a facie eorum.

nec enim timere te faciam vultum eorum. Ego quippe dedi te hodie

q· d· sicut ciuitas non potest capi, et columpna non potest frangi ... nec murus ... penetrari sic non poteris aliquis ... superari ... tu ...

in ciuitatem munitam. et in columpnam ferream. et murum eneum

super omnem terram regibus Iuda principibus eius et sacerdotibus

et omni populo terre. et bellabunt aduersum te. et non preualebunt.

qui ... possunt te ... protegere

quia tecum ego sum ait dominus ut liberem te.

Capitulum 2m Et factum est. Hic ... destructio ... causa ... malicia. Et di ... argunt ... malicia ... pati ... iniuria capitulo 20 ... 2o eius irreparabili... capitulo 17 ... quia ... arguit ... 2o plagit ... presentem capitulo xj ... in medium ... impugnat ... capitulo ... nec enim timere te faciam ... permittam ... placatus ... de malo futuro ... precedere ... timor ... passio de malo futuro ... non ... possibili ... apprehendit ... et succedit ... que est ... de malo futuro ... apprehendit ... indicati ... non timet ... et hoc est ... quia timere ... Ieremias ... Ieremias ... de ... patria ... et ... plangebat quia apprehendebat illa ... placatum ... est de malo futuro ... apprehensio ... et ... adhuc ... malicia ... flagicium ... in medium capitulo 4 ... adhuc ... quia ... malicia ... capitulo 3o ... 3o ... contumacia capitulo x Capitulum ... dicitur ... permittit dei et ... mutua dilectio ... desponsatio ... ut ... appareat ... bonitate eorum ... audite ... magnam dilectionem ... cum sit ... eduxit eum de egipto et sibi ... desponsauit ... legis ... dicitur ... capitulo xlix ... non fecit taliter omni nationi et ... magna dilectio ... admiradatu ... in deserto ubi victualia non ... cibaria ad sufficientiam ... potant Et hec ... dicitur Et factum est.

Capitulum 2m

Et factum est verbum domini ad me dicens. Vade et clama in

i· ... omnibus ... possit audire tam maiores quam minores ... · verbum ... fecit ... · Ierusalem

auribus Ierusalem dicens. Hec dicit dominus. Recordatus sum

tempus ... de egipto · i· legis datum

tui miserans adolescentiam tuam. et caritatem desponsationis

iue. quando secuta es me in deserto. in terra que non seminatur. Sanctus

q. d. tunc ... q. d. sic sanctus ... ad ... sic ... fuit ei applicatus ... sanctificatus ... spiritualiter ...

Israel domino. primitie frugum eius. Omnes qui devorant eum delin

omnes qui devorant ... sic ... primitie non comedunt licite ... sacerdotibus ... ... vastantes ... ... licet ... ... mala ... mala ...

quunt. mala venient super eos dicit dominus. Audite verbum

... dicit ... desc... ... ... fiducia ... ... adhuc ... mala ... ... magistri ... audite ...

domini domus Jacob. et omnes cognationes domus Israel. Hec dicit

q. d. nichil quia ... ideo ... q. d. non fuit defectus ... ex parte mea ...

dominus. Quid invenerunt patres vestri in me iniquitatis. quia elon

i. ydola ... bonitate ... i. ... ydola ...

gaverunt a me. et ambulaverunt post vanitatem. et vani facti sunt.

i. ... non ... quia non ... grati ... beneficio

Et non dixerunt ubi est dominus qui ascendere nos fecit de terra egypti.

qui e ... ... et ... ...

qui traduxit nos per desertum. per terram inhabitabilem et inviam.

... serpentes ... animalia venenosa ... arida et ... ...

per terram sitis et ymaginem mortis. per terram in qua non ambulavit

... ... ita ... ... et ... deus ... homines ... et vestitu ... ita ... eis defuit et ... maior dei dilectio ... quod ... tempore ... et ita ...

... modo loquendi ... i. ... Israel ...

vir. neque habitavit homo. Et induxi vos in terram carmeli

... carmelus eo quod est locus fertilis et amenus ... carmelus est alius ab illo carmelo qui est in sorte effraym qui e magis sterilis

ut comederetis fructum eius et optima illius. Et ingressi

... ydolatriis

contaminastis terram meam. et hereditatem meam posuistis abhominationem

... domate ... ...

Sacerdotes non dixerunt ubi est dominus. et tenentes legem nescie

... ... reges et principes ... ... ydol... ... ...

runt me. et pastores prevaricati sunt in me. et prophete prophetave

... ... q. d.

runt in baal. et ydola secuti sunt. Propterea adhuc iudicio

... mala ... ... propterea adhuc

q. d. nolo vos et filios vestros per violentiam deprimere sed per viam iustitie quia peioribus estis gentibus quam vos [illegible]

contendam vobiscum ait dominus et cum filiis vestris disceptabo.
i. magis meditatione i. [illegible] bestiarum — *i. ad agarenos qui descenderunt ab agar ancilla abrahe per ysmahelem [illegible] cedar filium ysmahelis*

Transite ad insulas cethim et videte et in cedar mittite

et considerate vehementer et videte si factum est huiuscemodi. Si
si alia gens per avos q. d. non si aliqua gens alia [illegible] quos primo coluit [illegible] dimittit eius cultum [illegible] sunt dii [illegible]

mutavit gens deos suos et certe ipsi non sunt dii. Populus
i. populus israel a [illegible] — *i. deos suos qui debebat [illegible] quod erat valde horribile* — *i. angeli superiores*

vero meus mutavit gloriam suam in ydolum. Obstupescite celi

Vel [illegible] quod [illegible] sic [illegible] obstupescite celi super hoc et [illegible] dissipetis [illegible] loquitur de celo aereo [illegible] dicit hic celi in plurali [illegible] diversas eius partes vel [illegible] plurale [illegible] Gen. 1 [illegible] dicitur [illegible] isti sunt dii tui israel [illegible] et [illegible] erat ibi [illegible] ydolum [illegible] celum aereum metaphorice obstupescere quando nobis immutatur [illegible] sic [illegible] facie mutatur et [illegible] tempestate quando sunt tonitrua procelle et fulgura [illegible] magna et [illegible] destruxio [illegible] templi [illegible] quando fuit magna tempestas [illegible] sic [illegible] loquendi dicitur aliqua gens vel [illegible] tempestas [illegible] magnum infortunium accidit ei [illegible] et [illegible] tempestatis [illegible] ea

super hoc et porte eius desolamini vehementer dicit dominus
que sunt [illegible] — *[illegible] dominus [illegible] vita et [illegible] vita et [illegible]*

Duo enim mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aque
i. [illegible] — *i. ydola nulla [illegible] habentia* — *[illegible]*

vive ut foderent sibi cisternas: cisternas dissipatas
[illegible] mali [illegible] plagellorum [illegible] — *[illegible]* — *[illegible] putteos · puteos plagellas [illegible]*

que continere non valent aquas. Numquid servus est israel aut verna-
ab aliis gentibus

culus? Quare ergo est factus in predam? Super eum ru-
i. assiriorum et egyptiorum reges [illegible] — *per liram*

gierunt leones et dederunt vocem suam. Posuerunt terram eius

in solitudinem. Civitates eius exuste sunt et non est qui ha-
i. egypti [illegible] quia memphis et taphnis erant civitates [illegible] in egypto — *i. [illegible]*

bitet in eis. Filii quoque mempheos et taphnis constupra-
[illegible] egypti [illegible] egypti [illegible] rex [illegible] — *q. d. sic*

verunt te usque ad verticem. Numquid non istud factum est tibi
per ydolatriam — *i. [illegible]* — *[illegible]*

quia dereliquisti dominum deum tuum eo tempore quo ducebat te per viam

.i. nili ut habetur in gl.

Et nunc quid tibi vis in via egipti. ut bibas aquam turbidam.
q. mihi dei p multos annos ad irrigandum terram egipti / et ex commixtione terre fit eius aqua turbida / et prohibitum illis aque intrare petens subsidium ab illa gente
sed confisi per terra illa dicit

et quid tibi cum via assiriorum. ut bibas aquam fluminis.
Terra enim ysrael erat sita inter siria et egiptum / ex aquilone habuit siria / a meridie egiptum et qui in festabant ab una parte / querebant auxilium ab alia parte / et nichil eis valebat sed subditum arguet te / desperatos ac divino auxilio / recurrebat ad humanum / et ideo iusto dei iudicio deficiebat cadentes in manibus adversariorum sed si scito etc.

Arguet te malitia tua. et aversio tua increpabit te.
pravitas intellectus — quia malum quod fecisti — per impressionem mali — pro idolatrie cultu

Scito et vide quia malum et amarum est reliquisse te dominum
deum tuum. et non esse timorem eius apud te dicit dominus deus
.i. apud legis date — faciendo et adorando conflatile vitulum exo. 32 — .i. precepta
exercituum. A seculo confregisti iugum meum. rupisti vincula
sed — quia statim cum liberati essent de egipto fecerunt vitulum
mea. et dixisti non serviam. In omni enim colle sublimi
In collibus enim loci colebant ydola propter amenitatem loci et amenitatem in venatione idolorum ...
et sub omni ligno frondoso. tu prosternebaris meretrix
.i. sub patribus sanctis abraham ysaac iacob
Ego autem plantavi te vineam electam. omne semen verum.
q. d. non mali fructus
Quomodo ergo conversa es in pravum vinea aliena. Si laveris
habitus in monte ... ubi ... in .ii. ...
... offerebant ... pro peccato ... non valebat ... debita pena
... et peccata in te ... multiplicata
te nitro. et multiplicaveris tibi herbam borith. ma
i. sacrificiorum veteris legis ad ... peccata quia non valent ... debita
culata es in iniquitate tua coram me dicit dominus deus.
quia peccata ... ut iher. 16. quia peccatum ariolandi ...
Quomodo dicis non sum polluta. post baalim non ambulavi.
Gehennon ubi filios suos ... offerentes idolis
... in convalle ... ubi ... idolatria num. 25.
Vide vias tuas in convalle. scito quid feceris. Cursor

q. d. sic freno inuisti ad idolatria

lenis explicans vias tuas onager assuetus in solli

p[ro]p[ter] talem attractione[m] sentit a longe femella et insequitur sic in maculo; q. d. sic genus in dura senta est idolatria

tudine. in desiderio anime sue attraxit ventum amoris sui.

q. ubi quesiui in desiderio anime sue — ad sentiendum ea p[ro] idolatria

nullus avertit eam. Omnes qui querunt eam non deficient.

in lege p[ro]hibitu erat ne uiri tempore menstruorum suorum admitteret coitu[m] alicui quam uiri; p[ro]pter quod nimis luxuriosi reputabantur qui tali tempore se exponebant et p[er] hoc designatur vehementia idolatrie in p[o]p[u]lo isr[ae]l, quia omni tempore erat adhuc paratus

q. d. recede ab idolatria ne ducaris captiuus nudis pedibus

prohibe q' quam per penitentiam redeas ad d[omi]num

in menstruis eius invenient eam. Prohibe pedem tuum a nu

sic solent duci captiui — de remedio et lo... dimitta

ditate. et guttur tuum a siti. Et dixisti. desperavi. ne

s[ed] dolor et timor amoris vehementes faciunt non mutare dementibus ad oppositum

quaquam faciam. Adamavi quippe alienos. et post eos am

q. d. sic confundantur filii isr[ae]l in idolatria eorum a caldeis eos spoliantes non sunt sed loco prophete desertio primo post fuo subdit

bulabo. Quomodo confunditur fur quando deprehenditur. sic confusi sunt

domus isr[ae]l. ipsi et reges eorum principes et sacerdotes et prophete

eorum. dicentes ligno pater meus es tu. et lapidi tu

me genuisti. Verterunt ad me tergum et non faciem. et in

i. [tem]p[or]e obsidionis per caldeos et sic fuit reuersio diu ubi s[upr]a — reuersio diu

tempore afflictionis sue dicent. surge et libera nos. Ubi sunt dii

q[uia] tempore deus noluit eos saluare

tui quos fecisti tibi. Surgant. et liberent te in tempore afflic

q[uia] p[ro]pter cultu[m] dei habebat unum tantum altare multa ad p[ro]prio loco ydola c[on]tra p[ro]ceptus maior

tionis tue. Secundum numerum quippe civitatum tuarum erant dii

sic diuersos populi statuas

tui iuda. Quid vultis mecum iudicio contendere. Omnes

q[uia] non est senta correcta

dereliquistis me dicit dominus. Frustra percussi filios vestros

s[ed] zachariam tempore ioas et ysaiam tempore manasse et plures alios qui occisi erant ante tempus ieremie sic fuerunt

disciplinam non receperunt. Devoravit gladius vester

q[ui]a talia in natura occidit ut terrorem et lenitatem sic gladius vestra sitiuit sanguine in noxam

prophetas vestros. quasi leo vastator generatio vestra. vide

q. d. non quia primo prouidi ei de terra fluenti lacte et melle manante

te verbum domini. Numquid solitudo factus sum israheli?
q. d. nequaquam tamen sunt ingrati malicia sua

aut terra serotina? Quare ergo dixit populus meus

recessimus non veniemus ultra ad te. Numquid obli
quod ei sponsus in sua desponsatione dat · ligandi mamillas ne grossities earum · decorem appareat · q. d. non. et populus

uiscitur virgo ornamenti sui? sponsa fasciae pectoralis
intelligitur quod gens iudaica nullo modo debuit oblivisci legis quam deus dedit ei in ornamentum cum eam desponsavit in monte synai · quia tamen fecit contrarium et longo tempore fecit populus

sue? Populus vero meus oblitus est mei diebus
q. d. frustra pallias maliciam tuam cum finis scelerum prelatorum tuorum est iniquitas

innumeris. Quid niteris bonam ostendere viam
Hic increpatur cum falsa apparens iustitia per quam suam maliciam palliabant reges et rex manasses qui istam suam palliavit zelo legis imponens ei quod contra eius legem locutus fuisset ut de eo ysaie 30
allegando quod debet te deus diligere · super omnia mala et sceleris

tuam ad querendam dilectionem? Quae insuper et malicias
· in praedictis regibus per quos debebat populus publice et sine dubio palam

tuas docuisti vias tuas. et in alis tuis inventus est
sed principes et maxime tempore manasses ut dicitur 4 regum 21 et sanguinem innoxium effudit manasses multum nimis ut impleret ierusalem usque ad os
q. d. ista innocentium effusio non fuit facta occulta sed in manifesto ita quod non potuit negari

sanguis animarum pauperum et innocentum. Non in fossis inveni
quia invenisti eos debere dolata tua et aliis malis prodentes te arguere. non occidisti eos tu tamen dedisti eorum sanguinem accepisse cum tenebris et mentes
per alia flagella manifeste

eos, sed in omnibus que supra memoravi. Et dixisti: Absque
hic malum fuit peccatum quia tamen peccata perpetrata iudicavit quam pie sed sperabat

peccato et innocens sum: et propterea avertatur furor tuus a me.
quomodo te de tua malicia et penitentes non volentes sed vindicat et peccat

Ecce ego iudicio contendam tecum, eo quod dixeris non peccavi.

Quam vilis facta es nimis, iterans vias tuas. Et ab egip

Tpe enim Achaz peregit ista confusio ab assur / quia spoliata domo domini misit regi assiriorum munera et hiis firmavit non valuit ei sed magis nocuit / quia venit obviam regi assiriorum in damascum et videns ibi altare fecit fieri simile in domo domini / quod fuit occasio ruine sibi et populo suo / Et eadem modo sequenta est confusio ab egipto tempore Sedechie / qui confisus de auxilio egipti rebellavit nabuchodonosor regi / propter quod civitatem et templum destruxit et filios ipsius coram ipso occidit et ipsum captivavit / rege egipti nullum auxilium tribuente ei [illegible]

to confunderis. sicut confusus es ab assur. Nam et ab
ista egredieris. et manus tue erunt super caput tuum. quoniam
obtrivit dominus confidentiam tuam. et nichil habebis prosperum.

Vulgo dicitur. Si dimiserit vir uxorem suam.
et recedens ab eo duxerit virum alium. numquid revertetur
ad eam ultra. Numquid non polluta et contaminata erit
mulier illa. Tu autem fornicata es cum amatoribus multis.
tamen revertere ad me dicit dominus et ego suscipiam te. Le-
va oculos tuos in directum. et vide ubi non sis prostrata.
In viis sedebas. expectans eos quasi latro in solitudine.
et polluisti terram in fornicationibus tuis et in maliciis
tuis. Quamobrem prohibite sunt stille pluviarum. et se-
rotinus ymber non fuit. Frons mulieris meretricis facta est

Et subdit diuina clementia ad penitentiam inuitans post peccata — i. post tot et tanta flagicia

tibi: noluisti erubescere. Ergo saltem amodo voca

(in cognoscendo benefitium tue creatoris) (in cognoscendo beneficium eductionis de egipto sicut populus ebullit quando cecidit in idolatriam usque ad fabricationem vituli)

me: pater meus dux virginitatis mee tu es. Nunquid

(credendo amore per penitentiam)

irasceris in perpetuum: aut perseuerabis in finem? Ecce

(i. ore, opere peccasti) (me permittente peccatio demerito)

Ecce locuta es et fecisti mala et potuisti. Et dixit

(Hic quia arguit in secundia peccata generatione filiis ad populum regni israel. Et dicitur in principio penitentie dicta generatio vicio peccatorum in moreto ibi Vade et clama. Circa populum notandum tempus reuelationis facte ieremie dicens Et dixit)

(sed iude sicut cum tempore ezechie regis iude opere rex israel et populus eius fuit debellatus et captiuatus a assiria propter idolatriam et alia peccata eorum, sicut quod habetur 4 regum 18. et hoc est quod dicitur) (i. quod didicisti ieremie ab ... cum non vidit oculis ... quod non dum ... natus quando populus regni israel fuit captiuatus)

dominus ad me in diebus Josie regis. Nunquid vidisti

que fecerit auersatrix israhel? Abiit sibimet

(i. quod preposuit se omni idolatrie)

super omnem montem excelsum. et sub omni ligno fron

(hoc dixit dominus per Amos et osee qui prophetauit regno israel)

doso: et fornicata est ibi. Et dixi cum fecisset hec

(quia ad alia eorum non fecit penitentiam sed magis auxit malitiam)

omnia. ad me conuertere. et non est reuersa. Et

(i. prophetis de regno iude qui descenderat post eos populus, sed quod vocatur eius soror)

vidit preuaricatrix eius iuda soror. quia pro eo quod me

(preponendo se omni idolatrie in peccatorum) (in manibus regis assiriorum)

chata esset auersatrix israel dimisissem eam. et de

p[re]sentando q[uod] duce[re]nt captivi te — qu[ia] dicta pena illata p[ro]p[ter] israel / et t[amen] de[bui]sset timere ne accideret sibi simile / q[uo]d non fecit sed subdit

dissem ei libellum repudii. et non timuit prevaricatrix
ad idolatriam timore dei p[ost] posito

soror eius iuda. sed abiit et fornicata est eciam ipsa.

et facilitate fornicacionis sue contaminavit terram. et me
lic[et] en[im] r[e]vocavit eos p[er] p[ro]phetas et sic pu niciones ipsius israel ut dictum est

chata est cum lapide et cum ligno. Et in omnibus hiis non

est reversa ad me. prevaricatrix, soror eius iuda in toto
est i[n] p[ro]p[hetas] unde erant multi qui exterius videbantur iusti et t[amen] non erant ut dictum est ca[pitul]o p[re]cedenti

corde suo. sed in mendacio. ait dominus. ¶ Et dixit
cum decessissent peccata non sincere sed ap[par]entie ut subdit

dominus ad me. Iustificavit animam suam aversatrix israel.
non dicit iustificavit ut Gen. 38 de thamar iustior me est / quia minus peccavit ... — Hic ostendit penam prevaricationis et solum de regno israel ... commendat sibi ... dicit Vade et c[etera]

comparacione prevaricatricis iuda. Vade et clama sermo
¶ Et est verbum domini ad ieremiam qui ut aliqui dicunt fuit missus ad aliquos qui de regno israel effugerant manus regis assiriorum et latuerant inter ... et postea ad terram israel redierunt / et ibi multiplicati fuerant / et quia erant ydolatre post captivitatem ... ad reducendum eos de idolatria ad dei cultum / qui fiebat in ierusalem / maxime tempore iosie /
Terra autem israel est in parte aquilonari ... de idolatria

nes istos contra aquilonem et dices. Revertere
sed scriptura vocat i[n] ...

aversatrix israel ait dominus. et non avertam faciem
q[uasi] d[icat] h[ec] faciam p[ro]pter bonitatem meam / non p[ro]pter vestra merita

meam a vobis. quia sanctus ego sum dicit dominus

et nō iraſcar ī ppetuū. Tamē ſcito iniquitatē tuā. quia

in dn̄m deū tuū preuaricata es et diſpſiſti vias tuas

alienis ſub omni ligno frondoſo. et vocē meā nō audiſti.

dicit dn̄s. Conuertimini filij reuertentes dicit dn̄s.

quia ego vir veſter. et aſſumam vos vnū de ciui[tate]

et duos de cognacione. et introducā vos in ſyon et dabo

vobis paſtores iuxta cor meum. et paſcent vos ſciē

tia et doctrina. Cumq; multiplicati fueritis. et creuitis

in terra. in diebus illis ait dn̄s nō dicent vltra archā

teſtamenti dn̄i. neq; aſcendet ſup cor. neq; recor

dabuntur illius. nec viſitabit. nec fiet vltra.

si hoc referatur ad ecclesiam triumphantem tunc fuit impletum in ascensione Christi ut dicitur actuum primo et cum quidem [illegible]

In tempore illo vocabunt ierusalem solium domini. et congregabuntur
postquam locutus est eis assumptus est in celum et sedet a dextris dei si autem referatur ad ecclesiam militantem impletum fuit quando Christus sedens apostolos docebat et in eucharistia quando [illegible] venit [illegible] in cena in qua totus Christus [illegible]

ad eam omnes gentes in nomine domini in ierusalem. et non
separando de latria [illegible]

ambulabunt post pravitatem cordis sui pessimi. autem duo
sunt apostoli Symon et iudas fuit de domo iuda qui fuit [illegible] Christi [illegible] non potuerunt [illegible] que est ipse [illegible] terre promissionis [illegible] apostoli ad predicandum [illegible] ubi erant multi israhelite qui non [illegible] et multos de illis adduxerunt ad fidem et de gentilibus

In diebus illis ibit domus iuda ad domum israhel.
id est ad terram viventium ad quam Christus ante dens in celum [illegible] patres suos

et venient simul de terra aquilonis ad terram quam
qui prius detenti fuerant in limbo illa enim terra fuit eis promissa [illegible] ad eos promissa non est minus sed magis merito [illegible] bona terrena sunt minus bona qua [illegible] et ideo quamquam [illegible] operibus [illegible] ad eos promittitur aliquod terrenum [illegible] bonum spirituale et eternum

hic terra predicta [illegible] celestis adepto [illegible] ego autem dixi [illegible] hereditate [illegible]

dedi patribus vestris Ego autem dixi quomodo ponam te

in filios. et tribuam tibi terram desiderabilem. here
qui ibi [illegible] dei patre [illegible]
exercitus gentium [illegible] hic [illegible] ad ecclesiam [illegible] et gentium de [illegible] est hereditas celestis
hic [illegible] qui duo predicta [illegible] fide et moribus [illegible]

ditatem preclaram exercituum gentium. Et dixi
i. non solum credendo sed ore confitendo [illegible] corde enim creditur ad iustitiam et [illegible] fides [illegible] operibus [illegible]
bona opera ad finem [illegible]

Patrem vocabis me. et post me ingredi non cessabis.
i. [illegible]

Sed quomodo si contempnat mulier amatorem suum. sic contempsit me

domus israel dicit dominus. Vox in viis audita est ploratus

et ululatus filiorum israel quoniam iniquam fecerunt viam suam

obliti sunt domini dei sui. Convertimini filii revertentes

et sanabo aversiones vestras. Ecce nos venimus ad te

tu enim es dominus deus noster. Vere mendaces erant colles et multi-

tudo montium. Vere in domino deo nostro salus israel. Confusio

comedit laborem patrum nostrorum ab adolescentia nostra greges

eorum et armenta eorum filios eorum et filias eorum. Dormie-

mus in confusione nostra et operiet nos ignominia nostra

quoniam domino deo nostro peccavimus nos et patres nostri ab adoles-

centia nostra usque ad hanc diem et non audi-

vimus vocem domini dei nostri

Ca^m x In qua seriatis comprehendit yeremias de preteritum incredulia. Hic autem arguit eum de contumacia, 2° pena debita subiungitur ibi Annunciate in iuda [illegible] in persona domini

hic arguit [illegible] quia ista [illegible] non fuit subsecuta 2° appet contumacia [illegible] cedis fumitur [illegible]

Ca^m x Si converteris israel ait dominus. ad me convertere
i. postquam [illegible] me offendisti — de terra tua [illegible] captivitate babilonica

Si abstuleris offendicula tua a facie mea. non commo

veberis. et iurabis vivit dominus in veritate et in iudicio

Hic ponuntur tres comites iuramenti liciti, et quolibet subtracto redditur illicitum. Primum est iuramentum mendax quod caret veritate, et iuramentum iniquum, ut si quis iuret se [illegible] ... quod caret iusticia, et iuramentum [illegible] quod caret iudicio discretionis, ut si aliquis iuret sine causa et racione legittima

[illegible] bona sibi si fecerit [illegible] ... de 2^a persona ad 3^a ... non fecerit in captivitate ... et per israel intelligitur hic ... quia israel est nomen generale ad omnes ebreos

et in iusticia. et benedicent eum gentes. ipsumque

laudabunt. Hec enim dicit dominus viro iuda. et habitatori

est terra de novo culta [illegible] spinis et [illegible] plena, et [illegible] ... quod erat [illegible] in malicia

ierusalem. Novate vobis novale. et nolite serere super
i. conversione spirituali que placet ei et que fit [illegible] — i. postquam a consuetudine peccandi

spinas. Circumcidimini domino et auferte preputium cor

dium vestrorum viri iuda et habitatores ierusalem. ne forte egre
i. vindicta mea [illegible] ... contumacia permanent [illegible] ... est [illegible] civitatis et templi per caldeos tempore Sedechie [illegible]

diatur ut ignis indignatio mea. et succendatur. et non

sit qui extinguat propter maliciam cogitationum vestrarum
i. in cordibus [illegible]

Annunciate in iuda. et in ierusalem auditum facite.

Je. iiii.

loquimini et canite tuba in terra. clamate fortiter et dicite. congregamini et ingrediamur civitates munitas. Levate signum in syon. confortamini nolite stare. quia malum ego adduco ab aquilone et contritionem magnam. Ascendit leo de cubili suo. et predo gentium se levavit. Egressus est de loco suo. ut ponat terram tuam in desolationem. Civitates tue vastabuntur remanentes absque habitatore. Super hoc accingite vos ciliciis plangite et ululate. quia non est aversa ira furoris domini a vobis. Et erit in die illa dicit dominus peribit cor regis et cor principum. et obstupescent sacerdotes. et prophete consternabuntur. Et dixi heu. heu. heu domine deus. ergone decepisti populum istum et ierusalem dicens pax erit vobis. et ecce gladius pervenit usque ad animam. In tempore illo dicetur populo huic et ierusalem ventus urens in viis que sunt in deserto. vie filie populi mei. non ad ventilandum et ad purgandum. Spiritus plenus ex hiis veniet michi. Et nunc ego loquar iudicia mea

tu eius. Ecce qi nubes ascendet. et qi tẽpestas currus eius.

velociores aqlis equi illius. Ve nob. qm vastati sumus.

Lava a malitia cor tuum ierlm. ut salva fias. usqzquo

morabuntur in te cogitationes noxie. Vox enim annunciatis

a dan. et notum facientis idolum de monte effraym. Dicite

gentes. Ecce auditum est in ierlm custodes venire de terra

longinqua. et dare sup civitates iuda vocẽ suam.

Quasi custodes agrorum facti sunt sup eam in giro. qr me

ad iracundiam provocavit ait dominus. Vie tue et cogitationes

tue fecerunt hec tibi. ista malitia tua qr amara.

qr tetigit cor tuum. Ventrem meum. ventrem meum

doleo. sensus cordis mei turbati sunt in me. non tacebo.

qm vocẽ buccine audivit anima mea clamorẽ prelii. Con

tritio sup contritionem vocata est. et vastata est omnis

terra. repente vastata sunt tabernacula mea. subito pelles

usqzquo videbo fugientem. audiam vocẽ buccine. Quia

stultus populus meus me non cognovit. filii insipientes

Jere. iiii.

Ista est sapientia mundana que est terrena animalis et diabolica Jaco. 3.

sunt et recordes. Sapientes sunt ut faciant mala; bene autem facere
nescierunt. Aspexi terram et ecce vacua erat et nihili; et celos
et non erat lux in eis. Vidi montes et ecce movebantur; et
omnes colles conturbati sunt. Intuitus sum et ecce non erat
homo; et omne volatile celi recessit. Aspexi et ecce car
melus desertus et omnes urbes eius destructe sunt
a facie domini et a facie ire furoris eius. Hec enim dixit dominus: De
serta erit omnis terra; sed tamen consummationem non faciam. Lugebit
terra et merebunt celi desuper eo quod locutus sum; cogitavi et
non penituit me nec aversus sum ab eo. A voce equitis et
mittentis sagittam fugit omnis civitas. Ingressi sunt ar
dua et ascenderunt rupes; et universe urbes derelicte sunt
et non habitat in eis homo. Tu autem vastata quid facies?
Cum vestieris te coccino, cum ornata fueris monili aureo
et pinxeris stibio oculos tuos, frustra componeris; contemp
serunt te amatores tui; animam tuam querunt. Vocem enim
quasi parturientis audivi, angustias ut puerpere. Vox
filie syon intermorientis expandentisque manus suas

lamentans interfectos populi sui

Ca. 4 Ve michi quia defecit anima mea propter interfectos

Completo iam capitulo arguit regni iudeorum multiplex flagitium propter quod meruit supplicium. Hic autem [illegible] dit remedium et [illegible] ponit remedii conclusio. 2o [illegible] lamentacio [illegible] ca. 9. [illegible] tera que concludit [illegible] et [illegible] possit populus habere remedium [illegible] antiquam iusticia [illegible] quibus patet [illegible] toti populo [illegible] Gen. 18. dominus dixit se velle parcere tote civitati sodomorum propter decem iustos si ibi inveniret et ideo remedium [illegible] concludit et dicit dominus [illegible] [illegible] concludit iusticia [illegible] vulgarium tunc dicit

Ca. 5 querendo [illegible] suspiciat

Circuite vias Ierusalem et aspicite et considerate et queri
1. aliquos iustos [illegible] eos [illegible] civitati [illegible] quia ibi erat [illegible] et baruch

te in plateis eius an inveniatis virum facientem iudicium et querentem
et abdemalech ethiops qui erat iustus [illegible] aliquo civitati [illegible] Abraham petens [illegible] Gen. 18
non fuit [illegible] descendere Gen. 18
quasi faciendo [illegible] nomine domino

fidem et propicius ero eis. Quod si etiam vivit dominus dixerint et hoc
[illegible] in domini [illegible] | [illegible] fidelitatem [illegible] Ps. 16 [illegible] | [illegible] fide [illegible]

falso iurabunt. Domine oculi tui respiciunt fidem. Percussisti eos
[illegible] de [illegible] iudea

et non doluerunt. Attrivisti eos et renuerunt accipere discipli
[illegible] | de [illegible] monita prophetarum

nam. Induraverunt facies suas super petram et noluerunt re
hic concludit [illegible] vulgares [illegible]

uerti. Ego autem dixi forsitan pauperes sunt et stulti ignoran
[illegible] precepta moralia et cerimonialia | [illegible] agricultores et opifices [illegible] | [illegible] principes [illegible]

rantes viam domini iudicium dei sui. Vado igitur ad optimates

et loquar eis. Ipsi enim cognoverunt viam domini iudicium dei sui.
[illegible] precepta moralia et cerimonialia [illegible] | [illegible] precepta moralia que erant [illegible]

Et ecce magis hii simul confregerunt iugum ruperunt vincla
[illegible] penarum [illegible] quia [illegible] status [illegible] pena que [illegible] iudeis [illegible]
[illegible] rex babilonis | [illegible] persarum et medorum

Idcirco percussit eos leo de silva. Lupus ad vesperam vastavit
[illegible] antiochi [illegible] multa mala [illegible] iudeis [illegible] libri machabeorum | [illegible] et [illegible] captivat [illegible]

eos. Pardus vigilans super civitates eorum. Omnis qui egressus
[illegible] captivitate babilonica

fuerit ex eis capietur. Quia multiplicate sunt prevaricationes eorum
[illegible] captivitate [illegible] | [illegible] iusticia [illegible]

Ca. 5 confortate sunt aversiones eorum. Super quo propicius tibi esse
Hic describit mala omnium [illegible] et [illegible] concludendo iusticiam eorum concludit opposita mala
2o [illegible] debita pena [illegible] dicit

poterit? filii tui dereliquerunt me et iurant in his qui non sunt dii.
Saturavi eos et mechati sunt et in domo meretricis luxuriabantur. Equi
amatores in feminas et emissarii facti sunt. unusquisque ad uxorem
proximi sui hinniebat. Numquid super his non visitabo dicit dominus?
et in gente tali non ulciscetur anima mea? Ascendite muros
eius et dissipate, consummationem autem nolite facere. auferte propa-
gines eius quia non sunt domini. Prevaricatione enim prevaricata
est in me domus israel et domus iuda ait dominus. Negaverunt
dominum et dixerunt: Non est ipse neque veniet super nos malum.
gladium et famem non videbimus. Prophete fuerunt in ventum locuti
et visio non fuit in eis. Hec ergo evenient illis. Hec dicit dominus
deus exercituum. Quia locuti estis verbum istud, ecce ego do verba
mea in ore tuo in ignem et populum istum ligna et vorabit eos.
Ecce ego adducam super vos gentem de longinquo domus israel
ait dominus, gentem robustam, gentem antiquam, gentem cuius ignora-
bis linguam, nec intelliges quid loquatur. Pharetra eius quasi
sepulcrum patens, universi fortes. et comedet segetes tuas
et panem tuum devorabit et filias tuas comedet gregem

tuũ et armenta tua comedet. vineã tuã ꝛ ficũ tuam. et

conteret urbes munitas tuas in quibus tu habes fiduciam

gladio. Verumtamen et in diebus illis ait dñs nõ faciam vos in consu
hic ponit dec. quatuor causas dui(?) racio prima accipitur ex parte idolatrie sicut dicitur ceteris

matiõm. Quod si dixeritis quare fecit nobis dñs deus noster
in scientia eadem propria · lege transgrediendo

hec omnia. dices ad eos. Sicut dereliquistis me et servistis
· i. iudea · i. in babilone ubi multi de iudeis translati fecerunt sicut idola in terra per idolatria

deo alieno in terra vestra. sic servietis alienis in terra non

vestra. Annunciate hoc domui jacob. et auditum facite in
· i. intelligentia boni

iuda dicentes. Audi populus stulte qui nõ habes cor. qui ha
per carnis · oculi mentis · per carnis · auribus mentis · q. d. me debetis timere et de offensa mea dolere cuius racio subditur

bentes oculos nõ videtis. et aures ꝛ nõ auditis. Me ergo nõ

timebitis ait dñs. et a facie mea nõ dolebitis. Qui posui
· i. contra ordinem · vel se offendendo

arenam terminum mari. preceptum sempiternum quod nõ preteribit.
· i. continuam commovean(tur)

et commovebuntur. et nõ poterunt. et intumescent fluctus
suum cum exprexerunt contra illam · ad ymaginem dei facte per peccatum ꝛ contra heant contagionem

eius. et nõ transibunt illud. Populo autem huic factum est cor incre
verbis meis dans proprietas · leges meas transgrediens

dulum et exasperans. Recesserunt ꝛ abierunt. et nõ dixerunt

in corde suo metuamus dñm deum nrm qui dat nobis plu

viam temporaneam ꝛ serotinam in tempore suo. plenitudinem

annue messis custodientem nobis. Iniquitates vestre
hic ponitur 2a racio que accipitur ex parte avaricie et secundum ultima(?) homo in peccat(is) incidit · absolverunt plenitudinem annue messis

declinaverunt hec. et peccata nostra prohibuerunt bonum per spiritualem ꝛ temporale

simplices ad eos de cipiendos et depauperandos

a vobis. Quia inventi sunt in populo meo impii insidian

qui student decipere eos et corpora

tes quasi aucupes. laqueos ponentes et pedicas ad capi

i. retia aucupis · avibus decipiendis

endos viros. Sicut decipula plena avibus. sic domus

i. homines simplices dolose acquisitis

eorum plene dolo. Ideo magnificati sunt et ditati. incrassati

quia sicut dicit apostolus radix omnium malorum est cupiditas

sunt et impinguati. et preterierunt sermones meos pessime

sicut iuste et iniuste spoliantes aliqui libri habent vidue quod non est in hebreo · quia non servabant in hoc lucra

Causam vidue non iudicaverunt. causam pupilli

non direxerunt. et iudicaverunt iudicium pauperum non iu

dicaverunt. Numquid super hiis non visitabo dicit dominus. aut

q. d. ymo penas debitas inferam

super gentem huiuscemodi non ulciscetur anima mea

que sic illa subest · scilicet falsi

Stupor et mirabilia facta sunt in terra. Prophete

quia fingebat se loqui sermonem dei qui est veritas · huius falsis dicunt esse intelligentibus · et mendacibus

prophetabant mendacium. et sacerdotes applaudebant

qui prius est ad mala

manibus suis. et populus meus dilexit talia.

q. d. quod sacerdotes sacerdotes et prophete falsi · scilicet populi mei tempore caldeos advenientes et captivitatem · q. d. tu eius ipsius iniquitatem et captivitatem

Quid igitur fiet in novissimo eius

Ca^m 6^m Hic concludit ... in medium ... testimonia ... ad ... et oblacionum ... fuit signum ... Hic ... concludit ... ubi omnis calumpnia ... in medio ... [illegible]

... Civitas ... Ierusalem ... ad ... in forte beniamin

6 Confortamini filii beniamin in medio ierusalem et in thecua clan
thecua ei et bethacarem erant duo fortalicia in iudea ... et ... in illis fuit ... armatorum custodie ad ... iter ... vementes ... usque ierusalem

gite buccinam et super bethacarem elevate vexillum quia malum
... quod ... labor

visum est ab aquilone et contritio magna Speciosae et delicatae
i. ierusalem ... in monte syon ... i. principes ... regis babilonis cum ... suis

assimilavi filiam syon ad eam venient pastores et greges eorum
... principum ...

fixerunt in ea tentoria in circuitu pascet unusquisque eos qui sub manu sua
...

sunt Sanctificate super eam bellum consurgite et ascendamus
... non potuimus eam capere ...

in meridie Ve nobis quia declinavit dies quia longiores facte sunt
...

umbre vesperi Surgite et ascendamus in nocte et dissipemus
... legionis ...

domos eius quia hec dicit dominus exercituum Cedite lignum eius et
i. ... i. ...

fundite circa ierusalem aggerem Hec est civitas visitacionis
Hic ...

omnis calumpnia in medio eius Sicut frigidam facit cisterna aquam suam
...

sic frigidã fecit maliciã suã Iniqtas ꝫ vastitas audiet̃

destruaco [illegible]

in ea corã me sẽp infirmitas ꝫ plaga Erudire ierlm ne

forte recedat aīa mea a te / ne forte ponã te desertã trã in

[illegible]

habitabilẽ Hec dicit dñs exercituũ vsq ad racemũ colliget q̃si

[illegible]

in vinea reliqas isrl Conuerte manũ tuã q̃si vindemiator ad

[illegible]

cartallũ Cui loq̃r ꝫ quẽ cõtestabor ut audiat Ecce in

circũcise aures eoꝝ et audire nõ pñt Ecce ṽbũ dñi fcm̃ e

[illegible]

eis in obꝓbrũ / et nõ suscipient id Idcirco furore dñi plenꝰ sũ

[illegible]

laboraui sustinens / Effunde sup paruulũ foris / et sup cõciliũ

iuuenũ simul Vir eñ cũ mlĩe capiet̃ / senex cũ pleno dieꝝ

[illegible]

Et trãsibũt domꝰ eoꝝ ad alteros / agri ꝫ vxores pĩr / q̃ extendã

[illegible]

manũ meã sup habitantes trã dicit dñs A minore usq ad

[illegible]

maiorẽ omnes auaricie student / et a ꝓpheta usq

a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt dolum. Et curabant contritionem filie populi mei

cum ignominia dicentes pax pax et non erat pax. Confusi sunt

quia abhominationem fecerunt. quin pocius confusione non sunt confusi et

erubescere nescierunt. Quamobrem cadent inter ruentes in tempore visitationis

sue corruent dicit dominus. Hec dicit dominus. State super vias et videte

et interrogate de semitis antiquis que sit via bona et ambulate in ea

et invenietis refrigerium animabus vestris. Et dixerunt non ambulabimus.

Et constitui super vos speculatores. audite vocem tube. Et dixerunt

Non audiemus. Ideo audite gentes et cognosce congregatio

quanta ego faciam eis. Audi terra. Ecce ego adducam mala super populum

istum fructum cogitationum eius. quia verba mea non audierunt

et legem meam proiecerunt. Ut quid mihi thus de Saba affertis. et ca

lamum suave olentem de terra longinqua. holocaustomata vestra

non sunt accepta. et victime vestre non placuerunt mihi. Propterea

hec dicit dominus. Ecce ego dabo in populum istum ruinas. et ruent

ieis pres z filii simul vicinus z pximus et pibunt. Hec
bonis nabuc q ierunt in iudea poa pte — fortis z plus docta

dicit dns Ecce venit pplus de tra aqlonis et gens mag
et no poit aliam pre ... duta

cosurget a finibz tre. sagitta z scutu arripiet. crudelis e z no
tribus ... est tribulus

miserebitur. vox ei qsi mare sonabit. et sup eqs ascedet
lo. ieas ... ppo ppi inde

ppati qsi vir ad plm adusu te filia syon. Audiuimus
ptione ... corde ... mentis ... cordibus mebus

famam eius. dissolute st manus nre. tribulao apphedit nos

dolores ut pturiente. Nolite exire ad agros et in via ne
... filia ... filia ... s ... ppli

ambuletis qm gladius inimici pauor in circuitu. filia ppli
... i. filii unigeniti que ... unigeniti ... maior ... adiss
... et ... tribulaco ... dicunt malora ... dolor ... vi

mei accinge cilicio et aspge cine. luctu unigeniti fac t

planctu amaru. qr repete veniet vastator sup vos. pro
hic ... i. ... qui labor ... ad ... metalli
ad bonum no ... aliquo ... labor ... metalli
q metallu ... no purgat ... magis ... et hic est
... dt dns ... ppbatore
i. ... atore
... no ... sit
... malic ... q ... no ... lo ... dui

batore dedi te i ppo meo robustu. et scies z pbabis via eoz
a cultu dei ... dolo z ... fuit defraudantes

Omes isti pncipes declinantes ambulates fraudulet. es
i. ... et no ... i. no ... ullum
i. corrigibiles

z ferru unuisi corrupti st. defecit sufflatoriu. in igne consumptu e
lo. ... plumbu et ... stag ... e ... ideo ... cotra ... pfect ... primo ... ideo ... no ... frustra ... o p ... eoz
no ... frustra ... flat

plubu frustra gflat gflator. malicie at eoz no st gsupte

argentu reprobu vocate eos / qr dns proiecit illos

Hic gr concludit zeli invectiui in quo confidebat in dei sz statuis templi / propter qua credebat ab adversariis defensari et dividitur in duo. qr primo ponit hec / 2° dat confirmationem / ibi In gens [illegible] in duo. qr primo ponit hec invectiui / 2° destructio templi ibi hic ad locu [illegible] in duo / qr primo concludit sedicia in templo commissione boni i ponit / 2° commissione mali prohibiti / i Ecce vos [illegible] Sta in p. Ca° vii

Verbum quod factu e ad jeremia a dno dicens
— ut omnes ingredientes regi dicere possit et audire

Sta i porta domus dni z predica ibi verbu istud z dic Audite

verbu dni ois iuda / qui ingredimini p portas has ut adoretis dnm
— i. opa — cogitatus et

Hec dt dns exercituum ds isrl bonas facite vias vras z stu
— vias pedes concordes i. q. d. si ista omnia nisi facere non concordia [illegible] nolite — qui dicebant adversarii [illegible] temporale [illegible] templum dei

dia vra / et habitabo vobiscu i loco isto / Nolite confidere vobis
— [illegible] qui dicebant [illegible] mala inmittent eis si facerent oblationes et [illegible] facietis [illegible] confidere [illegible] qr primo [illegible] depositi z cautela [illegible]

in verbis mendacii dicentes / templu domini templu dni templu dni est
— i. bindicione digna [illegible]
— i. opus cogitatus / [illegible] vos [illegible] — i. [illegible] ad [illegible]

Qm si bene direxeritis vias vras z studia vra / si feceritis iudiciu i
— et quo ad [illegible] qui ad [illegible] et pupill — et [illegible] ut [illegible] [illegible]

viru z proximu eius / advene z pupillo z vidue no feceritis
— vos indicetis [illegible] et vos [illegible] et [illegible] eos [illegible]

calupnia / nec sanguine innocente effuderitis i loco hoc / et p deos
— [illegible]

alienos no ambulaveritis i malu vobismetipsis / habitabo vo

biscu i loco isto i terra qua dedi patribus vris a seculo usqz i seculum
— hic gr concludit [illegible] commissione mali prohibiti [illegible] Ecce vos [illegible]
— [illegible] — [illegible]

Ecce vos confiditis vob i sermonibus mendacii / q no proderut vobis
— [illegible]

Furari / occidere / adulterari / iurare mendaciter / libare baalim
— [illegible]

et ire post deos alienos quos ignoratis / et venistis et stetistis coram me
in domo hac in qua invocatum est nomen meum et dixistis liberati sumus
eo quod fecerimus omnes abhominationes istas / Numquid ergo spelunca
latronum facta est domus ista in qua invocatum est nomen meum
in oculis vestris Ego ego sum / ego vidi dicit dominus / Ite ad locum
meum in Sylo / ubi habitavit nomen meum a principio / et vide
te que fecerim ei propter maliciam populi mei israel et nunc quia fecistis
omnia opera hec dicit dominus / et locutus sum ad vos mane consurgens
et loquens / et non audistis / et vocavi vos et non respondistis / faciam
domui huic in qua invocatum est nomen meum / et in qua vos habetis
fiduciam et loco quem dedi vobis et patribus vestris / sicut feci silo / et proiciam
vos a facie mea / sicut proieci omnes fratres vestros universum semen effraym
Tu ergo noli orare pro populo hoc / et non obsistas mihi / quia non exaudiam te
Nonne vides quid isti faciunt in civitatibus iuda / et in plateis ierusalem
filii colligunt ligna / et patres succendunt ignem / et mulieres conspergunt
adipem / ut faciant placentas regine celi / et libent diis alienis

i. ad ipsius ... ca ... passiones non sunt in idolo / sed eius punitio dicit ... eo quod ad ... hominis irati ... punit

et me ad iracundiam provocent / Numquid me ad iracundiam provocant dicit dominus
scilicet provocant · q. d. ... / eo quod ... punire ... concedunt

Nonne semetipsos in confusionem vultus sui / Ideo hec dicit dominus deus
i. vindicta mea ... puniendo eos in ... suis

Ecce furor meus et indignatio mea conflatur super locum istum / super viros
puniendo eos in bonis possessis

et super iumenta et super lignum regionis et super fruges terre / et suc
... oblati ita quod non valeat ... ad aliquid ...

cendetur et non extinguetur / Hec dicit dominus exercituum deus israel holo
... ad divinum honorem ... ... in nullo placent ...

caustomata vestra addite victimis vestris et comedite carnes
decipitis in offerendo

quia non sum locutus cum patribus vestris et non precepi eis in die qua eduxi
... non sunt ibi ...

eos de terra egipti de verbis holocaustomatum et victimarum / sed hoc
... precepit holocausta et victimas sibi offerri ... ne talia offerant idolis

verbum precepi eis dicens Audite vocem meam et ero vobis deus / et vos
... et ... hoc est precepi eis in die qua eduxi eos / ... precepta data

eritis michi populus / et ambulate in omni via quam mandavi vobis ut bene sit
obediendo

vobis Et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam / sed abierunt in volup
serviendo idolis

tatibus et pravitate cordis sui mali / factique sunt retrorsum et non in ante
i. ... egressi ... fecerunt et adoraverunt vitulum conflatile ... non quod ... fuit idolatra ...

a die qua egressi sunt patres eorum de terra egipti usque ad diem hanc
scilicet invocando ... est ...

Et misi ad vos omnes servos meos prophetas per diem consurgens diluculo

et mittens / et non audierunt me nec inclinaverunt aurem suam / sed induraverunt

[illegible]

ceruicem / et peius operati sunt quam patres eorum. Et loqueris ad eos omnia

[illegible]

verba hec et non audient te / et vocabis eos et non respondebunt tibi

Et dices ad eos. Hec est gens que non audivit vocem domini dei sui

[illegible]

nec recepit disciplinam. Periit fides et ablata est de ore eorum.

[illegible]

Tonde capillum tuum et proice, et sume in directum planctum quia proiecit

[illegible]

dominus et reliquit generationem furoris sui / quia fecerunt filii iuda malum

[illegible]

in oculis meis dicit dominus. Posuerunt offendicula sua in domo in qua

[illegible]

invocatum est nomen meum ut pollueret eam / et edificaverunt excelsa

Topheth [illegible]

topheth / que est in valle filii ennon ut incenderent filios suos

[illegible]

et filias suas igni / que non precepi nec cogitavi in corde meo. Ideo ecce

[illegible]

dies venient dicit dominus et non dicetur amplius topheth et vallis filii

[illegible]

ennon sed vallis interfectionis / et sepelient in topheth eo quod

[illegible]

non sit locus. Et erit morticinum populi huius in cibum volucribus celi et be-
id est immolat / id est expellat
stiis terre, et non erit qui abigat. Et quiescere faciam de urbibus iuda

et de plateis ierusalem vocem gaudii et vocem leticie, vocem sponsi et

vocem sponse, in desolacionem enim erit terra.

In tempore 1o. Hic concluditur 8m remedium scilicet sapientia doctorum, per quam ipsos possit abor- Cap. 8m
rere et ablata veniat et ammonicione divina liberari. Et hic concluditur maior isto
[illegible] ... quia primo ponitur ipsius contemptus, 2o concluditur eorum remedium et malum eius
[illegible] ... quia primo ponitur ipsi contumaciter, 2o contumacem ibi et dices. Circa
primum ponitur contumacia quantum ad defunctos, quia eciam homines non dimanent in ossa
sepulta. Et quantum ad ... dicitur. Et 1o

scilicet desertos in ierusalem per caldeos

In tempore illo ait dominus eicient ossa regum iuda et ossa principum eius.
Mos enim fuit apud iudeos sepelliri mortuos sumptuose ut habetur Ioh. 19, et maxime
personas regum pontificum et doctorum nobilium, ita quod in capitibus regum ponebant coronas
aureas cum lapidibus preciosis et anulos in digitis, et circa alias personas po-
nebant alia preciosa secundum convenienciam sui status, propter quod caldei in desolacione ierusalem
sepulcra talium effoderunt ossa proicientes et iocalia rapientes

et ossa sacerdotum et ossa prophetarum et ossa eorum qui habitaverunt ierusalem
quia scilicet sacrificaverunt soli et lune et celestibus stellis sicut ipsi ... ut ossa
proiciantur ad solem et lunam ... de sepulcris ... non colla...

de sepulcris suis, et pandent ea ad solem et lunam et omnem miliciam

celi que dilexerunt et quibus servierunt, et post que ambulaverunt et que quesie-
quia habitatores terre ... dicitur / id est invocaverunt super tectis ... solem et lunam ... ardentem

runt et adoraverunt. Non colligentur et non sepelientur, in sterquilinium
primo ponitur contumacia quantum ad vivencium ... colliget / ... putrescet

super faciem terre erunt. Et eligent magis mortem quam vitam omnes qui

residui fuerint de cognatione hac pessima in universis locis que dere-
Hic ponitur huius contumacia ... que est obstinacio populi in peccato ... de ... que ...

licta sunt ad que eieci eos, dicit dominus exercituum. Et dices ad eos.
quia scilicet qui cadit a ... ille ... / a recta via libenter ... ad ea

Hec dicit dominus: Numquid qui cadit non resurget, et qui aversus est non revertetur?
a via mortis / id est obstinata ... apprehenderunt ...

Quare ergo aversus est populus iste in ierusalem aversione contenciosa? Apprehenderunt

mendacium et noluerunt reverti. Attendi et auscultavi: nemo
quod bonum est loquitur, nullus est qui agat penitentiam super peccato suo dicens:
Quid feci? Omnes conversi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens
in prelio. Milvus in celo cognovit tempus suum; turtur et hirundo
et ciconia custodierunt tempus adventus sui; populus autem meus non
cognovit iudicium Domini. Quomodo dicitis: Sapientes nos sumus,
et lex Domini nobiscum est? Vere mendacium operatus est stilus mendax
scribarum. Confusi sunt sapientes, perterriti et capti sunt; verbum enim Domini
proiecerunt, et sapientia nulla est in eis. Propterea dabo mulieres eorum
exteris, agros eorum heredibus, quia a minimo usque ad maximum
omnes avaritiam sequuntur; a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt men-
dacium. Et sanabant contritionem filie populi mei ad ignominiam dicentes:
Pax, pax, cum non esset pax. Confusi sunt qui abominationem fecerunt;
quin potius confusione non sunt confusi, et erubescere nescierunt.
Idcirco cadent inter corruentes; in tempore visitationis sue corruent, dicit Dominus.
Congregans congregabo eos, ait Dominus. Non est uva in viti

18

bus z no st̄ ficus i ficulnea . foliu defluxit / et dedi eis que

p̄tergressa st̄ . Quare sedemus . Convenite z ingrediamur civitatem

munitam / et sileamus ibi / quia dominus deus noster silere nos fecit / et po

tum dedit nobis aquam fellis / peccavimus enim domino . Expectavimus pacem

et non erat bonum / tempus medele et ecce formido . A dan audi

tus est fremitus equorum eius / a voce hinnituum pugnatorum eius commota est omnis terra

Et venerunt z devoraverunt terram z plenitudinem eius urbem z habita

tores eius . Quia ecce ego mittam vobis serpentes regulos / quibus non est

incantatio / z mordebunt vos ait dominus . Dolor meus super dolorem

in me cor meum merens . Ecce vox clamoris filie populi mei de

terra longinqua . Numquid dominus non est in syon / aut rex eius non est in ea . Qua

re ergo me ad iracundiam concitaverunt in sculptilibus suis et vani

tatibus alienis . Transiit messis / finita est estas / et nos salvati

non sumus . Super contritione filie populi mei contritus sum z contristatus

stupor obtinuit me . Numquid resina non est in galaad / aut

[illegible]

medicus non est ibi? quare igitur non est obducta cicatrix filie populi mei

[illegible]

Ca[pitulum] 9 Quis dabit [illegible]

Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lacrimarum /

et plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei. Quis dabit

[illegible]

me in solitudine diversorium viatorum et derelinquam populum meum

[illegible]

et recedam ab eis quia omnes adulteri sunt et cetus prevaricatorum

[illegible]

Et extenderunt linguam suam quasi arcum mendacii / et non veritatis

[illegible]

confortati sunt in terra / quia de malo ad malum egressi sunt / et me

[illegible]

non cognoverunt dicit Dominus. Unusquisque a proximo suo se custo

diat. et in omni fratre suo non habeat fiduciam / quia omnis frater sup

[illegible]

plantans supplantabit. et omnis amicus fraudulenter incedet.

et vir fratrem suum deridebit / et veritatem non loquentur / do

[illegible]

cuerunt enim linguam suam loqui mendacium / ut inique agerent

[illegible]

laboraverunt / Habitatio tua in medio doli in dolo / renuerunt

scire me dicit dominus. Propterea hec dicit dominus exercituum. Ecce ego conflabo et probabo eos. Quid enim aliud faciam a facie filie populi mei. Sagitta vulnerans lingua eorum. dolum locuta in ore suo pacem cum amico suo loquitur. et occulte ponit ei insidias. Numquid super hiis non visitabo dicit dominus. aut in gente huiuscemodi non ulciscetur anima mea. Super montes assumam fletum ac lamentum. et super speciosa deserti planctum. quoniam incensa sunt. eo quod non sit vir pertransiens. et non audierunt vocem possidentis. A volucre celi usque ad pecora transmigraverunt et recesserunt. Et dabo Jerusalem in acervos harene et cubilia draconum. et civitates Iuda dabo in desolationem. eo quod non sit habitator. Quis est vir sapiens qui intelligat hoc. et ad quem verbum oris domini fiat. ut annunciet istud. quare periit terra. exusta sit quasi desertum. eo quod non sit qui pertranseat. Et dixit dominus. Quia dereli

querunt legem meam quam dedi eis. et non audierunt vocem meam. et non
ambulaverunt in ea. et abierunt post pravitatem cordis sui. et post baalim
quos didicerunt a patribus suis. Idcirco hec dicit dominus exercituum deus israel.
i. mittam eis tribulationes amaras
Ecce ego cibabo populum istum absinthio. et potum dabo eis aquam
fellis. et dispergam eos in gentibus quas non noverunt ipsi et patres
eorum. et mittam post eos gladium donec consumantur. Hec dicit
dominus exercituum contemplamini et vocate lamentatrices. et veniant.
et ad eas que sapientes sunt mittite. et properent. festinent et as-
sumant super vos lamentum. deducant oculi vestri lacrimas. et
palpebre vestre defluant aquis. quia vox lamentationis audita
est de syon. quomodo vastati sumus et confusi vehementer. quia
dereliquimus terram. quia deserta sunt tabernacula nostra. Audite
ergo mulieres verbum domini. et assumant aures vestre sermonem
oris eius. et docete filias vestras lamentum. et unaquaque
proximam suam planctum. quia ascendit mors per fenestras
nostras. ingressa est domos nostras. disperdere parvulos de foris

iuvenes de plateis. Loquere: Hec dicit dominus: Et cadet morticinum
q. d. non est qui sepeliat, non sepelientur, non glorietur

hominis quasi stercus super faciem regionis: et quasi fenum post tergum me

tentis: et non est qui colligat. Hec dicit dominus: Non glorietur
Hec dicit quia illi de regno Iude iactabant se Caldeis posse resistere propter sapientiam doctorum, propter fortitudinem bellatorum, et propter munitiones et divitias in urbe aggregatas. q. d. ista non valebunt vobis sed in hoc glorietur qui gloriatur

sapiens in sapientia sua, et non glorietur fortis in fortitudine sua, et non
vere

glorietur dives in divitiis suis: sed in hoc glorietur qui gloriatur, scire
mandata observando et dona recognoscendo

et nosse me: quia ego sum dominus qui facio misericordiam et iudicium et
de superbis

iustitiam in terra. Hec enim placent mihi, ait dominus. Ecce dies veniunt
pro peccatoribus qui / qui preputium sunt carnis / vel cordis

dicit dominus: et visitabo super omnem qui circumcisum habet preputium.
Cum precisione fuit in Iuda ... hic preputium ... erat eis ... sed infidelitas ... et ipsi fuerunt eis in nocumentum ... hic comprehendit ... cordis

super Egiptum et super Iudam, et super Edom, et super filios Ammon,
isti erant Agareni descendentes de Ismael filio Abrahe qui habebant capillos in capite vel comam ... in habitu habitantes et super omnem angulum ...

et super Moab, et super omnes qui attonsi sunt in comam habitantes
... in deserto ... quia omnes gentes habent preputium scilicet carnis et iudei preputium cordis

in deserto: quia omnes gentes habent preputium: omnis autem domus Israel

incircumcisi sunt corde.
Haec dicit quia ubi ... super omnem qui circumcisum habet preputium Iudeos super omnem gentem circumcisam preputium ... quia aliqui de predictis circumcisionibus ... Ismaelite qui et Agareni seu Saraceni dicuntur et filii Ydumei ... Ismael filio Abrahe et Esau filio Ysaac ... quantum ad circumcisionem carnis filii Israel non precellebant ... gentes ... et circumcisio carnis non valebat ... eo quia erat incircumcisi mente ... et filii Israel ... erant incircumcisi corde ... quia omnes gentes habent preputium sicut ... habent preputium cordis quantum ad circumcisionem carnis vel preputium carnis et cordis quantum ad alias

Ca^m x. Audite verbum. Postquam Ieremias deplorauit populi maliciam hic quasi reuocat eos ad primam et primo reuocat eos a similitudine ydolatrie, 2º a transgressione legis diuine ca^o xi. Primum diuiditur in duas. quia primo ponitur reuocacio ipsius, 2º declaracio dicti ibi quia ligna. Primo pro- no quod gentiles crediderunt corpora celestia esse animata et non solum animata sed et habere aliquid diuinitatis, et agere pro libero arbitrio circa inferiora ad communicandum effectus prosperos uel aduersos hominibus, ideo statuerunt ea placari sacrificiis et oblacionibus. Et ideo dicit sequenter quia ut dicitur omnia celi animati sunt et in sensibiles et agunt in hec inferiora contingenter, et offerre eis munera ad placandum optimos effectus est erroneum et supersticiosum ad ydolatriam pertinens, et quia iudei in hunc errorem inciderant ut patet vii ca^o quia faciebant placentas regine celi, ideo ab hoc errore reuocat eos Ieremias dicens sic

Audite verbum quod locutus est dominus super vos domus israel. Hec
(i. leges et statuta corporis — ydolatriam — i. planetis et constellacionibus)

dicit dominus. Iuxta vias gencium nolite discere, et a signis celi
(scilicet metum supersticiosum in uobis ponendo)

(quibus statuunt signa celi placare:)

nolite metuere que timent gentes, quia leges populorum vane sunt.
: inuicibus ut dicitur est et physice tamen non concluditur metus racionalis, licet enim corpora celestia sint agencia, denuntiatur tamen habent virtute immutandi elementa et composita per eis ad diuersas qualitates, quibus disponuntur humana corpora ad diuersas infirmitates, sic per eos medici curant sed colera acuendi, per quam alteracionem non solum corpora disponuntur ad infirmitates aliquas sed et appetitus sensitiuus ad malum, per quos fiunt volubilitates et dispensaciones, eo quod homines ut in pluribus sequuntur suas passiones, sed contra sapientes dominantur corporis prona utcumque homines consideratiuos efficit ut dicitur philosophus ii. ethicorum ad precauendum mala futura, et ideo timere a celi constellacionibus, adhuc quod homo simulat declinando in medium quod disposiciones ad infirmitates corporis et malas passiones et alia huius que sunt ex influencia celi causari, non est malum sed laudabile et bonum, et de hoc dicit Ptolomeus in centiloquio suo quod sapiens dominabitur astris, quantum prouidebit sibi diuersimode contra effectus eorum.

¶ Quia ligna, hic ponitur declaracio dicti et diuiditur in duas partes. quia primo ponitur declaracio ipsa, 2º infertur conclusio ibi. Sic quoque autem dicas per precedentia quod leges populorum vane sunt que sunt ydolatrie, et hoc declarat hic dicens, ideo quia ydola nulla habent virtute iuuandi uel nocendi hominibus, sed magis econtra, quia homines faciunt ydola pro arte et possunt ea dissipare, et hoc est quod dicitur quia ligna.
(i. instrumento carpentarii sic deo sculpsit)

quia lignum de saltu preciditur opus manuum artificis in ascia, auge
¶ Ascia ut dicit Brito i. instrumentum est carpentarii scilicet bis acuta, et dicitur ab ascindendo, quod de ligno communiter ascindit, aut ab ascindendo dicte sunt ea que cadunt de ligno ut dolature, cuius asciola diminutiuum. Papias dicit quod ascia est manubrio breui ex aduersa parte uncinus uel simplicem malleum aut canatum uel bicorne rostrum
(i. composuit)

to et auro decorauit illud clauis et malleis compegit ut
(quia sicut palma crescit in altum virtute nature, sic ydolum metallicum erigitur in altum virtute artis et non virtute propria et ideo sibi non est spes ei)

non dissoluatur. In similitudinem palme fabricata sunt et non lo

quent, portata tollent^r: q^a i(n)cede(re) no(n) valent. Nolite g(er)o timere

q^a oia ag(un)t ut te(n)s a(m)ulla dependens et io s(ci)t. q(uo)d no(n) ti-

ea, q^a n^c male fac(er)e p(ossu)nt n^c bene. No(n) est si(mi)lis tui d(omi)ne, mag-

q. d. nullus e q(ui) n(on) debeat timere

n(us) tu · et magnu(m) nome(n) tuu(m) i(n) fortitu(dine). Q(ui)s no(n) timebit te o rex

i. honor q(ui) debet^r ab omnib(us) / Judei libet q(uod) e(st) veniet et i(n)t(er) qo(s) sapiens ad te honorandu(m) ... / Si ... posuit ... et hic vbu(m) :·

gentiu(m)? Tuu(m) e(ni)m est decus. I(n)t(er) cunctos sapie(n)tes gentiu(m) /

:· Verbis i(n)t(er) cunctos ... ap(u)t et o(mn)es gentes / sapie(n)s ... posuit ... p(ro)mu(m) o(mn)ibus p(re)cetere / et ... deu(m) esse deor(um) / et ... vanit ... adorabat idola i(n) te(m)plis

... et fatui eor(um) ...

et i(n) v(n)iu(er)sis regnis eor(um) nullus e(st) si(mi)lis tui. Pa(ri)t(er) i(n)sipie(n)tes

· i(n) probabu(n)t · · i. doc(tri)na qua ... idolu(m) ... lignu(m) · ... idola ... auro et argento ... argentu(m) ...

et fatui p(ro)babu(n)t^r: doct(ri)na vanitat(is) eor(um) lignu(m) e(st). Argentu(m) in-

q^a ibi ... argentu(m) ... · ... lig(num) ... · s(ci)l(icet) est ... tharsis ...

volutu(m) de tharsis aff(er)t^r: et auru(m) de ophaz: op(us) artificis

idolis ... vestes de tali mat(er)ia

et manus erarii; iaci(n)ct(us) et purp(ur)a i(n)dume(n)tu(m) eor(um): op(us)

celi et t(er)re · ipsi aut(em) ... · ipsi aut(em) carentes vita

artificu(m) v(n)iu(er)sa hec. D(omi)n(u)s aut(em) deus ver(us) e(st): ip(s)e deus viuens

ipsi p(ro)babi(les) facti · ... t(er)re ... homi(num) ...

et rex sempit(er)n(us). Ab i(n)dignatio(n)e ei(us) co(m)mouebi(tu)r t(er)ra: et no(n)

q(ui) i(n) t(er)re ... alij ... morum ... · hic ... i(n)s(er)t^r ... q(uia) idola no(n) ... magis ... et h(oc) e(st) q(uod) d(icitu)r Sic g(er)o dicetis eis :·

sustinebu(n)t ge(n)tes co(m)minatio(n)e(m) ei(us). Sic g(er)o dicetis eis: Dij

:· Kabi(s)pa. ... q(uo)d d(icitu)r e(st) p(r)i(mu)s ... missa a Jeremia Joachim regi iuda / et illis qui cu(m) eo ia(m) erat i(n) babilone / q(ui) de g(er)o ... se tradiderant regi babilonis ut h(abe)t(ur) · Jer. xx ... et caldei ... loco Sic g(er)o dicetis ... et ... rabi(s)pa ... ad idolatria(m) ... dicetis eis ... et ...

qui celos et t(er)ra(m) no(n) fecerunt p(er)eant de t(er)ra, et de h(ijs) q(ue) sub celis s(unt).

Qui facit t(er)ra(m) i(n) fortitu(dine) sua, p(re)parat orbe(m) i(n) sapi(enti)a sua, et p(ru)de(n)tia

pta extendit celos. Ad vocem suam dat multitudinem aquarum in celo. et
elevat nebulas ab extremitatibus terre. fulgura in pluviam
facit. et educit ventum de thesauris suis. Stultus factus est omnis
homo a scientia sua. confusus est omnis artifex in sculptili. quia falsum
est quod conflavit. et non est spiritus in eis. Vana sunt. et opus risu
dignum. in tempore visitationis sue peribunt. Non est his similis
pars iacob. qui enim formavit omnia ipse est. et virga israel hereditatis
eius. Dominus exercituum nomen illi. Congrega de terra confusionem tuam.
que habitas in obsidione. Quia hec dicit dominus. Ecce ego longe proiciam
habitatores terre in hac vice. et tribulabo eos ita ut non inveniantur.
Ve mihi super contritione mea. pessima plaga mea. Ego autem
dixi. plane hec infirmitas mea est. et portabo illam. Taber
naculum meum vastatum est. omnes funiculi mei disrupti sunt.
filii mei exierunt a me. et non subsistunt. Non est qui exten
dat ultra tentorium meum. et erigat pelles meas.

i. de locis occultis
facti idola colendi
i. ipse deus quem populi colunt
scilicet deus iacob
i. habitatores mei capti et dispersi

principes et sacerdotes — pro debitum cultum

Quia stulte egerunt pastores et dominum non quesierunt propterea non
intellexerunt et omnis grex eorum dispersus est. Vox auditionis
ecce venit et commotio magna de terra aquilonis ut ponat civitates
iuda solitudinem et habitaculum draconum. Scio domine quia non est
hominis via eius nec viri est ut ambulet et dirigat gressus suos.
Corripe me domine verumtamen in iudicio et non in furore tuo ne forte
ad nichilum redigas me. Effunde indignationem tuam super gentes
que non cognoverunt te et super provincias que nomen tuum
non invocaverunt quia comederunt iacob et devoraverunt
eum et consumpserunt illum et decus eius dissipaverunt.

ca. xi.

Verbum quod factum est ad ieremiam a domino dicens Audite verba
pacti huius et loquimini ad viros iuda et ad habitatores ierusalem
et dices ad eos Hec dicit dominus deus israel Maledictus vir qui
non audierit verba pacti huius quod precepi patribus vestris

i. tempore eductionis de egipto quia quinquagesimo die a pascha egressionis data fuit lex in monte synai — i. valde dura eo quod afflicti fuerunt ibi filii israel laboribus duris i. operibus luti et lateris et decoctione

in die qua eduxi eos de terra egipti de fornace ferrea dicens
Audite vocem meam et facite omnia que precipio vobis et eritis mihi in
(effectu adimplendo)
populum et ego ero vobis in deum ut suscitem iuramentum quod iura-
(Genesis 22 Ysaac 26 Jacob 28 — in quo natura bonitas)
vi patribus vestris daturum me eis terram fluentem lacte et melle
(i. sicut est dies hec quia filii israel iam sunt sed erant in terra promissionis quam obtinuerant a tempore iosue — i. sit maledictus qui legem non observaverit)
sicut est dies hec Et respondi et dixi Amen domine Et dixit dominus
ad me vociferare omnia verba hec in civitatibus iuda et foris ierusalem
dicens Audite verba pacti huius et facite illa quia contestans conte-
status sum patres vestros in die qua eduxi eos de terra egipti usque
ad diem hanc mane consurgens contestatus sum et dixi Audite
vocem meam et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam sed
abierunt unusquisque in pravitate cordis sui mali et induxi super
eos omnia verba pacti huius quod precepi ut facerent et non fecerunt
(hic probat rebellionem quia inobedientes deo et observatione legis non obedierunt quamvis sepe amoniti fuerint ad hoc per prophetas per moysen iosue samuelem et alios prophetas usque ad captivitatem babilonicam)
Et dixit dominus ad me Inventa est coniuratio in viris iuda et in habi-
(Inpressio hec inventa est coniuratio et est similitudo capitulum illi ei qui colligunt se ad aliquod malum agendum solent se adhuc astringere iuramento et hic designatur obstinatio populi in malo quod videbatur ita unanimiter operari ac si esset iuramento confirmatum)
tatoribus ierusalem Reversi sunt ad iniquitates patrum suorum priores
qui noluerunt audire verba mea et hii ergo abierunt post deos

alienos: ut servirent eis. Irritum fecerunt domus israel et domus

hic [illegible] supplicii [illegible]

iuda pactum meum quod pepigi cum patribus eorum. Quam ob rem hec dicit

fame et gladio et captivitate — [illegible]

dominus. Ecce ego inducam super eos mala de quibus exire non poterunt.

[illegible] — quia non meruerunt

et clamabunt ad me et non exaudiam eos. Et ibunt civitates

offerendo sacrificia [illegible] idolis

iuda et habitatores ierusalem et clamabunt ad deos quibus libant.

[illegible]

et non salvabunt eos in tempore afflictionis eorum. Secundum numerum enim

[illegible] idolatrie in terra iuda. — [illegible]

civitatum tuarum erant dii tui iuda. et secundum numerum viarum ierusalem

[illegible]

posuisti aras confusionis, aras ad libandum baalim. Tu ergo noli

[illegible]

orare pro populo hoc et ne assumas pro eis laudem et orationem.

quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad me in tempore afflictionis eorum

[illegible]

Quid est quod dilectus meus in domo mea facit scelera multa?

[illegible]

Numquid carnes sancte auferent a te malitias tuas in quibus gloriata es?

[illegible]

[illegible]

Olivam uberem pulchram fructiferam speciosam vocavit dominus

[illegible]

nomen tuum. Ad vocem loquele grandis exarsit ignis in ea. et

combusta sunt fruteta eius. et dominus exercituum qui plantavit te lo

cutus est super te malum pro malis domus israel et domus iuda

que fecerunt sibi ad irritandum me libantes baalim. Tu autem

[illegible interlinear gloss]

domine demonstrasti mihi et cognovi. tunc ostendisti mihi studia eorum

[illegible interlinear gloss]

et ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam. et non cognovi

[illegible interlinear gloss]

quia super me cogitaverunt consilia dicentes. Venite mittamus lignum

[illegible interlinear gloss]

in panem eius. et eradamus eum de terra viventium. et nomen

[illegible interlinear gloss]

eius non memoretur amplius. Tu autem domine sabaoth qui iudi

[illegible interlinear gloss]

cas iuste et probas renes et cor. videam ultionem tuam

ex eis. tibi enim revelavi causam meam. Propterea hec dicit dominus ad

[illegible]

viros anathoth qui querunt animam tuam et dicunt non prophetabis

[illegible interlinear gloss]

in nomine domini. et non morieris in manibus nostris. Propterea hec dicit

[illegible interlinear gloss]

dominus exercituum. Ecce ego visitabo super eos. iuvenes morientur

in gladio. filii eorum et filie eorum morientur in fame. et reliquie

non erunt ex eis. Inducam enim malum super viros anathoth. annum visi

tationis eorum.

xii. Iustus quidem etc. hic ieremias plangit sibi adversarium prosperitatem et loquitur de viris anathoth se persequentibus se et dicit 1o. quod propter primo[illegible] premonere ponit [illegible] secundo dum ruptis ibi Si cum pe[ditibus] dicit quod

hoc premittit ieremias ne videatur loqui temere de divinis iudiciis

Iustus quidem tu es domine si disputem tecum. [illegible] id est viros anathoth [illegible]

verumtamen iusta loquar ad te. Quare via impiorum prosperatur. id est firmati sunt in terra

et bene est omnibus qui prevaricantur et inique agunt. Plantasti

eos et radicem miserunt. proficiunt et faciunt fructum. Prope

qui eum [illegible] anathoth [illegible]

es tu ori eorum. et longe a renibus eorum. Et tu domine nosti

me. vidisti me. et probasti cor meum tecum. Congrega eos

[illegible] et puniat eos ut terra [illegible] et ne [illegible] eorum malicia terra [illegible]

quasi gregem ad victimam. et sanctifica eos in die occisionis.

[illegible]

Usquequo lugebit terra. et herba omnis regionis siccabitur.

victu [illegible] et terra [illegible]

Propter maliciam habitantium in ea. consumptum est animal et volucre.

id est viri anathoth [illegible] [illegible] [illegible]

qui dixerunt non videbit novissima nostra. Si cum peditibus

novissima nostra [illegible] in errore quo negat [illegible] morte non [illegible] punitio [illegible] qui negat [illegible] providencia [illegible] ad [illegible] arbitrio [illegible] ad eo

[illegible] et [illegible] difficulter [illegible] anathoth [illegible] pedites [illegible] [illegible]

currens laborasti. quomodo contendere poteris cum equis.

id est [illegible] anathoth [illegible] et viros [illegible] ibi [illegible]

Cum autem in terra pacis securus fueris. quid facies in superbia

id est [illegible] anathoth [illegible] id est [illegible]

Iordanis. Nam et fratres tui et domus patris tui. etiam ipsi

[illegible] superbia iordanis [illegible] iordanis [illegible] superbiat et [illegible] terra [illegible] ad [illegible] capitulo.

cu alijs qrebes te i torqrie — decedes t' vba pugitiua vl poci9 vba dextia qui no dicunt ay facia s3 pp i· occulte

pugnauerunt aduersum te et clamauerunt post te plena voce

aliqis ei loqbat' pacifice ei singultos attracta ut magis eum deciperent — i· tempore nos meo

Ne credas eis · cu locuti fuerint t' bona · Reliq domu mea ·

verbis z vndat — i· ita in dilecta sic est aia mea &c adoptiuedi quatia dei erga bonos z gebeam piaqs dececo pro speciali dt talis e cor meu z aia mea

dimisi hereditate mea · dedi dilecta aiam mea i manu

Reliq domu sic po' z in de quo videt dns &c. s. de ppl' iude desruatoe et p° demitia z q desruatoe z o ipi i pacto ibi q dt · Et q̄ist dnobus appebit q dt &c solnto circa p'ri dt dns Reliq do · i· aiac gotica p iudeos

i· nobiu oz z domini ei — gens indicata z q d · ipa · id hereditas mea ipse

i inimicoz eius · facta e m hereditas mea qsi leo i silua ·

i· dn° demo blassfemiam — qi mittendo ea i manibs inimicoz suoz ideo sequit' — i· vibricata sagitt i dnis ppli q d sic qz eqm vnda sic

dedit contra me voce · ideo odiui eam · nu quid auis di-

nat afflictu spualit' ab egiptijs et assirijs — i· tota sanguilenta q d sic ppls ut qui tota ara destruxit occido z captiuos ideo sequit'

scolor hereditas mea m' · nu quid auis tincta p totum · ·

s. ad deuorandu inimicos eius

Venite ggregamini omes bestie tre · ppate ad deuorandu

i· p'ncipes quod ab vrbe ut patuit sup cap° adea venerunt pastores — i· inter ipsos ipsi vinea dni domus ipse est

i· destruxerunt

Pastores multi demoliti sut vinea mea · coculcaverunt pte mea ·

dederunt portio mea desiderabile i desertu solitudis · posue-

affluatae dote ab iit m

runt ea i dissipacoe · luxit qz sup me desolacoe de-

solata e ois tra · qz nullus est q̄ recogitet corde · Sup omes

vias deserti venerunt oms vastatores · qz gladius dni de-

uorabit ab extremo tre · vsq ad extremu eius · no est

ee posuit zabyn · dt q i iminete destructoe tim inde tt fecerunt aliq bona opa s3 no valuerunt eis

pax vniuse carni · Seminauerunt triticu et spinas messuerut

eo q no fecerunt debita pniam denal ptis z m mortem &c spina s ca nouate vob nouale z nolite sere sup spinas &c z h q apponi qz dns aly adueniti nobiu oz i impedit fidelibus pqua no sut i iusti pp's ad pniam

i. captiui ... i. populo ... vita vera

hereditate a[d]aperuit: et non est qui recogitet. Confundemini a fructibus vestris

propter iram furoris Domini. Haec dicit Dominus adversum omnes vicinos meos pes-

Haec dicit Dominus. Hic quarto ponitur populi Iude reparatio et hic ad consolationem bonorum / sic primus pars est destructio ad terrorem malorum / premittitur hic destructio adversariorum cum dicitur Haec dicit ... isti erant vicinei ... Iacob / et Moabite et Amonite qui descenderunt de Loth nepote Abrahe ... qui debebant iudeos diligere et ipsi contrario adversabantur eis / et ... Ideo contra venit ... iudeos ... qui tangunt

quia post captivitatem iudeorum ipsi fuerunt ... captivati

simos: qui tangunt hereditatem quam distribui populo meo Israhel

quia ipsi ... terram iude

Ecce ego evellam eos de terra eorum. Et domum Iuda evellam de

i. iudeos

medio eorum. Et cum evellero eos: convertar et miserebor eorum. Et

... fuit ... qui dimisit captivitatem iudeorum ut hic ... plures debebant ... ad ... venit cum eis / Ideo subditur: Et erit

i. eruditi ... aliud ... male

reducam eos virum ad hereditatem suam. et virum in terram suam. Et erit

... dicendo et ... colendo ... promittendo ... debitas ... reverentia dei

si eruditi didicerint vias populi mei. ut iurent in nomine meo vivit

qui ... conversationem ... iudeos ad ritum gentilem ... fide et moribus et operibus bonis

it Dominus. sicut docuerunt populum meum iurare in Baal: edificabun-

tur in medio populi mei. Quod si non audierint: evellam gentem illam

Capitulum 13 evulsione et perditione ait Dominus.

Haec dicit Dominus. Supra ... tractatus huius libri descripta est ... regni Iude malicie ... Hic quarto describitur ... incorrigibilitas per ... et dicitur ... vii. ... xiii ... modis ... ista ... lumbare putrefacta ad nichilum ... valet et dicitur ... quia ... ponitur ad ... commutacione ... ponitur ... Et factum est ... posside ...

i. de lineo ...

Haec dicit Dominus ad me. Vade et posside tibi lumbare lineum.

te accingendo ... ad ... putrescat ...

et pones illud super lumbos tuos: et in aquam non inferes illud

[illegible marginal gloss]

Et possedi lumbare iuxta verbum domini: et posui circa lumbos meos

Et factus est sermo ad me secundo dicens. Tolle lumbare quod possedisti

quod est circa lumbos tuos. et surgens vade ad eufraten: et ab

sconde illud ibi in foramine petre. Et abii et abscondi illud

in eufraten: sicut preceperat michi dominus. Et factum est post dies plurimos:

dixit dominus ad me. Surge vade ad eufraten: et tolle inde

lumbare quod precepi tibi ut absconderes illud ibi. Et abii ad eu

fraten: et fodi et tuli lumbare de loco ubi absconderam illud:

et ecce computruerat lumbare. ita ut nullo usui aptum esset.

[illegible interlinear gloss]

Et factum est verbum domini ad me dicens. Hec dicit dominus. Sic computrescere

[illegible interlinear gloss]

faciam superbiam iuda. et superbiam ierusalem multam. populum istum

[illegible interlinear gloss]

pessimum qui nolunt audire verba mea. et ambulant in pravitate

[illegible interlinear gloss]

cordis sui. abieruntque post deos alienos ut servirent eis.

et adorarent eos: et erunt sicut lumbare istud quod nullo usui ap

tum est. Sicut enim adheret lumbare ad lumbos viri: sic agglutinavi

in omnem domum israel. et omnem domum iuda dicit dominus: ut

[illegible]

esset mihi in populum et in nomen et in laudem et in gloriam: et non audierunt

[illegible]

¶ Dices ad eos sermonem istum. Haec dicit Dominus Deus Israel. Omnis

[illegible]

laguncula implebitur vino. Et dicent ad te: Numquid igno

ramus quia omnis laguncula implebitur vino? Et dices ad eos: Haec

[illegible]

dicit Dominus: Ecce ego implebo omnes habitatores terrae huius et reges

qui sedent de stirpe David super thronum eius et sacerdotes et prophetas

[illegible]

tas et omnes habitatores Jerusalem ebrietate. Et dispergam eos virum a

fratre suo et patres et filios pariter ait Dominus. Non parcam et non concedam

[illegible]

neque miserebor ut non disperdam eos. ¶ Audite et auribus

[illegible]

percipite. Nolite elevari quia Dominus locutus est. Date Domino Deo

[illegible]

vestro gloriam antequam contenebrescat et antequam offendant

[illegible]

pedes vestri ad montes caliginosos. Exspectabitis lucem et ponet

[illegible]

eam in umbram mortis et in caliginem. Quod si hoc non audieritis in

[illegible]

abscondito plorabit anima mea a facie superbiae. Plorans

plorabit. et deducet oculus meus lacrimam: quia captus est grex domini

[gloss: quia propter hoc est pena super totum populum / quia tardi sunt ad penitendum ad principes / [illegible] ... de sedechia rege et regina uxore que captus fuit [illegible] et [illegible]]

Dic regi et dominatrici humiliamini sedete: quia descendit de

[gloss: pro ore [illegible] quod sedechia et civitates [illegible] civitates austri quia regio iude [illegible] est in parte australi]

capite vestro corona glorie vestre. Civitates austri clause sunt

[gloss: quia [illegible] ... quod fuit sub sedechia translatio et quod fuit sub ioachim fuit [illegible]]

et non est qui aperiat. translata est omnis iuda: transmigratione perfecta

[gloss: [illegible] ab una parte]

Levate oculos vestros et videte qui venitis ab aquilone. ubi est

[gloss: populus ad quem [illegible] in terra tua [illegible] a babilonia]

grex qui datus est tibi: pecus inclitum tuum? Quid dices cum

[gloss: [illegible] ... scilicet babilonios et hic [illegible] ezechias [illegible] que in domo sua erant [illegible] babilonis]

visitaverit te? Tu enim docuisti eos adversum te: et erudisti

[gloss: [illegible] ... babilonis et qui ibi [illegible] ... iudee [illegible] ... babilonis ad captandum [illegible] ... et babilonii [illegible] ... et [illegible] in firma terre [illegible] possent ea obtinere et [illegible] que ibi [illegible] tempore ezechie et post ea aliis [illegible]]

[gloss: quasi dicat sicut nabuchodonosor te captivavit]

caput tuum. Numquid non dolores apprehenderunt te quasi mulierem

[gloss: et [illegible]]

parturientem? Quod si dixeris in corde tuo: quare venerunt mihi hec? Propter

[gloss: in [illegible] ... in spoliata es bonis tuis et [illegible] ... [illegible] spoliata [illegible]]

multitudinem iniquitatis tue revelata sunt verecundiora tua: pol

[gloss: quasi dicat non potes [illegible]]

lute sunt plante tue. Si mutare potest ethiops pellem suam

[commentary: Hic [illegible] ... ad propositum [illegible] ... pena debita [illegible] et [illegible] ... est de ethiope qui non potest suam nigredinem mutare [illegible] ... qui non potest mutare [illegible] pellis sue quia utrumque [illegible] ... et [illegible] qui non potest [illegible] ad bonum [illegible] ad malum [illegible] ... dementia et insipiencia et [illegible] ... non [illegible] ... nigredine ethiopis in [illegible] et [illegible] ethiops non potest [illegible] mutare [illegible] ... et [illegible] ... ad malum [illegible] ... appetitus [illegible] natus est [illegible] et [illegible] liberi arbitrii [illegible] potest [illegible] ad bonum]

aut pardus varietates suas! et vos poteritis benefacere cum di-

diceritis malum. Et disseminabo eos quasi stipulam que vento rapitur

in deserto. Hec sors tua pars que mensure tue a me dicit dominus!

quia oblita es mei et confisa es in mendacio! Unde et ego nudavi

femora tua contra faciem tuam! et apparuit ignominia tua. adul-

teria tua. hinnitus tuus. scelus fornicationis tue. Super col-

les in agro vidi abhominationes tuas. Ve tibi ierusalem! non munda-

beris post me usque adhuc

Ca. 14

Quod factum est verbum domini ad ieremiam de sermonibus siccitatis. Luxit

iudea et porte eius corruerunt. et obscurate sunt in terra! et

clamor ierusalem ascendit. Maiores miserunt minores suos ad aquam!

venerunt ad hauriendum non invenerunt aquam. reportaverunt vasa sua

vacua. Confusi sunt et afflicti! et operuerunt capita sua propter

tre vastitate qr no venit pluuia i tra: cfusi st agricole

[illegible]

operuerut capita sua. Na et ceua i agro pepit et reliquit.

[illegible]

qr no erat herba. et onagri steterut i rupibus. traxerut

[illegible]

ventu quasi dracones. defecerut oculi eor qr no erat herba

[illegible]

Si iniquitates nostre responderint nobis. dne fac pter

[illegible]

nome tuu. qm multe st auersiones nre. tibi peccauimus expectatio

[illegible]

isrl. saluator eius i tpe tribulacionis. quare quasi colonus

[illegible]

futurus es i tra. et qsi viator declinas ad manendu. quare

[illegible]

futurus es velud vir vagus. ut fortis q no pt saluare.

[illegible]

Tu at i nobis es dne et nomen tuu sr nos iuocatu est.

[illegible]

ne derelinquas nos

[illegible]

Hec dicit dns ppto huic qui dilexit mouere pedes suos

in calendario · i. displicuit · in presidio pena absque retractatione

et non compescuit! et Domino non placuit. Nunc recordabitur iniquitatem eorum!

ideo prophete per orationem eius dicit

et visitabit peccata eorum. Et dixit Dominus ad me. Noli orare

q. d. per afflictionem pena corporali et spiritualibus et sacrificiis non dilatam punitionem eorum sed quasi gratias

pro populo isto in bonum. Cum ieiunaverint non exaudiam preces eorum.

et si obtulerint holocaustomata et victimas non suscipiam ea!

hic ponit prophete admirationem sed tota propter sui destructionem

quoniam gladio et fame et peste ego consumam eos. Et dixi a. a. a.

Dicunt aliqui quod hic ponitur ter a. contra tria ut posita Exodus 23. ista una quasi hic patet quod ignorantia hebraici sermonis sic deus fuit plenius super capitulum 1. et hic et ibi est una dictio que sic sonat alias et est adverbium admirandi cuius causa subdit propheta

Domine Deus! prophete dicunt eis non videbitis gladium. et fames

et secundum divinum iussio et secundum ad prophetas quasi decipientes ut dicit falso prophete

non erit in vobis! sed pacem veram dabit vobis in loco isto. Et dixit

2º quantum ad populum a falsis prophetis deceptum ut dicit et filii et sequitur ibi
3º quantum ad se quod propter orare ut dicit et dicentes ad eos

Dominus ad me falso prophete vaticinantur in nomine meo. Non misi eos

et non precepi eis! neque locutus sum ad eos. Visionem mendacem.

et divinationem fraudulentam! et seductionem cordis sui prophetant

vobis. Ideo hec dicit Dominus de prophetis qui prophetant in nomine meo

quos ego non misi! dicentes gladius et fames non erit in terra hac.

In gladio et fame consumentur prophete illi! et populi quibus prophetant

erunt proiecti in viis Ierusalem pre fame et gladio. et non erit qui

sepeliat eos. ipsi et uxores eorum. filii et filie eorum!

et effunda[m] s[upe]r eos malu[m] suu[m]. Et dices ad eos v[er]bu[m] istud. Dedu
q. d. p[ro]ph[et]a quod hoc passuri sunt p[ro]pter [illegible]
no[n] cessat [illegible] lacrimarum

cant oculi mei lacri[m]a[m] p[er] nocte[m] et die[m] et no[n] taceant. Quia co[n]tri

tione magna [con]trita e[st] v[ir]go filia p[o]p[u]li mei. plaga pessima vehem[en]t[er]

Si egressus fu[er]o ad agros. ecce occisi gladio. et si i[n]troiero

i[n] ciuitate[m]. ecce attenuati fame. P[ro]ph[et]a q[uoque] et sac[er]dos abieru[n]t
Et duplicat[ur] v[er]bu[m] abiendi ad designandu[m] magnitudi[nem] abiectionis

i[n] t[er]ra[m] qua[m] ignorabant. Nu[m]quid p[ro]iciens abiecisti iuda[m].
Nu[m]q[ui]d p[ro]iciens. Hic pot[est] i[n]q[ui]ri de p[ro]ph[et]a [illegible] a[n]i[m]us ei [illegible] sibi q[uod] no[n] exau
diret[ur]. s[ed] t[amen] aliq[uan]do sp[er]abat pena[m] differri u[e]l dimi[n]ui. Et l[egitu]r si[mi]le 2 Reg. 12. de
dauid qui licet audiuiss[et] a nathan p[ro]ph[et]a q[uod] puer nat[us] de bersabee mo
ret[ur]. t[amen] ipso egrotante ieiunabat et orabat p[ro] ei[us] sanatione. Si[mi]l[ite]r samuel
q[ua]mq[uam] cognouit Saul abiectu[m] esse a deo. t[amen] lugebat eu[m] 1 Reg. 15. Orat ig[itu]r
ier[emias] lamentando

aut syon abhominata e[st] a[n]i[m]a tua. Quare ergo p[er]cussisti nos.
[illegible] q[ui]a magis fuit i[n] [illegible]

ita ut nulla sit sanitas. Expectauim[us] pace[m] et no[n] e[st] bonu[m].
[illegible] i[n] ipso [illegible] aliorum bonorum [illegible]

et temp[us] curationis. et ecce turbatio. Cognouim[us] domine

impietates n[ost]ras. iniq[ui]tate[m] p[at]ru[m] n[ost]ror[um]. q[ui]a peccauim[us] tibi
q. d. [illegible]
[illegible]

Ne nos des i[n] obp[ro]briu[m] p[ro]pt[er] nome[n] tuu[m]. neq[ue] facias nob[is]
i. templi ubi est p[ro]piciatoriu[m] tamq[uam] soliu[m] tuu[m]
[illegible] rigore tue iusticie

co[n]tumelia[m] solii gl[or]ie tue. recordare. ne irritu[m] facias
q[uo]d [illegible] syon elegisti nos i[n] [illegible]
et ut i[m]petret aliquid maius [con]fitet[ur] dei magnificentiam d[icen]s Nu[m]q[ui]d
q. d. [illegible]
q. d. no[n] s[unt] in diis pluvia

fedus tuu[m] nobiscu[m]. Nu[m]quid su[n]t i[n] sculptilib[us] gentiu[m] qui
q. d. nullo [modo] s[un]t
q. d. sic

pluant. aut celi p[oss]u[n]t dare imbres. Nonne tu es d[omi]n[u]s

salvatore [illegible] — [illegible] celos mittet et [illegible]

deus noster. quem expectamus? Tu enim fecisti omnia hec.

Ca^m xv. Et dixit dominus. Hic ponitur [illegible] ad [illegible] irremediabile [illegible] ad [illegible] [illegible] orationis Moysi et Samuelis [illegible] valde efficaces. Et [illegible] tres [illegible] ponitur [illegible] tu dereliquisti. [illegible] dicta [illegible]

qui sunt valde amici mei — ad me [illegible] populo isto

Et dixit dominus ad me. Si steterit Moyses et Samuel coram

i. voluntas ad parcendum ei non [illegible] — [illegible] de [illegible]

me: non est anima mea ad populum istum. Eice illos a facie mea:

et egrediantur. Quod si dixerint ad te quo egrediemur: dices ad eos

[illegible] fame et peste [illegible] et [illegible] captivitatem ducti

Hec dicit dominus. Qui ad mortem ad mortem. et qui ad gladium. ad gladium.

et qui ad famem ad famem: et qui ad captivitatem ad captivitatem

i. [illegible] modos [illegible] patet [illegible]

Et visitabo super eos quatuor species dicit dominus: gladium ad occisionem

et canes ad lacerandum: et volatilia celi. et bestias terre ad

[illegible]

devorandum et dissipandum. Et dabo eos in fervorem universis regnis

qui [illegible] Ierusalem [illegible] et [illegible] Regum 21.

terre propter Manassen filium Ezechie regis Iuda: super omnibus que fecit

q. d. nullus [illegible] — q. d. [illegible] divine iustitie

in Ierusalem. Quis enim miserebitur tui Ierusalem? aut quis contristabitur pro te?

q. d. nullus [illegible] Moysi et Samuelis [illegible] — hic ponitur [illegible]

aut quis ibit ad rogandum pro pace tua? Tu reliquisti me dicit dominus:

retrorsum abisti. Et extendam manum meam super te: et interficiam te.

[illegible] laboravi [illegible] — [illegible] eos ad diversas partes et longinquas

laboravi rogans. Et dispergam eos ventilabro in portis terre

p flagella multiplicia eos castigando et tamen no sunt emendati

Interfeci et perdidi populum meum et tamen a viis suis non sunt reversi.

maritis eorum interfectis — i. populo et ad magna mala et vix per interfectorem

Multiplicate sunt mihi vidue eius super arenam maris. Induxi

i. adolescentem captum sive per plus et quod nisi b. cuius erat nisi totius terre — pala et manifeste

eis super matrem adolescentis vastatorem meridie. Misi super

aliquis — audita destructione ciuitatis . . .

civitates repente terrorem. Infirmata est que peperit septem.

Aliqui libri habent additum istos, sic non est in hebreo ut in libris correctis. Ipsa infirmitate i. terra deserta dicitur quia iam erat capta per regem assyriorum et per septem quos peperat i. tercii vii. cogitationes regum malorum qui ibi regnaverunt ut dicit hic rabi salomon sicut iedboam et domus sua, baasa et domus sua, amri et zambri ylem manasses et acaz et ceteri in domibus suis

qui regnum istud fuit captivatum cum adhuc regnum iuda stabat in sua ciuitate sub ezechia

Defecit anima eius. Occidit ei sol. cum adhuc esset dies. Confusa est

i. ros dei regna iuda qui dum eius ipsorum erat utrorumque regnum erat post eius hebrea — per caldeos

et erubuit. et residuos eius in gladium dabo in conspectu inimicorum eorum

hic ponitur se lamentatio et dicitur quod post quod prius posuit eius lamentationes et de dni quod solatio in certa spes ut si dicat ut in — qui ipsum prosequebantur verbis et factis

hic dicit prophetam ... ut dicitur in ... xxxiiii

ait dominus. Ve michi mater mea quare me genuisti virum rixe

... i. non commodavi ... quod ... utilitati ... veni ... et ... in ... ita

virum discordie in universa terra. Non feneravi: nec feneravit

et hic dicit quod eorum vita arguebat ... ut dicitur ... — hic ... et ... et ... et ...

mihi quisquam omnes maledicunt mihi. Dicit dominus si non reliquie

i. ... non ... — i. ... non ... — i. ... ...

tue in bonum. si non occurrit tibi in tempore afflictionis et in

In hebreo est si non fecero te occurrere et tunc eos sua quod dicit dominus fecit occurrere per se vel per alium et quod potest exponi ... dicit. Unde sedechia rege iuda qui tempore sue afflictionis misit internuncios ad ieremiam rogans ut oraret dominum pro eo et pro populo suo ut habetur infra xxi. capitulo. quando sedechias dicitur inimicus hic caldeorum ipsum obsidentium vel sedechia qui ipsum p... in carcerem cum tamen ex officio regis debuisset eum defendere. Alio modo de nabuzardam te eunti vel manendi ubi vellet ut habetur infra xl. quod sedechias ... et ... inimici ieremie erat in angustia et afflictione

tempore tribulationis adversus inimicum. Numquid federabitur ferrum ferro

ferrum hic capitur pro rege egypti et aliud pro rege babilonis quod pro hoc rex erat fortis non pro sedechia rege qui erat debilior est ... quod sedechias faciet pacem cum nabuchodonosor qui dicitur ferrum ab aquilone ... quod dicitur non pacificabuntur quod sicut ... ... et ... te ... ... plus ... ...

ab aquilone et es. Divitias tuas et thezauros tuos

grat[is] i. p[ro] nichilo ... cu[m] una p[ar]te ... i. p[ro] p[e]cc[at]is tuis accidet ... ut... alia ... vapuerunt caldei

in direptione dabo gratis in omnibus peccatis tuis. et in omni-

bus finibus tuis et adducam inimicos tuos de terra quam nescis. quia

zelus vindicte mee ... i. ... non cuidebatis

ignis succensus est in furore meo. super vos ardebit. Tu

... pot[est] ... petitio q[uia] dixit ... petit ... consolationis ...

scis domine recordare mei et visita me. et eruere me ab his

i. ... ab ... ne in ... noli ... tua suscipe me ... mea petitio[n]em ...

qui persequuntur me. Noli in patientia tua suscipere me. scito

q[uia] ... debes ... in ... sic ... veritate ...

quoniam sustinui propter te obprobrium. Inventi sunt sermones tui.

i. suscepi ... sic apud ... qui misisti me ad arguendum ... cum ... tu correctionem ...

et comedi eos. et factum est mihi verbum tuum in gaudium et in letitiam

eo q[uod] ... et ... cum amatoribus ... q[uia] in ...
... apparuit ... aliter ... gaudium ...
... illustratio ... et ... ut ...
... et ... ...
eo q[uod] ... vocat ... dicitur ...
... apti ad ...

cordis mei. quia invocatum est nomen tuum super me domine deus exercituum

i. ... i. ...

Non sedi in concilio ludentium. et gloriatus sum a facie manus tue

... q[uia] ... destructio ...
...
... predestinationis ... ut ...
... ut ...
... revelatio ... a facie manus tue
... revelatio ...
...

Solus sedebam. quoniam comminatione replesti me. Quare factus est

i. ab ...
i. ...

dolor meus perpetuus. et plaga mea desperabilis. renuit

... qui ad ...
...

curari. facta est mihi quasi mendacium aquarum infidelium. Propter hoc

...
...
...
...

hec dicit dominus. Si converteris convertam te. et ante faciem meam stabis

[illegible]

Et si separaveris preciosum a vili: quasi os meum eris. convertentur ipsi ad te:

[illegible]

non et tu non converteris ad eos. Et dabo te populo huic murum ereum fortem. et

bellabunt adversum te: et non prevalebunt: quia ego tecum sum ut salvem

[illegible]

te et eruam te. Et liberabo te de manu pessimorum: et redi

[illegible]

mam te de manu fortium.

Cap. 16 [illegible]

Et factum est verbum domini ad me dicens. Non accipies uxorem

[illegible]

et non erunt tibi filii et filie in loco isto. Quia hec dicit dominus super filios

et filias qui generantur in loco isto. et super matres eorum que genuerunt

eos. et super patres eorum de quorum stirpe sunt nati in terra hac. Mor

tibus egrotationum morientur: non plangentur et non sepelientur

in sterquilinium super faciem terre erunt. et gladio et fame consumentur.

Et erit cadaver eorum in escam volatilibus celi: et bestiis terre.

[illegible]

Hec enim dicit dominus. ne ingrediaris domum convivii. neque vadas

[illegible]

ad plangendum. neque consoleris eos: quia abstuli pacem meam

a populo isto dicit dominus misericordiam et miserationes. et morientur grandes
iudicio quia decalvabunt in grumbus [illegible]
et parvi in terra ista. non plangentur neque sepelientur. et non se incident.
ex traditione [illegible] capillorum [illegible] mortuorum · [illegible]
neque calvitium fiet pro eis. et non frangent inter eos lugenti panem
et [illegible]
ad consolandum super mortuo. et non dabunt eis potum calicis
ad consolandum super patre suo et matre. et domum convivii non ingredieris
ut sedeas cum eis et comedas et bibas. quia haec dicit dominus
exercituum deus israel. Ecce ego auferam de loco isto in oculis vestris
et in diebus vestris vocem gaudii et vocem letitie. vocem sponsi et
[illegible]
vocem sponse. Et cum annuntiaveris populo huic omnia verba haec et
dixerint tibi quare locutus est dominus super nos omne malum grande istud.
que iniquitas nostra. et quod peccatum nostrum quod peccavimus domino deo nostro. dices
negligendo divinum cultum
ad eos. quia dereliquerunt me patres vestri ait dominus. et abierunt
[illegible]
post deos alienos et servierunt eis et adoraverunt eos. et me dere-
[illegible]
liquerunt et legem meam non custodierunt. Sed et vos peius operati estis
quam patres vestri. ecce enim ambulat unusquisque post pravitatem cordis
[illegible]
sui mali. ut me non audiat. Et eiciam vos de terra hac in terram
[illegible]
quam ignoratis vos et patres vestri et servietis ibi diis alienis

die ac nocte · qui non dabunt vobis requiem · propterea ecce dies veniunt

dicit dominus · et non dicetur ultra vivit dominus qui eduxit filios israel de

terra egipti · sed vivit dominus qui eduxit filios israel de terra aquilonis

et de omnibus terris ad quas ieci eos · et reducam eos in terram suam

quam dedi patribus eorum · Ecce ego mittam piscatores multos dicit dominus ·

et piscabuntur eos · et post hec mittam eis multos venatores · et ve

nabuntur eos de omni monte · et de omni colle · et de cavernis petrarum ·

quia oculi mei super omnes vias eorum · non sunt absconditae a facie mea ·

et non fuit occultata iniquitas eorum ab oculis meis · Et reddam primum du

plices iniquitates et peccata eorum · quia contaminaverunt terram meam in mor

ticinis idolorum suorum · et abhominationibus suis impleverunt hereditatem

meam · Domine fortitudo mea et robur meum · et refugium

meum in die tribulationis · Ad te gentes venient ab extremis terre

et dicent · vere mendacium possederunt patres nostri · vanitatem que

eis non profuit · Numquid faciet sibi homo deos · et ipsi non sunt dii ·

Ideo ecce ego ostendam eis per vicem hanc · ostendam eis manum meam

et virtutem meam · et scient quia nomen mihi dominus ·

tetragramaton quod est appellatum summo creatori Gentiles enim videntes mirabilia que potuit facere ...

Peccatum Juda scriptum est stilo ferreo in ungue adamantino exaratum

super latitudinem cordis eorum et in cornibus ararum eorum. Cum recor-

dati fuerint filii eorum ararum suarum et lucorum lignorumque frondentium

in montibus excelsis sacrificantes in agro fortitudinem tuam et omnes

thesauros tuos in direptionem dabo excelsa tua propter peccata in universis

finibus tuis. Et relinqueris sola ab hereditate tua quam dedi tibi

et servire te faciam inimicis tuis in terra quam ignoras quoniam ignem

succendisti in furore meo usque in eternum ardebit. Hec dicit dominus

Maledictus homo qui confidit in homine et ponit carnem brachium

et a domino recedit cor eius. Erit enim quasi myrice in deserto et non

videbit cum venerit bonum sed habitabit in siccitate in deserto

in terra salsuginis et inhabitabili. Benedictus vir qui confidit in domino.

et erit dominus fiducia eius. Et erit quasi lignum quod transplantatur

super aquas, quod ad humorem mittit radices suas, et non timebit
tribulationis. Sicut enim lignum super aquas non potest siccitate adveniente estus, sic bonus non potest in fortitudine adveniente tribulationis tempore

cum venerit estus. Et erit folium eius viride, et in tempore siccitatis
[illegible]
i. [illegible] abundantia

non erit sollicitum, nec aliquando desinet facere fructum. Pravum est
ab homine qui tantum videt que patent
[illegible] non [illegible]

cor hominis et inscrutabile; quis cognoscet illud? Ego dominus
cogitationes i. [illegible] affectiones
i. [illegible] male [illegible]

scrutans cor et probans renes, qui do unicuique iuxta viam suam,
[illegible] ova [illegible] et aliena ova et fovet ea [illegible] pulli [illegible] audientes vocem

et iuxta fructum adinventionum suarum. Perdix fovit que non
[illegible] aliena [illegible] et [illegible] peperit [illegible] aliena bona [illegible]
i. [illegible] modo licito [illegible]

peperit; fecit divitias et non in iudicio. In dimidio dierum suorum
i. temporalis [illegible] suis
i. [illegible] aliena bona [illegible]
[illegible] eas rapientibus

derelinquet eas, et in novissimo suo erit insipiens.

no. Perdix ut dicit Britone de voce nomen habet, avis dolosa atque immunda, nam masculus in masculum insurgit et obliviscitur sexum libido praeceps, adeo autem fraudulenta est ut aliena ova diripiens foveat, sed fraudis fructum non habet; denique cum pulli eius vocem genitricis audierint, naturali quodam instinctu hanc relinquunt et ad eam que genuit revertuntur. Ita dicit Isidorus Ethimologiarum 16. 12. [illegible] perdix a perdo [illegible] sed [illegible] hugo quia si masculus [illegible] desinit et ova absorbet, vel dicitur a perdendo quia ova alterius [illegible] et foveat [illegible]

Orig. Origenes in omelia istius textus dicit [illegible] malignum fraudulentum [illegible] multumque decipiens venatores [illegible] et sic [illegible] venator [illegible] pullos suos [illegible] masculus in masculum insurgit, obliviscitur sexum libido praeceps [illegible] clamavit perdix congregavit que non peperit faciens divitias suas non cum iudicio; in dimidio dierum eorum derelinquet eum, et in novissimis suis erit insipiens [illegible] perdix autem congregavit que non peperit [illegible] simplices [illegible] fidelium [illegible] clamat itaque perdix, congregat que non peperit, faciens divitias suas non cum iudicio [illegible] et facit divitias suas non cogitans iudicium neque [illegible] legem gerens [illegible]

Vel quia ipso tempore erat aliquid boni in populo, est qui non ponebat spem suam in homine temporalibus sed in spiritualibus rebus, solo serviebat Deo.

i. celum empireum quod est altissimum quantum ad solium glorie — quia nulla pars ejus desinit sanctificari

quod est principium omni creature dei et laudis altitudinis

Solium glorie altitudinis a principio. locus sanctificationis nostre.

i. templum quod apud Judeos fuit principium — per ydolatriam et alia opera mala — quia quasi semper prophetae pertinent

Expectatio Israel Domine. omnes qui te derelinquunt confundentur.

Origenes in omelia dicit: Thronus glorie exaltatus a initio locus sanctificationis nostre sanctificatio Israel. Ed. exponere videtur: Sive de Christo volumus ista exponere in telligere non peccabimus, sive de patre non in me penaces est ei thronus glorie exaltatus et a principio salvator thronus glorie, quia quasi regnum eius et sanctificatio nostra Christus est, qui et ipse sanctificavit et nos sanctificati sumus omnes, sunt sanctificatio Israel. Sic ut justicia et habes ipse vita, ipse sanctificatio, sicut ipse et sanctificatio non est aliquid in istum ... pacies quia ipse non bene Christum ipse et ei sanctificatio Israel. Et adprecatum hic per tubas non ipsa intelligis. Origenes: Domine omnes qui derelinquunt te confundentur, recedentes in terra scribentur, quia reliquerunt fontem vite Dominum.

Recedentes a te in terra scribentur. quoniam dereliquerunt venam aquarum

viventium Dominum. Sana me Domine et sanabor. salvum

me fac et salvus ero. quoniam laus mea tu es. Ecce ipsi dicunt

ad me. Ubi est verbum Domini? veniat. Et ego non sum turbatus

te pastorem sequens. et diem hominis non desideravi. tu scis. Quod

egressum est de labiis meis. rectum in conspectu tuo fuit. Non

sis mihi tu formidini. spes mea tu in die afflictionis.

Confundantur qui persequuntur me. et non confundar ego. paveant illi.

et non paveam ego. induc super eos diem afflictionis. et

s. mortis et rapinis … Hic ponitur domini visio in qua precepit sanctificari quod hoc tempore non:

duplici contritione contere eos. Hec dicit dominus ad me: vade et sta in por

Dimittat mala arguens et specialiter de sabbati violatione et hic precipiendo assecurat et post hic vos ibi et omne opus non

ta filiorum populi. per quam ingrediuntur reges iuda et egrediuntur. et in

cunctis portis ierusalem. et dices ad eos: audite verbum domini reges iuda

et omnis iudea. cunctique habitatores ierusalem qui ingredimini per portas istas.

Hec dicit dominus: custodite animas vestras. et nolite portare pondera

in die sabbati. nec inferatis per portas ierusalem. et nolite eicere onera

quia in tercio scope similiter seu contrarium in predicatione vendentia sabbati in opera temporalia que non poterant bono modo differri:

de domibus vestris in die sabbati. et omne opus non facietis. sanctificate

non anticipari sicut animalia aqua que et pabulum eis prebere et in casualibus remedium adhibere quando periculum erat in mora sicut bovem lapsum in foveam inde levare et similia poterant sine violatione etc. quod dicit salvator Luc. 13 et 14 et hic unde Machabei pugnaverunt die sabbati 1 Mach. 2.

diem sabbati sicut precepi patribus vestris. et non audierunt. nec

inclinaverunt aurem suam. sed induraverunt cervicem suam. ne audi

rent me. et ne acciperent disciplinam. Et erit si audieritis me

dicit dominus ut non inferatis onera per portas civitatis huius in die sab

bati. et si sanctificaveritis diem sabbati. ne faciatis in eo omne opus.

ingredientur per portas civitatis huius reges et principes sedentes super

solium david. et ascendentes in curribus et equis. ipsi et principes eorum

viri iuda et habitatores ierusalem. et habitabitur civitas hec in sempiternum.

Et venient de civitatibus iuda et de circuitu ierusalem. et de terra beniamin.

et de campestribus · et de montuosis · et ab austro · portantes holocau
stum et victimam · et sacrificium et thus · et inferent oblationem in domum
domini · Si autem non audieritis me · ut sanctificetis diem sabbati · et ne
portetis onus · et ne inferatis per portas ierusalem · in die sabbati ·

[illegible gloss]

succendam ignem in portis eius · et devorabit domos ierusalem et non extinguetur

[illegible gloss]

cap. 18. Verbum quod factum est [illegible gloss] ... de figulo et luto ... surge ... ad propositum applicat ... numquid sicut figulus

Verbum quod factum est ad ieremiam a domino dicens · Surge et descende
in domum figuli · et ibi audies verba mea · Et descendi in domum
figuli · et ecce ipse faciebat opus super rotam · Et dissipatum
est vas quod ipse faciebat e luto manibus suis · conversusque fecit
illud vas alterum sicut placuerat in oculis eius ut faceret · Et factum est

[illegible gloss]

verbum domini ad me dicens · Numquid sicut figulus iste non potero facere

[illegible gloss]

vobis domus israel ait dominus · Ecce sicut lutum in manu figuli
sic vos in manu mea domus israel · Repente loquar adversum gentem
et adversum regnum · ut eradicem et destruam et disperdam illud · Si
penitentiam egerit gens illa a malo suo quod locutus sum adversum eam ·

[illegible]

agam et ego penitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei. Et subito loquar de gente et regno ut edificem et plantem illud. Si fecerit malum in oculis meis ut non audiat vocem meam, penitentiam agam super bono quod locutus sum ut facerem ei. Nunc ergo dic viro Iuda et habitatori Ierusalem dicens: Hec dicit Dominus: Ecce ego fingo contra vos malum

[illegible]

et cogito in vos cogitationem. Revertatur unusquisque a via sua mala

[illegible]

et dirigite vias vestras et studia vestra. Qui dixerunt: Desperavimus;

[illegible]

Post cogitationes enim nostras ibimus, et unusquisque pravitatem

[illegible]

cordis sui mali faciemus. Ideo hec dicit Dominus: Interrogate gentes:

[illegible]

quis audivit talia horribilia que fecit nimis virgo Israel? Numquid

[illegible]

deficiet de petra agri nix Libani? aut evelli possunt aque

[illegible]

erumpentes frigide et defluentes? Quia oblitus est mei

[illegible]

plebs meus · frustra libantes · et impingentes in viis suis · in

[illegible]

semitis seculi · ut ambularent per eas in itinere non trito · ut fieret

[illegible]

terra eorum in desolationem · et in sibilum sempiternum · Omnis qui preterierit

[illegible]

per eam obstupescet · et movebit caput suum · Sicut ventus

[illegible]

urens dispergam eos coram inimico · dorsum et non faciem ostendam

[illegible]

eis in die perditionis eorum · Et dixerunt venite et cogitemus

[illegible]

contra Jeremiam · cogitationes · non enim peribit lex a sacerdote ·

[illegible]

neque consilium a sapiente · nec sermo a propheta · Venite percutiamus

[illegible]

eum lingua · et non attendamus universos sermones eius

[illegible]

Attende domine ad me · et audi vocem adversariorum meorum ·

[illegible]

Numquid redditur pro bono malum · quia foderunt foveam anime mee

quod laboraverim pro eis corpore [illegible]

Recordare quod steterim in conspectu tuo ut loquerer pro eis bonum et auerterem indignationem tuam ab eis. Propterea dabis filios eorum in famem

[illegible]

et deduc eos in manus gladii. fiant uxores eorum absque liberis et vidue. et viri earum interficiantur morte. iuvenes eorum confodiantur

[illegible]

gladio in prelio. audiatur clamor de domibus eorum. adduces enim super eos repente latronem. quia foderunt foveam ut caperent me.

[illegible]

Tu autem domine scis omne consilium eorum adversum me in mortem. Ne propicieris iniquitati eorum. et peccatum eorum a facie tua non deleatur. fiant

[illegible]

corruentes in conspectu tuo. in tempore furoris tui abutere eis.

De quo notandum quod abusus proprie est usus alicuius rei ad aliud quam sit ordinata [illegible] ordinatio est secundum quam disponitur a deo propter peccatum. et ad penam disponitur [illegible] et in dampnatione hominum malorum sic consideratur. ita tamen est abusus in hoc quod ita applicatur ad penam que erat ordinata ad gloriam. [illegible] in malo dispositio non est abusus [illegible] debitus usus [illegible] in tempore furoris tui fac eis secundum quod dixi [illegible] ordine [illegible]

ca. 19 Hec dicit dominus. Hic ponitur [illegible] ad ostendendum irremediabile populi peccatum secundum per fractionem lagene [illegible] Et dividitur in duas. quia primo ponitur domini preceptum. secundo ordinatur adimpletum ibi vers. [illegible] preceptis aliquid quod opponitur.

Hec dicit dominus. Vade et accipe lagunculam figuli testeam

[illegible]

a senioribus populi et a senioribus sacerdotum. et egredere ad vallem

[illegible]

filii ennon. qui est iuxta introitum porte fictilis. et

[illegible]

predicabis ibi verba que ego loquar ad te et dices audite verbum

lagena secundum Britonem proprie vas est vinarium [illegible] lagena et situla greca nomina sunt [illegible] lagenos [illegible] laguncula diminutivum a lagena [illegible]

reges iuda. et habitatores ierusalem. hec dicit dominus exercituum deus israel.
Ecce ego inducam afflictionem super locum istum. ita ut omnis qui audierit
illud tinniant aures eius. eo quod dereliquerunt me. et alienum
fecerunt locum istum et libaverunt in eo diis alienis. quos nescierunt
ipsi et patres eorum et reges iuda. et impleverunt locum istum san
guine innocentum. et edificaverunt excelsa baalim. ad
comburendos filios suos igni in holocaustum baali. que non prece
pi nec locutus sum. nec ascenderunt in cor meum. Propterea ecce
dies veniunt dicit dominus. et non vocabitur locus iste amplius
thophet. et vallis filii ennom. sed vallis occisionis. Et
dissipabo consilium iude et ierusalem in loco isto. et subvertam eos
gladio in conspectu inimicorum suorum. et in manu querentium animas eorum.
et dabo cadavera eorum escam volatilibus celi et bestiis terre. Et
ponam civitatem hanc in stuporem et in sibilum. omnis qui preterierit per eam
obstupescet. et sibilabit super universa plaga eius. Et cibabo
eos carnibus filiorum suorum et carnibus filiarum suarum. et unusquisque
carnes amici sui comedet in obsidione et angustia. in qua conclu

ut ouibus pph[et]i signo q[uo]d depositi

dent eos inimici eorum et qui querunt animas eorum. Et conteres lagunculam

in oculis virorum qui ibunt tecum. Et dices ad eos: Hec dicit dominus exer-

cituum. Sic conteram populum istum et civitatem istam, sicut conteritur vas

figuli quod non potest ultra instaurari. Et in topheth sepelientur

eo quod non sit locus alius ad sepeliendum. Sic faciam loco huic

ait dominus et habitatoribus eius, ut ponam civitatem istam sicut

alias domibus et habitatoribus

topheth. Et erunt domus ierusalem et domus regum iuda sicut locus

i. tectis que doma domatis dicebantur ... tecta domorum plana et ibi ... altaria ad sacrificandum milicie celi i. soli

topheth immunde. Omnes domus in quarum domatibus sacrificaverunt

i. et lune et ceteris planetis in aspectu eorum

omni milicie celi et libaverunt libamina diis alienis. Venit

... mandato domini in topheth ... ad prophetandum ... sicut dixit ... coram ... templi domini ubi ... et ... legis audiendum

autem ieremias de topheth quo miserat eum dominus ad prophetandum.

et stetit in atrio domus domini et dixit ad omnem populum. Hec dicit

dominus exercituum deus israel. Ecce ego inducam super civitatem hanc et

super omnes urbes eius universa mala que locutus sum adversum eam.

quoniam induraverunt cervicem suam ut non audirent sermones meos.

Capitulum 20 Et audivit phassur filius ... Ieremias prophetendo ... hic ... et ... iniuriam ... capitulo 20 ... capitulo 21 ... iniuria ... ibi scilicet ... contra ... audivit phassur

Et audivit phassur filius emmer sacerdos qui constitutus erat

i. secundus pontifex vel sacerdos — et destinatae civitati ... phassur et alii sacerdotes ...

princeps in domo Domini Ieremiam prophetantem sermones istos. Et per-
loquentem autem in domo Domini ... fuit in curia — i. ... ne posset ... ad prophetandum ... nervus ... tormenti

cussit Phassur Ieremiam prophetam. et misit in nervum quod erat in porta
... Phassur vocata ... in loco superiori ... erat ... ille — ... ad templum ... prima

Beniamin superiori in domo Domini. Cumque illuxisset in
... et tunc carceris non dimisit arguere maliciam pontificis et ... Phassur ... non dimisit et ... pontifices ... arguit, ut ... se loqui ... passionis ... inclusionis

crastinum. eduxit Phassur Ieremiam de nervo Et dixit ad eum
Phassur ... ore nigredo vel obnigrum et ... propheta ... pontificatus et ... Phassur vocavit Dominus nomen tuum ... ordinatione ... sed Pavorem undique ... magnum pavorem seu pavidum ... a Chaldeis ... captivi ... undique ... essent ... captivi ...

Ieremias Non Phassur vocavit Dominus nomen tuum sed Pavorem undique.

Quia haec dicit Dominus Ecce dabo ego in pavorem te et omnes amicos tuos

et corruent gladio inimicorum suorum. et oculi tui videbunt.

et omnem Iuda dabo in manu regis Babilonis. et transducet

eos in Babilonem. et percutiet eos gladio. Et dabo universam

substantiam civitatis huius. et omnem laborem eius. omneque pretium.

et cunctos thesauros regum Iuda dabo in manus inimicorum eorum. et di-

ripient eos. et tollent et deducent in Babilonem. Tu autem Phassur

et omnes habitatores domus tuae ibitis in captivitatem. et in Babilonem

venies. et ibi morieris ibique sepelieris tu et omnes amici tui.

[Margin gloss:] ... in manu ... nervo ... tempore ... nervus ... ligatur

[illegible]

quibus prophetasti mendacium. Seduxisti me domine et seductus sum.

[illegible commentary]

fortior me fuisti et invaluisti. factus sum in derisum tota die.

[illegible]

omnes subsannabant me. quia iam olim loquor vociferans iniquitatem

[illegible]

et vastitatem clamito. Et factus est mihi sermo domini in opprobrium et in de

[illegible]

risum tota die. Et dixi non recordabor eius neque loquar ultra in no

[illegible]

mine illius. Et factus est in corde meo quasi ignis exestuans claususque

[illegible]

in ossibus meis. et defeci ferre non sustinens. Audivi enim contumelias

[illegible]

multorum et terrorem in circuitu. persequimini et persequamur eum. ab omnibus

[illegible]

viris qui erant pacifici mei et custodientes latus meum. si

[illegible]

quomodo decipiatur et prevaleamus adversus eum et consequamur ultionem

[illegible]

ex eo. Dominus autem mecum est quasi bellator fortis. ideo qui persequuntur

me cadent et infirmi erunt confundentur vehementer quia non intellexerunt
i. penam eternam que eterna est ... non ... i. apprehensionem

obprobrium sempiternum quod numquam delebitur. Et tu domine exercituum probator
i. cordis et ... cogitationes et affectiones

iusti qui vides renes et cor videam ultionem tuam ex eis
[illegible]

tibi enim revelavi causam meam. Cantate domino laudate dominum
[illegible]

quia liberavit animam pauperis de manu malorum. Maledicta dies
[illegible]

in qua natus sum dies in qua peperit me mater mea non sit benedicta
Maledicta dies ... [illegible]

Maledictus vir qui annuntiavit patri meo dicens natus est tibi puer mas-
Sodoma et Gomorra et ... [illegible]

culus et quasi gaudio letificavit eum. Sit homo ille ut sunt civitates
[illegible]

quas subvertit dominus et non penituit eum audiat clamorem mane
[illegible]

et ululatum in tempore meridiano qui non me interfecit a vulva
[illegible]

ut fieret mihi mater mea sepulcrum et vulva eius conceptus eternus

Quare de vulva egressus sum ut viderem laborem et dolorem et consume-

rentur in confusione dies mei.

Cap. 21 Verbum quod factum est ... [illegible]

Verbum quod factum est ad Ieremiam a domino quando misit ad eum rex

Sedechias phassur filium melchie et sophoniam filium maasie
sacerdotem dicens. Interroga pro nobis dominum. quia nabuchodonosor rex babilonis
preliatur adversum nos. si forte faciat dominus nobiscum secundum omnia mira-
bilia sua. et recedat a nobis. Et dixit Jeremias ad eos. Sic
dicetis Sedechie. Hec dicit dominus deus israel. Ecce ego convertam vasa
belli. que in manibus vestris sunt et quibus vos pugnatis adversum
regem babilonis et caldeos qui obsident vos in circuitu murorum.
et congregabo ea in medio civitatis huius. et debellabo ego vos
in manu extenta. et in brachio forti. et in furore et in indignatione
et in ira grandi. et percutiam habitatores civitatis huius. homines
et bestie pestilentia magna morientur. Et post hec ait dominus. da-
bo sedechiam regem iuda et servos eius et populum eius. et qui
derelicti sunt in civitate hac. a peste et gladio et fame in manu na-
buchodonosor regis babilonis. et in manu inimicorum eius.
et in manu querentium animam eorum. et percutiet eos in ore gladii
et non movebitur. neque parcet. neque miserebitur. Et ad populum hunc di-
ces. Hec dicit dominus. Ecce ego do coram vobis viam vite. et via-

 39

glimado vbellion g rege babilon · qr aliq sit mortui glad fame peste

mortis. Qui habitauit i vrbe hac · morietur gladio z fame z peste

se eis tradendo

Qui autem egressus fuit z transfugerit ad caldeos qui obsident vos ·

qr recepit eum salua vita · q. d. sufficiat ei vita sua saluare

viuet et erit ei aia sua quasi spolium. Posui enim faciem meam super

ciuitatem hanc i malum z non i bonum · ait dominus. In manu regis

babilonis dabitur · exuret eam igni · et domui regis iuda. Audite

ubi erat templum domini regia et iudicatis · i. celerit [illegible] non differendo [illegible] fauore uel pony [illegible] iuste [illegible] et eruite

verbum domini domus dauid hec dicit dominus. Iudicate mane iudicium ·

et eruite vi oppressum de manu calumpniantis · ne forte egrediatur

probant et opera sua

ut ignis indignatio mea propter maliciam studiorum vestrorum. Ecce ego

i. contra [illegible] [illegible] hic vallis solida z campestris qr [illegible] [illegible] in valla z [illegible] et [illegible] [illegible]

ad te habitatricem vallis solide atque campestris ait dominus · qui dicitis

[illegible] desertiue z plurali [illegible] [illegible] et visita.

· s. ad malum vestrum

quis percuciet nos · et quis ingredietur domus nostras · et visitabo super

opus · qr studiose z [illegible] opati estis mala

vos iuxta fructum studiorum vestrorum dicit dominus · et succendam

i. [illegible] saltus libani quia edificant [illegible] ad reponendum arma z [illegible] prosa · qr nabuzardan incendit domum regis z domum domini et do[illegible] mos urbis [illegible] vestro

ignem in saltu eius · et deuorabit omnia i circuitu eius

Hec dicit dominus descende. Hic [illegible] prophetat quod maiores [illegible] et [illegible] regibus z° [illegible] do prophetas z sacerdotes ca° 23 [illegible] dominus qr [illegible] prophetat quod domum regiam [illegible] [illegible] aliquos reges i [illegible] i [illegible] dicit nolite [illegible] [illegible] de mandato domini audi verbum

Hec dicit dominus descende i domum regis iuda · et loqueris ibi

[illegible] solium [illegible] et in [illegible] opus · [illegible] · sic tu es [illegible] [illegible] ita debes ea i [illegible]

verbum hoc et dices. Audi verbum domini rex iuda qui sedes super so

lium dauid · tu z serui tui et populus tuus qui ingredimini portas istas

iusticia [illegible] [illegible] iusta iudicium no[illegible] [illegible] in iusticia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liberate · [illegible] [illegible] qui ibi faciebat [illegible] mala

Hec dicit dominus · Facite iudicium z iusticiam · et liberate vi oppressum

calumpniator est proprie omnibus accusator ... a calumpnia i. frustratio ... calumpnior calumpniaris ...

de manu calumpniatoris. et advenam et pupillum et viduam nolite

contristare. neque opprimatis inique. et sanguinem innocentem ne effunditis

in loco isto. Si enim facientes feceritis verbum istud. ingredientur per portas

istas domus huius reges sedentes de genere david super tronum eius.

et ascendentes currus et equos ipsi et servi et populus eorum. Quod si non au

dieritis verba hec. in memetipso iuravi dicit dominus. quia in solitudinem

erit domus hec. Quia hec dicit dominus super domum regis iuda. Galaad

tu michi caput libani. si non posuero te solitudinem urbes inhabitabi

les. et sanctificabo super te interficientem virum. et arma eius. et succi

dent electas cedros tuas. et precipitabunt in ignem. et pertransibunt

gentes multe per civitatem hanc. et dicet unusquisque proximo suo. Quare

fecit dominus sic civitati huic grandi. Et respondebunt. Eo quod dereli

querint pactum domini dei sui. et adoraverint deos alienos et servierint eis.

Nolite flere etc. ut habetur in sequentibus ... prophetat contra aliquos reges in speciali ... quo ... mortuo Iosia rege iuda successit ei filius eius Ioathas. quem rex egipti cepit et vinctum duxit in egyptum ubi et mortuus est. et constituit rex egipti fratrem suum Eliachim et mutavit eius nomen Ioachim ... [illegible] ... babilonis ... et loco eius constituit regem in regno iude ... Sedechiam ... filium Iosie. qui postea ... regi babilonis ... [illegible]

2o de sedechia i plangite 3o de joachim pro josie i ve qui 4o de joachim nepote josie i vivo ego dicit dominus quia si fuerit jeconias

i joathas filium josie mortuum in egypto [illegible] — hic loquitur de sedechia [illegible]

[illegible]

Nolite flere mortuum neque lugeatis super eum fletu plangite

i [illegible] de sedechia [illegible]

[illegible]

eum qui egreditur quia non revertetur ultra nec videbit terram nativitatis sue

i ad sedechiam [illegible] sellum [illegible] — [illegible]

sellum

quia hec dicit dominus ad sellum filium josie regem iuda qui regnavit pro josia

[illegible]

patre suo qui egressus est de loco isto non revertetur huc amplius.

sed in loco quem transtuli eum ibi morietur et terram istam non videbit amplius

Ve qui edificat hic loquitur de joachim filio josie cuius primo describit maliciam 2o debitam penam i propterea dicit

Erat enim iste joachim cupidus et superbus [illegible] ad faciendum edificia [illegible]

[illegible]

Ve qui edificat domum suam in iniusticia et cenacula sua non in

et [illegible]

iudicio amicum suum opprimet frustra et mercedem eius non reddet ei

opressivam i [illegible] — i [illegible]

qui dicit edificabo mihi domum latam et cenacula spaciosa

[illegible]

[illegible]

qui aperit sibi fenestras et facit laquearia cedrina pingitque

i colore rubeo — i [illegible] — [illegible]

[illegible]

[illegible] — i [illegible]

sinopide numquid regnabis quoniam confers te cedro pater

i [illegible] — [illegible]

tuus numquid non comedit et bibit et fecit iudicium et iusticiam

tunc cum bene erat ei iudicavit causam pauperis et egeni in

[illegible] — [illegible]

bonum suum numquid non ideo quia cognovit me dicit dominus Tui vero

[illegible]

[illegible]

oculi et cor ad avariciam et ad sanguinem innocentem fundendum

cupiditas enim [illegible] — [illegible] — hic [illegible] debitam

[illegible] — penam et [illegible]

et ad calumpniam et ad cursum mali operis propterea hec dicit dominus

ad ioachim filium iosie regem iuda. Non plangent eum. ve frater
et ve soror. non concrepabunt ei. ve domine et ve inclite. Sepultura
asini sepelietur. putrefactus et proiectus extra portas ierusalem. Ascende
de libanum et clama. et in basan da vocem tuam. et clama
ad transeuntes. quia contriti sunt omnes amatores tui. Locutus sum ad te
in habundantia tua. et dixisti non audiam. hec est via tua ab
adolescentia tua. quia non audisti vocem meam. Omnes pastores
tuos pascet ventus. et amatores tui in captivitatem ibunt. et tunc con-
funderis et erubesces ab omni malicia tua. Qui sedes in libano
et nidificas in cedris. quomodo congemuisti cum venissent tibi dolores
quasi dolores parturientis. Vivo ego dicit dominus. quia si fuerit
Iechonias filius ioachim regis iuda anulus in manu dextera
mea. inde evellam eum. et dabo te in manu querentium
animam tuam. et in manu quorum tu formidas faciem. et in manu nabuchodonosor
regis babilonis. et in manu caldeorum. et mittam te et matrem tuam
que genuit te in terram alienam in qua nati non estis. ibique morie-
mini. et in terram ad quam ipsi levant animam suam ut revertantur illuc

[illegible]

non invenitur. Numquid vas fictile atque contritum vir iste Iechonias? [illegible]

Numquid vas absque omni voluptate? Quare abiecti sunt ipse et se- [illegible]

men eius, et proiecti in terram quam ignoraverunt? Terra terra terra, [illegible]

audi sermonem Domini. Hec dicit Dominus: Scribe virum istum sterilem, [illegible]

virum qui in diebus suis non prosperabitur; nec enim erit de semine eius

vir qui sedeat super solium David et potestatem habeat ultra in Iuda.

De pastoribus. [illegible]

Ve pastoribus qui disperdunt et dilacerant gregem pascue mee

dicit Dominus. Ideo hec dicit Dominus Deus Israel ad pastores qui pascunt populum

meum: Vos dispersistis gregem meum et eiecistis eos et non visitastis [illegible]

eos. Ecce ego visitabo super vos maliciam studiorum vestrorum ait [illegible]

Dominus. Et ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris ad [illegible]

quas eiecero eos illuc, et convertam eos ad rura sua et cres- [illegible]

cent et multiplicabuntur. Et suscitabo super eos pastores et pascent [illegible]

eos. Non formidabunt ultra et non pavebunt, et nullus queretur [illegible]

ex numero, dicit Dominus. Ecce dies veniunt ait Dominus. [illegible]

et suscitabo David germen iustum, et regnabit rex et

sapiens erit. et faciet iudicium et iusticiam in terra. In diebus illis
salvabitur iuda. et israhel habitabit confidenter. et hoc est
nomen quod vocabunt eum. dominus iustus noster. Propter hoc ecce dies
veniunt dicit dominus. et non dicent ultra vivit dominus qui eduxit
filios israel de terra egipti. sed vivit dominus qui eduxit et adduxit
semen domus israel de terra aquilonis. et de cunctis terris ad quas eie
ceram eos illuc. et habitabunt in terra sua. Contritum est cor
meum in medio mei. contremuerunt omnia ossa mea. factus sum
quasi vir ebrius. et quasi homo madidus vino. a facie domini et a
facie verborum sanctorum eius. quia adulteriis repleta est terra. quia a facie
maledictionis luxit terra. arefacta sunt arva deserti. factus est
cursus eorum malus. et fortitudo eorum dissimilis. Propheta namque et sacer
dos polluti sunt. et in domo mea inveni malum eorum ait dominus. Ideo
via eorum erit quasi lubricum in tenebris. impellentur enim et corruent in ea
Afferam enim super eos mala. annum visitationis eorum ait dominus. Et in
prophetis samarie vidi fatuitatem. et prophetabant in baal. et decipie

ad prophetas samarie

bant populum meum israel. Et in prophetis ierusalem vidi similitudinem
i. idolatrantium — quia deceperant populum in iusticia sicut illi populum samarie — pro malo opere et verbis — ad peccandum i. peccato

adulterantium et iter mendacii. et confortaverunt manus pessimorum.
Ieronimus: sic vidi turpitudinem adulterii et iter mendacii / turpitudo enim adulterii est quod adultera in eorum lecto recipit adulterum cum marito / et sic isti fecerant quia in templo domini idolum posuerant

ut non converteretur unusquisque a malicia sua. facti sunt mihi omnes ut
absconderent — sodome sunt similes in peccato pene eterne

sodoma. et habitatores eius quasi gomorra. Propterea hec dicit dominus
i. replebo pena amarissima

exercituum ad prophetas. Ecce ego cibabo eos absinthio. et potabo
desolatione et dolorum malorum

eos felle. A prophetis enim ierusalem egressa est pollucio super omnem
unde quia ipsis eos i. intelligentia

terram. Hec dicit dominus exercituum. Nolite audire verba prophetarum
Hec dicit dominus etc. hic gratia avertit prophetarum falsorum et ponitur doctrina / et primo quantum ad detestationem falsitatis / secundo quantum ad descriptionem veritatis ibi quis enim / primo dicit quia per argumenta contra sententias falsi / tertio revelationem dei in audientium contra primum dicit nolite audire
qui prophetant mendacium ad vos decipiendum — fictam visionem

qui prophetant vobis et decipiunt vos. Visionem cordis sui loquuntur.
ore et opere

non de ore domini. Dicunt hiis qui blasphemant me Locutus est dominus.
approbando eos et mittendo in malo suo

Pax erit vobis. et omni qui ambulat in pravitate cordis sui di
de prophetis sic dicebant q. d. nullus / qui eveniet quoniam sunt ... eterno

xerunt Non veniet super vos malum. Quis enim affuit in consilio domini.

et vidit et audivit sermonem eius. Quis consideravit verbum illius
i. incipietis dure audire

et audivit. Ecce turbo dominice indignationis egredietur. et
sicut sunt pariter ... — non impedietur / dubio veniet super aliquos

tempestas erumpens super caput impiorum veniet. Non revertetur

furor domini. usque dum faciat et usque dum compleat cogitationem
i. pene destructionis ... quod dicitur hic vobis / quia tunc inimicum fuit ... iudeorum — i. penam quam disposuit / videbitis in vestro peccato

cordis sui. In novissimis diebus intelligetis consilium eius

Non mittebam prophetas et ipsi currebant · non loquebar ad eos · et
ipsi prophetabant. Si stetissent in consilio meo et nota fecissent
verba mea populo meo · avertissem utique eos a via sua mala
et a pessimis cogitationibus suis. Putas ne deus e vicino
ego sum dicit dominus · et non deus de longe. Si occultabitur vir in ab
sconditis et ego non videbo eum dicit dominus. Numquid non celum et terram
ego impleo ait dominus. Audivi que dixerunt prophete prophetantes in
nomine meo mendacium atque dicentes · somniavi · somniavi
usquequo istud est in corde prophetarum vaticinantium mendacium · et
prophetantium seductiones cordis sui · qui volunt facere ut obli
viscatur populus meus nominis mei · propter somnia eorum que narrant
unusquisque ad proximum suum · sicut obliti sunt patres eorum nominis mei ·
propter baalim. Propheta qui habet somnium narret somnium · et
qui habet sermonem meum loquatur sermonem meum vere. Quid
paleis ad triticum dicit dominus. Numquid non verba mea sunt quasi ignis
ait dominus · et quasi malleus conterens petram. Propterea ecce

ffalsos prophetas

a veris prophetis quod predicabant et attente modum :

: Ecce ego ad prophetas ait dominus qui furantur verba mea unusquisque a proximo

loquendi ipsorum / et ideo vocabantur in furibus ffalsis prophetis Sicut Ananias audivit in principio regni Sedechie ieremiam dicentem quod sic dicit dominus deus exercituum Ecce ego confringam arcum Elam · capitulo 49 / Et ad similitudinem huius dixit in quarto anno Sedechie hec dicit dominus confringam iugum regis babilonis · capitulo 28 / Ideo sequitur qui assumunt linguas suas

· modos loquendi prophetarum dei ·

suo Ecce ego ad prophetas ait dominus qui assumunt linguas suas

in furibus ffalsis prophetis — dicentes se habere a deo visiones in sompnio

et aiunt dicit dominus Ecce ego ad prophetas sompniantes mendacium

quod sibi finxerunt

ait dominus qui narraverunt ea et seduxerunt populum meum in mendacio

in verbis quod in extasibus suis aliquando eis fingebat se esse raptos a sensibus ad singulos magistros declarationes [illegible] et talia possunt dici quod ad mirabilia quia in [illegible] simplices homines in admirationem

suo · et in miraculis suis · cum non misissem eos nec mandassem eis ·

prophetiam eorum onus vocant deris[i]one

qui nihil profuerunt populo huic dicit dominus Si igitur interrogaverit te

Si igitur hic aliquis maliciose eos in derisione vult / Quod non quod sacerdos et falsi prophete derisorie vocabant onus prophetiam ieremie et aliorum prophetarum domini et ipsorum in ducebant ad talem modum loquendi duplici ratione Una est quia prophete dei arguebant eorum vicia quia comminabantur eis penas graves / quod prophete falsi vocabant onera alia est quia ipse pene dei adducte sunt per prophetas dei in magnitudine Et ideo derisorie dicebat onus domini per hoc in derisione domini quando derisoribus pena Et postea ista pena hic differtur [illegible] cum dicit in prima dei sequitur Si igitur

populus iste aut propheta aut sacerdos dicens · quod est onus domini · dices

aliquis eorum [illegible] [illegible] onus [illegible] propheta — sic [illegible] propheta onus — in [illegible] [illegible] [illegible] sequitur pena

ad eos ut quid vobis onus proiciam quippe vos dicit dominus · Et

derisoribus prophetiam domini — in [illegible] [illegible] propter suam [illegible] [illegible]

propheta et sacerdos et populus qui dicit onus domini · visitabo super virum

qui docet eos loqui reverenter de prophetia domini cum [illegible] dicetis · in sic loquimini de prophetia domini

illum et super domum eius · Hec dicetis unusquisque ad proximum et ad fratrem

prophete ieremie a deo — prophetiam ei inspiratam — prophetia domini [illegible] non memorabitur a vobis nominando eam onus quia [illegible] [illegible] sermone

suum · quid respondebit dominus · et quid locutus est dominus · et onus domini ultra

non memorabitur · quia onus erit unicuique sermo suus · et pervertistis

per quod in omnibus [illegible] plurali [illegible] et veritas [illegible] onus [illegible] — [illegible] domini exercituum — [illegible] modum loquendi [illegible] cum prophetia domini et [illegible] quia [illegible] et quia [illegible] dei [illegible] [illegible]

verba dei viventis domini exercituum dei nostri · Hec dices ad prophetam quid [illegible]

videbit tibi dominus: et quod locuti estis dominus dixit. Si enim onus domini dixeritis:

propter hoc hec dicit dominus Quia dixistis sermonem istum· onus domini· et mi

si ad vos dicens· Nolite dicere onus domini: propterea ecce ego tollam

[illegible gloss]

vos portans· et derelinquam vos et civitatem quam dedi vobis et patribus

vestris a facie mea: et dabo vos in obprobrium sempiternum· et igno

miniam eternam· que numquam oblivione delebitur

ca. 24 Ostendit mihi dominus [illegible gloss]

Ostendit mihi dominus: et ecce duo calathi pleni ficis· positi

[illegible gloss]

ante templum domini: postquam transtulit nabuchodonosor rex babilonis ie

conjam· filium ioachim· regem iuda et principes eius· et fabrum et in

[illegible gloss]

clusorem de ierusalem· et adduxit eos in babilonem· Calathus unus

ficus bonas habebat nimis· ut solent ficus esse primi temporis: et

calathus unus ficus habebat malas nimis· que comedi non poterant

eo quod essent male Et dixit dominus ad me Quid tu vides ieremia

Et dixi· ficus· ficus bonas· bonas valde: et malas· ma

las valde· que comedi non possunt: Et factum est verbum domini ad me dicens

[illegible gloss]

Hec dicit dominus deus israel Sicut ficus hee bone: sic cognoscam transmi

[illegible gloss]

quia illi qui erant in ierusalem cum Sedechia rege reputabat meliores ioachim rege et alios qui cum eo ducti fuerant in babilonem

[con]gnoscam transmigrationem iuda quam emisi de loco isto in terram caldeorum in bonum. Et

licet cum ioachim daniel et socii eius et aliqui [illegible] non redierunt [illegible]

ponam oculos meos super eos ad placandum et reducam eos in terram

i. multiplicabo eos in prole et bonis temporalibus

hanc. et edificabo eos et non destruam. plantabo eos et non evel

multiplicabo in bonis spiritualibus

lam. et dabo eis cor ut sciant me quia ego sum dominus. et erunt mihi

in populum. et ego ero eis in deum. quia revertentur ad me in toto corde suo

qui sunt [illegible]

Et sicut ficus pessimas que comedi non possunt eo quod sint

[illegible] quia [illegible] fuit captivus

male. sic dabo sedechiam regem iuda. et principes eius. et reliquos

de ierusalem qui remanserunt in urbe hac. et qui habitant in terra egipti. et

dabo eos in vexationem afflictionemque omnibus regnis terre. in obprobrium

quia [illegible] maledicebat [illegible] dicebat [illegible] fecit sedechie et [illegible] eius

et in parabolam. et in proverbium. et in maledictionem. in universis locis ad

quia [illegible] fuit gladio mortui [illegible] fame [illegible] mortalitate

que eieci eos. et mittam in eis gladium. et famem. et pestem. donec

Cap. 25. consumantur de terra quam dedi eis et patribus eorum.

Verbum quod factum est [illegible] [illegible] et [illegible] quantum [illegible]

[illegible] quantum [illegible] [illegible] anno

[illegible] in quarto anno ioachim ut patet 22. [illegible]

Verbum quod factum est ad ieremiam de omni populo iude in anno quarto ioachim

i. post ista revelationem ficuum factam translatus est ieconias [illegible] anno [illegible]

[illegible] quintum annum ioachim [illegible] fuit translatus [illegible]

filii iosie regis iuda postquam ieconias translatus est in babilonem

[illegible] anno [illegible] destructa fuit ierusalem [illegible] in quarto anno istius ioachim [illegible] usque ad xi

anni Sedechie in quo destructa fuit [illegible] fluxerunt [illegible] anni [illegible] [illegible] ioachim [illegible] xi [illegible] et xi [illegible] Sedechie [illegible]

ipse est annus primus nabuchodonosor regis babilonis quem locutus est ieremias propheta

[illegible]

ad omnem populum iuda. et ad omnes habitatores ierusalem dicens. A

[illegible] incepit [illegible] [illegible] quia [illegible] anno iosie cepit ieremias prophetare [illegible] fluxerunt xxiii anni

usque ad iiii anni ioachim [illegible] iste est annus [illegible]

tercio decimo anno iosie filii amon regis iuda usque ad diem hanc. iste

est tercius et vicesimus annus. factum est verbum domini ad me. et locu
tus sum ad vos de nocte consurgens et loquens et non audistis. Et
misit dominus ad vos omnes servos suos prophetas. consurgens diluculo
mittensque. et non audistis neque inclinastis aures vestras ut audi
retis. cum diceret. revertimini unusquisque a via sua mala. et a pessimis
cogitationibus vestris. et habitabitis in terra quam dedit dominus vobis
et patribus vestris a seculo et usque in seculum. et nolite ire post deos
alienos ut serviatis eis. adoretisque eos. neque me ad iracundiam
provocetis in operibus manuum vestrarum. et non affligam vos. Et non au
distis me dicit dominus. ut me ad iracundiam provocaretis in operibus
manuum vestrarum in malum vestrum. Propterea hec dicit dominus exercituum.
Pro eo quod non audistis verba mea. ecce ego mittam. et assumam uni
versas cognationes aquilonis ait dominus. et nabuchodonosor regem babilo
nis servum meum. et adducam eos super terram istam. et super habitatores eius.
et super omnes nationes que in circuitu illius sunt. et interficiam eos. et
ponam eos in stuporem. et in sibilum. et in solitudines sempiternas.
perdamque ex eis vocem gaudii. et vocem leticie. et vocem sponse. et
vocem sponsi. vocem mole. et lumen lucerne. Et erit universa
terra eius in solitudinem. et in stuporem. et servient omnes gentes

iste regi babilonis · septuaginta annis · Cumque impleti fuerint septua
hic ponitur pena adversantium iudeis ad bonorum consolationem. Et dicit in illo quod propter peccatum
destructionis ... singularis 2º multorum ibi quod sit civitas ... tempus destructionis
babilonie cum dicitur cumque impleti fuerint

ipsum et regnum eius destruendo quod fuit completum in tempore Baltazar.

: ginta anni · visitabo super regem babilonis · et super gentem illam dicit dominus
regis babilonis quod hic regnum ... datum est medis et persis ut habetur Daniel v. iudeo
... istorum lxx annorum varie inchoatur ... positiones ... incipiunt eam
... a destructione ierusalem xiº anno Sedechie ... inchoat ea a 3º anno
regis Joachim filii Josie quod fuit annus ... nabuchodonosor regis ut dicitur in principio huius capituli, ab illo
quarto anno ... usque ad xi annum Sedechie ... xviii anni ... de regno
Joachim qui regnavit xi annis et xi de regno Sedechie tempus autem Jeconie qui
regnavit ... duos ... xviii annis et non computatur quia regnavit
tribus mensibus et ista patet ... 22.

iniquitatem eorum · et super terram chaldeorum · et ponam illam in solitudines
quia babilon non fuit reedificata et est in ... ysa. 13 non habitabitur
usque in finem licet ... destructione iudeorum fuit ... domine misit
ut deum ... fecerunt hec ... et attribuentes victoriam ... et alias ...
... et non domine ... quod meruerunt a deo puniri

sempiternas · et adducam super terram illam omnia verba mea que locutus sum

contra eam · omne quod scriptum est in libro isto · quecumque prophetavit Jeremias
aliis · iudei et alie nationes · feruntur a ... caldeis

adversum omnes gentes · quia servierunt eis cum essent gentes multe
... istis gentibus ... caldeorum ... sed domina ...

et reges magni · et reddam eis secundum opera eorum et secundum facta manuum suarum
hic ponitur punitio multorum ... et ... dicitur sume a dño calicem
... in ... afflictio sive punitio mittenda a deo

Quia sic dicit dominus exercituum deus israel · Sume calicem vini furoris huius
in scriptis et prophetabis hanc punitionem super eas ... prophetabis ... calicem

de manu mea · et propinabis de illo cunctis gentibus ad quas ego
surget ... et completum · fortiore gladio super eos ...

mittam te · et bibent et turbabuntur · et insanient a facie gladii
... prophetans ... vecordia ... videbat ... calicem a deo sibi tradi et propinavi

quem ego mittam inter eos · et accepi calicem de manu domini · et propi
... regibus et gentibus in scriptis ... et ponitur punitio iudeorum ... ierusalem

navi cunctis gentibus ad quas me misit dominus · ierusalem et ci
... predicens hic ponitur

vitatibus iude et regibus eius · et principibus eius · ut

[illegible marginal gloss]

dare eos in stuporem et in solitudinem et in sibilum et in maledictionem sicut
[illegible interlinear gloss]

est dies ista. Pharaonem regem egipti et servos eius et prin-
[illegible interlinear gloss]

cipibus eius et omni populo eius et universis generaliter cunctis
[illegible interlinear gloss]

regibus terre ausitidis. et cunctis regibus terre philistijm. et
[illegible interlinear gloss]

ascalon et gaze et accaron et reliquiis azoti. idumee et
[illegible interlinear gloss]

moab. et filijs amon. et cunctis regibus tiri. et cunctis regibus
[illegible interlinear gloss]

sydonis. et regibus terre insularum qui sunt trans mare. et dedan et
[illegible interlinear gloss]

thema et buz. et universis qui attonsi sunt in comam. et cunctis
[illegible gloss]

regibus arabie. et cunctis regibus occidentis qui habitant in deserto.

et cunctis regibus zambri. et cunctis regibus elam. et cunctis

regibus medorum. et cunctis regibus aquilonis de prope et de lon-

ge. unicuique contra fratrem suum. et omnibus regnis terre. que
[illegible interlinear gloss] et rex sesach id est rex egipti

super faciem eius sunt. et rex sesach bibet post eos. Et
[illegible gloss]

dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Bibite et inebriamini

et vomite et cadite neque surgatis a facie gladii quem ego mit
tam inter vos. Cumque noluerint accipere calicem de manu tua ut
bibant. dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum bibentes bibetis.
quia ecce in civitate in qua invocatum est nomen meum ego incipio
affligere. et vos quasi innocentes et immunes eritis. Non eritis immu
nes. gladium enim ego voco super omnes habitatores terre. dicit dominus
exercituum. Et tu prophetabis ad eos omnia verba hec. et dices ad eos
Dominus de excelso rugiet. et de habitaculo sancto suo dabit vocem
suam. rugiens rugiet super decorem suum. Celeuma quasi cal
cantium concinetur adversus omnes habitatores terre. Pervenit sonitus
usque ad extrema terre. quia iudicium domino cum gentibus. iudicatur
ipse cum omni carne. impios tradidit gladio dicit dominus. Hec
dicit dominus exercituum. Ecce afflictio egredietur de gente in gentem.
et turbo magnus egredietur a summitatibus terre. Et erunt interfecti
domini in die illa a summo terre usque ad summum eius. non plangentur.
Et non colligentur. neque sepelientur. in sterquilinium super faciem terre iacebunt.
Ululate pastores et clamate. et aspergite vos cinere optimates

q. d. huius vite destructionis instat

gregis: quia completi sunt dies vestri ut interficiamini· et dissipationes

inrecuperabiles

vestre· et cadetis quasi vasa pretiosa: et peribit fuga a pastoribus·

et salvatio ab optimatibus gregis· Vox clamoris pastorum· et ulu

bona unde solebant uti

latus optimatum gregis: quia vastavit dominus pascua eorum·

iudeos qui speciosa pacis erant eius pacis specie speciosa qui sunt hic et dicunt intellige

civitatis eorum hic terre quando destruebat ab adversariis

i. per vindictam suam

et conticuerunt arva pacis a facie ire furoris domini· Dereliquit

i. templum quod a caldeis fuit

i. tempus

quasi leo umbraculum suum: facta est terra eorum in desolationem a facie

i. nabuchodonosor ... quia hic est terra a facie ire vinose i. a facie vindicte dei et dicitur

ire columbe· et a facie ire furoris domini

... ire columbe ... hic posita scilicet iona ... a columba et vinose ... et a facie ire furoris domini ... ire furoris sui ... dicitur ire columbe

Ca. 26 In principio regni. ... passus est iniuria a propheta singulari scilicet a summo pontifice. Hic causa ... patitur iniuria ... Et ... a pseudo prophetis et sacerdotibus et a rege et principibus ... iniuria ... sua prophetiam capitulo 21 ... ei a deo

In principio regni ioachim filii iosie regis iuda: factum est verbum

ubi cum omnibus queriebat iudea

istud a domino dicens hec dicit dominus: Sta in atrio domus domini: et

i. ad omnes homines venientes de omnibus civitatibus

loqueris ad omnes civitates iuda· de quibus veniunt ut adorent in do

aliquid omittendo — quos dicit — pro libertate auditorum quod fit hoc ponite et obstinati

mo domini universos sermones quos ego mandavi tibi ut loquaris ad eos

i. non in ferendo eis penam comminatam talia non non arguunt ... aliqua mutatione ut patuit ...

noli subtrahere verbum: si forte audiant et convertantur unusquisque a via

sua mala· et peniteat me mali quod cogito facere eis propter malicias

studiorum eorum: et dices ad eos hec dicit dominus: Si non audieritis me:

ut ambuletis in lege mea quam dedi vobis· ut audiatis sermones

servorum meorum prophetarum quos ego misi ad vos de nocte consurgens

templum

et dirigens · et non audistis · dabo domum istam sicut Sylo · et urbem
hanc dabo in maledictionem cunctis gentibus terre · Et audierunt sacerdotes
et prophete et omnis populus Ieremiam loquentem verba hec in domo domini · Cumque
complesset Ieremias loquens omnia que preceperat ei dominus ut loqueretur
ad universum populum · apprehenderunt eum sacerdotes et prophete et omnis
populus dicentes morte moriatur · Quare prophetavit in nomine domini dicens ·
sicut Sylo erit domus hec · et urbs ista desolabitur · eo quod non sit
habitator · Et congregatus est omnis populus adversum Ieremiam in domo domini ·
Et audierunt principes Iuda omnia verba hec · et ascenderunt de do-
mo regis in domum domini · et sederunt in introitu porte domus domini nove ·
Et locuti sunt sacerdotes et prophete ad principes · et ad omnem populum dicentes ·
Iudicium mortis est viro huic · quia prophetavit adversum civitatem istam sicut au-
distis auribus vestris · Et ait Ieremias ad omnes principes et ad uni-
versum populum dicens · Dominus misit me ut prophetarem ad domum istam ·
et ad civitatem hanc omnia verba que audistis · Nunc ergo bonas facite
(operationes; cogitationes)
vias vestras et studia vestra · et audite vocem domini dei vestri · et pe-
nitebit mali dominum quod locutus est adversum vos · Ego autem ecce in ma-
nibus vestris sum · facite mihi quod bonum et rectum est in oculis vestris

Verumtamen scitote et cognoscite. quod si occideritis me. sanguinem in-
nocentem tradetis contra vosmetipsos. et contra ciuitatem istam.
et habitatores eius. In veritate enim misit me dominus ad vos. ut
hic ponit causam [illegible]
loquerer in auribus vestris omnia verba hec. Et dixerunt principes
[illegible]
et omnis populus ad sacerdotes et prophetas. Non est viro huic iudi-
q. d. [illegible] ad hoc [illegible]
prophete qui [illegible] tempore ezechie prophetauit destructionem ciuitatis et templi dicens
Syon quasi ager arabitur. nec tamen ezechias rex propterea eum occidit. sed magis ipse
et populus eius ad deum conuersi egerunt penitentiam. et dominus distulit penam comminatam
et [illegible] et sequitur itaque nos
cium mortis. quia in nomine domini dei nostri locutus est ad nos. Sur-
rexerunt ergo viri de senioribus terre. et dixerunt ad omnem
cetum populi loquentes. Micheas de morasthim fuit propheta in die-
bus ezechie regis iude. et ait ad omnem populum iude dicens.
Hec dicit dominus exercituum. Syon quasi ager arabitur. et ierusalem in acer-
vum lapidum erit. et mons domus in excelsa siluarum. Numquid
morte condempnauit eum ezechias rex iude et omnis iuda.
Numquid non timuerunt dominum et deprecati sunt faciem domini. et peni-
non [illegible] ideo [illegible] ut supra
tuit dominum mali quod locutus erat aduersum eos. Itaque nos fa-
[illegible] hic ponit aliud [illegible]
cimus malum grande contra animas nostras. Fuit quoque vir prophetans
[illegible] de uria propheta. qui prophetauit destructionem
ciuitatis et templi [illegible] tempore regis ioachim. et [illegible] fuit occisus ab eo [illegible]
[illegible] ezechias qui fuit bonus rex non
[illegible] ioachim [illegible] malus rex uriam [illegible]
[illegible] malorum [illegible] bonorum [illegible]
in nomine domini urias filius semei de cariathiarim. et prophetauit
aduersum ciuitatem istam. et aduersum terram hanc iuxta omnia

uba iemie. Et audiuit rex ioachim. et omnes potentes et prin
cipes eius uba hec. et quesiuit rex interficere eum. Et audiuit
urias et timuit. fugitque et ingressus est egiptum. Et misit
rex ioachim viros in egiptum elnatham filium achobor. et
viros cum eo in egiptum. et eduxerunt uriam de egipto. et addu
xerunt eum ad regem ioachim. et percussit eum gladio. et pro
iecit cadauer eius in sepulcris vulgi ignobilis. Igitur ma
[illegible] in sepulcris ... et ... allegatione ... ista et ... ipsum liberat
nus aicham filii saphan. fuit cum iemia. ut non traderetur
in manus populi. et interficerent eum.

Ca. 27 In principio ioachim. Hic quia iemias liberatus est sequitur sua prophetia / et primo prophetat propheta ad...
sermo supra 20 cap. [illegible] ad hunc ... quia primo prophetat contra reges ad sedechiam
nuncios mittebat / 2o contra ipsum sedechiam ibi et ad sedechiam. Et 2m ... apud
regni ioachim filii iosie dominus dixit ... fac tibi vincula et cathenas
et pones eas in collo tuo / et quia portat eas a principio regni ioachim filii iosie usque
ad 4m annum sedechie in quo ananias abstulit eas de collo iemie et fregit
ut habetur capitulo sequenti ... quia hic ... quod iemias portaverit cathenas in collo suo
in tanto tempore scilicet 11 annis / ... dicitur quod ... talia ... et aliis de quibus biblia
legitur fecisse de mandato dei / sicut ezechiel dormivit super latus suum 390 diebus et ...
40 diebus super latus dextrum ... ut habetur ezechiel 4. Et
sicut ysaias iuit nudus et discalciatus tribus annis ... alias ... tribus
diebus ut patet supra 20 ... regio ...
... 2m ... dicitur ... quia primo ponitur dei preceptum de cathenis
faciendis / 2o de ipsis mittendis ibi et mittes eas ... post tempus precepti
cum dicit In principio regni ioach.

qui regnauit xi annis [illegible]

In principio regni ioachim filii iosie regis iuda. factum est
verbum istud ad iemiam a domino dicens. Hec dicit dominus ad me.
[illegible] cathene ... ligneae ... et ... ad ...
Fac tibi vincula et cathenas. et pones eas in collo tuo. et
[illegible] de ... cathenarum ... mittes eas ...
mittes eas ad regem edom. et ad regem moab. et ad regem filiorum
amon. et ad regem tiri. et ad regem sydonis in manus nunciorum

qui venerunt Ierusalem ad Sedechiam regem Iuda. Et precipies eis

de causa huius adventus dicunt quidam expositores quod venerunt ad Sedechiam ad tractandum cum eo qualiter posset rebellare regi Babilonis et decernere tributum sive comprehendere et hec littera sequens adhuc concordat, quia Ieremias monet istos reges et Sedechiam ut non rebellent regi Babilonis, sed magis ei serviant tributo. Quia tamen Sedechias non rebellavit aperte usque ad octavum annum regni sui, ut dicit Iosephus Antiquitatibus et negociis post magnum temporis tractatum. Et tunc confidens de consilio regis Egipti et forte in toto quinque regum aperte rebellavit et tributum regi Babilonis negavit

ut ad dominos suos loquantur. Hec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Hec

hic ponitur verbum Dei ad missos nuncios quod est ut prophetam non sequerentur, verbo sed in templi signo per vinculum eis quod si rebellaret male contingeret eis ipsis, et secundum litteram ... acceptis ...

quia ab operibus creatoris in genere ... in specie

dicetis ad dominos vestros: Ego feci terram et hominem et iumenta

que sunt super faciem terre in fortitudine mea magna et in brachio meo

non est plus rebellandum quia Nabuchodonosor habet gratiam ... in defensione et ... et ablatione ... quia Deus ... bonis et malis ... temporalia ...

extento. Et dedi eam ei qui placuit in oculis meis. Et nunc

itaque ego dedi omnes terras istas in manu Nabuchodonosor regis Babilonis

dicit ... quia hic dicitur quod Nabuchodonosor ... qui est ... rex ...

... ut dicit

servi mei. Insuper et bestias agri dedi ei ut serviant illi.

... valde ... commorabatur ... Baltazar ... Babilonie ...

Et serviant ei omnes gentes et filio eius et filio filii eius, do-

... principes

nec veniat tempus terre eius et ipsius. Et servient ei gentes multe

et reges magni. Gens autem et regnum quod non servierit Nabuchodonosor regi

Babilonis, et quicumque non curvaverit collum suum sub iugo regis

Babilonis, in gladio et in fame et in peste visitabo super gentem illam,

ait Dominus, donec consumam eos in manu eius. Vos ergo nolite

qui ... ab eo ... vigilia · qui ... astra · qui ... sompnia · qui ... volatu avium

audire prophetas vestros et divinos et sompniatores et augures

qui ... libus ...

et maleficos qui dicunt vobis: Non servietis regi Babilonis. Quia

... ortentia ... consilium ... quia ... rebellabat ... destructio ...

mendacium prophetant vobis ut longe faciant vos de terra vestra. Et

eiciat vos et pereatis. Porro gens que subiecerit cervicem suam
sub tributo regis babilonis
sub iugo regis babilonis et servierit ei: dimittam eam in terra
sua dicit dominus et colet eam et habitabit in ea. Et ad sedechiam
hic propheta ieremias quod sedechiam regem iuda qui sua servaret[?] ut patet supra in pluribus locis [illegible]
regem iuda locutus sum secundum omnia verba hec dicens. Subiicite
colla vestra sub iugo regis babilonis et servite ei et populo eius
et vivetis. Quare moriemini tu et populus tuus gladio fame
et peste: sicut locutus est dominus ad gentem que servire noluerit
ut patet consequentibus ut vos eiciat
regi babilonis. Nolite audire verba prophetarum dicentium vobis
non servietis regi babilonis: quia mendacium ipsi loquuntur vobis
quia non misi eos ait dominus: et ipsi prophetant in nomine meo menda
scilicet ut [illegible] hic [illegible]
citer. ut eiciant vos et pereatis. tam vos quam prophete qui vaticinantur
vobis. Et ad sacerdotes et ad populum istum locutus sum dicens hec di
cit dominus. Nolite audire verba prophetarum vestrorum qui prophetant vobis
dicentes. ecce vasa domini revertentur de babilone nunc cito: men
dacium enim prophetant vobis. Nolite ergo audire eos: sed servite regi
babilonis ut vivatis. Quare datur hec civitas in solitudinem.
[illegible]
Et si prophete sunt. et est verbum domini in eis. occurrant domino exercituum.

ut nō veniant vasa q̄ derelicta fuerūt ī domo dn̄i et ī domo [illegible]

regis iuda ⁊ ierl̄m ī babilonē. q2 hec dicit dn̄s exercituū ad co

[illegible]

[illegible] lupnas et ad mare et ad bases et ad reliq̄ vasoꝝ q̄ rema

serūt ī ciuitate hac q̄ nō tulit nabuc. rx babilonis cū transfer

ret iecoīa filiū ioachim regē iuda de ierl̄m ī babilonem

et oms optimates iuda ⁊ ierl̄m. q2 hec dicit dn̄s exercituū deus

isrl̄ ad vasa q̄ derelicta sūt ī domo dn̄i et ī domo regis iuda

[illegible]

⁊ ierl̄m ī babilone transferent. et ibi erūt usq3 ad diē visita

: [illegible] et vasa q̄ erat ī babilone ꝑtata sūt ierl̄m [illegible]

tōis sue dicit dn̄s. et afferri faciā ea et restitui ī loco isto

Ca. 28 Et factū est ī anno illo [illegible] ananias filius [illegible] et dicit [illegible] et factū est

[illegible] anno sedechie quo venit [illegible]

Et factū ē ī anno illo ī pricipio regni sedechie regis iuda ī

[illegible]

anno quarto ī mense quīto. dixit ad me ananias filius

: [illegible] ananias [illegible] anno regni sedechie [illegible] dicit dn̄s exercituū [illegible] sedechie [illegible] q2 [illegible] prophete accipiebat [illegible] loqui [illegible] dn̄i ut supra 23

azur pp̄ha de gabaon ī domo dn̄i corā sacerdotibus et om̄i

pp̄lo dicēs hec dicit dn̄s exercituū deus isrl̄ contriui iugū

regis babilonis adhuc duo anni dierū. et ego referri fa

ciā ad locū istū omnia vasa dn̄i q̄ tulit nabuc. rex babi

lonis de loco isto. et transtulit ea ī babilone et iecoīa

filium Ioachim regem Iuda et omnem transmigrationem Iude qui ingressi sunt Babilonem ego convertam ad locum istum ait dominus.

[gloss:] hic post vicesimo ... [illegible]

Conteram enim iugum regis Babilonis. Et dixit Ieremias propheta ad Ananiam prophetam in oculis sacerdotum et in oculis omnis populi qui

[gloss:] desperabat ei ...

stabat in domo domini. Et ait Ieremias propheta Amen sic faciat

[gloss:] [illegible] transmigrationis ... [illegible] ... voluntate divina ... [illegible] ... audi ...

dominus. Suscitet dominus verba tua que prophetasti ut referantur vasa in domum domini et omnis transmigratio de Babilone ad locum istum.

[gloss:] ... apparebit si prophetia tua sit vera an non

Verumtamen audi verbum hoc quod ego loquor in auribus tuis et in auribus universi populi. Prophete qui fuerunt ante me et te ab initio et prophetaverunt super terras multas et super regna magna de prelio et de afflictione et de fame.

[gloss:] super ... futuram ... [illegible]

Propheta qui vaticinatus est pacem cum venerit verbum eius sciet propheta quem misit dominus in veritate.

[gloss:] de ipso ... de ipso quod est propheta verus a deo missus ... [illegible]

[Commentary:] ... [illegible] ... quod promissiones dei de bono futuro sunt ... [illegible] ... comminationes de malo sunt sub conditione ... cum non egit ... penitentiam ... sunt et ... accidere pena ... Sic propheta Ione de Niniue subversione propter penitentiam niniuitarum. Et exponit quod dicitur hic propheta qui vaticinatus est pacem ... Ananie ... prophetas pro bono et contra ... malum et tunc scietur quod tu sis propheta domini si impleta fuerit tua prophetia quia talis promissio non mutatur. Sed si non evenit malum pene quod prophetizo non propter hoc ... de ... quia talis prophetia ... non impletur propter penitentiam ... supplicientem ... appareat ... Ieremias capitulo 18 ubi promissio de bono ita dicitur ... supplicientem ... comminatio propter penitentiam supplicientem ... in persona domini ... loquor adversus gentem et adversus regnum ut eradicem et destruam et disperdam illud si penitentiam egerit gens illa a malo suo ... penitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei et ... [illegible] ... et subito loquar de gente et de regno ut edificem et plantem illud ... fecerit malum in oculis meis ... penitentiam agam super bono quod locutus sum ut facerem ei ... promissio ... malum ... a deo propter penitentiam non ... bonum ... propter ... supplicientis ... [illegible] ... prior est

admittendus quam ad gaudendum et propheta ad non in prouocandum malum quam ad ... bonum promissum licet tamen promissio quam comminatio sit ... Et 2m hic in textu verbum ieremie quod faciet veritas prophete ... cum venit in effectum in quantum ... non ... veritate ad ... [illegible]

dominium — Sic ananias ... ieremie ... cathena de collo ieremie et frangendo ut ostendit verbo et exemplo signo dominium babilonis totaliter ... [illegible]

Et tulit ananias propheta cathenam de collo ieremie prophete.

et confregit eam. et ait ananias in conspectu omnis populi dicens

Hec dicit dominus. Sic confringam iugum nabuchodonosor regis babilonis

nolens ... [illegible]

post duos annos dierum. de collo omnium gentium. Et abiit ieremias

propheta in viam suam. Et factum est verbum domini ad ieremiam postquam

confregit ananias propheta cathenam de collo ieremie prophete dicens.

Hic ponitur reprehensio anane ... [illegible]

Vade. et dices ananie. Hec dicit dominus. Cathenas ligneas

... [illegible]

contrivisti. et facies pro eis cathenas ferreas. Quia hec dicit

dominus exercituum deus israel. Iugum ferreum posui super collum cunctarum

gentium istarum. ut serviant nabuchodonosor regi babilonis. et servient

ei. insuper et bestias terre dedi ei. Et dixit ieremias propheta ad ananiam

... [illegible]

prophetam. Audi anania. non misit te dominus. et tu confidere

... [illegible]

fecisti populum istum in mendacio. Idcirco hec dicit dominus. Ecce emittam te

... [illegible]

a facie terre. hoc anno morieris. adversus dominum enim locutus es.

... [illegible]

Cap. 29 — Et mortuus est ananias propheta in anno illo mense septimo

Et hec sunt verba. Hic propheta ... ieremias ... ad iudeos in babilone ... [illegible]

Quia primo epistolam Jeremie prophete... secundo narrat in quo dicit dominus ... primo ponit propheta mittens epistolam cum dicit quam misit Jeremias propheta et locum unde misit cum dicit de Jerusalem. 2° personas quibus misit cum dicit ad reliquias etc.

Et hec sunt verba libri quem misit Jeremias propheta de Jerusalem ad reliquias

seniorum transmigrationis et ad sacerdotes et ad prophetas et ad omnem

populum quem transduxerat Nabuchodonosor de Jerusalem in Babilonem postquam

egressus est Jeconias rex et domina et eunuchi et principes Iuda

de Jerusalem et faber et inclusor de Jerusalem in manu Elasa filii Saphan

et Gamarie filii Helchie quos misit Sedechias rex Iuda ad Na-

buchodonosor regem Babilonis in Babilonem dicens. Hec dicit dominus exercituum deus

Israel omni transmigrationi quam transtuli de Jerusalem in Babilonem. Edi-

ficate domos et habitate et plantate hortos et comedite fructum

eorum. Accipite uxores et generate filios et filias. Date filiis

vestris uxores et filias vestras date viris et pariant filios et fi-

lias et multiplicamini ibi et nolite esse pauci numero.

Et querite pacem civitatis ad quam transmigrare vos feci et orate

pro ea ad dominum quia in pace illius erit pax vobis. Hec enim dicit

dominus exercituum deus Israel Non vos seducant prophete vestri qui sunt in medio

vestrum et divini vestri et ne attendatis ad sompnia vestra que vos somp-

matis. quia falso ipsi prophetant vobis in nomine meo. et non misi eos dicit dominus

hic demonstrat eis veram fiduciam dicens quia [illegible] nolite credere falsis prophetis quia [illegible] est [illegible] de vestro reditu cum ceperint [illegible] anni [illegible] a transmigratione ioachim:

Quia hec dicit dominus cum ceperint impleri in babilone septuaginta

vel [illegible] [illegible] pro [illegible] pro vos

anni. visitabo vos et suscitabo super vos verbum meum bonum.

i. ubi non qui omnes [illegible] in [illegible] quia [illegible] multi sunt mortui [illegible] illi qui erant pueri etatis

ut reducam vos ad locum istum. Ego enim scio cogitaciones quas ego cogi

to super vos ait dominus. cogitaciones pacis et non afflictionis. ut

captivitatis [illegible]

dem vobis finem et paciencia. et invocabitis me. et ibitis et

adorabitis me. et exaudiam vos. queretis me et invenietis cum que

sieritis me in toto corde vestro. et inveniar a vobis ait dominus. et

quia in regno babilonis erant gentes varie:

reducam captivitatem vestram. et congregabo vos de universis gen

[illegible] iudei erant translati tempore ioachim et sedechie [illegible] et redierunt cum zorobabel duce

tibus. et de cunctis locis ad que expuli vos dicit dominus. et reverti

i. quia [illegible] prophetis falsis vos decipientibus [illegible]:

vos faciam de loco ad quem transmigrare vos feci. quia dixistis susci

[illegible] loqui in nomine domini [illegible] vobis [illegible] ut non crederetis eis decipientibus vos qui cito [illegible]

tabit nobis dominus prophetas in babilone. quia hec dicit dominus

hic [illegible] fiduciam [illegible] a sedechia rege [illegible] babilonis [illegible] quod passuri sunt multa graviora [illegible] hec dicit dominus

ad regem qui sedet super solium david. et ad omnem populum habita

torem urbis huius. ad fratres vestros qui non sunt egressi vobiscum

in transmigracionem. hec dicit dominus exercituum. Ecce mittam in eis

[illegible] venient [illegible] eos obsessos in urbe ut [illegible] i. [illegible] deserentibus [illegible] ut supra [illegible]

gladium et famem. et pestem. et ponam eos quasi ficus malas

qui comedi non possunt eo quod pessime sint. et persequar eos

i gladio ꝛ fame ꝛ i pestilentia · et dabo eos i vexatione
dicit qr̄ ꝓ rege babilonis erit plura regna | q̄ tū adulabantur q̄ eis i stabat | ꝓ amvratoe eorum misione | i derisu

vniu̾sis regnis t̾re in maledictione · ꝛ i stupore · ꝛ i sibillū ·

et i obprobriū cunctis gentibus ad q̄s ego eieci eos · eo q̄ nō

audierint v̾ba mea dicit dñs · q̄ misi ad eos p̄ seruos meos

ꝓphetas de nocte ꝯsurgens · ꝛ mittens · et nō audistis dicit

dñs · Vos g̃o audite v̾bū dn̄i omnes trāsmigr̄o quā emisi de ihr̄lm

[illegible] pena [illegible] ꝓphetaꝝ q̄ decipiebat [illegible] i babilone trāsmigr̄cū [illegible] q̄ nō [illegible] ꝓphete [illegible] adulti / 2ª pena [illegible] q̄ nō [illegible] adult̄ [illegible] et osp̄ta [illegible] ad achab

i babilonem · Hec dicit dñs exercituū deus isrl̄ ad achab

filiū colie · et ad sedechiā filiū maasie · q̄ ꝓphetant vobis
et [illegible] pena eoꝝ cū d̄r̄ [illegible]

i noīe meo mendacit̾ · Ecce ego tradā eos i manus nabuchodonosor
[illegible] ꝯpositores [illegible] q̄ isti fuerūt duo senes q̄s ꝯuicit daniel de [illegible] testimo[illegible] susanna [illegible] q̄ fuerūt ꝯdempnati ad morte ut h̄r̄ daniel 13 [illegible] q̄ iudici i babilone erat [illegible] se nō h̄ebat aliquā [illegible] ꝓ q̄b[illegible] ut ꝓtatem ꝯdempnandi aliquē ad morte · ideo d̄r̄ h̄ic q̄ fuerūt traditi i man[illegible] nabuchodonosor q̄ dempnasset [illegible] fuit accusati p̄ iudeos corā rege ut [illegible] tenente q̄ [illegible] mortis [illegible] eos tradit et [illegible] i[illegible] iudeis [illegible] et [illegible] q̄s d̄r̄ daniel 13 [illegible] eos i [illegible] i teth [illegible] est [illegible]

regis babilonis · et ꝑcutiet eos i oculis i oculis vr̄is ·

et assumet̾ ex eis maledictio omī trāsmigr̄oni iuda que

est i babilone dicentiū · Ponat te dñs sicut sedechiam
daniel 13 d̄r̄ q̄ fuit lapidati [illegible] q̄ [illegible] pena mortis [illegible] septuag[illegible] noīe [illegible] ut q̄ [illegible] fuit lapidati [illegible]

et sic achab quos frixit rex babilonis i igne · p̄eo q̄
de achab [illegible] fuit [illegible] pena [illegible] iudaicle [illegible] pena lapi[illegible] [illegible] d̄r̄ i [illegible] nō est autenticū q̄ nō [illegible]

fecerūt stulticiā i isrl̄ · et mechati sūt i vxores amicoꝝ suoꝝ ·

et locuti sũt ũbũ ĩ nomĩe meo mēdacit' qđ nõ mandaui eis
q. d. nulla pacto effugere manus meas
hic q' post ... pena q nõ ... erat ... [illegible]
q erat ĩ babi' sz ... [illegible]

Ego sũ iudex et testis dicit dñs · Et ad semeiã neelamitem
babi' ... [illegible]
eo q ... [illegible]

dices Hec d' dñs exercituũ deus isrl' pro eo q misisti ĩ noĩe

tuo libros ad omnem pplm qui ẽ ĩ ihrlm · et ad sophoniam
sophonie

filiũ maasie sacerdotẽ · et ad omnes sacerdotes dicẽs · Dñs
filium ... [illegible]
... sophonie q. d. ... [illegible]
i. principẽ sacerdotu

dedit te sacerdotẽ p ioiada sacerdote · ut sis dux ĩ domo dñi
i. qui pphetat ... [illegible]

... [illegible]
sup omnem virũ arrepticiũ et pphetantẽ · ut mittas eũ
i. ... [illegible]
... [illegible]

ĩ neruũ et ĩ carcerẽ · et nũc q̄re nõ ĩcrepas ieremiã ana
... [illegible]

thotitem · q pphetat vobis · q̄a sup hoc misit ad nos ĩ
i. ... [illegible]

babilonẽ dicẽs · Longũ est edificate domos · et habitate

et plãtate hortos · et comedite fructũ eoꝝ · Legit ergo
... [illegible]

Sophonias sacerdos librũ istũ ĩ auribus ieremie pphete

Et factũ est ũbũ dñi ad ieremiã dicẽs · Mitte ad omnẽ trãsmi

gratiõnẽ dicẽs · hec dicit dñs ad semeiã neelamitem

pro eo q pphetauit vobis semeias · et ego nõ misi eũ · et

fecit vos confidere ĩ mendacio · Ideo hec d' dñs Ecce ego
ubi post pena ... [illegible]

visitabo sup semeiã neelamitem · et sup semẽ eius

non erit vir sedens in medio populi huius et non videbit bonum
ipsum decepturum loquendo — *videndo scilicet deperiet quod ... loquitur*

quod ego faciam populo meo ait dominus quia prevaricationem locutus est
supra capitulo 30

adversum dominum. Hoc verbum quod factum est ad ieremiam a domino dicens. Capitulo 30

Cum prius ieremias prophetavit primo aspera / hic quasi prophetat prospera / illud autem quod erat fine prosperum / erat adventus christi ad salutem mundi / cuius figura erat salvacio populi de captivitate babilonica / de qua fecerat mencionem capitulo precedenti inter aspera que nunciaverat / ut opposita iuxta se posita magis elucescant. Et ideo quamvis per figuras hic denunciat rem figuratam scilicet per christum salutem spiritualem quia patet in hoc capitulo et sequenti / non tamen quin aliqua opponi / in inserendo ad tempus et / ut in prosequendo magis apparebit. Advertendum tamen secundum ... quia propheta in scribendo non servat semper ordinem temporis sed scripsit prius sua ... posita ... Unde dicunt doctores hebrei non est prius et posterius et ... intelligunt veteris testamenti / id est quod non est attendendus ordo temporis secundum ordinem descriptionis. Et idem dicunt doctores latini / quia frequenter scriptura sacra loquitur preter ... scilicet posteriora preponendo / et ... postponendo. Et hoc modo procedit ieremias in hoc libro in pluribus locis / ut ... in precedentibus / et ... apparebit. Et in hoc loco sic procedit. Primo denunciat christi regnum / 2° eius adventum capitulo 31 circa principium sciendum quia licet hoc christus ... in carnacione ... dominium ... super omnia creata ... non tamen ... secundum ... accepit in sua ... quod ... Data est mihi omnis potestas ... et prescitur ... in iudicio finali ... erunt ei ... secundum apostolum ... 2° ... Nunc autem nondum videmus omnia subiecta ei. Iudicium autem finale precedet antichristi persecucionem. Et ideo primo nunciatur persecucio antichristi / 2° regnum christi ... / 3° ... ibi ... circa principium ... Ecce.

Hoc verbum quod factum est ad ieremiam a domino dicens. Hec dicit
quasi dicat ista futura sunt ... et sunt ... scribenda

dominus deus israel dicens. Scribe tibi omnia verba que locutus sum ad te
... ad christum ... antichristi ... ideo ... antichristi ...

in libro. Ecce enim dies veniunt dicit dominus. et convertam conver

sionem populi mei israel ait dominus. et convertam eos ad terram quam

dedi patribus eorum. et possidebunt eam. Et hec verba que locutus
et ... dominus ... fidelibus ... passionis ...

est dominus ad israel. et ad iudam. quoniam hec dicit dominus. Vocem terroris

audivimus. formido et non est pax. Interrogate et videte

si generat masculus · Quare ergo vidi omnis viri manum
super lumbum suum quasi parturientis · et conversae sunt universae facies
in auruginem · Vae quia magna dies illa · nec est similis
eius · tempusque tribulationis est iacob · et ex ipso salvabitur
et erit in die illa ait dominus exercituum conteram iugum eius de collo
tuo · et vincula illius dirumpam · et non dominabuntur ei amplius
alieni · sed servient domino deo suo · et david regi suo quem suscitabo eis · Tu ergo ne timeas serve meus iacob ait dominus
neque paveas israel · quia ecce ego salvabo te de terra longinqua
et semen tuum de terra captivitatis eorum · et revertetur iacob
et quiescet · et cunctis affluet bonis · et non erit quem formidet ·
quoniam tecum ego sum ait dominus ut salvem te · Faciam enim consummationem
in cunctis gentibus in quibus dispersi te · te autem non faciam in consummationem
consummatione · sed castigabo te in iudicio ut non videaris tibi innoxius ·

Quia hec dicit dominus. Insanabilis fractura tua. pessima pla
ga tua. Non est qui iudicet iudicium tuum ad alligandum.
curationum utilitas non est tibi. Omnes amatores tui obliti
sunt tui. te non querunt. plaga enim inimici percussi te castiga
tione crudeli. propter multitudinem iniquitatis tue dura facta
sunt peccata tua. Quid clamas super contritione tua. Insanabilis
est dolor tuus propter multitudinem iniquitatis tue. et propter du
ra peccata tua. feci hec tibi. Propterea omnes qui comedunt te devorabuntur
et universi hostes tui in captivitatem ducentur. et qui te vastant
vastabuntur. cunctosque predatores tuos dabo in predam. Obducam
enim cicatricem tibi et a vulneribus tuis sanabo te dicit dominus.
Quia eiectam vocaverunt te syon. hec est que non habebat requirentem.
Hec dicit dominus. Ecce ego convertam conversionem tabernaculorum iacob.
et tectis eius miserebor. Et edificabitur civitas in excelso suo.
et templum iuxta ordinem suum fundabitur. et egredietur de eis laus.
voxque ludentium. et multiplicabo eos et non minuentur.
et glorificabo eos et non attenuabuntur. Et erunt filii eius sicut
a principio. et cetus eius coram me permanebit. Et visitabo

adversum omnes qui tribulant eum. et erit dux eius ex eo. et princeps
de medio eius producetur. et applicabo eum et accedet ad me.
Quis enim iste est qui applicet cor suum ut appropinquet mihi ait
dominus. et eritis mihi in populum. et ego ero vobis in deum. Ecce tur-
bo domini furor egrediens procella ruens. in capite impiorum
conquiescet. Non avertet iram indignationis dominus donec faciat
et compleat cogitationem cordis sui. in novissimo dierum

[illegible]

Ca. 31 intelligetis ea. In tempore illo dicit dominus ero deus

[illegible]

In tempore illo dicit dominus ero deus universis cognationibus israel.
et ipsi erunt mihi in populum. Hec dicit dominus. Invenit gratiam

[illegible]

in deserto populus qui remanserat gladio. vadet ad requiem

[illegible]

suam israel. Longe dominus apparuit mihi. et in caritate perpetua

[illegible]

dilexi te. ideo attraxi te miserans. rursumque edi-

[illegible]

et omnes gentes erunt subdite domino ... quia xpc verus deus edificat eandem ... Ysa. 2° et Iob 12 et Apo. 21 ...

... stabit in eternum

-ficabo te et edificaberis virgo israel. Adhuc ornaberis

tympanis tuis. et egredieris in choro ludentium. Adhuc

plantabis vineas in montibus samarie. plantabunt plan-

tantes. et donec tempus veniat non vindemiabunt. Quia

erit dies in qua clamabunt custodes in monte effraim

Surgite et ascendamus in syon ad dominum deum nostrum.

Quia hec dicit dominus. Exultate in leticia iacob. et hinnite contra

caput gentium. personate canite et dicite. Salva

domine populum tuum reliquias israel. Ecce ego adducam eos de ter-

ra aquilonis. et congregabo eos ab extremis terre. Inter quos

erunt ceci et claudus. et pregnans et pariens simul. ce-

tus magnus revertentium huc. In fletu venient. et in precibus

reducam eos. et adducam eos per torrentes aquarum in via recta.

et non impingent in ea. quia factus sum israeli pater. et effraim primo-

genitus meus est. Audite verbum domini gentes. et annunciate

[illegible]

ī insulis q̄ ꝓcul sūt et dicite qui dispersit isrl' cōgregabit eū.

et custodiet eū sicut pastor gregē suū. Redemit enī dn̄s

[illegible]

iacob. et liberāt eū de manu potencioris. et venient ⁊ lau

[illegible]

dabūt ī monte syon. et cōfluet ad bona dn̄i sup frumēto.

[illegible]

et vino. et oleo. et fetu pecoꝝ. et armentoꝝ. eritq̄

[illegible]

anima eoꝝ q̄si ortus irriguus et vltra nō esuriet. Tūc

[illegible]

letabit' virgo ī choro. iuuenes ⁊ senes simul. et cōuertam lu

ctū eoꝝ ī gaudiū. et cōsolabor eos. et letificabo a dolore suo.

[illegible]

et inebriabo aīam sacerdotū pinguedine. et ꝑpłs meus

[illegible]

ad implebit' bonis meis ait dn̄s. Hec dt dn̄s vox ī ex

[illegible]

celso audita ē. lamentacōnis fletus ⁊ luctus. rachel

[illegible]

plorātis filios suos. et nolentis cōsolari sup eis quia

[illegible]

nō sūt. Hec dicit dn̄s Quiescat vox tua a ploratu.

et oculi tui a lacrimis. q̄a est merces opi tuo ait dn̄s.

[illegible gloss]

Et revertentur de terra inimici. et est spes novissimis tuis ait dominus.

[illegible gloss: Et est spes … Rachel … Ioseph … Effraim …]

et revertentur filii ad terminos suos. Audiens audivi Effraim transmigrantem.

[illegible gloss: ad terminos suos i. ad caelestem civitatem …]

Castigasti me et eruditus sum quasi iuvenculus indomitus.

[illegible gloss]

Converte me et convertar. quia tu dominus deus meus. Postquam

[illegible gloss]

enim convertisti me egi penitentiam. et postquam ostendisti mihi percussi femur meum.

[illegible gloss]

Confusus sum et erubui. quoniam sustinui obprobrium adolescentiae meae.

[illegible gloss]

Si filius honorabilis mihi Effraim. si puer delicatus. quia ex quo

locutus sum de eo adhuc recordabor eius. Idcirco conturbata sunt

viscera mea super eum miserens miserebor eius ait dominus.

[illegible gloss]

Statue tibi speculam. pone tibi amaritudines. Dirige cor tuum in

[illegible gloss: … Statue tibi spec. … pone tibi palmas …]

viam directam in qua ambulasti. Revertere virgo israhel. revertere

tere ad civitates tuas istas. Usquequo deliciis dissolveris

filia vaga. Quia creavit dominus novum super terram. femina

circumdabit virum. Haec dicit dominus exercituum deus israhel

[illegible gloss]

Adhuc dicent verbum istud in terra iuda et in urbibus eius · cum
convertero captivitatem eorum · Benedicat te dominus pulcritudo iustitie
mons sanctus · et habitabunt in eo iudas et omnes civitates eius simul
agricole et minantes greges · quia inebriavi animam
lassam · et omnem animam esurientem saturavi · Ideo quasi
de sompno suscitatus sum et vidi · et sompnus meus dulcis mihi
Ecce dies venient dicit dominus · et seminabo domum israel
et domum iuda · semine hominis · et semine iumentorum · Et sicut
vigilavi super eos ut evellerem · et demolirer · et dissi
parem · et disperderem · et affligerem · sic vigilabo super eos ·
ut edificem et plantem ait dominus · In diebus illis non dicent
ultra patres comederunt uvam acerbam · et dentes filiorum ob
stupuerunt · sed unusquisque in iniquitate sua morietur · omnis
homo qui comedit uvam acerbam · obstupescent dentes eius ·
Ecce dies venient dicit dominus · et feriam domui israel

et domui iuda fedus novum. non secundum pactum quod pepigi cum
patribus vestris in die qua apprehendi manum eorum ut educerem
eos de terra egipti. pactum quod irritum fecerunt. et ego dominatus
sum eorum dicit dominus. Sed hoc est pactum quod feriam cum domo israel.
post illos dies dicit dominus dabo legem meam in visceribus eorum
et in corde eorum scribam eam. et ero eis in deum. et ipsi erunt mihi in populum.
et non docebunt ultra vir proximum suum. et vir fratrem suum dicens.
cognosce dominum. omnes enim cognoscent me a minimo eorum usque
ad maximum ait dominus. quia propiciabor iniquitatibus eorum. et
peccati eorum non ero memor amplius. Hec dicit dominus qui dat solem
in lumine diei. ordinem lune et stellarum in lumine noctis
qui turbat mare et sonant fluctus eius. dominus exercituum nomen illi.
Si defecerint leges iste coram me dicit dominus. tunc et semen israel
deficiet ut non sit gens coram me cunctis diebus. Hec dicit dominus
Si mensurari poterint celi sursum. et investigari fundamenta terre
deorsum. et ego abiciam universum semen israel propter omnia que fecerunt
dicit dominus. Ecce dies veniunt dicit dominus. et edificabitur

circa dequo ps. 86 glo[ria] dicta sunt de te civitas dei

civitas domino a turre ananehel · usque ad portam anguli · et

Ananehel i[nterpretatur] gratia dei ... [illegible] ... et usque ad portam anguli ... lapis angularis ... [illegible]

exibit ultra norma mensure in conspectu eius super collem

[illegible]

gareb · et circuibit goatha · et omnem vallem cadaverum

[illegible]

et cineres · et universam regionem mortis · usque ad torrentem ce

[illegible]

dron · et usque ad angulum porte equorum orientalis · sanctum

[illegible]

domini non evelletur · et non destruetur ultra in perpetuum

: illud ps. 83 · Beati qui habitant in domo tua domine ... [illegible] ... Adrianum imperatorem ... [illegible] ... ut Jo. 19 et heb. 13 ... et ideo reedificavit Adrianus ... [illegible]

Ca. 32 Verbum quod factum est ... [illegible] ... ca. 31 ... ca. 34 ... ca. 13 ... [illegible] ... ut 20

Verbum quod factum est ad ieremiam a domino in anno decimo sedechie regis

iuda · ipse est annus octavus decimus nabuchodonosor · Tunc exercitus

regis babilonis obsidebat ierusalem · et ieremias propheta erat clausus

in atrio carceris qui erat in domo regis iuda · Clauserat enim

eum sedechias rex iuda dicens · quare vaticinaris dicens

Haec dicit dominus · Ecce ego dabo civitatem istam in manus regis babilonis ·
et capiet eam · et sedechias rex iuda non effugiet de manu
caldeorum · sed tradetur in manus regis babilonis · et loquetur os eius cum ore illius ·
et oculi eius oculos illius videbunt · et in babilonem ducet sedechiam
et ibi erit donec visitem eum ait dominus · Si autem dimicaveritis
adversum caldeos · nichil prosperum habebitis · Et dixit Ieremias

[illegible gloss block]

Ecce Anamehel filius sellum patruelis tuus veniet ad te dicens ·
Eme tibi agrum meum qui est in anathot · tibi enim competit ex propinquitate
ut emas · Et venit ad me Anamehel filius patrui mei secundum
verbum domini ad vestibulum carceris · et ait ad me · Posside agrum
meum qui est in Anathot in terra beniamin · quia tibi competit here-
ditas · et tu propinquus ut possideas · Intellexi autem quod verbum
domini esset · et emi agrum ab anamehel filio patrui mei qui
est in anathot · et appendi ei argentum septem stateres ·
et decem argenteos · et scripsi in libro et signavi · et adhibui

testes · et appendi argentum in statera · et accepi librum possessionis signatum
stipulationes et rata · et signa forinsecus · et dedi librum
possessionis baruch filio neri filii maasie in oculis anamehel
patruelis mei · et in oculis testium · qui scripti erant in libro
emptionis · in oculis omnium iudeorum · qui sedebant in atrio carceris ·
et precepi baruch coram eis dicens · Hec dicit dominus exercituum
deus israel · Sume libros istos · librum emptionis hunc signatum · et
librum hunc qui apertus est · et pones illos in vase fictili · ut
permanere possint diebus multis · Hec enim dicit dominus exercituum deus israel
Adhuc possidebuntur domus et agri · et vinee in terra ista · Et
oravi ad dominum postquam tradidi librum possessionis baruch filio
neri dicens · Heu · heu · heu · domine deus ecce tu fecisti celum et
terram in fortitudine tua magna · et in brachio tuo extento ·
non erit tibi difficile omne verbum qui facis misericordiam in milibus ·
et reddis iniquitatem patrum in sinum filiorum eorum post eos · Fortis
sime · magne potens · dominus exercituum nomen tibi · magnus
consilio · et incomprehensibilis cogitatu · cuius oculi aperti sunt

sup omēs vias filioꝝ adam· ut reddas unicuiqꝫ sedm̄ vias
suas· et sedm̄ fructū adinventōnū eius· qui posuisti signa
[interlinear gloss, partly legible:] ... q̄ signt aliqd ... sicut subita ... signum ... moisi ... egiptioꝝ i mari rubro ... moisi sup mare Exo· 14
et portēta ī tra egipti usqꝫ ad diē hanc· et ī isrł et ī hoībꝫ·
et fecisti t̄ nomē sicut est dies hec· et eduxisti pplm̄ tuum isrł·
de tra egipti· ī signis ⁊ ī portētis· et ī manu robusta· et
ī brachio extento· et ī terrore magno· et dedisti eis trā
hanc· quā iurasti prībus eoꝝ· ut dares eis trā fluētem
lacte ⁊ melle· et īgressi st̄ ⁊ possederūt eā· et nō obedie
rūt voci tue· et ī lege tua nō ambulaūit· oīa q̄ mādasti
eis ut facerēt nō fecerūt· et euenerūt eis oīa mala hec·
[interlinear gloss, partly legible:] i· arietes ad frangēd muros et machine ... lapides ... ligneo ad pugnand ...
Ecce munitōnes extructe st̄ adūsū ciuitatē ut capiat̄·
et urbs data ē ī man⁹ caldeoꝝ· q̄ pliant̄ adūsus eā a fa
[interlinear gloss, partly legible:] ... gladio ... fame ...
cie gladij ⁊ famis· et pestilētie· et q̄cūqꝫ locutꝰ ēs acci
derūt ut ipē tu cernis· et tu dicis m̄ dn̄e d̄s· eme agrū
argēto et adhibe testes· cū urbs data sit ī ma⁹ caldeoꝝ·
[interlinear gloss, partly legible:] ... ppł reductōne ...
Et fcm̄ ē vbū dn̄i ad ieremiā dicēs· Ecce ego dn̄s d̄s uniuse
carnis· nūqd m̄ difficile erit omē vbū· ꝓptea hec dicit

dn̄s Ecce ego tradā ciuitatē istā ī ma^s caldeoꝝ · et ī ma^s
regis babiloīs · et capiet eā · et venient caldei ꝑliantes
aduersū urbē hāc · et succēdent eā igni · et cōburēt eā
et domos ī quaꝝ domatibꝫ sacrificabāt baal · et libabāt
diis alienis libamīa ad irritādū me · Erant eī filii isrl' ꝛ filii
iuda iugit facientes malū ī oculis meis ab adolescentia
sua filii isrl' qui usqꝫ nūc exacerbāt me ī ope manuū suaꝝ
dicit dn̄s · qr ī furore ꝛ ī indignatiōe mea facta ē m ciuitas
a die q̄ edificauerūt eā usqꝫ ad diē istā qua auferetur a con
spectu meo ꝓ malicia filioꝝ isrl' · et filioꝝ iuda quā fecerūt
ad iracūdiā me prouocantes ipi ꝛ reges eoꝝ · et principes eoꝝ ·
et sacerdotes ꝛ ꝓphete eoꝝ · uiri iuda ꝛ habitatores ihrlm · et u
terūt ad me terga et nō facies · cū docerē eos diluculo
et erudire · et nollet audire ut acciperet disciplinā · et po
suerūt idola sua ī domo ī qua ī uocatū est nomē meū
ut pollueret eā · et edificauerūt excelsa baal q̄ sunt ī ual
le filii ennon · ut initiarēt filios suos · et filias suas
moloch qd̄ nō mandaui eis nec ascēdit ī cor meū ut fa
cerent abhominationē hāc · et ī peccatū deducerent iuda · Et nunc

[propter] ista. hec dicit dominus deus israel ad civitatem hanc de qua vos dicitis
quod tradatur in manus regis babylonis in gladio et in fame et in peste.
Ecce ego congregabo eos de universis terris ad quas eieci eos in furore
meo et in ira mea et in indignatione grandi. et reducam eos ad
locum istum. et habitare eos faciam confidenter. et erunt mihi in populum.
et ego ero eis in deum. Et dabo eis cor unum et viam unam. ut ti
meant me universis diebus. et bene sit eis et filiis eorum post eos.
Et feriam cum eis pactum sempiternum et non desinam eis benefacere.
et timorem meum dabo in corde eorum ut non recedant a me. et le
tabor super eis cum eis benefecero. et plantabo eos in terra ista
in veritate in toto corde meo et in tota anima mea. Quia hec dicit
dominus. sicut adduxi super populum istum omne malum hoc grande.
sic adducam super eos omne bonum quod ego loquor ad eos. et pos
sidebuntur agri in terra ista de qua vos dicitis quod deserta sit. eo
quod non remanserit homo et iumentum. et data sit in manus caldeorum [glosses: emptiones; i. emptis; i. sigillum]
agri pecunia ementur. et scribentur in libro. et imprimetur signum. et [gloss: i. testes]
testis adhibebitur in terra beniamin. et in circuitu ierusalem in civitatibus
iuda. et in civitatibus montanis. et in civitatibus campestribus. et in civitatibus que ad austrum sunt.
quia convertam captivitatem eorum ait dominus.

Ca. 33

Et factum est verbum domini ad Jeremiam secundo cum adhuc clausus esset in atrio carceris dicens. Hec dicit dominus qui facturus est et formaturus illud et paraturus: dominus nomen eius. Clama ad me et exaudiam te et annuntiabo tibi grandia et firma que nescis. Quia hec dicit dominus deus Israel ad domos urbis huius et ad domos regis Juda que destructe sunt et ad munitiones et ad gladium venientium ut dimicent cum Caldeis et impleant eas cadaveribus hominum quos percussi in furore meo et in indignatione mea abscondens faciem meam a civitate hac propter omnem maliciam eorum. Ecce ego obducam eis cicatricem et sanitatem et curabo eos et revelabo illis deprecationem pacis et veritatis. Et convertam conversionem Juda et conversionem Jerusalem et edificabo eos sicut a principio. Et emundabo illos ab omni iniquitate sua in qua peccaverunt mihi et propitius ero cunctis iniquitatibus eorum in quibus deliquerunt mihi et spreverunt me. Et erit mihi in nomen et in gaudium et in laudem cunctis gentibus terre que audierint omnia bona que ego facturus sum eis et pavebunt et turbabuntur in omnibus bonis et in omni pace quam ego faciam eis. Hec dicit dominus. Adhuc audietur in loco isto quem vos dicitis

p[er] caldeos i[n] t[em]p[o]rib[us] [et] p[er] sed[iti]ones i[n] sp[irit]ualib[us] et q[uod] ibi audiat[ur] s[cilicet] vox gaudii

esse desertu[m]· eo q[uod] no[n] sit ho[mo] nec iumentu[m] i[n] civitatib[us] iuda·

et foris i[e]r[usa]l[e]m q[ue] desolate su[n]t absq[ue] ho[m]i[n]e· et absq[ue] h[ab]itatore·

[illegible gloss]

et absq[ue] pecore· vox gaudii· et vox letitie· vox sponsi

[illegible gloss]

et vox sponse· vox dice[n]tiu[m] co[n]fitemi[ni] d[omi]no exercituu[m] q[uonia]m bonus

[illegible gloss]

q[uonia]m i[n] et[er]nu[m] mi[sericordi]a ei[us]· et portantiu[m] vota i[n] domu[m] d[omi]ni· reducam

[illegible gloss]

enim [con]v[er]sione[m] t[er]re sic[ut] a p[ri]ncipio d[icit] d[omi]n[u]s· hec dicit d[omi]n[u]s

exercituu[m] adhuc erit i[n] loco isto deserto absq[ue] ho[m]i[n]e· et absq[ue]

[illegible gloss]

iumento· et i[n] cu[n]ctis civitatib[us] eius h[ab]itaculu[m] pastoru[m]

[illegible gloss]

accuba[n]tiu[m] grege[m]· i[n] civitatib[us] mo[n]tuosis· et i[n] civitatib[us] ca[m]pe

[illegible gloss]

stribus· et i[n] civ[itatibus] q[ue] ad austru[m] s[un]t· et i[n] t[er]ra beniamin· et i[n]

circuitu i[e]r[usa]l[e]m· et i[n] civitatibus iuda· adhuc t[ra]n[s]ibu[n]t greges

[illegible gloss]

ad manu[m] numera[n]tis ait d[omi]n[u]s· ecce dies venient dicit d[omi]n[u]s·

[illegible gloss]

et suscitabo v[er]bu[m] bonu[m] q[uo]d locut[us] su[m] ad domu[m] isr[ae]l· et ad do

mu[m] iuda. in diebus illis [et] i[n] t[em]p[o]re i[ll]o· g[er]minare facia[m] david g[er]me[n]

iustitie· et faciet iudiciu[m] [et] iustitia[m] i[n] t[er]ra. in diebus illis sal

vabit[ur] iuda· et isr[ae]l h[ab]itabit [con]fidente[r]· et h[oc] est q[uo]d vocabu[n]t eu[m]

[illegible gloss]

d[omi]n[u]s iustus n[oste]r. q[ui]a hec d[icit] d[omi]n[u]s. non i[n]teribit de david vir·

qui sederet super thronum domus israel. et de sacerdotibus et levitis non
interibit vir a facie mea qui offerat holocaustomata et incendat
sacrificium. et cedat victimas cunctis diebus. Et factum est verbum domini
ad ieremiam dicens. Hec dicit dominus. Si irritum fieri potest pactum meum cum
die. et pactum meum cum nocte. ut non sit dies. et nox in tempore suo.
et pactum meum irritum esse poterit cum david servo meo. ut
non sit ex eo filius qui regnet in trono eius. et levite et sacerdotes
ministri mei. Sicuti numerari non possunt stelle celi. et metiri
harena maris. sic multiplicabo semen servi mei david. et levi-
tas ministros meos. Et factum est verbum domini ad ieremiam dicens.
Numquid non vidisti quod populus hic locutus sit dicens. Due cogna-
tiones quas elegerat dominus abiecte sunt. et populum meum despe-
xerunt. eo quod non sit ultra gens coram eis. Hec dicit dominus. Si pa-
ctum meum inter diem et noctem. et leges celo et terre non posui.
et quidem et semen iacob et david servi mei proiciam. ut non assu-
mam de semine eius principes seminis abraham ysaac et iacob.

c. 38. Reducam enim conversionem eorum. et miserebor eis.

Verbum quod factum est ad ieremiam a domino cum nabuchodonozor

Et ista obsessio cepit ix° anno Sedechie, et anno xj. eius fuit capta civitas ut habetur infra 39
et dicta captione dicitur ecce ego tradam [illegible]

rex babilonis · et omnis exercitus eius · universaque regna terre · que

erant sub potestate manus eius · et omnes populi bellabant contra iherusalem ·

et contra omnes urbes eius dicens Hec dicit dominus deus israel Vade

et loquere ad sedechiam regem iuda · et dices ad eum Hec dicit

dominus Ecce ego tradam civitatem hanc in manus regis babilonis ·

et [illegible] post sedechie et [illegible] ad [illegible] [illegible] et tu non ef

et succendet eam igni · et tu non effugies de manu eius · sed

que dicitur caldeorum comprehendit Sedechiam fugientem et adduxit eum ad regem babilonis in reblata ut habetur infra 39

comprehensione capieris · et in manus eius traderis · et oculi tui

[illegible] infra 39 [illegible] locutus est ad eum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in babilone [illegible] post [illegible] Sedechie [illegible] [illegible]

oculos regis babilonis videbunt · et os eius cum ore tuo loquetur · [illegible]

et babilonem introibis Attamen audi verbum domini sedechias rex

[illegible] morte [illegible]

iuda Hec dicit dominus ad te Non morieris in gladio · sed in pace mo

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] honore

rieris · et secundum combustiones patrum tuorum regum priorum qui fuerunt

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ante te sic comburent te · et ve domine plangent te · quia verbum ego

locutus sum dicit dominus · Et locutus est Jeremias propheta ad se

dechiam regem iuda universa verba hec in iherusalem Et exercitus regis

babilonis pugnabat contra iherusalem · et contra omnes civitates

iuda · que reliqua erant contra lachis · et contra azeca · hee enim sup

[illegible] [illegible] lachis et azecha [illegible] [illegible] [illegible] capte [illegible] a caldeis

erant de civitatibus iuda urbes munite Verbum quod factum est

[illegible] Exodi 21 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non potuit [illegible] teneri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Sedechie regis et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

.Ca. xxxiiii.

dimittere, scilicet ad monitionem Jeremie et aliorum bonorum rex Sedechias et subditi eius statuunt firmiter dimittere servos suos hebreos et ancillas secundum preceptum legis. Et ut hec ordinatio esset firma secuerunt vitulum in duas partes et inter duas partes transierunt rex et principes ad designandum quod qui sic esset dignus occidi et dividi in partes qui contra ordinationem ... et talis modus confirmandi aliquid tunc erat potissimus. Verum tamen post pugnam dimiserunt servos et ancillas; cupiditate ducti retraxerunt ad se, redigendo eos in servitutem; et sic non solum peccaverunt contra legem divinam, sed et contra statutum proprium pena mortis confirmatum. Et secundum hoc patet littera paucis correptis

ad Jeremiam a domino postquam percussit rex Sedechias fedus cum omni populo in urbe predicans (plebe in ... dictans) ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam hebreum et hebream liberos et nequaquam dominarentur eis, id est in iudeo et fratre suo. Audierunt ergo omnes principes et universus populus qui inierant pactum ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam liberos et ultra non dominarentur eis. Audierunt igitur et dimiserunt. Et conversi sunt deinceps et retraxerunt servos suos et ancillas suas quas dimiserant liberos et subiugaverunt in famulos et in famulas. Et factum est verbum domini ad Jeremiam a domino dicens: Hec dicit dominus deus Israel: Ego percussi fedus cum patribus vestris in die qua eduxisti eos de terra Egipti de domo servitutis dicens: Cum completi fuerint septem anni dimittat unusquisque fratrem suum hebreum qui venditus est ei, et serviet tibi sex annis et dimittes eum a te liberum. Et non audierunt patres vestri me nec inclinaverunt aurem suam. Et conversi estis vos hodie et fecistis quod rectum est in oculis meis ut predicaretis libertatem unusquisque ad amicum suum, et inistis pactum in conspectu meo

in domo in qua invocatum est nomen meum super eam. Et reversi estis

quia scilicet pactum ad maiorem solemnitatem firmiorem fecerat scilicet in domo dei et in nomine ipsius, vel tum regressio erat quedam in iniuriam et irrisionem nominis domini

et commaculastis nomen meum. et reduxistis unusquisque servum suum

et unusquisque ancillam suam quos dimiseratis ut essent liberi et sue

potestatis. et subiugastis eos ut sint vobis servi et ancille.

Propterea hec dicit dominus. Vos non audistis me ut predicaretis libertatem

hic ponitur transgressorum punitio cum dicitur etc.

unusquisque fratri suo. et unusquisque amico suo. Ecce ego predico

ita quod non sitis servi mei nec eos defendam ad vos defendendum scilicet sequitur et ad gladium

a quibus non protegam

libertatem ait dominus. et ad gladium et pestem et famem. et dabo

credendo vos in captivitatem et exsilium abducendum magna dispersione quod hoc non fuerit dispersi per totum mundum per usque modo

vos in commotionem cunctis regnis terre. et dabo viros qui prevaricantur

id est legem

id est statuti sui federis per quod corpora sua scilicet vitulum

fedus meum. et non observaverunt verba federis quibus assensi

id est pactum federe vituli confirmatum

sunt in conspectu meo. vitulum quem conciderunt in duas partes. et transi-

erunt inter divisiones eius principes iuda. et principes ierusalem.

eunuchi et sacerdotes. et omnis populus terre qui transierunt inter divisio-

nes vituli. et dabo eos in manus inimicorum suorum. et in manus querentium

Cum enim quando civitas ista obsessa esset Ierusalem ix anno Sedechie, ipse et subditi sui fecerunt pactum predictum de dimissione servorum ad impetrandum dei auxilium, et pharao exercitus egypti venit ad levandum obsidionem caldeorum de Ierusalem, quod audientes caldei dimiserunt obsidionem Ierusalem ut occurrerent egyptiis, et tunc iudei credentes se esse liberatos a caldeis, retraxerunt ad se servos suos quos dimiserant liberos, sicut multi in periculo positi faciunt deo promissiones et vota sed transeunte periculo nichil faciunt, quia ex divino iudicio egyptii territi redierunt in egyptum, et postea caldei ad obsidionem Ierusalem quam dimiserant, ideo sequitur et cetera contra.

animam eorum. et erit morticinum eorum esca volatilibus celi.

et bestiis terre. Et sedechiam regem iuda. et principes eius dabo

in manus inimicorum suorum. et in manus querentium animam eorum. et in manus exercituum

per diversos exercitus

regis babilonis qui recesserunt a vobis. Ecce ego precipio dicit dominus. et re-

caldeos

Ierusalem ad destructionem ipsam

ducam eos in civitatem hanc. et preliabuntur adversus eam. et capient eam.

et incendet igni. et civitates iuda dabo in solitudinem. eo q(uod)

Cap. 35 — non sit habitator. ¶ Verbum quod factum est. Superius passus est ieremias iniuriam a sedechia rege. hic patitur iniuriam a ioachim eius fratre. ista tamen iniuria fuit prius quantum ad tempus. et dividitur in duo. quia primo ponitur commendatio. secundo applicatio ad propositum ibi et factum est. circa primum ponitur tempus cum dicitur In diebus

ut c. 22.

Verbum quod factum est ad ieremiam a domino in diebus ioachim filii io-

i. ad honorem dei quia fuit hospitium ut videbitur infra

sie regis iuda dicens. Vade ad domum rechabitarum. et loque-

phi... templum ... edificia ad ... — i. camera ... domum ... exedra ...

re eis. et introduces eos in domum domini in unam exedram thesaurorum.
Erant enim plures thesauri templi quia alius custodiebat vasa aurea alius argentea alius vestes sacerdotales et consimilia. et ipsum templum habebat edificia pro ... talium et pro ... habitatione — ... omnes erant de rechabitis

i. offeres quia ... ut ... preceptum ... et ... fiebat ... quod ipsi biberent.

si ut placet ... ionadab ... prohibuerat ... vini potum — et dabis eis bibere vinum. Et assumpsi iezoniam filium ieremie

filii abssanie et fratres eius. et omnes filios eius. et universam

i. ... que ...

domum rechabitarum. et introduxi eos in domum domini ad gazophi-

iste fuit ...

lacium filiorum annan filii hiezegedelie hominis dei. quod erat iuxta

sic vocatum eo quod oblationes principum ... thesauri ibi ...

gazophilacium principum super thesaurum maasie filii sellum.

loci ubi reponebantur vestes sacerdotum

qui erat custos vestibuli. et posui coram filiis domus re-

chabitarum scyphos vini plenos et calices. et dixi ad eos

Bibite vinum. Qui responderunt. Non bibemus vinum. quia ionadab

filius rechab pater noster precepit nobis dicens. Non bibetis vinum vos

et filii vestri usque in sempiternum. et domum non edificabitis. et se-

mentem non seretis. et vineas non plantabitis nec habebitis. sed in

tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris. ut vivatis diebus

multis sup faciē t're ī q̄ua vos peg'namī · Obedīuim⁹ ergo voci
dicti ab isto vsque pⁿt modo vincedi ī hīgi ostē pretale eī modo vincedi ondebat
ti se ēe peg'nos ī p̄nti vita · et tendere ad vita manētē · Et dicūt doctores
hebrei z lati q' isti descēderūt a Jetro socero moysi
Jonadab filij rechab p̄ris n̄ri ī omnibus q̄ p̄cepit nobis ·
ita ut nō biberem⁹ vinū cūctis diebꝫ n̄ris · nos z mlieres n̄re ·
filij z filie n̄re · et nō edificarem⁹ domos ad h̄itandū ·
et vineā z agrū · et semētē nō habuim⁹ · sꝫ h̄itauim⁹ ī tab'naclis ·
et obedientes fuim⁹ iuxta oīa q̄ p̄cepit nobis Jonadab p̄r n̄r ·
Cū aūt ascēdisset nabuchodonosor rex babilonis ad t'rā n̄ram · di
hic dicunt ad sua cōpūctio dedit q' p'it manebat ī fra domū ī urbibus ut dicatur ī p'ūo
ex tali · q̄ d · nos fecit ē h̄ n̄ralr q' fulsi q̄ nō hꝫ legem
xim⁹ venite z īgrediam̄ ī ihrlm a facie exercit⁹ caldeorum · et a
hic applicat ad p'positū q' rechabite firmit' obedierāt :
: facie exercit⁹ sirie · et māsim⁹ ī ihrlm · Et factū est v'bū dn̄i
bz · et rex Joachim cū p'p'o suo nolebat obedire deo oīpoti et creatori · p'p' quo ēcū
dixit q' itto cōuit arguēdi z p'uēdi
ad ieremiā dicens · hec dicit dn̄s exercituū d's isrl · Vade et dic
viris iuda · et h̄itatoribꝫ ihrlm · Nūqd nō recipietis disciplinā
ut obediatis v'bis meis dicit dn̄s · Cōualuerūt sermones
Jonadab filij rechab q̄s p̄cepit filijs suis · ut nō biberēt
vinū · et nō biberūt vsqꝫ ad diē hāc · qꝫ obedierūt p̄cepto
p' p'phetas meos · i · sollicite z diligēt
p̄ris sui Ego aūt locutus sū ad vos de mane cōsurgēs z lo
quēs · et nō obedistis m̄ · Misiqꝫ ad vos oīs seruos meos
p'phetas · cōsurgēs diluculo mittēsqꝫ z dicēs · Cōuertimī vn⁹
quisqꝫ a via sua pessiā · et bona facite studia v'ra · et nolite

sequi deos alienos neque colatis eos: et habitabitis in terra quam dedi
vobis et patribus vestris. et non inclinastis aurem vestram. neque audistis
me. Firmaverunt igitur filii Jonadab preceptum patris sui quod preceperat
eis: populus autem iste non obedivit michi. Propterea hec dicit dominus exercituum
deus israel. Ecce ego adducam super iudam et super omnes habitatores ierusalem
universam afflictionem quam locutus sum adversum eos. eo quod locutus
sum ad eos et non audierunt. vocavi illos et non responderunt michi.
Domui autem rechabitarum dixit ieremias. Hec dicit dominus exercituum deus
israel. pro eo quod obedistis precepto ionadab patris vestri. et custodistis
omnia mandata eius. et fecistis universa que precepit vobis. propterea hec
dicit dominus. non deficiet vir de stirpe ionadab filii rechab: stans
in conspectu meo cunctis diebus. Et factum est in anno. [illegible]
cap. 36
Et factum est in anno quarto ioachim filii iosie regis iuda. factum est verbum
hoc ad ieremiam a domino dicens. Tolle volumen libri. et scribes in eo omnia
verba que locutus sum tibi adversum israel et adversum iudam. et adversum omnes
gentes. a die qua locutus sum ad te. ex diebus iosie usque ad diem
hanc. si forte audiente domo iuda universa mala que ego co
gito facere eis. revertatur unusquisque a via sua pessima. et propitius
ero iniquitati et peccato eorum. Vocavit ergo ieremias baruch filium nerie.

et scripsit baruch ex ore ier. omnes sermones domini quos locutus est
hic ostenditur ier. reclusio [quia] ioachim ei restitit cum ne prophetiam suam publicaret in populo, [et] quia non potuit egredi per se ipsum, egressus est per baruch
ad eum in volumine libri. Et precepit baruch iheremias dicens Ego
[illegible]
clausus sum. nec valeo ingredi in domum domini. Ingredere ergo tu et le
ge de volumine in quo scripsisti ex ore meo verba domini audiente
ieiunium fuit publice indictum populo in proximum quia
populo in domo domini in die ieiunii. insuper et audiente universo
auditum fuerat in ierusalem quod rex babilonis se disponebat advenire contra iudeam et ierusalem, fuit nimirum predicatum ieiunium audito verbo Ione prophete de subversione Ninive [illegible] quia talis afflictio cordis non valet coram deo sine bonis [operibus] [illegible] ideo ieremias misit baruch ad legendum prophetiam suam in congregationem
iuda qui veniunt de civitatibus suis leges eis. si forte cadat
oratio eorum in conspectu domini. et revertatur unusquisque a via sua pessima.
quoniam magnus furor et indignatio quam locutus est dominus adversus populum
hunc Et fecit baruch filius nerie iuxta omnia que preceperat ei iheremias
propheta. legens ex volumine sermones domini in domo domini. Factum est autem
in anno quinto ioachim filii iosie regis iuda in mense nono. predi
caverunt ieiunium in conspectu domini omni populo in ierusalem. et universe
multitudini que confluxerat de civitatibus iuda in ierusalem. legit que
baruch ex volumine sermones ier. in domo domini in gazophi
ut de loco alto baruch audiretur a populo concurrente ad verba dei audienda
lacio gamarie filii saphan scribe. in vestibulo superiori
ista camera [illegible] quam ioachim combussit ut infra 26
in introitu porte nove domus domini. audiente omni populo. Cumque
audisset micheas filius gamarie filii saphan omnes sermones
domini ex libro. descendit in domum regis ad gazophilacium scribe.
et ecce ibi omnes principes sedebant. elisama scriba. et dalaias

filius semeie · et elnathan filius achobor · et gamarias filius sa
phan · et sedechias filius ananie · et universi principes · Et nunc
tiavit eis micheas omnia verba que audivit legente baruch ex vo
lumine in auribus populi · Miserunt itaque omnes principes ad baruch
iudi filium nathanie filii selemie filii chusi dicentes · Volumen
ex quo legisti audiente populo sume in manu tua et veni · Tulit ergo
baruch filius nerie volumen in manu sua · et venit ad eos · Et dixe
runt ad eum · Sede et lege hec in auribus nostris · Et legit baruch
in auribus eorum · Igitur cum audissent omnia verba obstupuerunt unus
quisque ad proximum suum · et dixerunt ad baruch · Nuntiare debemus regi omnes
sermones istos · Et interrogaverunt eum dicentes · Indica nobis · quomodo
scripsisti omnes sermones istos · ex ore eius · dixit autem eis baruch
Ex ore suo loquebatur · quasi legens ad me omnes sermones istos · et ego
scribebam in volumine atramento · Et dixerunt principes ad baruch
Vade et abscondere tu et ieremias · et nemo sciat ubi sitis · Et ingressi
sunt ad regem in atrium · Porro volumen commendaverunt in gazophi
lacium elisame scribe · et nuntiaverunt audiente rege omnes ser
mones · ¶ Misitque rex iudi · ut sumeret volumen · Qui tollens
illud de gazophilacio elisame scribe · legit audiente rege
et universis principibus qui stabant circa regem · Rex autem sedebat
in domo hyemali in mense nono · et posita erat arula coram eo

Ex ore suo loquebatur ab ore suo ... est autem ... quasi ... et ... tria · ... · qui ... gra ...

hic scribe libri ...

Iudi · hic iehudi et in latino sit iudeus · quia licet iudeus sit nomen appellativum ... sit tamen apud nos aliquis isto nomine notatus ...

Est autem arula ... in qua ponuntur carbones ... calefaciende ...

plena prunis. Cumque legisset iudi tres pagellas vel quatuor

i. paruas paginas [illegible] · tres versus vel iiii [illegible] que legebat lamentationes [illegible] et legat [illegible] complete [illegible] plorans plorauit / migrans migrauit / vie syon lugent / et [illegible] hostes eius in capite / [illegible] et paces nolunt plus audire [illegible] librum tradi et comburi [illegible]

i. paruo cutello scriptoris [illegible]

scidit illud scalpello scribe. et proiecit in ignem qui erat super arulam

donec consumeretur omne volumen igni qui erat in arula. Et non timue

runt neque sciderunt vestimenta sua rex et omnes servi eius qui

audierunt universos sermones istos. Verumtamen elnathan et

[illegible]

dalaial et gamarias contradixerunt regi ne comburet librum.

[illegible]

et non audivit eos. Et precepit rex hieremiel filio ama

lech et saraie filio ezriel et selemie filio abdahel ut

[illegible]

comprehenderent baruch scribam et ieremiam prophetam. abscondit autem

[illegible]

eos dominus. Et factum est verbum domini ad ieremiam postquam combusserat

[illegible]

rex volumen et sermones quos scripserat baruch ex ore ieremie

dicens. Rursum tolle volumen aliud. et scribe in eo omnes sermo

nes priores. qui erant in volumine primo. quem combussit ioachim

rex iuda. et ad ioachim regem iuda dices. Hec dicit dominus. Tu

combussisti volumen illud dicens. quare scripsisti in eo annuncians. festi

nus veniet rex babilonis et vastabit terram hanc. et cessare fa

ciet ex illa hominem et iumentum. Propterea hec dicit dominus contra ioachim

scilicet stabilitus. licet enim ioachim filius eius post eum fuerit rex substitutus, tamen regnavit tribus mensibus ... et in regnum eius ... iechonias ... ioachim filius iosie

regem iuda. Non erit ex eo qui sedeat super solium david. et cadaver
post eum babilonem venit quod ipsum ioachim cepit ... [illegible]
... volebat ... regi egipti adherere ... [illegible]

eius proiciatur ad estum per diem. et ad gelu per noctem. et visitabo contra eum

et contra semen eius. et contra servos eius iniquitates suas. et

adducam super eos et super habitatores ierusalem et super viros iuda omne
ubi ponitur ... [illegible]

malum quod locutus sum ad eos. et non audierunt. Ieremias autem tulit

volumen aliud. et dedit illud baruch filio nerie scribe. qui

scripsit in eo ex ore ieremie omnes sermones libri quem combusserat ioachim

rex iuda igni. et insuper additi sunt sermones multo plures quam antea fuerant.
dicit autem hic ... quia in libro quem combussit ioachim erant scripta tria capitula lamentationum
scilicet primum, secundum et tertium, in quibus est alphabetum hebraicum simplex, quia singuli versus singulis
litteris incipiunt, sed in isto secundo fuit additum tertium capitulum ... [illegible] in quo alphabetum
est triplicatum, quia sub qualibet littera sunt tres versiculi ... [illegible] et quia in lamentationibus
ieremias deplorat destructionem civitatis futuram, que destructio fuit post tempus ioachim
... [illegible] tolle volumen libri et scribes in eo omnia verba
que locutus sum tibi, et ... a die qua locutus sum ad te ex diebus iosie usque ad hanc
diem ... anno regni ioachim ... [illegible]
sed in ... ieremias incepit prophetare destructionem civitatis ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]

Cap 37 Et regnavit rex sedechias. ... scriptum est quod ieremias passus sit a regibus ... hic
postea que passus sit a principibus et ... [illegible] sedechie postulatio ...
... [illegible] ergo circa primum ... postulatio ... et regnavit rex

Et regnavit rex sedechias filius iosie pro iechonia filio
iste ... et mathanias ... rex babilonis ... [illegible]
... [illegible]

ioachim quem constituit regem nabuchodonosor rex babilonis in terra iuda.
... [illegible]

et non obedivit ipse et servi eius. et populus terre verbis domini

que locutus est in manu ieremie prophete. Et misit rex sede
dicit ... quia iste sedechias ... [illegible]

chias iuchal filium selemie. et sophoniam filium maasie sacerdotem

ad ieremiam prophetam dicens. Ora pro nobis dominum deum nostrum

[illegible gloss]

Jeremias autem liber deambulabat in medio populi. non enim miserant

[illegible gloss]

eum in custodiam carceris. Igitur exercitus pharaonis egressus est

[illegible gloss]

de egypto. et audientes caldei qui obsidebant ierusalem huiuscemodi

nuntium. recesserunt ab ierusalem. Et factum est verbum domini ad ieremiam

prophetam dicens. Hec dicit dominus deus israel. Sic dicetis regi iuda.

[illegible gloss]

qui misit vos ad me interrogandum. Ecce exercitus pharaonis qui

[illegible gloss]

egressus est vobis in auxilium revertetur in terram suam in egyptum. et re-

[illegible gloss]

dient caldei et bellabunt contra civitatem hanc. et capient eam.

et incendent igni. Hec dicit dominus. Nolite decipere animas vestras dicen-

tes. euntes abibunt. et recedent a nobis caldei. quia non abibunt.

[illegible gloss]

Sed et si percusseritis omnem exercitum caldeorum qui preliantur adversum vos.

et derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati. singuli de tentorio

[illegible gloss]

suo consurgent. et incendent civitatem hanc igni. Ergo cum reces-

[illegible gloss]

sisset exercitus caldeorum ab ierusalem propter exercitum pharaonis. egressus

[illegible gloss]

est ieremias de ierusalem ut iret in terram beniamin. et divideret ibi possessionem

[illegible gloss]

in conspectu civium. Cumque pervenisset ad portam beniamin. erat ibi cu-

[illegible gloss]

stos porte per vices. nomine hierias filius selemie filii ananie.

et apprehendit ieremiam prophetam dicens. Ad caldeos profugis. Et respondit

Ieremias falsum est. non fugio ad caldeos et non audivit eum. Sed compre-
hendit hierias Ieremiam. et adduxit eum ad principes. Quam ob rem
irati principes contra Ieremiam: cesum eum miserunt in carcerem qui
erat in domo Jonathan scribe. ipse enim prepositus erat super carcerem.
Itaque ingressus est Ieremias in domum laci et in ergastulum. et sedit
ibi Ieremias diebus multis. Mittens autem rex sedechias tulit eum.
et interrogavit in domo sua abscondite et dixit. Putas ne est
sermo a domino. Et dixit Ieremias. Est. Et ait in manu regis
babilonis traderis. Et dixit Ieremias ad regem sedechiam. Quid
peccavi tibi et servis tuis et populo tuo. quia misisti me in domo
carceris. Ubi sunt prophete vestri qui prophetabant vobis et dicebant. non
veniet rex babilonis super vos et super terram hanc. Nunc ergo audi
obsecro mi domine rex. Valeat deprecatio mea in conspectu tuo.
et ne me remittas in domum Jonathan scribe. ne ibi moriar.
Precepit ergo rex sedechias ut traderetur Ieremias in vestibulo carceris.
et daretur ei torta panis cottidie excepto pulmento. donec consu-
merentur omnes panes de civitate. Et mansit Ieremias in vestibulo carceris.

Ca 38 Audivit autem safathias

Audivit autem safathias filius nathan. et gedelias
filius fassur. et iugal filius selemie. et fassur filius

melchie sermones quos Jeremias loquebatur ad omnem populum dicens. Hec
dicit dominus. quicumque manserit in civitate hac. morietur gladio et
fame. et peste. qui autem profugerit ad caldeos vivet. et erit
anima eius sospes et vivens. hec dicit dominus tradendo tradetur ci
vitas hec in manu exercitus regis babilonis. et capiet eam. Et di
[illegible gloss]
xerunt principes regi. Rogamus ut occidatur homo iste.
[illegible gloss]
de industria enim dissolvit manus virorum bellantium qui remanse
runt in civitate hac. et manus universi populi loquens ad eos iuxta
verba hec. siquidem homo hic non querit pacem populo huic sed malum.
[illegible gloss]
Et dixit rex sedechias. Ecce ipse in manibus vestris est. nec
enim phas est vobis regem quicquam negare. Tulerunt ergo Jeremiam
[illegible gloss]
et proiecerunt eum in lacum melchie filii amalech qui erat
in vestibulo carceris. et submiserunt Jeremiam in funibus in lacum
aqua
in quo non erat, sed lutum descendit itaque Jeremias in cenum. Audivit
[illegible gloss]
autem abdemelech ethiops vir eunuchus qui erat in domo
regis quod misissent Jeremiam in lacum. porro rex sedebat in porta ben
iamin. Et egressus est abdemelech de domo regis. et locutus est
ad regem dicens. domine mi rex male fecerunt viri isti omnia

quam qz ꝑpetrauerunt contra ieremiam ꝓphetam: mittentes eum in lacum ut mo
riatur ibi fame. Non sunt ei panes vltra in ciuitate. Precepit
itaq; rex abdemelech ethiopi dicens. Tolle tecum hinc trigin
ta viros. et leua ieremiam ꝓphetam de lacu antequam moriatur
Assumptis ergo abdemelech secum viris. ingressus est domum
regis que erat sub cellario. et tulit inde veteres pannos. et antiqua
que computruerant. et summisit ea ad ieremiam in lacum per funiculos
p talem modum potat leuari facilius et potest sibi [illegible]
Dixitq; abdemelech ethiops ad ieremiam. Pone veteres pan
nos. et hec scissa et putrida sub cubitu manuum tuarum:
et super funes. Fecit ergo ieremias sic. Et extraxerunt ieremiam funibus:
et eduxerunt eum de lacu. Mansit autem ieremias in vestibulo car
[illegible] sedechie consultatio ubi [illegible] consilium [illegible]; 2° [illegible]; 3° [illegible]
ibi [illegible] ergo [illegible] sedechias [illegible] et tulit ad se ieremiam
ceris. Et misit rex sedechias et tulit ad se ieremiam ꝓphetam
[illegible] volebat eum adire [illegible] quia non decebat regem ire ad carcerem
tum quia volebat [illegible] abscondere quantum potest [illegible] potest ieremias ad [illegible]
[illegible] quia rex [illegible] ingressus [illegible] cum magna comitiua [illegible]
non autem in domo templi [illegible] aliis ad templum ptinentibus
Erat enim [illegible] templa [illegible]
[illegible] rex petendo a ieremia [illegible]
ad ostium tertium. quod erat in domo domini. Et dixit ad ieremiam
[illegible] consilium; 2° [illegible] ieremie [illegible] ubi dixit autem ieremias [illegible] ieremie [illegible]
Si annunciauero tibi [illegible] et [illegible] ad dominum consilium [illegible] et si consilium dedero
[illegible] autem [illegible] ieremie sedechias [illegible] iurauit ergo
Interrogo ego te sermonem. ne abscondas a me aliquid. Dixit
autem ieremias ad sedechiam. Si annunciauero tibi: numquid non interficies
me? Et si consilium tibi dedero: non me audies. Iurauit ergo
ne [illegible] putapes · i. [illegible] viuit et [illegible]
[illegible] manifeste [illegible]
rex sedechias ieremie clam dicens. Viuit dominus qui fecit nobis

aiam hanc. si occidero te. et si tradidero i manus viror istoru
q querut aiam tua. Et dixit ieremias ad sedechiam. hec dicit dns
exercituu deus isrl. Si pfectus exieris ad pncipes regis bab
lonis. viuet aia tua. et ciuitas hec no succendet igni.
et saluus eris tu et domus tua. Si aut no exieris ad pncipes
regis babilonis. tradet ciuitas hec i manus caldeoru. et
succendet ea igni. et tu no effugies de manu eoru. Et dixit
rex sedechias. ad ieremiam. Sollicitus su pp iudeos q transfugerut
ad caldeos. ne forte tradar i manus eoru et illudat mi. Respondit
aut ieremias. No te tradent. Audi queso voce dni qua ego loquor ad te.
et bene ti erit. et viuet aia tua. Quod si nolueris egredi. iste est
sermo que ostendit mi dns. Ecce omes mulieres q remanserut i do
mo regis iuda educent ad pncipes regis babilonis. et ipe
dicent. Seduxerut te et pualuerut adusu te viri pacifici
tui. demerserut i ceno z lubrico pedes tuos. et recesserut
a te. et omes vxores tue et filij tui educent ad caldeos. et
no effugies manus eoru. sz i manu regis babilonis capieris.
et ciuitate hac coburet igni. Dixit ergo sedechias ad ieremia
Nullus sciat verba hec. et no morieris. Si aut audierit pncipes

qr locutus sit tecum · et venerit ad te · et dixerint tibi indica nobis quid
locutus sis cum rege ne celes nos · et non te interficiemus · et quid lo
cutus est tecum rex: dices ad eos prostravi ego preces meas
coram rege: ne me reduci iuberet in domum Ionathan ne ibi mo
rerer · Venerunt ergo omnes principes ad Ieremiam · et interrogaverunt eum:
et locutus est eis iuxta omnia verba que preceperat ei rex · et cessaverunt
ab eo: Nichil enim fuerat auditum · Mansit vero Ieremias in vestibu
lo carceris usque ad diem qua capta est Ierusalem · Et factum est ut caperetur Ierusalem

diceb. enim dixit rex aliter Ieremias non obedivisset ei me credo et hic patet quod hic quod supra
dictum est quod rex iuravit ei quod non interficeret eum / nec traderet eum in manus principum qui miserant
eum in lacum qui erat in domo Ionathan scribe / unde est verisimile quod rex iuvisset de aliquo
quod Ieremias non petivisset

Ca^m 39 Anno nono Sedechie / Capitulum 39 describitur destructio Ierusalem prophetice [...] Ierusalem
fuit quare describitur historice / et dividitur in duas. quia primo describitur civitatis captio
secundo Ieremie permanentis ibi / et replicatis / circa primum ponit tempus obsidionis cum dicit Anno no
no Sedechie / secundo tempus captionis cum dicit xi autem anno / et patet littera / 3o describitur Ieremie captio cum
dicit capta est civitas

Anno nono Sedechie regis Iuda · mense decimo · venit Nabuchodonosor
rex Babilonis · et omnis exercitus eius ad Ierusalem · et obsidebat
eam · Undecimo autem anno Sedechie · mense quarto quinta mensis die
fracti muri per obsidionem ... et sic ... et sederunt
aperta est civitas: et ingressi sunt omnes principes regis Babilonis
et ... ... principes ... ...
et sederunt in porta media Neregel · Sereser · Semegar · Nabu
sarachim · Rapsaces · Neregel · Sereser · Rebmag · et omnes reli
quod non potuerunt resistere
qui principes regis Babilonis · Cumque vidisset eos Sedechias
triti
rex Iuda · et omnes viri bellatores fugerunt · et egressi sunt nocte
quod ducebat usque ad ortum — dicit ... quod ibi erat una porta ...
de civitate per viam horti regis · et per portam que erat inter duos
: scilicet ... hortus erat longe a civitate per quam fugerunt — ... ut dicit Iosephus
muros · et egressi sunt ad viam deserti · Persecutus est autem eos

exercitus caldeorum · et comprehenderunt sedechiam in campo solitudinis
iericuntine · et captum adduxerunt ad nabuchodonosor regem babilo-
[illegible gloss]
in reblatha que est in terra emath · et locutus est ad eum iudicia ·

Et occidit rex babilonis filios sedechie in reblata in oculis
[illegible gloss]
eius · et omnes nobiles iuda occidit rex babilonis · Oculos quoque
sedechie eruit · et vinxit eum compedibus ut duceretur in babilo-
[illegible gloss]
nem · domum quoque regis et domum vulgi succenderunt caldei igni ·
[illegible gloss]
et murum ierusalem subverterunt · et reliquias populi qui remanserant in civi-
qui pauperes erant / 2o ad eos qui fugerant ... / secundo ordinatio generalis / 2o specialis ibi precepit ... nota quod propter destructionem civitatis ... ad caldeos / et alii ... quia aliqui erant alicuius valoris seu reputationis / et isti cum precedentibus fuerunt translati in babilonem / alii erant pauperes et nullius reputationis ... et isti fuerunt dimissi in terra ad colendum terras et vineas reddendo in tributum regi babilonis ... qui preesset eis

tate et perfugas qui transfugerant ad eum · et superfluos vulgi qui rema-
serant transtulit nabuzardan magister militum in babilonem · et de
plebe pauperum qui nichil penitus habebant · dimisit nabuzar-
dan magister militum in terra iuda · et dedit eis vineas et cister-
[illegible gloss]
nas in die illa · Precepit autem nabuchodonosor rex babilonis de ieremia
nabuzardan magistro milicie dicens · Tolle illum et pones super
eum oculos tuos · nichilque ei mali facias · sed ut voluerit
facies ei · Misit ergo nabuzardan princeps militie · et nabu-
sezban · et rabsares · et neregel · et sereser · et rabmag ·

et omnes optimates regis babilonis miserunt et tulerunt ieremiam
ut ei quoniam erat benivolus providerent
de vestibulo carceris. et tradiderunt eum godolie filio aicham
filii saphan. ut intraret domum et habitaret in populo. Ad ieremiam
[illegible] salvatio abdemelech in tempore [illegible] et 2o ordinatio [illegible]
[illegible] ponitur tempus incarcerationis [illegible] de abdemelech salute [illegible]
autem factus fuerat sermo domini. cum clausus esset in vestibulo car
ceris dicens. Vade et dic abdemelech ethiopi dicens. Hec dicit
dominus exercituum deus israel. Ecce ego inducam sermones meos super
videbis sermones meos [illegible] impleri
civitatem hanc in malum. et non in bonum. et erunt in conspectu tuo
in die illa. et liberabo te in die illa ait dominus. et non traderis
[illegible]
in manus virorum quos tu formidas. sed eruens liberabo te. et gla
dio non cades. sed erit tibi anima tua in salutem. quia in me fiduciam
Cap. xl habuisti dicit dominus. Sermo qui factus est ad ieremiam [illegible]
[illegible] Sermo qui factus est [illegible]
[illegible] nabuzardan [illegible] rex [illegible]
[illegible] godolia [illegible]
[illegible] voluntatem [illegible] Sermo qui etc.
[illegible] godolie [illegible]
Sermo qui factus est ad ieremiam a domino postquam dimissus
[illegible]
est a nabuzardan magistro milicie de rama. quando tulit eum
[illegible]
vinctum cathenis in medio omnium qui migrabant de ierusalem
[illegible] babilonem
et iuda. et ducebantur in babilonem. Tollens ergo princeps mili
cie ieremiam dixit ad eum. dominus deus tuus locutus est malum
[illegible]
hoc super locum istum. et adduxit et fecit sicut locutus est.

non locutus hic propheta ieremias sed propter propositum sequens ait

quia peccastis domino et non audistis vocem eius · et factus est vobis hic
noles quia sic in babilone eris
sermo · Nunc ergo ecce solui te hodie de cathenis que sunt in manibus
tuis · si placet tibi ut venias mecum in babilonem veni · et po
nam super te oculos meos · si autem displicet tibi venire mecum
hic — apud godoliam quem ipse constituit / in iudea — in terra
in babilonem reside · Ecce omnis terra in conspectu tuo · quod elegeris ·
et quod placuit tibi ut vadas illuc perge · et mecum noli venire ·

Sed habita apud godoliam filium aicham filii saphan · quem præpo
[illegible] et adhuc non est reversus et incipiens est ad godoliam / quod sic propositum ab
heris et adhuc non est reversus [illegible] verba nabuzardan / sed [illegible] facta est sibi [illegible]
dominum directione [illegible] et reversus est ad godoliam [illegible] verba domini / [illegible]
godolias [illegible] ad caldeos cum captivis [illegible] / [illegible]
[illegible] rex babilonis [illegible] eum ipso in manente in terra

suit rex babilonis civitatibus iude · habita ergo cum eo in
medio populi · vel quocumque placuit tibi ut vadas vade · Dedit
quoque ei magister militie cibaria et munuscula · et dimisit eum
Venit autem ieremias ad godoliam filium aicham in massath · et habita
hic post ordinatum propositum
vit cum eo in medio populi qui relictus fuerat in terra · Cumque ergo audis
[illegible] qui fugerant / et dimissa [illegible] / quia post [illegible] deceptio [illegible]
godolia [illegible] maligna in iohanna
[illegible] ad [illegible]
sent omnes principes exercitus qui dispersi fuerant per regiones ipsi
[illegible]
et socii eorum quod præfecisset rex babilonis godoliam filium aicham
terre · et quod commendasset ei viros et mulieres et parvulos · et de
pauperibus terre qui non fuerant translati in babilonem · vene
runt ad godoliam in massath · ismahel filius nathanie
et iohannan · et ionathan filius caree · et sareas filius thenoc
meth · et filii ophi qui erant de nethophati · et iezonias

filius maachathi · ipsi et viri eorum · et iuravit eis godolias filius
aicham filii saphan · et comitibus eorum dicens · Nolite timere
servire caldeis · Habitate in terra · et servite regi babilonis · et
bene erit vobis · Ecce ego habito in massfath · ut respondeam precepto
caldeorum qui mittuntur ad nos · Vos autem colligite vindemiam et
messem et oleum · et condite in vasis vestris · et manete in urbibus
vestris quas tenetis · Sed et omnes iudei qui erant in moab · et in fi
liis amon · et in idumea · et in universis regionibus · audito quod
dedisset rex babilonis reliquias in iudea · et quod preposuisset
super eos godoliam filium aicham · filii saphan · reversi sunt inquam
omnes iudei de universis locis ad que profugerant · et venerunt
in terram iuda ad godoliam in massfath · et collegerunt vinum et
messem multam nimis · Iohanan autem filius caree et omnes
principes exercitus qui dispersi erant in regionibus venit ad godo
liam in massfath · et dixerunt ei · Scito quod baalis rex filiorum
amon misit ismahel filium nathanie percutere animam tuam
et non credidit eis godolias filius aicham · Iohanan vero filius
caree dixit ad godoliam secreto in massfath loquens · Ibo
et percutiam ismahel filium nathanie nullo sciente · ne in

ficiat aiam tua. et dispgent^{ur} omes iudei q congregati st ad te

et pibut rliqe iuda. Et ait godolias fili^{us} aicha ad ioha

Ca^{m} xl. nan filiu caree. Noli face vbu hc. falsu ei tu loqris

Et fctu est i mese : hic cspiratio ismahelis necat [illegible] de ysmahel

[illegible]

Et fctu est i mese septio venit ismahel fili^{us} nathanie

filii elisama de seie rgali. et optiates rgis. et dece

viri cu eo ad godolia filiu aicha i massath. et comedert

note pacis itr^{us} [illegible] godolias [illegible] cp venisset [illegible]

panes simul i massath. Surrexit aut ismahel fili^{us}

[illegible]

nathanie et dece viri qui cu eo erat. et pcusserut godo

lia filiu aicha filii saphan gladio. et i[n]tfecerut eu que

pfecerat rex babilonis tre. Omes q[uoque] iudeos qui erat cu

[illegible] ad godolia [illegible] [illegible] cu godolia [illegible]

godolia i massath. et caldeos q rpti st ibi. et viros bel

[illegible] ismahel [illegible]

latores pcussit ismahel. Scdo aut die pq[uam] occiderat godo

hic [illegible] ad godolia [illegible]

lia nullo at sciente. venit viri de sychem et de sylo et de

[illegible] godolias [illegible] i massath [illegible] samuel [illegible] aicha [illegible] rasis [illegible] barbis et scissis vestib[us] [illegible]

[illegible]

samaria octaginta viri rasi barba. et scissis vestib[us] et squaletes.

[illegible]

munera et thus hebat i manu ut offret i domo dni. Egressus

[illegible]

g[o] ismahel filius nathanie i occursu eor d massath. i

[illegible]

cedens et plorans ibat. Cu at occurisset eis. dixit ad eos

[illegible]

venite ad godolia filiu aicha. Qui cu venisset ad mediu

civitatis. interfecit eos ismahel filius nathanie circa medium
laci. ipse et viri qui erant cum eo. Decem autem viri reperti sunt inter
eos. qui dixerunt ad ismahel Noli occidere nos. quia habemus
q. d. [illegible] et invenire non poteris [illegible]
thezaurum in agro frumenti et ordei et olei et mellis. Et
cessavit et non interfecit eos cum fratribus suis. Lacus autem in quem pro
Unde libro Regum [illegible] Baasa rex israel cepit edificare rama, ut nullus posset egredi de regno
iude. propter quod Asa misit munera magna regi sirie, ut invaderet regnum baasa
quod fecit et baasa fuit compulsus dimittere edificium rama, et tunc [illegible] Asa
convocato toto populo suo cum lapidibus et lignis dicti edificii fecit fortalicia ad
munitionem contra baasa, et tunc etiam fecit lacum istum et locum massfath fortificandum
iecerat ismahel omnia cadavera virorum quos percussit propter godoliam.
ipse est quem rex asa fecit propter baasa regem israel. ipsum replevit
hoc est [illegible] ei quod supra dictum est:
ismahel filius nathanie occisis. Et captivas duxit isma
: quia interfecerat iam omnes qui erant cum godolia in massfath propter quod dicitur quia in massfath
erat id est fortalicium [illegible] ubi erat godolias filius aicham sicut erat territorium quod
erat circa id fortalicium ubi manebant aliqui iudei qui non fuerunt cum godolia interfecti
hel omnes reliquias populi que erant in massfath. filias regis et univer
sum populum qui remanserat in massfath. quos commendaverat nabu
zardan princeps militie godolie filio aicham. Et cepit
eos ismahel filius nathanie. et abiit ut transiret ad filios
scilicet [illegible] ipsius ismahelis [illegible]
Ammon. Audivit autem Iohanan filius caree et omnes principes
bellatores qui erant cum eo omne malum quod fecerat ismahel filius
nathanie. et assumptis universis viris profecti sunt ut bella
rent adversum ismahel filium nathanie. et invenerunt eum ad
[illegible] hoc gabaa sit in monte [illegible] non sit aqua [illegible]
[illegible] vallis magna que erat ista aqua
aquas multas que sunt in gabaon. Cumque vidisset omnis populus
qui erant cum ismahel iohanan filium caree et universos prin
[illegible]
cipes bellatorum qui erant cum eo letati sunt. et reversus est
: quod autem cum [illegible] fuit [illegible]

omnis plebs quem ceperat ismahel in massath. reversique abyt
ad johanan filium caree. Ismahel autem filius nathanie fugit
cum octo viris a facie johanan. et abyt ad filios amon.
Hic ponitur tercium principaliter ex predictis / et primo iste tercium describitur / 2o secundum consilium quaeritur / quia tercio complicationes facit / 2 ponitur in principio 42 capituli. Primo non quia ipsi timuit populus remanere in terra juda ne scilicet propter interfectionem godolie qui tenebat ibi locum regis babilonis venirent caldei et interficerent totum populum ipsorum / in pena interfectionis godolie hominis eius

Tulit ergo johanan filius caree et omnes principes bellatorum
qui erant cum eo universas reliquias vulgi quas reduxerant
ab ismahel filio nathanie de massath postquam percussit godo-
et hic est punctum et quod dicitur de massath scilicet de gabaon ut dictum est / et ideo lxx de massath signat locum unde erant reliquie quia erant detenti in massath ut predictum est quos reduxit scilicet johanan filius caree et socii eius
doliam filium aicham. fortes viros ad prelium. et mulieres et pueros
et eunuchos quos reduxerant de gabaon. et abierunt et sede-
runt peregrinantes in chanaan que est iuxta bethleem. ut perge-
rex enim egipti erat adversarius regis babilonis et ideo credebat se ibi esse securos
rent et introirent egiptum a facie caldeorum. Timebant enim eos.
quia percusserat ismahel filius nathanie godoliam filium aicham
ca. 42 quem preposuerat rex babilonis in terra juda
Et accesserunt omnes principes. licet populus vellet in egiptum fugere, tamen prius voluerunt consilium scire divinum / propter quod dicitur in textu. quia primo ponitur populi peticio / 2o sequitur responsio in deposit[...]

Et accesserunt omnes principes bellatorum et johanan filius
caree et iezonias filius iosie et reliquum vulgus a parvo
usque ad magnum. dixeruntque ad jeremiam prophetam. Cadat
[...] usque ad predictum consilium et [...]
oratio mea in conspectu tuo. et ora pro nobis ad dominum deum tuum pro

universis reliquiis istis. quia derelicti sumus pauci de pluribus sicut oculi tui
nos intuentur. et annunciet nobis dominus deus tuus viam per quam pergamus. et ver-
bum quod faciamus. Dixit autem ad eos Ieremias propheta. Audivi. Ecce

ego oro ad dominum deum vestrum secundum verba vestra. omne verbum quodcumque re-
sponderit mihi indicabo vobis. nec celabo vos quicquam. Et illi di-
xerunt ad Ieremiam. Sit dominus inter nos testis veritatis et fidei. si
non iuxta omne verbum in quo miserit te dominus deus tuus ad nos sic
faciemus. Sive bonum est sive malum. voci domini dei nostri ad quem
mittimus te obediemus. ut bene sit nobis cum audierimus vo-
cem domini dei nostri. Cum autem completi essent decem dies. factum

est verbum domini ad Ieremiam. Vocavitque Iohanan filium Caree. et omnes
principes bellatorum qui erant cum eo. et universum populum a mi-
nimo usque ad magnum. et dixit ad eos. Hec dicit dominus deus Israel
ad quem misistis me. ut prosternerem preces vestras in conspectu eius.
Si quiescentes manseritis in terra hac. edificabo vos et non destruam.
plantabo et non evellam. Iam enim placatus sum super malo
quod feci vobis. Nolite timere a facie regis babilonis. quem

vos pavidi formidatis. Nolite eum metuere dicit dominus quia vo
biscum sum ego ut salvos faciam vos et eruam de manu eius.
et dabo vobis misericordiam et miserebor vestri et habitare vos faciam
in terra vestra. Si autem dixeritis vos non habitabimus in terra ista
nec audiemus vocem domini dei nostri dicentes nequaquam sed ad terram
egipti pergemus ubi non videbimus bellum et clangorem
tube non audiemus et famem non sustinebimus et ibi habitabimus
propter hoc nunc audite verbum domini reliquie iuda. hec dicit dominus exercituum
deus israel. Si posueritis faciem vestram ut ingrediamini egiptum
et intraveritis ut ibi habitetis gladius quem vos formidatis ibi
comprehendet vos in terra egipti et fames pro qua solliciti estis ad
herebit vobis in egipto et ibi moriemini. Omnesque viri qui posuerunt
faciem suam ut ingrediantur egiptum et habitent ibi morientur
gladio et fame et peste. nullus de eis remanebit nec effugiet
a facie mali quod ego afferam super eos. quia hec dicit dominus exercituum deus
israel. Sicut conflatus est furor meus et indignatio mea super habita
tores ierusalem sic conflabitur indignatio mea super vos cum ingressi
fueritis egiptum et eritis in iusiurandum et in stuporem et in ma
ledictum et in obprobrium et nequaquam ultra videbitis locum istum
Verbum domini super vos reliquie iuda. Nolite intrare in egiptum
Scientes scietis quia obtestatus sum vos hodie quia decepistis

hic addit aliam rationem ad probandum quod assumit scilicet quod rogaverunt Ieremiam sequendum:
animas vestras. Vos enim misistis me ad dominum deum nostrum dicentes. Ora
: dominum volentes promittentes ac astringentes se iuramento verbum domini semper facere ut patet
ad dictis et ideo gravius erat retrocedere quam si non petivissent et se taliter astrinxissent
pro nobis ad dominum deum nostrum. et iuxta omnia quecumque dixerit tibi
dominus deus noster. sic annuncia nobis et faciemus. et annunciavi vobis
hodie. et non audistis vocem domini dei vestri super universis pro quibus
misit me ad vos. Nunc ergo scientes scietis quia gladio fa-
me et peste moriemini in loco ad quem voluistis intrare ut
Capitulum 43 habitaretis ibi. Factum est autem. Hic ponitur populi contra dominum rebellio et dividitur in duas quia primo
dicitur eiusdem infidelitas et dicitur in duas quia primo ponitur infidelitas populi, secundo pena sequens
subiungitur ibi Et factum.

Factum est autem cum complesset Ieremias loquens ad plebem universos
sermones domini dei eorum pro quibus miserat eum dominus deus eorum
ad illos omnia verba hec. Dixit Azarias filius Osie et Iohanan
qui rebellabat verbo domini
filius Caree et omnes viri superbi dicentes ad Ieremiam. Mendacium
tu loqueris. Non misit te dominus deus noster dicens. Ne ingrediamini
Ieremias enim erat magis favens et audacter dicebat et ideo:
Egiptum ut habitetis illic. Sed Baruch filius Nerie incitat te
: senile quod dicebat plebem provocabant in malitiam Baruch qui tunc erat iuvenis
adversum nos. ut tradat nos in manibus Caldeorum ut interficiat nos.
et traduci faciat in Babilonem. Et non audivit Iohanan filius
Caree. et omnes principes bellatorum. et universus populus vocem
domini ut manerent in terra Iuda. Sed tollens Iohanan filius Caree.
et universi principes bellatorum universos reliquiarum Iuda. qui reversi
fuerant de cunctis gentibus ad quas fuerant ante dispersi ut habita-
rent in terra Iuda. viros et mulieres et parvulos. et filias regis.

et omnem animam quam reliquerat nabuzardan princeps militie
ipsi enim non ibant voluntarie sed coacti a principibus bellatorum

cum godolia filio aicham filii saphan. et ieremiam prophetam

et baruch filium nerie et ingressi sunt terram egipti. quia non obedie
urbs est civitas famosa in egipto

runt voci domini. et venerunt usque ad tafnas. Et factus est sermo domini
hic pena destructa [illegible] et primo sub peccatum inobediencie 2o sub peccatum idolatrie ca. xx
primo ondit [illegible] signo cum dicit sume in manu [illegible]

ad ieremiam in tafnis dicens. Sume in manu tua lapides grandes.
que est domus vel subterranea via [illegible] ... in luto latito in luto disposito ad faciendum inde lateres

et abscondes eos in cripta que est sub muro latericio in porta do
ut cum impletum fuit sint [illegible] quod predixit est eis

mus pharaonis in tafnis cernentibus viris iudeis. et dices ad
in fugando eum [illegible] egipti

eos hec dicit dominus exercituum deus israel Ecce ego mittam et assumam
hic dicit quia adducet operatorem divine iusticie

nabuchodonosor regem babilonis servum meum et ponam thronum eius
in super locum ubi sunt lapides isti [illegible] ... [illegible]

super lapides istos quos abscondi. et statuet solium suum super eos.
quia aliquos morte interficiet aliquos captivabit

veniensque percutiet terram egipti. quos in mortem in mortem. et quos

in captivitatem in captivitatem. et quos in gladio in gladio. Et succen
in templis et [illegible] delubra [illegible] quia ibi colebant [illegible] errore gentilium

dit ignem in delubris deorum egipti. et comburet ea. et captivos
egiptios in involvetur [illegible]

ducet illos. et amicietur terram egipti. sicut amicitur pastor
pastor enim transferens gregem de uno loco ad alium involvit pallium suum et portat super humeros et sic designatur quod rex babilonis depredabit bona egipti portando ea ad terram suam [illegible] et [illegible]

pallio suo et egredietur inde in pace. et conteret statuas do
in templi in quo colebatur sol quod erat in civitate eliopoleos [illegible] ... [illegible] et [illegible] civitas solis vocabatur una

mus solis que sunt in terra egipti
Ca. xx. Verbum quod factum [illegible] hic ponitur continuatio pene pro peccato idolatrie et dividitur in [illegible] quia primo arguitur culpa 2o subditur pena ibi [illegible] [illegible] ponitur locus cum dicitur [illegible] in mag

Verbum quod factum est ad ieremiam ad omnes iudeos qui habitant
nomina sunt villarum in quibus habitabant iudei qui [illegible] confugerant in egipto

in terra egipti. habitantes in magdalo. et in tafnis. et in mem

fis. et in terra phatures dicens hec dicit dominus exercituum deus israel

q. d. vos vidistis superius penam quam in Ierusalem et in civitatibus Iuda propter idolatriam debetis esse correcti

Vos vidistis omne malum istud quod adduxi super Ierusalem. et super omnes

urbes Iuda. et ecce sunt deserte hodie. et non est in eis ha

bitator propter maliciam quam fecerunt ut me ad iracundiam pro

vocarent. et irent. et sacrificarent. et colerent deos alienos. quos

nesciebat et illi et vos. et patres vestri. Et misi ad vos omnes ser

misi ad vos prophetas meos frequenter et sollicite ad retrahendum vos de idolatria

vos meos prophetas. de nocte consurgens. mittensque et dicens

Nolite facere verbum abhominationis huiuscemodi. et non audierunt

nec inclinaverunt aurem suam ut converterentur a malis suis. et non

sacrificarent diis alienis. et conflata est indignatio mea. et

furor meus. et succensa est in civitatibus Iuda. et in plateis

usque ad diem hanc apparet [illegible]

Ierusalem. et verse sunt in solitudinem et vastitatem secundum diem hanc

Et nunc hec dicit dominus exercituum deus Israel. Quare vos facitis malum

grande contra animas vestras. ut intereat ex vobis vir. et mulier.

parvulus et lactens de medio Iude. nec relinquatur vobis quicquam

residui. provocantes me in operibus manuum vestrarum. sacrificantes

diis alienis in terra Egipti. in quam ingressi estis ut habitetis

ibi et dispereatis. et sitis in maledictionem. et in obprobrium cunctis

q. d. bene debetis esse memores de pena quam eis [illegible] vos non imitaremini

gentibus terre. Numquid obliti estis mala patrum vestrorum. et

mala regum Iuda. et mala uxorum eius. et mala vestra. et

mala uxorum vestrarum que fecerunt in terra Iuda. et in regionibus Ierusalem

quia mala que manet in vobis quam estis eorum filii imitantes eos in malis

Non sunt mundati usque ad diem hanc. et non timuerunt. et non

ambulaverunt in lege domini et in preceptis meis. que dedi coram vobis

hic ponitur quando pene

et coram patribus vestris. Ideo hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce

ego ponam faciem meam in vobis in malum. et disperdam omnem iudam

se adhuc obstinando et alios inducendo

et assumam reliquias iude. qui posuerunt facies suas ut ingre

quod aliqui evaserunt

derentur terram egipti. et habitarent ibi. et consumentur omnes in terra egipti.

et cadent in gladio et in fame. et consumentur. A minimo usque ad

maximum in gladio et in fame morientur. et erunt in iusiurandum. et in

miraculum. et in maledictionem. et in obprobrium. et visitabo habita

tores terre egipti. sicut visitavi super ierusalem in gladio et fame et

peste. et non erit qui effugiat. et sit residuus de reliquiis iudeorum

qui vadunt ut peregrinentur in terra egipti. et revertantur in terram iuda

stantes aliqui relicti in terra iuda

ad quam ipsi elevant animas suas ut revertantur et habitent ibi. non

hic describitur ipsorum obstinatio contra prophetam ... ... in illa ... ibi et dixit ...

revertentur nisi qui fugerint. Responderunt autem ieremie omnes viri

... nisi evadentes et dicit hic ... quod isti sunt ieremias et baruch qui in destructione

ierusalem habuerunt ... babilonis ... ut supra 21 et 38 / et ... quando destruxit egiptum ...

... ieremias et baruch sunt eis ... dimittens eos ... pacifice in iudeam

... quod ... eis ... aliqui alii de iudeis

scientes quod sacrificarent uxores eorum diis alienis. et universe mu

lieres quarum stabat multitudo grandis. et omnis populus habitancium in terra

egipti in phatures dicentes. Sermonem quem locutus es ad nos in no

quod dicitur reputamus te falsum dicere — absque vaticinio

mine domini non audiemus ex te. sed facientes faciemus omne verbum

· i · licite

quod egredietur de ore nostro ut sacrificemus regine celi. et libemus

ei libamina. sicut fecimus nos et patres nostri. reges nostri et princi

pes nostri in urbibus iuda. et in plateis ierusalem. et saturati sumus

in hoc falsum dicunt ut patet ex dictis

panibus. et bene nobis erat. malumque non vidimus. Ex eo

autem tempore quo cessavimus sacrificare regine celi et libare ei liba
mina indigemus omnibus et gladio et fame consumpti sumus. Quod
[illegible]
si nos sacrificamus regine celi et libamus ei libamina numquid
[illegible]
sine viris nostris fecimus ei placentas ad colendum eam et liba
[illegible] uxores [illegible] fecimus eis placentas ad faciendum [illegible]
Offerebant eis panes rotundos in quibus erat impressa effigies lune
[illegible]
bandi. Et dixit Jeremias ad omnem populum adversum viros et ad
versum mulieres et adversum universam plebem qui responderant ei verbum
dicens. Numquid non sacrificium quod sacrificastis in civitatibus Iuda
et in plateis Ierusalem vos et patres vestri reges vestri et principes vestri
[illegible]
et populus terre horum recordatus est dominus et ascendit super cor eius
mala vestra [illegible] [illegible]
et non poterat dominus ultra portare propter malitiam studiorum vestrorum
et propter abhominationes quas fecistis et facta est terra vestra in desola
tionem et in stuporem et in maledictum eo quod non sit in habitator sicut
[illegible]
est dies hec. Propterea quod sacrificavit idolis et peccavit domino et
non audieritis vocem domini et in lege et in preceptis et in testimoniis eius
non ambulavit idcirco evenerunt vobis mala hec sicut et dies hec
[illegible]
Dixit autem Jeremias ad omnem populum et ad omnes mulieres. Au
dite verbum domini omnis Iuda qui est in terra egipti. Hec dicit dominus
exercituum deus israel dicens. Vos et uxores vestre locuti estis ore vestro
et manibus vestris implestis dicentes. Faciamus vota nostra que
vovimus ut sacrificemus regine celi et libemus ei libamina.
Implestis vota vestra et opere perpetrastis ea. Ideo audite verbum domini

[gloss: quia non habent maiorem se per quem iurare ... sicut et Gen. 22 per memetipsum iuravi]

omnis iuda qui habitatis in terra egipti. Ecce ego iuravi in nomine meo
magno ait dominus. quia nequaquam ultra nomen meum vocabitur
ex ore omnis viri iudei dicentis vivit dominus deus in omni terra egip

[gloss: id est educam super vos malum pene]

ti. Ecce ego vigilabo super eos in malum et non in bonum. et consumentur
omnes viri iuda. qui sunt in terra egipti gladio et fame donec
penitus consumantur. et qui fugerint gladium revertentur de terra

[gloss: per pene completo quod habent non ... oculos ... per ...]

egipti in terram iuda viri pauci. et scient omnes reliquie iuda
ingredientium terram egipti ut habitent ibi. cuius sermo compleatur
meus an illorum. Et hoc vobis signum ait dominus quod visitem ego super
vos in loco isto. ut sciatis quia vere complebuntur sermones mei
contra vos in malum. Hec dicit dominus. Ecce ego tradam pharaonem
effree regem egipti in manu inimicorum eius. et in manu querentium
animam illius. sicut tradidi sedechiam regem iuda in manu nabuchodonosor
regis babilonis inimici sui et querentis animam eius.

Ca. xl [gloss: Verbum quod locutus est ieremias. id est hic ponit quoddam capitulum et infertur id est scriptum ad tempus precedens cum dicitur anno quarto ioachim. et patet quia id fuit ante destructionem per xviii annos quia ioachim regnavit xi annis et anno sedechie xi mense capta fuit ierusalem ut supra 39]

Verbum quod locutus est ieremias propheta. ad baruch filium nerie. cum
scripsisset verba hec in libro de ore ieremie anno quarto ioachim

[gloss: dicit hic ... quod ... baruch scribebat in libro ...]

filii iosie regis iuda dicens. Hec dicit dominus deus israel ad te baruch

[gloss: quia ipse non erat assecutus spiritum prophetie quia dum simul erat ieremie sicut iosue minister moysi et helizeus minister helie consecuti fuit donum prophetie. et ideo dixisti ... dolebat ei ... qui ... ut 36 ... et ... quod non habent spiritum prophetie]

Dixisti. Ve mihi misero. quoniam addidit dominus dolorem dolori meo.

[gloss: ... ista ... ; id est non sum expertus super me ... spiritum ...]

laboravi in gemitu meo. et requiem non inveni. Hec dicis

[gloss: id est populum meum et templum meum nomine meo dedicatum de ...]

ad eum. Sic dicit dominus. Ecce quos edificavi ego destruo. et quos

q. d. [illegible] aliqui libri habent grandia et mala quia frater suus [illegible]

plantaui ego euello. et vniuersam terram hanc. et tu queris tibi grandia

q. d. mirum [illegible] magis [illegible] · captiuitas et de singulis · i. super omnem hominem

Noli querere quia ecce ego adduco malum super omnem carnem

demde [illegible] quia de terra baruch hic septua/ et in dua hic [illegible] que debeat cessare a sua petitione/ quia spiritus prophetie datur propter utilitatem [illegible] et de imminente destructione et captiuitate propter quod non debet spiritus prophetie postulari

· i. vitam et hoc sufficiat tibi

ait dominus. et dabo tibi animam tuam in salutem in omnibus

locis ad quecumque perrexeris

expositores nostri non dicunt quod baruch quereret prophetie spiritum sibi dari/ sed quia impaciens vel saltem minus paciens portabat tribulationem magistri sui et suam/ quia ieremias erat [illegible] et liber quem scripserat baruch combustus/ et vix a morte euaserat/ ut habetur 36. et ipse ita dicebat ve misero · ideo dominus in prima dominus ecce quos · q. d. debes portare paciens tribulationem tuam [illegible] et plures flete ad fletum et tu queris tibi grandia · i. ut [illegible] in pace regere tua noli querere · q. d. non est tempus imminente [illegible] tribulatione et captiuitate

Capitulum 46 Quod factum est verbum domini · [illegible] prophetat contra iudeos [illegible]/ licet aliqui instruit quod gentiles/ hic prophetat contra [illegible]/ et dividitur in duas. quia primo premittitur breuis prefacio/ 2o subditur narratio in ad egiptum circa [illegible] quod factum est

Quod factum est verbum domini ad ieremiam prophetam contra gentes ad ista prophetia erat ad consolationem iudeorum/ et ideo facta est contra [illegible] gentes/ [illegible] eis nocuerunt/ et isti fuerunt babilonii qui ipsos captiuauerunt et egipcii/ [illegible] quia iudei nabuchodonosor rebellauerunt/ ut [illegible] et amonite et moabite qui debuissent eos iuuare racione consanguinitatis/ eo quod descenderunt de loth nepote abrahe/ et saraceni qui descenderunt ab ysmahel filio abrahe/ et ydumei qui descenderunt ab esau fratre iacob/ philistei et [illegible] racione vicinitatis/ et hii magis nocuerunt eis

Hic incipit narratio/ et diuiditur in [illegible] partes secundum quod gentes [illegible] prophetat

Egiptum aduersum exercitum pharaonis nechao regis egipti

[illegible] incipit ad ad egiptios/ et diuiditur in duas quia describit primo debellacionem quantum ad egiptios/ 2o quantum ad eorum auxiliarios [illegible] egipti circa primum tangitur locus belli cum dicitur iuxta flumen. 2o tempus in 4o anno ioachim 3o belli apparatus cum dicitur preparate scutum

qui erat iuxta flumen eufraten in charcamis. quem percus-

sit nabuchodonosor rex babilonis in quarto anno ioachim filii iosie

[illegible] · i. ordinate [illegible]

regis iuda. preparate scutum et clipeum. et procedite ad bellum.

[illegible] · i. cinglate [illegible]

Iungite equos et ascendite equites. state in galeis. polite

[illegible] · [illegible]

Pertinet polio lis. lii. uel polium polire quod est sculpere uel planare uel ornare [illegible] lanceas. · i. induite vos loricis. quid igitur vidi ipsos pauidos

· i. figetes · celeres seu veloces

et terga uertentes. fortes eorum cesos. et fugerunt concite. nec

[illegible] polite · a · [illegible]

quod festinatione fugient et adhuc eis non valebit [illegible]

respexerunt terror undique ait dominus. Non effugiet velox nec

salvari se putet fortis. Ad aquilonem iuxta flumen eufraten

victi sunt et corruerunt. Quis est iste qui quasi flumen

ascendit. et veluti fluviorum intumescunt gurgites eius.

Egiptus fluminis instar ascendet. et velud flumina move

buntur fluctus eius et dicet. Ascendens operiam terram. perdam

civitatem et habitatores eius. Ascendite equos. et exultate in curribus.

et procedant fortes. ethiopia. et libies tenentes scutum. et lidii

arripientes et iacientes sagittas. Dies autem ille domini exercituum dies

dies ultionis. ut sumat vindictam de inimicis suis. Devorabit

gladius et saturabitur. et inebriabitur sanguine eorum. Victima enim domini

exercituum in terra aquilonis. iuxta flumen eufraten. Ascende in

galaad. et tolle resinam virgo filia egipti. Frustra multipli

cabis medicamina. sanitas non erit tibi. Audierunt gentes igno

miniam tuam. et ululatus tuus replevit terram. quia fortis impegit

in fortem. ambo pariter conciderunt. Verbum quod locutus est dominus ad

[illegible]

Ieremiam prophetam super eo quod venturus esset nabuchodonosor rex babilonis.

et percussurus terram egipti. Annunciate egipto. et auditum

facite magdalo. et resonet in memphis. et in taphnis dicite. Sta
et prepara te. quia devorabit gladius ea que per circuitum tuum sunt. Quare
computruit fortis tuus. Non stetit. quoniam dominus subvertit eum.
Multiplicavit ruentes. cecidit que vir ad proximum suum. et
dixerunt. Surge et revertamur ad populum nostrum. et ad terram nati
vitatis nostre. a facie gladii columbe. Vocate nomen pharao
regis egipti. tumultum adduxit tempus. Vivo ego inquit
rex. dominus exercituum nomen eius. quoniam sicut thabor in montibus.
et sicut carmelus in mari veniet. Vasa transmigrationis
fac tibi habitatrix filia egipti. quia memphis in solitudinem erit.
et deseretur inhabitabilis. Vitula elegans atque formosa egip
tus. stimulator ab aquilone veniet ei. Mercenarii quoque eius
qui versabantur in medio eius quasi vituli saginati. versi sunt
et fugerunt simul. nec stare potuerunt. quia dies interfectionis
eorum veniet super eos. tempus visitationis eorum. Vox eius quasi eris
sonabit. quoniam cum exercitu properabunt. et cum securibus venient
ei. quasi ligna cedentes. succiderunt saltum eius ait dominus

qui supputari non potest. Multiplicati sunt super locustas et non est eis numerus. Confusa est filia egipti et tradita in manus populi aquilonis. Dixit dominus deus exercituum deus israel. Ecce ego visitabo super

non est civitas egipti famosior [illegible]

tumultum allexandrie et super pharao et super egiptum

[illegible] allexandri magni [illegible] egiptum sibi subiecit et iam civitatem [illegible] destructam reedificavit et ampliavit et suo nomine denominavit [illegible] allexandri [illegible] famosa

et super deos eius et super reges eius et super pharaonem et super eos

qui confidunt in eo. et dabo eos in manus querentium animam eorum

et in manus nabuchodonosor regis babilonis et in manus servorum eius. et post

[illegible]

hec habitabitur sicut in diebus pristinis ait dominus. Et tu ne timeas serve meus iacob et ne paveas israel. quia ecce ego

[illegible]

salvum te faciam de longinquo. et semen tuum de terra captivitatis sue.

et revertetur iacob et quiescet et prosperabitur et non erit qui exterreat eum.

Et tu noli timere serve meus iacob quem elegi ait dominus. quia

tecum ego sum. quia consumam ego cunctas gentes ad quas eieci te.

[illegible]

Te vero non consumam. sed castigabo te in iudicio. nec quasi innocenti parcam tibi

XLI Quod factum est verbum domini [illegible] philisteos [illegible] nabuchodonosor obsidebat ierusalem [illegible] egipti spoliavit gazam que est civitas in extremitate terre [illegible]

Quod factum est verbum domini ad ieremiam prophetam contra palestinos antequam percuteret pharao gazam. Hec dicit dominus.

[illegible]

Ecce aque ascendent ab aquilone. et erunt quasi tor

[illegible]

fortitudinem eius et eius in spem Ysa. 8 dicit adducit Dominus super eos aquas fluminis fortes et multas regem Assiriorum

rens inundans · et operient terram · et plenitudinem eius · urbem

et habitatores eius · Clamabunt homines et ululabunt omnes

habitatores terre a strepitu pompe armorum et bellatorum

eius · a commotione quadrigarum eius · et multitudine rotarum

illius · Non respexerunt patres filios manibus dissolutis ·

pro adventu diei · in quo vastabuntur omnes philistiim · et dissipa

bitur tirus · et sydon cum omnibus reliquis auxiliis suis · depo

pulatus est enim Dominus palestinos · reliquias insule cappadocie

[illegible]

Venit calvitium super Gazam · conticuit ascalon · et reliquie

Ca° 48 vallis earum · Usquequo concideris o mucro Domini · usquequo non quiesces ·

Ingredere in vaginam tuam · refrigerare et sile · Quomodo quie

scet cum Dominus preceperit ei · adversum Ascalonem · et adversum ma

ritimas eius regiones · ibique condixerit illi · Ad moab ·

Ad moab · Hec dicit Dominus exercituum · [illegible]

Hec dicit Dominus exercituum Deus Israel · Ve super nabo · quoniam vastata est

et confusa · capta est cariathiarim · confusa est fortis et con

tremuit · Non est ultra exultacio in moab · Contra esebon

cogitauerunt malum: Venite et disperdamus eam de gente. Ergo
q̄ tum ad fugientes · de tali loco egrediens · augmentis et fugientibus

silens conticesces: sequetur te gladius. Vox clamoris de oronaim:

vastitas et contritio magna. contrita est moab: annunciate
non est mirum i moab adque intrantes ibi fugerunt

clamorem paruulis eius. Per ascensum enim luith plorans

ascendet in fletu: quoniam in descensu oronaim hostes vlula
caldei clamore · a morte fugientium

tum contritionis audierunt. fugite saluate animas vestras: et
steriles ab omni bono · in deserto · hic propter vastacionis · alia · in deserto

eritis quasi myrice in deserto. Pro eo enim quod habuisti fiduciam in
reputados eos i expugnabiles · bellatores · nulla potestas · iudicium dei

munitionibus tuis et in thesauris tuis · tu quoque capieris: et
idolum · caldei · moabitarum · mane · paupertate

ibit chamos in transmigrationem · sacerdotes eius et principes eius
caldeorum

simul: et veniet predo ad omnem urbem · et vrbs nulla sal
habitantes i vallibus et campestribus

uabitur. et peribunt valles · et dissipabuntur campestria · quoniam di
i. date · moab · egredietur · ciuitate

xit dominus. Date florem moab: quia florens egredietur. et ciui
et est hic moab

tates eius deserte erunt et inhabitabiles. Maledictus
opus dei · moab · prebebat

qui facit opus domini negligenter: et maledictus qui prohibet
in moabitarum · ad destruendum eius diuitias · i a tempore quo cepit ipsos

gladium suum a sanguine. fertilis fuit moab ab adolescentia sua.
quiete · diuites · de eo · methaphorice · nec transfusus · de vino · de vase in aliud · sua

et requieuit in fecibus suis: nec transfusus est de vase in vas · a capite
i. super eis

et in transmigrationem non abiit. Idcirco permansit gustus eius in eo:
appetitus eius et inclinatio ad vina · fecibus · diuites · sunt · ier · 6
volunt diuites · lacum · temptationum · mala · nociua
fama · antiquitus · diffamati · carnalibus

et odor eius non est immutatus. Propterea ecce dies veniunt
i. potatores · destruo

dicit dominus. et mittam ei ordinatores et stratores laguncularum
lagena · plamor est · qui est talis mittam euacuatores et euacuabunt eum · assirios qui euacuauerunt eum

Vel stratores · i. quipotores

et sternent eum. et vasa eius exhaurient. et lagenas eorum

i. pro cultu idoli chamos

collident. Et confundetur moab a chamos. sicut confusa est domus

[illegible] bethel [illegible]

israel a bethel in qua habebat fiduciam. Quomodo dicitis fortes

[illegible] vasta.

sumus. et viri robusti ad preliandum. Vastata est moab

[illegible] moab

et civitates illius ascenderunt. et electi iuvenes eius des

a superbia sua [illegible]

cenderunt in occisionem. ait rex exercituum dominus nomen eius.

Prope est interitus moab ut veniat. et malum eius velociter ac

[illegible] ut veniat

curret nimis. Consolamini omnes eum qui estis in circuitu eius.

et universi qui scitis nomen eius et dicite. Quomodo confracta est

i. sceptrum regni eius superbum [illegible] [illegible]

virga fortis. baculus gloriosus. Descende de gloria et sede in siti

[illegible] sedem

habitatio filia dybon. quoniam vastator moab ascendet ad te.

[illegible]

dissipabit munitiones tuas. In via sta et prospice habi

tatio aroer. interroga fugientem. et eum qui evasit dic quid acci

[illegible]

dit. Confusus est moab. quoniam victus est. Ululate et clamate.

annunciate in arnon. quoniam vastata est moab. et iudicium venit

ad terram campestrem super elon. et super iesa. et super mefaath.

et super dybon. et super nabo. et super domum deblathaim.

et super chariathaim. et super berdigamul. et super bethma

on. et super carioth. et super bosra. et super omnes civitates

i. superbia dicta

terre moab. que longe et que prope sunt. Abscisum est cornu

[illegible]

moab. et brachium eius contritum est ait dominus. Inebriate

In diversis libris [illegible] epigramma [illegible] gloria [illegible]

eum. quia contra dominum erectus est. Et allidet manum moab
in vomitu suo. et erit in derisum etiam ipse. Fuit enim in derisum tibi
israel. quasi inter fures repperisses eum. propter verba ergo tua que adversum
illum locutus es. captivus duceris. Relinquite civitates
et habitate in petra habitatores moab. et estote quasi columba
nidificans in summo ore foraminis. Audivimus superbiam
moab. superbus est valde. Sublimitatem eius et arrogantiam
et superbiam. et altitudinem cordis illius ego scio ait dominus.
et iactantiam eius. et quod non sit iuxta eam virtus eius. nec iuxta
quod poterat conatus sit facere. Ideo super moab eiulabo
et ad moab universam clamabo. ad viros muri fictilis la
mentantes. de planctu iazer plorabo te vinea sabama.
propagines tue transierunt mare. usque ad mare iazer per
venerunt. super messem tuam et vindemiam tuam predo irruit.
Ablata est leticia et exultatio de carmelo. et de terra moab.
et vinum de torcularibus sustuli. nequaquam calcator uve
solitum celeuma cantabit. de clamore esebon usque eleale

et iesa dederunt vocem suam. a segor usque oronaim vitu-
la conternantem. Aque quoque nemrim pessime erunt.
Et auferam de moab ait dominus offerentem in excelsis. et sac-
rificantem diis eius. Propterea cor meum ad moab quasi tybia
eris sonabit. et cor meum ad viros muri fictilis dabit sonitum
tybiae. quia plus fecit quam potuit. idcirco perierunt. Omne enim
caput calvicium calvitium. et omnis barba rasa erit. in cunctis
manibus colligatio. et super omne dorsum cilicium. Super omnia
tecta moab et in plateis eius omnis planctus. quia contrivi moab
sicut vas inutile ait dominus. Quomodo victa est et ululaverunt.
Quomodo deiecit cervicem moab et confusus est. Eritque moab
in derisum. et in exemplum omnibus in circuitu suo. Hec dicit dominus
Ecce quasi aquila evolabit. et extendet alas suas ad moab.
Capta est carioth. et munitiones comprehense sunt. Et erit cor
fortium moab in die illa sicut cor mulieris parturientis. et cessa-
bit moab esse populus. quoniam contra dominum gloriatus est. Pavor et
fovea et laqueus super te o habitator moab. ait dominus. Qui fugit
a facie pavoris cadet in foveam. et qui conscenderit de fovea
capietur laqueo. Adducam enim annum visitationis eorum dicit dominus
In umbra esebon steterunt de laqueo fugientes. quia ignis

egressus est de esebon · et flamma de medio seon · et devorabit
partem moab · et verticem filiorum tumultus · Ve tibi moab ·
periisti popule chamos · quia comprehensi sunt filii tui · et filie tue
in captivitatem · et convertam captivitatem moab in novissimis
diebus ait dominus. Hucusque iudicia moab. Ad filios Ammon

Cap. 49 Hec dicit dominus numquid filii non sunt israel etc. Hic in quarto loco post prophetia contra Ammonitas ... gentes ... prophetia contra Ammonitas qui debuerunt diligere ... israel ... quia fuit abraham loth ... et ipsi ... nocuerunt eis ... gaudendo de eorum infortuniis ... terram eorum ... occupando ... hic ad filios Ammon et est ... ad ... eorum divina iustitia ...

Hec dicit dominus. Numquid filii non sunt israel · aut heres non est
ei · Cur igitur hereditate possedit melchon gad · et populus
eius in urbibus eius habitavit · ideo ecce dies veniunt
dicit dominus · et auditum faciam super rabbath filiorum ammon
fremitum prelii · et erit in tumulum dissipata · filieque eius
igne succendentur · et possidebit israel possessores suos dicit
dominus · Ulula esebon · quoniam vastata est hay · Clamate fi-
lie rabbath · accingite vos ciliciis · plangite et circuite per
sepes · quia melchon in transmigrationem ducetur · sacerdotes
eius et principes eius simul · Quid gloriaris in vallibus ·
defluxit vallis tua filia delicata · que confidebas in the-

[illegible]

sauris tuis et dicebas· Quis veniet ad me? Ecce ego indu

cam super te terrorem ait dominus deus exercituum ab omnibus qui sunt

[illegible]

in circuitu tuo· et dispergemini singuli a conspectu vestro· nec erit qui

[illegible]

congreget fugientes· Et post hec reverti faciam captivos fi

liorum Ammon ait dominus· Ad Ydumeam hec dicit dominus exercituum

[illegible]

Numquid non est ultra sapientia in Theman? periit consilium a filiis·

inutilis facta est sapientia eorum· Fugite· terga vertite· descendite

[illegible]

in voraginem habitatores Dedan· quoniam perditionem Esau adduxi super

[illegible]

eum· tempus visitationis eius· Si vindemiatores venissent

[illegible]

super te· non reliquissent racemum· si fures in nocte· rapuis

sent quod sufficeret sibi· Ego vero discooperui Esau· revelavi ab

[illegible]

scondita eius· et celari non poterit· Vastatum est semen eius·

[illegible]

et fratres eius et vicini eius· et non erit· Relinque pupillos

[illegible]

tuos· ego eos faciam vivere· et vidue tue in me sperabunt· Quia

[illegible]

hec dicit dominus· Ecce quibus non erat iudicium ut biberent calicem·

[illegible]

bibentes bibent· et tu quasi innocens relinqueris? Non eris

innocens· sed bibens bibes· quia per memetipsum iuravi dicit dominus·

[illegible]

quod in solitudinem et in opprobrium· et in desertum· et in maledictionem erit

[illegible]

Bosra· et omnes civitates eius erunt in solitudines sempiternas·

Auditu[m] audivi a d[omi]no: et legatus ad gentes missus est. Con
gregami[ni] et venite contra ea[m]: et co[n]surgam[us] i[n] preliu[m]. Ecce en[im]
parvulu[m] dedi te i[n] gentibus: [con]te[m]ptibilem i[n]t[er] homi[n]es. Arro
gantia tua decepit te. et sup[er]bia cordis tui: qui h[ab]itas i[n]
cavernis petre. et app[re]hende[re] niteris altitudine[m] collis. Cum
exaltaveris quasi aq[ui]la nidu[m] tuu[m]. inde detraha[m] te dicit d[omi]n[u]s.
Et erit ydumea deserta o[mn]is qui t[ra]nsibit p[er] ea[m] stupebit. et sibi
labit sup[er] om[ne]s plagas ei[us]: sicut subu[er]sa est sodoma [et] gomor
ra. et vicine ei[us] ait d[omi]n[u]s. No[n] h[ab]itabit ibi vir: et no[n] i[n]colet
eam filius ho[m]i[n]is. Ecce quasi leo ascendet de sup[er]bia iordanis
ad pulchritudine[m] robustam. q[ui]a subito curre[re] eu[m] facia[m] ad illa[m]:
et q[ui]s e[r]it electus que[m] p[re]pona[m] ei. q[ui]s en[im] si[mi]lis mei: et
q[ui]s sustinebit me. Et q[ui]s est iste pastor qui r[e]sistat vultui
meo. P[ro]pterea audite [con]siliu[m] d[omi]ni q[uo]d iniit de edom: et cogi
tac[i]o[n]es ei[us] q[ua]s cogitavit de h[ab]itatoribus theman: si no[n]
deiecerint eos parvuli gregis. nisi dissipaverint cu[m] eis
h[ab]itaculum eoru[m]. A voce ruine eoru[m] co[m]mota est t[er]ra: cla
mor i[n] mari rubro auditus est vocis ei[us]. Ecce q[ua]si aq[ui]la
ascendet et volabit. et expandet alas suas sup[er] bosram:
et erit cor fortiu[m] idumee i[n] die illa q[ua]si cor mulieris p[ar]turie[n]tis

Ad damascum. Hic ponitur prophetia contra Sirios qui multa mala intulerunt iudeis ut patet 3 Regum 20 [?] dicit ergo Ad damascum. Erat enim civitas metropolis sirie secundum illud Ysaie 7. caput sirie damascus. et ideo prophetando contra damascum prophetat contra totam siriam et nominat scilicet civitatem sirie

scilicet capitem damascum que erat metropolis

Confusa est emath et arfath quia auditum pessimum audierunt.

scilicet habitantes in illis civitatibus

maris sirie propinquis et fluctibus eius concitatis [?] et quia audito vastacione sirie turbati fuerunt

scilicet populus ubi habitabis timens ne a dirupcione perveniret gladius

turbati sunt in mari sollicitudine quiescere non potuit. Dis

Nubes [?] hic scilicet maris turbatum quiescere non potuit scilicet populus contentus in emath et arfath et est litera plana quia non loquitur talis in populo fuisse secundum dominum sirie

pre dolore quia dissolvitur virtus animi et corporis

scilicet pacietur dolore maximo et angustia

soluta est damascus. versa in fugam. tremor apprehendit eam.

angustia et dolores tenuerunt eam quasi parturientem. Quomodo dere

id est damascum metropolim ubi habitavit cum [?] et corpore

liquerunt civitatem laudabilem. urbem letitie. Ideo ca

Nubes hic quando non est fortificata civitas laudabilis quia non fuit sufficiens munita ariribus contra hostes et quod dicit hic quando dereliquerunt civitatem scilicet immunitam ita quod hostes stabilit [?] et invabit

non potentes resistere

scilicet prelii id est in domibus vel muro abscondit

dent iuvenes eius in plateis eius. et omnes viri prelii conticescent

in die illa ait dominus exercituum. Et succendam ignem in muro dama

Fuit enim benadab rex sirie magnus et potens ut habetur 3 Regum 20 et fecit magna edificia in damasco que tunc fuerunt combusta

sci. et devorabit menia benadab. Ad cedar et ad regna

asor que percussit nabuchodonosor rex babilonis.

Hec est quarta prophetia huius capituli in qua prophetat contra Saracenos qui melius dicuntur agareni quia descenderunt ab abraham per ismaelem filium ancille et ipsi usurpaverunt nomen a sara libera. Cedar autem fuit filius ismael ut habetur Gen 25. et quia fuit potens et famosus propter hoc ipsum hic intelligitur Agarenum. Et ad regna asor est nomen civitatis metropolis quamvis enim agareni in tabernaculis et non in civitatibus habitarent ut predictum est tamen ibi habebant aliquas civitates in quibus manebant artifices ad faciendum multa hominibus necessaria que non poterant fieri in tentoriis competenter. Sicut modo in medio tartarorum sunt alique civitates plene artibus et artificibus et nobiles et homines armorum habitant in campis in tentoriis. Et ideo dicit ad regna asor ponitur plurale pro singulari vel dicitur regna quia in ea erant plures reguli.

Hec dicit dominus. Surgite ascendite ad cedar. et vastate

et nominantur agareni quia habitabant in parte orientali respectu iudee

quia sicut dictum est habitabat in tabernaculis cum gregibus suis et de pascua in pascua tempore suppetebat se adducebat tentoria sua

filios orientis. Tabernacula eorum et greges eorum capient.

pelles eorum et omnia vasa eorum. et camelos eorum tollent

sibi. et vocabunt super eos formidinem in circuitu. Fugite abite

vehementer in voraginibus sedete qui habitatis asor ait dominus.
Iniit enim contra vos nabuchodonosor rex babilonis consilium et cogitavit
adversum vos cogitationes. Consurgite et ascendite ad gentem
quietam et habitantem confidenter ait dominus. Non ostia nec vectes eis
soli habitant. et erunt cameli eorum in direptionem et multitudo
iumentorum in predam. Et dispergam eos in omnem ventum qui attonsi
sunt in coma. et ex omni confinio eorum adducam interitum super eos
ait dominus Et erit asor in habitaculum draconum deserta usque
in eternum. Non manebit ibi vir nec incolet eam filius hominis.
Quod factum est verbum domini ad ieremiam prophetam adversus helam in prin-
cipio regni sedechie regis iuda dicens. Hec dicit dominus exercituum.
Ecce ego confringam arcum helam et summam fortitudinem eorum.
Et inducam super helam quatuor ventos a quatuor plagis celi. et
ventilabo eos in omnes ventos istos. et non erit gens ad quam
non perveniant profugi helam. Et pavere faciam helam coram
inimicis suis et in conspectu querentium animam eorum. Et adducam
super eos malum. iram furoris mei dicit dominus. Et emittam post
eos gladium donec consumam eos. Et ponam solium meum in helam.
et perdam inde reges et principes ait dominus. In novissimis autem diebus
reverti faciam captivos helam dicit dominus

Cap^m 50 Verbum quod locutus est dominus de babilone. Post quam sanctus propheta [illegible] contra gentiles hic ultimo prophetat contra babilonem, tum quia magis [illegible] eos in mon[archia], tum quia post hec prophetia sequenti [illegible] magis [illegible] et dividitur in duas: quia primo describit [illegible] caldeorum [illegible] secundo [illegible] et [illegible] in diebus [illegible]

Verbum quod locutus est dominus de babilone et de terra caldeorum

tamquam [illegible] omnibus

in manu ieremie prophete. Annunciate in gentibus et auditum

[illegible] vexillum [illegible] babilonis [illegible]

facite; levate signum, predicate et nolite celare; dicite: cap

ta est babilon et confusus est bel; victus est marodach; con

[illegible] marodach est nomen idoli sicut et bel [illegible] in [illegible] apparuit quod non habebant potestatem salvandi suos cultores

fusa sunt sculptilia eius, superata sunt idola eorum. Quoniam ascendet

a media et perside [illegible] ab aquilone respectu babilonis

quia babilon [illegible] destructa non fuit [illegible]

contra eam gens ab aquilone que ponet terram eius in solitudinem

[illegible]

et non erit qui habitet in ea. Ab homine usque ad pecus emoti sunt et abierunt.

Hic describit [illegible] quia post destructionem babilonie Cirus [illegible] dedit iudeis licentiam revertendi in iudeam [illegible] et hoc est quod dicitur in diebus

[illegible] aliqui [illegible]

In diebus illis et in tempore illo, ait dominus, venient filii israel, ipsi

Iuda [illegible] filiis iuda [illegible] fuerunt in babilonem et [illegible]

pro gaudio [illegible] pro [illegible] peccatorum [illegible] captivitatis

et iuda simul, ambulantes et flentes, properabunt et

pro [illegible] [illegible] holocausta [illegible] mane et vespere

dominum deum suum querent. In syon interrogabunt viam. Huc

quia [illegible] iudei [illegible] a deo [illegible]

facies eorum venient et apponentur ad dominum federe sempiterno,

[illegible] in [illegible] captivitate babilonica [illegible]

quod nulla oblivione delebitur. Grex perditus factus est populus

[illegible] oblivioni non dabitur [illegible] ad [illegible] in captivitate babilonica [illegible]

[illegible] reges [illegible] [illegible]

meus; pastores eorum seduxerunt eos, feceruntque vagari

[illegible] idolorum [illegible]

[illegible]

in montibus; de monte in collem transierunt; obliti sunt cubilis sui.

Omnes qui invenerunt comederunt eos, et hostes eorum dixerunt:

[illegible] quod iudei [illegible] offensa dei tradebantur in manibus hostium [illegible] hostes [illegible] non peccare tradendo eos in manibus [illegible] sicut [illegible] non est verum quia deus [illegible] bene [illegible] demones [illegible] propria [illegible]

non peccavimus

non peccavimus. pro eo quod peccaverunt domino decori iusticie et exspecta
tioni patrum eorum domino. Recedite de medio babilonis. et de
terra caldeorum egredimini. et estote quasi hedi ante gregem.
Quoniam ecce ego suscito et adducam in babilonem congregationem
gentium magnarum de terra aquilonis. et preparabuntur adversum eam.
et inde capietur. Sagitta eius quasi viri fortis interfectoris.
non revertetur vacua. Et erit caldea in predam. omnes vastantes
eam replebuntur ait dominus. quoniam exultatis et magnifica loquimini.
diripientes hereditatem meam. quoniam effusi estis sicut vituli
super herbam. et mugistis ut thauri. Confusa est mater vestra
nimis. et adequata pulveri que genuit vos. Ecce novissima
erit in gentibus et deserta. invia et arens. ab ira domini non habita
bitur. sed redigetur tota in solitudinem. Omnis qui transit per
babilonem stupebit. et sibilabit super universis plagis eius.
Preparamini contra babilonem per circuitum. omnes qui tenditis arcum
debellate eam. non parcatis iaculis. quia domino peccavit. Cla
mate adversus eam. ubique dedit manum. ceciderunt
fundamenta eius. destructi sunt muri eius. quoniam ultio domini est

ultionem accipite de ea. Sicut fecit facite ei. Disperdite satorem
de babilone et tenentem falcem in tempore messis a facie gladii co-
lumbe unusquisque ad populum suum convertetur et singuli ad terram suam
fugient. Grex dispersus israel leones eiecerunt eum. Primus
comedit eum rex assur. iste novissimus exossavit eum nabu[chodonosor]
rex babilonis. Propterea hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego
visitabo regem babilonis et terram eius sicut visitavi regem
assur. et reducam israel ad habitaculum suum. et pascetur carmela
et basan. et in monte effraym. et galaad saturabitur anima eius.
In diebus illis et in tempore illo ait dominus queretur iniquitas israel. et non
erit. et peccatum iuda. et non invenietur. quoniam propitius ero eis quos
reliquero. Super terram dominantium ascende. et super habitatores
eius visita. disperde et interfice que post eos sunt ait dominus. et fac
iuxta omnia que precepi tibi. Vox belli in terra. et contritio magna.
Quomodo confractus est et contritus malleus universe terre. quomodo versa est
in desertum babilon in gentibus. Illaqueavi te et capta es ba-
bilon et nesciebas. inventa es et apprehensa. quoniam dominum pro-
vocasti. Aperuit dominus thesaurum suum. et protulit vasa ire sue.
quoniam opus est domino deo exercituum in terra caldeorum. Venite

i. aliquis valde pessimus ... i. vocentur ... i. monete ... tollite

ad eam a novissimis finibus. aperite ut exeant qui conculcent eam.

Tollite de via lapides. et redigite in acervos. et interficite eam

liber hebraica ad alium sensum ... i. qualis est aperite portas sicut babilonis ... ad libitum ... aliquam ... in acervos ... vestra ... concordat litere precedenti et subsequenti

nec sit eius quicquam reliquum. Dissipate universos fortes eius. des

cendant in occisionem. Ve eis quia venit dies eorum. tempus visi

tationis eorum. Vox fugientium. et eorum qui evaserunt de terra

vox fugientium hic ponitur causa destructionis babilonis que est impietas ... destruendo eius templum ... sed templum dei ... et hoc est quod dicitur vox ... q. d. ... babilonis destructionis ... destructionibus templi dei

aquilonis. ut annuncient in syon ultionem domini dei nostri ultionem

templi eius. Annunciate in babilonem plurimis omnibus qui

i. ... qui ... plures ... evaserunt

tendunt arcum. consistite adversus eam per girum. et nullus evadat

Reddite ei secundum opus suum iuxta omnia que fecit facite illi.

destructionem urbis sue ... templum domini ... i. adversus deum qui ... ab ipso sit sanctus ...

quia contra dominum erecta est adversum sanctum israel. Ideo cadent

iuvenes eius in plateis eius. et omnes viri bellatores eius

i. ... babilonis ... adversus ... danielis

conticescent in die illa ait dominus. Ecce ego ad te superbe dicit

dominus deus exercituum. quia venit dies tuus. tempus visitationis

tue. et cadet superbus et corruet. et non erit qui suscitet

eum. et succendam ignem in urbibus eius. et devo

quia medi et persi ... destruxerunt urbes ... hic ponitur ... destructionem ... calumpniam

rabit omnia in circuitu eius. Hec dicit dominus deus exercituum.

Calumpniam sustinent filii israel. et filii iuda simul. omnes

Et sibi eorum libacio virtute divina

qui ceperunt eos tenent. noluerunt dimittere eos. Redemptor

primo sunt ordine suo restaurare liberando eos et alios populos

eorum fortis dominus exercituum nomen eius. iudicio defendet causam eorum

ut exterreat terram et commoveat habitatores babilonis. Gla

destruendos

dius ad caldeos ait dominus. et ad habitatores babilonis. et ad prin

cipes. et ad sapientes eius. Gladius ad divinos eius qui stul

ti erunt. gladius ad fortes eius qui timebunt. Gladius ad

equos et ad currus eius. et ad omne vulgus quod est in medio

eius. et erunt quasi mulieres. Gladius ad thesauros eius qui

quia medi et persi siccaverunt alveum eufratis

diripientur. Siccitas super aquas eius erit et arescent. quia

terra sculptilium est. et in portentis gloriantur. Propterea habitabunt dra

cones cum faunis ficariis. Et habitabunt in ea strutiones. et

non inhabitabitur ultra usque in sempiternum. nec exstruetur ultra

usque ad generationem et generationem. Sicut subvertit dominus sodomam

et gomorram. et vicinas eius ait dominus. non habitabit

ibi vir. nec incolet eam filius hominis. Ecce populus venit

ab aquilone et gens magna. et reges multi consurgent

a finibus terre. Arcum et scutum apprehendent. crudeles sunt

et inmisericordes. Vox eorum quasi mare sonabit. et super equos ascendent. sicut vir paratus ad prelium contra te filia babilon. Audivit rex babilonis famam eorum. et dissolute sunt manus eius. Angustia apprehendit eum. dolor quasi parturientem. Ecce quasi leo ascendet de superbia iordanis ad pulchritudinem robustam. quia subito currere faciam eos ad illam. et quis erit electus quem preponam ei. Quis enim similis mei. et quis sustinebit me. Et quis est iste pastor. qui resistat vultui meo. Propterea audite consilium domini quod mente concepit adversum babilonem. et cogitationes eius quas cogitavit super terram caldeorum. nisi detraxerint eos parvuli gregum. nisi dissipatum fuerit cum ipsis habitaculum eorum. A voce captivitatis babilonis commota est terra. et clamor inter gentes auditus est.

Ca. li.

Hec dicit dominus Ecce ego suscitabo super babilonem et super habitatores eius qui cor suum levaverunt contra me quasi ventum pestilentem. et mittam in babilonem ventilatores

et ventilabunt eam et demolientur terram eius quia venerunt super

eam undique in die afflictionis eius. Non tendat qui tendit arcum

suum et non ascendat loricatus. Nolite parcere iuvenibus eius.

Interficite omnem militiam eius. Et cadent interfecti in terra Chaldeorum

et vulnerati in regionibus eius. Quia non fuit viduatus Israel

et Iuda a Deo suo Domino exercituum. Terra autem eorum repleta est delicto

a Sancto Israel. Fugite de medio Babylonis et salvet unusquisque

animam suam. Nolite tacere super iniquitates eius quia tempus ultionis

est Domino: vicissitudinem ipse retribuet ei. Calix au-

reus Babylon in manu Domini inebrians omnem terram. De vi-

no eius biberunt gentes et ideo commote sunt. Subi-

to cecidit Babylon et contrita est. Ululate super eam:

tollite resinam ad dolorem eius si forte sanetur. Curavimus

Babylonem et non est sanata. Derelinquamus eam et eamus

unusquisque in terram suam quia pervenit usque ad celos iudicium eius

et elevatum est usque ad nubes. Protulit Dominus iusticias nostras.

Venite et enarremus in Syon opus domini dei nostri. Acuite sagit-

tas. implete pharetras. Suscitavit dominus spiritum regum

Medorum et contra babilonem mens eius ut perdat eam. quoniam ultio

domini est. ultio templi sui. Super muros babilonis levate signum.

augete custodiam. levate custodes. preparate custodias. quia

cogitavit dominus et fecit quecumque locutus est contra habitatores ba-

bilonis. Que habitas super aquas multas locuples in

thesauris. venit finis tuus pedalis precisionis tue. Iuravit

dominus exercituum per animam suam. quoniam replebo te hominibus quasi

brucho. et super te celeuma cantabitur. Qui fecit terram

in fortitudine sua. et preparavit orbem in sapientia sua. et pru-

dentia sua extendit celos. dante eo vocem multiplicantur

aque in celo. qui levat nubes ab extremo terre. fulgura

in pluviam fecit et produxit ventum de thesauris suis. Stultus

factus est omnis homo a scientia. confusus est omnis conflator in

sculptili. quia mendax conflatio eius. nec est spiritus in eis. Vana
sunt opera et risu digna. in tempore visitationis sue peribunt. Non
sicut hec pars iacob. quia qui fecit omnia ipse est. et israel scep
trum hereditatis eius. dominus exercituum nomen eius. Collidis
tu michi vasa belli. et ego collidam in te gentes. et disp
dam in te regna. et collidam in te equum et equitem eius. et col
lidam in te currum et ascensorem eius. et collidam in te virum et mu
lierem. et collidam in te senem et puerum. et collidam in te iuvene
et virginem. et collidam in te pastorem et gregem eius. et collidam
in te agricolam et iugales eius. et collidam in te duces et ma
gistratus. et reddam babiloni et cunctis habitatoribus cal
deorum omne malum suum. quod fecerunt in syon in oculis uris
ait dominus. Ecce ego ad te mons pestifer ait dominus. qui cor
rumpis universam terram. et extendam manum meam super te. et
evolvam te de petris. et dabo te in montem combustionis. et
non tollent de te lapidem in angulum. et lapidem in fundamenta.
sed perditus in eternum eris ait dominus. Levate signum in terra.

clangite buccina in montibus. sanctificate super eam gentes
annuntiate contra illam regibus arath. menni et ascenez.
numerate contra eam taphsar. adducite equum quasi bruchum
aculeatum. Sanctificate gentes contra eam reges medie du
ces eius. et universos magistratus eius. cunctamque terram pote
statis eius. et commovebitur terra. et turbabitur. quia evigilabit
contra babilonem cogitatio domini. ut ponat terram babilonis
desertam et inhabitabilem. Cessaverunt fortes babilonis a prelio.
habitaverunt in presidiis. devoratum est robur eorum. et facti
sunt quasi mulieres. incensa sunt tabernacula eius. contriti sunt
vectes eius. Currens obviam currenti veniet. et nuntius
obvius nuntianti. ut annuntiet regi babilonis quia capta est
civitas eius a summo usque ad summum. et vada preoccupata
sunt. et paludes incense sunt igni. et viri bellatores contur
bati sunt. Quia hec dicit dominus exercituum deus israel. Filia babilonis
quasi area tempus triture eius. adhuc modicum. et veniet
tempus messionis eius. Comedit me devoravit me na

buchodonozor rex babilonis · reddidit me quasi vas inane · ab
sorbuit me quasi draco · replevit ventrem suum teneritudine
mea · et eiecit me · iniquitas adversum me et caro mea super ba
bilonem dicit habitatio syon · et sanguis meus super habitatores
caldee dicit ierusalem · propterea hec dicit dominus · Ecce ego iudicabo cau
sam tuam · et ulciscar ultionem tuam · et desertum faciam mare
eius · et siccabo venam eius · et erit babilon in tumulos · habi
tacio draconum · stupor et sibilus eo quod non sit habitator · simul
ut leones rugient · excutient comas velut catuli leonum ·
In calore eorum ponam potus eorum · et inebriabo eos ut sopiantur
et dormiant sompnum sempiternum · et non consurgant dicit dominus · dedu
cam eos quasi agnos ad victimam · quasi arietes cum hedis
Quomodo capta est sesach · et comprehensa est inclita universe
terre · quomodo facta est in stuporem babilon inter gentes · Ascen
dit super babilonem mare · multitudine fluctuum eius operta e
st · Facte sunt civitates eius in stuporem · terra inhabitabilis et deserta ·
terra in qua nullus habitet · nec transeat per eam filius hominis

[illegible]

Et visitabo super bel in babilone. et eiciam quod absorbuerat

de ore eius. et non confluent ad eum ultra gentes. siquidem

et murus babilonis corruet. Egredimini de medio eius

populus meus ut salvet unusquisque animam suam ab ira furoris

[illegible]

domini. et ne forte molescat cor vestrum. et timeatis auditum qui

[illegible]

audietur in terra. et veniet in anno auditio. et post hunc annum

[illegible]

auditio et iniquitas in terra. et dominatores super dominatorem

Propterea ecce dies veniunt. et visitabo super sculptilia babilonis.

et omnis terra eius confundetur. et universi interfecti eius cadent

[illegible]

in medio eius. Et laudabunt super babilonem celi et terra. et

[illegible]

omnia que in eis sunt. quia ab aquilone venient ei predones

ait dominus. Et quomodo fecit babilon. ut caderent occisi in israel. sic

[illegible]

de babilone cadent occisi in universa terra. Qui fugistis gla

[illegible]

dium. venite nolite stare. recordamini procul domini. et ierusalem

[illegible]

ascendat super cor vestrum. Confusi sumus. quia audivimus

[illegible]

obprobrium. operuit ignominia facies nostras. quia alieni vene

[illegible]

runt super sanctificationem domus domini. Propterea ecce dies venient

sola templa babi.

dicit dominus: et visitabo super sculptilia eius: et in omni terra eius
[illegible]
mugiet vulneratus. Si ascenderit babilon in celum: et firma
[illegible]
verit in excelso robur suum: a me venient vastatores eius
ait dominus. Vox clamoris de babilone: et contritio magna de terra
caldeorum: quoniam vastavit dominus babilonem: et perdidit ex ea vo
[illegible]
cem magnam: et sonabunt fluctus eorum quasi aque multe. de
dit sonitum vox eorum: quia venit super eam, idest super babilonem
[illegible]
predo: et apprehensi sunt fortes eius: et emarcuit arcus eorum
[illegible]
quia fortis ultor dominus reddens retribuet. Et inebriabo princi
[illegible]
pes eius: et sapientes eius: duces eius et magistratus eius
et fortes eius: et dormient somnum sempiternum: et non expergi
scentur ait rex: dominus exercituum nomen eius. Hec dicit dominus exercituum
[illegible]
Murus babilonis ille altissimus suffossione suffodietur: et
[illegible]
porte eius excelse comburentur igne: et labores populorum ad ni
chilum: et gentium in igne erunt et disperibunt. Verbum quod
[illegible]
precepit Ieremias propheta Saraie filio Nerie filii Maasie cum

 91

pgeret cum sedechia rege in babilonem in anno quarto regni eius.
sedechias cum fuiat in ... a rege babilonis / et in quarto anno regni sui iuit in babilonem
ad faciendum ei ... / et ad deferendum munera / in quo iuit iste saraias / cum
officio cum quo erat princeps prophetie

Saraias autem erat princeps prophetie. Et scripsit Ieremias omne malum
princeps prophetie i. principalis inter levitas qui in templo decantabant laudes divinas a david
et aliis prophetis factas / ... erat princeps eorum / et in sedechia iuit ad faciendum
... regi nomine sedechie.

quod venturum erat super babilonem in libro uno. omnia verba

hec que scripta sunt contra babilonem. Et dixit Ieremias ad saraiam.
diligenter ea que scripta sunt in hoc libro

Cum veneris in babilonem. et videris et legeris omnia verba hec.
omnia videbis qui illuc translati fuerunt cum sedechia rege ... babilonis
dices ...

dices. domine tu locutus es contra locum istum. ut disperderes eum

ne sit qui in eo habitet ab homine usque ad pecus. et ut sit perpetua

tua solitudo. Cumque compleveris legere librum istum. ligabis ad
ut ... ... babilonis

eum lapidem. et proicies illum in medio eufraten. et dices

Sic submergetur babilon. et non consurget a facie afflictionis quam
dicunt alii ... ...
appone ... ...

ego adduco super eam et dissolvetur. Hucusque verba Ieremie
filius viginti et unius anni ... a principio libri fuit divisum contra sedechiam Ca. 52
est ei quedam brevis epilogatio ... sedechiam / in quibus descripta est destructio
ierusalem / licet ... plura alia fuerit ... / et dicatur ... que ... ...
captionis ... / 2o ... captionis ... fuit ... regis
... deum / ... ... et fecit in oculis domini malum

Filius viginti et unius anni sedechias cum regnare cepisset.

et undecim annis regnavit in ierusalem. et nomen matris eius
... imitando in hoc ioachim filium :.

Amital filia Ieremie de lobna. Et fecit malum in oculis domini
iosie et alios reges qui fuit idolatre / ... dominus voluit destruere ierusalem
et maiorem ... ... manasse / qui posuit idola in domo domini / 2a ... fuit
... sedechie regi babilonis cum rebellavit / quamvis iuravisset ei fidelitatem
servire / ut ... 2 pal. ultimo

iuxta omnia que fecerat ioachim. quoniam furor domini erat in ierusalem
et in iuda. usque quo proiceret eos a facie sua. Et recessit sedechias
hic ponitur civitatis captio et post sunt questiones ... ubi describitur
ista captio ... et hic ponuntur ... que ... exponentur
a rege babilonis. Factum est autem in anno nono regni eius. in
mense decimo. decima mensis. venit nabuchodonosor rex babilonis. ipse
et omnis exercitus eius adversum ierusalem. et obsederunt eam. Et edifi-
caverunt contra eam munitiones in circuitu. et fuit civitas ob-
sessa usque ad undecimum annum regni sedechie. Mense autem quarto.
nona mensis obtinuit fames in civitate. et non erat alimentum
terre populo. Et disrupta est civitas. et omnes viri bellatores
eius fugerunt. et exierunt de civitate nocte per viam porte que
est inter duos muros. et ducit ad hortum regis. caldeis obsi-
... quo rex et bellatores potuerunt ... per quam erat via ... longe a ...
Sic ergo ... quando rex et bellatores ... inter duos muros. et ... erat ... et ...
... civitate inter duos muros ... fugerunt ... ut ...
ultra locum ubi erant caldei. et per ... fugerunt ...
dentibus urbem in giro. et abierunt per viam que ducit in heremo.
Persecutus est autem exercitus caldeorum regem. et apprehenderunt sedechiam
i. ...
in deserto quod est iuxta iericho. et omnis comitatus eius diffugit
ab eo. Cumque comprehendissent regem adduxerunt eum ad regem babi-
lonis in reblata. que est in terra emath. et locutus est ad eum
iudicia. Et iugulavit rex babilonis filios sedechie in
... ... ut ... alii dicunt quod ... principes
... sedechia ad rebellandum regi babilonis
oculis eius. sed et omnes principes iude occidit in reblatha. Et
oculos sedechie eruit. et vinxit eum compedibus. et addu-
xit eum rex babilonis in babilonem. et posuit eum in domum

hic ponitur mortis Sedechie ... usque ad diem mortis eius ... sepelivit eum honorifice ... / *Hic ponitur tempus capte destructionis ... in quinto*

carceris usque ad diem mortis eius. In mense autem quinto decima

... capta mense quinto ... non fuit combusta domus ... usque ad decimam diem quinti mensis in qua fuit combusta

mensis. ipse est annus nonus decimus nabuchodonosor regis babilo

nis. venit nabuzardan princeps milicie qui stabat coram

rege babilonis in ierusalem. et incendit domum domini et domum regis.

et omnes domos ierusalem. et omnem domum magnam igne combussit.

et totum murum ierusalem per circuitum destruxit cunctus exercitus chal

deorum. qui erat cum magistro milicie. De pauperibus autem populi. et

Hic ponitur ordinatio ... de exercitu ... ioachim ... de pauperibus ...

de reliquo vulgo quod remanserat in civitate. et de perfugis qui trans

fugerant ad regem babilonis. et ceteros de multitudine transtulit nabu

zardan princeps milicie. De pauperibus vero terre reliquit na

buzardan princeps milicie. vinitores et agricolas. Colum

Hic ponitur dispositio de vasis ... templi domini ... columpne enee que erant in porticu templi ... de forma ...

nas quoque eneas que erant in domo domini. et bases et mare eneum

... in domo domini ...

quod erat in domo domini confregerunt caldei. et tulerunt omne

es eorum in babilonem. et lebetas. et creagras. et psalteria.

vasa erant ... quibus tenebant species ...

et phialas. et mortariola. et omnia vasa erea que in ministerio

in quibus ponebant ... in quibus trahebant species ... in quibus lavabant carnes offerende super altare holocausti

tulerunt. et ydrias. et thimiamateria. et urceos. et pel

in quibus ... vinum ... apta ad sacrificia

ves. et candelabra. et mortaria. et cyathos. et ...

quia omnia vasa aurea ponebat ad unam partem et argentea ad aliam et erea similiter ad aliam

aurea aurea. et que erant argentea argentea. tulit magister militie

columpnas duas et mare unum. et vitulos duodecim ereos qui

[Non] erant sub basibus quas fecerat rex salomon in domo domini. Non

erat pondus eris omnium vasorum horum. De columpnis autem decem

et octo cubiti altitudinis erant in columpna una. et funiculus

duodecim cubitorum circuibat eam. Porro grossitudo eius

quatuor digitorum erat. et intrinsecus cava erat. et capitella

super utramque erea. Altitudo capitelli unius quinque cubitorum. et re

tiacula et malagranata super coronam in circuitu. to

Retiacula que sunt ... [glossa]

tum erat ereum. Similiter erat columpna secunda et malogranata et

erant super capitellum in circuitu omnia erea. Similiter columpne alterius

Et fuerunt malagranata nonaginta et sex dependentia.

et tot erant que apposita in qualibet columpna centum dependentia et centum apposita ... et iste due columpne erant parte ipse parietes ... et ideo non computantur ... remanent nonaginta sex ... computata omnia

et omnia malagranata centum retiaculis circumdabantur.

licet in aliqua columpna essent ... retiaculum ... erant centum ... et aliud dependens ... essent centum apposita et centum dependentia ibi ...

¶ Et tulit magister militie saraiam sacerdotem primum. et sophoniam sacerdotem secundum. et tres custodes vestibuli. et de ci

Malogranatum fructus est arboris et quasi pomum ... mali quod est pomum ...

uitate tulit eunuchum unum qui erat prepositus super uiros bel-
Eunuchus quia dicitur eunuchus iste non affectione genitalium quia tales non promouentur hominibus belli sed a maturitate et honestate [illegible] ag. 19 Sunt eunuchi qui se castrauerunt propter regnum celorum [illegible] facile [illegible]
latores. et septem uiros de hijs qui uidebant faciem regis qui in-
i. inuenes:
uenti sunt in ciuitate. et scribam principem militum. qui probabat tyrones
aptos ad conflictum armorum [illegible] quia [illegible] et fauore [illegible] sedechie [illegible] rebellandi
[illegible] ciuitate quantum poterant [illegible] non [illegible] se uoluntate [illegible]
et sexaginta uiros de populo terre qui inuenti sunt in medio ciuitatis
Tulit autem eos nabuzardan magister milicie. et adduxit eos
ad regem babilonis in reblatha. et percussit eos rex babilonis
et interfecit eos in reblata in terra emath. Et translatus est iuda
hic ponitur [illegible]
de terra sua. Iste est populus quem transtulit nabuchodonosor in anno
vii. iudeos tria milia uiginti tres. In anno octauo de-
[illegible] hic [illegible] de transmigratione [illegible] ioachim ut dicit [illegible] et alij [illegible] [illegible] [illegible] quia translati [illegible] fuerunt x. milia [illegible] [illegible] hic iudeos tria milia de tribu iuda. de alijs autem tribubus fuerunt vii. milia que omittuntur [illegible] ista transmigratio fuit anno vii nabuchodonosor [illegible] anno viii. [illegible] [illegible] nabuchodonosor apud regnum suum [illegible] tempore quo ioachim [illegible] fuit [illegible] nabuchodonosor [illegible] In anno xviii [illegible] hic [illegible] de transmigratione [illegible] sub rege sedechia [illegible] iste est annus xix. nabuchodonosor et sic [illegible] quia hic [illegible] nabuchodonosor [illegible] ioachim [illegible] fuit [illegible] apud regnum suum [illegible]
cimo nabuchodonosor de ierusalem animas octingentas triginta duas
In anno uicesimo tercio nabuchodonosor. transtulit nabuzardan magister
milicie iudeorum animas septingentas quadraginta quinque
[illegible] fuit [illegible] plures [illegible] hic [illegible]
Omnes ergo anime quatuor milia sexcente. Et factum est in tricesimo
hic ultimo ponitur ordinacio de secunda qui post longum carcerem fuit honoratus [illegible]
[illegible] stetit in statu [illegible]
septimo anno transmigracionis ioachim regis iude duodecimo mense.
uicesima quinta mensis. eleuauit euilmerodach rex babilonis

Heuilmerodach rex ba[bilonis]. Iste cum regnavit post nabuchodonosor patrem suum secundum historias et mortuo patre cum regnaret honoravit Joachim super omnes principes regni sui ut apparet in libro... et ideo dicit unus fuit super aliquos, quia nabuchodonosor patre posito ...ia iste Heuilmerodach filius eius voluit regnare et videbatur de posicione patris gaudere. propter quod nabuchodonosor in regnum restitutus fecit eum incarcerari cum isto Joachim et cum eo contraxit amiciciam, propter quod restitutus in regnum mortuo patre honoravit eum

ipso anno regni sui caput Joachim regis iude. et eduxit eum de domo carceris. et locutus est cum eo bona. et posuit thronum eius super thronos regum qui erant post se in babilone. et mutavit vestimenta carceris eius. et comedebat panem coram eo semper cunctis diebus vite sue. et cibaria eius cibaria perpetua dabantur ei a rege babilonis. statuta per singulos dies usque ad diem mortis sue. cunctis diebus vite sue.

Incipit lamentacio Jeremie prophete

totum quod videtur appositum ab aliquo propositum ad glossam ... quod non est in hebreo et in libris correctis

Et factum est postquam in captivitatem reductus est israel. et ierusalem deserta est. sedit Jeremias flens. et planxit lamentacione hac in ierusalem et dixit

In precedentibus huius libri Jeremias propheta predixit desolacionem ierusalem futuram, hic deplorat eam iam completam. Circa quod sciendum quod singulis versibus littere hebraice sunt premisse secundum ordinem alphabeti. et dicunt aliqui quod sponte sunt ad huius ... verborum ... ...ptibus litterarum precedunt ad ... ... vero ... quod hebrei ... ... littere ... ... quod littera ... ... littera ut est ... aliquid significans, sicut apud latinos ... littera ... ... littera vel ... ... littere non sunt ... ... littere latine ... ... et ... est hic ... ... translator non potuit in latino servare ordinem litterarum ... ... et ... ... in hebreo ... ... incipit per aleph. et in latino ... ... litteras hebraicas ... ... littere ... in hebreo lamentaciones ei iste ... ... metrice in hebreo et ... ... quia ... ... non est ... ... alius alphabeti ...

.I.

[illegible] pressus [illegible] magis dolentis [illegible] qui lamentatur aliquid [illegible] frequenter repetit [illegible] verbis, sicut mater lamentans filium mortuum aliquando nominat ipsum proprio nomine, aliquando nominat ipsum cor suum, aliquando vitam suam [illegible] et [illegible] de una persona transit ad aliam [illegible] motum affectionis [illegible] ordine [illegible] civitas vel locus desolatus vel [illegible] desolatione [illegible] hebreos libri [illegible] apud hebreos [illegible] vocatur [illegible] lamentaciones [illegible] lamentacio [illegible] alphabetum hebraicum [illegible] lamentaciones iste metrice describuntur et [illegible] possunt dici [illegible] 22 [illegible] non est [illegible] non ponuntur [illegible] ad [illegible] designandum [illegible]

habitatoribus suis spoliata [illegible] destructa

Aleph Quomodo sedet sola civitas plena populo. facta est quasi

vidua domina gentium: princeps provinciarum facta est sub tributo.

Beth Plorans ploravit in nocte. et lacrime eius in maxillis eius.

non est qui consoletur eam ex omnibus caris eius. omnes amici eius spreverunt eam. et

facti sunt ei inimici Gimel Migravit iuda propter afflictionem

et multitudinem servitutis. habitavit inter gentes. nec invenit

requiem. omnes persecutores eius apprehenderunt eam inter angustias.

Deleth Vie syon lugent eo quod non sint qui veniant ad

sollempnitatem. omnes porte eius destructe. sacerdotes

eius gementes: virgines eius squalide. et ipsa oppressa

amaritudine. Heth. Facti sunt hostes eius in capite. inimici illius

locupletati sunt: quia dominus locutus est super eam. propter multi-

tudinem iniquitatum eius. parvuli eius ducti sunt in capti-

vitatem: ante

a facie tribulantis. Vau. Et egressus est a filia Syon omnis

decor eius. facti sunt principes eius velud arietes non in-

venientes pascua: et abierunt absque fortitudine ante

faciem subsequentis. Zai. Et recordata est Iherusalem dierum afflictio-

nis sue et prevaricationis: omnium desiderabilium suorum que

habuerat a diebus antiquis: cum caderet populus eius in manu hostili

et non esset auxiliator. viderunt eam hostes: et deriserunt

sabbata eius. Heth. Peccatum peccavit Iherusalem: propterea instabilis

[Interlinear and marginal glosses, largely illegible: "non potentes [illegible]"; "fame afflicti"; "id est in captivitate ducti"; "capta et conculcata"; "id est peccatis patrum [illegible]"]

·j·

tempore prosperitatis sue — tempore adversitatis

facta est. Omnes qui glorificabant eam spreverunt illam.
destructores et captivantes — scilicet omnes in prosperitate — in prosperitate a statu honoris

quia viderunt ignominiam eius. ipsa autem gemens conversa retrorsum
id est oblectata vitiis non cogitabat in futurum super se futura ventura scilicet...

Teth. Sordes eius in pedibus eius. nec recordata est finis sui.
Glossa: moris eius. Ieronimus: Ideo sic de multis peracte... immunditia descendit ad infima, ita quod sedantes ... vestimenti ... pedes ... et propter desiderata immunditia idolatrie ... in multis ... fuit destructa ab honore et consolatione. Ideo in persona eius orat propheta dicens Vide domine.

deposita est vehementer non habens consolatorem. Vide domine

afflictionem meam. quoniam erectus est inimicus meus. Ioth.
scilicet populus amonitarum et moabitarum ... — id est ad libros legis ... et ... desiderabilia ...

Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius. quia
amonitas et moabitas — ubi leges firmabantur et potissime Deut. 23 — amonites et moabites non intrabunt ecclesiam domini

vidit gentes ingressas sanctuarium suum. de quibus preceperas ne intra
propter anxietatem panis et famis que prevaluit in urbe obsessa a caldeis ut 4 Re. 25.

rent in ecclesiam tuam. Caph. Omnis populus eius gemens et querens
illi qui erant divites — id est ad ... fame ... Ideo in persona eius orat propheta Vide domine

panem. dederunt preciosa queque pro cibo ad refocillandam animam.
afflictorum — voluptatem — Hic introducit propheta alios ad compassionem etc.

Vide domine et considera. quoniam facta sum vilis. Lamed. O vos
... urbis destructe — per compassionem

omnes qui transitis per viam. attendite et videte si est dolor
... urbis ... dissipata ... erat dissipati ... ordo ... dissipata

sicut dolor meus. quoniam vindemiavit me ut locutus est

dominus in die furoris sui. Mem. De excelso misit ignem in

ossibus meis et erudiuit me. expandit rethe pedibus meis.
conuertit me retrorsum. posuit me desolatam. tota die me
rore confectam. Nun Vigilauit iugum iniquitatum mearum
in manu eius. conuolute sunt et imposite collo meo. In
firmata est virtus mea. dedit me dominus in manu de qua non
potero surgere. Samech Abstulit dominus omnes magnificos meos
de medio mei. vocauit aduersum me tempus ut contereret ele
ctos meos. Torcular calcauit dominus virgini filie iuda.
Ain Ideo ego plorans et oculus meus deducens aquam. quia
longe factus est a me consolator conuertens animam meam. facti sunt
filii mei perditi. quoniam inualuit inimicus. Phe. Expandit syon
manus suas. non est qui consoletur eam. Mandauit dominus
aduersum iacob in circuitu eius hostes eius. facta est ierusalem
quasi polluta menstruis inter eos. Sade Iustus est dominus. quia

os eius ad iracundiam provocavit. Audite obsecro universi populi.
et videte dolorem meum. virgines mee et iuvenes mei abie-
runt in captivitatem. Coph Vocavi amicos meos et ipsi de-
ceperunt me. sacerdotes mei et senes mei in urbe consumpti sunt.
quia quesierunt cibum sibi. ut refocillarent animas suas. Res Vide domine quoniam
tribulor. venter meus conturbatus est. et subversum est cor meum
in memetipsa. quoniam amaritudine plena sum. Foris inter-
ficit gladius. et domi mors similis est. Sen Audierunt
quia ingemisco ego. et non est qui consoletur me. Omnes inimici
mei audierunt malum meum. letati sunt quoniam tu fecisti. Ad-
duxisti diem consolationis. et fient similes mei. Thau Ingre-
diatur omne malum eorum coram te. et devindemia eos sicut
devindemiasti me. propter omnes iniquitates meas. multi enim
gemitus mei. et cor meum merens.

Ca° 2.

Aleph Quomodo obtexit caligine in furore suo dominus filiam syon

proiecit de celo in terram inclitam israel. et non est recordatus
scabelli pedum suorum in die furoris sui. Beth. Precipitavit
dominus nec pepercit. omnia speciosa iacob destruxit in furore
munitiones virginis iuda deiecit in terram. polluit regnum
et principes eius. Gimel. Confregit in ira furoris sui omne
cornu israel. avertit retrorsum dexteram suam a facie ini
mici. et succendit in iacob quasi ignem flamme devorantis
in giro. Deleth. Tetendit arcum suum quasi inimicus. firmavit
dexteram suam quasi hostis. et occidit omne quod pulchrum erat
visu. in tabernaculo filie syon. effudit quasi ignem indignationem
He. Factus est dominus velud inimicus precipitavit israel. precipitavit
omnia menia eius. dissipavit munitiones eius. et reple
vit in filia iuda humiliatum et humiliatam. Vau. Et dissipavit
quasi ortum tentorium suum. demolitus est tabernaculum suum. Ob
livioni tradidit dominus in syon festivitatem et sabbatum. et ob
probrio in indignatione furoris sui regem et sacerdotem.

penitentes · de destructione per caldeos — templo in quo sacrificabant homines per sacrificia et oblationes

Zai. Repulit dominus altare suum maledixit sanctificationi sue. tra-
[illegible]
didit in manus inimici muros turrium eius. vocem dederunt
[illegible]
in domo domini sicut in die solempni. Heth. Cogitavit dominus dissipare
[illegible]
murum filie syon. tetendit funiculum suum. et non avertit ma-
[illegible]
num suam a perditione. luxitque antemurale. et murus pariter dissi-
[illegible]
patus est. Teth. Defixe sunt in terra porte eius. perdidit et con-
[illegible]
trivit vectes eius. regem eius et principes eius in gentibus
[illegible]
non est lex. et prophete eius non invenerunt visionem a domino. Ioth. Se-
[illegible]
derunt in terra. conticuerunt senes filie syon. consperserunt cinere
[illegible]
capita sua virgines filie iherusalem. accincte sunt ciliciis. abiecerunt
[illegible]
in terra capita sua virgines iuda. defecerunt pre lacrimis oculi
[illegible]
conturbata sunt viscera mea. Effusum est in terra iecur meum.
[illegible]
super contritione filie populi mei. cum deficeret parvulus et lactans
in plateis oppidi. Lamed. Matribus dixerunt ubi est tri

tictici et vinum? cum deficerent quasi vulnerati in plateis civitatis.
i. exalando emitterent animas suas
scalo ab matris prouncta est anima emitte

cum exalarent animas suas in sinu matrum suarum. Mem Cui com
consolacionem etiam mihi c[...] [...] in pena tua [...] ad [...] proposito [...]
[...] te [...] qualem tua consolatione [...] etiam [...]

parabo te. vel cui assimilabo te filia ierusalem. Cui exequabo

te et consolabor te virgo filia syon. Magna enim velut
i. sic coperet [...] tuas [...] civitatum
[...] que adequare [...] possum [...]
sit [...] laudis

mare contritio tua? quis medebitur tui. Non Prophete tui
tua contritione
[...] tu est destructa tua
te vanitatem arguendo [...] magis palpabat

viderunt tibi falsa et stulta? nec aperiebant iniquitatem tuam ut te ad
i. ducendo te per falsas persuasiones ad sumendum bella
contra caldeos

penitentiam provocarent? viderunt autem tibi assumptiones falsas.
[...] tua [...] te
que est ab hostibus sentita
deridendo fatuitatem tuam et calamitatem

et electiones. Samech Plauserunt super te manibus omnes

transeuntes per viam? sibilaverunt et moverunt caput suum
[...] ne nouit [...]
ista est [...] et magistra [...] delectabile

super filiam ierusalem. Hec ne est urbs dicentes perfecti decoris? gau
[...]

dium universe terre. Ain Aperuerunt super te os suum omnes inimici tui.

sibilaverunt et fremuerunt dentibus. et dixerunt devorabimus?
[...] mala voluntate [...]
[...]

en ista est dies quam expectabamus. invenimus vidimus
ab eterno disposuit

Phe Fecit dominus que cogitavit. complevit sermonem suum quem
[...] victoria et de [...] tua
[...] adversus [...]

precepat a diebus antiquis? destruxit et non pepercit? et letificavit

super te inimicum et exaltavit cornu hostium tuorum. Gade. Clamavit cor eorum ad dominum super muros filie Syon. Deduc quasi torrentem lacrimas per diem et noctem. Non des requiem tibi neque taceat pupilla oculi tui.

Coph. Consurge lauda in nocte in principio vigiliarum.

effunde sicut aquam cor tuum ante conspectum domini. leva ad eum

[illegible]

manus tuas pro animabus parvulorum tuorum · qui defecerunt in fame

[illegible]

et in capite omnium compitorum. Res Vide domine et considera

[illegible]

quem vindemiaveris ita. Ergone comedent mulieres fructum

[illegible]

suum parvulos ad mensuram palme. Si occiditur in sanctuario domini

[illegible]

sacerdos et propheta. Sen. Iacuerunt in terra foris puer

[illegible]

et senex. Virgines mee et iuvenes mei ceciderunt in gladio

[illegible]

interfecisti in die furoris tui. percussisti nec misertus es. Thau

[illegible]

Vocasti quasi ad diem sollempnem qui terrerent me de circuitu.

[illegible]

et non in die furoris domini qui effugeret et relinqueretur. quos

[illegible]

educaui z enutriui · inimicus meus consumpsit eos **Aleph**

Ego vir [illegible]

[illegible]

Ego vir videns paupertatem meam in virga indignationis eius

[illegible]

Aleph Me minavit et adduxit in tenebris z non in lucem

[illegible]

et vexationes. Et hoc est quod dicitur age in unum et adduc in tenebras hoc est in angustiam defectuum et fragilitatum. Et non in lucem ut scilicet illuminata celestia dona degustaret et hoc multo magis homo potest aliis cum de facili hoc cadet in hypocrisim et superbiam et complacentiam sui ipsius et quod Maria fugit templum cum puero Ihesu
lo quod ad eundem hominem multum afflicti cum videtur quod nulla afflictio sit sicut comparanda et dicit se solum afflictum scilicet (?) in me ... scilicet dando lumen et illuminationem ...

Aleph **Tantum in me vertit et convertit manum suam tota die**

ubi propheta innuit quod fideles agnoscunt quidquid eis evenit totum est ex voluntate dei et permissione et quod non solum mala hominis sed et demones nihil possunt facere contra voluntatem dei et omnia talia deo ascribunt et adversitatibus in omnibus talibus respondent sicut ... non movetur nisi quando ea movet ... qui ea tenet ... in me et non in alios scilicet adversarios ... et capitulo x: ... capilli ... et mali non possunt malis nisi non solum in spiritu sed et in ... patiuntur ... sed et in spiritu ... quod patiuntur ... et convertit manum suam scilicet dando primum plagam
... fame et labore ... sentiunt ...

Beth **Vetustam fecit pellem meam et carnem meam, contrivit ossa mea**

lo in propheta 102 (?) quod patiuntur ... vetustam fecit pellem. ... pelle ... vita et ... homines in pace et ... sicut ... vita voluptuosa et delicata ... non solum ... sed et vestitu et aliis que placent ... vita delicata ... in hominem ... quia ... stare a ... appetunt iuvenes ... loco felicitatis dat ... loco pacis dat ... et pena delicata ... et penuria ... pellis ... et ... homines iuvenes appetunt ... delicate quod ... voluntate ... deponent ... appareret eis quod non posset ... in deliciis et ... contrivit omnia ossa mea ubi ossa ... tales ... male ... destruit in hora ... dominus deus ... et ... in ... apud homines ... edificavit in gyro ... dominus deus ... multos ... angustias ... et ab ... et ab ... dominus ... undique ... sicut ... fideles ... in Apoc. ... ut ...
... ad fugiendum ... egredi ... et ...

Beth **Edificavit in gyro meo et circumdedit me felle et labore**

... sicut ... Ezech. 2 ... homines ... in tenebrosis collocavit me ... est ... in isto tempore ... omnia celestia ... et ... in tenebrosis collocavit me ... cum ... dei ... et sapientia est ... clausa et obnubilata ... tenebrosa aqua in nubibus ... propheta ... Apoc. 1 ... libri signati sigillis ... et flevit quod non esset qui apperiret ... libri ... qui fuit ... in Babilone ... et ...

Beth **In tenebrosis collocavit me quasi mortuos sempiternos**

... et non ... dominus deus ... et non ... salubria et ad salutem ... et gratia sua non illuminat et demonium ... bonum ... obsidione ... et etiam ... in Babilone ... qui ... fuit ... potuit ... non poterant egredi

Gimel **Circumedificavit adversum me ut non egrediar, aggravavit compedem meam**

... quod ... poterant ...
Propheta loquitur in persona Christi qui sustinet plagas a deo et patitur multa ... deum ... circumdedit ... etiam est quod ...
adversum me ... quia ab ... corporalibus seu visibilibus et ... est quod ... timet ... bonus ... et ... quia ... et terroribus ...

[illegible]

Gimel

Sed et cum clamavero et rogavero exclusit orationem meam

[illegible]

Gimel

Conclusit vias meas lapidibus quadris semitas meas subvertit

[illegible]

Deleth

Ursus insidians factus est michi leo in absconditis.

[illegible]

Deleth

Semitas meas subvertit et confregit me posuit me desolatam

[illegible]

Deleth

Tetendit arcum suum et posuit me quasi signum ad sagittam

[illegible]

He

Misit in renibus meis filias pharetre sue

Iacentes sunt [illegible] contra hominem et affectu per tribulationes ergo et ablacionem corporalium que sagittas mittit [illegible] ba [illegible] que sunt [illegible] multi quasi sagittant et volvunt in talia desperant et auferunt ergo [illegible] sagittat renes i. contra multorum tristia et tedio que glossa [illegible] omnes cum nationes derridebant [illegible] devotos et tapernos [illegible] detrahebant cum [illegible] solent [illegible] cantilene ad laudem [illegible] et [illegible] devotorum

He Factus sum in derisum omni populo meo, canticum eorum tota die.

Corpus sunt et est populus [illegible] quasi amicitiam boni fuerant et audis [illegible] non pollutis [illegible] fideles sponsa deo [illegible] adheserunt et in dei [illegible] vixerunt [illegible] [illegible] quasi in speculo [illegible] deum videbat et se in celestibus occupabat sicut dicit apostolus [illegible] [illegible] est [illegible] ergo que canticum [illegible] et delectabile decantabant [illegible] non [illegible] sunt [illegible] [illegible] peccati corrupti et infecti sunt non possunt elevari [illegible] deo et celestibus [illegible] contemplacioni occupari et non possunt canticum leti cantare [illegible] videndo [illegible] sua defectus multos et magna detrimentorum [illegible] et dolent [illegible] [illegible] qui debent esse [illegible] in lege dei et ei adherentibus sunt inimici maxime blasfemantes et derridentes [illegible] bonis [illegible] in magnum [illegible] et [illegible] non [illegible] bonis sed malis [illegible] et fiant [illegible] fidelibus [illegible] Iohannes Apoc. 13. vidit bestiam habentem capita vii. et cornua x. plena nominibus blasfemie

pena cum [illegible] notatur nomine potus amari [illegible] et [illegible] quem modum loquitur

He Replevit me amaritudinibus, et inebriavit me absinthio

[illegible] at malis illis tribulacionibus persecutionibus doloribus [illegible] [illegible] [illegible] bonis [illegible] [illegible] et [illegible] bibit [illegible] 20 [illegible] inebriavit me absinthio. Tribulaciones enim et vexaciones [illegible] et [illegible] valde [illegible] [illegible] [illegible] die et sunt que medicina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpore non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inebriati erant amore carnali et [illegible] plagas [illegible] non sentiebant [illegible] deus [illegible] permittit talia [illegible] [illegible] in fine

q. d. tanta afflictionem sustinui ac si omnes dentes mei fuissent confracti [illegible]

Vau Confregit ad numerum dentes meos, cibavit me cinere

Alia littera dicit [illegible] est littera confregit in arena dentes meos quia in dei dextra sua [illegible] faciebat panes [illegible] [illegible] pulveres et arena [illegible] [illegible] Dicit [illegible] filii [illegible] pane sunt pollutum [illegible] gentes adque ciba [illegible] [illegible] [illegible] offendebant dentes [illegible] [illegible] dentes sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum dentibus [illegible] [illegible] et cognoscit et [illegible] [illegible] et discernunt [illegible] et bonum a malo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naturo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] fuit [illegible] Act. x. [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] carent dentibus i. [illegible] veris Ergo dicit confregit ad numerum [illegible] [illegible] in lege dei [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] omnes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Eze. 18. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] dentes ei tales [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] dei et sic cibavit me cinere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et delectamenta [illegible] et [illegible]

ab omni consolatione

i. ita elongatus sum a bonis ac si numquam [illegible] [illegible]

Vau Et repulsa est anima mea, oblitus sum bonorum

Dicit repellitur anima [illegible] et [illegible] qui non [illegible] [illegible] et domestici Dicit tales qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui degustant seu perceperunt aliqua dona [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et tales cum corrupti non [illegible] [illegible] et amore ad bona spiritualia [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Vau Et dixi periit finis meus, et spes mea a domino.

Tales eam [illegible] non [illegible] [illegible] ad bonum finem [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debet [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tales non [illegible] [illegible] dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia spes a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] Recordare paupertatis [illegible] tribulationibus et difficultatibus visitat [illegible] ... Recordare paupertatis [illegible] ... in die [illegible]

Zai **Recordare paupertatis et transgressionis mee: absinthii et fellis**

[illegible]

Zai **Memoria memor ero: et tabescet in me anima mea**

[illegible]

Zai **Hec recolens in corde meo: ideo sperabo**

[illegible] ideo sperabo [illegible]

Heth **Misericordie domini quia non sumus consumpti: quia non defecerunt miserationes eius**

[illegible] misericordia domini quia non sumus consumpti [illegible] ... redemisti me. [illegible]

Heth **Novi diluculo: multa est fides tua**

[illegible] novi diluculo [illegible] novi te et tu me cognovisti [illegible] multa est fides tua [illegible]

Heth **Pars mea dominus dixit anima mea: propterea expectabo eum**

[illegible] pars mea [illegible]

Teth **Bonus est dominus sperantibus in eum: anime querenti illum**

[illegible] bonus est dominus [illegible]

dicebat [illegible] multi[tudinem] dolorum meorum consolationes tue letificaverunt animam meam. valebat sic bona dei [illegible] [illegible] et bonitate dei cognoscendo [illegible] populat et eius [illegible] venite narrabo vobis quanta fecit [illegible] anime mee. hinc [illegible] introduxit me rex in cellaria sua [illegible] qui deum timent [illegible] voluntate eius [illegible] [illegible] diligendo et ei [illegible] adherendo. bonus est dominus [illegible] tria scilicet fide spem et caritatem [illegible] deo [illegible] [illegible] beneplacitum est domino super timentes eum et in eis qui sperant super misericordia eius [illegible] voluntatem timentium se faciet [illegible] et salvos faciet eos. [illegible] sic est bonus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] noli te [illegible] [illegible] maledictus homo qui confidit in homine et [illegible] bonum est nos [illegible] [illegible] tollendo et non statim ad [illegible] detrudendo [illegible] [illegible] vitates [illegible] appriendo et peccatis [illegible] tribuendo [illegible]

[illegible]

Tertium **Bonum est prestolari cum silencio salutare domini**

[illegible] cum silencio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Tertium **Bonum est viro cum portaverit iugum ab adolescentia sua**

[illegible] legis dei et mandatorum eius [illegible] [illegible] [illegible] adolescentia [illegible] mala [illegible] lege dei [illegible] [illegible] adolescentia et voluptas vana [illegible] [illegible] vita nova, nova dona, nova [illegible] [illegible] bonum est viro cum portaverit [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Nota **Sedebit solitarius et tacebit quia levavit se super se**

Sedebit soli[tarius] [illegible] [illegible] sedebit solitarius [illegible] [illegible] [illegible] quia levavit se [illegible] [illegible]

[illegible]

Nota **Ponet in pulvere os suum si forte sit spes**

[illegible] [illegible] ponet in pulvere os [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Nota **Dabit percutienti se maxillam saturabitur obprobriis**

[illegible] maxilla [illegible]

Dabit percutienti se maxillam. Unde in vitis patrum legitur de quodam qui postquam peccatum commisit dixit: quomodo Dominus peccata dimittet nisi eos separatos et se com[...] humiliaveret, quia hoc patet et non solum aliis in bono obedire sed et omnia adversa pro Deo pati et sustinere. Et hec sunt signa vere humilitatis: cum aliis in bono subditus libenter fuit et famulatur, et cum libenter patitur. Exemplum in domino Ihesu Christo qui cum se Marie et Joseph subdidit, unde proditori pedes lavit, et a militibus et suis [...] genuflexionibus alapas et obprobria sustinuit. Unde Jeremias hic non solum de aliis sed et de Christo loquitur.

Dabit percutienti se maxillam. Unde Christus cum passionem suam videns discipulos contristari dixit petite ut gaudium vestrum plenum sit. Similiter quisque debet videre si perfecte quod gaudet et pro magno gaudio habet pati pro Deo, cum hoc plenum gaudium quod gaudet non solum in prosperis sed et adversis. De talibus enim hic loquitur [...]

Dabit percutienti se maxillam. Unde Matthei 5: Si quis te percusserit in maxillam prebe ei et alteram. Adhuc exponitur quod per dextram maxillam significatur respectus et amor ad celestia, per sinistram vero respectus ad terrena. Aliquando quod dictum Job qui in eum habent ad eternum et ad celestia impedit per propria membra, ut eis non [...] aut in temporalibus et terrenis, et ut retrahat a spiritualibus et eternis, et quod ipsa intenda sua consuada [...] adeo tenens vite. Unde Matthei 5: Si quis percusserit te in dextram maxillam tuam prebe ei et alteram, potius cum hoc debet amittere non solum res corporales sed et corporis quam gratiam Dei. Sed pauci sunt tales

scilicet iniustos tribulari permittendo quod sic abiecit in presenti vita et miserebitur in futuro

Caph Quia non repellet in sempiternum dominus.

Quia cum boni tribulantur amaritudine et paciuntur, aliquis forte credet quod hoc est quod derelinquit Deus magis quam quod pietas Dei. Dicit: Quia non repellet. Hec est quod talis plaga Dei quod plagat suos in hoc mundo, non est signum ire Dei perpetue sed potius gratie, Hebreos 12: Quis enim filius quem non corripit pater. Et quanto plus homines boni paciuntur in mundo tanto maiorem mercedem debent exspectare in futuro. Unde ad Philippenses 2: Christus humiliavit semetipsum factus obediens patri usque ad mortem, propter quod et Deus exaltavit eum et dedit illi nomen quod est super omne nomen. Et

in presenti vita   de futura   quod non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que revelabitur in nobis. Romanos 8.

Caph Quia si abiecit et miserebitur secundum multitudinem misericordiarum suarum.

Ezechielis 18: Nomine eius dicit Dominus: Nolo mortem peccatoris sed ut magis convertatur et vivat

penis et afflictionibus in [...] corpore et directe electione sed ut penitentiam patiendo post [...] gloriam vite perpetue

Caph Non enim humiliavit ex corde suo et abiecit filios hominum

Hic removetur error quorundam, et dicitur: Non humiliavit ex corde, id est secundum errorem, et ibi Quia est, contra primum sensum quod aliqui [...] dampnaverunt errando, eo quod videbant iniustos in presenti vita ut plurimum tribulari, credentes quod iustus esset Deo perpetue et iniuste placentibus quod non est verum, sed amaritudo medicine non est accepta medico sed [...] sanitatis propter quam placide, et est de penis presentis vite quod sunt quedam medicine, tamen Dei quod est medicus curans, et hic est quod dicitur Non enim humiliavit et cetera

in ira que non ex corde suo, id est ex odio discordie [...]
hic non fecit et fecit quod sibi [...] ut declararetur ut [...]

Lamed Ut contereret sub pedibus suis omnes vinctos terre

Exponitur sic humiliavit ut contereret sub pedibus suis, supra et cetera, omnes vinctos terre, id est peccatis vinculatos et obligatos, et malorum societate implicitos hunc Tobie 3: Hoc autem pro certo habet omnis qui te colit quia vita eius si in probatione fuerit coronabitur, si autem in tribulatione fuerit liberabitur, et si in correptione fuerit ad misericordiam tuam pervenire licebit, non enim delectaris in perditionibus nostris.

permittendo eum iniuste tribulari sic scilicet Deus ignoravit

Lamed Ut declinaret iudicium viri in conspectu vultus altissimi

Quia non sic humiliavit ut declinaret, id est pervertit, iudicium, id est iusta vindicta, viri boni et iusti hic et quod vindictam in istorum malis [...] differendam, pro eo quod viros bonos et iustos vexaverint, non oblivisceretur et dilectet. Unde Christus posuit quod [...] in iudicio in quo [...] hic et cetera.

id est non approbavit maliciam facientium

Lamed Ut perverteret hominem in iudicio suo dominus ignoravit

Aliquando quod contingit apud homines et similiter Deum non timentes qui pervertunt iudicium, faciendo Deum iniustos et deinde iustos in [...] propter favorem timorem vel pecunie amorem. Non autem sic est apud Deum quod ab eis accepit personas sed quod Jacobi 2.

scilicet aliquid [...]   id est Deo non prohibente et ordinante et scilicet quod [...] ore altissimi

Mem Quis est iste qui dixit ut fieret domino non iubente

Hic removetur [...] error quorundam cum quod iniusti in presenti vita ut frequenter tribulantur, et in presenti prosperantur, dicebant aliqui quod Deus non habet noticiam de hiis que sunt infra concavum orbis lune. Job 22: Circa car[...]

[illegible] ... sed hoc est erroneum non solum secundum sanctos sed etiam secundum philosophos ... [illegible]

... Et talis ... [illegible] ... Ideo Apoc. 14. ... Beati mortui qui in Domino moriuntur ... [illegible]

... [illegible]

Mem. Ex ore altissimi non egredientur nec bona nec mala

... [illegible] ... ut dicit Jaco. 1. Omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est descendens a patre luminum ... [illegible]

Mem. Quid murmuravit homo vivens, vir pro peccatis suis

... [illegible] ... ut dicitur Tren. 3. ... [illegible]

Nun. Scrutemur vias nostras et queramus et revertamur ad Dominum

... [illegible] ... Scrutemur vias nostras ... [illegible]

Nun. Levemus corda nostra cum manibus ad Dominum in celos

... [illegible]

Nun. Nos inique egimus et ad iracundiam provocavimus; ideo tu inexorabilis es

... [illegible]

hic scilicet inimicorum adlamentandum sui et populi uniuscuiusque operuisti ... gla° adversariorum ... desertum ...
ulti° adversariorum ... instrae ... fame ... morte

Samech **Operuisti in furore et percussisti nos; occidisti nec pepercisti**

Tangit et ponit desertum et miserias quas ... graviora ... percussit ... operuisti, 2° percussisti,
3° occidisti, 4° non pepercisti, 5° posuisti nubem, 6° eradicasti, 7° abiectionem me posuisti.
Multiplices ei duas plagas ... punivit, ut homines se agnoscant, quos sit voluntati ... sig...
... Daniel ... stillat super nos maledictio que scripta est in libro legis Moysi ... 28
... audire nolueris vocem domini dei tui ut custodias et facias omnia mandata eius, venient
super te omnes maledictiones iste. ... Significat fuit magne ire et furoris dei, quod homines fuit
operta magis ... per multos annos, ideo dicit operuisti in furore.
... percussisti ... occidisti ... qua de ... ora eius sit ...

Samech **Opposuisti nubem tibi, ne transeat oratio**

... peccata nostra diviserunt inter vos et deum vestrum ... sol non ... super terram
... oppositionem nubium sit Christus sol iusticie non illuminat nos propter peccata nostra ... dele...
... ut nube ...
ambea ... terra aliena ... ordine ...

Samech **Eradicationem et abiectionem posuisti me in medio populorum**

Eradicantes ... homines propter peccata sua ... dei et ... et ... non ...
a celesti patria
... i. pleno ...
... nos ... labor et miseria

Ain **Oculus meus afflictus est nec tacuit eo quod non esset requies**

q. d. ... non ... ina ... diva

Ain **Donec respiceret et videret dominus de celis** ... **mee**

i. ... absolvit ... sibi ...
... oculus meus ... animam meam ... ore ...
... mea ... magis ... ceteris ... eo quod omnes ... in facie

Ain **Oculus meus depredatus est animam meam in cunctis filiabus urbis**

... per ... hortatur ... et ... quod ... multa mala ...

Phe **Aperuerunt super nos os suum omnes inimici**

... vaticinatio et ... qui non crediderunt ... nos ... formido laqueus et contritio
... vastatio et contritio, 10 ... dicto palia ... vastatio
... i. sensus ... lux
... et ad blasfemandum et ... omnes inimici ... manifeste ...
... tales ... bestia quam Johannes describit Apoc. 13. ... est plena nominibus
blasfemie. Et hec totum dominus permittit propter peccata nostra ... quod peccata nostra ...
nobis, quod non ... nobis ... blasfemant ... ergo ... super nos os
suum ... omnem ... et ... omnes thesauros ... spirituales et temporales
... dolo et fraude, ita quod fideles non habent ... nisi ad solum deum ...
... erat in magnis angustiis, quod ... non habebat ... et populus
... tempore Judith et Hester erat in magnis tribulationibus et angustiis, ... domino ...
... et auxilium petiverunt fuit liberati et non deseruit eos.
i. ... fugientes ...
... vastatio ... et ... contritio

Phe **Formido et laqueus factus est nobis vaticinatio et contritio**

Formido ... vaticinatio ... pseudo prophetarum ... fuit populus maior deceptus quam ...
crediderunt falsis quam veris prophetis ... audiens verba dei ... non sit ...
... tempore periculoso ... 28. ... pseudo ... et pseudo prophete, et ...
magna et prodigia ita quod in errorem ... electi ... 28. ... fugerit
a facie ... foveam et qui ... de fovea tenebitur laqueo. Et ...
... falsi prophete ... multa ... adulterorum et ... magne
... prophete ... bethel ... vana ... illis
qui eis credebant et adherebant. Ergo tales ... decepti et seducti ... dicere ...

[illegible]

Fe Diuisiones aquarum deduxit oculus meus in contritione filie populi mei. [illegible] ... hinc Ier. 9. [illegible] ... dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lacrimarum et plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei

[illegible] ... apostolus

Sade Venatione ceperunt me quasi avem inimici mei gratis

[illegible] ... Apoc. 12. ... [illegible]

[illegible] ... Ysa. x. ... [illegible] ... furoris mei

[illegible] ... Daniel 6. et 14.

Sade Lapsa est in lacum vita mea et posuerunt lapidem super me

[illegible] ... lap. e. i lac. vita mea ... [illegible] ... Joh. 14. Ego sum via veritas et vita ... [illegible] ... lap. e. i lac. vi. mea ... [illegible] ... posuerunt lapidem super me ... [illegible] ... de lazaro

Sade Inundaverunt aque super caput meum dixi perii

[illegible] ... Joh. 1. ... [illegible] ... Apoc. 12. ... [illegible] ... Ergo dicit Inundaverunt aque etc.

s. de extrema miseria vel de ipso ieremia qui fuit positus in lacum quo non erat aqua licet lutum ... ut ... 38. et ibi orat deum et exauditus fuit et de lacu ad ... de ...

Coph **Invocavi nomen tuum domine de lacu novissimo**

desperati seu ... pena seu vindicta, et illis qui debent venire, unde quod debent se gerere ... et clamare ad deum ... ne minus ... de lacu novissimo ... ut in ipso ... maris fuit, et cum piscis eum deglutivit oravit et clamavit ad deum. Sic et ... fideles debent facere ... generationes ... et ... in ... et ... et ... tempore tribulationis ... et ... et ... in veritate ...

Coph **Vocem meam audisti, ne avertas aurem tuam a singultu**

s. ... et angustie

meo et clamoribus Coph **Appropinquasti in die qua invocavi**

me ... Sic faciebat ... qui ... et temptationibus ... diligenter orabat ... et confortatorum ... adeo ... oravit, et ... sudore ...

te. Dixisti ne timeas

qui apparuit ei angelus confortans eum liberandum ...

Res **Iudicasti domine causam anime mee, redemptor vite mee**

... et ... ad ... quo fideles in tribulationibus et persecutionibus debent ... dei ... et ... et ... et ... antiqui ... et ... et ... et ... et ... sed ... et ...

Res **Vidisti domine iniquitatem adversum me. Iudica iudicium meum**

s. ... et ...

Res **Vidisti omnem furorem, universas cogitationes eorum adversum me**

... eorum ...

Sen **Audisti opprobria eorum domine. Omnes cogitationes eorum adversum me**

... est ...

Sen **Labia insurgentium michi et meditationes eorum adversum me tota die**

vides ... et ... et ... s. ...

Sen **Sessionem eorum et resurrectionem eorum vide. Ego sum psalmus eorum**

... placebit ...

Thau **Reddes eis vicem domine iuxta opera manuum suarum**

ubi ... et ... reddes eis ... et ... et ... et ... et ... et ... quod ... et postulatum ... de ... ista vindicta ...

illorum cum ergo spiritus sanctus revelaret vindictam fieri de aliquo bonum esset et scire. Et valde grave est hic dimittere [illegible] quo et quantum debeat pro suo delicto puniri [illegible] ergo per plagas iam adeo puniti homines non melioraverunt sed peccaverunt in peius ideo sequitur dabis eis.

i. obdurationem cordis

Thau **Dabis eis scutum cordis laborem tuum**

[illegible] obdurationem laborem tuum i. laborem tuorum [illegible] qui dicitur labor tuus eo modo loquendi quo dicitur Saule Saule quid me persequeris [illegible] et dolore quem fecerunt caldei [illegible] ideo persequeris in furore tuo [illegible] et omnem laborem omnem miseriam tribulationem [illegible] talia dominus deus non permittit [illegible] ut peccata in hominibus destruat [illegible] sed quia multi non emendant [illegible] sed magis scandalizantur [illegible] et non [illegible] sed magis [illegible] a domino deo ergo dicit dabis eis scutum cor. hic enim est labor dei poena quam permittit ut sic peccata destruat in hominibus

i. contritionem [illegible] per [illegible] ut [illegible]

Thau **Persequeris in furore tuo et conteres eos sub celis**

Persequeris in furore tuo [illegible] et hic finaliter in die iudicii quem furorem propheta [illegible] dicit domine in furore tuo arguas me neque in ira tua corripias me [illegible] et conteres eos sub celis [illegible]

[illegible]

Ca. v. **Quomodo obscuratum est** [illegible]

[illegible]

Aleph **Quomodo obscuratum est aurum mutatus est color optimus**

[illegible]

dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum

[illegible]

105

[illegible]

Beth

filij syon incliti. et amicti auro primo. quomodo reputati sunt

[illegible]

in vasa testea. opus manuum figuli

[illegible]

Gimel

Sed et lamie nudaverunt mammam. lactaverunt catulos suos.

[illegible]

filia populi mei crudelis quasi strutio in deserto

[illegible]

[illegible] audebat [illegible] defendere filios suos / et alii opponunt se morti ad defendendum eos / clamabant [illegible] ubi uxores abscondebant cibum [illegible] sicut fuit predictum per prophetam Deut. 28. Homo delicatus [illegible] et ideo [illegible] filios [illegible] ad mortem [illegible] et ideo plangit [illegible] Et tangit duos [illegible] spiritualem [illegible] magnum defectum [illegible] religiositas [illegible] plorans [illegible] lamia [illegible] tales pro devocione [illegible] appareant boni [illegible] ypocrite [illegible] sepulcra dealbata que apparent [illegible] speciosa. Unde [illegible] prophete falsi [illegible] Amos [illegible] Johannis Apoc. [illegible] plenus [illegible] statu [illegible] arena [illegible] Unde isti a spiritu sancto desolati [illegible] et [illegible] bene starent

[illegible]

Deleth Adhesit lingua lactentis ad palatum eius in siti: parvuli pe-

a patribus et matribus [illegible]

tierunt panem et non erat qui frangeret eis

Sicut [illegible] sitis et fames [illegible] Ergo propheta [illegible] Adhesit lingua lac. [illegible] Deut. 28 [illegible] Amos 8. Ecce dies veniunt [illegible] et mittam famem in terram non famem panis neque sitim aque sed audiendi verbum dei [illegible] parvuli [illegible] Ideo adhesit lingua lac. ad pal. [illegible] verbum dei [illegible] Sodoma et Gomorra [illegible] Et ego [illegible] aque vive [illegible] parvuli petierunt [illegible] Et non erat qui frangeret [illegible] verbo dei et corpore [illegible] Et hoc signum magne ire dei [illegible] quia eis non [illegible]

[illegible]

He Qui vescebantur voluptuose interierunt in viis: qui nutrie-

[illegible]

bantur in croceis amplexati sunt stercora

Hoc [illegible] Qui ves. volup. [illegible] Unde Adam et Eva [illegible] Et quod [illegible] prophete [illegible] Zach. 9 [illegible] Et [illegible] delicati [illegible] et panem [illegible]

[illegible]

Zain. **Et maior effecta est iniquitas filie populi mei peccato sodomorum**

[illegible]

que subversa est in momento et non ceperunt in ea manus

[illegible]

Heth. **Candidiores nazarei eius nive nitidiores lacte ru**

[illegible]

bicundiores ebore antiquo saphiro pulchriores

[illegible]

Zay

Zaphirus qui licet coloris sit similis celo quod est signum bonum ... quia magna pars ... est incrementum ... bonus ... celestibus ... et terrena ... est ...

Heth

Denigrata est super carbones facies eorum et non sunt cogniti

in plateis. adhesit cutis eorum ossibus. aruit et facta est quasi lignum.

Denigrata est facies. hoc est quod illi qui in baptismo ... et gratia veste imperiale induerunt ... qui nazarei esse debuerunt ... denigrata est super carbones ... sicut carbo ... est multum niger ... adhesit cutis eorum ossibus ... non est pinguedo devotionis ... sed fragilitate ... et ossa ... hoc est valde ... facta est quasi lignum ... non sentit plagas ... et ideo ... fecerunt et nocent corpori.

Teth

Melius fuit occisis gladio quam interfectis fame. quoniam isti

extabuerunt consumpti a sterilitate terre

... fame ... melius fuit illis qui gladio cito sunt occisi ... patientes famem et morientes fame ... quia cita mors est levior quam longa ... melius fuit ... hoc est ... melius est sic occidi gladio quam ... fame ... anima mea ... melius est ... consumpti sunt a sterilitate terre ... terra nostra est ... cor nostrum ... terra ... benedictus Jacob ... de rore celi vini et olei ...

[illegible]

Ioth. Manus mulierum misericordium coxerunt filios suos. facti sunt cibi eorum in contritione filie populi mei

[illegible]

Caph. Complevit dominus furorem suum. effudit iram indignacionis sue.

Et succendit ignem in syon. et devoravit fundamenta eius

[illegible]

Lamed. Non crediderunt reges terre. et universi habitatores orbis. quoniam ingrederetur hostis et inimicus per portas iherusalem

[illegible]

et habitatores orbis i. homines mundi [illegible]

[illegible]

Mem **Propter peccata prophetarum eius et iniquitates sacerdotum eius qui effuderunt**

[illegible]

in medio eius sanguinem iustorum

[illegible]

Nun **Erraverunt caeci in plateis, polluti sunt in sanguine, cumque non**

[illegible]

possent, tenuerunt lacinias suas

[illegible]

... ignoscere [illegible] in textu tenuerunt lacinias [illegible] i. veteres vestes [illegible] antique consuetudines [illegible] abiecta [illegible] acceptam quidem [illegible] antiquas consuetudines [illegible] quamvis [illegible] esset [illegible] a malis imputabant [illegible]

Recedite polluti clamaverunt eis: recedite abite nolite

non enim sufficiebat [illegible] prophetis et sacerdotibus iustos affligere [illegible] et affligebat [illegible] [illegible] et quia tale factum [illegible] erat [illegible] apud gentes [illegible] [illegible] fecerunt in gentes [illegible] detestantes

tangere: iurgati quippe sunt et commoti dixerunt inter gentes: non

[illegible] malicia [illegible] ideo [illegible] facies domini

addet ultra ut habitet in eis

Nota [illegible] propheta [illegible] quidem [illegible] quos [illegible] demonstrat [illegible] cum due sint partes adversa [illegible] una quidem [illegible] legi [illegible] et pars [illegible] conscientie [illegible] et utique [illegible] et una est [illegible] adversa pars non valens sufferre [illegible] amor [illegible] zelo erga [illegible] [illegible] volens [illegible] ea [illegible] aliqua [illegible] dicit eis mutuo [illegible] Recedite polluti [illegible] non enim nobiscum [illegible] volumus [illegible] ut manifeste notum est [illegible] [illegible] alia pars [illegible] conscientie [illegible] in vinculo caritatis [illegible] adversam partem [illegible] in illis [illegible] potius dicunt [illegible] qui [illegible] volumus [illegible] [illegible] posset [illegible] et [illegible] adversa parte [illegible] [illegible] aliquas personas [illegible] et dicunt eis Recedite polluti [illegible] [illegible] bona [illegible] qui spirituales esse [illegible] [illegible] alijs Recedite [illegible] peccatores non [illegible] illis [illegible] gratia dei et amor [illegible] et ideo qui [illegible] celestis [illegible] et alios doceat neminem contempnendo [illegible] deputando [illegible] in nobis [illegible] et [illegible] qui ad deum [illegible] et [illegible] et hinc [illegible] offensas [illegible] nos debemus esse tales ut neminem [illegible] [illegible] propheta [illegible] quidem [illegible] que erga [illegible] sive superiore [illegible] spirituales [illegible] seculares [illegible] non [illegible] zelo [illegible] et [illegible] aliquos [illegible] [illegible] ad peccatores [illegible] sed dicunt Recedite polluti et [illegible] apostolorum [illegible] peccatores [illegible] zelo [illegible] Recedite polluti [illegible] eos [illegible] et [illegible] soli polluti [illegible] ea que deo displicent [illegible] dei voluntati et [illegible] tanti errores [illegible] [illegible] ne aliquis aliquem contempnat [illegible] potius [illegible] [illegible] eos ad [illegible]

Facies domini divisit eos: non addet ut respiciat eos: facies

[illegible] sacerdotum [illegible] non [illegible] et [illegible] de alijs [illegible] qui [illegible] malicia [illegible] ut [illegible] ordinis aut status

sacerdotum non erubuerunt: neque senum miserti sunt:

[illegible] cum adhuc [illegible] [illegible] de [illegible]

Cum adhuc subsisteremus defecerunt oculi nostri ad auxilium

[illegible]

nostrum vanum: cum respiceremus attenti ad gentem que salvare non poterat

[illegible] nos fallit qui salvat ideo [illegible] [illegible] ad deum [illegible] agentes ad deum [illegible] ideo nunc

[illegible]

ptm tiore ptm fame . qr timuit 2 fame gsupti no introduit finit [illegible]

Sade lubricaverunt vestigia nostra in itinere platearum nostrarum.

i. mors qr ultra fuit occisi 2 reliqui captivati quia captivitas e mors civilis

appropinquavit finis noster. completi sunt dies nostri. quia venit finis noster

[illegible]

q. d. pauci aut nulli potuerunt effugere ab eis

Coph Velociores fuerunt persecutores nostri aquilis celi. super montes

q. d. nec patebat nobis aliquis locus fugiendi

persecuti sunt nos. in deserto insidiati sunt nobis

[illegible]

Res Spiritus oris nostri christus dominus. captus est in peccatis nostris. cui

[illegible]

in illa q̄ fit p̄uares est melior . x . [illegible] talis enim inspiracio est vite humane salva . qr ipa de
ficiente desistit vita . Dicat igitur ieremias in psona populi iude spūs oris nri . i . rex Josias co[n]s[er]vatio sua bona
et prudencia conservator vite nre xpūs dns . i . unctus in rege coordinatione diuina captus ē in foss[is] eorum
Egiptiorum dicit enim ra[ba]nus . quia cum Josias iret contra regem egipti ad pugnandum [illegible] noluit apud
gesta ut hr̄ . 4 reg. 23 et 2 par. 35 . Egipcij fecerunt fossas prope fluuium [illegible] ubi inde[?] [illegible] eos
aquedi[?] que erant opte desuper et io currus Josie illuc veniens per fossas ia[illegible] deceptus
statim fuit debellatus et Josias letaliter vulneratus et confractus postea mortuus

i . [illegible] tua — [illegible] gentium q[illegible] nobis [illegible]

Diximus in umbra tua viuemus in gentibus

Spūs oris nri xpc dns . [illegible] hic dns [illegible]

[illegible]

Gaudere te Ietare filia edom · que habitas in terra hus . Ad te

[illegible] ad apiaios et ra[banus] . dicit hic [illegible] ieremias hic prophetat de destructione romani imperii co
[illegible] templi z captiuitatem [illegible] iudeorum per titum z vespasianum et per flagicium edom [illegible] romani imperii
[illegible] de destructione ciuitatis z templi desperatione tua gaude . Quia ad te veniet calix
[illegible] romanum imperium [illegible] edom alio nomine
[illegible] edom descendit de sem filio noe per ysaac [illegible] fuit esau [illegible] tota at
[illegible] populata fuisse a filiis japhet [illegible]
[illegible] romanum imperium [illegible] dicunt doctores [illegible] edom [illegible] ydumea
[illegible] esau [illegible] edom denominata . Et i[illegible] hic propheta [illegible] ydumeos qui
[illegible] eo quod descenderunt de duobus fratribus s. Jacob z esau . Et [illegible] mag[is]
[illegible] ideo [illegible] hic gaude z letare z [illegible]

pena dure [illegible] — ad plenum [illegible] — honore z aliis donis

Ad te perueniet calix · inebriaberis · atque nudaberis

[illegible]

Sic Esau / Jacob [illegible] sunt mali ypocrite qui [illegible] bonos detestantur [illegible] ideo nomine [illegible] Esau [illegible] peccatores nominantur filia edom quia imitantur [illegible] sua in presenti [illegible] Et sicut Esau [illegible] vendidit primogenita / sic isti [illegible] pro [illegible] temporale amittunt [illegible] eternam [illegible] non quod quamvis non in [illegible] peccatores [illegible] qui [illegible] sunt peccatores [illegible] magna [illegible] Est [illegible] per [illegible] primam [illegible] faciunt [illegible] [illegible] filia edom [illegible] in malis / et penitentes / Et de penitente hic dicitur quod gaudet [illegible] que habitas in terra Hus / [illegible] opponebat de terra [illegible] quod nomen [illegible] Hus obtinuit / dicitur gaude et letare filia edom. ad te [illegible] pervenient calix [illegible] et [illegible] quia [illegible] qui [illegible] auxilium [illegible] et [illegible] Et nudaberis. i. de bonis fortune spoliaberis [illegible] quia te [illegible] nuda [illegible] [illegible] de malis hic [illegible] gaude [illegible] [illegible] veniet tibi calix angustie et amaritudinis [illegible] ante omnia delectabilia [illegible] et [illegible] ideo Job [illegible] [illegible] ploravit [illegible] gaudebit

[illegible] completa [illegible] [illegible] annorum [illegible] completa captivitas tue pena [illegible] [illegible] [illegible]

Thau Completa est iniquitas tua filia syon: non addet ultra ut transmigret te

[illegible] quia iste [illegible] sunt electi de terra [illegible] negaverunt [illegible] coram pilato [illegible] / non [illegible] nisi cesarem Job 19 [illegible] morte [illegible] [illegible] captivitati [illegible]

[illegible] [illegible] pena [illegible]

Visitavit iniquitatem tuam filia edom: discooperuit peccata tua

Completa est [illegible] filia edom [illegible] ut [illegible] limites [illegible] non [illegible] completa [illegible] et [illegible] quod deo displicet non facere / [illegible] non [illegible] [illegible] de [illegible] captivitatem [illegible] non est [illegible] [illegible] sua [illegible] dei [illegible] est qui [illegible] deum offendit / [illegible] et ea que deo [illegible] fecit / [illegible] coram deo [illegible] deo [illegible] captivitatem [illegible] et sathane non [illegible] Et [illegible] nudabit te filia edom / tua mala [illegible] coram [illegible] deo [illegible] in die iudicii / coram omnibus [illegible] [illegible]

Incipit oratio Jeremie prophete

Tren 5. Recordare [illegible] lamentatione [illegible] hic [illegible] oratio [illegible] [illegible] multiplicem [illegible] miseriam ad [illegible] domina [illegible] et [illegible] captivitatis [illegible] destructionis [illegible] et templi [illegible] dicit [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

A Recordare domine quid acciderit nobis: intuere et respice obprobrium nostrum

Recordare [illegible] [illegible] et planctu [illegible] [illegible] miseriarum [illegible] lamentationum / [illegible] devota [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] defectus et miserias / [illegible] defectus [illegible] deplangere debemus / [illegible] defectus [illegible] [illegible] oratione [illegible] hic dicitur [illegible] planctu et oratione [illegible] [illegible] Et dicitur recordare [illegible] deum oblivio cadit [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] oblivisci [illegible] non oblivisci [illegible] [illegible] creavit. Et [illegible] locis [illegible]

[illegible] captivitas [illegible] pena [illegible] [illegible]

B Hereditas nostra versa est ad alienos: domus nostre ad extraneos

[illegible] est hereditas [illegible] spiritualis [illegible] electi [illegible] [illegible] hereditas [illegible] [illegible] spiritualis [illegible] [illegible] [illegible] Jacob [illegible] [illegible] hereditate [illegible] et mali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] electi dei [illegible] [illegible] et [illegible] mandati dei [illegible] [illegible] spiritualis [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] hereditas [illegible] de hereditate nostra [illegible]

Vel cum bellatores nostri fuerant et occisi [illegible] et filii [illegible] pupilli et matres vidue
non [illegible] pupillus proprie est [illegible] matre [illegible] pro [illegible]

C Pupilli facti sumus absque patre: matres nostre quasi vidue

[illegible] admonet quod [illegible] angustia dicunt se [illegible] circa quod nota quod duplex est orphanitas
temporalis et spiritualis [illegible] patre bonorum et [illegible] ponitur talis [illegible]
admonet nos ut feramus [illegible] ut digni simus liberari a spirituali orphanitate
[illegible] sicut [illegible] pupillo defendite viduam [illegible] alia
orphanitas spiritus [illegible] est [illegible] [illegible] et [illegible]
discedens ab [illegible] orphanus [illegible]
qui fontes [illegible] non [illegible] ut aquas et [illegible]

A Aqua nostram pecunia bibimus: ligna nostra pretio comparavimus

[illegible] tulit [illegible] sicut [illegible] in urbibus [illegible]
[illegible] et domus et agri et cetere facultates ablate fuerant [illegible] aqua
[illegible] comparabant et [illegible] sustinuit [illegible] hic propheta [illegible]
[illegible] dominus precepit filiis Israel de Egipto [illegible] ne filiis [illegible]
[illegible] comparet escam et aquam [illegible] quod docemur [illegible]
[illegible] aqua [illegible] et spiritualis [illegible] magis [illegible] bibere non [illegible]
[illegible] et aqua est doctrina [illegible] loquens et [illegible]
[illegible] biberunt fonte fidei [illegible] spei et [illegible]
[illegible] perpetue [illegible] et salutis [illegible] aquis caret [illegible]
[illegible] Et alibi Sitivit anima mea [illegible] aqua irrigat [illegible] 27
[illegible] vade [illegible] docuit et doctrine [illegible] et prophetie [illegible]
[illegible] 28 [illegible] aqua [illegible] verba [illegible] sapientis et [illegible]
[illegible] est [illegible] Gen. [illegible] Rebecca [illegible] ad fontem
[illegible] et tandem [illegible]
[illegible] sicut ligna [illegible] est lignum vite [illegible] Gen. 1. et Apoc. 2 vincenti dabo
[illegible] quod anima [illegible] adimpleatur sic lignis [illegible] maior [illegible]
[illegible] ligna paradisi [illegible] que sunt [illegible]
bona malos [illegible] ut [illegible] palmites
[illegible] capitis [illegible] cogebat eos ad labores [illegible]

Cervicibus minabamur: lassis non dabatur requies

[illegible] et angustias [illegible] propheta [illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible] regimus [illegible] duo [illegible] et [illegible]
[illegible] et ideo hic [illegible] ponit [illegible] superbia [illegible] qua sathan possidet [illegible]
[illegible] Et [illegible] ruina [illegible] Et alibi superbia est
[illegible] ab opposito est [illegible] omnis boni [illegible] et non [illegible]
et in malis qui [illegible] hic [illegible] ad [illegible]
[illegible] superbia [illegible] papas
[illegible] ut posset [illegible] et posset tollere terra sua
[illegible]

O Egipto dedimus manum et Assyriis: ut saturaremur pane

Egipto dedimus manum id est [illegible] Egiptiorum fortitudine [illegible] hoc est [illegible] fidelium [illegible]
[illegible] non [illegible] nec nos nec aliis quamvis [illegible] et [illegible]
fidelis et Assyriis id est [illegible]

[illegible] idolatrie [illegible] vinctos [illegible] fuit destructa [illegible] qui [illegible] captivitate mortuus

Z Patres nostri peccaverunt et non sunt: et nos iniquitates eorum portavimus

[illegible] et [illegible] filii [illegible] et maiores [illegible] imitatores primorum
[illegible] Iudei [illegible] filius maledicta
[illegible] portale [illegible] et [illegible] qui [illegible] veniat [illegible]
[illegible] imitatores [illegible] Et alibi Implete mensuram patrum vestrorum
[illegible] hereditaria [illegible] offenderunt [illegible] non [illegible]
[illegible] filius [illegible] peccata [illegible]
[illegible] per flagella [illegible] patres nostri [illegible]
non [illegible] et nos [illegible] vindictam sustinemus

i. illi q̄ p̄us s̄ualebāt nob' ꝑpe cū d̄d̄ 2 babil' yduey 2 āiȝ pp̄s q̄ā in ōēā hītauit erāt t̄ntaȝ r̄ḡs iude ꝙ̄ capta ami lt̄ mlti demēbris fr̄ s̄t eius s̄ui / q2 i iᵃ captiōe fuīt ī ba'yl' 2ᵒ s̄uerit p̄te aliq̄ra d̄capte

h **Servi dn̄ati s̄ūt nr̄i · nō fuit q̄ r̄dimeret de manu eoꝝ**

Servi · i. demones ul' h̄etici ul' p̄lati qui debuerūt s̄uire pasch'ap' g̃ h̄istoi · Eas cōtexit et retexit misericordias / p̄p alicui nouū adiciens / quāuis eas i'uoluens / et nouos i'sert t'riatḡ ut p̄uis i'ulex adniuam moueat · Servi dn̄ati s̄t · q · d · tu libasti nos ī brachio excelso et exaltasti in regno / nūc ect̄ s̄ui dn̄ant nr̄i et nō ē q̄ r̄dimat · q · d · cur obliuiscaris ꝯsueta b̄n̄ficia / respice ī nōs opa tua / nō nr̄a / s̄ d̄s nō vult · et aliq̄ nō p̄t · ñ x̄p̄us qui se ipm̄ dedit ī p̄ciū
i. ī p̄icl'o vite nr̄e — victū nr̄m̄ cum ꝑ p̄ic'o a fac' gladij — ubi ponebat' ī p̄dicatores spoliandi 2 interficiendi

Θ **In animab' nr̄is afferebam' panē nob' · a facie gladij ī deserto**

In animab' · i. despecto animaꝝ · q · d · quā ī dig' patimi · quā crudelia · ēē infanda · In animab' ꝯ's thares ꝯfelix āiā q̄ tam ardent petit panē vite · s̄ptūe s̄ 2 v'tutū ꝙ̄ acq'rit a facie gladij solit' · i. timendo 2 cauēdo ab īsidijs dia' · cōtr' h'ut gladiū apponēdo s̄ub fidei / ut saluet' a fac' p̄secutoris · d̄ego d̄' · an' fac' eȝ fuīt · padiȝ 2 ꝑ ē̄cū solitud' desti ꝙ̄ aī aīas īcrepit / dn̄ibȝ flāet q' pat' ' s̄ eā afflati fragil' · et ī deserto r̄digeret / reli qui · ei adeo qui supplantat' a dia' / affe' panē s̄ptiaȝ v'tutū ꝙ̄ d̄ec' desc' a fac' gla · ī deserto · i. ab ꝯiunctione ī ꝑ īd. ' dia' qui recidit de padiso nō h̄itacl'is ī deserto
m'rtalit' — capcitata 2 denigrata — cū deserti ei īcreuit / mutet' mist' desertū et denigrat'

Pellis nr̄a q̄si clibanus exusta est · a facie tēpestatū famis

Alleg' plang' pellis nr̄a q̄si clibanus exusta q̄ra p̄m̄i patres d̄uti de padiso ēēt t' ' s̄ singulat' pellis nō pelles d̄xt · q2 omib' omo' v'na h̄ēri ꝯ pelle mortali sic est data est q̄ clibanu · i. dia' qui est fornax vitioꝝ / et totta nouis ꝯcupiaꝝ t'ptat oppositionib' hat adustione tēpestate famis affligit' / qui eterne vite ep'lis nō r̄ficiunt'
talibꝫ i · aly dom' pan' nr̄i aūt absconditꝫ et ideo s̄tē et mlto forāꝯ ī ayb' ī o s̄b' ignes

ia **Mulieres ī syon h'uiliauerūt · v'gines ī ciuitatibꝫ iuda**

Moralit' · tō'uus p̄tōꝫ s̄editate ꝯuani · et d̄ syon alti ' ad h'ulia corrui ꝯ / mulieres i. ēēia aie nr̄e ī syō · i. ī culmīe ēēie leuate h'uiliaut' · aliud est nō ī syō h'uiliari · i. ī ēēia corde ꝯtto 2 h'uiliato p̄tā ꝯfiteri 2 s̄pac' dēm̄ia indicē / aliud ad'tra · i. ab altitu ' ne v' tutū corrui p̄pe / et p̄ ī ēēo ' h'uilitatem aberrasse / d̄n̄s sup' · dolere s̄cas virginalis platis et vna q̄ẑ ꝑ piaus s̄ua laicitū 2 ō' monet ei / afficere d̄ accipe l'acn. abluē
ꝑ altā deputat' pp̄' ꝯ'ꝯoꝫ ꝯp̄io rebellat' debeāt d̄e — nō p̄centes eis roue pueīte ētatis tēstacū s̄t fuīt pentibꝫ p'iuanq affixi

ib **Principes manu suspensi sūt · facies senū nō erubuerūt**

Ind'ct' h' mola honorati s̄ facies senū ' q' d' opponēs ra · sa · d' · q' tu s̄ultent' ' capti · ī ba · ' / illi qui ducebant eos cogebat eos ad p̄randas molas ad t'rēs blacq 2 ꝯ p̄ia q̄bꝫ dilia gent rotq / ut ī h' deficiebant alt' s̄ senectute / Alleg' ' p̄ncipes doctores ēēie h'osti manibꝫ ad alta suspēdiūt' / qn̄ ī tentatōs boni op̄is desentes / ad voluptas h'osti diūtie h'ut / et p̄aꝫ manu deuenti opibꝫ q' dequleo distendunt' · d' ys sen' facies senū nō erubuerūt nulli ei etati p̄cūt · q2 s̄pens calidissiꝯ ut p̄uis īnferēt ' ut nūc nec iudicē ' · ut p̄cit senibꝫ / omez etate 2 dignitez ylla tēpestate ꝯsolūt · d̄ep̄ at p̄uc' ēēie 2 seniores ꝯtrimelys afficti · manibꝫ suspensi s̄t
viro p̄b'mitico — ꝑ aliq' eoꝝ fuīt suspensi

ic **Adolescētibus impudice abusi sūt · et pueri ī ligno corruerūt**

Ind'ct' h' et pueri ī ligno debilitati s̄t / ꝑ opponit ra · s̄ · de mulierbꝫ qui nō potāt aliq' pondq p̄tat et illis ipnebat ligna portanda / ut ī ue s̄t ūr ꝯfusa ut p̄dq est · Adolesc' ī pu' abusi s̄t · v' s̄uiꝫ s̄puriū neph'ariū masculi ī masculos ꝯp'tur ꝯ opaces q̄bꝫ ut' etas s̄ruenit / Alia d̄ p̄tātos potētes molis molebat / et iuuees ligno ꝯfixi s̄t · Dede ꝯ s̄m historia plagꝯ vidē' · an oculos rex babil' emulitn · dep̄ mole s̄t / et iuuenes ligno crucifixit · d̄ s̄uiꝫ nrāiū ī s̄pta · s̄ono ' tangit flagitiū / qui masculis ꝯpudice abusi s̄t · h̄oꝫ masculi ī masculos ꝯp'andiua opab' / puci dn̄s ī ligno corruerūt / qui d̄ xp̄m ī ligno pedere credere noluit
ꝑ p̄ti fuīt conculcati 2 p̄ēiūij capti t' ꝑ d' f' d'sertū · ·
ubi 2 ad p̄ p̄ciut' in d'ce ubi aq desertoꝫ sedebat antiq' ad iudicandū

id **Senes de portis defecerūt · iuuenes de choro psallenciū**

Senes s̄ quoꝫ sedes s̄ūt tam̄ · ī capti 2 ꝯeti ꝯfide · ꝯplaȝ · iudices / i' s̄i dn̄ ꝯfendebāt s̄cāti de portis defecerūt · de h̄ijs d̄' ꝯ p̄te ī n p̄tas iustic' 2 ō iudices defecerūt / du s̄tabilis s̄catī gati īter vitiū defecerūt / Iuuenes defecerūt de choro psallenciū / qui ī cāis s̄piale cātico defecit / et a choro s̄coꝫ ꝯ aliem obliuisꝯ cāticū dn̄i

15 Defecit gaudium cordis nostri: versus est in luctum chorus noster

Vox est penitentium qui sicut contriti et humiliati cor contritum et humiliatum deo offerunt. Et quia abest sponsus omne gaudium in luctum convertit. Et sicut ... desiderans ait auditui meo dabis gaudium et leticiam ... salutaris tui ... medela contritis ... flentibus ... alligavit ... vulnera ... et plage eius sanavit ... sagitta ... dissolvit ... q. d. hec mala et alia propter peccata nostra incurrimus

16 Cecidit corona capitis nostri: ve nobis quia peccavimus

Corona i. honestas ... vel voluntas bona. Allegorice sacerdotes ... et reges qui corona decor ... fides ... integritatem amittit ... corona de capite ... corona glorie ... corona ... cadere ... peccatis ... voluntas ... scuto bone voluntatis ... corona ... scuto bone voluntatis ...

17 Propterea mestum cor nostrum factum est: ideo contenebrati sunt oculi nostri

Allegorice vox est penitentium ... mesticie et doloris ... dolor meus ... contenebrati sunt oculi nostri ... mestitia cor humiliat ... dispersit ... vulpes ... vulpes ...

18 Propter montem Syon quia disperiit: vulpes ambulaverunt in eo

q. d. licet templum sit destructum ... solium tuum ...

19 Tu autem domine in eternum permanebis: solium tuum in generatione et generationem

q. d. non decet tuam clementiam ...

20 Quare in perpetuum oblivisceris nostri: derelinques nos in longitudine dierum

... ne obliviscaris nostri ... derelinquas ... oblivisceris ... misereri ... vasa figuli ... fornax ...

21 Converte nos domine ad te et convertemur: innova dies nostros sicut a principio

... converte nos deus salutaris noster ... converte ... gratiam ... et convertemur ... voluntatis ... dei ... converte nos domine ... innova ...

[illegible] adest prouenire [illegible] conuersati [illegible] [illegible] alibi [illegible]

[illegible] capitulum [illegible]

[illegible]

Deus proiciens repulisti nos iratus es contra nos vehementer

[illegible] repulsio est [illegible] temptatori [illegible] temptati [illegible] ira dei [illegible] non repellit deus plebem suam [illegible] penitentiam [illegible] et facit penitere [illegible] [illegible] maledicti [illegible] penitencie [illegible] venia locum [illegible] Albertus

[illegible]

Incipit Glosa super trenis [illegible] capitula [illegible]

Et factum est postquam in captiuitatem ductus est israel

[illegible]

[illegible]

Quomodo sedet sola ciuitas

[illegible]

[illegible] quomodo sedet sola ciuitas [illegible]

[illegible] facta est quasi vidua [illegible]

[illegible]

corrupto carnali. Sic olim pp̄s eorum primitie fuit quia dña / scilicet prim⁹ h̄o in statu innocētie
prīceps prouīciarum q̄ h̄ōs regni celestis / Aug. Petrus in canon. Dos est regale sacerdotium
h̄ec at h̄o p̄dit p̄ p̄ctm̄ / ideo seq. Facta ē sub tributo / h̄ ē sub p̄tate dyab / ut iā nō dei
h̄ēq q̄o placeat volūtē multo⁹ eq̄ autē ⁊ d̄s p̄mittit q̄ h̄ōes p̄ p̄ctā sua subiciant̄
malis officialib; legi dei q̄traditib; regib; p̄ncipib; dnīs baronib; ⁊c / Vn̄ Reg. x° 13. d̄r
Meum q̄cȝ dicat impi ut d̄te diligat /

Plorans plorauit in nocte ⁊c.

Exponit illa lr̄a hebraica beth q̄ī inscripta domus q̄ velut dicit ille pp̄s qui debuit ee
domus mea domus orōis, domus sp̄ūs scī ⁊ tot⁹ boni / est desolata ⁊ derelicta / ⁊c plorans plo.
Et geminat d̄s plorans plorat / insigniū dupl̄ fletus ⁊ ploratus / scilicet q̄o tim⁹ p̄ tortura ⁊ historia
in quib; recipiūt dampna / intius p̄ spiritualia / aq̄b; desolatur ⁊ deficit aīa eorū. Apoc. 18. d̄r
nō audiet̄ vox sponsi ⁊ sponse in ea amplius. Tales ei qui in p̄p̄ciis viuunt ⁊ adhuc viuunt
nō audiunt vocē sponsi x̄i intus / ei patiunt̄ opti⁹ / q̄ talib; x̄c in ti⁹ in corde nō dat suos in
stinctus ⁊ consolacones / sicut olim scīs dabat / Vn̄ q̄nto plura adūsa q̄ti⁹ h̄ebat in corde
tanto magis gaudebat in corde / sicut p̄ȝ Act. deaplis. In nocte ad l̄ram q̄m nox ē
longa / h̄omines debent eo magis surgē in nocte deuote orāe / Bernardus dicit in regule
et sua ⁊ alio⁊ p̄ctā deplē / dle snad mnozi tolko newmiegi by prosspiecze pe to
v̄gnili Alegine wiecȝi nechodne pani / amplexādo ad p̄ctā q̄citādo / ⁊ adhuc lu
xuie q̄cedo. Exponatur nō pro nocte tribulacones nimie angustie ⁊ p̄secucones s̄n
ā p̄s Timor ⁊ tremor venit sup me / ⁊ contexerunt me tenebre / s. iste vm ⁊ vom ob
vmbrado h̄uc vn̄ d̄r ps. Qui h̄itat in adiutorio altissimi. Et infra nō timebis a timore
nocturno / i. tyrānide potente h̄ui⁹ seculi Dicit q̄o plorans plorat in nocte / i. tribu
lacionib; mūdi ⁊ p̄secucoib; Et h̄uc ē q̄ t̄p̄e antixp̄i plenū p̄secucōib; d̄r nox
Luc. x°. / In illa nocte duo erunt in lecto vn⁹ assumetur / Est etiā nox errores
et sig' q̄tinēi septentrionis stare q̄cogitati Luc. 8° ⁊c / Hec ē h̄ēs ⁊ p̄tās via te
nebra⁊. Est etiā nox p̄cti Illo⁊ q̄o om̄ h̄ṽe cognicōem et nō lugē ⁊ plē sup ea est
q̄ d̄r plorans plorat in nocte. Et tūc 11° fletu q̄gssit h̄o / d̄ ī se ⁊° Scito q̄ malū
⁊ amarum est dereliquisse te dnm̄ deū tuū ⁊c. Et lacrime eius in maxillis eius Cum p̄nē metl̄s
tribulacionibus in h̄oies / h̄oies flent / qui t̄p̄e pacis nō flebat / sunt at lacrime nō sonu q̄o
sis in ore ⁊c. In maxill. tantum / s. ī mixti in q̄sscā ⁊ in corde ⁊c in maxillis metis / ca vtbu
labiis aīa plurimi sunt ad deu clenam / et cora 1° q̄stituta / vel̄ decorib; strib; suis ⁊ p̄cl.
illi q̄o dolores eius ⁊ amoretes sunt lacrime Sig° h̄ōes sic facint sed ses / s. lugent ⁊ flent
sup p̄ctā sua ⁊ alio⁊ / Dūs manū sua nō negauit Sic Achab rex p̄nitenti dehī q̄ iniuste
abstulerat vineā naboth Et sic dimittit ⁊c / Nō ē q̄ q̄solet eā deo ⁊ sp̄ūs ab h̄ore
stato nō est illi solacium. Separatur at dūs deus ab aīa / ideo q̄ nemo sunt sibi vere viuti
p dilectom q̄cordib; Carnis eius / h̄ēc est t̄p̄e mortis / ⁊ tribulacōis / nō possunt ad h̄ore ⁊ q̄o
lori / illa aīa q̄ diligebat ⁊ q̄uib; sp̄em suā ponebat Omēs aīci eius spreuerunt eam /
Audin est x° aīci anima⁊ / tunc vilti sunt alij aīci / s. omēs angeli ⁊ scī ⁊ at x̄c sup(r)m⁹
tunc aīam obmittit / tūc ⁊ angeli ⁊ oēs scī eius. Et sathan cū suis aīcis / a aīam vadit
Et sic sup d. scī nō sūt deones sȝ ⁊ deos nō amicos ⁊ odib; sūs

Migrauit iudas ppt̄ afflictoem ⁊ multitudinē ⁊c.

Iuda de p̄ctā q̄fitens ⁊ sit
p̄p̄ri x̄anī q̄ dȝ q̄fiteri sua
p̄ctā / vltra laude ⁊ gl'a dei / et nō solū ore ⁊ v̄bo. sȝ ⁊ f(a)c(t)o. q̄ ē p̄p̄s dei / h̄ens occo plg
q̄ a alijs / Dicit q̄o Migrauit iuda. Est vna migrāco sicut h̄ōrame cor h̄s ⁊ s̄s diffeli
in dp̄ehicite / delibitate in anxiete / de dimityes d paupstate / de flore d vilium / delicia
vita d miseria. Est ⁊ migraco pp̄s x̄ani ⁊ to t̄p̄e migrat sic p̄ȝ ad oculū Et h̄ migraco h̄oi
bus multis displicet. q̄ s. destruunt̄ a q̄ placet ⁊ veniunt ad q̄ displicent Sic
alijs h̄ic iuda migrāt i capti te bab. ea p̄ afflictoem ⁊ multitudinē seruit s. q̄ reddidit libi
p̄ctā sūt dict(i) / s̄iti in s̄uitute oīs p̄p̄e. ap. ca / q̄ mali bonos p̄secuntur ⁊ detinēt
Vie Syon lugent / q̄ d v̄bis ad q̄recundas cōmuniōes nō ī sunt / q̄ tēplū sūt destructū
ideo dicitur Vie syo lugent. i. doctom p̄secunt h̄omib; lugeri. Sic ⁊ nūc vie multa⁊ x̄ana⁊
lugent / q̄ sacretes ea eas nō sunt ⁊c h̄oies nō veniunt ad solēpnitatē / Et h̄ec ē nūc
q̄ tm̄ nabuch. rex fecit iuda h̄uit d sua p̄tate ⁊ captiuitate / nō cogebat eos a lege di
recedē / ⁊ lege paganica suscipe / Sed nūc nō reges ⁊ h̄ui⁹ seculi potentes peius faciunt
volentes nō solū h̄ōes sibi subiugare / sȝ ⁊ eos in ⁊ lege dei eos abduce ⁊ abnegare
ajala destructa renouare / ⁊ bona diu cta q̄culcare / Porte eius destructe sunt
vn̄ t̄p̄li ⁊ t̄p̄li / porte x̄ano⁊ sunt officia q̄ facta p̄ q̄ adeuā stam q̄g d. Iste
q̄o p̄te nūc in dabit destruunt̄. Sacerdotes eius ge. q̄ captiuati ⁊ angustiati tenduti
q̄ fuerunt / sic et nūc / Virgines eius squalide in iustite q̄ p̄stitucā destitute et de

et deformes Ezechielis xvi° quod oppressissent eas, sicut nunc et ipsa oppressa amaritudine, sicut et nunc civitates opp
[illegible] at post eas, quia deus admittit tales oppressiones virginum, propter superbiam earum quia super-
biebant, et se exaltabant super alias mulieres scilicet viduas et coniuges, et propter amorem carnalem
et conversacionem, quibus sepe tales corrupcione latent et secrete, et propter vitam voluptuosam et cum
tales cum corpore et anima sunt corrupte deus permittit et corporis corrumpi, et dicuntur tales virgines
fatue Mathei xxv° capitulo. Iuda hec est ipsa Jerusalem modus migravit scilicet mala migracione a statu
vita et ritu primitive ecclesie, in qua ecclesia primitiva peccata non [illegible] non docebant sed non
imitabantur. Ubi ergo statu ecclesia moderna Jerusalem cecidit tamquam de celo ad terram, [illegible] ad
oculum, quod in civitate Jerusalem moderna vigent multa mala et peccata sathane quod valde
repleta, que secundum ordinem Jeremias dixit in fletu. Migravit Iudas etc. Quociens hic per peccatum
in peccata recidivat, tociens quis in Babiloniam migrat et animam suam possessione [illegible]
Nec invenit requiem. Requies in ullo potest quietari excepto solo deo, quem hic tunc amittit, quia
potum et spaciari mobile [illegible]. Vie Sion lugent. Vie nostre ad celum sunt mandata domini dei, que
denique sunt occasiones lugendi et flendi, quia ea non implemus, nec per ipsas vias incedere
volumus, sed per vias carnis mundi et diaboli, deus permittit dies penarum scilicet migracionem [illegible]
dedimus nos in paupertate et aliis [illegible] ad quos tamen ex migracione nostram mala scilicet de vir-
tutibus ad vicia, et innocencia et vita sancta in culpam et vitam malam. Eo quod non sit qui ve-
niat ad solempnitatem. Bona solempnitas fuit olim in cordibus sacerdotum, virginum, viduarum, coniugum
et aliorum, sunt consciencia pura, anima a peccato munda, elevacio ad deum per contemplacionem me-
ditacionem divinorum, gaudium in tollerancia tribulacionum et persecucionum, [illegible]
et devocionis, [illegible] suspicione [illegible] homines [illegible] quibus abominabilibus
talibus deficiunt, ergo sicut dicit Jeremias, non est qui veniat ad solempnitatem. Et si qui veniunt pauci
fructum percipiunt vel forte nullum, sed sicut vacui et indispositi veniunt ita vacui et indis-
positi recedunt, nec verbum dei nec corpus et sanguinem Christi in mente degustando, sed sicut frigidi
et in sua opinione permanendo. Porte eius destructe per quas debent ingredi in sapiencia
et illuminacionem maiorem, [illegible] perfeccionem. Sacerdotes eius gementes. Ideo quia sic sunt mala mi-
gracione migrati et adeo desolati. Virgines eius squalide. Exponendo ita virgines et coniuges
[illegible] valde sunt squalide et nigre, [illegible] nostra [illegible]
[illegible] et pudice, et caste, et munde, et obedientes, [illegible] obediencie [illegible] volun-
tatem totum ideo quia [illegible] et ipsa sed civitas oppressa amaritudine, [illegible]
Lugenda est ergo migracio qua migrat [illegible] adeo ad peccata vita mala et [illegible]
[illegible] et in [illegible] Babilonicam [illegible] quod homines [illegible]
et ponderacione [illegible] spiritu dei repleti et illuminati [illegible]
deflebat et lugebat, quanto magis [illegible] nunc est lugendum et flendum, cum fere omnes status ma-
le stant, et a spiritu dei sunt desolati, et a spiritu sathane obsessi. Ale že lidé toho nadussi
zleo stiechowanie nechtiegi znati a zeleti, protož pan bóh přepustie zevnitřnie a tielestne stiechowanie z bozie do chudoby, z sciestie do neszciestie
z zdrawie do nemoci a smrti et [illegible] ut [illegible] Aby a spoň lidé oči otewřeli a
ono naduši zle stiechowanie poznali, a pokánie za nie činili [illegible]
[illegible] filii [illegible] qui [illegible] solam vexacio dabit intellectum [illegible] at littera hebraica scilicet [illegible]
[illegible] pleni [illegible] et donorum dei, quia illius [illegible] migrant
[illegible] implet mensuram [illegible] patrum suorum [illegible] implete mensuram patrum. Est at
adhuc alia migracio bona [illegible] permittit tribulaciones et persecuciones, et tunc homines
non [illegible] sed se humiliant et ad deum elevant in dei timore stant, mandata dei dili-
genter [illegible] mundi [illegible] et in pacientia Christum imitantes [illegible]
[illegible] et ad pastores bonos [illegible] quod dicit [illegible]
[illegible] sunt Galilei [illegible] transmigrantes [illegible] de virtute in virtutem proficiendo. Hinc [illegible]
[illegible] Hinc [illegible] Maria [illegible] Galilea [illegible] transmigratio
[illegible] Galilee [illegible]
electorum [illegible] mundo [illegible] in tali transmigracione bona [illegible]
[illegible] et semper ad meliora et perfecciora tendendo. Hinc [illegible]
dixit ante mortem [illegible] pastorem et dispergentur oves gregis [illegible]
[illegible] surrexero precedam vos in Galileam. Hinc [illegible] est quod [illegible] vita
[illegible] Galilea [illegible] Christum [illegible] a vita mortali [illegible] et [illegible] vita
[illegible] in Galilea, quia soli Galilei [illegible] statu tali et vita [illegible] vide-
bunt [illegible] non [illegible] in gloria [illegible]

Vie Syon lugent eo quod non sit qui veniat ad sol. 2° Deleta depicta tabularum
quia lex digito dei in tabulis fuit scripta Trenorum quod primo ponitur gimel quod interpretatur plenitudo / et post hoc deleth quod interpretatur
tabularum / Ieremias maxime hoc deflet et dolet quod ipsi iudaici qui fuerunt plena in forma
de lege dei / sciens quid debet facere et quid dimittere / et tamen illo non fuit contenti quod dimittendo vicia
pessima utriusque. Oroseny v nyemich bywechom czeho zeleti a plakaty / widuge weliku
nenawiedienost nabideczh darow bozich / ze ginge slyssiege plno zprawow zakona
bozieho nolunt facere bona et dimittere mala. Et tamen cum Beyn e quod Ieremias hic loquitur primo de veriby carnis
et primo in luco / 2° de cura sicut ruina : 3° de gratia cura. Respondeo quod verba ista ad primum
ad uniuersum ipsorum iudaicorum / tunc illa sunt impleta quod sequitur inimici eos possederunt et voluntate sua eu
eos gubernaverunt et non tantum civitates eorum tulerunt secundum fratres et sicut iumenta et uxores eorum et ipsos
inter captivitatem duxerunt / et hoc propter duo primo propter peccata eorum sicut ibidem dicitur propter multitudinem
eorum / 2° quia sic predixit eis Moises Deut. 28 ubi dicitur tradet te dominus corruentem cum ho-
stes tuos / et infra uxorem accipies et alius dormiet cum ea / domum edificabis et non habitabis
in ea / plantabis vineam et filii tui et filie tue tradentur alteri populo videntibus oculis tuis.
Secundo exponendo verba ista ad ecclesiam christianam / impleta sunt et implentur. Et sequitur inimici facti sunt
in capite i. in potioribus et maioribus dignitatibus et officiis. Hoc ergo Ieremias prudens spiritu prophe-
tico dicit cum fletu et planctu magno facti sunt hostes eius in capite hoc est quod illi qui debent esse
perfectissimi et optimi / tenendo loca potissima in ecclesia sunt pessimi hostes / et absurdum crudelissimi
non solum mali soli gaudentes sed et alios secum ad malicia trahentes. Non tamen soli bene non facientes
sed alios prohibentes. Non est autem opus de isto multum loqui / cum oculis suis quilibet potest videre
sicut vix tamen statum spiritualium quia certum impletum quod est esse id Ysa. 3° ubi dicitur Ecce enim dominator dominus
exercituum auferet ab ierusalem et a iuda validum et fortem et omne robur panis et omne robur aque
et fortem virum bellatorem / et iudicem et prophetam et infra Et dabo pueros principes eorum et ef-
feminati dominabuntur eis etc. Ecclesiastes x. Ve terre cuius princeps puer est. De quibus est loquitur Iohannes
Apoc. 13 appellans eos bestia primo a hovaderem et 1° de secularibus dicitur Vidi bestiam
ascendentem de mari / habentem capita vii et cornua x. Et 2° de spiritualibus eodem dicitur Et vidi
aliam bestiam ascendentem de terra i. dignitate et officium etc. in caput quod caput corporis Ysa. 9.
longeuus et honoratus ipse est caput / et cetera i. bestia accepit potestatem a papa i. a secularibus
et habebat cornua duo i. potestates duas s. ligandi et solvendi / et propterea regendi et similis
erat agni / hoc est talia omnia simulant se a Christo vel habere cum multis donis operti sunt
et ornati et decorati sicut sapientia scientia eloquencia et aliis quam pluribus etc. quia lupi latent veste ovina
et sepulcra quod operiuntur apparent hominibus speciosa / quia omnia talia operienta sunt caritate nichil sunt
coram deo, sicut patet I Corin. 13. lupus in vestimentis
Responsio. Ad litteram hec quod in Ysa. ista 9.8.

Facti sunt hostes eius in capite 2°. Ista sunt maxima indicia dei quod dominus
iterum talibus multa bona tam corporalia quam spiritualia / quibus tamen sunt abutuntur valde comedendo et
salute aliorum impediendo / Inimici eius locupletati sunt / quia officia dignitates et beneficia ecclesie pro-
usurpando et ad suum lucrum et questum seu commodum convertendo ecclesia non solum prophetica perdere
nititur sed et domus locuta est super ea i. Agg. 28 dicitur Cum videritis abhominacionem desolationis stantem
in loco sancto / qui dicta est a Daniele propheta qui legit intelligat. scilicet tempus periculosissimum et
gravissimum electis dei in ecclesia. Et hoc cum quod tales mali et iniqui talia officia et beneficia
possident et occupant imminet magnum periculum saluti animarum / propter quod bene sequitur ¶ Parvuli eius

Et inimici eius locupletati sunt. Parvuli eius hoc est simplices in ecclesia duci sunt in
captivitatem i. potestate sathane cum predicatores et errores spiritualium / cum per opera et errores
exemplorum / Et parvuli i. humiles vite contempti prelatis ducti sunt et adhuc ducuntur non
solum in captivitatem sed et ad mortem ¶ Et ad tales possident et obtinent potiora loca in ecclesia est
signum magne ire dei Iob. propter peccata populi regnare facit ypocritam ¶ Vel 3° exponendo verba ista
de adversariis anglicis quod hostes nostri sunt demones quorum vocem non solum dare sed diana etc. Ergo
hostes quorum capite qui graciam dei amittit / et peccato mortali gessit na scriptura ¶ ipse
est rex super omnes filios superbie Ephes. 2° quod sicut super se laqueos tenent / amici mamone hunc in
se aprahendentes cum peccatum habent secundum deum enim lege. x° de maria magdalena eiecisse vii demonia

Et egressus est a filia Syon 1°. Cum ipsis iudaicis ipsa pridem seu terra
non fuit iudicia / et ad babiloniam ducti / fuerunt decori pulcri / sed sancti fuerunt dum
non habebant / cum quod anima congruenta et mala erat / cum quia deformitates dum fac insistebat
hoc ergo deplenus Ieremias dixit Egressus est a filia / et tali aut prelatione ancepeleggi fuerunt
destituti non solum secundum corpus sed etiam secundum animam ita quod non habuerunt locum orandi lege

audiendi / pacifica offendi sic p̄z dan. 3 Oz ch(ris)t(ian)i erant in ierlm / ad quam omnia habebat plena pietate / lib(er)tate labe pravitate adam s(e)c(un)d(u)m evangelium i(n) paradiso fuit / plus zwoli a swobodn mieli Oz h(ec) est nobile / q(ui) d(omi)n(u)m penituerunt gratiam sunt adeo gratie / 2 in ierlm z(ur)a sua eq(ui)p(ar)e u(e)stituti / et omnes ff(ratres) Xani / tunc h(ec) est in omni(bu)s sc(ri)pta fuit adm(in)istrates se mutuo bona p(er)monere 2 mala deserere / longe se sic regendo / 2 vitam eius mutando / 2 vestigia penitentie sancte sequendo / tunc bili sic te erant et magnus decor fuit in ecclesia sancta / Dicam(us) pulchre loq(ui)tur salom(on) g(enera)t(io) ea lux 2 soli i(n) cantic(is) Byla s(vatá) Cirkev(?) dobrie krasna, s(vatá) drahe cista / a bohu mila / laska ucliba buyanu bohu / a ludem Oz q(uo)n(iam) ia omnia obmiserunt / tunc talem decorem p(er)diderunt / tunc tal(is) insignit / 2 ingratib(us) hundat etc i(n)pleta sunt v(er)ba sic(ut) dicit(ur) egressus est a filia syon om(n)is decor eius. Xani i primitiva ecc(lesi)a multum pro decore i(n)t(er)ius i stabat 2 laborabat / 2 de mundano decore 2 extrinseco n(on) penitus curabat / sciebat q(uod) i(d) e(st) ch(rist)ianu(m) / istud n(on) breve valde 2 transitorium / et q(uod) hoi(min)i mag(is) obest q(uam) p(ro)dest. Et sp(eci)a(lite)r h(oc) cogitando q(uod) x(ristu)s d(icit) in eu(angeli)o. Q(u)id p(ro)dest ho(m)i(ni) si uniu(er)s(um) mundu(m) lucret(ur) z(ed) cogitabat etc(?) q(uo)d sic extrinsecu(m) mag(is) noc(et) q(uam) p(ro)dest. Sic i(n)t(er)ius multu(m) p(ro)dest et deo plac(et) sic d(icitu)r p(er) p(ro)ph(etam). Audi filia 2 vide 2 inclina aure(m) q(ui)a co(n)cupivit rex deco(rem) tuu(m) Et tales at qui sic mag(is) i(n)t(er)ius q(uam) extrin(secum) decore dilexerunt fulgebunt in regno celorum sic(ut) sol x(ristu)s d(icit) ma(tthei) 13. Hodie v(er)o xani i(n)t(er)i(us) decore obmiserunt 2 p(ro)pt(er) extrinsecu(m) 2 mundanum multum d(e)s(ti)t(e)runt 2 laboraverunt Chtiecze wsseho krasne wsseho pieknie / a bieskbe / obu mile miety / A kdyz sú sie hledem wotom libili / mnieli su by y bohu wotom sie libili / Et sp(eci)a(lite)r in statu sp(irit)uali multu(m) d(e)s(ti)tabat pro decore extrinseco / aby byla krasna kostelo woe / kalichowe / ornatowe / mjalowe / tkanie / a zpiewanie dluhe a krasne Oz obliti erat v(er)ba ap(osto)li i cor. 13 d(icit)ur Si tradidero corpus meum ita ut ardeat etc Nos s(ed) at p(er)a s(ed) 2 paha erat mabir(?) decorati / sic(ut) iterum(?) (con)fessor(um) orant / ubi dei au(tem) sit om(n)i(bus) q(ui)a ne / quietis om(n)ia p(ro)pt(er) se 2 sic taute n(on) a sit coram deo s(ec)u(n)d(u)m apoc. 17 d(icitu)r mulier erat circu(m)data purpura 2 coccino 2 inaurata auro 2 lapide precioso 2 margaritis / habens poculu(m) aureu(m) in manu sua Oz q(uod) d(icitu)r ezech. 16 Ecce ego (con)gregabo om(ne)s amatores tuos / quib(us) (com)mista es / 2 om(ne)s quos dilexisti cu(m) omnib(us) quos oderas et i(n)fra Et denudabunt te vestib(us) tuis et auferent vasa decoris tui / 2 derelinquent te nudam / plenamq(ue) ignominia / et adducent sup(er) te multitudine(m) / 2 lapidabunt lapidib(us) / 2 trucidabunt te gladiis suis 2 (com)burent domos tuas igni / Seq(ui)t(ur). principes eius facti sunt velud arietes / h(oc) est rectores seu officiales tam sp(irit)uales q(uam) seculares facti sunt velud arietes i(d est) p(ro)terva vita p(er)icula p(er)cutie(n)tes deligentes / et ab(us)(?) p(ro)pt(er) se p(er)p(er)a prava trahentes n(on) invenientes pascua / s(cilicet) n(e)c sibi n(e)c aliis Et h(oc) ideo q(ui)a n(on) (con)rogabant dec(im)as sicut iudas in sua canonica / abierunt / s(cilicet) a vero deo absq(ue) fortitudine / s(cilicet) sp(irit)uali qua debuit resistere carni mundo 2 dia(bol)o q(ua)n(do) dy(?) facte s(un)t sesq(ui)pti(?) i(d est) diaboli qui tales (per)sequit(ur) et pellit depecto(?) i(n)p(er)iu(m) Respondo n(on) ad a(n)i(m)am ista v(er)ba sic(ut) n(on)d(um) est / Et tu(n)c a(n)i(m)a decore (con)ferre 2 i(n)nocentie p(er)dit / cu(m) p(ost) baptism(um) (con)fessionem / p(e)n(iten)ciam / quo(niam) ad p(ecca)t(u)m (con)sentit / et gr(ati)am dei p(er)dit Et tunc p(ri)ncipes h(oc) e(st) virtutes a(n)i(m)e s(cilicet) volu(n)t(as) ro(tio) 2 memoria fiunt velud arietes i(d est) p(ro)terva / ita q(uod) a(n)i(m)a iam sequ(itur) ab(us) potencias corp(or)is talis p(er)v(er)sus dicta ac n(on) i(n)veniens pascua s(cilicet) sp(irit)ualia p(ro)vocato(?) at i(n)p(er)iu(m) h(ec) lux(?) q(uod) d(e)p(ri)ta(?) et ul(tim)o op(us) i(d est) q(uod) om(n)ia talia venit ex(?) (con)spectu 2 (con)silio iudicio dei.

Et recordata est ierlm dierum afflictionis sue 2 s(equitur) Tanto tempore quib(us) in de(m)uta(?) in ierlm 2 i(n) pace fuit Dom(in)u(s) zapestie(?) mieli / a nig netrpieli / n(on) de futuris curabat / n(e)c p(o)nd(er)abat / q(uod) sic p(ro)ph(e)te s(ibi) eis p(er)stabat / et n(on) s(ed) sua malicia 2 i(n)gratitudine q(ui)a eos multa pati / quid (con)tra i(n)(?) ffebiti(?) / 2 adv(er)sus deo deliqui(t) Et n(on) solu(m) n(on) credebat s(ed) 2 deridebat de(us) (p)ro(p)heta sic(ut) p(atet) ie(remi)e 17. ubi d(icitu)r Ecce ip(s)i dicunt ad me ubi e(st) v(er)bum d(omi)ni veniat et ego n(on) s(um) (con)turbat(us) te pastore(m) sequens Oz q(uod) i(d) actua(lite)r venit a nad(?) nimi sie naplnilo / tunc crediderunt q(ui)a v(er)u(m) fuit / et tunc dei(?) cogitavit 2 recordavit Ergo d(icitur) iere(mi)as Et recor(data) e(st) ierlm h(ec) est ia(m) oporteb(at) a(d) v(er)sus deliqui / et ii(?) s(ed) ffebiti(?) et captivite d(icitu)r dale dobrud su pokog a swobodu mieli / nic su toho netbali / ani su wierili / by sie pan boh na nie hniewal / aby to na nie prislo Eo(rum) dedimite epulone(s) Recordabantur at n(on) sic sup(er) mala q(ui)a sup(er) eos venit / s(ed) et sup(er) bo(na) q(ue) amiserunt p(ro)pt(er) p(ecca)ta sua i(n) t(em)p(or)e(?) dy(?) s(uo)rum Et om(n)i(um) desiderabilium na wsseczky zadugie wiegi swe / ktereiz gest mielo od czassow dawnych / h(oc) e(st) q(uod) om(ne)s ia(m) mag(is) nemsia(?) s(ed) corp(or)is 2 a(n)i(m)am cogitabat / qui cum ierlm fuit mochy hnudadamit(?) Oz h(oc) fuit cu(m) ip(s)i in ga(?) s(ed) eo(rum) Et n(on) erat auxiliator kto by spomohl zie moze a proty / septuaginta eni(m) annis fuit i(n) tali miseria 2 cap tivitate Dy(?) by pomo(ho)l ther kra(?) zay(?) / q(uod) in ep(isto)la(?) (con)plevit(?) pene / q(uo)d ita dei no(n) cessavit a(d) eos / aiz gest to wzdy naplnil czoz gest slibil / a skrze proroky mluwil Dy(?) sc(ilicet) Viderunt eam hostes s(ed) sic deportatam a(d) v(er)sus deo / et deriserunt sabbata ei(us) jakoz nechtie wam was boh pomoz / a wy swobodni wasz znassie mogi(?) dbyste prawcho(?) boha mieli toho byste netrpieli Cantica mala p(ro)pt(er) mea faciunt q(uod) n(on) s(ed) soli deicium(?) s(ed) 2 d(e)b(e)t(is) p(ro)pt(er)ea deridere.

Sz i festiuitas / vba sc̄e ad tpa ista z abectionem modina / et videas pi plen̄a int no ador
xam i pace fuit z the sic magice amq nctr picte mchil curabat nc̄ destituit / to
gitabant nc̄ credebant by sie pan boh wechim zniewal / a pomsty a rany nanie
poslal Et pi aly aliqd dei audierunt / i ri su gutenit di tes et kto ge wie kdy
to bude / my toho nedoczekame Exm̄ i noe z loth / nez ze giz netoliko slysie
ale ozima widie / a ze su toho giz wskutku dosiebali / gehoz su sie nenadali /
protoz giz mozie wierziti / a netoliko wieriti / ale y trpieti / bud gim libo nebo
zel / hoz pan boh popela a prziepustie / hodnie a spraw(e)dliwie progich hriechy
tes pns deridebant dites q̄i hic erit / ad oz cos dei cogitac̄e loqui z tractare / Ergo
i plenitu vba sc̄e Et i cor. e wlny spise sont pps iudaych cu ust i i cos z i capti be
fuit / nynie ce biedu a psotu / z pomnali su na prwni swobodu / Acz nynie mnozi
netoliko z pomnagi ze na prwni biedu a psotu / sz i sto ea patie b / i recordant va
prwni swobodu Quia fuit i ita tra / qui magna zmudatia zuerunt / tam i statu
spirali qua semlam / q̄ ia st i magnis hemmys z vestibus / de qibus no sonj cogitado
sz z paciedo ea recordam / Bora / Ezech 2 lo / Ubi z ecce manq missa ad me
i qua erat i uolunt liber / et expandit eu coram me / et erat scripte i eo lamentaciones z car
men / i prziestie wesele a plac̄zitewe / hoc eni est scriptu in lege dei / q̄ illi q̄ gaudet
nyhi seculo z ridet / lugebunt z flebunt / Ma x° spolq et mem° / ve vos q̄ ridetis quia fle
bitis / ve vo q̄ saturati estis qz esurietis / Et Apoc 18 / quantu se glifiat z i delicijs fuit
tantu date illi tormentu z luctu / Sz otnia mihis zremy nos sic vlnimute q̄ adse ve
nerit / pta ppa i q̄ fuint / z dno deo se humiliauit / et cognosces se digne z iuste talia
pati / qui seruar sunt libati / Eu dicit de boies paciuntu / q̄ ba sic sta sio / q̄ dam
no sic sta babilon / sta syon sic passa e / q̄ ii seruar est libata / p qua finc eloi
qui sic paciuntur / q̄ ii seruar libabunt / Illi no paciunt sed sta babilon / qui plus do
lent de temporalibus / qua de celestibus / plus dolet q̄ amiserunt pace z libtate carlem
qua qp q̄ dmy pmonerut / babilon i spiritu ysexso / tales eni no sonj i hc seclo
q̄ fidena Sz i futuro / qui no se humiliat sz blasfemat / eni hic i typu mipnng / et p q
i ce tu cruciabitur / Unde pzimn i spromic hec lra zay q̄ i tptac̄ gplentu pene per
hec go vba pphete spus scus docet / quo debent se hre tho ces i tribulacionibus / z ap
flictonibus not sz ad sa veniret / z i pteris suis cognoscent / z humiliando se deo
pmany agent / et ut servet / qz alit plage no cessabunt no sonj hic sz z i futuro /
by ysa 40 Cr attedisses madata mea fuisset q̄i flu pax tua Et baruch z
Si via dei ambulasses / habitasses utiq in pace sup tram / Sz hc est no le qd
sto redimit ea kos z deri sa / eni ist tpibus pciasos antix int festis z opibus q̄ festumq i
festis no sonj de cnes sz z hoes i fideles / pagam z iudei potuit rnde eamo ei
xam i festis serunt / kniezie pro ce lakomstwie a swatoku postwie hledali
a hic obtam naziwat prazdny a nanozliczne zlosti Et qcio no potuit die
bus stetis copple mali / hc festis copplevit Et i pleta e pphia scc̄ gith / xv ca ho
Sz i spondo ita vba adam tunc est ndu q̄ dn ho est quasi unus ex nobis / hc est dn
timet deu / z madata eius custodit / et quam bona z pura lz / z quada libertate seu
habilite adome boni / nescit hc pacierac̄ / et deiro q̄ tu esse / Nez az bazen bozi
potrati / prikazac̄ bozie przestupi / a diabel geo zwogie dobre obluppi / tunc primo
cognoscit / qno hc fuit boni deu timere / z madata eius custodire / Et q̄ e hc malu
deu no timere z madata eius no custodire / Cu sc hc et q̄i in babilone z i captiuitate / no huius
aliqua dispositionem ad boni / Exm̄ pz in adam z ewa qui quisi i paradiso fuit no
posuit / z libertate plena zuerit / no i tellexerunt q̄ hc erat boni / sic Gen z ano
spes accessit ad mulierem dd cur precepit vob ds ut no comederetis de omni ligno paradysi
aliqm ad homo i tali casu seu lapsu dimittit / p longu tpus eq sc° Et no erat auxi
liator / tho pte st cade / sz p se no pt resurgere / adam eni expulsus de paradiso / no stati
ego redimit / sz i mudo multa passus fuit / et post ad limbu descendit / et ibidem diu pmasit
magis qp dq annoze

Postmodum pstauit illum ipteca i sabb. facta e z c

Ponit roni seu causam
q̄ venit sup eos / q̄ sz bm carq z nalany erant destituti / et no sonj bd tpalia amiserunt
sz etc in pns z vixerunt / i acs sbditi fuit / z dati i dei sui et omnia talia no p aliud
nisi pp pcta eorum / adeo fuit pmissa Ergo by sc° pctum pctat illum ead fuit pps pe
culiaris / hc est spar adeo electus z dilectus / et pluribus bonis ditatus / quo debuit

plus deum diligere eiusque mandata implere aliis propter quod lucem. Et quia hic nunc peccat in ista tanta mala
incidit et non tantum peccatum sed et pena peccato agravatur. Ipse quod non dicit simpliciter peccavit sed duplicando dicit
peccatum peccavit. Etiam potest aggravatum est peccatum eorum quia sed non ex ignorancia sed ex malicia peccaverunt
verba prophetarum spernendo et transgrediendo, primo et postea in tardando et male vivendo Jeremie 26
postea in stabat sicut e decrevit in stabilitate et destruccione patet Jeremie 29 et 8 ... Ecce quia tanta mala
Anno ... Adeo in paradyso inducto propter peccatum fecit. Baruch 3 lectione ... in captivitate
omnibus et peccate in corpore cepit eis loqui ita dicens. Unde est ... qui in terra in corpore ...
¶ Dispice ... Jerusalem et mundanum, qui legem et prophetas habuerunt, et alia multa bona a deo ...
... qui multo plura a deo bona habent et ... quia in ipsis habent ... ergo malorum que
permisit et adhuc permittet super eam hic ... peccatum peccavit Jerusalem hic
cum ipsis quem deus dicens ... elegit et dilexit, et multo plura bona quam aliis dedit. Cum ... plus
aliis debuit diligere, mandata eius implere, aliis vita sancta ... lucere, et contra ...
... Non sufficit ... duplicando dixit peccatum peccavit, ut ... pati ... Ecce enim multi
non ex fragilitate vel ignorancia peccaverunt et peccant sed ex malicia, ... plena et ...
... de lege dei ... peccatum multorum quia non ... non faciunt sed ...
... docentibus et facientibus et multa mala inferunt, ergo ... plus ... pati. Videlicet
18 Johannes vocans ... Audivi vocem ... dicentem Et ... dupli-
cate ei duplicia secundum opera eius ... Et ideo quia bis notatur peccatum dicens peccatum peccavit
... in novissimis temporibus ... malicia et peccata maxime habundabunt et multiplica-
buntur sicut solus deus predixit Matthei 24 dicens Quoniam habundabit iniquitas refrigescet caritas multorum
... tempus ... comparat tempori Noe et tempori Loth ... quo ad maliciam sed ... adven-
... cum illis non est ... potopu ... krále ...
¶ Ergo nos ... multa mala non ex ignorancia sed ex malicia fecimus, non evademus ...
... facientes ... lena jako ... zpowiedi, plane modlitby a ...
posty, nebo ... tiela bozieho a krwe bozie ... Et ... nos multa ...
... pati ... Jeremie ... dicit ... olim ... diluvium sunt ...
... peccatorum ... habundabit et ... Apocalypsis 8 Ve ve ve habitantibus in terra. ¶ Intellige
ergo ... et maliciam et vindictam ... dicit peccatum peccavit Jerusalem Ysaie ... Ergo ... peccata
que non esset ... antiquis temporibus et adhuc ... non est ... ergo ...
... Jeremie 3 dicit ... lena ... oculos tuos et vide ubi
non sis prostrata. Et Canticorum 1 Si ignoras te o pulcherrima mulierum abi post greges
... qui se nolunt in peccatis cognoscere et ea deplere ... sicut hic ...
... ani ... ani nahradiech ...
... non habent pacem Ysaie 48 dicit Impiis non est pax dicit
dominus. Et Apocalypsis ... Omnes gentes venient et adorabunt in conspectu tuo ...

Omnes qui glorificabant eam spreverunt eam

¶ Sunt quidam qui glorificant ... falsi prophete propter questum et comodum suum decepti ... Ysaie 3 Popule meus qui te beatum dicunt
ipsi te deceperunt ... Ezechielis 13 ... pictem ... palatis
... ipso a plaudebant et libertate ... Tales non tempore tribulacionis
et ... non ... sed cadunt et obmittunt ... ¶ Aliter
... donec homo in gracia dei stat, deum timet, et mandata eius implet, tunc est
gloriosus ... coram deo sed et coram angelis et sanctis, et ... magnum ... non ... a deo
sed et ab angelis et sanctis et ab hominibus bonis. Sed dum homo deum obmittit, graciam eius amittit
... a sanctis angelis et ab hominibus bonis Ysaie 5 dicit ... Nunc ostendam
vobis quid ego faciam vinee mee, auferam sepem eius et erit in direpcionem, diruam
maceriam et erit in conculcacionem. Et Jacobi 1 ... in ...
... quia viderunt ignominiam eius Matthei 24 Cum videritis abhominacionem desolacionis que dicta est
a Daniele propheta stantem in loco sancto qui legit intelligat. Sed si adhuc saltem
... Ysaie ... gemens ... retrorsum ... que
... vexat nos ... oculos nos aperiret ... retrorsum ... quod ... fecit
tempore pacis et prosperitatis ... mala ... sua ... noluit ... pena ... vindictam
... sustinuit ... oculos quos culpa claudit, pena aperit
... retrorsum ... malicia ... Baruch 1 et 2 ...
... et flebant ... et maliciam ... Bernardus ...

Sordes eius in pedibus eius / nec recordata est finis sui. 1. ¶ Quorum ipsos induxit sunt in
zlobit rozkossny wedna amilugice / ale y pytlin woliku / obraslugice netoliko tyla ubi et in pace permanent non solum
non nebo mite ale y nohy sive / volens non solum alia pati / ale nohy wodatie zmogati
[illegible] quod ad talia sua venit eis in adventus [illegible]. Cum non dominus deus [illegible] eis in [illegible]
y flawen mite [illegible] ruc [illegible] missia compli [illegible] castobrat netoliko nohy ale
y mite wozlatie zkaleti / ideo quia dicit ibi secus Sordes eius in pedibus eius / nec recordata est finis sui.
Ideo quia ambulaverunt filie Syon extento collo / et nutibus oculorum ibant et plaudebant. Et hinc docet ... Deu[teronomii] 6.
Cum introduxerit te dominus deus tuus in terram pro qua iuravit patribus tuis Abraham Ysaac et Iacob / et dederit tibi
civitates magnas et optimas / quas non edificasti / domos plenas cunctorum opum quas non
implesti / cisternas quas non fodisti / vineta et oliveta que non plantasti / et comederis et saturatus
fueris / cave diligenter ne obliviscaris domini qui eduxit te de terra Egipti / de domo servitutis. Et post [Deu. 8]
Si autem oblitus domini dei tui secutus fueris deos alienos / colueris eos et adoraveris
ecce nunc predico tibi quod omnino dispereas / sicut gentes quas delevit dominus in introitu tuo / ita et vos
peribitis / si inobedientes fueritis voci domini dei vestri. ¶ Ultimo notandum / quod in ecclesia quedam sunt quasi oculi
quedam sunt manus / quedam sunt pedes / oculos fuerunt officiales spirituales seu prelates / per manus
officiales seculares sunt reges / duces / barones et cetera / per pedes vero simplices et laboriosi
[illegible] antiquis non solum alii sed et simplices et quidam sunt infecti et corrupti multa mala
[illegible] superiorum tam spiritualium quam secularium / ergo in plebe dicitur valde secundum Sordes eius in pe[dibus]
et omnes simul perierunt / et dominum deum dereliquerunt / gedni nadruhe [illegible] / a pirklad gedni
adeo [illegible] / ideo oportet eos simul pati secundum quod secundum Deposita est vehemens Ag[gei] 28. Duo erunt
[illegible] in agro et alter [illegible] duo in lecto una [illegible] due molentes in mola [illegible] status
spiritualium / plebeiorum status secularium qui solet diu iacere et vitam delicatam ducere / per molam status
ministrorum et aliorum laboriosorum / sed quia omnes sunt simul peccaverunt / sic eorum quidam paciantur eciam
[illegible] consolacionem et non in deo / ideo non sunt digni consolacione divina. ¶ Pedes eciam
affectus [illegible] / ergo sordes sunt in illis pedibus / quia sunt in affectibus [illegible] eciam circa bona opera
[illegible] conversacioni / confessioni / commune / suspiciones male / detractiones / lites / contenciones / odia
[illegible] suspiciones [illegible] / [illegible] dominus in [illegible] ultra [illegible] omnibus sub pedes
[illegible] posuit [illegible] et sic [illegible] alia que non sunt ita difficilia pedes in
[illegible] bella [illegible] xxi [illegible]. [illegible] ipse per vindictam quam fecerunt in
[illegible] precepto dei oblaciones offerebat et se purificabat [illegible] xx [illegible] omnibus [illegible]
[illegible] de pedibus [illegible] Ysa[ie]. Quam speciosi pedes evangelizancium bona. Ephe[sios] 6. Calciati
pedes in preparacione evangelii pacis. ¶ Et quia secundum [illegible] non solum de ipso [illegible] sed et de
[illegible] tempore futura / et [illegible] temporibus antiquis / ideo in [illegible] causa et vide [illegible]
[illegible] et vide humilitatem meam et laborem meum / et dimitte universa delicta
[illegible] qui erectus est in [illegible] non solum [illegible] sed et [illegible] Apoc[alipsis] 19. [illegible]
sathanas et exibit de carcere suo et [illegible] littera [illegible] quod in [illegible] bonum [illegible]
[illegible] posuit dominus aliquod boni solet dare / [illegible] quod [illegible] humiliat
[illegible] bonum in [illegible] humiliasti me / ut discam iustificaciones tuas / et
[illegible] bonum [illegible] / mali [illegible] et in penis [illegible]

Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius. 2. ¶ Sicut Abraham [illegible] est
venit et non [illegible] destruxerit [illegible] templum domini / et omnia vasa aurea et argentea / et
alia clenodia abstulerunt / ergo impletum est quod dicitur Manum suam et cetera. Omnia vidit gentes et cetera
non solum et [illegible] ingressi / sed et destruxerunt / et fecerunt quicquid voluerunt. De[uteronomii] 23. [illegible] Regum [illegible]
Ammonite et Moabite non intrabunt in ecclesiam dei in eternum. ¶ Secundo videamus ita
[illegible] fuit impleta in [illegible] / hostis vero est diabolus / [illegible] eius sunt membra eius / ut est
[illegible] / deinde Job. Adminas et [illegible] non est potestas super terram que comparetur ei / [illegible] temporibus in
[illegible] polluta / sicut [illegible] Apoc[alipsis] 19. [illegible] solvetur sathanas / et exibit
[illegible] Mt 24. Erit enim tunc tribulacio magna / qualis non fuit ab initio
mundi / ergo sathan est solutus [illegible] electis dei / ergo impletum [illegible] dicitur aqua
[illegible] misit hostis ad omnia desiderabilia eius / [illegible] bona habent adeo [illegible]
[illegible] / corporalia sunt pax [illegible] divicie [illegible] / honor / favor. Spiritualia vero [illegible]
dei / virtutes dei / lex dei / corporis et sanguinis [illegible] aut quo in temporibus sathan mittit manum ad
[illegible] bona / auferendo per membra sua pacem / [illegible] ut [illegible] sic eos
[illegible] a bono et a lege dei / Hanc manum misit in Job / qui [illegible] bonis fortune
[illegible] et a planta pedis usque ad verticem [illegible] percussit / Hanc manum eciam

tengit apl'os x' etc. primitias x' dixit petro Symon sathanas expetiuit vos ut cribraret sicut
triticum. Admittit ad hoc deus multos ut hoc probaretur non solum in bonis corporalibus sed et spiritualibus ad salutem pertinentibus
et sequitur Ecce quam multi tepebes. Hoc est quod tales accepto non solum nomine vano a x' sed aliis multis
non sunt tales ut vivunt tales sicut debent. Ex quibus hoc sequitur insentia quod nota sicut si opibus sunt nota
sacerdotum, virginum, principum, militum, virginum, viduarum, coniugum. Tales qui sunt sunt per nominatis et vani
bitas: sicut Jamor in epistola iniquus vel inutilis. Vocas corpore et ... cor tuum et primum. Tales ad omne bonum. Filii non dei sed dia... Talis est proprie ne ...
in ecclesiam dei. Hoc est in officia ecclesiastica et spiritualis spiritualis status. Secunda Reg. 21. Ubi multa gens
venit. Sed quando non debuit admitti ad officia sacerdotalia secularia clauditur ... Apoc. 13. ...
bestiam sedere super bestiam coccineam plenam nominibus blasphemie. Et 2 Tim. 3. Hoc de statu quod in novissimis
diebus instabunt tempora periculosa. Et erunt homines se ipsos ... quando non homines ... tales sunt timendi et
... plaga dei ... ... quod in epistola ... est ... non solum in ...
... sed et ... qui auferunt bona spiritualia ad salutem pertinentia.

Omnis populus gemens et querens panem dederunt etc. Filii Israel ... et plaga dei
non venit super eos ... sunt et lauta vita ... Et qui fuit in capite ... et ... potestate ...
... fuit et quod ... sustinuerunt cum magno labore et dolore ... est quod dicitur Omnis populus eius gemens. Et libenter prolixisset si suffi... ubi ... et voluisset eis ...
... dederunt quod preciosa pro cibo etc. ... non volumus ... quod non solum ... sed et ... kazi pay ... Et qui ... valde ... multa ... ...
... et difficultate panem non ... et quod ... non ... alia preciosa et delicata non ...
sed et pane ... zan radi dali ... neotolik medicine ...
zlate by ... Et ... capitulo ... in epistola ... ut sic ...
... quod tales plage venirent adeo super eos, seu quod permissione divina ... 4 ...
lege ... Omnis populus eius gemens ... adhuc ... quo ... ista ... in bonis et malis ... et ...
... vobis mala obstinati ... in magnis tribulacionibus et ...
adhuc nolunt intelligere et evigilare. Et querunt adhuc panem non bonum sed malum ...
Prov. 20. Suavis est homini panis mendacii. Et Prov. 4. Comedunt panem impietatis et vinum ...
... adhuc ... in hoc tempore flebili et periculoso ... quarunt malicias et nequicias quod sunt panis
mendacii ... non aliud ... nisi se ipsos et animas decipiunt. Dederunt etc. ... ...
... valde malum quod sequitur Dederunt quod preciosa pro
... pro ... pro ... et ...
malicia et nequicia ... Dederunt ... duo mala ... populus meus etc. ... tales
omnes qui te dereliquerunt et recesserunt ... in terra scribentur. In bonis ... plerumque ... ita ... tales
isto tempore periculoso et flebili cum labore et difficultate querunt panem sicut illum ... x' ...
... panis vivus qui de celo descendi, quod non solum in pace et ...
... non ... in pane oblivisci ... nejadali ...
plerumque ... quod sequitur Dederunt quod preciosa pro cibo. Hoc est quod volentes in pane ...
digne degustare omnia que sunt corpori placibilia et delectabilia, et immo ... preciosa ...
... cogitando ... x' Et Johannis 6. Panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita ...
... omnia faciunt que deo placent ... humiliant se coram deo et indignos ...
... et ... omnia que precepta sunt vobis dicite quod servi inutiles sumus ...
... sicut ... Vide domine ... delectabilis qui se sic humiliant adversando patiendo et
... ad salutem ... non obmittendo etc. Apoc. 21. Absterget deus omnem lacrimam ab oculis eorum
et mors ultra non erit, neque luctus neque clamor neque dolor erit ultra.

O vos omnes qui transitis per viam attendite etc. Trenorum 1. ... est quod ... corpus
... capud oculos manus et pedes et alia membra. Sermones ... que sunt de populo corpore
... de populo capite ... decore et capite ... ...
... ... O vos omnes etc. ... videte ... bona auferendo
et mala ... Et locutus est deus in pluribus locis. Et specialiter Ysa. 4. ... vobis
quid ego faciam vinee mee ... ... omnes ... ... divina ...
... omnes ... et ... ... custodiam ...
... ...
... ...
... O vos omnes ... qui transitis per viam salutis ... ...
... ... pati pro vobis ... ...

impiis et peccatoribus. Et ipsa illi qui fuerunt [illegible] quia luc. 22. 8° hic facite in meam commemoracionem. Tales ergo de
bent cogitacione et devote in cordibus suis involvere, quando a Iudeis ligatus, colaphizatus, consputus,
dampnatus ad mortem iudicatus, et flagellis in cruce suspensus, felle et aceto potatus etc.
Et sequitur. Hec lectio lamentacionis, quia in captivitate castigacio. Qui enim celestis castigavit eum pro peccatis nostris. Deus
Isa. 53. Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra; disciplina pacis nostre
super eum, et livore eius sanati sumus. Omnes nos quasi oves erravimus, unusquisque in viam suam declinavit.
Et posuit dominus in eo iniquitates omnium nostrum. Gregorius ait: passio Christi [illegible] bona facit. Primo ostendit quantum
deus odit peccatum, pro quo tollendo seu delendo filium sic crudeliter occidi voluit. Secundo ostendit quantum deus
diligit genus humanum, pro quo redimendo filium tradidit. Tercio timorem dei inducit, quia si in viridi
ligno hec faciunt, in arido quid fiet. Quarto ut pacientes simus instruit. Quinto penam nostram dulcescere facit. Sexto spem
veniae dei nobis [illegible] tribuit, quia cum sic brachia in cruce extendit, sic amplexatur
penitentes, sic peccatoribus orat, cum revertenti veniam negabit. Septimo ad [illegible]
inducit. Christus cum si voluisset de cruce descendere potuisset, sed non descendit, ut nos ergo [illegible]
Christus ergo caput ecclesie loquitur hic ad suos electos in tribulacionibus positos dicens: O vos omnes
qui transitis per viam, scilicet arte tribulacionum et persecucionum que ducit ad celum, attendite et videte
si est dolor sicut dolor meus. Per que verba animat et confortat suos fideles ne in tribulacio
nibus et persecucionibus deficiant, ad ipsum respiciendo et eius exemplo [illegible] ad Hebr. 12. Recogitate
eum qui talem sustinuit a peccatoribus adversum semetipsum contradiccionem, ut non fatigemini animis vestris deficientes.
Et 1 pe. 2. Christus passus est pro nobis, nobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia eius. Propter hec ergo verba prophete
hortantur ad pacienciam, [illegible] quia ira dei et proximi mitigat. Prov. 15. Paciencia lenit
principem, et lingua mollis confringit duriciam. Item ibidem 15. Vir iracundus provocat rixas; qui
paciens est mitigat suscitatas. Secundo est quia sapienciam hominis probat. Prov. 19. Sapiencia viri
per pacienciam noscitur. Glossa: [illegible] tanto minus ostenditur doctus, quanto minus paciens. Prov. 14
Tercio est quia fortiores et nobiliores adversa sustinere et non nobis placere. Et est quia honorem
paciencia opus perfectum habet. Glossa: [illegible] paciencia non vincitur, perfectus esse probatur. Luc. 21
In paciencia vestra possidebitis animas vestras. Quartum est quia regnum celorum parat. Act. 14. Quia per multas
tribulaciones oportet nos intrare in regnum dei. Item paciencia in tribus agnoscitur. Primo in contumeliis verborum. Unde
[illegible] latrat illata contumelia probat. Secundo in molestiis corporum. Act. 14.
Si quis percusserit te in dexteram maxillam tuam, prebe ei et alteram. Tercio in dampnis rerum. Act. 14.
Et qui vult tecum in iudicio contendere et tunicam tuam tollere etc. O vos omnes qui transitis per viam, scilicet ar
cta [illegible] vobis dicitur, vestra hominibus in tribulacione et temptacione positis, qui revertat ipsa ad
bonos et non ad malos. [illegible] dei quasi nos quia sic magis dominum deum quasi se provocaret respiciens
de quo patet supra, ubi dicitur: Si posuisset faciem vestram ut ingrediamini Egyptum etc.

De excelso misit ignem in ossibus meis etc. Nos prophetarum dat non corporibus
[illegible] quando Chaldei venerunt in Ierusalem, sed et facti prophetae dicitur De excel
so misit ignem, et civitatem vastaverunt, et templum
[illegible] et hic sentenciam prophetam dicitur: De excelso misit ignem in ossibus meis. Timore et timore magno
[illegible] sed non corporis optimus, sed est intimus timores et terrores magnos. Et erudivit me. Et est hic
[illegible] sed est in plecta sunt Luc. 21. Dicitur quando arescet homines pre timore etc. Ossa propria
firma et solida seu dura, carne desuper substituta. Similiter fortiores et fortiores in
[illegible] est vel ignis hic est vindicta de excelso, id est a iusto dei iudicio. De quo
vindicta [illegible] Deut. 32. cum dicitur: ignis succensus est in furore meo, et ardebit
usque ad inferni novissima. Et Apoc. 20 de Gog et Magog. Et erudivit me. Consulti et
[illegible] Dolo vocato [illegible] quia vix per ignem et alia mala ad se venimus et corrigimur. Eorum
[illegible] Floc. est hic propheta de bono igne spiritus sancti quo
deus dat suis fidelibus positis in tribulacionibus et adversitatibus, ut sciat eum timere et pec
[illegible] Expandit rethe pedibus meis. Dicit sicut [illegible] pro peccata delicta, quia nullibi potuit
[illegible] Dicit et hoc est: quia ubi sperant adiutorium, ibi non est, in uno magis
[illegible] Ezec. 28. De ipsa semitis vias tuas. Et Isa. 28. Formido
et fovea et laqueus super te, qui habitator es terre. Et infra: Qui fugerit a facie formidinis
[illegible] in fovea, et qui se explicavit de fovea tenebitur laqueo. Apoc. 8. Ve ve
ve habitantibus in terra. Et ait [illegible] recia [illegible] sunt ubique expansa, [illegible] quod possit

ea effigie Mat. xxiiii. Si possibile est et electi seducentur et in errorem mittentur. Sicut sepe
Sicut pisces capiuntur hamo sic homines in tempore malo. Sic Eph. v. Videte fratres quomodo caute
ambuletis non quasi insipientes sed ut sapientes, redimentes tempus quoniam dies mali sunt. Mala ad correptionem
dominus deus ut frequenter permittit propter bonum ut sic hoc eo citius convertantur ad creatorem suum. Et posuit
me desolatam. scilicet a sponso suo Christo. a contritione. devota oratione
Amos v. Dies domini ista tenebre et non lux, quomodo si fugiat vir a facie leonis et occurrat ei
ursus, et ingrediatur domum et mittat manum suam super parietem et mordeat eum coluber.
Et propterea hec littera Aleph ... in tempora ... et sit magna ira dei ...
ignis accensa ... quia hec est comagna ira et vindicta dei quia corda hominum
non sunt contra se accensa

Vigilavit iugum iniquitatum mearum etc.

Quousque homines libere peccant et nec peccatis suis ... omnia
allevia et modicum ponderant et de futuris non curant, ymmo sic se gerunt, quasi dominus deus peccata
corporis diligeret vel non deus sciret. Sed cum plage et vindicte veniunt, tunc oculos aperient
et cognoscent quomodo peccata corporis domino displicebant, et quomodo dominum per ea irritabant.
Sic fecit populus iudaicus seu israeliticus ... hic scilicet ... Vigilavit iugum iniquitatum
... cum ipsi peccando et multa mala contra deum faciendo obliviscebantur, dominus deus ...
... sed quasi ... peccata corporis ... scilicet ... Iuda ...
dominus deus peccata ... a multis temporibus perpetrata et commissa nobis ad memoriam ...
plagas et vindictas in nobis ostendendo et iram dei celatam ostendendo. Eze. ix. Iniquitas
domus Israel et Iuda magna est nimis, et repleta est terra sanguinibus, et civitas repleta est
aversione. Dixerunt enim, reliquit dominus terram et dominus non videt. Igitur meus non parcet
neque miserebor. Iniquitates corporis super caput eorum reddam. Iere. i. Factum est verbum domini ad me dicens
Quid tu vides Ieremia. Et dixi Virgam vigilantem ego video. Et dixit dominus ad me bene
vidisti quia vigilabo ego super verbo meo ut faciam illud. Applicat ad peccata ... seu ...
... convolute sunt et impositae ... et oneratae ... sic peccatores propria peccata ...
mee super gressus sunt caput meum, et sicut onus grave gravate sunt super me. ...
seu onus vindicta et pena ... si non alias saltem tempore vindicte peccata ...
Convolute sunt, sicut in globo florum apparent singula parva, et tamen sunt valde multa
et hoc patet cum globus dimittitur seu distrahitur. Sic peccata nostra nobis apparent parva
et levia, sed veniente tempore vindicte, tunc ... nobis et erunt ... quia sunt ...
et mensura ... inseparabiliter pena et vindicta. Ascenderunt in posite collo meo, per que
... Isa. iii. Pro eo quod elevate sunt filie Syon et ambulaverunt
collo extento et nutibus oculorum ibant et plaudebant ... dominus vertex filiarum Syon et dominus crines
earum nudabit. Per collum quod est medium inter caput et corpus, significantur rectores ecclesie ...
Cant. i. Collum tuum sicut turturis, quia debent gemere peccata sua et aliorum et soli boni
oportet alios ... qui non hic neglexerunt, ideo vindicta ... super colla
eorum ... patet Amos iiii. quod pertinet ... principes ... in pabulis. Vos
audite verbum hoc vacce pingues que estis in monte Samarie, que calumpniam facitis egenis
... dominus ... in sancto suo, quia ecce dies venient super vos et levabunt vos in contis, et reliquias
vestras in ollis ferventibus. Infirmata est virtus mea ... qui ad ...
bonum opus valent, in advocatia et malicia ... Tales ...
... ut ... et penas habeant, et ideo sequitur
Dedit me dominus in manu de qua non potero surgere. ... hec littera ... quia ...
...

Abstulit omnes magnificos meos dominus etc.

... principes
et prophetas. Isa. iii. Ecce enim dominator dominus exercituum auferet ab Ierusalem et a Iuda validum
et fortem, et omne robur panis, ... est magne ire dei et vindicte, quando aufert
bonos rectores spirituales et seculares, propter quod sequitur hec littera Samech, que ...
auxilium. Magnum enim auxilium facit dominus deus civitati, quando dat bonos rectores.
Vocavit adversum me tempus. scilicet ire et vindicte, in quo sic ... me et ...
... radice arboris posita est. Deus tempus ...
... tempus ... iudicabo. Eccl. iii. Tempus flendi tempus ...
Torcular calcavit dominus. ... dominus torcular calcat, quando permittit adversitates
et tribulationes super peccatores. Apoc. xix. Vidi celum apertum et ecce equus albus ...
et ipse calcat torcular vini furoris ire dei omnipotentis. ... quia torcular
calcat quando suum sanguinem propter nos ... vini ...

Idcirco ego plorans et oculus meus deducens aquam

Jer. 9. Quis dabit capiti meo aquam / et oculis meis fontem lacrimarum / et plorabo die
ac nocte interfectos filie populi mei. Sequitur quia longe factus est a me consolator. Ysa. 59. dicitur Non
est abbreviata manus domini / ut salvare nequeat / neque aggravata est auris eius ut non exaudiat / sed iniquitates vestre
diviserunt inter vos et deum vestrum / et peccata vestra absconderunt faciem eius a vobis ne exaudiret.
Manus enim vestre pollute sunt sanguine / et digiti vestri iniquitate / labia vestra locuta sunt mendacium
et lingua vestra iniquitatem fatur. Et sequitur facti sunt filii mei perditi scilicet per suam ypocrisim et
vitam malam. Job. dicitur Gaudium ypocrite ad instar puncti / ducunt in bonis dies
suos / et in puncto ad inferna descendunt. Sequitur quia invaluit inimicus scilicet diabolus cum suis membris
et sua potestate. Et Hieronimus habet litteram aliam / quod in epistola. fontes ut oculi [illegible] insuper quia
omnia talia eveniunt / primo ideo quia delinquunt deum fontem vivum / et quasi sunt ad modum
Jer. 2. Duo mala fecit populus meus / dereliquerunt me fontem vivum / secundo ut salte peccatores
mala oculos aperiant / et suam maliciam cognoscant / et lugeant super ea. Ysa. 28. dicitur
quia sola vexatio dabit intellectum auditui.

Expandit Syon manus suas non est qui consoletur eam

¶ Locus iste ab hinc de Syon qui de peccato [illegible]
Lamentationis. Multociens homo non solum ore loquendo vel oculis flendo / sed et manus complodendo
ostendit / confirmat dolorem suum / ymmo multociens homo quando dolorem magnum ore non potest explicare solum
manus complodendo insinuat dolorem. Sic sepe contingit mulieribus in partu / que quando pre dolore loqui
non possunt / tunc manus complodunt. Hieronimus in [illegible] quod in epistola [illegible] qui
tantum dolorem patiuntur ut [illegible] quod nulla oris sermo possit hic explicare. Sic enim cum in parte
fuit non solum pedes in [illegible] huius mundi [illegible] sed et manus. Sic equiso tempore
plenus ad eos per peccata premisse. Sic ecclesia tunc in plena [illegible] medicos / sic nunc in
tribulationibus et difficultatibus [illegible] manus at suis opera [illegible] multociens contingit quod homines in tribula-
tionibus positi plus prestant in operibus / quam in prosperitate et pace huius mundi.
Non est qui consoletur eam. Sequitur Cadent a latere tuo mille / et x a dextris tuis [illegible]
ad te non appropinquabit. Exemplum cum deum verum consolatorem abiecerunt / alibi eos consola-
tionem invenire non potuerunt in iniquitate et opportunitate. ¶ Sic nunc multis contingit quod in mundo consolationem habent
et in tribulationibus plus quam in deo confidebant. Jer. 17. Maledictus homo qui confidit in homine / et
ponit carnem brachium suum / et a domino recedit cor eius. Sequitur Mandavit dominus adversus Jacob
Per hec tria nota sunt que dicebantur Syon / quod Jacob / quod Jerusalem. Syon in epistola specu-
latio / et significat statum contemplativorum sive sacerdotum / qui soli contemplantes bonum / debent sollicite vigi-
lare / et curam deorum habere. Jacob in epistola luctator / et significat statum officialium secularium / qui
debent luctari seu laborare pro communi bono / bona promovendo et mala destruendo. Jerusalem
in epistola visio pacis / et significat statum laboriosorum qui in pace et unitate fidei debent vitam
laboriosam ducere. Contra quod omnes declinaverunt / et sunt in oculos [illegible] Ideo maledicti sunt
ubi nunc quod dico est [illegible] dei / una generalis quod omnes simul fiunt / et homines mali et
demones [illegible] non intelligunt fuit factum [illegible] et cetera. ¶ Alia specialis fiunt / quod illi soli fiunt
qui sunt in ira. Sequitur Facta est Jerusalem quasi polluta menstruis inter eos / per peccata sua erat abhomina-
bilis non solum coram deo sed et coram hominibus. Luc. 21. Cum videritis Jerusalem circumdari ab exercitu [et cetera]

Iustus est dominus quia os eius ad iracundiam provocavi

¶ Multi dicunt deus in tribu-
latione aperit oculos
qui corpus cognoscunt / et cum vident se correptioni subiacent. Jer. in pro 102 et in pro Jerusalem
hic scilicet consideratio divina iustitia in destructione Jerusalem per divina offensa / propter quod dicitur Justus
est dominus. David. Consummati in que egimus recedentes a te. Sequitur Apoc. 19 ubi habetur
audivi quasi vocem magnam turbarum multarum in celo dicentium Alleluia. Laus et virtus et gloria deo
nostro / quia vera et iusta iudicia eius sunt. Vos autem non solum pro preteritis delictis sed et presentibus in fine pa-
tientiam [illegible] et persimus nos coram deo sicut decet / si pro quo dolor magis eum provocamus
et contra malitia et [illegible] Sequitur quia os eius ad iracundiam provocavi / tunc cognoscendo legem eius
quam ipsi data et promulgata. ¶ Sicut non solum bonos alloquebatur deus / Dicit vobis os quod [illegible] prima et
sic non solum bonis sed et malis aperit et ostendit dolorem suum. Attendite obsecro universi po-
puli et videte si est dolor sicut dolor meus. Et per omnibus quam revelat cum enim homo dolore
aliis proponit / et compatiuntur eius videns aliquo dolor mitigatur et alleviatur. / Sic autem
de dolore sic est et de gaudio quod homo habens aliquod bonum / et gaudens dicit quod aliis in
notescit in bonum et gaudium / ut in bono et gaudio sit aliquo participes. Sequitur per recita et
narrabo vobis quanta fecit dominus anime mee. / Et Maria Elizabeth / Et Luc. 1. [illegible]

virginea in te eis / gravant ancias et viduas / ut consularent' cum ea de sua dolore patrie, atque in [illegible] sunt ut simul cum illis dolerent. unde Ysa. 33. Angeli pacis amare flebunt etc. At hic non tamen ut sibi [illegible] ledunt / sed ut seducant / ne filia eius eveniant. Genesis 39 de divite epulone qui conditorinatis / petiunt mitti ad fratres ne venirent ad eum etc. Virgines mee et iuvenes mei abierunt [illegible] dicit virgines eius squalide / hic vero quod abierunt in captivitatem. Babilonica christiani et iuvenes christiani sunt in captivitate demonis per baptismum. Nunc autem mortui sunt quo tales sunt in manu eius per ritibus in corpore et anima.

Vocavi amicos meos et ipsi deceperunt me. Tempore pacis et fortune in [illegible] erat consortium cum egipciis in quibus multum sperabat et confidebat. quod sic tempore pacis et prosperitatis sunt amici et fautores sic et tempore tribulationis seu necessitatis / quod tamen in tempore fuerunt suspecto quod corpore locorum. hec dicens Vocavi amicos meos hec est spiritualis applicacio cum hoc in persona nostra abstractis despiciuntur in quibus confidebat talis autem amicicia quam sit inter peccatores sibi in malo consencientes et applaudentes seu adulatores / quia quod coram deo non est, non potest diu stare. Nunc autem non solum in morte sed et valde proprius rupi. talis amicicia unde Math. x. etc. Tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium / et insurget filii in parentes / et morte afficient eos / de talibus non qui sunt amici solum in pace et prosperitate dicitur Ecclesiastici 6. Est et amicus socius mense et non permanebit in die necessitatis, qualis fuit Iudas traditor, quem Christus non solum socium locavit sed magistrum. qualis amicus non fidelis seu amicicia durat non solum in prosperitate sed etiam in adversitate qualis amicus fuit Christus Iohannis 13 cum dilexisset suos qui erant in mundo / in fine dilexit eos et Ecclesiastici 6. Amico fideli nulla est comparacio et non est digna ponderatio auri et argenti contra bonitatem fidei illius amicus fidelis medicamentum vite et immortalitatis et qui metuunt dominum invenient illum etc. Sacerdotes mei et senes. O quam multi tempore pacis periculosi tam in statu spirituali quam seculari perierunt in anima / et maxime in imitacionibus alii per superbiam / alii per luxuriam et gulam / alii per cupiditatem et avariciam quia quod quarebant sibi cibum / hoc est quod magis in spiritualibus [illegible] corporalibus quam spiritualibus / plus per [illegible] qua etiam et multi heu in talibus perierunt morte corporis / per quod timendum est ne pereat et morte in finali. unde Ioh. 12. Gemini autem animam suam perdet eam / per quod Apoc. 18 [illegible] mortui quia in domino moriuntur [illegible] at sic hoc est sacerdotes quod in tempore pacis vocati cum multotiens tales in pace et prosperitate rememorati et noluerunt audire et quanti a sua malicia. unde prov. 1. Vocavi et renuistis extendi manum meam et non erat qui aspiceret, despexistis omne consilium meum et increpaciones meas neglexistis / ego quoque in interitu vestro ridebo et subsannabo vos cum quod tenebat advenerit etc.

Vide domine quoniam tribulor, venter meus conturbatus est. Tenebris debet quod homines in tribulacionibus positi non debent desperare, sed quasi toto corde debent clamare ad dominum et auxilium postulare dicens Vide domine quoniam tribulor. in tribulacionum pavior et [illegible] conturbatus est venter meus. i. mens mea in te [illegible] Vide quod oculo tue misericordie quod vidisti populum in Egipto / et misertus eius cum liberasti et adiuvisti Vide oculo gracie quo vidisti Petrum, Paulum, Mariam et cetera. venter meus i. mens mea / sic cum venter recipit cibos sic mens doctrina et verbum dei corpori similiter in partu qui cum dolore parit / sic anima bona opera. Apoc. 12 etc. cruciatur ut pariat. Math. 24 et hoc fit propter hoc quod fides pura et dilectio modica per quod Math. 24 orate ne fiat fuga vestra in hyeme. Ubi prevenit defectus caritatis et perturbatur de sensibus dei sic ecclesia etc. cum dicit re plena sum. Et quales caritudo fuit fidelibus et vexacio quam per [illegible] legatum a papa in Ollanda consuetum est factum venale corpus et sanguis Christi etc. [illegible] tamen unde hic vero non per implevi et Math. 24. Et nunc tribulacio qualis numquam fuit etc. foris interficit gladius hoc est inimici apertum persecutiones [illegible] et domi mors hoc est domestici perversores et seductores Math. 24. surgent pseudo Christi et pseudo prophete. Apoc. 9 de locustis.

Audierunt quia ingemisco ego et non est qui consoletur me Debet dolor amicis sint et iniquitas quam solum sunt ab amicis decepti sed et ab inimicis derisi unde in persona corporis locorum dicens Audierunt quia ingemisco etc. Omnes inimici mei. Quod autem tunc hoc impletum est sic et nunc multo magis impletur quod omnis gaudet de malo aliorum. Et impletur verbum Math. 24. Et refrigescet caritas multorum et odio habebunt invicem. Et hoc possit hic exemplificari quia et quanta odia creverunt seu abundaverunt. Et specialiter hec littera cum quod in tempore presenti debentur / [illegible] cum cum tales frigent in cordibus, ideo strident contra alios / et habent rancores odia etc. Sic et de capite nostro. Quo est quod nunc non tamen in iniuria sibi facta sed et deridebat et insultabat seu blasphemabat dicens unde Treni. 2. dicitur plauserunt super te manibus suis omnes etc.

... Reg. 2 p. 1o scribitur qui saul et ionatha fuerunt victi a philisteis dicit propter
... nolite annunciare in geth neque in compitis ascalonis ne forte letentur filie philistinorum ne
... Sed dicit prophetia Sic qui in scriptis dicit hic ieremias quod in tali desolacione et tribulacione
... vrbis ut cognoscat hec eis euenisse ex iusta dei permissione. Ideo sequitur
qui tu scripsisti hec ex consilio iusto et occulto iudicio permisisti sicut Jer. xxi. dicitur Ecce ego
mittam et assumam vniuersas cognaciones aquilonis dicit dominus et nabuchodonosor regem babilonis
seruum meum et adducam eos super terram istam et habitatores eius. Videntes autem iudei quod
... et conculabuntur et ... tribulabuntur subiungit **adduxisti diem consolacionis**
... Jer. xxv. dicitur Cumque completi fuerint anni lxx visitabo super regem babilonis et super gentem
illam dicit dominus **Et in terra** Ecce in ciuitate in qua inuocatum est nomen meum ego incipio affligere
et vos quasi innocentes et immunes eritis non eritis immunes. j. pe. 4. Tempus est ut incipiat
iudicium a domo dei Si autem primum a nobis, quis finis eorum qui non credunt euangelio

Ingrediatur omne malum eorum coram te etc. Hec verba sunt in persona seu ex parte
iudicii malorum ut dixi ... et hec ... eorum mereri ... correccionem et vindictam veniat in sui et dei ...
vindemia eos sicut vi. me Et ... ... thau quod in scriptura signum ... sicut ...
tribulacionibus in tempore vindicte ... qui deprecati dolent et humiliantur coram deo ... ...
non dolent super sua et aliorum peccata, sunt in magno periculo, et tendunt ad dampnacionem ... ...
... omnes qui thau signum non habuerunt in frontibus suis, debuerunt occidi et ... ...
... quod dicit apertum est sigillum quintum, vidit Johannes animas in ... ...
... qui clamabant voce magna ... ... Apoc. vi. scribitur vbi dicitur ... ...
... tuo, ut loqueretur peius bonum et ... in ... tua ... ...
... ... et dedue eos in manus gladii, fiant vxores eorum viduae
... morte juuenes eorum confodiantur. glossa in prophetia ... ...
... hominem a sua malicia ... et nullo posset proficere, posset
petere vindictam ... ... adeo sicut ... ut salute sit monendum. Et ...

Quomodo obtexit caligine in furore suo dominus filiam syon :-
... Lamentacio secundo alphabeto et prima lamentacio ... ... et ...
admiratiua **quomodo obtexit caligine** id est maxime tribulacionis, ... **peccata** ... **in terra** ...
... ad statum summe miserabile, **et non recordatus est scabelli pedum suorum** ... ...
intelligens enim prophetia ... dei quod ... qui debuit ... ... diligere, et ...
maiore ... deo vnde ... ... quem ... elegit, et ... ... exaltando
... malicia et ingratitudine deum prouocauit, et admirandia ...
... ... humiliatum et adeo ... ... admiratiue dicit **quomodo obtexit caligine**.
... hec littera **Aleph**, que in scriptura ... doctrina, ... valde vtilis ...
... et cognoscere, qui patitur plagas adeo ... ... quod patitur. Sic
... **Sic et 1o et 3o**, ponitur in ... seu in ... ... **quomodo** admi
... in malis et tribulacionibus, quomodo super ... plura quam ... ...
... prophetarum ponitur hec dictio quomodo, ... seu ... ...
... et ... secreta iudicia dei intellexerunt ... et nos ...
... miraculum non ... ... quod ... permisit dominus deus, ... illis que ... ...
... malicia, et ... bonum. Omnibus fidelibus ... ...
... quomodo ... ... possent cognoscere, et cognoscendo
... quomodo ... ... **quomodo cecidisti lucifer**
... qui ... angelica natura ... non fuit ... ... seu ... sic ego
... primorum parentum, qui ... in magna ... ... et ... ...
... ... cogitando ... ... fiebat delapsus et ... ... et ... ...
... ne ... ... ita ... ...
... non ... in ira ... tuo **Sed filia syon** id est ... ...
... et ... non ... ... multa mala ... et ...
... id est qui lucifer ... ... et ...
... **quomodo obtexit caligine** ... dominus est obtenebratus seu ...
... bona obtenebratos ... ... sicut ... ...
... ad ecclesiam, in qua illuminacione et eleuacione ... et ...
zastienil, že si gnieu zapomanul se ... ...

bohemi obierali / arouniem welibe vtiesenie a bo chame mieli / hec obumbracio est sicut qui dixit Et nox illuminacio mea in delicijs meis Sed tunc sunt mesto qui mercit sunt remedij
mentibus Vnde hec at fuit dispositi non solum alia bona facere sed et multa pati et suffere pro deo
Alia obumbracio est mala qui homines propter sua malicia et consuetudinem sic sunt a deo delicti in
tanta cecitati qui deum talingia seu nube obumbrati qui non possunt deum cognoscere ad celestia
se elevare neque ea appetere Vnde ysa. lx. Surge illuminare ierusalem quia venit lux tua et gloria
domini super te orta est Et postea adpositum Ecce tenebre operient terram et caligo populos utique
ab obmissione et obumbracione tales in dispositi sunt ad omne bonum Vnde tales in aliquibus
nesciunt quid ut innuunt et blasfemant Vnde deut. 28. dicitur percutiat te deus cecitate et
amencia ut palpes per terram in meridie hec quod admirans feras et quod ob. 4. Et inde
discordie rixe. guerre. bella. et omnia ista mala sunt nisi quod hec non est prior sancta per
dicta per baptismum effecti qui stabellum et templum dei Vnde ysa. vi. Celum in sedes est in tales
mentes pure et caste. et celestes Scripitatur deus ecce Iacob et Iuda ite ipse domini
quod debet vicia pupillata et fide cognoscenti verbo et opere quibus vita sua sancta et deo in
lux Vnde quod et sancti est per apostolorum et per pristinos annos in quibus fuit cor unum et
anima una in quibus erat dilectio magis pudicitia castitas humilitas pacientia fides spes et
caritas Nunc autem sed illis omnibus ipse regnum est privatum iam cum non est tanta gloria qui quando
qui unum cor et anima una Ergo sicut impleta verbum fecit dictum scriptum deus Vnde ro. i. dixit
Cum cognovissent deum non sicut deum glorificaverunt propterea tradidit eos in reprobum sensum in
illa quia via lata intravit quod ducit ad perdicionem quia est vita ociosa voluptuosa et inmunda
Tales per baptismum et alia beneficia dei adeo recedentes est admundum se gerentes
sunt magis abhominabiles coram deo quam iudei vel gentiles Deo destruxit inimicos
Intus est talis ipse cecitatis quia iam multa mala non possunt cognoscere et de illis deo
te et quod est in cecitatis permittit multa mala ut saltem per ea sensibilia veniant
ad spiritualia Destruunt ea divicie pulcritudo seu decor et alia que placita sunt Vnde
ysa. v. dicitur Ve qui coniungitis domum ad domum et agrum agro copulatis Dimittit
quod deus ve opus quod homines cognoscent scriptum Iacobi v. Agite nunc divites plorate
ululantes in miseriis vestris que advenient vobis divicie vestre putrefacte sunt et ve
stimenta vestra a tineis comesta sunt et erugo eorum testimonium vobis erit et manducabit
carnes vestras sicut ignis thesaurizastis vobis iram in novissimis diebus Ecce quod domini decore
in fidere sunt ac quod sunt templum dei vel debet esse amiserunt et non curaverunt Ideo deus
eos etiam aufert et permittit aufferri decorem corporum seu corporis placitum quod homines pupillabat
coram aliis se ostentando Cuius figura est quod est in Ezechia quia ysa. 39 ubi scribitur quomodo muneris
venientibus de babilone omnes thesauros ostendit qui missi fuerant dixit Audi verbum domini
exercituum Ecce dies venient et auferentur omnia que in domo tua sunt et que thesaurizaverunt
patres tui usque ad diem hanc in babilone non relinquetur quicquam dicit dominus

Confregit in ira furoris sui omne cornu israhel

Per cornu sunt potestates regia
est tempore scilicet fuit privati quia tribus Iuda de qua reges processerunt fuit in captivitate una cum rege
suo et impletum est quod dicitur hic per sanctum Confregit in ira furoris Hoc est autem tales potestates fuit alta
laboriosi parentes sed et tales quod sunt in statu potestate regia et dicuntur qui ea abutuntur Vnde pro-
verbia Iohannes vocans eum ipse malum et in fidelem tunc sub regibus et principibus babilonie
dicit quod dicat in corde suo sicut ipse Sedeo ut regina et vidua non sum et luctum non
video Ideo in una die venient plage eius Et ipsa fflebunt et plangent se super eam
reges terre qui cum ea fornicati sunt Vnde Apoc. 13. Apocalipsi qui cum tales refrigescet et tu
estas abundabit ipse malus et bestiales dicebat et credebat virtuti dei quibus hec
habit in cornua pro eis hoc est reges huius mundi ubi sic dicitur Vidi bestiam ascendentem
de mari et habentem capita vii et cornua x. Et ipsa et datum est illi bellum
facere cum sanctis et vincere eos Et ipsa reddabunt ea omnis expenoia non est scripta Zacharie
levavi oculos meos et vidi et ecce iiii cornua Et dixi angelo qui loquebatur in me
quid sunt hec Et dixit ad me hec sunt cornua que ventilaverunt in populum iuda
et israhel et ierusalem Et ostendit michi dominus iiii fabros Et dixi quid isti veniunt facere Qui ait
ut deiciat cornua gencium que levavit cornua super terram iuda Est autem aliud
cornu in potestate regum spiritualium sicut est cornu x. In maxime augmentum de eadem pluritas cum
huius in mundo non sunt potentes nec habuit multos reges potentes et nobiles sed magis
potentes et valde fortes quibus reges et principes huius mundi fortissime ventilabant
de quo cornu in potestate loquebatur Zach. dicit Suscitavit deus de israhel quia vicit et fit

·2·

depositi plebs sue. Et erexit cornu salutis nobis. Ezechiel [illegible] temporibus antichristi [illegible] mundi ... multa mala [illegible] cum [illegible] mortalis peccat ... iam carnaliter hec est fortitudo [illegible]

Tetendit arcum suum quasi inimicus et firmavit dexteram suam etc. ... ecclesia ipsa multa bona adversitatis accepit, et non fuit dedit [illegible] deo que ... de penis et vindicti illorum quod Tetendit arcum suum contra ei multa [illegible] bona et moniti sunt, et de his nostris ... deus tetendit arcum. [illegible] suis fulgura [illegible] vibrat, arcum suum tetendit et paravit illum. ubi per gladium fit plaga manifesta, per arcum autem qui a longe volat, fit plaga occulta, per arcum fit abdita [illegible] [illegible] et ait dominus de celo [illegible] premittit plagas super homines, sed per diversas [illegible] ut apostoli [illegible] purgentur. ... qui se aliquid estimabat [illegible] super ... ut ingrata et domus dei magis peccaverunt, super ... ut [illegible] sicut [illegible] apostoli 1 Cor. 12 ubi [illegible] ne magnitudo revelacionum extollat me ... ut [illegible] qui [illegible] sicut [illegible] qui minuant [illegible] [illegible] Qui nocet noceat et qui sordidus est sordescat adhuc. ... [illegible] non [illegible] dominus plagas a deo premissas [illegible] se aptare, ut posset iram dei mitigare, et primo per castitatem, secundo penitenciam et contricionem, sicut dicitur Luc. 21. Tercio per dolorem de peccatis et questionem [illegible] ... quod dicit Joel ... [illegible] ... [illegible] [illegible] ad dominum [illegible] ad dominum [illegible] [illegible] et vinces [illegible] cogitat quid futurum sit ... Sed heu hodie quam multi ... [illegible] sicut de illis dicitur ... Isa. 22. [illegible] dominus in die ista ad planctum et ad calvicium et ad cingulum sacci et ecce gaudium et leticia occidere vitulos et comedere carnes et bibere vinum, comedamus et bibamus cras enim moriemur.

Sed firmavit dexteram suam quasi hostis, cui nullus potest resistere, ut patet [illegible] vel aliquid contra ... hostis sit ... Sap. 11. [illegible] nichil odisti eorum que fecisti, quasi hostis ... [illegible] nos per infidelitatem et maliciam nostram [illegible] hostes [illegible] [illegible], et occidit omne quod pulchrum erat visu. [illegible] cum [illegible] quod quondam erat in primitiva ecclesia multis [illegible] iam [illegible] non [illegible] spiritualis [illegible] et [illegible] [illegible], quod erat pulcher aspectu [illegible] hec est in statu spirituali [illegible] bonum [illegible] in tabernaculo filie Syon.

Effudit dominus velud inimicus precipitavit Israel precipitavit etc. ... in brevi valde de loco deiecti sunt, depositi de locis ordinibus et dignitatibus sublimibus. Et ideo non [illegible] [illegible] ... ubi sicut vindicando commissa dei [illegible] domum Achab [illegible] Jezabel precipitavit [illegible] ornata [illegible] per quam [illegible] status spiritualium qui erat ornatus decore [illegible] et [illegible] precipitavit omnia menia et [illegible] et corpora in [illegible] istis temporibus quod non [illegible] municiones muri et [illegible] destruuntur. [illegible] dona que sunt [illegible] gracia linguarum [illegible] utilitate [illegible] fides spes caritas. Dicitur ... in [illegible] et humiliata, [illegible] cum qui debuisset ad ecclesiam primitivam [illegible] [illegible] non fecerunt, non sunt humiliati, et despicabiles [illegible] coram deo et hominibus [illegible] in captivitate.

Et dissipavit quasi ortum tentorium suum etc. ... filii Israel in pace et [illegible] [illegible] omnibus bonis habundavit [illegible] malicia et [illegible] [illegible] et completum est verbum [illegible] dissipavit quasi ortum tabernaculum ipse dei tabernaculo seu templo quod in ipso [illegible] sicut [illegible] habitare et locum ... de orto, quia [illegible] fructum bonorum operum facere [illegible] ... Cant. [illegible] soror mea [illegible] talis ortus fuit ecclesia primitiva, quod [illegible] [illegible] clausa erat timore magno dei, sicut dicitur Act. 2 quod fiebat omni anime timor [illegible] dei [illegible] florivit talis [illegible] per predicacionem apostolorum [illegible] prodigia fiebant per apostolos in [illegible] Act. [illegible] florivit [illegible] ortus [illegible] [illegible] qui [illegible] et una [illegible] fuit [illegible] in orto bono fuit [illegible] bone [illegible] fructus [illegible] in primitiva ecclesia multi boni fuerunt, qui [illegible] [illegible] [illegible] dobrych [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] temporibus antichristi omnia talia evanuerunt. Ergo [illegible] quondam [illegible] [illegible] dissipavit quasi ortum tentorium suum, sicut [illegible] [illegible] ... [illegible] Ergo non [illegible] verba [illegible] [illegible] et [illegible] ortus et destructa [illegible] templum [illegible] ... [illegible] tuba in Syon [illegible] ortus voluptatis [illegible] [illegible] [illegible] templum [illegible] spiritus [illegible] debet habitare. Et sic ortus faciet fructus bonos [illegible] [illegible] pax [illegible] [illegible] bonitas benignitas mansuetudo fides [illegible] [illegible] [illegible] castitas. Gal. 5. Dedit oblivioni dominus [illegible] adhuc [illegible] completum est

i(n)ter medios. Dicit ei quidam [illegible] in quibus querebat, et cum gaudio magno solemnizabat, per quod multa bona sunt privati. Dicit et nunc fit quod omnia etiam destruuntur, quia omnibus talibus abutebantur partes amicitia potestates, et seculares superbia [illegible] et alia multa quae [illegible] et ducunt in obprobrium et in [illegible] sunt. Et dedit dominus regem et sacerdotem. Vide Aggei ... [illegible] parti silenti vos. At recepistis devia, et scandalizastis plurimos in lege, irritum fecistis pactum Levi, dicit dominus exercituum. Propter quod et ego dedi vos contemptibiles et humiles omnibus populis. Et ostendit etiam Christus, quia [illegible] destructionem et [illegible] ad [illegible] de spiritualibus quam de secularibus. Dedit Christus [illegible] secularibus [illegible] operaribus [illegible] et ipsos agricolis seu vinitoribus, etiam ex statu [illegible] bonis fortune superbivit, et adeo se [illegible] Ideo non potuit effugere iram dei [illegible] eos adulatores corporum reges [illegible] testatur, qui adeo [illegible] et [illegible] lege passi sunt multa mala tam diu, quod omnis potestas regia de [illegible] est ablata et genus regale [illegible] non habuit depauperatum, quoque quem sit obnixisse et depauperato [illegible] est Christus cum in loco [illegible] non [illegible] in patria natus et in presepio [illegible] est depositus regia [illegible] qui [illegible] multo ei plus talibus dedit deus [illegible] quam regibus antiquae legis. ¶ [illegible]

Repulit dominus altare suum, maledixit sanctificationi suae. [illegible]

quod non solum reges et sacerdotes passi sunt, sed et loca in quibus fuerunt, et [illegible] non solum [illegible] sed et [illegible] hoc [illegible] impletur in [illegible] quia altaria et templa destruunt [illegible] propter malitiam factum non solum ab adversariis, sed illis qui venerunt ad [illegible] ne templa et arae [illegible] et destruantur, propter eorum malitiam et [illegible] [illegible] Vide [illegible] [illegible] si [illegible] vos et filii vestri non [illegible] mea [illegible] ¶ Et sciendum quod [illegible] sunt corda hominum, in quibus sunt [illegible] virtutes et bona opera, quae sunt [illegible] bonum. [illegible] patientia, castitas, fides, spes, caritas, [illegible] temperantia, [illegible] [illegible] sancta eucharistia. Vide Exo. 29. [illegible] altare [illegible] in [illegible] Talia altaria debent esse corda facta, in quibus debent offerri orationes devote [illegible] ¶ Tunc autem talia altaria destruuntur, cum homines per mortalia [illegible] ¶ Altare [illegible] est [illegible] [illegible] et [illegible] orationes [illegible] domino deo offerunt. Vide Apoc. [illegible] Johannes vidit [illegible] [illegible] [illegible] Dicit Christus sanctificationi, id est templo. [illegible] hoc est impletum [illegible] est [illegible] dei et impletur [illegible] templum spiritus sancti adeo dilectum et [illegible] Deut. 28. [illegible] [illegible] dei [illegible] et gratia dei privatur, tunc incurrit maledictionem, et de templo dei fit templum diaboli. [illegible] ibidem Deut. 28.

Cogitavit dominus dissipare murum filiae Sion. ¶ [illegible] et pastores hominum [illegible] quos [illegible] opponunt pro salute corporum [illegible] fuerunt prophetae et apostoli, per quos [illegible] muros [illegible] securi fuerunt de sua salute. [illegible] quod sunt [illegible] corporum et rectores [illegible] muros. Tales ergo muri [illegible] [illegible] multi destructi sunt, et [illegible] destruuntur, [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] sed ut [illegible] opera [illegible] et [illegible] [illegible] Act. [illegible] Vide Apoc. xi. [illegible] surge et metire templum [illegible] Item Apoc. [illegible] [illegible] et [illegible] fuit [illegible] illi [illegible] ¶ Dimittit autem dominus deus, ita ut [illegible] ad se [illegible] et se [illegible] [illegible] Ysa. 26. [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] Ysa. 9. [illegible] non est [illegible] ad penitentiam [illegible] Et non audit [illegible] Vide [illegible] [illegible] [illegible] et post [illegible] [illegible] Vide [illegible] [illegible] custodia [illegible] seu illi qui vigilat et custodiunt [illegible] custodia angelorum [illegible] [illegible] et murus [illegible] [illegible] [illegible] tales [illegible] non solum hominum bonorum sed et [illegible] angelorum [illegible] [illegible]

Defixae sunt in terra portae eius. ¶ [illegible] [illegible] [illegible] portas et vectes [illegible] Reges cum principibus [illegible] et vectes [illegible] [illegible] qui debent esse [illegible] et porta per quam alii debent intrare ad civitatem celestem. Ille ergo portae et vectes [illegible] [illegible] talibus [illegible] et mente sua [illegible] sunt magis ad terrena quam ad celestia. [illegible] Eripe me de luto ut non [illegible] [illegible] [illegible] et voluptate [illegible] [illegible] talibus avari et voluptuosi magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] portae inferi non praevalebunt [illegible] [illegible] celestibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] quam in celestibus [illegible] vectes non [illegible] timor dei, ergo [illegible] adeo mala. Vide [illegible] 21. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

120

[illegible] principes . i. vita ecclesiastica [illegible] ducentes [illegible] sunt seculares et spirituales [illegible] [illegible] [illegible] et de

[illegible] Apoc. [illegible] vbi dicitur [illegible] dexteram premium ne principes sint [illegible] et de plagis

Et Aggei 2°. [illegible] fuit in [illegible] non descendat [illegible] Vere non est lex. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] lex dei [illegible] [illegible] fuit Moyses [illegible] [illegible] faciebat [illegible] [illegible] [illegible] docere

[illegible] non et [illegible] est [illegible] non est [illegible] [illegible] multi et docendo

non implent opere faciendo [illegible] tales non sunt digni [illegible] lex dei per eos liberaretur

[illegible] quo [illegible] temporibus lex fuit suffocata et obmissa [illegible] [illegible]

prophete omnes [illegible] [illegible] [illegible] abiecerunt [illegible] ideo non sunt digni quod

[illegible] eis apperirent [illegible] qui [illegible] et alias [illegible] Apoc. 4 . vidi [illegible] liber

[illegible] non invenit visionem a domino [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] illusione [illegible]

Sederunt in terra conticuerunt senes etc. Cum [illegible] [illegible] [illegible] conticuerunt [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] illi qui fuerunt [illegible] [illegible] [illegible] nescierunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] et difficultatibus [illegible] [illegible] capita sua [illegible] [illegible] [illegible] et abiectio [illegible]

[illegible] [illegible] abiecit [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia pauci

[illegible] [illegible] tempore antichristi quod non erunt corrupti et si non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Et [illegible] [illegible] [illegible] multi [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ut

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Defecerunt prae lacrimis oculi mei conturbata sunt viscera etc. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] quod [illegible] [illegible] nec pauperi nec diviti . nec [illegible] nec [illegible] nec [illegible] nec

Et [illegible] [illegible] [illegible] dixit defecerunt prae lacrimis oculi mei Dicit [illegible] [illegible] non [illegible]

impletum est . i. [illegible] christianos quod debent esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Permittit autem dominus deus mala contingere ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] in magis [illegible] dei [illegible] talia permittit Dicit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 10

[illegible] [illegible] [illegible] Sed hic est [illegible] in adversitatibus et difficultatibus [illegible]

[illegible] [illegible] coram deo et patienter sustinendo [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] non ita desolantur et attendatur quod [illegible] [illegible] sic [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] morte [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] dei [illegible] speraverit Sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] multi [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] Dicit [illegible] defecerit p

in plateis [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lactantes q

[illegible] [illegible] et [illegible] vita [illegible] omnes [illegible] tempore [illegible] antichristi sunt in magnis

[illegible] Zacheo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] faciebat [illegible] [illegible] [illegible] non

[illegible] distractiones et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] non [illegible] officiales spirituales pastores [illegible] sacerdotes [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] vita [illegible] [illegible] Sed [illegible] [illegible] [illegible] fecerunt [illegible]

[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et non [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] non est [illegible] [illegible] Dicit in plateis [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est via [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

cum exhalarent animas in sinum matrum suarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] dei et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] mittet fame mori [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alimentu

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dicit est de [illegible] [illegible] neglige

33 . Cui comparabo te

Cui comparabo te vel cui assimilabo te etc. [illegible] [illegible] et sua [illegible] et [illegible] manet

[illegible] [illegible] in sua mala [illegible]

[illegible] et in [illegible] [illegible] [illegible] Cui [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Cui comparabo te . vel cui assimilabo te . [illegible] [illegible] mala et [illegible] [illegible]

q. d. non invenio aliquam [illegible] ita afflicta quam posse [illegible] [illegible] ponere [illegible]

Et quod lingua possit exprimere quanta mala [illegible] [illegible] antichristi erunt

[illegible] [illegible] malicie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut sunt omnes [illegible] Et ergo

[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Noe et Loth [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut dicit Petrus in sua canonica

[illegible] [illegible] [illegible] quia non fecit Sodoma soror tua ipsa et [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Et consolabor te . q. d. [illegible] [illegible] [illegible] et nationes [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et si invenire [illegible] [illegible] consolarer te ut de

[illegible] [illegible] Magna est enim velut mare contritio tua Dicit enim ad modum [illegible] [illegible]

[illegible] magnitudine sic mala [illegible] temporibus [illegible] [illegible] alias malicias [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] etc.

quos merebimini tu: quos scilicet apostolorum prophetarum vel doctorum predicatorum vel confessorum, confessione, consilio verbo et
[illegible] et pugne [illegible] tu omnia ista mala omnino pervenit. Hic spar[sim] [illegible] quod falsi prophete seducent ad bella

Prophete tui viderunt tibi falsa et stulta etc. [illegible] et prophetis [illegible] seductoribus quos locutus est Dominus
ad Ieremiam: Vade et loquere ad Sedechiam regem Iuda et dices ad eum: Hec dicit Dominus: Ecce ego dabo civitatem
istam in manus regis Babilonis et succendet eam igni, et tu non effugies de manu eius sed comprehensione
capieris et in manus eius traderis, et oculi tui oculos regis Babilonis videbunt. Et infra 38: Audivit
[illegible] seducti a falsis prophetis sermones quos Ieremias loquebatur ad eum: Hec dicit Dominus: Qui manserit
in civitate hac morietur gladio et fame et peste; qui autem perfugerit ad Chaldeos vivet et erit
anima eius sospes. Et infra: Et dixerunt regi principes: Rogamus ut occidatur homo iste, de industria enim
dissolvit manus virorum bellantium qui remanserunt in civitate hac. Non posuit ergo [illegible]
[illegible] et principum, non solum in malicia [illegible] sed et vindicte adeo punisse [illegible] mali [illegible]
tui vidit tibi falsa et stulta. Hic ita causa et origo omnium malorum in terra et anima et negligentia [illegible]
[illegible] [illegible] interrogabat Dominum Ihesum de adventu suo et consummatione seculi, dixit eis: Videte ne quis
[illegible] qui [illegible] et quod signum adventus tui [illegible] [illegible] dixit: Videte ne quis
vos seducat, multi enim venient in nomine meo dicentes: Ego sum Christus, et seducent multos. Quod valde
[illegible] quod causa omnium malorum in terra et anima sunt seductores falsi prophete et ypocrite, quos sa-
thanas sua astutia solet introducere et ornare magis [illegible] [illegible], ut tanquam fideles
prophetas possit decipere. Unde sicut principes pulcre vestitas et ornatas in via [illegible] consilio
Balaam Numeri 25 et 31 [illegible] [illegible] principes populi suspendere Numeri 25 et milites ad [illegible]
[illegible] sunt occidere Numeri 31. **Nec aperiebant iniquitatem tuam** Ieremie 23: Si stetissent in consilio meo et no-
ta fecissent verba mea populo meo, avertissem eos utique a via sua mala et a pessimis cogitationibus suis.
Hic pertinet ad fidelem et verum predicatorem quod maxime debet corrigere homines, quod scelera et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fugiendo et in bono perficiendo, falsi non prophete [illegible]
se opposuit. Ita ait in istis temporibus nonnulli [illegible] maxime laudant, ideo necesse est fideles
et illuminatos predicatores qui sciunt ea aperire, ut homines possent ad penitentiam provocare.
[illegible] [illegible] ita [illegible] [illegible] homines [illegible] quod [illegible] [illegible] corporis aperuerunt [illegible] in maxime [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt. Sed viderunt
tibi assumptiones falsas, id est presumptiones vanas [illegible] prophete dicendo aliqua [illegible]
[illegible] [illegible], et ejectiones, scilicet de terra tua per captivitatem. Hic [illegible] [illegible] realiter ipse

Plauserunt super te manibus suis omnes transeuntes [illegible] est [illegible] [illegible]
quod venit super eos [illegible] et [illegible] implet, et est impletum, quia una per videns prosternan alia
[illegible] plagatum, gaudens [illegible] aliquando talium gaudet et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] qui sunt [illegible]
[illegible] gaudet non solum [illegible] visibiles sed etiam invisibiles scilicet demones. Sicut enim de bono
letantur angeli boni, sic de malo mali. **Omnes transeuntes per viam** scilicet [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
dicentes

Aperuerunt super te os suum Posita malicia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod sit non solum [illegible] [illegible] sed etiam per verba os [illegible] et [illegible] [illegible] super te os. [illegible]
[illegible] et vituperando os suum, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vocat tales bestias
Apocalipsis 13: Aperuit os in blasphemias ad Deum blasphemare nomen eius et tabernaculum eius et eos qui
in celo habitant. Et hec est una plaga de illis tribus plagis, de quibus dicitur Apocalipsis 9: quod de ore eo-
rum procedebat ignis, fumus et ignis, sulfur [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
plaga, que sit per detractiones et blasphemias, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] os maledictione plenum est, et sub lingua eius labor et dolor. **Sibilaverunt** scilicet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aventura [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de vehemoth [illegible] [illegible] [illegible] et Iordanis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et electum [illegible] plura paciente et lege eius
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] temptationum et difficultatum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
qui legi Dei adherent. Et cum contingit quod ad voluntatem eius succedit, tunc multum gaudet et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Apocalipsis 9 [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et hostes invisibiles scilicet demones [illegible] [illegible] tempus suum. Gaudent enim quod [illegible] [illegible]
sub permissione divina. Et ergo optat et petit quod tempus [illegible] veniret in quo [illegible] hominem [illegible]
quod [illegible] [illegible] voluntate impleverit. [illegible] [illegible] [illegible] Iob [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Fecit Dominus que cogitavit etc. Hec est cogitatio Domini Dei et propositum quod [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible] non penituerint et [illegible] [illegible]
non emendaverint [illegible] [illegible] est [illegible] vellet quod omnes peniterent et se emendarent [illegible] [illegible]
quod [illegible] tempus [illegible] [illegible] [illegible] et dat tempus et locum penitendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] agit [illegible] nos nolens aliquos perire sed omnes ad penitentiam converti. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] homines obstinatos [illegible] penitentes et [illegible] [illegible] ad penitentiam abstinentes [illegible]

quod cogitavit impleto opere, se in talibus obstinatos et ingratos [illegible]. Hec complet sermonem suum quem preparat a diebus antiquis, scilicet per prophetas sicut Ysaiam, Ieremiam, Ezechielem et ceteros. [illegible] qui non vult se emendare affligatur et puniatur [illegible] Ezechiel 28 loquitur de Antiocho [illegible] quod locutus sum a diebus antiquis in manu servorum meorum prophetarum, quod prophetaverunt in diebus illorum temporum. Destruxit et non pepercit, scilicet divitias, honores, voluptates et alia que homines carnales diligebant. Ut patet Apocalipsi 18 et loquitur [illegible] letitie. Et letificavit super te inimicos propter obstinacionem atque contritionem malorum, non solum [illegible] visibiles sed invisibiles, scilicet demones.

Finita glosa super Trenos. Incipit prologus in Baruch

Liber iste qui Baruch nomine prenotatur in hebreo canone non habetur sed tantum in vulgata editione. Similiter et epistola Ieremie prophete. Propter notitiam autem legentium hic scripta sunt, quia multa de Christo novissimisque temporibus indicat. Capitulum primum

Et hec sunt verba libri que scripsit baruch filius nerie filii
maasie filii sedechie filii seder filii elchie in babi
lonia in anno quinto in septima die mensis in tempore quo ceperunt
caldei ierusalem et succenderunt eam igni. Et legit baruch verba
libri huius ad aures iechonie filii ioachim regis iuda et
ad aures universi populi venientis ad librum et ad aures pote
ntium filiorum regum et ad aures presbiterorum et ad aures populi a minimo
usque ad maximum eorum omnium habitantium in babilonia ad flumen
sudi. qui audientes plorabant et ieiunabant et orabant in conspectu
domini. et collegerunt pecuniam secundum quod potuit uniuscuiusque manus.
et miserunt in ierusalem ad ioachim filium helchie filii salem sacerdotem

et ad sacerdotes · et ad omnem populum · qui inventi sunt cum eo in ierusalem
Cum acciperet vasa templi domini · que ablata fuerant de templo revocare
in terram iuda · et decima die mensis syuan vasa argentea que fecit
sedechias filius iosie rex iuda postquam cepisset rex nabuchodonosor
babilonis ieconiam et principes et vinctos et potentes et populum terre
ab ierusalem · et duxit eos vinctos in babilonem · et dixerunt Ecce
misimus ad vos pecunias [sacrificium] de quibus emite holocaustomata
et thus · et facite manna · et offerte pro peccato ad aram domini dei nostri ·
et orate pro vita nabuchodonosor regis babilonis · et pro vita balthazar
filii eius · ut sint dies ipsorum sicut dies celi super terram · ut det nobis
virtutem dominus · et illuminet oculos nostros · ut vivamus sub umbra na
buchodonosor regis babilonis · et sub umbra balthazar filii eius ·
et serviamus eis multis diebus · et inveniamus gratiam in conspectu
eorum · et pro nobis ipsis orate ad dominum deum nostrum · quia peccavimus
domino deo nostro · et non est aversus furor eius a nobis usque in hunc
diem · et legite librum istum quem misimus ad vos recitari in templo
domini in die solempni et in die optuno · et dicetis domino deo nostro

iustitia nobis autem confusio faciei nostre sicut est dies hec omni iuda et
habitantibus in ierusalem regibus nostris et principibus nostris et sacerdotibus nostris et prophetis nostris
et patribus nostris peccavimus ante dominum deum nostrum et non credidimus diffiden-
i. qui vellemus subiici ad eum 2o decta
tes in eum et non fuimus subiectibiles illi et non obaudivimus vocem
domini dei nostri ut ambularemus in mandatis eius que dedit nobis a die
qua eduxit patres nostros de terra egipti usque in hunc diem. era-
mus incredibiles ad dominum deum nostrum et dissipati recessi-
mus ne audiremus vocem ipsius. et adheserunt nobis mala
multa et maledictiones que constituit dominus moysi servo suo
qui eduxit patres nostros de terra egipti dare nobis terram fluentem
lac et mel sicut hodierna die. et non audivimus vocem domini dei
nostri secundum omnia verba prophetarum quos misit ad nos et ad iudices
nostros. et abivimus unusquisque in sensum cordis nostri maligni
operari diis alienis facientes mala ante oculos domini dei nostri

Ca. 2.

Propter quod statuit dominus deus noster verbum suum quod locutus est
ad nos et ad iudices nostros qui iudicaverunt israel et ad reges nostros
et ad principes nostros et ad omnem israel et iuda ut adduceret dominus

super nos mala magna que non sunt facta sub celo. quemadmodum facta sunt in ierusalem
secundum que scripta sunt in lege moysi. ut manducaret homo carnes filii
sui et carnes filie sue. et dedit illos sub manu regum omnium qui
sunt in circuitu nostro in improperium et in desolationem in omnibus populis in quibus
nos dispersit dominus. et facti sumus subtus et non supra. quia peccavimus
domino deo nostro. non obediendo voci ipsius. domino deo nostro iustitia.
nobis autem et patribus nostris confusio faciei. sicut est dies hec. quia
locutus est dominus super nos omnia mala hec que venerunt super nos.
et non sumus deprecati faciem domini dei nostri. ut reverteremur unus-
quisque nostrum a viis nostris pessimis. et vigilavit dominus in malis et
adduxit ea super nos. quia iustus est dominus in omnibus operibus suis
que mandavit nobis. et non audivimus vocem ipsius. ut iremus in
preceptis domini que dedit ante faciem nostram. Et nunc domine deus israel
qui eduxisti plebem tuam de terra egipti in manu valida et in sig-
nis et in prodigiis. et in virtute tua magna. et in brachio excelso. et
fecisti tibi nomen sicut est dies iste. peccavimus. impie egimus.
inique gessimus. domine deus noster in omnibus iustitiis tuis. avertatur
ira tua a nobis. quia derelicti sumus pauci inter gentes ubi dispersisti

nos exaudi deus preces nostras et orationes nostras et educ nos propter te
et da nobis invenire gratiam ante faciem eorum qui nos [al] abduxerunt
ut sciat omnis terra quia tu es dominus deus noster et quia nomen tuum invocatum
est super israel et super genus ipsius. Respice [domine] de domo sancta tua in
nos et inclina aurem tuam et audi. aperi oculos tuos et vide. quia
non mortui qui sunt in inferno quorum spiritus acceptus est a visceribus
suis dabunt honorem et iustificationem domino. sed anima que tristis est super
magnitudine mali et incedit curva et infirma et oculi deficientes.
et anima esuriens dat tibi gloriam et iustitiam domino. quia non secundum iusti
[i. petitiones tune fit quando talis fit oratio ... preces fundimus]
tias patrum nostrorum nos fundimus precem ante conspectum tuum domine deus noster.
sed quia misisti iram tuam et furorem tuum super nos sicut locutus es in ma
nibus puerorum tuorum prophetarum dicens. Sic dicit dominus. Inclina
te humerum vestrum et cervicem vestram et opera facite regi babilonis.
et sedebitis in terra quam dedi patribus vestris. Quod si non audieritis
vocem domini dei vestri operari regi babilonie. defectionem vestram faciam
de civitatibus iuda et a foris ierusalem. et auferam a vobis vocem
iocunditatis et vocem gaudii et vocem sponsi et vocem sponse. et erit
omnis terra sine vestigio ab inhabitantibus eam. et non audierunt

vocem tuam ut operarentur regi babilonie. et statuisti verba tua que
locutus es in manibus puerorum tuorum prophetarum ut transferentur ossa
regum nostrorum. et ossa patrum nostrorum de loco suo Et ecce sunt proiecta
in calore solis. et in gelu noctis. et mortui sunt in doloribus pessi
mis in fame et in gladio et in emissione. et posuisti templum
in quo invocatum est nomen tuum in ipso sicut hec dies est propter iniquitatem
domus israel et domus iuda Et fecisti in nobis domine deus noster secundum omnem
[benignitatem] bonitatem tuam. et secundum omnem miserationem tuam illam magnam
sicut locutus es in manu pueri tui moysi. in die qua precepisti ei scribere
legem tuam coram filiis israel dicens Si non audieritis vocem meam
multitudo hec magna et multa convertetur in minimam gentem quo ego dis
pergam illos. quia scio quod me non audiet populus. populus enim dura cer
vice est. et convertetur ad cor suum in terra captivitatis sue. et scient
quia ego sum dominus deus eorum Et dabo eis cor et intelligent. et aures
et audient. et laudabunt me in terra captivitatis sue. et memores erunt
nominis mei. et avertent se a dorso suo duro et a malignitatibus
suis. quia reminiscentur viam patrum suorum qui peccaverunt in me. et revo
cabo illos in terram quam iuravi patribus illorum. abraham ysaac

et iacob. et dominabuntur eis. et multiplicabo eos et non minorabuntur. et
statuam illis testamentum alterum sempiternum. ut sim illis in deum. et
ipsi erunt mihi in populum. et non movebo amplius populum meum filios
israel a terra quam dedi illis :P. Capitulum tercium

ET nunc domine omnipotens deus israel. anima in angustiis et spiritus anxius
clamat ad te. Audi domine et miserere. quia deus es misericors et
miserere nostri. quia peccavimus ante te qui sedes in sempiternum et non
peribimus in evum. Domine omnipotens deus israel audi nunc orationem mortuorum
israel et filiorum ipsorum. quia peccaverunt ante te. et non audierunt vocem
i. copulata sunt quasi gutta. ab agglutinor aris penultima correpta in epistola [?]
domini dei sui. et agglutinata sunt nobis mala. Noli meminisse iniquitatum
patrum nostrorum. sed memento manus tue et nominis tui in tempore isto. quia
tu es dominus deus noster. et laudabimus te domine. quia propter hoc dedisti timorem
tuum in cordibus nostris. ut invocemus nomen tuum. et te laudemus in
captivitate nostra. quia convertimur ab iniquitate patrum nostrorum. qui peccaverunt
in te. et ecce nos hodie in captivitate nostra sumus quo nos dispersisti
in improperium et maledictum et in peccatum secundum omnes iniquitates patrum nostrorum
Et dicit completis libris orationis captivorum accipiens prophete vocem [illegible] locutus est deus audire
qui discesserunt a te domine deus noster. Audi israel mandata vite. auribus
percipe ut scias prudenciam. Quid est israel quod in terra

in inimicorum es inveterasti in terra aliena. coinquinatus es cum mortuis
deputatus es cum descendentibus in infernum. dereliquisti fontem sapientie
Nam si in via dei ambulasses. habitasses utique in pace super terram
Disce ubi sit prudentia. ubi sit virtus. ubi sit intellectus. ut scias
simul ubi sit longiturnitas vite et virtus (victus). ubi sit lumen oculorum
et pax. Quis invenit locum eius. et quis intravit in thesauros eius
Ubi sunt principes gentium. et qui dominantur super bestias que sunt
super terram. qui in avibus celi ludunt. qui argentum thesaurizant
et aurum in quo confidunt homines. et non est finis acquisitionis eorum
qui argentum fabricant et solliciti sunt. nec est inventio operum illorum
Exterminati sunt et ad inferos descenderunt. et alii in loco eorum surre-
xerunt. Iuvenes viderunt lumen et habitaverunt super terram. viam
autem discipline ignoraverunt. neque intellexerunt semitas eius. neque
filii eorum susceperunt eam. a facie ipsorum longe facta est. Non
est audita in terra chanaan. neque visa est in theman. filii quoque agar
qui exquisierunt prudentiam que de terra est. et negotiatores terre et the-
man. et confabulatores et exquisitores prudentie et intelligentie
viam autem sapientie nescierunt. neque commemorati sunt semitas eius. O israel
(ingens est et est quasi .i. valde magnus)
quam magna est domus dei. et ingens locus possessionis eius. Ma-
gnus est et non habet finem. excelsus et immensus. Ibi fuerunt gigantes no-

·R·

nati illi qui ab initio fuerunt statura magni et scientes bellum · non hos
elegit dominus · neque viam disciplinae invenerunt · propterea perierunt · et quoniam
non habuerunt sapientiam · perierunt propter insipientiam suam · Quis ascendit in caelum
et accepit eam et eduxit eam de nubibus · Quis transfretavit mare
et invenit eam et attulit illam super aurum electum · Non est qui possit
scire vias eius · neque qui exquirat semitas eius · Sed qui scit universa
novit eam · et invenit eam prudentia sua · qui praeparavit terram in aeterno
tempore · et replevit eam pecudibus et quadrupedibus · Qui emittit
lumen et vadit et vocat illud · et obedit illi in tremore · Stellae autem
dederunt lumen in custodiis suis · et laetatae sunt · vocatae sunt et dixerunt
adsumus · et luxerunt ei cum iocunditate qui fecit illas · Hic est deus noster
et non aestimabitur alius adversus eum · Hic adinvenit omnem viam
disciplinae · et tradidit illam iacob puero suo et israel electo suo
Post haec in terris visus est · et cum hominibus conversatus est · Capitulum IIII

Hic est liber mandatorum dei · et lex quae est in aeternum · omnes qui
tenent eam pervenient ad vitam · qui autem dereliquerint eam in mortem ·
Convertere iacob et apprehende eam · ambula per viam ad splen
dorem eius contra lumen eius · Ne tradas alteri gloriam tuam et digni
tatem tuam genti alienae · Beati sumus israel quia quae deo placent

i. pacientior / esto equi animi

nobis manifesta sunt. Animequior esto populus dei. memorabilis israel.
Venundati estis gentibus non in perditionem sed propter quod in ira ad iracundiam
provocastis eum. Traditi estis adversariis. exacerbastis enim eum
qui fecit vos deum eternum. ymolantes demoniis et deo non. Obliti
autem estis deum qui nutrivit vos. et contristastis nutricem vestram ierusalem.
Vidit enim iracundiam a deo venientem vobis et dixit. Audite con-
fines syon. adduxit enim michi deus luctum magnum. Vidi enim
captivitatem populi mei filiorum meorum et filiarum quam superduxit
illis eternus. Nutrivi enim illos cum iocunditate. dimisi autem
illos cum fletu et luctu. Nemo gaudeat super me viduam
et desolatam. a multis derelicta sum propter peccata filiorum meorum.
quia declinaverunt a lege dei. Iustitias autem ipsius nescierunt.
nec ambulaverunt per vias mandatorum dei. neque per semitas veritatis
eius cum iustitia ingressi sunt. Veniant confines syon. et memorentur
captivitatem filiorum et filiarum mearum. quam superduxit illis eternus
vel eternus i. invisibilis et ipse ita adduxit
Adduxit enim super illos gentem de longinquo. gentem improbam
et alterius lingue. qui non sunt reveriti senem. neque puerorum miser-
i. etate sua [illegible]
ti sunt. et abduxerunt dilectos vidue. et a filiis unicam
desolaverunt. Ego autem quid possum adiuvare vobis. Qui enim
adduxit super vos mala. ipse vos eripiet de manibus

inimicorum vestrorum. Ambulate filii ambulate. ego enim derelicta sum
sola. exui me stola pacis. indui autem me sacco obsecrationis. et
clamabo ad altissimum in diebus meis. Animequiores estote filii
clamate ad dominum. ut eruat vos de manu principum inimicorum.
Ego autem speravi in eternum salutem vestram. et venit mihi gaudium
a sancto super misericordia que veniet vobis ab eterno salutari nostro. Emisi
enim vos cum luctu et ploratu. reducet autem vos mihi deus cum gaudio
et iocunditate in eternum. Sicut enim viderunt vicine syon captivitatem
vestram a deo. sic videbunt et in celeritate salutem vestram in deo.
que superveniet vobis cum honore magno et splendore eterno. Filii
patienter sustinete iram que supervenit vobis. persecutus est enim te
inimicus tuus. sed cito videbis perditionem ipsius. et super cervices
eius ascendes. Delicati mei ambulaverunt vias asperas. ducti
i. ad supra raptus adirripior. vl.
sunt enim ut grex direptus ab inimicis. Animequiores estote filii
et proclamate ad dominum. erit enim memoria vestra ab eo qui duxit vos.
Sicut enim fuit sensus vester ut erraretis a deo. decies tantum iterum con
vertentes requiretis eum. Qui enim induxit vobis mala. ipse rur
sum adducet vobis sempiternam iocunditatem cum salute vestra. Anime
quior esto ierusalem. exhortatur enim te qui te nominavit. nocentes
peribunt qui te vexaverunt. et qui gratulati sunt in tua ruina

punientur. Civitates quibus servierunt filii tui punientur et que
accepit filios tuos. Sicut enim gavisa est in ruina tua et letata
est in tuo casu, sic contristabitur in sua desolatione. Et amputa-
(v. gaudium venit ...)
bitur exultatio multitudinis eius. et gaudimonium erit in luctum.
Ignis enim superveniet ei ab eterno in longiturnis diebus. et
habitabitur a demoniis in multitudine temporis. Circumspice Jerusalem ad
orientem et vide iocunditatem a deo tibi venientem. Capitulum
Ecce enim veniunt filii tui quos dimisisti dispersos veniunt
collecti ab oriente usque ad occidentem in verbo sancti gaudentes
in honorem dei. Exue te Jerusalem stola luctus et vexationis tue
et indue te decore et honore eius que a deo tibi est in sempiterna
(diploide vestis contra i. veste duplici vel diplois idest clamis que est vestis militaris duo et plois quod est plica i. vestis duplicata)
gloria. Circumdabit te diploide deus iusticie. et imponet mitram
capiti tuo honoris eterni. Deus enim ostendet splendorem suum in te omni qui
sub celo est. Nominabitur enim tibi nomen tuum a deo in sempiternum pax
iusticie et honor pietatis. Exurge Jerusalem et sta in excelso et circum-
spice ad orientem. et vide collectos filios tuos ab oriente sole
usque ad occidentem in verbo sancti gaudentes dei memoria. Exierunt
(i. a te)
enim abs te pedibus ducti ab inimicis, adducet autem illos dominus
ad te portatos in honore sicut filios regni. Constituit enim deus.

humiliare omnem montem excelsum et rupes perhennes et con
valles implere in equalitatem terre ut ambulet israel diligenter in hono
rem dei. Obumbraverunt autem silve et omne lignum suavitatis israel ex man
dato dei. Adducet enim deus israel cum iocunditate in lumine maiestatis sue
cum misericordia et iustitia que est ab ipso. Explicit prophetia ieremie. Inci
pit exemplum eiusdem epistole. Exemplum epistole quam misit Ieremias ad ab
ductos captivos in babiloniam a rege babiloniorum ut nuntiaret il
lis secundum preceptum est illi a domino. Capitulum sextum.

Propter peccata que peccastis ante deum abducemini in babiloniam
captivi a nabuchodonosor rege babiloniorum. Ingressi itaque babiloniam
eritis illic annis pluribus et temporibus longis usque ad generationes septem
post hec autem educam vos inde cum pace. Nunc autem videbitis in babilo
nia deos aureos et argenteos et lapideos et ligneos in humeris
portari ostentantes metum gentibus. Videte ergo ne et vos similes effi
ciamini factis alienis et metuatis et metus vos capiat in ipsis.
Visa itaque turba de retro et ab ante adorantes dicite in cordibus
vestris. Te oportet adorari domine. Angelus autem meus vobiscum est. Ipse
autem exquiram animas vestras. Nam lingua ipsorum polita a fabro ipsa etiam
inaurata et inargentata falsa sunt et non possunt loqui. Et sicut virgini
amanti ornamenta ita accepto auro fabricata sunt. Coronas certe
habent aureas super capita sua dii illorum unde subtrahunt sacerdotes
ab eis aurum et argentum et erogant illud in semetipsis.

dant autem ex ipso prostitutis et meretrices ornant. et iterum cum receperint
illud a meretricibus ornant deos suos. hii autem non liberabuntur ab eru
gine et tinea. opertis autem illis veste purpurea. extergunt faciem
ipsorum propter pulverem domus qui est plurimus inter eos. Sceptrum autem habet ut
homo sicut iudex regionis qui in se peccantem non interficit. habet etiam
gladium in manu et securim. se autem de bello et a latronibus non liberat
unde vobis notum sit quia non sunt dii. non ergo timueritis eos. Sicut enim vas hominis
confractum inutile efficitur tales sunt et dii illorum constitutis illis in domo
oculi eorum pleni sunt pulvere a pedibus introeuntium. Et sicut alicui
qui regem offendit circumsepte sunt ianue. aut sicut ad sepulcrum
adducto mortuo. ita tutant sacerdotes hostia clausuris et
seris. ne a latronibus expolientur. lucernas accendunt illis et
quidem multas. ex quibus nullam videre possunt. Sunt autem sicut trabes
in domo. corda vero eorum dicunt elingere serpentes qui de terra sunt. dum
comedunt eos et vestimentum eorum non sentiunt. Nigre fiunt facies
eorum a fumo qui in domo fit. supra corpus eorum. et supra caput eo
volant noctue et hirundines et aves etiam similiter et catte. Unde scietis
quia non sunt dii. ne ergo timueritis eos. Aurum etiam quod habent ad speciem est
nisi aliquis exterserit eruginem non fulgebunt. neque enim dum con
flarentur sentiebant. Ex omni precio empta sunt. in quibus spiritus
non est in ipsis. sine pedibus in humeris portantur. ostentantes

ignobilitatem suam hominibus confundantur etiam qui colunt ea. Propterea
si ceciderint in terram a semetipsis non consurgent. neque si quis eum
statuerit rectum per semetipsum stabit. sed sicut mortuis munera eorum
illis apponentur. et hostias illorum sacerdotes ipsorum vendunt et abutuntur.
i. diripientes pro se absentes
Similiter et mulieres eorum decerpentes. neque infirmo neque mendicanti ali-
i. que denuo pepererunt fete ta. tu.
i. que in diebus sunt menses suos patiuntur
quid impertiunt de sacrificiis eorum. de sacrificiis eorum fete et menstruate
contingunt. Scientes itaque ex his quia non sunt dii. ne timueritis eos.
Unde enim vocantur dii? quia mulieres apponunt diis argenteis et au-
reis et ligneis. et in domibus eorum sacerdotes sedent habentes tunicas
scissas et barbas rasas. quorum capita nuda sunt. Rugiunt autem cla-
mantes contra deos suos sicut in cena mortui. et vestimenta
eorum auferunt sacerdotes et vestiunt uxores suas et filias suas.
neque si quid mali patiuntur ab aliquo neque si quid boni poterunt
retribuere. neque regem constituere possunt neque auferre. Similiter neque divi-
tias dare possunt. neque malum retribuere. Si quis illis votum voverit
et non reddiderit nec hoc requirent. hominem a morte non liberant
neque infirmum a potenciore eripiunt. hominem cecum ad visum non
restituunt. de necessitate hominem non liberabunt. vidue non miserebuntur
neque orphanis benefacient. lapidibus de monte similes sunt dii
illorum lignei et lapidei aurei et argentei. Qui autem colunt illa confundentur.

Quomodo ergo estimandum est aut dicendum eos esse deos. adhuc enim ipsis caldeis
non honorantibus ea. qui cum audierint mutum non posse loqui. offerunt
illum ad bel postulantes ab eo loqui. quasi possint sentire qui
non habent motum. et ipsi cum intellexerint relinquent ea. sensum enim
non habent ipsi dii illorum. Mulieres autem circumdate funibus in viis sedent suc-
cendentes ossa olivarum. Cum autem aliqua ex ipsis attracta ab aliquo

.i. [illegible]

transeunte dormierit. proxime sue exprobrat. quod ea non sit digna
habita sicut ipsa. neque funis eius diruptus sit. Omnia autem que illis
fiunt falsa sunt. Quomodo ergo estimandum aut dicendum est illos esse
deos. A fabris autem et ab aurificibus facta sunt. nichil aliud erunt nisi
id quod volunt esse sacerdotes. Ipsi etiam qui ea faciunt non
sunt multi temporis. Numquid ergo possunt que ab ipsis fabricata sunt esse dii. Re-
liquerunt autem falsa et obprobrium postea futuris. Nam cum supervenerit illis
prelium et mala. cogitant sacerdotes ubi se abscondant cum illis.
Quomodo ergo sentiri debeant quoniam dii sunt. qui nec de bello se liberant. neque
de malis se eripiunt. Nam cum sint lignea et lapidea. et inaurata
et inargentata. sciatur postea quod falsa sunt agentibus universis et re-
gibus que manifesta sunt. quia non sunt dii sed opera manuum hominum. et nullum
opus dei in illis. Unde ergo notum est quia non sunt dii sed opera manuum
hominum. et nullum opus dei in ipsis est. Regem regioni non suscitant.
pluviam hominibus non dant. iudicium quoque non discernent. neque regionem
liberabunt ab iniuria. quia nichil possunt sicut cornicule inter me-
dium celum et terram. Etenim cum inciderit ignis in domum deorum ligneorum

auricorum et argentariorum. sacerdotes quidem ipsorum fugient et liberabuntur. ipsi vero
sicut trabes in medio comburentur. Regi autem et bello non resistent.
Quomodo ergo estimandum est aut dicendum quia dii sunt. Nam a furibus neque a
latronibus se liberabunt dii lignei et lapidei et inaurati et inar-
gentati. quibus hii qui fortiores sunt aurum et argentum et vestimen-
tum quo operti sunt auferunt illis et abibunt. nec sibi auxilium ferunt.
Itaque melius est esse regem ostentantem virtutem suam. aut vas in domo
utile. in quo gloriabitur qui possidet illud quam falsi dii. vel ostium in domo quod
custodit que in ipsa sunt quam falsi dii. Sol quidem et luna et sidera cum sint
splendida et emissa ad utilitates obaudiunt. Similiter et fulgur cum
apparuerit perspicuum est. idipsum autem et spiritus in omni regione spirat. et nu-
bes quibus cum imperatum fuerit a deo perambulare universum orbem. perficiunt
quod imperatum est eis. Ignis etiam missus desuper ut consumat montes
et silvas. facit quod preceptum est ei. Hec autem neque speciebus neque virtutibus
uni eorum similia sunt. Unde neque estimandum est neque dicendum esse illos deos
quando non possunt neque iudicium iudicare neque facere hominibus. Scientes itaque
quia non sunt dii. ne ergo timueritis eos. neque enim regibus maledicent. neque benedicent.
Signa etiam in celo gentibus non ostendunt. neque ut sol lucebunt. neque illuminabunt ut luna.
Bestie meliores sunt illis. que possunt fugere sub tectum ac prodesse sibi. Nullo itaque
modo nobis est manifestum quia sunt dii. propter quod ne timeatis eos. Nam sicut
in cucumerario formido nichil custodit. ita sunt dii illorum lignei et

argentei et inaurati eodem modo et in orto spina alba super quam omnis

auis sedet. Similiter et mortuo proiecto in tenebris similes sunt dii illorum lig

nei et inaurati et inargentati. A purpura quoque et marmore que super illud

tenent. Baruch itaque quia non sunt dii, ipsi etiam postremo comeduntur et

erunt obprobrium in regione. Melior est homo iustus qui non habet

simulacra. nam erit longe ab obprobriis.

Incipit Glosa super Ezechielem

Aperti sunt celi et vidi visiones dei Ezechiel 1°. In verbo proposito ab Ezechiele

dicto possunt notari iiii cause libri Ezechielis prophete que per manibus habemus

scilicet efficiens. formalis. materialis. et finalis. Efficiens non tamen duplex est scilicet principalis

et instrumentalis. Principalis non est ipse spiritus sanctus inspirans misteria in hoc libro descripta

qui designatur cum dicitur Aperti sunt celi id est secreta celestia seu diuina secundum quod dicitur Apocalypsis 3

hec dicit qui habet clauem dauid qui aperit et nemo claudit. quia spiritus sancti operationi nemo potest im

pedire. Causa non efficiens instrumentalis est ipse Ezechiel propheta qui spiritu sancto spi

rante vidit contenta in hoc libro et fideliter conscripsit. secundum quod scribitur Apocalypsis 1° Quod vides

scribe in libro et mitte vii ecclesiis id est vniuersitati fidelium. ad quorum instructionem sunt

destinata ea que sunt in hoc libro descripta. Circa causam formalem sciendum est quod duplex

est forma libri scilicet forma tractatus et forma tractandi. Forma non tractatus est diuisio libri

in partes et capitula. de qua videbitur a diuinam attendendo. forma non tractandi idem est quod modus

agendi. qui in hoc libro non est proprie distinctiuus sed propheticus. et hoc notatur cum dicitur visiones

In hoc enim libro plures visiones continentur ut patebit procedendo. De quo potest exponi quod dicitur Osee 12

Ego visiones multiplicaui et in manibus prophetarum assimilatus sum. et per manus hic in

telliguntur opera. quia prophete sancti aliquando praestabant verbis et aliquando signis factis sicut

est in libro Jeremie. quod ipse captiuationem populi propter peccata praenuntiat verbis et aliquando factis scilicet portan

do cathenas ligneas in collo suo et similiter Ezechiel qui multas visiones

propheticas habuit. aliquando eas explicat verbis et aliquando signis factis ut patebit ipsa

procedendo deo concedente. Cause non materialis et finalis tanguntur cum dicitur Dei. et quantum

quantum pertinet ad causam materialem sine subiectiuam. Sciendum quod sicut in scientia naturali corpus

mobile est subiectum sumptum ratione absoluta. et in libris particularibus sumptum ratione contracta ut in

libro celi et mundi. corpus mobile ad situm et sic in alio. sic in sacra scriptura subiectum est

ipse deus sumptum ratione absoluta. propter quod dicitur theologia quasi sermo de deo. et in libris

particularibus sumptum ratione contracta. dicit autem Rabbi Salomon quod omnes prophete non sunt locuti nisi ad

dies messie id est prenunciando tempora et misteria Christi. quia Christus qui est nobis idem significat quod messias

apud hebreos. Christus autem non est diuinum habens diuinam naturam et humanam. et sic hic

deus humanandus est subiectum sacre scripture in libris propheticalibus. et ratione magis contrahente

in libris singularibus. sicut in libro de anima que est pars naturalis philosophie. corpus mobile animatum

est subiectum et rationibus adhuc contrahentibus magis in libris sequentibus adiunguntur ut corpus

mobile animatum anima vegetatiua in libris de vegetabilibus et plantis. et corpus mo

bile animatum in respiratiuis in libro de respiratione. De ratione non contrahente adhuc in libro

id quod est speciale huius prophetie. videtur quod probabiliter potest dici quod hoc est ratio prouidentie creature

ita quod deus humanandus ratione prouidentie vel ut prouidens creaturis est subiectum in hoc

libro. sicut planius videbitur procedendo. Ista enim prouidentia aliquando conuenit ei secundum humana

naturam et diuina. quia secundum diuinam competit sibi a principio creature. et secundum humanam

a principio incarnationis antiquitus secundum operationem que et ei adiungitur gloriose. praeterea

propter quod tunc dixit datur mihi omnis potestas in celo et in terra. Sic ergo causa materialis

vel subiectiua huius libri est deus ratione predicta propter quod dicitur in supra dicto. Finalis est sup

me manus domini et adduxit me illuc in visionibus dei. Certa enim finale sciendum quod deus est principium et finis omnium. Unde dicitur Apoc. primo: Ego sum alpha et o, id est principium et finis. Et hic loquitur de fine consumpto seu obiective, sicut ad intrinsecum seu subiective, intellectualis non dum est. Unde primus finis est cognitio dei, et potissime beata via super naturali cum enigmate, cum et ut hic dilec[tio] cum admixta. Et hic est finis primus huius libri, qui scriptus est ad hebreos nota et dilectionem impleti ad quem dicitur Eccl. [illegible] vanum sunt omnes homines in quibus non est scientia dei. Vanum autem dicitur illud quod non attingit finem debitum, sicut medicina dicitur vana que non inducit sanitatem, ad quam est ordinata. Omnes autem homines in quantum sunt facti ad ymaginem dei, ad beatitudinem supernaturalem sunt finaliter ordinati, ad quam non possunt pertingere sine ista scientia, que est illius beatitudinis origo. Unde finem enim totaliter in cognitione nullus potest dirigere actus suos, propter quod multo dicuntur vani homines ca[ren]tes scientia dei. Aliquis finis intellectualis non est remotus sicut visio dei clara, prout hic admixta fruitione perfecta. Et hic est finis remotus huius libri, sicut et totius sacre scripture de quo fine dicit salvator Ioh. xvii: Hec est vita eterna ut cognoscant te solum verum deum et quem misisti ihesum christum. Ad quam vitam nos perducat qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat in secula seculorum.

Expositio prologi super Ezechielem.

Ezechiel propheta etc. Iste prologus dividitur in quinque partes. In prima ostenditur quis propheta sit, tempus et ubi propheta in ipso libro loquitur. Ezechiel propheta etc. In secunda describitur prophetie tempus et locus et loquendi modus. Tempus autem describit ex parte etatis prophete: xxx autem etatis sue anno. Et secundo per captivitatem ibi: et captivitatis quinto. Tertio quod propheta sicut tempore cum Ieremia. Unde dicitur et eodem tempore etc. Locus tamen cum dicit in Caldea etc. Modus loquendi cum dicit: sermo eius nec satis disertus nec admodum rusticus, sed ex utroque temperatus. Tertia parte commendat ad cognoscente et admonet prudentem: dignitas autem dicit non valde prophetiam sed prudentias videt, et principia voluminis et. Quarta parte insinuat sacrorum quare transtulit librum istum, scilicet propter veritatem translationis, auctoritate hebraica disputantem et sine nobis [illegible]. Quinta ostendit Paula et Eustochium ut translationem ita legant docens quod sit propter emulos quos fundat ibi legere et cetera hunc librum. Ezechiel cum Ioachim in rege Iuda. Reg. 4 xxiv transtulit cum Ioachim in Babilonem et et ideo prophetavit ad hos captivos qui de Iherusalem translati sunt in Babilonem, penitentibus quod ad se Ieremie vaticinium id est prophetiam dicentis Ieremie i. veniet et ponet unusquisque solium suum in circuitu portarum Iherusalem. Unde Ier. xxi: posui faciem meam super civitatem hanc in malum et non in bonum ait dominus, in manus regis Babilonis dabitur, et comburet eam igni. Et sequitur ibidem: qui habitaverit in urbe hac morietur gladio, fame et peste; qui autem fugerit ad Caldeos qui obsident vos vivet. Ier. xxxviii: Manens in civitate morietur gladio, fame et peste; qui autem profugit ad Caldeos vivet. Et sequitur: tradenda tradetur civitas hec in manus exercitus regis Babilonis etc. Propter hoc prophetias tritus Ioachim rex Iuda tradidit se et suos regi Babilonis oppugnanti Iherusalem, et ipse transtulit eos in Babilonem, sicut legitur Reg. 4 xxiv. Quia rex Babilonis non tunc destruxit urbem, sed constituit ibi regem Sedechiam, penitebat istos quod ad Ieremie vaticinium se ultro ad dominum Babilonis tradidissent cum rege Ioachim, et videntes adhuc urbem Iherusalem stare Sedechia regnante, quam ille ca[ptu]ram esse predixit ut supra dictum est. Et hec tota prophetia eius verificata est sicut patet Ier. xxi. Isti erant in dei decipiens dicebat Sedechias Ier. xxxviii: sollicitus sum propter Iudeos qui transfuge[r]unt ad Caldeos, ne forte tradar in manus eorum et illudant mihi. Scorpiones id est decepit et precipit plagos viventes [illegible] dicitur scorpiones. Ad captivos loquitur in prophetie cum captivis sicut patet in primo libri. In captivitate cum enim in medio captivorum etc. Et eodem tempore prophetavit ipse et Ieremias, id est contemporanei sunt in prophetando, sicut de scolari qui sunt pares in scolis per quadraginta annos et de alio scolari qui tamen per tempus quo convenit hic posterior esse sua successio quantum ad prophetie ordinem, hic in Caldea Ieremias in Iuda. Est varietas locorum etc. Et sequitur: Sermo eius et admodum, id est valde principia voluminis sicut ipsum eius et fine sicut ultima ix. ca. Unde glosam posita super alia principium prologi, sed et vulgata eius editio id est translatio que sunt in venta post omnes, cuius autor ignoratur, non multum cum dalichonibus distat ab hebraico id est ab hebraica veritate, et non solum ista translatio distat, sed

et alie q sibi i voce abusi sunt. Unde innuat Ieronimus. Quia miror rel cave q lz hominis voluntas in aliqs dirupta abbreviata voluntate per cola i. per maiores ordines decipiones vel clausulas ut supra sic dereliquerunt dominum blasphemaverunt sanctum Israel abalienati sunt retrorsum et comata i. minores decipiones q sunt clausule parum valent per se sed simul collecte integrum sensum reddunt ut supra dicitur. Ve genti peccatrici populo gravi iniquitate semini nequam filiis sceleratis. Unde in prologo super ysaia i. vemctes plenius de colis et comatibus. Amici mei i. timiri. Ironia est quando est sensus per mutacionem contrarium verbis intelligitur. Cum subsanna ut subsanare est irrisio et contemptu seu distorto naso irridere. In opusculo de expositione vocabulorum biblie. Dicite eis quod nos eos compellat ut scribant ut aliqua scripta faciat sic vos me cogitis ad scribendum et ita compti fundant. Vel aliter dicite eis quod nos eos compellat ut scripta mea legant, et ita lra magis videtur convenire cum sequenti. Unde dicit Quia vereor id est quod dicit nos eos compellit ad legendum scripta mea q ita scrutant. Sed vereor i. timeo ne ipsi sponte legentes id eveniat i. contingat quod grece significatur quod dicitur detestacionem talium sophisticationis qua latine, quia apud grecos verbum est usitatum et maxime detestacionem oppositum aliis significantis i. valde significativa quia maximam detestacionem significat, ut verentur phagolidori i. maledicta comedentes i. corripientes de ea de quibus maledixerint detrahendo quod componitur sic fagin grece idem est quod comedere libros idem est quod maledicere unde fagolidori dicuntur detractores qui maledicta vel malediciones comedentes, quia non dicitur lingua mea non dicitur mastricae vel maledicta detractores hic est apud nos manducantes suas q. d. nos latini vocamus manducantes q apud grecos ephatice fagolidori nuncupantur. Vel aliter secundum papiam fagin est quod dicitur belua latine i. mixtus aval(?) hac est in phisiologys et aliter mardeles(?) ferocius et quia est animal immundus ephatice ponitur hic pro immundicia, et est sensus manducantes quod comunes de bibendo evomit aliquid ambiendo deglutit et ita in his qui immundicias delectantur, sic facta delectantur i. recedendo secundum Huguiconem dicitur senecio senex senicos secundum absolutum senex et inde senecia dicitur pilacia labiorum per labium semis vel rubeum quod est fracture pisis per quod distinguitur utrum sit vetus a novo. Dicitur ergo manducantes senecia i. pilatiuas id est q valde immunde sunt vel seneciaes i. labia, sic eos qui dignacio et ita corrodit labia sua vel seneciaes i. illitas pisum q non valent et cito putrescunt per quod detractores ponitur et fetide designatur. Alii dicunt quod senecie dicuntur salive defluentes per genas senum, quae per senectute in ea non possunt cas emittit per molaces dentes qui tamen i. detractores dicuntur. Unde volunt de eorum molaribus frequenter immunda detractionis emittitur. Alii dicunt quod senecia dicitur mus q in vndis est. Alii dicunt quod senecia dicitur quedam herba provocans appetitum. Sed contrarium et secundum hoc oppositum manducantes senecias i. appetitum detrahendi provocantes in eos delectantur sic famelici in comestione.

Capitulum primum. Et factum est. Hic incipit attendendum est ad formam litteram q est divisio libri qui in de p. dicitur. sed in prophecia et litteram, qui incipit ibi et vidi. In prophecia ergo non per se primus rotas in revelacionis sancte ezechielis prophete cum dicitur et factum est in anno xxx.

scilicet etatis Ezechiel ut dicit Ieronimus in prologo hic enim est tempus incipiens regimen et predicacionem. Unde et:

Et factum est in tricesimo anno in quinta mensis

Ioseph xxx° anno factus est prepositus egipti. Genesis xli. Et Christus baptizatus est et anno xxx ceperit predicare in publico. Sed hic videtur quod glossa sit locum istum q dicitur sic in anno xxx non etatis secundum Ieronimum et dicit quod non est absolute intelligendum et aliter concedit. Quia dicit Ieronimus in prologo ut allegatum est et intelligendum est cum restitutione xxx° anno non etatis simpliciter sed in xxx° anno a tempore restitucionis q ab tempore Ieronimus per prologum in glossa dicit, q incipit a xviii anno Iosie regis. Ad eius intencionem sit quod iudei aliquando in libris et cantis numerabant annos a iubileo immediate precedenti, et non a tempore hic secundum Ieronimum. Alii non numerabant ab aliquo facto nobili emergente sic a fundatione templi per salomonem et a transmigracione Ioachim, sic hic numerabant ut post inventum fuit liber deuteronomii in templo iiii Regum xxii. In quo continentur malediciones que sunt venture super eorum transgressores et maxime per ydolatria, quibus auditis Iosias videns transgressiones predecessorum suorum scidit vestimenta sua per timore mali quod venturi et consuluit Holdam ad placandum deum, et hoc anno a facto nobili Ioachim ceperunt annos, a quo usque ad quintum annum transmigracionis Ioachim

in quo facta est revelatio Ezechieli ut in hoc prologo dicitur. Fluxerunt autem triginta anni quia sic patet Iosias r
gnavit annis xxxi. 4 Reg. 22. 2 Paral. 34. 35. de regno eius post inceptionem libri predicta remanent xiii. anni
post xi. de regno Ioachim filio eius 4 Reg. 23. post vi. menses in quibus regnavit Ioathas
et Ioachim 4 Reg. 23 et 24. qui sex menses cum parte xviii. anni Iosie remanente post
inventionem libri pro uno computantur. Post v. de transmigratione Ioachim qui simul iuncti faciunt
annos xxx. et idem annus fuit xxx. etatis Ezechielis et inventionis libri dicuntur non et
v. transmigrationis Ioachim. Ezechiel notat locum cum dicit cum essem in medio captivorum

Cum essem in medio captivorum iuxta fluvium Chobar

Et hic fluvius est in terra Caldeorum ut patet ex textu. Ezechiel et cum Ioachim transmigra
verat. Dicunt autem aliqui quod Chobar non est nomen appellativum ut sit sensus iuxta fluvium Chobar
id est magnum fluvium quia ibi congregatur aque et eius impetu [illegible] hoc dicunt propter cognomina
Hebrei [illegible] [illegible] [illegible] plurium [illegible] sive sit Chobar sive [illegible]
[illegible] plurium res [illegible] Et hoc dicunt quia est nomen proprium
hoc [illegible] consideratione [illegible] apparentia · visione · id est adeo in [illegible]
[illegible] videntur [illegible] ymaginaria et intellectuali et divina secreta [illegible]

Aperti sunt celi. et vidi visiones dei. In quinta die mensis.

Ipse est annus quintus transmigrationis regis Ioachim. Factum est
verbo in hoc prologo notificatur auctor ministerialis huius libri. Et primo ponitur cum dicit Factum
est verbum domini ad Ezechiel. Secundo cognomen cum dicit filium Buzi sacerdotem. Ex quo patet quod Ezechiel
fuit de tribu sacerdotali et per quas de regia quia iste due tribus erant coniuncte [illegible]
est pater eius propheta secundum regulam Hebreorum [illegible] quod cum in principio libri alicuius prophete nomen
[illegible] non [illegible] [illegible] intelligi quod fuit propheta sicut et filius quamvis non [illegible] propheta
eius sicut nec aliorum multorum

Verbum domini ad Ezechiel filium Buzi sacerdotem in terra Caldeorum
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] dei

secus flumen Chobar. Et facta est super eum ibi manus domini.

Et vidi. [illegible] [illegible] tractatur. Et quia liber iste est de deo creatur [illegible] ut [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] super eminentem modum [illegible] eius [illegible]
effectus causa [illegible] [illegible] quod dicunt aliqui expositores quod primum capitulum [illegible]
[illegible] sequentium [illegible] effectus in causa [illegible] continet [illegible]
[illegible] describitur [illegible] ymaginaria visio [illegible] [illegible] modum [illegible]
[illegible] Ezechiel intellexit aliter non fuisset propheta [illegible] Daniel [illegible]
[illegible] est in visione ut diffusius [illegible] in principio libri [illegible]
[illegible] applicando ea ad apprehensionem ymaginarie visionis et [illegible]
[illegible] visionem ymaginariam intelligatur. Hec autem visio ymaginaria habet tres partes.
[illegible] continet animalia apparentia et rotas apparentes iuxta ea [illegible] ibi [illegible]
[illegible] firmamentum apparens super capita animalium et desuper effigies hominis sedentis super
thronum [illegible] ibi et similitudo super caput animalium [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod propheta videbat ymaginarie nube magnam
ab aquilone venientem et igne involuta [illegible] [illegible] apparet [illegible] coruscatione et [illegible]
[illegible] nubis videbat iiii animalia in omnibus similia [illegible] aliqui dicunt quod [illegible]
[illegible] unum animal habens iiii facies [illegible] magis [illegible] quod erant [illegible]
[illegible] apparebit magis infra [illegible] et erant ibi xvi facies [illegible]
[illegible] [illegible] dispositionem [illegible] et quia iiii animalia [illegible]
[illegible] similia in omnibus [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]

declarans mi q corpus animalis erat erectum super pedes et in superiori parte quadratum secundum 2m aliquos vero secundum non est quoniam ad hoc est magis contra quia 2m utrosque facies dispositionem bant secundum unum ordinem facies oppositas ita q facies hominis erat in parte animalis opposita directe aspectui prophete et de parte anterior in parte non opposita seu posteriori facies aquile et in aliis duabus partibus sibi oppositas facies leonis et facies bovis ita q facies leonis erat in dextera parte versus faciei hominis et facies bovis in sinistra. Ra. sa. aliter disponit dicens q inter facies unius animalis apparebant in directo aspectu prophete ita q facies leonis erat prima hominis secunda 3a aquile 4a vituli et in istis animalibus erant similiter inter alas quarum due erant dimisse ad corpus tegendum et due superius erecte ad volandum et per extensionem alarum erant ista animalia ad invicem unita sicut homines in choreis et in istis erant inter manus similes manibus hominum et similiter pedes quorum tibie tales erant q flexura genu equaliter flectebatur ad quatuor partes oppositas et similiter planta pedis equaliter applicabilis procedendo ad quatuor partes oppositas ita animalia progredi poterant ad quatuor partes oppositas absque corporis sui positione sicut si homo haberet oculos in posteriori parte capitis sicut in anteriori et similiter super utramque aurem et genua equaliter applicabiles ad omnes partes possit ambulare ad quatuor partes oppositas secundum corporis sui positione
Dicendum est q cuilibet faciei correspondebat unus pes in parte inferiori in recta linea sub facie. Ale non sic erant situate q una erat inter duas facies et equaliter posita sub una facie et duas alas et hunc sine potest de facili littera applicari ad hoc. Et vidi

ymaginariam visionem litteralem · qui facit duo hec magnalia · secundum situm urbis

Et vidi et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone et

oppressionem et intemptionem · sicut apparet in ytinere chaldeorum · sicut chaldei splendorem

nubes magna · et ignis involvens · et splendor in circuitu eius.

· in splendore

et de medio eius quasi species electri · id est de medio ignis ·

Est autem electrum clarius splendens auro et argento de medio eius ignis videbatur egredi talis in sui sufficiencia sine color. Vulgatur quasi species hasschmal. Et dicit hic Ra. sa. q ipse nescit ipsam quod significet hasschmal et id nescio certe. ideo transtulit electrum non enim est inter talia vel alia quod talis intellexit ebrauorum quando doctor ille. Ysidorus autem dicit electrum efficacius est omnibus metallis cuius tria sunt genera unum quod ex pinis arboribus fluit quod succinum dicitur aliud metallum est q naturaliter invenitur tertium q fit de tribus partibus auri et una argenti quas partes et si naturale solvens invenies quod ut differt q utrumque sit naturale vel factum utrumque excipe non e naturale in granis ad lumine clarius cunctis fulget metallis et venenum prodit alii dicunt q electrum est ex auro et argento compositum dum aurum admiscetur argento crescit argentum in claritate aurum vero a proprio fulgore fulgore palescit dicitur electrum ab electro q est sol hic et vertito declarat ·

· q. d. non erant animalia secundum veritatem sed secundum apparentiam ·

Et ex medio eorum similitudo quatuor animalium · et hic aspectus

· animalium vero potius

eorum similitudo hominis in eis · Et quatuor facies uni ·

Ista facies secundo ponitur quia erat in directo aspectu prophete vel alie tres secundum ymaginationem latinorum secundum Hebreos non omnia inter erant in directo aspectu eius facies hominis eorum primi prima quia est facies animalis nobilioris scilicet rationalis in eadem linea facies leonis erat prima hominis secunda bovis tertia aquile quarta

· non habens aliquam extensionem ultra tybiam sicut sic · erant equaliter applicabiles ad omnes partes

et quatuor penne uni · Et pedes eorum pedes recti · et planta

videbantur equaliter · et dicebantur animalium

pedis eorum quasi planta pedis vituli · et scintille

Planta autem vituli licet habeat extensionem ultra tybiam in parte anteriori secundum illa est ...

et ipse quod dicitur habet quasi quia non erat in toto similis, quia planta animalium habet desuper pro corporis ullam habeat extensione ad aliquam partem, et ipse hoc hebrei dicunt quod haec est littera Et planta pedis eorum quasi planta pedis rotunda, sic et tybia, ratio autem huius diversitatis est, quia dicto hebraica quod ponitur habet s. aegel equivoca est ad vitulum et rotundum, hebrei perciperunt una significationem, et translato nostra aliam, hebrei tamen videntur melius dicere, quia compositio turpitudinis nostre competentius ad dictum corporis ut patet per predicta

i. igniti candentes dei per se primo — i. similes manibus hominis — quod videbatur aliquis interius per gradi desuper

quasi aspectus eris candentis. et manus hominis sub pennis

eorum in quatuor partibus. Et facies et pennas per quatuor partes habebant.

convenientias unius tangebat extremitate alterius

iunctaeque erant pennae eorum alterius ad alterum. Non revertebantur

non intendebantur, id licet eum incederent ad quatuor partes ut habetur infra, tamen haec erant per quamponere conius ut predictum est, et istud vocatur hic non reverti. et sic dispositio sua respiciunt facies suas

cum incederent. sed unumquodque ante faciem suam gradiebatur. Simili

tudo autem vultus eorum facies hominis. et facies leonis a dex

tris ipsorum quatuor. facies autem bovis a sinistris ipsorum quatuor.

ad sensum descriptionem latinorum facies hominis erat in latere opposito aspectui prophete, facies autem leonis in latere dextro unius animalis, et facies bovis in latere sinistro. Sed tamen non descriptionem hebreorum, in quibus facies unius animalis erant in latere opposito aspectui prophete. erat tamen quod facies leonis erat prima, hominis secunda, et bovis tertia ut dictum est. et sic facies hominis habebat ad dextram suam faciem leonis, et ad sinistram faciem bovis

Et facies aquile desuper ipsorum quatuor. et facies eorum et pennae

ad sensum descriptionem latinorum facies aquile erat in parte posteriori, quia cum aquila habeat collum longum, facies aquile elevabatur super alas tres. Secundum hebreos non non plus elevabatur quam alie, sed tamen et in hoc sic habetur. et facies aquile in unius in ... vel ad ipsa, et consistens in eadem linea cum aliis tribus, tamen ultima

quod facies videbantur inferius superiora — i. extremitatibus ut predictum est

et pennae extente ad coelum... extendebantur ad superiora

eorum extente desuper. duae pennae singulorum iungebantur.

extensae erant extente ad coelum sed demisse inferius ad corpus tegendum

et duae tegebant corpora eorum. et unumquodque eorum coram

i. secundum ipsum ponere ... non predictis — i. venti turbinis predicti

facie sua ambulabat. ubi erat impetus spiritus illuc

i. corpora eorum non quiescebant — ad partes oppositas non flectebantur sed successive

gradiebantur. nec revertebantur cum ambularent.

Et similitudo animaliū aspectus eoꝝ quasi carbonū ignis ar

dentiū. et quasi aspectus lampadarū. Hec erat visio

quia ignis et fulgur videbantur progredi ab eis

discurrens in medio animaliū splendor ignis. et de igne

quia a partes oppositas poterant ire. et sic vocatur sic reverti
sic tamen erat per conversionem ut dictum est

fulgur egrediens. Et animalia ibant et revertebantur

quia in gressu corpus videbatur valde velox et terribilis

in similitudinem fulguris choruscantis. ¶ Cumque aspicerem

Cumque aspicerem id est hic queritur propter de respectu rotarum. de quibus dicunt aliqui quod erat ibi tantum una rota sicut et unum animal secundum eos. dicuntur rothe in plurali propter quatuor facies. sicut et unum animal dicitur plura propter quatuor animalis facies. Erat enim hec rota composita ex duobus circulis per ortogonaliter se intersecantibus se invicem in duobus punctis oppositis ad angulos rectos sicut duo coluri in spera mali. et erant in quatuor semicirculi polares et equales. qui dicuntur hic rote facies. ¶ Sciendum etiam quod circulus qui stabat ortogonaliter tangebat terram in alto puncto intersecationis et ex hoc erat mobilis ad quatuor partes oppositas secundum quatuor rote facies et hoc per conversionem circulis rote sicut dictum est de gressibus et depressibus animalium et quod dictum est de una rota intelligendum est de aliis tribus sicut dictum est de quatuor animalibus. Hec visio de facili applicatur litteram cum dicit. Cum aspicerem

composita ex duobus circulis

animalia. apparuit rota una super terram. iuxta animalia

id est quatuor semicirculos

habens quatuor facies. Et aspectus rotarum. et opera

id est talis color sicut videtur maris
quando est quietum

earū quasi visio maris. et una similitudo ipsarum

Visio id est sicut visio tharsis id est lapidis preciosi sicut nondum ut dicit Rabbi Salomon. tamen non dicit qualis sit ille lapis aut cuius virtutis

id est una transiens per medium alterius in intersecando se invicem ad angulos rectos

quatuor. et aspectus earū et opera quasi sit rota in medio rote.

quia sicut dictum est stabant in punctis intersecationum et potant equaliter revolvi ad quatuor partes non tamen simul sed successive

per quatuor partes earū euntes ibant. et non revertebantur

id est per conversionem circulis totius rote poterant ad partes oppositas ambulare sicut et animalia

Adque locum ubi totus ire liber quod pro non contraiectis nec tibi retro

Quia tunc Statura

id est magnitudo

id est magna

tum ambularent. Statura quoque erat rotis. et altitudo.

propter magnitudinem et motum earum velocem

id est circulorum rote

id est plenitudo ad modum oculorum sicut est in cauda pavonis

et horribilis aspectus. et totū corpus plenū oculis in

ad quatuor partes

circuitu ipsarum quatuor. Cumque ambularent ani

malia. ambulabant pariter et rote iuxta ea. Et cū

elevarent

pro volatu alarum

elevarentur animalia de terra, elevabantur simul et rote. Quocumque

ibat spiritus, illuc eunte spiritu, et rote pariter levabantur sequentes eum.

spiritus enim vite erat in rotis. Cum euntibus ibant et cum stantibus

stabant, et cum elevatis a terra pariter elevabantur et rote seque-

tes ea, quia spiritus vite erat in rotis. Et similitudo super

capita animalium firmamenti quasi aspectus cristalli hor-

ribilis, et extenti super capita eorum desuper. Sub firmamento

autem penne eorum recte alterius ad alterum. Unumquodque duabus

alis velabat corpus suum, et alterum similiter velabatur.

Et audiebam sonum alarum quasi sonum aquarum multarum,

quasi sonum sublimis Dei. Cum ambularent quasi sonus erat multitu-

dinis, ut sonus castrorum. Cumque starent, dimittebantur pen-

ne eorum. Nam cum fieret vox super firmamentum quod erat super caput

eorum, stabant et submittebant alas suas. Et super firmamen-

tum quod erat imminens capiti eorum quasi aspectus lapidis

saphiri. similitudo throni. Et super similitudinem throni similitudo quasi aspectus hominis desuper. Et vidi quasi speciem electri. velud aspectum ignis intrinsecus eius per circuitum. a lumbis eius et desuper. et a lumbis eius usque deorsum vidi quasi speciem ignis splendentis in circuitu. velud aspectum arcus cum fuerit in nube in die pluvie. Hic erat aspectus splendoris per girum.

i. electri igniti — i. splendorem emittentis — i. ignis qui est splendidus

Ad litteram visionis predicte questionem que fit de Jeremia in prologo. Judei qui cum Joachim ducti fuerunt in Babilonem credebant de levi quod se reddiderat regi Babilonis, quia videbat adhuc [illegible] statum urbis, quam Jeremias dum minitaverat destruendam, et peius fore remanentibus [illegible] qui transmigraverant in Babilonem, ut habetur [illegible]. Et ideo quinto anno a transmigratione Joachim [illegible] Ezechieli spiritum prophetie ad consolationem captivorum, denuntians mala desuper ventura in urbem, et multo maiora quam sustinuerunt in Babilone. Per ventum igitur turbinis et nubem et nubes venientes ab aquilone intelliguntur exercitus Caldeorum, qui ab illa parte intraverunt Iudeam ut fecerunt [illegible] de igne in medio eius intelliguntur incendium civitatis et templi futurum. Per quaternarium autem animalium faciebus et rotarum intelliguntur quaternarius regnorum magnorum sibi succedentium, scilicet Caldeorum, Persarum, Grecorum et Romanorum, que [illegible] infestaverunt populum Iudeorum [illegible] plurimis [illegible] figurantur, quia Genesis xli vii anni [illegible] et vii famis [illegible] figurantur scilicet per spicas plenas et steriles et per boves pingues et macilentas. [illegible] per faciem leonis que prima [illegible] regnum Caldeorum seu Babi[lonis] [illegible] et rex Babilonis [illegible] vocatur leo in scriptura Jeremie iiii: Ascendit leo de cubili suo etc. Et [illegible] imaginem leonis in vexillo suo. Per faciem hominis intelligitur regnum Persarum et Medorum quod successit regno Caldeorum Danielis [illegible], quia [illegible] regnum humaniter tractavit populum Iudeorum [illegible] Cyrus dedit licentiam redeundi in Iudeam. Per faciem bovis regnum Grecorum, quia sicut bos impellit cornibus, sic [illegible] regnum molestavit populum Iudeorum, et maxime tempore Antiochi Illustris, ut patet primo et secundo Machabeorum et Danielis viii. Iste Antiochus [illegible] grande [illegible] et [illegible] fortitudinem, per quam intelligitur templum [illegible]. Per faciem autem aquile intelligitur regnum Romanorum [illegible] et aquila est signum sive vexillum Romani imperii. Per alas autem intelligitur angelica potestas presidens dictis regnis, quia omnia ista [illegible] administrantur mediantibus angelis [illegible] et angelus presidens regno Persarum vocatur princeps Persarum Danielis x, et presidens regno Grecorum [illegible] princeps Grecorum [illegible]. Per [illegible] quod animalia et rote ad [illegible] partes ibant, intelligitur dilatatio istorum regnorum ad diversas partes. Per velocitatem motus et terribilem aspectum intelligitur robur et ferocitas eorum. [illegible] autem opera eo quod [illegible] organum organorum [illegible] de anima. Per firmamentum vero quod erat super capita animalium intelligitur [illegible] superior [illegible] locus dei et beatorum. Per sedentem in throno super firmamentum intelligitur [illegible] presidens omni creature celesti et terrestri, ad cuius nutum omnia disponuntur [illegible] ad preceptum presidentis in throno animalia [illegible] et movebantur, quia ipse mutat tempora et etates, transfert regna atque constituit, ut dicitur Danielis 2. [illegible] autem quod apparebat in forma humana [illegible] quod erat tempore [illegible] humanandus. Per hoc autem quod apparebat in colore electri qui est ex auro et argento [illegible] intelligitur sue sapientie [illegible] cuius non est numerus [illegible] et [illegible] quod a parte superiori a lumbis et sursum [illegible] splendore [illegible] a lumbis et deorsum emittebat fulgorem [illegible] intelligitur quod divina sapientia [illegible] est nobis occulta [illegible] manifestatur [illegible] per suos effectus [illegible] Romanos primo: Invisibilia dei a creatura mundi [illegible] per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur.

[illegible] et dignitatis [illegible] descripcio divine providencie super eminens status sive [illegible] ut supra dictum est.

Cap. 2.

Hec visio similitudinis [illegible] hic quia descripcio divine providencie multiplex [illegible] et [illegible] in corpore, 2° desponsacione gentilium bonos [illegible] molestanium [illegible] 3° in [illegible] misteriorum mala [illegible] paciencie tollerancium [illegible] Circa [illegible] sciendum quod sicut [illegible] transmigrati cum Joachim dolentes [illegible] quod se tradiderant ad [illegible] [illegible] murmurabant [illegible] sic illi qui remanserant in [illegible] deridebant putantes vaticinium [illegible] Ezechiel [illegible] prophetie [illegible] [illegible] sit et [illegible] ad [illegible] eorum [illegible] [illegible] primo [illegible] officium [illegible] 2° in [illegible] [illegible] capitulo [illegible] 2° [illegible] 3° [illegible] ibi [illegible] [illegible] ibi [illegible] [illegible] ibi [illegible] quedam [illegible] ad precedentem visionem [illegible] visio.

q. d. [illegible] throno [illegible] sedentis non erat ipse deus in [illegible] similitudo sue maiestatis [illegible]

[illegible] visionibus [illegible] Daniel [illegible] in visione [illegible] mee et [illegible] in me [illegible]

Hec visio similitudinis glorie domini. Et vidi et cecidi in
faciem meam. Et audivi vocem loquentis. et dixit ad
me fili hominis. sta super pedes tuos. et loquar tecum.

i. persistendo in bono [illegible] ille qui sedebat in throno

Et ingressus est in me spiritus postquam locutus est mihi. et sta

i. [illegible] persistendi [illegible] patet [illegible] ad gentes apostatas [illegible]

tuit me super pedes meos. Et audivi loquentem ad me
et dicentem fili hominis. mitto ego te ad filios israel. ad gen

a fide [illegible] apostatas [illegible] [illegible] a [illegible] statu [illegible] [illegible]

tes apostatrices que recesserunt a me. patres eorum prevari

legem meam [illegible] ad ydolatriam [illegible] i. irreverentes et in [illegible]

cati sunt pactum meum usque ad diem hanc. et filii dura facie

i. in malis obstinati [illegible] ut manifeste appareat quod mala eorum non puniam [illegible] [illegible] mitto prophetas meos ad arguendum mala eorum

et indomabili corde sunt. ad quos ego mitto te. et dices ad eos

[illegible] forte [illegible] aliquis [illegible] [illegible]

Hec dicit dominus deus. si forte vel ipsi audiant. et si forte

i. [illegible] [illegible] non peniteant

quiescant. quia domus exasperans est. et scient quia propheta fuerit

in medio eorum. Tu ergo fili hominis ne timeas eos neque ser
mones eorum metuas. quoniam increduli et subversores sunt tecum.
et cum scorpionibus habitas. verba eorum ne timeas. et vultus
eorum ne formides. quia domus exasperans est. Loqueris ergo ver
ba mea ad eos si forte audiant et quiescant. quoniam irritato
res sunt. Tu autem fili hominis audi quecumque loquor ad te. et no
li esse exasperans. sicut domus exasperatrix est. aperi os tuum.
et comede quecumque ego do tibi. Et vidi. et ecce manus mis
sa ad me. in qua erat involutus liber. et expandit illum
coram me. qui erat scriptus intus et foris. et scripta erant in eo
lamentationes et carmen et ve.

Cap. 3. Et dixit ad me fili hominis. quodcumque inveneris comede.
Comede volumen istud. et vadens loquere ad filios Israel.
Et aperui os meum. et cibavit me volumine illo. Et dixit
ad me fili hominis. venter tuus comedet. et viscera tua
complebuntur volumine isto quod ego do tibi. Et comedi

[illegible] designatur [illegible] eloquii in gustu predicta [illegible] habeat amaritudinem [illegible] recitendo [illegible] effectus in scripturis [illegible] est de punitione [illegible] ad quos assistit [illegible] in proposito

Et factum est in ore meo quasi mel dulce. Et dixit

Et dixit hic [illegible] de [illegible] propheta [illegible] ut constanter procedat in officio sibi imposito, quia sibi promittitur assistencia divini auxilii, et quia non mittitur ad populum distantem multum nec ignote lingue [illegible] ibi. Et si ad illos mitteris

ad me. Fili hominis vade ad domum israel, et loqueris verba

mea ad eos. Non enim ad populum profundi sermonis et igno-

te lingue tu mitteris ad domum israel, neque ad populos

multos profundi sermonis et ignote lingue quorum non possis

sic [illegible] gentes

audire sermones. Et si ad illos mittereris, ipsi audirent te.

[illegible] de [illegible] gente — Unde [illegible] rebelles [illegible]

Domus autem israel nolunt audire te, quia nolunt audire me.

[illegible] [illegible]

Omnis quippe domus israel attrita fronte est et duro corde.

Ecce dedi faciem tuam valentiorem faciebus eorum, et frontem

[illegible] constantia et fortitudine [illegible] voluntate mea [illegible] fortitudinem adamantis et silicis [illegible] dabo tibi constantiam [illegible] adversa [illegible]

tuam duriorem frontibus eorum. Ut adamantem et ut silicem

Adamas [illegible] lapis est parvus et [illegible] colore et splendore cristalli [illegible] [illegible] igni [illegible] ut [illegible] frigidus [illegible] fragmenta [illegible] et [illegible] in monte [illegible] oriente [illegible] ita [illegible] non [illegible] lucet [illegible] sol obtendit [illegible] ut adamantem et silicem dedi faciem tuam. Et [illegible] sanguine [illegible] vermis [illegible] lapides in edificio salomonis templi [illegible] patent [illegible] Et assumpsit me spiritus etc.

dedi faciem tuam. Ne timeas eos neque metuas

a facie eorum, quia domus exasperans est. Et dixit ad me:

Fili hominis, omnes sermones meos quos loquor ad te assu-

me in corde tuo. et auribus tuis audi. et vade ingre

dere ad transmigrationem ad filios populi tui. et loqueris ad

eos et dices eis. Hec dicit dominus deus. si forte audiant

[illegible]

et quiescant. Et assumpsit me spiritus. et audivi post me

vocem commotionis magne. Benedicta gloria domini de loco suo.

[illegible]

et vocem alarum animalium percucientium alteram ad alteram. et

vocem rotarum sequencium animalia. et vocem commotionis

[illegible]

magne. Spiritus quoque levavit me et assumpsit me. et abii

[illegible]

amarus in indignatione spiritus mei. Manus enim domini erat

[illegible]

mecum confortans me. Et veni ad transmigrationem ad acervum

[illegible]

novarum frugum ad eos qui habitabant iuxta

[illegible]

flumen Chobar. et sedi ubi illi sedebant. et mansi ibi

[illegible]

septem diebus merens in medio eorum. Cum autem per

[illegible]

transissent septem dies. factum est verbum domini ad me dicens

Fili hominis speculatorem dedi te domui Israel et audies
de ore meo verbum et annuntiabis eis ex me. Si dicente me
ad impium morte morieris non annuntiaveris ei neque locu
tus fueris ut avertatur a via sua impia et vivat ipse impius in
iniquitate sua morietur sanguinem autem eius de manu tua requiram. Si
autem annuntiaveris impio et ille non fuerit conversus ab impietate
sua et via sua impia ipse quidem in iniquitate sua morietur
tu autem animam tuam liberasti. Sed et si conversus iustus a iustitia
sua fecerit iniquitatem ponam offendiculum coram eo ipse mo
rietur quia non annuntiasti ei in peccato suo morietur et non erunt
in memoria iustitiae eius quas fecit sanguinem vero de manu tua
requiram. Si autem tu annuntiaveris iusto ut non peccet iustus et ille
non peccaverit vivens vivet quia annuntiasti ei et animam tuam liberasti.
Et sic est ut hic qui plenam potestatem punit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sibi [illegible]
et sic est ibi super me manus domini

Et facta est super me manus Domini et dixit ad me Surge
q. d. illi cum quibus es non sunt digni videre gloriam domini et apparente
[illegible] sunt rebelles et increduli
egredere in campum et ibi loquar tecum. Et surgens egressus sum
i. a sloco solitarium [illegible] — i. visio ymaginaria plus illi quam descripta est [illegible] capitulo [illegible]
[illegible] dei [illegible] — [illegible] et sedente super thronum ad [illegible] gloriam divine maiestatis
in campum et ecce ibi gloria Domini stabat quasi gloria quam vidi
quo humana fragilitate ad [illegible] [illegible]
iuxta fluvium Chobar. Et cecidi in faciem meam

i. gentibus [illegible] statute quam [illegible] et [illegible] pena plenius [illegible]

et ingressus est in me spiritus · et statuit me super pedes

meos · et locutus est mihi · et dixit ad me · Ingredere

et includere in medio domus tue · Et tu fili hominis · ecce

Ubi ponitur [illegible] pena, una cum [illegible] et ligationibus [illegible] data sunt super te vincula et ligabunt te in eis [illegible] [illegible] ad dicendum et linguam tuam adherere faciam palato tuo

data sunt super te vincula · et ligabunt te in eis · et non egre

ut sicut [illegible] voluntate [illegible] [illegible] potestate · et ista [illegible]

dieris in medio eorum · Et linguam tuam adherere faciam

[illegible]

palato tuo · et eris mutus · nec quasi vir obiurgans · quia do

[illegible]

mus exasperans est · Cum autem locutus fuero tibi · aperiam os

[illegible] i. ea que iniungam tibi

tuum · et dices ad eos · Hec dicit dominus deus · Qui audit au

[illegible] quod dicit [illegible] istud non ponitur hic quasi impositum Ezechieli [illegible] dominus [illegible] et aperiam os tuum et dices ad eos · i. [illegible] tibi iniungenda [illegible] Ezechieli [illegible] qui audit au[diat] [illegible] qui quiescit quiescat

i. aliqui [illegible] audient verba tua [illegible] aliqui [illegible] audire verba tua [illegible] quia domus [illegible]

diat · et qui quiescit quiescat · quia domus exasperans est

[illegible] alios non [illegible] est impositum Ezechieli [illegible] qui audit [illegible] qui vult audire audiat · et qui non vult audire dimittat · et est modus loquendi [illegible] et moleste portat [illegible] audientium [illegible] quia domus exasperans est

Ca. 4. Et tu fili hominis [illegible] [illegible] descripta est [illegible] hic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] remedium ca. 9 [illegible] adhuc in tres [illegible] destructio [illegible] [illegible] in urbem [illegible] ca. [illegible] ca. 5 [illegible] adhuc dividitur in quatuor [illegible] obsidio [illegible] vastatio ca. 4 [illegible] depopulatio ca. 6 [illegible] describitur civitatis obsessio [illegible] [illegible] ibi et tu sume [illegible] adhuc in [illegible] describitur obsidionis modus [illegible] [illegible] ibi et tu dormies [illegible] et tu fili hominis

[illegible] modus loquendi [illegible] Ezechieli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ca. 4. Et tu fili hominis · sume tibi laterem · et pones eum

ut videas ibi diligenter et attente · i. in medio eius · i. describes

coram te · et describes in eo civitatem Ierusalem · et ordinabis

i. [illegible] eius · i. describes [illegible] civitate [illegible]

[illegible]

adversum eam obsidionem · et edificabis munitiones · et [illegible]

·i· describes portatores ire et liquorum ad plenum fossata · ·i· describes acies armatorum oppugnantes eam · ·i· describes

portabis aggerem · et dabis contra eam castra · et pones

per hoc designatur quod debet adversus eam ... ut in se ... civitate sit obsessa

arietes in giro · Et tu sume tibi sartaginem ferream ·

Sunt autem arietes ligna oblonga in capite ferrata ad ... impellitur murus ad cadendum quod ...erat satis magnum ut possent in eo describi ... et in spatio ... sartago ... patella a ... et ago ... quia in ea ... agitur ... sartago a strepitu ... quem ardet in ea oleum

et pones eam murum ferreum inter te et inter civitatem · et

... significat quod ... est ...

obfirmabis faciem tuam ad eam · et erit in obsidionem

·i· civitas quod ... obsidionis et destructionis ...

et circumdabis eam · Signum est domui israel · Et tu dormies

Et tu dormies ... quod ... captivitatis ... latinos ... decem tribuum quod ... domus israel ... Et tu dormies ... et per iniquitates intelligitur ... pene ...

super latus tuum sinistrum · et pones iniquitates domus israel

·i· super latus sinistrum ... dierum ...

super eo numero dierum quibus dormies super illud · et

assumes iniquitates eorum · Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorum

numero dierum trecentos et nonaginta dies · et portabis iniquitatem

ad designandum quod tot annis domus israel in captivitate ... annis ut dicunt doctores isti fluxerunt ... captivitate ... decem tribuum ... phalazar qui captivavit duas tribus cum dimidia ... iordanem et ... alios decem ... qui erant ... iordanem ... adam ... captivitatis ... anni ... dimitto ... domus iuda ... Et cum impleveris haec dormies

tatem domus israel · Et tu cōpleueris haec dormies super latus tuum

... domus iuda ... ·i· designabis captivitatem per iniquitatem ...

dextrum secundo · et assumes iniquitatem domus iuda quadraginta

... ·i· ... dormies ... captivitas domus iuda

diebus · Diem pro anno · diem inquam pro anno dedi tibi

Tot enim anni ut dicunt doctores ... captivitas ... anno cyri qui dedit ... captivitatis ... per ... regum obmitto ... in glosa Ezechiel super locum istum ...

cum quod utrumque debuimus videre in aliquibus distortum adest quibus latinorum et hebreorum ...
quod dicit captivitate israel terminatam tempore complementi, cum tamen omnes hebrei et latini pro maiori parte dicant
quod ista captivitas non est adhuc soluta, sed ad horam fuit liberati a periculo mortis non tamen a iugo
servitutis. Dicit secundo quod dicit quod a transmigratione Ioachim usque ad 30 annum eius fluxerunt sex-
ta xl anni, cum tamen 30 omnes hebreos et latinos saltem pro maiori parte ad minus fluxerunt sex
anni. Dicit etiam super 29. de cum reperit in plerisque in babilone lxx annos visitabo super vos. Vnde cum
Dicit 3 hebreos ad hic describi tempus iniquitatis, sic sonat littera usque domus israel et iuda propter quam
meruit utraque captivari. Et autem hic iniquitas notabilis, quod est per ydolatriam, et quod incipit
quemcumque primus, et non tamen persona singulare iniquitas ad ista in domo israel durant annis ccc xc.
Ergo ccc xl anni accipiuntur a primo anno Ieroboam, qui peccavit et peccare fecit israel in vitulis aureis
ut patet 3 Regum 12 et 13 usque ad nonum annum Osee, qui cum ipso rege israel tunc captivatus
fuit per regem assiriorum, quorum numerus sic declaratur. Ieroboam regnavit annis xxii ut habetur
3 Regum 14. Post eum Nadab ii annis 3 Regum 15, Baasa xxiiii, Hela ii, Zamri modicum fuit
ideo tempus eius computatur cum sequenti scilicet Amri qui regnavit xii annis, Achab xxii ut ha-
betur 3 Regum 16, Ochozias ii 3 Regum 22, Ioram xii 4 Regum 3, Iehu xxviii 4 Regum 10, Ioachaz
xvii, Ioas 16 Regum 13, Ieroboam xli 4 Regum 14, Zacharias et Sellum vi mensibus tamen
eo tempus eorum computatur cum sequenti scilicet Manahem qui regnavit x annis, Faceia ii, Facee xx
et sic habetur 4 Regum 15, Osee ix qui nono anno captus est Samaria cum ipso suo, captivatus
est in assirios 4 Regum 17. Et isti anni simul iuncti faciunt iiii supra quos etiam non extimi
qui desiderunt de totali numero scilicet ccc xl annorum accipiuntur de tempore iudicum. Dicitur enim Iudicum 8
quod Gedeon de ornamentis aureis sibi datis de victoria habita de Madianitis fecit ephoth
id est vestem sacerdotalem et sequitur ibidem fornicatus est omnis israel in eo, et sic dicitur fuit ibidem.
Ista fornicatio non fuit vivente Gedeone, quia non fecit ephoth ad cultum ydolatrie sed ad decorem
in domo sua, sicut dicitur fuit ibidem. Post mortem autem eius omnis israel fornicatus est in ephoth vertens
eum in cultum ydolorum Baalim et Astaroth, sicut ibidem dicitur, et ista fornicatio duravit usque ad
tempus Samuelis, qui dixit ipso 1 Regum 7. Preparate corda vestra domino et servite illi soli, et sequitur abs-
tulerunt ergo filii israel Baalim et Astaroth et servierunt domino soli. Numerus autem annorum sic accipitur.
Mortuo Gedeone Abimelech iudicavit tribus annis Iudicum 9. Post eum Tola xxiii
et Iair xxii Iudicum x, et ibi dicitur quod ipsis israel post mortem Iair afflictus fuit per filios
Amon et philistiim xviii annos qui non possunt computari in tempore iudicis sequentis scilicet Iepte
qui iudicavit tamen vi annis, et ideo accipiuntur hic 18 anni in quibus ipsis fuit sine iudice.
Post istum iudicavit Iepte vi annis, Abessam vii, Ahialon x, Abdon viii, et
hec habentur Iudicum xii, Sampson xx Iudicum 16, Hely quadraginta 1 Regum 4, cum fuit
sic Samuel. Isti anni simul iuncti faciunt annos clviii, et sic habemus viii annos
superfluos, qui sic possunt conveniri in scindendo, licet enim scriptura dicat quod omnis israel
fornicatus fuit in ephod scilicet Gedeone applicando ad cultum ydolorum, tamen non dicit
quod hoc fuit immediate post mortem Gedeonis, sed forte fluxerunt isti viii anni ante vel aliqui
plus eorum. Item aliqui dimidius annus vel maior pars unius iudicis pro anno integro computatur
ut quando desiit in medio anni vel post medium anni, et sic plures iudices sunt secundum
tunc vitare isti anni viii vel plus eorum anno posito in scriptura, ut tamen ipse habet scriptura communi
filii quod loquitur secundum quemcumque modum loquendi. Dicit si rex francie coronaret in natiuitate domini
diceret regnare 10 anno scilicet annis domini tali in proxima pasca sequenti incipit annus secundum sue corona-
tionis secundum quemcumque modum loquendi propter mutationem incarnationis secundum annos domini. Numerus autem
annorum iniquitatis domus iuda incipit a tempore Manasse regis iude qui horribiliter peccavit
et populum peccare fecit ponendo ydola in templo domini 4 Regum 21, propter quod sententia domini de destrucione
captivitatis temporis ascribitur peccatis Manasse 4 Regum 23, ubi dicitur verumtamen non est aversus dominus ab
ira furoris sui quo iratus est furor eius contra iudam propter irritationes quibus provocaverat eum
Manasses. Dixit itaque dominus etiam iudam auferam a facie mea. Verumtamen iste Ma-
nasses penituit et post ea fideliter regnavit et ydolatriam abstulit, propter quod totum tempus
suum non ponitur in peccato iude, sed tamen xiii anni primi et duo quibus regnavit Amon pessimus
cui successit Iosias, de cuius tempore nichil ponitur, quia fuit sanctissimus. Cui successerunt
duo filii eius valde mali Ioachim et Sedechias quilibet xi annis. Et isti anni simul
iuncti faciunt xl. De tempore non Ioachaz et Iechonie nichil ponitur, licet fuerint mali et ydo-
latre, quia quilibet eorum regnavit tamen tribus annis mensibus computantur in tempore aliorum. Videtur tamen

qui utriusque oppositioni habetur addendum sit. quia tunc .xxx. dies quibus Ezechiel iacuit super latus sinistrum et dextrum, fuit signum obsidionis ierusalem. quia de tempore dicit propheta preceptum de dei iacentia. Et convertes faciem.
quasi volens intrare expugnando ierusalem et prophetabis contra ipsam

Et ad obsidionem ierusalem convertes faciem tuam. et brachium tuum erit

Ubi sic est declarandum. Ierusalem enim fuit obsessa a caldeis anno Sedechie .ix. decimo mense decima die mensis et capta fuit anno xi. Sedechie mense quarto nono die mensis ut habetur ... et a principio obsidionis usque ad finem eius fluxit annus integer et quinque menses et xxvii. dies. Ezechiel autem dormivit super latus suum sinistrum ccc. xc. diebus et super dextrum xl. diebus, qui simul iuncti faciunt ccc. xxx. dies. ex quibus ccc. lxv. faciunt unum annum integrum, et remanent lxv. dies, qui faciunt unum annum integrum, et remanent lxv. dies, qui faciunt duos menses et sex dies, et sic tempus obsidionis ierusalem usque ad eius captionem non excendit tempus dormitionis prophete super utrumque latus nisi tribus mensibus et xxi. diebus, et racionabiliter sic dici, quia tanto tempore fuit interrupta obsidio quia caldei audientes quod exercitus egipci veniebat in auxilium iudeorum, dimiserunt obsidionem ut obviarent eis, quibus fugatis ad obsidionem redierunt, ut habetur Ieremie 37. et tali vice in ad obsidionem et reditu tanti exercitus fluxerunt tres menses et xxi. dies et sic habetur propositum. scilicet quod tempus obsidionis ierusalem ista concordat et tempus dormitionis prophete fuit equalia. Consequenter autem septima ad describendum obsidionem ierusalem. cum dicit. Et ad obsidionem ierusalem et cetera.
ad designandum divina vindicte dei super ea — firmitatem eius subversione — modo predicto

extentum. et prophetabis adversum eam. Ecce circumdedi te vin

culis. et non te convertes a latere tuo in latus aliud. donec
scilicet reclusum in domo tua existentis super sinistrum et dextrum, scilicet ccc. lxxxx. et iiii. xl. — Hic quantum describitur compressio famis secundum que accidit in obsidione ierusalem sicut habetur 4 Regum ultimo et describitur hic per quandam parabolam quia propheta panem non comedit ibi et dicit ... et ita fecerit

compleas dies obsidionis tue. Et tu sume tibi frumentum.
talibus enim solent muniri cives ... obsidione

et ordeum. et fabam. et lentem. et milium. et viciam. et mit
scilicet ccc. lxxxx. panes

tes ea in vas unum. et facies tibi panes numero dierum quibus

dormies super latus tuum. trecentis et nonaginta diebus come
sic sit tempore obsidionis quando victualia ceperunt deficere

des illud. Cibus autem tuus quo vesceris erit in pondere viginti
Statera vero que dividitur in unciam ... — a principio ccc. xc. dierum usque ad finem quolibet die unum panem

stateres in die. a tempore usque ad tempus comedes illud. Et
id est sextarium

aquam in mensura bibes sextam partem hin. a tempore usque ad tempus
scilicet quolibet die sextam partem hin. id est unum sextarium

bibes illud. Et quasi subcinericium ordeaceum comedes id
Quantitas non hinum sextarius et decem unciarum panis potum non est nobis certa, quia mensure et pondera

denarii multum valuerunt similiter in tempore et potestate diversis civitatibus ... est in eadem provincia ... sextarius vini ... est ... qua ... sancti dionisii ... non erat tanta quod sufficeret ad cibum et potum querentem ... Eze ... magis erat ad ... famem et sitim eius talibus enim ... victualia ... de ... obsidionibus

et stercore quod egreditur de homine operies illud in oculis eorum.

... coques id est decoques cum hebraica que dicit ... et coquere ... hebrei ... videntur dicere melius ... ubi est defectus lignorum colligunt stercora boum desiccata ... et ... fit ignis et ibi possunt fieri de stercoribus humanis ... esset nimis abhominabile ... ad designandum qualiter iudei comedent cibum abhominabilem in terris alienis ubi ducentur captivi ... propter quod ... propheta quod faceret ignem de stercoribus boum desiccatis ... igne coqueret panem suum ... hoc horruit dicens a. a. a. domine deus

Et dixit dominus: Sic comedent filii israel panem suum pollutum

inter gentes ad quas eiciam eos. Et dixi: A. a. a. domine deus

Et dicunt expositores aliqui quod dicit ... a. ad denotandum horrorem ... captivitatis significate ... hebraici ... et sunt alia et est ... seu ... sic dominus ...

ecce anima mea non est polluta et morticinum et laceratum

q. d. ... esset ... pane sic abhominabili

a bestiis non comedi ab infantia mea usque nunc et non est

ingressa in os meum omnis caro immunda. Et dixit ad me: Ecce

in lege ... preceptum

dedi tibi fimum boum pro stercoribus humanis et facies pa

i. coquens in pro eo ... [illegible]

nem tuum in eo. Et dixit ad me: Fili hominis ecce ego contera

i. ... panis ... in adversitate ... famem ...

baculum panis in ierusalem et comedent panem in pondere et in

... diminutionem ... victualium ... obsidentium

sollicitudine et aquam in mensura et in angustia bibent

i. ... deficiet ... cibi et potus ... non poterit se sustinere ...

ut deficientibus pane et aqua corruat unusquisque ad fratrem suum

i. deficiant ... i. ... suos ... [illegible]

et contabescant in iniquitatibus suis

Ezech. Et tu fili hominis / Dicit quomodo describitur ipsi Ierusalem destructio [illegible]

[illegible] Ideo dicit ipse sume tibi gladium [illegible]

Et tu fili hominis sume tibi gladium acutum radentem pilos.

[illegible]

assumes eum et duces per caput tuum et per barbam tuam.

[illegible]

et assumes tibi stateram ponderis et divides eos. Tertiam

[illegible]

partem igni conbures in medio civitatis iuxta completionem

[illegible]

dierum obsidionis et assumes tertiam partem et concides gladio

[illegible]

in circuitu eius. Tertiam vero aliam disperges in ventum. et gladium

[illegible]

nudabis post eos. Et sumes inde parvum numerum.

[illegible]

et ligabis eos in summitate pallii tui. et ex eis rursum tolles.

[illegible]

et proicies in medio ignis et conbures eos igni. Ex eo egre

[illegible]

dietur ignis in omnem domum Israel. Haec dicit dominus deus

[illegible]

Haec dicit dominus deus / [illegible]

[illegible]

Ista est Ierusalem in medio gentium posui eam et in circuitu eius

[illegible]

terras. et contempsit iudicia mea ut plus esset impia quam

[illegible]

gentes. et praecepta mea ultra quam terrae quae in circuitu eius sunt

Judicia eius mea preterierunt. et in preceptis meis non ambula

s. iudicia

uerunt. Ideo hec dicit dominus deus quia superastis gentes que in cir

cuitu uestro sunt. in preceptis meis non ambulastis. et iudicia mea

i. minimis iuste qua ipsi [illegible]

non fecistis. et iuxta iudicia gentium que in circuitu uestro sunt non estis

operati. Ideo hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te. et ipse ego

i. uindictas iustitie mee

faciam in medio tui iudicia in oculis gentium. et faciam

s. temporibus preteritis

in te que non feci. et quibus ultra similia non faciam. propter omnes

Istud ultra non signat perpetuitatem a parte post. Genesis 2 Ysa. 2. et non contrebit ultra ad plenum, sic plenius fuit ibi dictum, sed importat tempus longum, verumtamen quia ysti iterum talis ab hominationes uel maiores, quas impleverunt iudei in occisione Christi, propter quod in iterum tanta mala uel maiora per romanos quanta in iterum per caldeos. Ideo sequitur. Ideo patres &c. scilicet

hec [illegible] obsidione s. caldeorum et romanorum fuit impletum

abhominationes tuas. Ideo patres comedent filios in medio tui.

et filii comedent patres suos. Et faciam in te iudicia. et venti

[illegible]

labo uniuersas reliquias tuas in omnem uentum. Ideo uiuo ego

i. templum nomini meo consecratum uiolasti [illegible] ydola [illegible]

dicit dominus deus. nisi pro eo quod sanctum meum uiolasti in omnibus offensio

nibus tuis. et in omnibus abhominationibus tuis. ego quoque confrin

i. destruam [illegible] affectu i. tiori

gam et non parcet oculus meus. et non miserebor. Tertia

Tertia pars tui [illegible] et complebo furorem meum

tui peste morietur. et fame consumetur in medio tui.

et tertia tui gladio cadet in circuitu tuo. Tertiam uero

partem tuam in omnem uentum dispergam. et gladium euagi

nabo post eos. et copleam furorem meum et requiescere fa
passiones cum vasallis remanent.
ciam indignationem meam in eis. et consolabor. et scient — per quo percussit pene ante illate
i. passiones cupiscit vindictas cum malis sibi illatum valde delectatur. Unde Petrus et in. ethi. dicitur ira dulcior melle in pectoribus virorum paulisper scit
potens vindictam facere
quia ego dominus locutus sum in zelo meo. cum implevero indignationem
que prius erat magnifice habitata, que aliis erat prime honorata et lo. de urbe destructa
meam in eis. et dabo te in desertum et opprobrium gentibus
que in circuitu tuo sunt. in conspectu omnis pretereuntis. Et eris opp
eo quod omnis qui videbat tanta destructio, dicebant quod hec fecerunt per horribilia mala que fecerant ita
brium et blasfemia. exemplum et stupor in gentibus que in circu
itu tuo sunt. cum fecero in te iudicia in furore. et in indigna
tione. et in increpationibus ire. Ego dominus locutus sum. Quando
dicit cum regem et ... militari qui in civitatibus obsessis et alii in castris acrius pugnant
fames qua gladius
misero sagittas famis pessimas in eos que erunt mortifere.
et quas mittam ut disperdam vos. et famem congregabo super vos.
i. omne sustentamentum cibi
et conteram vobis baculum panis. et immittam in vos famem.
serpentes et alia animalia venenata ad vos destruendum etc. — i. aer corruptus
tunc faciunt flatum et morsum — i. usque ad mortem
et bestias pessimas usque ad internicionem. et pestilencia et
i. gladius effundens sanguinem — et fecero et sic — cum ... ut ... pena dicta in fallibiliter veniet
sanguis transibunt per te. et gladium inducam super te. Ego dominus locutus sum
Et factus est sermo domini. Hic ponitur propheta vastationis arcelerato certa quia primo ponitur arcele
ratio apertissima. 2o ostenditur vineclum ibi clamate tuba. Tertia in medio. quia primo ponitur
vastatorum arcelleratio. 2o ipsius modus ubi vineclum.
Et factus est sermo domini. Postquam descripta est prima urbis obsidio et postea eius destructio
hic quarta describitur terre iudee vastatio. et dividitur in 3 partes. quia primo describitur vastatio
2o vastatorum arcelaratio ... Quibus autem tamen in tres partes dividitur quia primo ponitur iudee
qualis vastatio. 2o aliquorum specialis reservatio, ibi et relinquam. 3o ceterorum finalis destructio
ibi et dicit. Circa primum dicit.

Et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis pone

i. respice terram israel volens mittere ad desperationem ira dei que parat

faciem tuam ad montes israel. et prophetabis ad eos et dices mon

tes israel. audite verbum domini dei. Hec dicit dominus deus monti

q d talis locus commovebit. i. destruet ab altitudine distrentibus ubique ad diversos honores latitantes et rapiantur sibi bona abscondita et cumbiuntur edificia

bus et collibus. rupibus et vallibus. Ecce ego inducam

ubi colebant ydola

super vos gladium. et disperdam excelsa vestra. et demoliar

quia corpora interfectorum dimittent insepulta

aras vestras. et confringentur simulacra vestra. et deiciam interfec

terra patet ubi ossa i. et sacrificia et dii

tos vestros ante ydola vestra. et dabo cadavera filiorum israel. ante

faciem simulacrorum vestrorum. et dispergam ossa vestra circum aras vestras.

in omnibus habitationibus vestris. urbes deserte erunt. et

i. destruentur

excelsa demolientur. et dissipabuntur. et interibunt. et conterentur

delubra vestra. et delebuntur opera vestra. et cadet interfectus in me

propter comprehensionem undique

dio vestri. et scietis quia ego sum dominus. Et relinquam in vobis eos qui

Et relinquam hic querit descriptio aliquos pro specialis reservatos. qui adhuc sunt reservati in vita et ducti in gentiles. ut primam ad deum converterent. et ab eo in priorum liberarent. et ex tali liberatione in abili multi gentiles converterent ad fidem unius veri dei. sicut in libro Hester legitur de sua liberatione ipsius a persecutione Aman. Et Daniel 3. ubi dicitur quod liberatis tribus pueris de camino ignis. rex precepit per totum regnum suum venerari deum celi. et hoc est quod dicitur Et relinquam

caldeorum admodum reservati

fugerint gladium in gentibus cum dispersero vos in terris.

ut patet in complexis positis

et recordabuntur mei liberati vestri. in gentibus ad quas capti

vexatione domitate ac i- te

pro ydolatria

latria negligunt

vi ducti sunt. quia contrivi cor eorum fornicans et recedens a me.

Et hic videtur quod non bene dictum illi qui exponunt passum istum de apostolis et aliis credentibus ex iudeis. quia non fuit in eis pena de ydolatrie post quam hic tangitur. quia in tempore et adhuc per longum tempus cessaverat ydolatria in iudeis

et oculos eorum fornicantes post ydola sua. et displicebunt

sibimet super malis que fecerant in universis abhominationibus

suis. Et scient quia ego dominus non frustra locutus sum ut facerem

dicit enim philosophus .x.o ethicorum quod pene sunt quedam medicine ad peccati correctionem. Et ideo paret medicina dicitur esse frustra cum adeam non sequitur correctio. Unde dicitur Ieremie 2o frustra percussi filios vestros disciplinam non receperunt. Et quia sequitur correctio sicut in proposito, tunc non est frustra sine suo

i. pene

hic quia denunciatur et ceterorum finalis destructio propter obstinacionem eorum in malo

cum dicitur percute pariter

percutiendo manum ad invicem ad modum dolentis et irati

eis malum hoc. Hec dicit dominus deus: Percute manum tuam et

i. pungendo ad lapidem ad modum hominis turbati qui non advertit ubi pedem suum ponit

propter idolatras super pena populi que sequitur

allide pedem tuum. Et dic: Heu ad omnes abhominationes malorum

declaratum est capitulo precedenti

domus israel: qui gladio, fame, peste ruituri sunt. Qui longe

ab adversariis

i. corruptione aeris et mortalitate

i. ab adversariis

ad muros

est peste morietur, qui autem prope gladio corruet. Et qui

extra defensionem fortitudinis murorum

relictus fuerit et obsessus fame morietur. Et complebo indignationem

propter complacenciam vindicte mee

meam in eis. Et scietis quia ego dominus cum fuerint interfecti vestri in

ut ubi peccaverunt ibi puniantur

medio ydolorum vestrorum, in circuitu ararum vestrarum, in omni colle

excelso, et in cunctis summitatibus montium, et subtus omne

in talibus enim locis solebat ydolatria maxime venire et populi ibi in venationem corporum suorum explentes libidinem

lignum nemorosum, et subtus universam quercum frondosam,

que soli deo debebant offerri

locum ubi accenderunt thura redolentia universis ydolis suis.

i. potentiam iustitie mee

i. vanam hominibus

Et extendam manum meam super eos et faciam terram desolatam

bonis fructibus

ad quod in terra processu finem vocatur in bella

i. usque ad finem aliorum itaque nihil inveniatur quod non sit destitutum

et destitutam a deserto deblata in omnibus habitationibus

propter complacenciam mee punitionis

Cap. 7.

eorum. Et scient quia ego dominus.

Et finis est. Hic ponitur predicte vastationis accelleratio. Circa quam primo ponitur accelleratio ostensiva; 2o quod eclipsio in medio ibi: Canite tuba in prima id est, quia primo ponitur vastatorum accelleratio; 2o ipsius modus ibi: ratio in floruit virga. Circa primum dicitur: Finis venit etc.

Et factus est sermo domini ad me dicens: Et tu fili

i. finalis vastatio

appropinquat et replicatur hic ad maiorem

asseracionem

hominis: Hec dicit dominus deus terre israel: Finis venit, venit

ita quod nulla pars remaneat quin vastetur · i. regionis

finis super quattuor plagas terre. Nunc finis super te. et emittam

i. secundum opera mala que fecisti

furorem meum in te. et iudicabo te iuxta vias tuas. et ponam

effectum

contra te omnes abhominationes tuas. et non parcet oculus meus super

effectum · pondus pene tuis operibus debite

te et non miserebor. sed vias tuas ponam super te. et abhominationes

tue in medio tui erunt. et scietis quia ego dominus. Hec dicit dominus deus

i. multiplicatio afflictionum veniet que veniet super alteram · totiens in plicatur accumulationis adcrescendo

Afflictio una. afflictio ecce venit. finis venit. venit finis.

Evigilavit adversum te. ecce venit. venit contritio super te qui habitas

tas in terra. venit tempus. prope est dies occisionis. et non glorie

i. iudee que est terra montuosa ideo patent quod dicitur quia ibi fecit impetus ad maiorem exaggerationem

montium. Nunc de propinquo effundam iram meam super te. et complebo

furorem meum in te. et iudicabo te iuxta vias tuas. et imponam

tibi omnia scelera tua. et non parcet oculus meus neque miserebor.

sed vias tuas imponam tibi. et abhominationes tue in medio tui

erunt. et scietis quia ego sum dominus percutiens. Ecce dies ecce

i. rex babilonis invalescit · quia iniquitas quam habebat tunc est · qui est virga ad puniendum iudeam · quia superbia adiuvabat [illegible]

venit. egressa est contritio. floruit virga. germinavit superbia.

Floruit virga. dicit quidam ponitur modus accedendo secundum hebreos qui fuit potentia regis babilonis, qui fuit instrumentum dei in faciendo punitionem, ut fuerit dominus est super, i. [illegible] et semina, et dicitur hic floruit [illegible]

iniquitas surrexit in virga impietatis. non ex eis et non ex populo

[illegible] super captos et captos crudeliter et impie tractabat, secundum quod [illegible] dicitur Jeremie 12 · contriverunt [illegible] plaga [illegible] dominus babilonis impiorum virga dominantium cedente populos in indignatione plaga insanabili [illegible] in furore gentes, propter crudelitatem. Secundum hebreos non hic ponitur [illegible] impie accedendo, que fuit superbia Sedechie regis, quia rebellavit regi babilonis impie infringendo suum iuramentum 2 Par. 36. Sic ergo dicitur floruit virga, i. sceptrum iuda quod aliqua prosperitate habuit sub Sedechia. Germinavit superbia, quia inde superbivit. Iniquitas surrexit, quia contra iuramentum transgressus fuit, in virga impietatis quia sic regnum suum fuit impium et vastatione dignum. Non ex eis, hic est non remanebit aliquis de semine Sedechie, quia ipse fuit excecatus et in captivitatem ductus, et filii eius occisi. Et non ex populo, quia partim fuit occisus partim captivatus. Sequitur neque ex sonitu eorum. [illegible] neque [illegible]

tetu eor(um) et p(ro)ph(et)e inte(rpretatur) Johanan filius charee / et socij eius / qui post morte(m) godolie fugerunt in egyptum / ubi p(ro)pheta p(ro)pter regem babilonis fuerunt partim occisi partim captivati / ut dictum est sup(er) ca(pitulo) ... Ideo s(equitur) et no(n) e(rit) r(equies) in eis

non enim invenerunt requiem in egypto sicut credebat sed dicebat ... in egyptum ubi clangorem tube non audiemus ...

neq(ue) ex sonitu eor(um). et no(n) erit req(ui)es in eis. Venit
q(uia) cito p(ro)deret — q(uia) cito p(ro)deret ac si non vedet

t(em)p(u)s. app(ro)pinquavit dies. qui emit no(n) lete(tur). et qui vendit no(n)

lugeat. q(uia) ira sup(er) omnem p(o)p(u)l(u)m eius. q(uia) qui vend(it) ad id
... sufficiat eis servare vita si possint

q(uo)d vendidit no(n) reverte(tur). et adhuc i(n) viventibus vita eoru(m).
... de captivitate milites — ... non ... si poterit ...

Visio enim ad omnem multitu(dinem) eius no(n) regrediet(ur). et vir i(n) iniq(ui)
... ut possit evadere morte vel captivitate — ... et ... promittere ... ideo s(equitur) et non ...

tate vite sue no(n) confortabi(tur). Canite tuba p(re)parent(ur) om(n)es. et
Canite tuba ... conclusio in medio ... et ... hec conclusio ... finalis conclusio ... possint evadere nec defendendo nec se redimendo ideo d(icitur) canite tuba
... — ... — ...

no(n) est qui vada(t) ad p(re)liu(m). ira enim mea sup(er) univ(er)su(m) p(o)p(u)l(u)m eius.
... — ... gladius ... vegecius ... de re militari
contra civitate(m)

Gladius foris. pestis et fames i(n)t(ri)nsec(us). qui i(n) agro est gla
... est ... ad maiore(m) ...

dio morietur. et qui i(n) civitate pestilencia et fame devorabu(n)t(ur).
qui fugerint ad loca ...

et salvabu(n)t(ur) qui fugerint ex eis. et erunt i(n) montib(us) q(ua)si colu(m)
... ibi valde ... isti fugiti erunt ...

be co(n)valliu(m). om(ne)s trepidi. unusq(ui)sq(ue) i(n) iniq(ui)tate sua. Om(ne)s
Timor enim magnus ... membra ... contra ... ad se defendendu(m) i(n) valida

manus dissolvent(ur). et om(n)ia genua fluent aq(ui)s. et accinge(n)t
... tristicie et ...

se ciliciis. et op(er)iet eos formido et i(n) om(n)i facie confusio. et i(n)
q(uia) p(re) dolore trahent sibi capillos

om(n)ib(us) capitib(us) eor(um) calvicium.
... non plus valebit eis quam sterquilinium / q(uia) non potuit ... totale ... / ut non potuit se redimere de manibus adversariorum eius ... q(uia) sterquilinium ...

Argentu(m) eoru(m) foris p(ro)iciet(ur). et auru(m) eor(um) i(n) sterq(ui)liniu(m) erit

Argentum eorum et aurum eorum non valebit liberare eos in die
furoris domini. Animam suam non saturabunt. et ventres eorum non
implebunt. quia scandalum iniquitatis eorum factum est. et ornamen
ta monilium suorum in superbiam posuerunt. et ymagines abhomi
nationum suarum et simulacrorum fecerunt ex eo. propter hoc dedi eis illud
in inmundiciam. et dabo illud in manus alienorum ad diripiendum
et impiis terre in predam. et contaminabunt illud. et avertam fa
ciem meam ab eis. et violabunt archanum meum. et introibunt
in illud emissarii. et contaminabunt illud. Fac conclusionem
quoniam terra plena est iudicio sanguinum. et civitas plena ini
quitate. Et adducam pessimos de gentibus. et possidebunt
domos eorum. et quiescere faciam superbiam potentium. et possidebunt
sanctuaria eorum. Angustia superveniente. requirent pacem
et non erit. conturbatio super conturbationem veniet. et auditus
super auditum. Et querent visionem de propheta. et lex peribit a sacer
dote. et consilium a senioribus. Rex lugebit. et princeps in
ductus merore. et manus populi terre conturbabuntur. Secundum viam

reddendo penam debitam peccatis

7:27 eorum faciam eis. et secundum iudicia eorum iudicabo eos. et scient quia ego dominus.

Et factum est in anno sexto. Superius denunciata est vrbis et tocius iudee destructio, hic autem ponitur multiplex abhominatio que fiebat in vrbe, et fuit in parte causa destructionis. Et dividitur in duo. quia primo ponitur conditio revelationis facte, secundo multiplicitas abhominationis revelate ibi, Et duxit ad me. Prima in duo. quia primo ponitur revelationis facte tempus, secundo locus ibi Et emissa. Circa primum dicitur Et factum est in anno sexto.

scilicet transmigrationis Joachim regis iude — scilicet die

Et factum est in anno sexto. in sexto mense. in quinta mensis. ego
Ex hoc patet quod hec visio facta est post illam quam ponitur supra primo capitulo per annum integrum et duos menses, quia prima fuit facta anno quinto transmigrationis Joachim, quarto mense quinta die mensis ut habetur ibidem.

i. manebam sic dicitur i. quieverat et sedebat

iudeis multo tempore — recubans et iacens super latus dextrum

sedebam in domo mea. et senes iuda sedebant coram me.
Ex hoc patet quod declaratum fuit, quia ista visio facta est post primam per annum et duos menses post, ut dictum est. annus autem habet ccc. lxv. dies, et duo menses lx. qui simul iuncti faciunt ccc. xx. iiij. dies. preceptum autem fuit Ezechieli iacere primo super latus sinistrum ccc. xc. diebus ut habetur iiii. capitulo et secundo super latus dextrum xl. diebus, qui simul iuncti faciunt ccc. xxx. dies et sic patet quod si Ezechiel a principio prime visionis iacere cepisset super latus suum sinistrum, adhuc remanent vi. dies ad minus, quibus iacere super latus suum dextrum tenebatur, cum hec visio fuit sibi facta. Sed non habent preceptum de iacendo super latus suum sinistrum a principio prime visionis sed post vii. dies post, ut patet iii. et iiii. capitulo, qui iuncti cum istis vi. faciunt xiii. dies. nisi forte ... dicatur quod tempus adeo fuit sibi breviatum de ista iacentia predicta, quod littera non pretendit sed magis contrarium, et ideo cum dicitur hic Ego sedebam in domo mea, sedere hic dicitur permanere quomodo ... differenter per accipi stando vel iacendo aut sedendo, et hic accipitur iacendo ut declaratum est. Et senes iuda sedebant coram me, hic accipitur sedere proprie. convenerant enim ad consolandum prophetam qui tam diu iacebat ut languidus, ut dicunt aliqui. Alii vero dicunt quod venerant ad interrogandum eum de statu vrbis, et hoc videtur probabilius, quia statim sequitur revelatio facta sibi de eo statu.

elevans me ad cognoscendum statum vrbis in spiritu — scilicet hominis

Et vidi

et cecidit super me ibi manus domini dei, et ecce similitudo quasi
ad designandum ... sursum, et ... hic apparebat ... scilicet a lumbis eius et deorsum

aspectus ignis. ab aspectu lumborum eius et deorsum ignis.
ad designandum quod propter ruinas et clades que fiunt hic inferius, nulla fit diminucio seu inmutatio in splendore magestatis divine

compositum

et a lumbis eius et sursum quasi aspectus splendoris. ut visio electri
Et emissa. Hic autem tangitur huius visionis locus. scilicet templum ierosolimitanum, ad quod propheta fuit adductus in spiritu non in corpore. scilicet spiritu

scilicet dei vel angeli in specie hominis apparentis — i. in flocello capillorum ... i. in collectione capillorum hic cincinnus in ... zakotwiczy włosow

Et emissa similitudo manus apprehendit me in cincinno
elevatione scilicet ymaginaria vel reali

capitis mei. et elevavit me spiritus inter terram et celum
Sciendum hic quod circa istam partem, quod aliqui expositores dicunt, quod templum fuit sibi ostensum non in ea forma quam describitur infra, et propterea de templo salomonis, scilicet in forma prima quam describitur infra xl. capitulo et adhuc satis potest littera applicari. Alii vero dicunt quod sibi fuit ostensum in forma templi salomonis et hoc videtur probabilius dictum, quia adhuc fuit sibi ostensum ut videret abhominationes que fiebat in vrbe depictas et sculptas erant depicto templo autem quod describitur infra xl. capitulo

non fuit sibi ostensa palam abhominatio videnda sed magis ad videndum institutionem cultus dei perfectissimi tempore futuro / ut videbitur infra duo precedente. In templo non salomonis fuit ydola a tempore manasse / et adhuc stabat idem templum / propter quod videtur probabilius quod propheta fuit ostensum ¶ Sciendum igitur quod templum salomonis [illegible] tria atria. Illud autem quod erat templo propinquius dicebatur atrium sacerdotum / in quo erat altare holocaustorum / et in hoc atrio erat [illegible] ingressus scilicet in parte orientali directe contra portam templi ¶ Secundum atrium dicebatur mundorum quia [illegible] illuc causa orationis et etiam oblationis quam faciebat sacerdotibus iuxta portam atrii sacerdotum ¶ Tertium dicebatur atrium immundorum / et in istis duobus atriis erat triplex ingressus / unus in parte aquilonari / alius in parte orientali / tertius in parte australi sicut magis hic figuratur ¶ Sciendum tamen quod in plano non potest figurari nisi fundamenta predicta / et ideo id quod erigebatur sursum oportet per ymaginationem intelligentis [illegible] supplere ¶ His igitur premissis dicendum quod propheta primo fuit adductus infra atrium immundorum per portam aquilonarem atrii mundorum / et ibi in muro [illegible] transita erat vidit in muro foramen quod perfodiens transivit in atrium / et ibi vidit seniores [illegible] ydolis [illegible]. Tertio fuit adductus ad portam atrii sacerdotum que erat in parte orientali / et ibi vidit mulieres plangentes adonidem / quarto fuit adductus intra atrium sacerdotum / et vidit viros adorantes solem orientem. Primo igitur describit propheta adductum cum dicit Et emissa similitudo [illegible]

Et adduxit me in ihrlm in visione dei · iuxta ostium interius

quod respiciebat ad aquilonem · ubi erat statutum ydolum zeli ·

ad provocandam emulationem · Et ecce ibi gloria dei israel secundum

visionem quam videram in campo · Et dixit ad me · fili hominis ·

Et dixit ad me [illegible] abhominationes [illegible] Leva oculos

leva oculos tuos ad viam aquilonis · Et levavi oculos meos

ad viam aquilonis · et ecce ab aquilone porte altaris · ydolum

[illegible] altare erat holocaustorum et dicebatur porta illa porta altaris [illegible] non quod per portam illam esset ingressus ad altare holocaustorum / sed solum per portam orientalem ut predictum est [illegible] quod altare holocaustorum non erat [illegible] atrii sacerdotum / sed in parte aquilonari illius atrii / et respiciebat directe portam illam / propter quod dicebatur porta altaris scilicet ydoli zeli / quod erat [illegible] in introitu porte / et illi ydolo erat altare constitutum / a quo denominabatur illa porta [illegible] ibi abhominationes magnas

zeli in ipso introitu · Et dixit ad me fili hominis · putasne

vides tu quid isti faciunt abhominationes magnas quas

domus israel facit hic · ut procul recedam a sanctuario meo

Et adhuc conversus · videbis abhominationes maiores his ·

8

Et introduxit me ad ostium atrii. et vidi. et ecce foramen
unum in pariete. Et dixit ad me fili hominis. fode parietem.
Et cum perfodissem parietem. apparuit ostium unum. Et dixit
ad me. Ingredere et vide abhominationes pessimas. quas
isti faciunt hic. Et ingressus vidi. et ecce omnis similitudo repti
lium et animalium. abhominatio et universa idola domus israel depic
ta erant in pariete in circuitu per totum. Et septuaginta viri de senio
ribus domus israel. et iezonias filius saphan stabat in
medio eorum stantium ante picturas. et unusquisque habebat thu
ribulum in manu sua. et vapor nebule de thure consur
gebat. Et dixit ad me. Certe vides fili hominis que seniores
domus israel faciunt in tenebris. unusquisque in abscondito cu
biculi sui. dicunt enim non videt dominus nos. dereliquit dominus terram.
Et dixit ad me. Adhuc conversus. videbis abhominationes
maiores quas isti faciunt. Et introduxit me per ostium porte
domus domini quod respiciebat ad aquilonem. et ecce mulieres
ibi sedebant plangentes Adonidem. Et dixit ad me

morte mulieres plangebant / ita quod ritus illius idoli erat in planctu et fletu mulierum. Dicebant hic plangentes thamuz quod significat inversionem / eo quod sicut dicit [illegible] ipsius oculi erant concavi et flebat ignis intra / cum calor sursum ascendens faciebat liquescere oculos idoli qui erant plumbei / et videbatur plorare / propter quod mulieres in eius cultu flebant

Certe vidisti fili hominis. Adhuc conversus videbis ab

hominationes maiores his. Et introduxit me in atrium

Hic ponitur quarta abhominatio cum dicitur Et introduxit me in atrium domus domini interius / per quod designatur atrium sacerdotum quod vocabatur atrium interius / eo quod erat templo propinquius; i. inter porticum templi et altare holocaustorum; i. apud ostium

domus domini interius et ecce in ostio templi domini inter vestibulum

i. spatio quod erat in eodem atrio ut predictum est; Et quia abhominatio ista idolatrie dicebatur maior tum quia locus sanctior [illegible] et [illegible] templi domini [illegible] videbant [illegible] quia idolatrantes [illegible] sua ad templum et adorabant ad ortum solis

et altare quasi viginti quinque viri dorsa habentes contra

adorantes solem tamquam deum

templum domini et facies ad orientem et adorabant ad ortum

solis. Et dixit ad me Certe vidisti fili hominis. Numquid

quasi diceret non immo valde grave

leve est hoc domui iuda ut facerent abhominationes istas

quas fecerunt hic? quia replentes terram iniquitate conversi sunt

ad irritandum me. Et ecce applicant ramum ad nares suas.

Et hic [illegible] doctores nostri dicentes / quod quia idola erant in alto elevata / ideo isti idolatre elevabant ramos ad tangendum ea / et postea applicabant ad nares suas in reverentia [illegible]. Hebrei dicunt quod littera est Et ecce applicant fetorem ad nares suas [illegible] [illegible] scriptum ad nasum meum / [illegible] quia [illegible] [illegible] dei [illegible] [illegible] mutaverunt [illegible] et pluribus locis aliis / et [illegible] apud hebreos [illegible] [illegible] hic ponendo ad nares suas / ita quod fetor ad idolatrias [illegible] agendo et suscipiendo / [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] fetet in naribus dei [illegible] veritate fetet in naribus [illegible] [illegible] [illegible]; i. [illegible] iustitie mee [illegible] eis pena debita pro abhominationibus [illegible] patent

Ergo et ego faciam in furore, non parcet oculus meus

nec miserebor. et cum clamaverint ad aures meas

voce magna non exaudiam eos

Capitulum 9. Et clamavit ad aures. Hic propheta convertitur ad describendum destructionem civitatis et populi [illegible] [illegible] causa fuit abhominationes predicte. Et dividitur in duas partes [illegible] describitur destructio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] capitulo XI. [illegible] [illegible] quia primo describitur plebis occidendae [illegible] civitatis incendium capitulo X. [illegible] [illegible] [illegible] ibi Et ecce [illegible] [illegible] [illegible] plebis [illegible] ibi Et viri [illegible] / 3° [illegible] [illegible] ibi Et ecce [illegible] completa [illegible] [illegible] Et clamavit

c. 9 i. ille q ꝯ Ezech abhominaciones et penā dei imputabat ut p̄dictum est

Et clamauit ad me ī auribus meis voce mag̃ dicēs

i. uiri appropinquantes [illegible] — ab [illegible] eius — i. i [illegible] q̄ [illegible] et ecce sex [illegible]

Appropinquauerūt visitacōnes urbis. et unusquisqꝫ vas interfec

i. angeli [illegible] uiros — [illegible] [illegible] q[illegible] angelis [illegible] [illegible] ut [illegible] q[illegible]

tōnis habꝫ ī manu sua. Et ecce sex viri veniebāt de via

[illegible] intelligantur angeli boni uel mali [illegible] q[illegible] tales puniciones diuine [illegible] fuit et signa[illegible] fieri p bonos anglos alii p malos

porte superioris que respicit ad aquilonē. et uniuscuiusqꝫ vas

Illa erat porta aquilonaris atrii mundorum q dicit[illegible] superior [illegible] pte aquilonaris atrii mundorum templū eū erat ī [illegible] et [illegible] atria precedebat usqꝫ templum ascendendo et [illegible] aquilonari ut erat alia porta superior usqꝫ templū ut pꝫ [illegible] [illegible] pte veniebat ad porta atrii sacerdotum q erat ī pte orientali [illegible] ut lancea uel gladius

erat

interitus in manu eius. Vir qꝫ unus ī medio eorū vestitus

[illegible] q angeli [illegible] visione ymaginaria [illegible] erat angeli boni q[illegible] vestis linea mundiciam designat

Brito atramentarium dicit vas [illegible] atramentum — i. vel atramentum [illegible] scriptoris

lineis. et atramentarium scriptoris ad renes eius. Et ingressi sūt

et steterūt iuxta altare ereū. et glā dni isrł assumpta est

Hic vocat gla dni effigies hominis sedentis in throno sup firmamentum [illegible] sup capita animalium q̄ [illegible] dicuntur cherubin et hic vocatur cherub [illegible] singlare prophetali [illegible] fit in scriptura [illegible] [illegible] effigies [illegible] dei magestate [illegible] de capitibus animalium [illegible] ad limine templi dni et [illegible] designa[illegible] [illegible] dei de propiciatorio [illegible] erat [illegible] super alas cherubim [illegible] [illegible] mutacōnis [illegible] [illegible] subtractionem [illegible] [illegible] dabat in responsa summo sacerdoti sic faciebat [illegible]

Hic [illegible] qui [illegible] [illegible] et vocat [illegible] q īdutus erat

[illegible] domo [illegible]

de cherub. que erat sup eū ad limē domus. Et vocat

[illegible] et ille [illegible] [illegible] sup [illegible]

virū qui īdutus erat lineis. et attramentarium scriptoris habebat

in lumbis suis. Et dixit dns ad eū. Transi p mediā ciuitē

ī medio ierłm. et signa thau sup frontes virorū gemenciū

Thau est ultima lra alphabeti hebraici et ī pma [illegible] [illegible] thora q̄ [illegible] legē signat [illegible] sup frontes virorum gemencium et dolencium [illegible] [illegible] legis in abhominacōnibus supradictis

et dolenciū sup cūctis abhominacōnibus q̄ fiūt ī medio eius.

s. sex viri habentes vasa interitus in manibus suis. Cetera patent usque ibi et a sanctuario meo incipite

Et illis dixit audiente me. Transite per civitatem seque-
ntes eum. et percutite. non parcat oculus vester. neque misereamini.
Senem. adolescentulum. et virginem. parvulum. et mulieres interficite
usque ad internitionem. Omnem autem super quem videritis thau.

in interficiendo primo sacerdotes et levites ibi ... ceperunt ergo ...

ne occidatis. et a sanctuario meo incipite. Ceperunt ergo a vi-
ris senioribus. qui erant ante faciem domus. Et dixit ad

dicebatur ... mortui ... domus ... presidenti

eos. Contaminate domum et implete atria interfectis. et

s. ... templi ... complentur ... per totam civitatem ... Et egressi sunt

egredimini. Et egressi sunt. et percutiebant eos qui erant in civitate.

... pre timore et admiratione ...

Et cede completa remansi ego. ruique super faciem meam.

... Cetera patent usque Et repleta est ...

et clamans aio. heu. heu. heu. domine deus. ergone disper-
des omnes reliquias israel. effundens furorem tuum super ierusalem.
Et dixit ad me. Iniquitas domus israel. et iuda. magna est

s. ... et magna ...

nimis valde. et repleta est terra sanguinibus. et civitas re-

s. ... presidenti ... hic ... presenti

pleta est aversione. dixerunt enim. dereliquit dominus terram.
et dominus non videt. Igitur et meus non parcet oculus neque mi-
serebor. viam eorum super caput eorum reddam. Et ecce vir qui

... gabriel angelus in specie viri

indutus erat lineis. qui habebat atramentarium in dorso suo

Ca. x. ridit verbum dicens. feci sicut precepisti michi

Et vidi. et ecce in firmamento quod erat super caput che
rubim quasi lapis saphirus. quasi species similitudinis
solii apparuit super ea. Et dixit ad virum qui indutus
erat lineis. et ait. Ingredere in medio rotarum que sunt sub
cherubin. et imple manum tuam prunis ignis que sunt inter che
rubim. et effunde super civitatem. Ingressusque est in conspectu
meo. Cherubim autem stabant a dextris domus cum ingrederetur
vir. et nubes implevit atrium interius. Et elevata est
gloria domini desuper cherubim ad limen domus. et repleta est
domus nube. et atrium repletum est splendore glorie domini.
Et sonitus alarum cherubim audiebatur usque ad atrium exterius
quasi vox dei omnipotentis loquentis. Cum que precepisset viro
qui indutus erat lineis dicens. Sume ignem de medio ro
tarum que sunt inter cherubim. ingressus ille stetit iuxta rotam

Et extendit cherub manu de medio cherubim ad ignem

qui erat int cherubim et sumpsit et dedit in manibus eius

s. ad effundendum sup civitatem
non tamen dicitur hic quod effu-

qui indutus erat lineis. Qui accipiens egressus est.

: derit ad designandum quod civitas tunc non fuit combusta, sed postea per vi annos, quia visio
ista fuit anno vi transmigrationis Joachim sexto mense quinta die mensis ut habetur supra in
principio 8 capitulo. Civitas autem fuit combusta anno xi Sedechie qui fuit annus xi transmigrationis
Joachim, quia Sedechias ei successit in regno

Alia autem que hic dicuntur de visione hic satis descripta vocantur hic cherubim, eo quod erant alata, et sapientia an-
gelica ut ubi dictum fuit angeli non se sunt plenitudo scientie, et ista cherubim plenitudo scie

Et apparuit in cherubim similitudo manus hominis subtus pennas eorum.

hic quantum ad pluralitatem modi visionis qui in aliquibus licet paucis differt a modo visionis
posite supra primo capitulo. Tales enim visiones fuerunt ad aliquod signandum, et ideo frequenter fit
ibi immutatio ad aliquod signandum de novo dicitur quod

patet. Patet quod dictum est supra primo capitulo quod erant ibi iiii rote et iiii animalia

Et vidi. et ecce quatuor rote iuxta cherubim. rota una

iuxta cherubim unum. et rota alia iuxta cherubim unum.

Species autem rotarum erat quasi visio lapidis crisoliti. et

Species vero rotarum, supra primo capitulo dicitur et aspectus rotarum quasi visio maris crisoliti,
autem lapis est sic dictus habens colorem aureum, et ideo dicitur a crisis quod est aurum, et per hoc quod
ponitur hic quod visio lapidis crisoliti, datur intelligi quod prophetia erat magis illustrata
fulgore divine sapientie quam a principio, et ideo designatur per hoc quod postea sequitur

aspectus earum similitudo una iiii quasi sit rota in medio

rote. Cumque ambularent. in quatuor partes gradiebantur

non revertebantur ambulantes. sed ad locum ad quem ire

declinabant que prima erat sequebantur et cetere non convertebantur.

Et omne corpus earum et colla et manus. et penne. et cir-
cuitus tria collata inter iiii de animalibus, et non de rotis dicuntur hic plena oculis, supra primo vero capitulo
hoc tamen dicitur de rotis, per oculos et perspicacitas intelligentie designatur, dictum et homines
sapientes et astuti secundum modum loquendi communem dicuntur oculati

culi. plena erant oculis in circuitu quatuor rotarum. et ro

·x·

q. eglibz volui potant ad mi.or ptes

tas istas vocavit volubiles me audiente. Quatuor at

s. anal — i. prima sic dicit et sinistro dextre & vane dici omni

facies habebat unu. facies una facies cherub. et facies scda

facies hois. et in tercio facies leonis. et in qrto facies aqle

Hic occurrit dubiu. Primum est qre ista facies dicat facies cherub, cherub qr ut p. ca. dicta facies bouis. Dicendum qre hic dicit ubi at terra. Ad p.m dicunt aliqui qr facies bouis siue vituli est aliquid similis faciei cherub, et pp hoc sic nominat, sed hoc dicm est q. Josephu dicente q. facies cherub est facies oncgla anis, q numq visa e ab hominibus, sz ei similitudo vnqua fuit Moysi in monte ubi fuit ostensa dispositio omnium sendorum in tabernaclo, sicut qd dicitur Exo. 27 Inspice et fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est. Est etiam dictum Ra. sa. et aliorum hebreorum, qui dicunt q. facies cherub est qui facies pueri gratiosi, pp q. talis quatum depingit. Ideo dicitur q. facies bouis fuit mutata in faciem pueri, cuius mutationis ro pt assignari, qr sic dictum e supra i° ca° facies bouis signat regnum grecorum, pp quod pp. pecunia ciam, tu tunc in phis grecie maxime viguit sapia, pp q. ad hoc ostendend facies bouis q e anal rone nale mutata est in facie pueriles, qr sapia no senescit sz magis iuvenescit ex sensibus, qui ratali passionibus clarius vident, sicut dicitur li. pmo, sedendo et qescendo fit aia sciens et prudens, pp q dicit Sap. 6 clara est et qi numq marcescit sapia. Ad secundum dicendum q. pp hoc dicit facies cherub hic prima, qr apparebat directius volenti aspicere qua alie, sic dictum fuit supra i° ca° de facie hominis

i. hoc dicimus animal est idem qd videra iuxta vispe descripta supra i ca°

Et elevata sut cherubim. ipm est aial qd viderā iuxta

fluviū chobar. Cumqz ambularēt cherubim. ibāt pit et rote

iuxta ea. Et cū levarēt cherubim alas suas ut exaltarēt a

terra. nō residebat rote. sz et ipe iuxta erāt. Stantibz illis

stabant. et cū elevatis elevabant. Spūs eni vite erāt

vidiens ad dextrum mu

in eis. Et egressa ē gla dñi a limine tēpli. et stetit sup

cherubim. et elevātia cherubim alas suas. exaltata st

a terra corā me. Et illis egredientibz rote qqz subsecute st.

Dicit Ra. sa. q. hec ē porta atrij sacerdotū q est in pte orientali, et dicit porta domus dni siue tepli eo q in recta linea opponitur porte tepli ut dictum e supra 8°

Et stetit in introitu porte domus dñi orientalis. et gla dñi

[illegible]

israel erat super ea. Ipsum est animal quod vidi subter deum israel

iuxta fluvium chobar. et intellexi quia cherubim essent. quattuor

i. per singula [illegible] quattuor facies erant [illegible]

quattuor per unum. et quattuor vultus uni. et quattuor ale uni. et similitudo ma

nus hominis sub alis eorum. et similitudo vultuum eorum. ipsi vul

[illegible]

tus quos videram iuxta fluvium chobar. et intuitus eorum

et impetus singulorum ante faciem suam ingredi

Ca^m xi. Et elevavit [illegible] ... ca^o 12 ... ca^o 13 ... Circa primum [illegible] ... Et sequitur [illegible] ... ibi [illegible] circa primum [illegible] visionis [illegible] Et elevavit me [illegible]

Et elevavit me spiritus et introduxit me ad portam domus

i. ad portam atrii [illegible]

domini orientalem que respicit solis ortum. et ecce in introitu

porte viginti quinque viri. Et vidi in medio eorum iezoniam filium

[illegible]

azur. et pheltiam filium banaie principes populi. Et dixit

[illegible]

ad me fili hominis. hii viri qui cogitant iniquitatem. et trac

[illegible]

tant consilium pessimum in urbe ista dicentes. Nonne dudum

[illegible]

edificate sunt domus. Hec est lebes. nos autem carnes

[illegible] ... Et sequitur ... hec est lebes ... [illegible]

usque ad maturam etatem compleat et prolongatur vite decursus quia quamdiu calor naturalis decoquit alimentum gustendo in carnem et membra durat hominis vita tamdiu et vivunt. Talia quidem in initio et secunda cum calor naturalis sic debilitatur quia non potest hic facere desinit vita naturali morte

hic quia in morte ... et per luctus usque ibi plurimos occidistis in urbe hac

Ideo vaticinare de eis · vaticinare fili hominis · Et irruit

in me spiritus domini · et dixit ad me · Loquere · Hec dicit dominus · Sic

locuti estis domus israel · et cogitationes cordis vestri ego novi ·

innocentes quos occidit rex manasses et alii reges mali ad persuasionem ... volunt sic ... ut habetur ... 26

plurimos occidistis in urbe hac · et implestis vias eius interfectis

Propterea hec dicit dominus deus · Interfecti vestri quos posuistis in me-

scilicet in urbe · quia aliquo sunt ... morte naturali · quia de urbe fuit sepulta · coram ... in captivitate

dio eius · hii sunt carnes · et hec est lebes · Et educam

scilicet regem babilonis quem ... ad regem egypti misistis · scilicet regem babilonis

vos de medio eius · gladium metuistis · et gladium inducam

super vos ait dominus deus · et eiciam vos de medio eius · dabo que

vos in manus hostium · et faciam in vobis iudicia · gladio

... ad regem babilonis ... fuit ...

cadetis · in finibus israel iudicabo vos · et scietis quia ego dominus · ...

in urbe ... usque ad maturam etatem

Hec non erit vobis in lebetem · et vos non eritis in medio eius

repetitio est ... affirmationem

in carnes · In finibus israel iudicabo vos · et scietis quia ego dominus ·

quia in preceptis meis non ambulastis · et iudicia mea non fecistis ·

imitando idolatriam ...

sed iuxta iudicia gentium que in circuitu vestro sunt estis operati · Et

factum est cum prophetarem · Pheltias filius banaie mortuus est

... quia non fuit ... sed prophetia ... morte ... de principibus in urbe ... quia tunc mortuus fuit subito divino iudicio · et hic fuit ... qui ... mittebant de urbe ad ... babilonem ...

ab illis quibus ezechiel narrabat sua visione ut habetur in fine huius capituli inde videbit quod eodem tempore et eadem hora mortuus fuit sic ezechiel dixit

Et cecidi in faciem meam clamans voce magna et dixi

heu · heu · heu · domine deus · consummationem tu facis reliquiarum

israel · Et factum est verbum domini ad me dicens · fili hominis

fratres tui · fratres tui · viri propinqui tui · et omnis domus israel · universi

quibus dixerunt habitatores ierusalem · longe recedite a domino

nobis data est terra in possessionem · Propterea hec dicit dominus deus ·

quia longe feci eos in gentibus · et quia dispersi eos in terris ·

ero eis in sanctificationem modicam in terris · ad quas venerunt

Propterea loquere · hec dicit dominus deus · congregabo vos de populis ·

et adunabo de terris · in quibus dispersi estis · daboque vobis humum

israel · et ingredientur illuc · et auferent omnes offensiones

cunctasque abhominationes eius de illa · et dabo eis cor unum ·

et spiritum novum tribuam in visceribus eorum · et auferam cor

lapideum de carne eorum · et dabo eis cor carneum · ut in

preceptis meis ambulent · et iudicia mea custodiant · fa

ciantque ea · et sint michi in populum · et ego sim eis in deum

amorum cor post offendicula et abhominationes suas ambulabat

horum viam in capite suo ponam dicit dominus deus. Et elevaverunt

cherubim alas suas et rote cum eis. et gloria dei israel erat super ea

Et ascendit gloria domini de medio civitatis. stetitque super montem

qui est ad orientem urbis. Et spiritus levavit me. adduxitque

in caldeam ad transmigrationem in visione in spiritu dei. et elevata

est a me visio quam videram. et locutus sum ad transmigrationem

Cap. 12. omnia verba domini que ostenderat michi.

Et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis in

medio domus exasperantis tu habitas. qui oculos habent

ad videndum et non vident. et aures ad audiendum et non

audiunt. quia domus exasperans est. Tu ergo fili hominis fac

tibi vasa transmigrationis. et transmigrabis per diem coram eis.

Transmigrabis autem de loco tuo ad locum alterum in conspectu eorum.

si forte aspiciant. quia domus exasperans est. Et efferes

foras vasa tua quasi vasa transmigrantis per diem in conspectu eorum

per hec eius designabatur fuga sedechie et bellatorum eius de ierusalem in ... captione

Tu autem egredieris vespere coram eis sicut egreditur migrans

per hec eius designabatur ... quod oriente per locum absconditum ... per viam secretam ...

Ante oculos eorum perfode tibi parietem et egredieris per eum

per hoc designatur ... sedechie ... [illegible]

in conspectu eorum in humeris portaberis in caligine efferetis

faciem tuam velabis et non videbis terram quia portentum

... [illegible]

dedi te domui israel. Feci ergo sicut preceperat michi vasa

mea protuli quasi vasa transmigrantis per diem et vespere

perfodi michi parietem manu in caligine egressus sum et

in humeris portatus in conspectu eorum. Et factus est sermo domini

hic ... [illegible]

ad me mane dicens. Fili hominis numquid non dixerunt ad te

... [illegible]

domus israel domus exasperans quid tu facis. Dic ad eos

... sedechiam

Hec dicit dominus deus super ducem onus istud qui est in ierusalem

... [illegible]

et super omnem domum israel que est in medio eorum. Dic ego

portentum vestrum quomodo feci sic fiet illis in transmigrationem

et captivitatem ibunt. Et dux qui est in medio eorum in hume-

... [illegible]

ris portabitur in caligine egredietur parietem perfodient

... [illegible]

ut educant eum facies eius operietur ut non videat ocu-

... [illegible]

lo terram. Et extendam rethe meum super illum et capie[tur]

victum et captivum

in sagena mea. et adducam eum in babilonem in terram caldeorum.

quia ibi erat excecatus et expoliatus — ibi fuit conscriptus sepultus ut in Ihere 33 — principes et bellatores

et ipsam non videbit. ibi quoque morietur. et omnes qui circa eum sunt

et precipue pro parte fugient eum relinquentes

presidium eius et agmina eius dispergam in omnem ventum.

ut Johannam filium Charee et alios qui fugerunt in egiptum contra preceptum Ihere. ut in Ihere 43. et ibi fuit occisi per caldeos qui ceperunt egiptum

et gladium evaginabo post eos. et scient quia ego dominus

quando dispersero illos in gentibus. et disseminavero eos in terris

et dicatur ... illos qui in civitate fuerunt ... 2a caldea ducti

et relinquam ex eis paucos viros a gladio et fame et pesti

facto et verbo quos corporum iniquitas apperebat et deum suum offendebant et in multis corporibus vero deum verbo fatebantur

lentia. ut narrent omnia scelera eorum in gentibus ad quas

per quos penitencia mee pietatis et vindicte

ingredientur. et scient quia ego dominus. Et factus est sermo domini

hic est pars incidentalis ... quia per iniquitatem suam tunc ... hanc occasionem ponit iniquitas plebis et per demensuram ... hec afflictio ... ibi et factus est sermo ... filii hominis

scilicet mentis et corporis

ad me dicens. fili hominis panem tuum in conturbatione comede

propter eum desperatio iniquitas ipsi ierosolimitani futura obsidione quia propter defectum victualium unusquisque rapiebat ab alio cibum et ad hoc vix habebat tempus comedendi quia oportebat eos continue defendere muros

sed et aquam tuam in festinatione et merore bibe. et dices

ad populum terre. hec dicit dominus deus ad eos qui habitant in ierusalem

in terra israel. panem suum in sollicitudine comedent. et aquam

suam in desolatione bibent. ut desoletur terra a multitudine sua.

terra ierusalem in iudea

propter iniquitatem omnium qui habitant in ea. et civitates que nunc ha

habitatoribus carentes — propter defectum cultoris

bitantur desolate erunt. terra que deserta. et scietis quia ego dominus

Et factus est sermo domini ad me dicens. fili hominis. quid est

hic ... de ... vastatores ... eo quod increduli dicebant prophetas ... et ... impossibile ... et hic est quod est quod dicitur

proverbium istud vobis in terra Israel dicentium in longum differentur
dies et peribit omnis visio. Ideo dic ad eos. Haec dicit Dominus Deus
Quiescere faciam proverbium istud neque vulgo dicetur ultra in Israel.
et loquere ad eos quod appropinquaverint dies et sermo omnis visio-
nis. Non enim erit ultra omnis visio cassa neque divinatio
ambigua in medio filiorum Israel. quia ego Dominus loquar quodcumque
locutus fuero verbum et fiet. Non prolongabitur amplius.
sed in diebus vestris domus exasperans loquar verbum et faciam illud
dicit Dominus Deus. Et factus est sermo Domini ad me dicens.
Fili hominis ecce domus Israel dicentium. visio quam hic videt
in dies multos et in tempora longa iste prophetat. Propterea dic ad eos
Haec dicit Dominus Deus. Non prolongabitur ultra omnis sermo meus.
verbum quod locutus fuero complebitur dicit Dominus Deus.

ca. xiii

Et factus est sermo Domini ad me dicens. Fili hominis va-
ticinare ad prophetas Israel qui prophetant. et dices prophetantibus
de corde suo. Audite verbum Domini. Haec dicit Dominus Deus. Vae

prophetis insipientibus qui sequuntur spiritum suum · et nichil vident ·

quasi vulpes in desertis · prophete tui Israel erant · Non ascen

distis ex adverso · neque opposuistis murum pro domo Israel · ut

staretis in prelio in die Domini · Vident vana · et divinant menda

cium dicentes · ait Dominus · cum Dominus non miserit eos · et perse

veraverunt confirmare sermonem · Numquid non visionem cassam

vidistis · et divinacionem mendacem locuti estis · et dicitis

ait Dominus cum ego non sim locutus · Propterea hec dicit Dominus Deus

Quia locuti estis vana et vidistis mendacium · ideo ecce ego

ad vos ait Dominus Deus · et erit manus mea super prophetas qui

vident vana · et divinant mendacium · In consilio populi mei

non erunt · et scriptura domus Israel non scribentur · nec in terram Israel

ingredientur · et scietis quia ego Dominus Deus · eo quod deceperint

populum meum dicentes pax · et non est pax · Et ipse edi

ficabat parietem · ipsi autem liniebant eum luto absque

paleis · Dic ad eos qui liniunt absque temperatura quod casurus sit

i. cohors caldeorum habundans in bellatoribus viris sic ymber in guttis — i. gentes principes valde grandes

Erit enim ymber inundans et dabo lapides pregrandes de

i. fortes civitates eorum prius ad destructionem murorum — i. Nabuchodonosor regem

super irruentes et ventum procelle dissipantem. Siquidem

i. urbem et altaria ydolorum ibidem edificata — exsperando — [illegible]

ecce cecidit paries. Numquid non dicetur vobis: ubi est litura

q. d. apparet falsitas in adulationibus vestris

quam linistis? Propterea hec dicit dominus deus: Et erumpere faciam

i. Nabuchodonosor qui fuit velut spiritus procelle et patet cetera ex dictis — Est enim [illegible] maiore [illegible]

spiritum tempestatum in indignatione mea et ymber inundans

in furore meo erit et lapides grandes in ira in consumptionem.

et destruam parietem quem linistis absque temperamento et adequabo

Caldei enim [illegible] muros urbis in aliquibus locis [illegible]

eum terre et revelabitur fundamentum eius et cadet et con

sumetur in medio eius et scietis quia ego sum dominus. Et complebo

i. effusionem vindicte mee — et per [illegible]

indignationem meam in pariete et in his qui liniunt eum absque

temperamento. Dicamque vobis: Non est paries et non sunt qui li

niunt eum prophete Israel qui prophetant ad Ierusalem et vident

ei visionem pacis et non est pax ait dominus deus Israel. ¶ Et

Hic agitur [prophetat] contra falsas prophetissas et dividitur in duo quia primo ponitur earum culpa et secundo pena ibi propter hoc. Circa primum [illegible]

[illegible] divina indignacione — i. falsas prophetissas

tu fili hominis pone faciem tuam contra filias populi tui que

et non de spiritu divino

prophetant de corde suo et vaticinare super eas et dic

i. pulvinaria [illegible] et hic pulvilli [illegible]

Hec dicit dominus deus: Ve que consuunt pulvillos sub omni

Hic dupliciter exponitur: uno modo ut per pulvillos et cervicalia intelligantur adula toria que dicebant iste mulieres malis hominibus et ydolatris. Aliter intelligendo pulvillos et cervicalia ad litteram: prophete enim veri non solum prophetabant verbis sed etiam factis et sensibilibus signis, sicut Ieremias posuit cathenas in collo suo ad significandum captivitatem futuram Ieremie 27. Et eodem modo falsi prophete [prophetisse] prophete falsi [illegible] tiebant eos imitantes, sicut Sedechias fecit sibi cornua ferrea et [illegible] Et eodem modo false prophetisse faciebant pulvillos et cervicalia ¶ facientes homines [illegible]

13

bene propterea dicentes hic potest dormire secure et quiete non timentes aliquo de adventu talde[?] corporis

tibitu manus. et faciunt cervicalia sub capite univer

se etatis ad capiendas animas. Cum caperent animas populi mei.

vivificabant animas eorum. et violabant me ad populum meum

propter pugillum ordei et fragmine panis. ut interficerent animas que

non moriuntur. et vivificarent animas que non vivunt. mentien

tes populo meo credenti mendaciis. Propter hoc hec dicit dominus deus

Ecce ego ad pulvillos vestros quibus vos capitis animas vola

ntes. et disrumpam eos de brachiis vestris. et dimittam animas quas

vos capitis ad volandum. et disrumpam cervicalia vestra

et liberabo populum meum de manu vestra. neque ultra erunt in manibus

vestris ad predandum. Et scietis quia ego dominus. pro eo quod merere feci

stis cor iusti mendaciter. quem ego non contristavi et confortastis manus

impii ut non reverteretur a via sua mala et viveret. Propterea vana

non videbitis et divinationes non divinabitis amplius et eruam populum

meum de manu vestra. et scietis quia ego dominus

Expedita descriptione populi Israel vastacionis hic ponitur ... postea ... vel mortis. 1º subditur ipsa ... ibi Et factus est ... dominus ... [illegible] ... 2º subditur ... ibi Propterea ... [illegible] ... impedimentum ... [illegible] ... et ... de quibus hic dicitur Et venerunt ad me ... [illegible]

Et venerunt ad me viri seniorum Israel et sederunt coram me Et factus

i. firmiter posuerunt [illegible]

est sermo domini ad me dicens Fili hominis viri isti posuerunt immunditias suas

[illegible]

in cordibus suis et scandalum iniquitatis sue statuerunt contra faciem suam

[illegible]

numquid interrogatus respondebo eis propter hoc loquere eis et dices ad eos

Hec dicit dominus deus homo homo de domo Israel qui posuerit immunditias in corde

suo et scandalum iniquitatis sue statuerit contra faciem suam et venerit ad prophetam

et interrogans per eum me ego dominus respondebo ei in multitudine

[illegible]

immunditiarum suarum ut capiatur domus Israel in corde suo quo recesserunt

[illegible]

a me in cunctis idolis suis Propterea dic ad domum Israel Hec dicit dominus deus

[illegible]

Convertimini et recedite ab ydolis vestris et ab universis contaminacionibus

[illegible]

vestris avertite facies vestras quia homo homo de domo Israel et de proselitis quicumque

[illegible]

fuerit advena in Israel si alienatus fuerit a me et posuerit ydola in corde

sunt proponentes ea colere

suo et scandalum iniquitatis suae statuerit contra faciem suam et venit ad
s. idola
per me et non per prophetam et [illegible] responsa [illegible] puniendo [illegible] et ponam

prophetam ut interroget per eum me ego dominus respondebo ei et ponam
ad petitionem suam [illegible] et etiam puniendo eum [illegible] et faciam
s. iratus videntibus [illegible]
[illegible] male

faciem meam super hominem illum et faciam eum in exemplum et in proverbium
dicentes [illegible] sicut [illegible] dominus [illegible]

et disperdam eum de medio populi mei Et scietis quia ego dominus
Hic [illegible] prophetae punitio [illegible] interrogantium [illegible] videntes eum [illegible] Et propheta
s. falsus a spiritu maligno [illegible] deceptus vel decipi permisi

Et propheta cum erraverit et locutus fuerit verbum ego dominus decepi prophetam
s. falsum
vel virtute ad ipsum puniendum [illegible] delebo
in [illegible] et potestate sua

illum et extendam manum meam super illum et delebo eum de medio
s. interrogantis et prophetae [illegible] maior est
iniquitas [illegible] multo minor et

populi mei Israel et portabit iniquitatem suam iuxta iniquitatem interrogantis sic iniquitas prophetae
pro tale prophetam deceptum

erit ut non erret ultra domus Israel a me neque polluatur in universis praevaricationibus
cultum latriae exhibendo
[illegible] diligendo

suis sed sit mihi in populum et ego sim eis in deum ait dominus exercituum
Et factus est [illegible] Noe Daniel et Job [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gentilium et iudeorum [illegible] [illegible] [illegible] destructionem [illegible] Noe Daniel et Job [illegible] non liberabunt [illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] destructionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Zorobabel [illegible] [illegible] de Babilone [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
s. gentilium

Et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis terra cum peccaverit michi ut praevaricetur

exaggerando peccata sua — ad ipsam puniendam — i. sustentaculum

praevaricans. extendam manum meam super eam et conteram virgam panis

[gloss: [illegible] Noe Daniel et Job isti tres [illegible] ... suis orationibus non salvaverunt aliquos. Noe enim non salvavit suis orationibus [illegible] a diluvio ... et Job ... filios suos et filias a morte]

eius et immittam in eam famem et interficiam de ea hominem et iumentum. Et si

fuerint tres viri isti in medio eius Noe, Daniel et Job, ipsi iustitia sua

i. personas suas tantum — quantum ad primam plagam [illegible]

liberabunt animas suas, ait Dominus exercituum. Quod si et bestias pessimas

induxero super terram ut vastem eam et fuerit invia, eo quod non sit pertransiens

propter bestias, et tres viri fuerint in ea, vivo ego dicit Dominus Deus, quia nec filios nec fili-

quantum ad tertiam plagam [illegible]

as liberabunt, sed ipsi soli liberabuntur, terra autem desolabitur. Vel si gladium

s. gentilium — i. bellatoribus utentibus gladio contra patriam

induxero super terram illam et dixero gladio: transi per terram, et interfecero de ea hominem et iumentum

et isti tres viri fuerint in medio eius, vivo ego dicit Dominus Deus, non liberabunt neque filios

quantum ad quartam plagam — i. grandem mortalitatem ex corruptione aeris

neque filias, sed ipsi soli liberabuntur. Si autem et pestilentiam immisero super terram illam

i. effusionem vindictae meae — i. destructionem vitae [illegible] ... in sanguine est

et effundero indignationem meam super eam in sanguine, ut auferam ex ea hominem

et iumentum, et Noe et Daniel et Job fuerint in medio eius, vivo ego dicit Dominus Deus, quia filium

et filiam non liberabunt, sed ipsi iustitia sua liberabunt animas suas. Quoniam haec dicit Dominus

i. effusionem vindictae meae [illegible]

Deus: Quod et si quattuor iudicia mea pessima, gladium, famem et bestias malas

et pestilenciam immisero in ierusalem ut interficiam in ea hominem et pecus tamen

[illegible]

relinquetur in ea salvatio educentium filios et filias. Ecce ipsi egredientur ad

[illegible]

vos et videbitis viam eorum et adinventiones eorum. Et consolabimini super malo

[illegible]

quod induxi in ierusalem et omnibus que importavi super eam. et consolabuntur

[illegible]

super vos cum videritis viam eorum et adinventiones eorum. Et cognoscetis quod non

[illegible]

frustra fecerim omnia que feci in ea ait dominus deus

[illegible]

Et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis quid fiet de ligno vitis ex omnibus

lignis nemorum que sunt in lignis silvarum. Numquid tolletur de ea lignum ut

[illegible]

fiat opus aut fabricabitur de ea paxillus ut dependeat in eo quodcumque

vas. Ecce igni datum est in escam utramque partem eius consumpsit ignis et medietas

[illegible]

eius redacta est in favillam. Numquid utile est ad opus. Etiam cum esset integrum

[illegible]

fuit pagana tussilatione tu / secunda cum filio qui ipse dicitur tertio (s)uo igitur / similiter in medio vero ligni quod fortius consumitur quam extremitates. eo quod 2 in medio ignis intelligitur populus qui fuit sub sedechia qui fuit omni (con)sumpti affectus predictis vz fame peste et gladio captiuitate ut patet per supradicta et hac applicatio vocabuli vite quoad prima

non erat aptum ad opus. quanto magis cum ignis illud deuorauerit et combusserit. nichil ex eo fiet operis
hic ponitur applicatio parabole ad propositum eo quod dictum est prima ... de igne egredietur

/ propterea hec dicit dominus deus. Quomodo lignum vitis inter ligna siluarum quod dedi igni ad deuorandum. sic tradam habitatores
i. renascentur vna pena i euadent i. alia hec dicit ... Johanna filiam ... eorum destructione ... fugientes in egyptum

Jerusalem et ponam faciem meam in eos. de igne egredientur et ignis consumet
i. egyptum et gladium se 2 hoc timor gladij regis Babilonis ut habetur Jere 43 et gladio regis Babilonis consumpti fuerunt in Egypto vera patet

eos Et scietis quod ego dominus cum posuero faciem meam in eos et dedero terram

in viam et desolatam eo quod preuaricatores extiterunt dicit dominus deus

Ca^m 16 Et factus est sermo domini. etc. hec est 2^a pars in qua flagicia populi inde describit sub methafora mulieris nate pauperime et ab eo magna misericordia educate et tamen ornate / et sibi matrimonialiter desponsate qui tamen omni ingrata comperit se omni adulterationi in verecunde Et 2^m hoc primus ca^m in tres partes diuiditur / quia primo ponitur paupertas nascentis / 2° pietas educantis et desponsantis in tu speciosa et / 3° vilitas adulterantis in et habens fiduciam circa principium dicit

Ca^m 16

Et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis. notas fac
i. populo ignominia ... semper populi metaphoris

Jerusalem abhominationes suas et dices hec dicit dominus deus Jerusalem
i. abraha quasi dicatur amorreus ... ... eo quod amorreus

radix tua et generatio tua de terra chananea. Pater tuus
Et opponunt aliqui dicentes quod terra cananea dicitur Gen x / et in hebraico egyptus / eo quod tesfraim nominatur vbique in veteri testamento dicitur ac generatio populi inde de egypto / eo quod pauci qui cum Jacob in egyptum descenderunt ... in magnam multitudinem creuerunt ut habetur Exo. 1° Sed huic oppositioni non videtur bene conuenire quod sequitur pater tuus amorreus quia 2^m predictam oppositionem debebat dici egyptius / Et ideo rabusa aliter exponit vz quod hoc ad abraham accidit terra chananea in qua peregrinatus fuit abraham pater huius populi Jerusalem hebraice sic habetur chanaponeas tue / vbi nos habemus radix tua / quia abraham in terra chanaan transiuit de loco ad locum per diuersas mansiones / sic aduena et peregrinus ut patet in Genesi in pluribus locis ideo sequitur pater tuus amorreus
i. dicat ... dominabatur
i. sara eo quod sepulta fuit in terra filiorum heth qui erat de cetheis

amorreus et mater tua cethea. et quando nata es
Et quod est dictum de abraham patre ... potest dici de ysaac et Jacob / qui similiter dicuntur patres ... (et de corporibus) suis. s. rebecca et lya / qui sepulte fuerunt in spelunca ... Sed ad hoc oppositio non conuenit ei quod in fine dicitur ... Et mater tua et filia ... omnes hebreos et latinos ... de iniquitatibus in idolatria / sara vero non fuit idolatra

[f]idelis / et io dr q̄ hic p patrem et matrem i.te. pp̄s qui an? filios isrl habitauit in terra chanaan / cui successit in hereditate / sicut ples pntibus / matrem autem succedendi fuit violentus / imitatus fuit et isrl pp̄us chanaan in ydolatria ut p3 [in] li[bro] R[egum] et in illo uo pp̄o aliqui erant amorrei / et quātū ad h' dicit pr tuus amorreus / et aliqui cethei / et ideo dr mr tua cethea / et dr pr racione masculorum / mr racione feminarum / Et vltimus qñ nata es in tempus natiuitatis tue ipsius fuit in exitu de egipto / quia tunc ipse i cepit esse pp̄s / an enim ingressum egipti fuit ita pauci q̄ nō poterant q[ui]r dici pp̄s / et p[ost]q[uam] ingressi sunt in dura seruitute detenti / q̄ similr est q̄ racionem pp̄i ab aliis distincti / eo q̄ seruus est res dñi sui / in exitu uo de egipto fuit datus libertati / et data e eis lex specialis in monte synai / inq[ue] pp̄o ab aliis distincto

lo[quitur] de gente et[iam] p modum sc[ilicet] de nouo nate / cuius p[rimo] p[re]cidit' umbilicus in quo sic[ut] adhuc alimentum a matre / quod diu e in vtero eius et p[ost] laua[tur] ab aqua et salitur ad desiccandum et obdurandum ab sanguine se[t] et p[ost] in soluitur pannis q̄ p[ue]r de nouo nati aliter nō posset nutriri

in die ortus tui nō est p[re]cisus vmbilicus tuus. et in aq[u]a nō
Ad l[itte]ram [h]oc q̄ talia nō s[un]t facta pp̄o in dicto p[ro]pter in ortu suo / et p negacionem ab[s]cisionis vmbilici inte[llegitur] q[uod] pp̄s tunc nō fuit totaliter ab ydolatria sepa[ratus] q[uod] p3 q[uod] h[oc] q̄ cito p[ost] vitulum conflatile adorauit / et p negacionem locionis defectus [com]puncionis depeccatis designat[ur] / p negacionem sal defectus sapie salutaris

· f· lotum

es lota in salutem · nec sale sallita · nec inuoluta pannis
q[uia] egipcii pp̄m [istum] valde dure tractauerunt in egipto et p[ost] exitum p[er]secuti s[un]t ad mortem eos [etc]

Nō pepercit sup te oculus meus · ut facerem t[ibi] vnum de hys
q[uia] [circa] p[ar]te[m] q[ui] gelupi erant de[s]p[er]ato q[uo]d alta mari ut h[ab]et[ur] ibi | q[uia] h[ec] cum credebant egipcii eos facilit[er] in t[ra]h[er]e / et ita fuisset uis de eis sua, nisi i[n]pediuisset

misertus tui · s[ed] p[ro]iecta es sup faciē t[er]re · in abiectione aie
nō q[uia] in deo sit motus [sed] q[uia] se[cun]d[u]m lo[quitur] de deo ad modum hominis in[fe]ct[us] [sic] p[er] cura et p[er]us a[n]i[m]e dilectus [com]patiens | oculo meo

tue in die qua nata es. Transiens at[ur] p te vidi te [con]culcari
Transiens at[ur] p te i[d est] hic q[uan]d[o] p[ro]posita [nostra] dei educauit ornatus et desponsauit p[ri]m[u]m p[rin]c[ipium] [cum] dicitur Transiens at[ur] p te | i[d est] ab illa p[er]ic[u]lo | q[ui]a s[an]g[ui]ne[m] vita tua p male rubuit te de[ducendo]
[l]p[er] effusio[nem] sanguinis tui [pro]cedo

in sanguine tuo. et dixi tibi cū esses in sanguine tuo viue.
repeticio est amplius ad maiorem [ex]p[re]ssione[m] | multiplica[n]d[o] in diuiciis et p[ro]le

dixi in quā tibi in sanguine tuo viue. Multiplicatam q[ua]si ger
lo[quitur] eni[m] de pp̄o isrl ad modum puelle p[er]uenientis [a]d a[n]nos nubiles

men agri dedi te. et multiplicata es et grandis effecta. et
f[acta] grandis p[er] etatem et facta es nubilis | i[d est] adornatus quo solent puelle nubiles ornari quando nubunt i[d est] ad apparatum qui ad ornatum p[er]tinet mulieris | [cum] ipse eni[m] p[er] etatem in tumescunt vbera et pili germinant

ingressa es et peruenisti ad mundū muliebrē. vbera tua
h[oc] f[acto] p[ro]po[sito] p[ro]fectus ornatus et desponsatus Eius ornatus conditus p[er] necessitates [et] deo et creaturis [vir]tutibus

intumuerūt. et pilus tuus germinauit. et eras nuda et
p[ro]gen[itor]u[m] [cum] p[ro]p[ri]us e[st] cu[m] mulierib[us] nudas esse q[uam] [cum] viris | [con]descendendo nuditati tue

et [con]fusione plena. et transiui p te et vidi te. et ecce tēpus
q[uia] [con]d[ec]e[ns] p[ro] dileccionem sponsi ad sponsam | [sic] vmbe q[uia] [con]stitu[i] solus te [pro]tegere

tuū tēpus amanciū. Et expandi amictū meum sup te

dando te libertate qui ignominiam sentitis qua servicias in egipto — .i. accepi te de opere ; servari dando te legem

et operui ignominiam tuam. et iuravi tibi et ingressus sum pactum
obligata et alligata preceptis ipsius — implendo te ex pacto voluntate erga pacto confederationem

tecum ait dominus deus. Et facta es mihi. et lavi te aqua. et emundavi
pro ista ornamenta templi tabernaculi fecit quod precepit ubi ficti ipsius ydolatrie pro adoracione

sanguinem tuum ex te. et unxi te oleo et vestivi te discoloribus
: pellicie conflatilis cortine in tabernaculo erant pluribus coloribus decorate — pro que unxit sumum sacerdotem ornamenta que erant in sacerdoti adornanda precepto ipsius

et calciavi te iacincto. et cinxi te bisso. et indui
ornamenta enim pontificis fuerunt valde subtilia facta ut patet exodi 28

te subtilibus. et ornavi te ornamento. et dedi armillas
que manus eius fuerunt perfecte — .i. racionale medium quod erat in pectore summi sacerdotis

in manibus tuis. et torquem circa collum tuum. et dedi inaurem
.i. ornamentum legis quod debet esse in ore sacerdotis — .i. duos lapides onichinos in superhumerali compositos ex utraque parte summi sacerdotis — .i. mitra in capite sacerdotis

super os tuum. et circulos auribus tuis. et coronam decoris
omnia enim ista erant in ornamentis et vestibus pontificis

in capite tuo. et ornata es auro et argento. et vestita es
.i. veste variis guttis distincta — omnia enim ista dedi ipsis. .i. habitacio inducendo eos in terram promissionis que dicitur manans lacte et melle

bisso et polimito. et multis coloribus. Similam et mel et
superatis omnibus

oleum comedisti. et decora facta es vehementer nimis.
tempore david et salomonis — omnes enim reges terre desiderabant videre salomonem et omnes sapientiam audire

et profecisti in regnum. et egressum est nomen tuum in gentes propter
.i. ... iste ... vel ... tuis secundum ...

speciem tuam. quia perfecta eras in decore meo quem posueram
.i. ... de bonis ... tibi datis

super te dicit dominus deus. Et habens fiduciam in pulcritudine tua

Et habens fiduciam etc. Hic ... ponitur ... fornicatus ... ydolatriam ... inter fornicaria et adultera ... ydolatrie ... pro ... ydolatrie culpa absolute ... tibi ... pena ibi ... Circa primum dicit. Et habens fiduciam in pulcritudine etc.

.i. ydolatrie ... non ... de ...

fornicata es in nomine tuo. et exposuisti fornicationem tuam
.i. ullam ydolatriam ... omnem amplectendis

omni transeunti. ut eius fieres. Et sumens de vestimentis
ornamenta divino cultui deputata ydolatrie applicando et non solum ornamenta sed et vasa sacra ... et tulisti vasa etc.

meis. fecisti tibi excelsa. hinc inde consuta. et fornicata

es super eis sicut non est factum. neque futurum est. Et tulisti

vasa decoris tui de auro meo et de argento meo quod dedi tibi.
i. ydola que vocat hic ymagines masculinas propter predictam parabolam de meretrice que cum masculis fornicatur

Et fecisti tibi ymagines masculinas. et fornicata es in eis.
propter etiam hic dici pro idolo priapi quod figurabatur in magnitudine vilis membri fuit autem quidam iuvenis de lapsaco habens membrum vile valde grossum super alios homines propter quod gentilibus fuit inter deos imputatus qui omnia in pollita credebant aliquid habere numinis et istud ydolum colebatur in urbibus. Augustinus ii. de civitate dei capitulo ... quod regem aspa uxorem suam ammonuit ne esset pudor inter partes priapi
ornando te in veneratione ydolorum

Et sumpsisti vestimenta tua multicoloria. et vestita es eis.
i. ea que debebant in officii obtulisti eis. Oleum cum offerebatur in templo domini ad continuandum lucernas et thymiama adcremandum super altare incensi. et nos cum ea que debebat in officii fieri et ... debebas numini obtulisti substrahens cum tuo ... ydolatrie desiderio ... sequeris ...
et oleum meum. et thymiama meum posuisti coram eis. et panem
i. farina tritici delicatissima

meum quem dedi tibi. similam et oleum et mel quibus enutrivi
idolorum eis offerendo — i. ut placares eos tibi

te posuisti in conspectu eorum in odorem suavitatis. Et factum est
quod est contrarium preceptis

ait dominus deus. et tulisti filios tuos et filias tuas quos ge
... in dispositata ... preceptor ... qui debuerunt deputari ad servicium — i. ydolis — i. moriendum per incendium ydolorum

nerasti michi. et imolasti eis ad devorandum. Numquid
Numquam cum fiebat sacrificium ydolo moloch quod fuit super ... est ... et idolum ... tubus ... in cuius concavitate fiebat ignis et tu cum ... accepit ponebatur puer in manibus ydoli ubi cremabatur. Et tunc sacerdotes percuciebant tympana propter quod locus ille vocatur tophet quod in latino sonat tympanum. ne putes puerum offerentes audiret clamorem pueri et dolerent sed magis gauderent credentes puerum sine dolore ad felicem vitam transisse.
i. violata ... quod ... non ymmo horribilis et maxima ideo ... explicat dicens ymolasti et

parva est fornicatio tua ymolans filios meos. et dedisti
predictas

illos consecrans eis ω et post omnes abhominationes tuas et
i. vilitates et abiectiones in quibus eras quando primo accepi te sicut expositum est supra cosmos ...

fornicationes non es recordata dierum adolescentie tue. quando

eras nuda et confusione plena. conculcata in sanguine tuo. et
i. punicio abassyriis et ... caldeis

accidit post omnem maliciam tuam ve ve tibi ait dominus deus. et edi
i. templa pro ydolatria — i. in locis quibus ubi plures sunt conveniunt

ficasti tibi lupanar. et fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis

Ad omne caput vie edificasti signum prostitutionis tue

que ante hebreis ... meretricis ... turpis ... et abhominabilis

et abhominabilem fecisti decorem tuum. et divisisti pedes

tuos omni transeunti. et multiplicasti fornicationes tuas.

i. cum egipciis in ydolatria ...

et fornicata es cum filiis egipti. vicinis tuis magnarum

... ydolatrie magnitudo

carnium. et multiplicasti fornicationem tuam ad irritandum me.

posita ydolatrie culpa / hic ... pena ... culpa ydolatrie ... et fornicata es ... pena ... ecce ego extendam ... ad te puniendum

Ecce ego extendam manum meam super te. et auferam iustifi-

i. ad voluntatem eorum

cationem tuam. et dabo te in animas odientium te. filiarum palestinarum

erubescent cum facere tam horribilia que fecisti ... ydolatrie ...

que erubescunt in via tua scelerata. Et fornicata es in filiis assyriorum.

i. peccata ydolatrie

eo quod nec dum fueris expleta. et postquam fornicata es. nec sic

i. ydolatria ... i. in iudea ... chanaan

es saciata. Et multiplicasti fornicationem tuam in terra chanaan cum

eorum ydola colendo in iudea ... tanta est immundicia tua ... via mundandi te

caldeis. et nec sic saciata es. In quo mundabo cor tuum ait dominus

deus. cum facias omnia hec opera mulieris meretricis et procacis quia

i. templa ... ydolorum ...

fabricasti lupanar tuum in capite omnis vie. et excelsum tuum

... i. superba ...

fecisti in omni platea. nec facta es quasi meretrix fastidio augens

... que plus ... meretrix ... adulterii ...

pretium. sed quasi mulier adultera que super virum suum inducit alienos.

Omnibus meretricibus dantur mercedes. tu autem dedisti mercedes cunctis

amatoribus tuis. et donabas eis ut intrarent ad te undique

fornicandum

fornicandum tecum. Factumque in te est contra consuetudinem mulierum in fornicatio-
nibus tuis. et post te non erit fornicatio. In eo enim quod dedisti mer-
cedes. et mercedes non accepisti. Factum est in te contrarium. Propterea
fuit respectu pena magis diffusa / cum dicit quia effusum est es tuum
meretrix audi verbum domini. Hec dicit dominus deus. Quia effusum est
id est divicie tue sunt consumpte in usu ydolatrie . id est manifestata est vilitas tua in ydolatria et maxime in filiorum ymmolatione ut dictum est supra
es tuum. et revelata est ignominia tua in fornicationibus tuis
super amatores tuos. et super ydola abhominationum tuarum
in sanguine filiorum tuorum quos dedisti eis. Ecce ego congregabo
comitando ydolatrijs eorum
omnes amatores tuos. quibus commixta es. et omnes quos dile-
id est cum philisteis qui supra fuerunt odiosi iudeis et egyptijs . in obsidione ierusalem
xisti cum universis quos oderas. et congregabo eos super te
vilitate culpe tue manifestando per evidentiam vindicte
undique et nudabo ignominiam tuam coram eis. et videbunt
quia secundum legem mortis est affligenda
omnem turpitudinem tuam. et iudicabo te iudiciis adulterarum
id est in effusione sanguinis prophetarum . id est procedente commotione ire mee et zelo iusticie mee
et effundentium sanguinem. et dabo te in sanguinem furoris et zeli. et
dabo te in manus eorum. et destruent lupanar tuum. et demolientur prostibu-
id est omnibus divicijs tuis
lum tuum. et denudabunt te vestimentis tuis. et auferent vasa deco-
ris tui. et derelinquent te nudam. plenamque ignominia. Et adducent
[illegible]
super te multitudinem. et lapidabunt te lapidibus. et trucidabunt
in captione civitatis multi fuerunt trucidati gladijs . ut supra dicitur vbi dicit quod [illegible] domum domini et domum regis et domos ierusalem per incendium . [illegible]
te gladijs suis. et comburent domos tuas igni. et facient in te iu-
id est plurimarum gentium que erunt in circuitu . id est ydolatrie que non [illegible] est plurima tribulatione
dicia in oculis mulierum plurimarum. et desines fornicari. et merce-
[illegible] ydolorum que non [illegible]
des ultra non dabis. et requiescet indignatio mea in te. et auferetur

i. amor singularis qui est viri ad uxorem … sic repudiata a me
Coll. superbia ideo supra dictum est quod non irascar … ad penas sinentis …

zelus meus abs te. et quiescam nec irascar amplius. eo quod non fueris

i. beneficiorum que tibi feci in adolescentia tua … ut est oppositum supra

recordata dierum adolescentie tue. et provocasti me in omnibus hijs

te puniendo … ideo …

quapropter et ego vias tuas in capite tuo dedi ait dominus deus. et non

feci iuxta scelera tua in omnibus abhominationibus tuis. Ecce omnis

… arguitur malitia populi unde … et hic comparatur sodomorum et … x. tribuum … primo arguit culpam, 2o … penam ibi ergo tu
Circa primum … unde radix … que hic accipit … unde habitante … ecce omnis que dicit proverbium vulgo …
ad derisionem aliorum … te deridendo … i. sicut … fuit … unde …

qui dicit vulgo proverbium. in te assumet illud dicens. sicut mater ita

… idolatria sicut … per imitationem … sicut … idolatria
inde

et filia eius. filia matris tue es tu que proiecit virum suum et

i. sodome et samarie … sodomorum et …

filios suos. et soror sororum tuarum tu. que proiecerunt viros suos

… ut supra

et filios suos. mater vestra cethea. et pater vester amorreus. et so-

… fuit populus x. tribuum …
i. alie civitates et ville … samaria erat metropolis

ror tua maior samaria. ipsa et filie eius que habitant ad sinistram

… ab aquilone … sinistra … ab aquilone panditur omne malum … declinat …
que populus sodome fuit minor … inde … dextra … opposita sinistra

tuam. soror autem tua minor te que habitat a dextris tuis sodoma

scilicet … prioribus

et filie eius. Sed nec sic in viis earum ambulasti. neque secundum

scelera earum fecisti. pusillum minus pene sceleratiora fecisti

Et opponit … sicut … fecisses talia mala et non maiora parum reputare …
… pusillum minus … non … multa maiora mala fecisti
et hic … scelera … quia non fecit sodoma soror tua …
fuit iniquitas …

illis in omnibus viis tuis. Vivo ego dicit dominus deus. quia non fe-

cit sodoma soror tua ipsa et filie eius. sicut fecisti tu. et filie

dese …

tue. Ecce hec fuit iniquitas sodome sororis tue. superbia. sa-

… omnes … in superbia … divitiarum male acquisitarum … a … operibus

turitas panis et habundancia. et ocium ipsius. et filiarum eius.

p… non potest … et quia ista … carnis … ideo … et fecerunt …

et manum egeno et pauperi non porrigebant. Et elevate sunt

coram me ut manifeste quia est abhominabile — comburendo civitates eas Gen. 19

Et fecerunt abhominationes coram me. Et abstuli eas sicut vidisti

Sicut vidisti et tu opus eius non castigasti, quod agnoscat peccatum in Iudeos. Sicut vidi in iustitie scientia Gen. 18 dicit de Sodoma et Gomorra descendam et videbo clamorem qui venit ad me, utrum opere compleverint. Peccata autem Sodome hoc est civitatis non sunt ita gravia de genere sicut ydolatria, que cum aliis multis vitiis vigebat in Iherusalem et terra Iuda

sicut ipsis habitantibus in urbibus colunt ydola in domo domini posita a Manasse 4 Reg. 21 quod sicut gravissimum sicut turpissimum est mulieri quod adducat adulterum ad ipsum lectum mariti

Et Samaria dimidium peccatorum tuorum non peccavit. Sed vicisti

non absolute sed in comparatione tua sicut pallidum ad nigrum comparatum dicitur album et sic iustificata est Thamar per Iudam Gen. 38 de Thamar iustior me est

eas sceleribus tuis. Et iustificasti sorores tuas in omnibus

in pena inseparabile

abhominationibus tuis quas operata es. Ergo et tu porta confusionem

Ergo et tu etc. Propheta malitia hic quantum facit pena et primo dicit indicationem comparative; secundo absolute ibi et facta; et in ultimo quantum ad partem promittit sicut pene cumulacionem et sequens liberacionem circa principium dicit Ergo et tu porta etc.

in malis

tuam que vicisti sorores tuas peccatis peccatis tuis sceleratius

repetitio est emphatice sive ad maiorem affirmacionem

agens ab eis: iustificate sunt enim a te. Ergo et tu confundere

et porta ignominiam tuam que iustificasti sorores tuas. Et con-

vertam restituens eas conversione Sodomorum cum filiabus suis

Ra. Sa. exponit hic de tempore Messie quem expectant Iudei dicens quod tunc terra Sodomorum que fuit versa in igne et sulphure legitur Gen. 19 tunc sanabitur et erit ita pulchra sicut a principio et ante decadentiam Gen. 13 quod tunc irrigabatur sicut paradisus domini. Sed hoc oppositio fundatur super erroneum fundamentum scilicet quod Christus sit venturus in mundum, propter quod dicit Ieronimus quod scriptura hic loquitur methaforice per conversionem Sodomorum significans conversionem gentilium ad Christum et per conversionem Samarie in conversionem Iudeorum ad unitatem ecclesiasticam a qua discesserant sicut x tribus a regno David 3 Reg. 12, per inversionem vero Iherusalem conversionem Iudeorum perseverantium in fide, eius conformi manentium ad bonum. Sed quia ista expositio videtur aliquibus magis mistica quam litteralis ideo aliter exponunt dicentes quod per Sodoma intelliguntur due tribus et dimidia commorantes ultra Iordanem eo quod erat prope Sodoma, per Samariam alie vii tribus cum dimidia, per Iherusalem regnum Iude et dicunt quod omnia ista et que sunt superius impleta fuerunt in reditu de captivitate Babilonica in qua due tribus scilicet Iude et Beniamin et aliqui de x tribubus qui effugerant manum regis Assiriorum venerunt ad habitandum in regno Iude, et in illis de regno illo qui captivati fuerunt, et cum redeuntibus redierunt. Sed hec expositio videtur in duobus deficere. Primo quia sors Iude fuit magis propinqua Sodome quam sortes ultra Iordanem commorantes quia mare salis ubi antiquitus fuit terra Sodomorum habitabilis clauditur terminis sortis Iude a parte orientali et parte meridionali, quia est in angulo utriusque lateris, ut patet in descriptione terre promissionis. Secundo quia redeuntes de Babilone non inhabitaverunt Samariam et civitates ei propinquas sed tenuerunt eas gentiles illuc missi a rege Assiriorum, ut patet Esdre 4 et Neemie, et etiam in evangelio et actibus apostolorum, propter quod videtur michi salvo iudicio meliori quod hec littera sicut aliter exponi magis litteraliter quam dicat Ieronimus et vitando errorem Ra. Sa. convenientius tamen utrumque expositionem dicunt hoc loco litteram referri ad tempus Christi. Sed circa expositionem meam per Sodoma intelliguntur Ammon et Moab, eo quod Loth pater eorum habitavit in Sodomis Gen. 13 et filie Loth matres eorum ibi nate fuerunt, per Samariam non gentiles ibi habitantes ut dictum est et per Iherusalem ipsi Iudeorum. De omnibus istis aliqui fuerunt conversi per predicationem eius et apostolorum sicut patet de Iudeis in evangelio in multis locis et in actibus apostolorum sicut de Samaritanis

Eze[chiel]

quia aliqui crediderunt ad predicationem Christi Joh. 8. et post ea ad predicationem apostolorum Act. 8 et post de commonitis [illegible] tunc erant [illegible] modo [illegible] [illegible] ad predicandum fidem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut portes ignominiam tuam [illegible]

et conversione samarie et filiarum eius. Et convertam conversionem tuam

in medio earum. ut portes ignominiam tuam. et confundaris in omnibus

[illegible] ut [illegible] hic [illegible] ad fidem [illegible] [illegible] [illegible] morte [illegible] [illegible] ut patet Act. 2

que fecisti consolans eas. Et soror tua sodoma et filie eius

[illegible] Act. 13 [illegible] [illegible] [illegible] dicit enim precepit nobis deus

[illegible] ad fidem lothi [illegible] dei cultoris [illegible] Gen. 22 [illegible]

revertentur ad antiquitatem suam. et samaria et filie eius re

[illegible] ad fidem [illegible] [illegible] [illegible]

vertentur ad antiquitatem suam. et tu et filie tue revertimini ad anti

[illegible] ita despiciebas eam [illegible] malitia tua [illegible]

quitatem vestram. Non fuit autem sodoma soror tua audita in ore tuo

in die superbie tue. antequam revelaretur malitia tua. sicut hoc tempore

[illegible] [illegible] syrie [illegible] obprobria dicebant de [illegible] captivato

in obprobrium filiarum syrie. et cunctarum in circuitu tuo filiarum pa

[illegible]

lestinarum que ambiunt te per gyrum. Scelus tuum et ignominiam

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

tuam tu portasti ait dominus deus. Quia hec dicit dominus deus.

[illegible] [illegible] [illegible] dominus [illegible]

Et faciam tibi sicut despexisti iuramentum. ut irritum faceres

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

pactum. et recordabor ego pacti mei tecum in diebus adolescentie

[illegible] pactum nove legis [illegible] [illegible] [illegible]

tue et suscitabo tibi pactum sempiternum. et recordaberis viarum tuarum.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et confunderis cum receperis sorores tuas. et maiores tuas cum minoribus tuis

[illegible] [illegible] hoc est [illegible] nove [illegible]

et dabo eas tibi in filias. sed non ex pacto tuo. et suscitabo

[illegible] pactum [illegible] [illegible] Jer. 31 [illegible]

ego pactum meum tecum. et scies quia ego dominus ut recorderis et confundaris

q̄ nō potes dicē q̄ aliquis admitteri debueris pro his p̄missis — p carnis assumptionē

et nō sit tibi ultra aperire os p̄ confusione tua cū placatꝰ fuero t(ibi)
q̄ passio xp̄i carnis assumpta fuit sufficiens ad de[illegible] — ¶ Et sequitur capitulum 17 [illegible] quo [illegible] arguit [illegible] inde flagitia

in omnibus q̄ fecisti ait dn̄s deus

[illegible] cedri transplantati et vinee [illegible] desolate. Et primo [illegible] ponitur [illegible] flagitii punitio, 2° remedii promissio, ibi: Hec dicit dns deus [illegible] [illegible] ponitur ibi: Et factum est [illegible] in tres partes [illegible] describitur Iechonie transmigratio, 2 Sedechie substitutio, 2° eius rebellio, ibi: Et recessit, 3° eius captivatio, ibi: dicit. Circa primum dicit: propone enigma — i. [illegible] desolatione [illegible]

¶ Et factū est ūbū dn̄i ad me dicens. fili hominis p̄pone enig-

ma. et narra parabolā ad domū isrl' et dices. Hec dicit dn̄s deus.
[illegible]

Aquila grandis magnarū alarū. longo mēbrorū ductu. plena
i. rex [illegible] qui erat dominus [illegible] — i. [illegible] — i. [illegible] 29

plumis & varietate. venit ad libanū. et tulit medullā
i. Iechoniam regem principes et personas nobiles [illegible]

cedri. summitatē frondiū eius avellit. et transportavit eā in trā
Chanaan [illegible] et [illegible] / et [illegible] / [illegible] terra Babilonis [illegible] terra Chanaan [illegible]
i. babilonie — i. [illegible] cum babilonia fuit positus Iechonias in custodia et [illegible] Sedechie [illegible] — i. Sedechias qui [illegible] fuit de Iudea et stirpe regia

chanaan. in urbē negociatorū posuit eā illā. et tulit de se-
[illegible] Iudea — Iechonie nepotis [illegible]

mine tre. et posuit id in tra p semine. ut firmaret radicē sup
i. ut [illegible] — [illegible] Sedechie non fuit [illegible] — i. regnaret [illegible]

aquas multas. in superficie posuit illud. Cūq; germinasset.
[illegible] — q̄ erat [illegible] regis Babilonis et reddens ei tributa

crevit in vineā latiorē humili statura. respicientibus ramis
i. ad aquila[m] [illegible] Sedechias cum principibus [illegible] regi Babilonis [illegible] — q̄ humilitatis [illegible] Sedechie [illegible] a rege Babilonis

eius ad eam. et radices eius sub illa erant. Facta ē igitur vi-
q̄ regnum Sedechie multiplicatum fuit in diviciis & potestate quamdiu [illegible] regi Babilonis servavit

nea & fructificavit in palmites. et emisit propagines. ¶ Et facta
[illegible] Sedechie in rebellio / [illegible] / [illegible] regi Babilonis / et [illegible] regi Egypti qui erat adversarius regi Egypti et hoc est q̄ dicit: Et facta ē aquila altera [illegible]
rex Egypti — i. dominio — i. [illegible] — i. diviciis

aquila altera grandis. magnis alis. multisq; plumis. et ecce vi-
i. Sedechias [illegible] — ut posset [illegible] regi Babilonis [illegible] regi Egypti — [illegible]

nea ista q̄si mittens radices suas ad eā. palmites suos ex-
[illegible]

tendit ad illā. ut irrigaret eā de areolis germinis sui. In tra
[illegible] areolis [illegible] — [illegible]

bona super aquas multas plantata est, ut faciat frondes et portet fructum ut sit in vineam grandem. Dic: Hec dicit dominus deus: Ergone prosperabitur? Nonne radices eius evellet, et fructus eius distringet, et siccabit omnes palmites eius germinis et arescet? Et non in brachio grandi, neque in populo multo, ut evelleret eam radicitus. Ecce plantata est: ergone prosperabitur? Nonne cum tetigerit eam ventus urens siccabitur, et in areis germinis sui arescet?

i. possit tenere dilatare regnum suum ... hic ... sedechie captivato ... i. sedechias q. d. ... s. nabuchodonosor q. d. sic ... sedechie ... effundendo sic effunditur vinum de uvis ... filios eius sedechie occidit rex babilonis in oculis eius ... i. principes eius ... sedechias cum ... a ... caldeis ... propter sedechie ... q. d. non ut predictum est ... i. exercitus caldeorum ... q. d. sic ... hic parabola posita exponitur ... de transmigratione Jeconie et ... sedechie et de rebellione eius ... i. ad regnum inde deum suis ...

Et factum est verbum domini ad me dicens: Dic ad domum exasperantem: Nescitis quid ista significent? Dic: Ecce venit rex babilonis in Jerusalem, et assumet regem et principes eius, et adducet eos ad semetipsum in babilonem. Et tollet de semine regni, ferietque cum eo fedus, et accipiet ab eo iusiurandum. Sed et fortes terre tollet ut sit regnum humile et non elevetur, sed custodiat pactum eius et servet illud. Qui recedens ab eo misit nuntios ad egiptum ut daret sibi equos et populum multum. Numquid prosperabitur vel consequetur salutem qui fecit hec? Et qui dissolvit pactum, numquid effugiet? Vivo ego dicit dominus deus, quoniam in loco regis qui constituit eum regem, cuius fecit irritum iuramentum, et solvit pactum quod habebat

s. Jeconia ... s. sedechias ... firmato ... s. sedechias ... denegando ... q. d. non ... i. in terra regis babilonis ... sedechias ... mortuus

cum eo: in medio babilonis morietur. Et non in exercitu grandi. neque
i. contra regem babilonis rex egypti · i. per obsidione
in populo multo faciet contra eum pharao bellum in iactu aggeris. et in
est autem agger aggregatio terre et lignorum ad implendo fossata ut obsidentes possint pugnare cum obsessis ad pugnam
i. fossatorum que sunt contra muros ante portas ne obsessi possint subito exire:
extructione vallorum: ut interficiat animas multas. Spreverat
super contra exercitum obsidentem quum scilicet cum exercitu caldeorum non sunt in pedibus ad bellatoribus pharaonis, licet eum convenerunt de egypto ut fieret auxilium sedechie, ab eis tamen caldeis cum occurrentibus redierunt in egyptum Jer. 37. cum ea sub. Spreverat enim
sedechias quippe quia deo subiecerit ei omne suum
enim iuramentum ut solveret fedus. Et ecce dedit manum suam:
et cum hec fecerit omnia non effugiet. Propterea hec dicit dominus deus.
Vivo ego quoniam iuramentum quod sprevit. et fedus quod prevari-
catus est ponam in caput eius: et expandam super eum rethe meum
rethe suum et sagena est exercitum caldeorum qui comprehenderunt sedechiam
et comprehendetur in sagena mea: et adducam eum in babilonem.
et iudicabo eum ibi in prevaricatione qua despexit me. et omnes
profugi eius cum universo agmine gladio cadent: residui autem in
omnem ventum dispergentur: et scietis quia ego dominus locutus sum. Hec
post punitionem flagitii hic incipit promissio remedii que impleta est in christo Jer. 33. et sumam ego etc.
i. regem messiam cum quod et ysa. sa. et ieronimi exponit illud est ut expositores in hoc exponunt hunc passum de zorobabel ad literam:
dicit dominus. Et sumam ego de medulla cedri sublimis. et ponam de
magis indicat in hoc quod in dei, et de medulla cedri, quia christus est in carne fuit de semine david · quia christus fuit pietate tenerrimus · i. ecclesiam militante et triumphante
vertice ramorum eius tenerum distringam: et plantabo super montem
vel super monte excelsum i. monte syon ubi oblatus fuit in templo, et predicavit pluries predicavit et multa miracula fecit, et spiritum sanctum super apostolos misit
excelsum et eminentem. In monte sublimi israel plantabo illud: et
per fidelium multiplicationem · cum per suam fidem deus ostendit illis ostenditur in alto potestas in celo et in terra
erumpet in germen et faciet fructum. et erit in cedrum magnam.
i. principes potestes
et habitabunt sub ea omnes volucres: universum volatile sub um-
i. omnes gentes
bra frondium eius nidificabit. Et scient omnia ligna regionis

Ezech.

i. romanum imperium sub x°. fuit

quia ego dns. humiliaui lignu sublime. et exaltaui lignu humile.
i. regnum iudeorum principium per se ... ; i. gentilem populum qui fuit sicut lignum humile

et exsiccaui lignu viride. et frondere feci lignu aridum.
: aridum lignum quod carencia humoris gracie ; Vel sic istud ultimum exponit de Jeconia et Sedechia quod per lignum viride desperatur intelligitur Sedechias qui multis filiis

Ego dns locutus sum et feci
quos omnes occidit nabuchodonosor. per lignum aridum frondescens Jeconias qui carens liberis in babiloniam fuit ductus et ibi genuit zorobabel de quo descendit xpus tamen dns ut dicitur x° capitulo 1° ca°

Ca 18 Et factus est et cetera. Hec est quarta pars in qua arguitur malicia populi per parabolam sive acerba. Et ad intellectum huius capituli sciendum ut iudei murmurabant contra iusticiam dei dicentes quod iniuste eos puniebat propter peccata parentum, quod in hoc capitulo ostenditur esse falsum. pene enim sunt in duplici genere quia alique sunt corporales, et alique spirituales. Item corporalium aliqui sunt temporales eternae, alie eterne quo punitur sunt pene gehenne. pene vero corporales et temporales sunt quedam medicine eius quo puniuntur ut in aliquibus flagellatis vel incarceratis ad sui correctionem vel aliis ut in aliquibus per maleficiis suis occidiorum ut alii tremant et emendent. Unde magdalenius tales pene medicine illis qui occiduntur si patienter sustineant quia valet ad bonum anime sue, ad quod bona corporis sunt ordinata, et talibus penis corporalibus et temporalibus bene puniuntur adeo et ob hoc omne filii parentibus quia etiam corpora sunt res ipsorum. Et sic de peccato David mori fecit filium suum de Bethsabee natum ut patet 2° Re 12. pe-nis non spiritualibus non puniuntur adeo filii pro parentibus quia enim anima non sunt res parentum quia anime immediate adeo per creationem infunduntur et dicit Ieronimus loquens istud capitulum in parte quod filii non puniantur pro parentibus iustificatione reducit dns dicens Ecce omnes anime mee sunt quia sunt anime creante et infundente et quia pene eterne et corporales non inferunt nisi pro peccato mortali et proprio ideo talibus penis non puniuntur filii pro peccatis parentum. Veruntamen quod filii parentum malorum frequenter imitatores sunt pravorum scelerum eorum quod sunt et eos imitari et facta parentum habent in auctoritate maiori et frequenter puniuntur et corporaliter et spiritualiter pro peccato parentum occasionaliter tamen in quantum ab eis accipiunt occasionem in peccatis propriis semper et hoc modo procedit in hoc capitulo quia iudei erant imitatores parentum in ydolatria et aliis facinoribus et iniuste contra deum murmurabant dicentes quod puniebat eos propter peccata parentum. Dividitur hoc capitulum in duas partes. quia primo malicia populi arguitur 2° de 2° ab primam in ab dicit i° continuum Secunda ibi quod primo ponitur parabola talis filii 2° declaratur propositum i° et vir. Circa primum dicitur propositum dei Quid est quod et cetera

Ca 18 Et factus est sermo dni ad me dicens. Quid est quod inter vos
frequenter denica in ... ... male locutum dicentes patres

parabolam vertitis in prouerbium istud in terra israel dicentes. patres comederunt
i. commiserunt peccata deum ... ; i. filii penam sustinuerunt

uuam acerbam. et dentes filiorum obstupuerunt. Viuo
dicit ... est quod ... parabola non ... ... erit ...

ego dicit dns deus. si erit vobis ultra parabola hec in prouerbium in israel.
i. ... ut ...

Ecce omnes anime mee sunt. ut anima patris. ita et anima filii mea est.
morte culpe et per eam morte gehenne sunt per penam ipsius

Anima que peccauerit. ipsa morietur. Et vir si fuerit iustus. et fe-
Et vir si fuerit. Hic ad propositum deducitur 2° ... quia primo ponitur ... ... in bono vel malo 2° de ... ... et inpiis. Circa primum potest ... tria ... et est sensus de patre iusto in iusticia ... et ... ...
... ... de ... ... adeo ...

cerit iudicium et iustitiam. in montibus non comederit. et oculos

[illegible]

suos non levavit ad idola domus Israel. et uxorem proximi sui non
violaverit. et ad mulierem menstruatam non accessit. et hominem

[illegible]

non contristaverit. pignus debitori reddiderit. per vim nichil
rapuerit. panem suum esurienti dedit. et nudum operuit vestimento.
ad usuram non commodavit. et amplius non accepit. ab iniquitate

[illegible]

averterit manum suam. iudicium verum fecit inter virum et virum. et in pre-
ceptis meis ambulavit. et iudicia mea custodierit. ut

[illegible]

faciat veritatem. hic iustus est. vita vivet ait dominus deus. Quod si

[illegible]

genuerit filium latronem effundentem sanguinem. et fecerit unum de

[illegible]

istis. et hec quidem omnia non facientem. sed in montibus comedentem.
et uxorem proximi sui polluentem. egenum et pauperem contristantem.
rapientem rapinas. pignus non reddentem. et ad idola levantem
oculos suos. abhominationem facientem. ad usuram dantem. et am-
plius accipientem. numquid vivet? Non vivet. Cum hec uni-

[illegible]

versa detestanda fecit. morte morietur. sanguis eius in ipso erit.

[illegible]

Quod si genuit filium qui videns omnia peccata patris sui que fecit. timue-
rit et non fecit simile eius. super montem non comedit. et ocu-
los suos non levavit ad idola domus Israel. et uxorem proximi
sui non violavit. et virum non contristavit. pignus non retinuit.
et rapinam non rapuit. panem suum esurienti dedit. et nudum

operuerit vestimento. a pauperis iniuria auerterit manum suam. usuram
et superhabundantiam non acceperit. iudicia mea fecerit. in preceptis
meis ambulauerit. hic non morietur in iniquitate patris sui. sed
vita viuet. Pater eius quia calumpniatus est. et vim fecit fratri
et malum operatus est in medio populi sui. ecce mortuus est in iniqui
ubi ponitur questio quod 2us pollicetur dicit ... et post
tate sua. Et dicitis quare non portauit filius iniquitatem patris.
Videlicet quia filius iudicium et iusticiam operatus est. omnia precepta
mea custodiuit et fecit illa. vita viuet. Anima que peccauerit
ipsa morietur. filius non portabit iniquitatem patris. et pater
non portabit iniquitatem filii. Iusticia iusti super eum erit. et impie
tas impii erit super eum. Si autem impius egerit penitentiam
Hic ponitur 2o de auertentibus se a suo proposito. et primo de auertente se a malo.
2o de auertente se a bono ibi Si autem. Circa primum dicit Si autem impius
quia non vellet iusti fit integra
ab omnibus peccatis suis que operatus est. et custodierit omnia
precepta mea et fecerit iudicium et iusticiam. vita viuet et
... presenti vita ...
non morietur. Omnium iniquitatum eius quas operatus est non recorda
bor. in iusticia sua quam operatus est viuet. Numquid volun
i. ut moriatur in impietate sua. q. d. non. Impietas enim non fit a deo ... sed peccatio
impietatis ... est a deo ... in quantum est iusta
tatis mee est mors impii dicit dominus deus. et non ut conuertatur a viis
hic ponitur 2o de auertente se a iusticia. et post ... i. [illegible]
suis et viuat. Si autem auerterit se iustus a iusticia sua. et
fecerit iniquitatem secundum omnes abhominationes quas operari solet
q. d. ad vitam gracie ... i. gracia ... [illegible]
... per peccatum mortale
impius. numquid viuet. omnes iusticie eius quas fecerat non
... ea ... [illegible]
recordabuntur. in preuaricatione qua preuaricatus est. et in peccato suo

quo peccavit, in ipsis morietur. Et dixistis: non est equa via domini.
Audite domus israel: numquid via mea non est equa? et non
magis vie vestre prave sunt. Cum enim se averterit iustus a iusti-
tia sua et fecerit iniquitatem, morietur in eis: in iniusticia quam operatus
est morietur. Et cum averterit se impius ab impietate sua quam
operatus est, et fecerit iudicium et iusticiam: ipse animam suam vivi-
ficabit. Considerans enim et avertens se ab omnibus iniquitatibus
suis quas operatus est, vita vivet et non morietur. Et dicunt filii israel:
Non est equa via domini. Numquid vie mee non sunt eque domus israel? et
non magis vie vestre prave. Idcirco unumquemque iuxta vias suas
iudicabo domus israel ait dominus deus. Convertimini et agite penitentiam
ab omnibus iniquitatibus vestris: et non erit vobis in ruinam iniquitas.
Proicite a vobis omnes prevaricationes vestras in quibus prevaricati
estis: et facite vobis cor novum et spiritum novum. Et quare morie-
mini domus israel? quia nolo mortem morientis dicit dominus deus: et
19 revertimini et vivite.

Et tu assume planctum super principes israel: et dices: Quare
mater tua leena inter leones cubavit? in medio leonum
enutrivit catulos suos: et constituit unum de leunculis.
leo factus est et didicit capere predam: homines que comedere

Ezech

Et audierunt de eo gentes. et non absque vulneribus suis ceperunt

hoc dicitur iv Reg. 23

eum. et adduxerunt eum in cathenis in terram egipti. Que

cum vidisset quoniam infirmata est. et periit expectacio eius. tu

lit unum de leunculis suis. leonem constituit eum. qui incedebat

inter leones et factus est leo. et didicit predam capere. et homines

devorare. didicit viduas facere. et civitates eorum in desertum ad

ducere. et desolata est terra. et plenitudo eius a voce ru

gitus illius. Et convenerunt adversus eum gentes de provinciis.

et expanderunt super eum rethe suum. in vulneribus earum captus est.

et miserunt eum in caveam. in cathenis. adduxerunt eum

ad regem babilonis. miserunt que eum in carcerem. ne audiretur

vox eius ultra super montes israel. Mater tua quasi vinea

in sanguine tuo super aquam plantata. fructus eius et frondes

eius creverunt ex aquis multis. et facte sunt ei virge solide in

sceptra dominancium. et exaltata est statura eius inter frondes.

et vidit altitudinem suam in multitudine palmitum suorum. et evulsa

est in ira in terramque proiecta. et ventus urens siccavit fructum

eius. marcuerunt et arefacte sunt virge roboris eius. igne comedit

eam. Et nunc transplantata est in desertum in terra invia et sitienti.

Et egressus est ignis de virga ramorum eius qui fructum eius comedit.

Et non fuit in ea virga fortis sceptrum dominantium. planctus est

et erit in planctum.

Cam 20 Et factum est

Et factum est in anno septimo in mense quinto decima mensis.

venerunt viri de senioribus israel ut interrogarent dominum et sede

runt coram me. Et factus est sermo domini ad me dicens Fili

hominis. loquere senioribus israel. et dices ad eos. Hec dicit dominus

deus. Numquid ad interrogandum me vos venistis. Vivo ego quia

non respondebo vobis ait dominus deus. Si iudicas eos. si iudicas

fili hominis. abhominationes patrum eorum ostende eis. Et dices

Hec dicit dominus deus. In die qua elegi israel. et levavi manum

meam pro stirpe domus iacob. et apparui eis in terra egipti. et

levavi manum meam pro eis dicens. ego dominus deus vester. In die

illa levavi manum meam pro eis ut educerem eos de terra

egipti in terram quam provideram eis. fluentem lacte et melle

p[er] moysen [et] aaron

que est egregia inter o[mn]es t[er]ras. Et dixi ad eos. Unusquisq[ue]

audiui a[b] illis qui fuerunt in iudea [et] i[n] egipto, q[uod] egipt[us] est fertilior [et] amenior, et [com]m[un]iter ista eminentia [con]cessa est ad [tem]p[us], qui i[bi] erat nasc[itur] [et] in carne et ibi operatus est salute[m] humana[m]

p[er] [com]m[in]atio[nem] p[ene]

offensiones oculor[um] suor[um] abiciat. et i[n] idolis egipti nolite

ut sic sit sensus ita [et] vos sitis s[an]c[t]i q[uia] ego s[an]ctus su[m]   cu[m] debet[is] [con]servari   i[n] malis p[er]seuerando

pollui. ego d[omi]n[u]s de[us] v[este]r. Et irritauerunt me noluer[unt]q[ue] audi[re].

vnusq[ui]sq[ue] abho[min]ationes oculor[um] suor[um] no[n] p[ro]iecit. nec ydola

egipti reliq[ue]runt. Et dixi ut effunderem i[n]dignatione[m] mea[m] sup[er]

eos. et implerem ira[m] mea[m] in eis i[n] medio t[er]re egipti. et fe[ci]

fuit eni[m] i[n] p[ro]p[ositi]o [con]siliu[m] ita mali [et] duri, q[uod] p[ost] visione[m] signor[um] [et] plag[arum] egipti rebella[ba]nt u[er]bis moysi ut h[abetu]r Exo. 14. Nonne iste [est] s[er]mo que[m] loq[ue]bamur i[n] egipto dice[n]tes. Recede a nob[is] ut s[er]uiam[us] egipt[i]is, [et] q[uia] de[us] voluit eos occide[re] i[n] egipto, ut [dicit] hic p[ro]ph[et]a sp[irit]u dei loquens, [et] t[ame]n q[uod] tenen[dum] e[st] fuit q[uod] no[n] fuit tu[n]c sc[ri]pta, q[uia] sit v[erbu]m [con]sc[r]ip[tu]m in Exo. no[n] sit sc[ri]ptu[m]. Multa eni[m] tu[n]c f[a]c[t]a fuit q[ue] no[n] fuit tu[n]c sc[ri]pta, sic[ut] [et] Joh. vltimo d[icitu]r de x[rist]o. Multa q[ui]de[m] [et] alia sig[na] fec[it] ih[esu]s i[n] [con]spectu discipulor[um] suor[um] q[ue] no[n] su[n]t sc[ri]pta i[n] h[oc] libro

s[cilicet] intendit ad eos [et] morte[m] q[uia] no[n] [con]sulendo   i[dest] vilificaret[ur] cora[m] gentib[us]   i[dest] cora[m] egipt[i]is q[uia] dicere[nt] q[uod] no[n] p[ot]uisset eos i[n] t[er]ra[m] [pro]missa[m] [con]ducere p[er]put[ar]et eos in

ti p[ro]pt[er] nome[n] meu[m]. ut no[n] violaret[ur] cora[m] gentibus i[n] q[ua]ru[m]

p[er] sig[n]a mee p[otes]tatis declara[n]da de t[er]ra egipti   p[er] multas plagas egipt[i]is illatas

medio erant. et i[n]t[er] q[ua]s appa[r]ui eis. ut educere[m] eos de t[er]ra

t[un]c eni[m] timore i[n]cussit d[eu]s egipt[i]is q[uod] cogebat filios isr[ae]l [com]p[e]ll[ere]   Exo. 12.   d[icit] vide[n]s eos mare rubru[m] Exo. 14

egipti. Eieci [er]go eos de t[er]ra egipti. et eduxi i[n] desertu[m]. et

Eieci [er]go [et] hic q[ui]t argu[i]t[ur] malicia p[o]p[u]l[i] q[ui] q[uin]tu[m] ad p[ri]mus maiorib[us] i[n] deserto, et p[er] malicia p[ri]m[o], 2[o] filior[um] i[n] Dixi at circa p[rimu]m d[icit] Eieci eos de t[er]ra egipti [et]c.

i[n] monte synai et d[edi] p[re]cepta q[ua]ntu[m] ad mo[r]alia [et] ceremonialia   q[ua]ntu[m] ad iudicialia

dedi eis p[re]cepta mea et iudicia mea ostendi eis. q[ue] faciat

q[uia] no[n] d[e]seru[er]unt s[ed] [s]ibi morib[us] q[uia] s[un]t f[a]c[ie]nda [et] [con]s[ti]t[ut]io[n]ib[us] leg[is]   ut s[cilicet] d[e]sererent a s[er]uilib[us] o[per]ib[us] sic[ut] [et] eo[rum] s[er]ui q[ue]m a[d]modu[m] op[er]ib[us] [con]ced[it] d[icit]   Exo. 2[0]

homo [et] viuat i[n] eis. insup[er] [et] sabbata mea dedi eis.

s[cilicet] dilect[us]   ut p[atet] [con]s[er]uent i[n] [tem]p[or]e vacando diui[ni]s

ut e[ss]et signu[m] int[er] me [et] eos. et scire[n]t q[uia] ego d[omi]n[u]s s[an]c[t]ifi[cans]

p[ro]ut murmuratio[n]es suas i[n] marath [et] raphadi[m]   ut p[atet] Exo. 15. et 16

ca[n]s eos. Et irritauerunt me domus isr[ae]l i[n] deserto. i[n] p[re]cept[is]

meis no[n] ambulauerunt. et iudicia mea p[ro]iecerunt. q[ue] faciens

q[uia] aliqui de p[o]p[ul]o [con]tra p[re]cept[a] moysi [con]gregaverunt ad colligend[um] man[na] i[n] die sabbati   Exo. 16.

ho[mo] viuet i[n] eis. et sabbata mea violauerunt vehement[er].

p[ost] fabricatio[n]em vituli [et] eius adoratio[n]em d[i]c[it] d[eu]s ad d[omi]n[u]m moysi dimitte me ut irascat[ur] furor me[us] [con]tra eos [et] delea[m] eos   Exo. 32.

Dixi [er]go ut effunderem furore[m] meu[m] sup[er] eos i[n] deserto et

s. ipsi nichil non ... scandala ponat ... imponendo in filios s. quod aedificarent eos conservassent in deserto ...

consumerem eos. et non feci propter nomen meum ne violaretur coram genti
Allegat moises coram deo ne dicerent egypcii callide eduxit eos ut occideret eos in montibus ... condiccionem mea

bus. de quibus eieci eos in conspectu earum. Ego igitur levavi manum
hic fuit quod ... ubi ... populo ... egip ... s. pmissionis nullus eorum ... fuit ... ibi ... murmurati

mea super eos in deserto. ne inducerem eos in terram quam dedi eis fluen
opponam ... ut ... lege data transgrediendo

tem latte et melle. precipuam terrarum omnium. quia iudicia mea proiecerunt.

et in preceptis meis non ambulaverunt. et sabbata mea viola
quod hic non fuit ... mortui ... deo ... mortui fuit in deserto ...

verunt. post idola enim cor eorum gradiebatur. et pepercit oculus meus super
... consumpsi eos ... moysen et aaron

eos ut non interficerem eos. nec consumpsi eos in deserto. Dixi autem ad fi
... filios ... eis ...

lios eorum in solitudine. In preceptis patrum vestrorum nolite incedere.

nec iudicia eorum custodiatis. nec in ydolis eorum polluamini. ego dominus
quod fuit sancta ... que ...

deus vester. in preceptis meis ambulate et iudicia mea custodite.
divino cultui applicando vos ... me diligitis

et facite ea. et sabbata mea sanctificate. ut sit signum inter me et
in peccato phegor ut ... Numeri xxv. illud ... contigit :-

vos. et sciatis quia ego dominus deus vester. Et exacerbaverunt me filii.
... morte patrum ... et hic ibi videtur quod ... mediate ... Numeri xx ... hic est ... filiorum israel qui despecti sunt a moyse et eleazaro ... sacerdote et ... nullus eorum fuit qui ante numerati sunt a moyse et aaron in deserto synai

et in preceptis meis non ambulaverunt. et iudicia mea non custo

dierunt ut facerent ea. que cum fecerit homo vivet in eis. et sabbata
... peccato phegor ... morte ... ita quod non intraret ... terram

mea violaverunt. Et comminatus sum ut effunderem furorem meum
... fuerunt mortui ... perditi

super eos. et implerem iram meam in eis in deserto. Averti autem ma
ne egypcii ... me filiis ... filiis israel ... in terram chanaan ...

num meam. et feci propter nomen meum. ut non violaretur coram gentibus.
ad defendendum per moysen

de quibus eieci eos in oculis earum. Iterum levavi manum

meam in eos in solitudine. ut dispergerem illos in nationes et ventilarem

ad ydola ut patet in libro Iudicum et Regum ... captivitas x tribuum ... Et hoc predixit Moyses Deut. 31. Congregate ad me omnes maiores natu ... et vobis quod eos celum et terra ... post mortem meam ... et declinabitis cito a via quam precepi vobis et occurrent vobis mala ...

eos in terras. eo quod iudicia mea non fecissent. et precepta mea

reprobassent. et sabbata mea violassent. et post idola patrum

suorum fuissent oculi eorum. Ergo et ego dedi eis precepta

non bona. et iudicia in quibus non vivent. et pollui eos in

Ergo et ego dedi eis ... opposita ... quod licet essent bona ... tamen non erant bona ... qui puniendi erant ... post agnitionem dei voluntatis ... Ille servus qui cognovit voluntatem domini sui et non fecit plagis vapulabit multis ... qui non nescit et fecit digna plagis vapulabit paucis

muneribus suis. cum offerrent omne quod aperit vulvam propter delic

et pollui ... opponit Thomas Aquinas ... quod precepta ... cerimonialibus ... precepta non bona ... et pollui ...

ta sua. et scient quia ego dominus. Quamobrem loquere ad domum

israel fili hominis. et dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Adhuc

et in hoc blasphemaverunt me patres vestri cum sprevissent me

contempnentes. et induxissem eos in terram super quam levavi manum

Gen. 22. per memetipsum iuravi dicit dominus ...

meam ut darem eis. viderunt omnem collem excelsum. et omne

lignum nemorosum. et immolaverunt ibi victimas suas. et dede

runt ibi irritationem oblationum suarum. et posuerunt ibi odorem

suavitatis sue. et libaverunt libationes suas. Et dixi ad eos

Quid est excelsum ad quod vos ingredimini. Et vocatum est

nomen eius excelsum. usque ad hunc diem. Propterea dic ad

... malicia patrum ... hic ... arguit malicia ... Eze. ...

domui israel. Hec dicit dominus deus. Certe in via patrum vestrorum vos pollu

imini. et post offendicula eorum vos fornicamini. et in oblatione donorum

vestrorum. cum traducitis filios vestros per ignem. vos polluimini in omnibus
Que traductio potest dupliciter intelligi. uno modo quod offerebant ydolo moloch / et cremabant eos quomodo frequenter supra dictum est / Alio modo quod per transitum inter ignes purgari estimabant / quo modo tantum dicuntur vti qui per ignem credunt omnia purgari

i. ad votum vestrum sicut consuevistis in principio capituli. quasi dicat non

ydolis vestris usque hodie. et ego respondebo vobis domus israel?
ad votum vestrum seu prosperitatem temporalem quam queritis — quia sicut dictum est a patribus recedentes ydola sunt secuti liberati tamen dimissi a servitute dei sicut non fuerunt a[illegible] ad votum ideo sic dicitur

Vivo ego dicit dominus quia non respondebo vobis. neque cogitatio mentis vestre
prosperitatem temporalem quam quaeritis. hic autem declaratur benignitas dei / quia aliquos non permittit peccatores pro suo libitu male agere / sed per flagella eos castigat / et quodammodo cogit eos ad se redire. et hoc est quod dicit hic non respondebo vobis ad votum vestrum

i. liberari ab observatione legis dei quam concludit cum sequitur / in manu forti

fiet dicentium. Erimus sicut gentes et sicut cognationes terre.

ut colamus ligna et lapides. Vivo ego dicit dominus deus. quoniam in manu
[illegible] potestis [illegible]
cogens per flagella ad servitutem meam

forti. et brachio extento. et in furore effuso regnabo super vos.
per talem modum locutus est dominus [illegible] 3° in persona populi israel reuertor ad virum meum priorem [illegible] me [illegible] [illegible] tunc quam nunc

Et adducam vos de populis. et congregabo vos de terris in quibus dispersi estis.

In manu valida. et brachio extento. et in furore effuso regnabo
quia per afflictiones multas in babilone redemptos post in iudeam in quo tunc transierunt per deserta — i. per bona que faciam vobis manifeste videbitis quod non affligam vos odio sed magis ex amore

super vos. et adducam vos in desertum populorum. et iudicabor vo
ut reducam vos ad dominum

biscum ibi facie ad faciem. Sicut iudicio contendi adversum patres
per sapientiam cum ibi diuinitus collata manifeste apparuit quod afflictio populi quem suscepit in egypto premissa fuerit iusto iudicio dei

vestros in deserto terre egypti. sic iudicabo vos dicit dominus. et subiciam
i. dominio meo — i. ad observantiam legis quam dicit fedus domini in pluribus locis [illegible] repetitis

vos sceptro meo. et inducam vos in vinculis federis. et eligam
post reditum enim captivitatis babilonie non legitur populus israel ydolis fuisse [illegible] aliqui [illegible] antiochi / ut habetur in machabeis / et tamen hic magis tunc [illegible] quam ydolatriam [illegible] / ideo sic eligentur capilli [illegible]

i. separabo

de vobis transgressores et impios. et de terra incolatus eorum educam
in captivitate
sed in captivitate morientur — faciens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible]

eos. et terram israel non ingredientur. et scietis quia ego dominus

[marginal gloss, upper right: lo[quitur] ad modum hominis irati qui [illegible] ... quia sua [illegible]]

Et vos domus israel haec dicit dominus deus Singuli post idola vestra

ambulate. et servite eis. Quod si et in hoc non audieritis me. et

nomen meum sanctum pollueritis ultra in muneribus vestris. et in idolis

[gloss: [illegible] volebant servire post [illegible] in templo domini ut manasses qui in templo domini posuit idola [illegible]. Et per hoc intelligitur [illegible] primicie quia [illegible] est ydolatrie in templo domini quam alibi. et [illegible] loquitur quia [illegible] quod [illegible] sicut [illegible] ubi [illegible] david in [illegible] ... polet [illegible] verba sua. et [illegible] ibi servient in omnis domus israel]

vestris. In monte sancto meo. in monte excelso israel ait dominus deus

[gloss: [illegible] in monte syon ibi [illegible]]

servient mihi omnis domus. omnis in qua terra in qua placebunt

[gloss: ad sustentacionem sacerdotum et levitarum ut [illegible]]

mihi. et ibi queram primicias vestras. et initium decimarum vestrarum

[gloss: vestras oblaciones acceptando]

in omnibus sanctificationibus vestris. In odorem suavitatis suscipiam

vos. cum eduxero vos de populis. et congregavero vos de terris

[gloss: i. [illegible]]

in quas dispersi estis. et sanctificabor in vobis in oculis nationum. et

scietis quia ego dominus cum induxero vos ad terram israel. in terram pro qua

levavi manum meam. ut darem eam patribus vestris. Et recorda

[gloss: vere penitentes de peccatis [illegible] preteritis]

bimini ibi viarum vestrarum. et omnium scelerum vestrorum quibus polluti

estis in eis. et displicebitis vobis in conspectu meo in omnibus maliciis

[gloss: per conspicienciam [illegible]]

vestris quas fecistis. et scietis quia ego dominus cum benefecero vobis

[gloss: i. [illegible] mea et [illegible] iusticia]

propter nomen meum. non secundum vias vestras malas. neque secundum sce

lera vestra pessima domus israel ait dominus deus. Et factus est sermo

[gloss: [illegible] post comprehensionem malicie ponitur applicato [illegible] ad condempnandum [illegible] ... i. [illegible] est ... i. [illegible]]

domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuam contra viam

[gloss: i. penam futuram [illegible] ... i. ad [illegible] ... i. ad templum [illegible]]

austri. et stilla ad affricum. et propheta ad saltum agri meri

diam. et dices saltui meridiano. Audi verbum domini. Hec dicit dominus
deus. Ecce ego succendam in te ignem et comburam in te omne lignum
viride. et omne lignum aridum. non extinguetur flamma succensionis.
et comburetur in ea omnis facies ab austro usque ad aquilonem. et vi
debit universa caro quia ego dominus succendi eam nec extinguetur.
Et dixi. a. a. a. domine deus. ipsi dicunt de me. Numquid non per para
bolas loquitur iste.

Et factus est – Hec est pars 6a in qua arguitur populi malicia per parabolam gladii acuti, per quem in te... nabuchodonosor videcorum malicia punitur. Et dividitur in duas partes. In prima tangitur principaliter ... ibi et tu. Secunda adhuc in duas. quia primo describitur occisio plebis, 2o deiectio principis ibi tu autem. Secunda adhuc in duas. quia primo denunciatur plebis occisio, 2o excitatur prophete compassio ibi et tu. Circa primum dicit Ezechiel pone faciem tuam etc.

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis
pone faciem tuam ad Jerusalem. et stilla ad sanctuaria. et propheta
contra humum israel. et dices terre israel. Hec dicit dominus deus. Ecce
ego ad te et eiciam gladium meum de vagina sua. et occidam
in te iustum et impium. Pro eo autem quod occidi in te iustum et impium. ideo
ergo egredietur gladius meus de vagina sua ad omnem car
nem. ab austro usque ad aquilonem. ut sciat omnis caro quia ego
dominus eduxi gladium meum de vagina sua irrevocabilem.
Et tu fili hominis ingemisce in contritione lumborum. et in amari
tudinibus ingemisces coram eis. Cumque dixerint ad te quare

tu gemis. Dices pro auditu quia venit. et tabescet omne cor. et
dissolventur universe manus. et infirmabitur omnis spiritus. et per cuncta
genua fluent aque. Ecce venit. et fiet ait dominus deus. Et
factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis propheta et di
ces. Hec dicit dominus deus. Loquere. Gladius gladius exacu
tus est et limatus. ut cedat victimas exacutus est. ut
splendeat limatus est. Qui moves sceptrum filii mei. succi
disti omne lignum. et dedi eum ad levigandum. ut teneatur manu.
Iste exacutus est gladius. et iste limatus est. ut sit in manu
interficientis. Clama et ulula fili hominis. quia hic factus est
in populo meo. hic in cunctis ducibus israel. qui fugerant gladio tra
diti sunt cum populo meo. Idcirco plaude super femur quia probatus est.

Et loquitur de aliis ex x tribubus qui effugerant manus regis assyriorum gladio traditi sunt ... et peccata ... inde punitis sunt per nabuchodonosor

et hoc cum sceptrum subverterit. et non erit dicit dominus deus. Tu
er
go fili hominis propheta. et percute manu ad manum. et duplicetur
gladius. ac triplicetur gladius interfectorum. hic est gladius
occisionis magne. qui obstupescere eos facit. et corde
tabescere. et multiplicat ruinas. In omnibus portis
ita cum caldei obsiderunt ... quod nullus absque morte ... potuit egredi
eorum dedi conturbationem gladii acuti et limati ad fulgendum.

31

tu nabuchodonosor qui pro voluntate tua vbicumque habes victoriam

acuti ad cedem. exacuere. vade ad dexteram. sive ad sinistram.

lugendo propter mei destructionem

quocumque faciei tue est appetitus. Sed et ego plaudam manu

dicitur. ad deum plangere qui facit alios et maiores tristes. qui sic eius membra plangentes sicut faciebat ezechiel. Et per talem modum loquendi dicit deus ad abraham. Nunc cognovi quod timeas deum. id est alios cognoscere feci per te abraham.

ad manum. et implebo indignacionem meam. ego dominus locutus sum

complendo

Et factus est sermo domini ad me dicens. Et tu fili hominis pone

hic dominus ponit consilium quod nabuchodonosor cepit de vrbe contra ierusalem. Ad cuius misterium sciendum quod rex babilonis et suus exercitus venit ad quendam bivium, cuius vna via ducebat ad terram amonitarum, alia vero ad ierusalem, et quia caldei vtebantur divinationibus et sortilegiis, ideo per divinationem voluit videre que via esset magis eligenda pro victoria sua, quia intendebat vtramque terram impugnare, non tamen simul sed successive. et divinatio inclinavit ad vnam que ducit in ierusalem, et illam tenuit, et hoc est quod dicitur. pone tibi id est de caldea

procedens cum ceteris in bivio — per istam viam vel per illam

tibi duas vias. ut veniat gladius regis babilonis. de terra

scilicet nabuchodonosor et eius exercitus quod erat multum laborum — que via sit sibi eligenda — id est determinacionem quam divinatio dirigebat — cui via sit — coniectura sortis

una egredientur ambe. et manu capiet coniecturam — id est opinionem coniecturam accipere in capite

id est civitatis — id est coniecturam per sortem — per venit

in capite vie civitatis coniciet. Viam pones ut veniat gladius

id est bivium cum erat caput vie procedendi ad civitatem metropolim amonitarum scilicet rabath, et ad civitatem metropolim iudee scilicet ierusalem

ad rabath filiorum amon. et ad iudam in ierusalem munitissimam. Ste

quomodo completum erat per divinationem

tit enim rex babilonis in bivio. in capite duarum viarum. divinacionem

quod prius probabat dominum — in sortibus vel sicca alias idolis consultatis, ut in talibus est divinatio coniecturam accipiebant

querens. commiscens sagittas. interrogavit ydola. exta consuluit.

dicitur enim aliqui quod in vna sagitta scripsit nomen rabath, et in alia nomen ierusalem, et precipit simul ambas accipiens proiectando quod debebat ire ad civitatem, cuius nomen erat in sagitta, que contigit dextera, in qua erat scriptum nomen ierusalem. Nisi et huiusmodi coniectura in quemlibet id est quod declinaret ad viam quam erat ad dexteram venientibus de caldea, et rabath ad sinistram

ad dexteram eius facta est divinacio super ierusalem. ut ponat

ad congregandum viros — per sortem suis bellatoribus cede videorum — scilicet pugne ad bellatores suos confortando

arietes. ut aperiat os in cede. et elevet vocem in ululatu. ut

ad frangendum eas — ad implendum fossata

ponat arietes contra portas. ut comportet aggerem. ut edificet

lignea castra cum illis ibi — civitas vnde possit impugnari — et suorum bellatorum, qui cum confidebant in sua fortitudine, scilicet sedechia et cives, quod videbatur eis nabuchodonosor deceptus fuisse et frustra consuluisse ydola et divinaciones, quia fecit videre

municiones. Eritque quasi consulens frustra oraculum in oculis eorum.

et sabbatorum ocium imitans. ipse autem recordabitur iniquitatis

vacabat enim rex nabuchodonosor in obsidione civitatis ierusalem et imitabat ocium diei sabbati, quia videri studebat

arma ad defendendum civitatem, sed sedechias et sui reputabat hoc frustra fieri a nabuchodonosor, estimantes quod nunquam sit civitas adeo posset capi. Alii dicunt quod hoc est via sabbatorum [illegible] sic nichil operis fiebat de sabbato, sic sedechias et sui estimabant nabuchodonosor nichil proficere pro conatu, et de tali frustra conante dicitur quod [illegible] quod nichil facit, et sic hoc imitatur [illegible] sabbati [illegible] ad hoc in [illegible] septem [illegible] promittitur. frustra consulens oracula quod oppositum [illegible] quod nabuchodonosor [illegible] vincit [illegible] divinationes [illegible] fecit [illegible] septenas. Ipse autem recordabitur iniquitatis ad capiendum. nabuchodonosor cum [illegible] iniquitatis sedechie, eo quod fregerat iuramentum [illegible] capere civitatem et [illegible] et sic fuit [illegible]. Et quia [illegible] hoc [illegible] destructionis civitatis [illegible] ideo sequitur: pro eo quod recordati estis

tu sedechia et tui

ad capiendum. Idcirco hec dicit dominus deus: Pro eo quod recordati estis
peccata vestra recitando — publice et in iracundia patendo

iniquitates vestras, et revelastis prevaricationes vestras, et ap-
i. que sub latebant in cordibus vestris

paruerunt peccata vestra in omnibus cogitationibus vestris; pro eo, inquam, quod
i. potestati regis babilonis — erga deum — erga hominem

recordati estis, manu capiemini. Tu autem, prophane, impie dux israel,

Tu autem prophane etc. Hic ergo arguit specialiter maliciam sedechie regis [illegible] Tu autem prophane etc.
punitionis adeo

cuius venit dies in tempore iniquitatis prefinita. Hec dicit dominus deus:
i. pro malicia tua [illegible] — scilicet nabuchodonosor [illegible] capiemini — [illegible]

Aufer cydarim, tolle coronam. Nonne hec est que humilem sublevavit?

Cidaris enim est mitra summi pontificis et addit quia [illegible] sedechia summus pontifex tunc fuit captivatus — ter ponitur quia sedechias iniquitatem egit erga deum et erga [illegible] et erga regem babiloniorum [illegible]
quia sedechia [illegible] dicitur [illegible] hanc litteram [illegible]

et sublimem humiliavit? Iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem ponam eam;

Hic [illegible] hanc litteram [illegible] in alia [illegible] precedente [illegible] Nonne sequitur, quia immediate premittitur tolle coronam scilicet regni iuda [illegible] que humilem sublevat scilicet [illegible] david et sublimem humiliat scilicet sedechiam propter maliciam suam. Ideo sequitur iniquitatem ter ponam
i. nabuchodonosor qui [illegible] fuit iudicium ad sedechiam filios eius interficiendo et [illegible] — sedechia et eius [illegible]

et hoc non fiet donec veniret cuius est iudicium, et tradam ei.

Et tu, fili hominis, propheta et dic: Hec dicit dominus deus ad filios

Hec est pars [illegible] in qua agitur de destructione ammonitarum et caldeorum quia [illegible] regem babilonis [illegible] in bivio ad regnum [illegible] venienti [illegible] ad filios ammon [illegible] vel ammonitas [illegible] agitur de [illegible] ammonitarum [illegible]
[illegible] i. nabuchodonosor [illegible] ammonitas

ammon, et ad obprobrium eorum, et dices: Mucro, mucro, eva-
i. egredere [illegible] scilicet caldea — scilicet ammonitas — ut fulgeas [illegible] adversarios

gina te ad occidendum, lima te ut interficias et fulgeas, cum

tibi viderentur vana, et divinarentur mendacia, ut dareris

nabuchodonosor cum [illegible] ammonitas [illegible] abydolis [illegible] sic [illegible] veniendo [illegible] et [illegible] fuit [illegible] predicet quia habet victoria [illegible]

adhuc non fuit iudicatum ut filii quia sic contigit de facto [illegible] sacerdotes ydolorum et alii dicebant sibi quod hoc fecit virtute ydolorum et sortilegiorum et credidit nabuchodonosor et quia hoc erat iudicacio et [illegible] quia victoriam iam percussit gladium suum ad punicionem malorum
[illegible] [illegible]

super colla vulneratorum impiorum quorum venit dies in tempore iniquitatis
[illegible]

prefinita. revertere ad vaginam tuam in loco in quo creatus es.
i. in babilone [illegible]

In terra nativitatis tue iudicabo te. et effundam super te indignationem

meam. In igne furoris mei sufflabo in te. daboque te in manus
[illegible]

hominum insipientium et fabricantium interitum. Igni eris cibus. sanguis
[illegible]

tuus erit in medio terre. oblivioni traderis. quia ego dominus locutus sum.
[illegible]

Et factum est verbum domini ad me dicens. Et tu fili hominis.

numquid iudicas. numquid iudicas civitatem sanguinum. Et ostendes ei

omnes abhominationes suas et dices. Hec dicit dominus deus.
[illegible] [illegible]

Civitas effundens sanguinem in medio sui. ut veniat tempus eius.
[illegible]

et que fecit ydola contra semetipsam ut pollueretur. in sanguine tuo

qui a te effusus est deliquisti. et in ydolis tuis que fecisti

polluta es. et appropinquare fecisti dies tuos. et adduxisti
[illegible]

tempus annorum tuorum. Propterea dedi te obprobrium gentibus. et in

derisionem universis terris. Que iuxta sunt et que procul a te sunt
[illegible]

triumphabunt de te. sordida nobilis. grandis interitu. Ecce

principes israel singuli in brachio suo fuerunt in te ad effundendum

sanguinem. patrem et matrem contumeliis affecerunt in te. advenam

calumniati sunt in medio tui. pupillum et viduam contristaverunt apud

te. sanctuaria mea sprevistis. et sabbata mea polluistis.

Viri detractores fuerunt in te ad effundendum sanguinem. et super

montes comederunt in te. scelus operati sunt in medio tui.

Verecundiora patris discooperuerunt in te. immunditiam menstruate

humiliaverunt in te. et unusquisque in uxorem proximi sui operatus est

abhominationem. et socer nurum suam polluit nefarie. frater

sororem suam filiam patris sui oppressit in te. Munera acceperunt

apud te ad effundendum sanguinem. usuram et superhabundanciam

accepisti. et avare proximos tuos calumpniabaris. meique

oblita es ait dominus deus. Ecce complosi manus meas super

avaritiam tuam quam fecisti. et super sanguinem qui effusus est

in medio tui. Numquid sustinebit cor tuum. aut prevalebunt

manus tue in diebus quos ego faciam tibi. Ego dominus locutus sum

et faciam. et dispergam te in nationes et ventilabo te in terras.

et deficere faciam immundiciam tuam a te. et possidebo te in conspectu

gentium. et scies quia ego dominus. Et factum est verbum domini ad me dicens

Fili hominis. versa est mihi domus israel in scoriam. omnes isti es et stagnum et ferrum et plumbum in medio fornacis scoria argenti facti sunt. Propterea hec dicit dominus deus. Eo quod versi estis omnes in scoriam. propterea ecce ego congregabo vos in medio ierusalem congregacione argenti et eris et ferri et stagni et plumbi in medium fornacis. et succendam in ea ignem ad conflandum. sic congregabo in furore meo et in ira mea. et requiescam. et conflabo vos. et congregabo vos. et succendam vos in igne furoris mei. et conflabimini in medio eius. ut conflatur argentum in medio fornacis. sic eritis in medio eius. et scietis quia ego dominus cum effuderim indignacionem meam super vos.

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis dic ei. Tu es terra inmunda et non compluta in die furoris. Coniuracio prophetarum in medio eius. sicut leo rugiens. rapiensque predam. animas devoraverunt in opes. et precium acceperunt. viduas multiplicaverunt in medio illius. Sacerdotes eius contempserunt legem meam. et polluerunt sanctuaria mea. inter sanctum et prophanum non habuerunt distanciam. et inter pollutum et mundum non intellexerunt. et a sabbatis meis averterunt oculos suos. et coinquinabar in

gn[?] pat[?] enim principu[m] d[icitu]r p[er] ... — Innocentes iugulantes et bo[n]a eo[rum] rapie[n]tes

medio eo[rum]. principes eius in medio illi[us] quasi lupi rapie[n]

tes p[re]dam ad effundendu[m] sanguine[m]. et ad p[er]dendas a[n]i[m]as. et aua

contendendo in se[n]tentia ... — i. adulantes quedam[?] uicia principu[m] q[uod] debebant arguere coloratas ea palliis p[er] iusticie

re sectando lucra. p[ro]phete a[utem] eius liniebant eos absq[ue] t[em]pa

m[en]to. uidentes uana. et diuinantes ei mendaciu[m] dicentes.

q[ui]a[?] placabat p[ro]ph[et]as d[omi]n[u]m i[n] modo loq[ui] di ut facilius decaperent ...

Hec dicit d[omi]n[u]s d[eu]s. cu[m] d[omi]n[u]s no[n] sit locutus. p[o]p[u]li t[er]re calu[m]p

p[ro] simplices — i. p[ro]pter t[em]pa calu[m]pnia — corp[or]a bona

Calu[m]pniantur ... d[icitu]r ... i[n]nocentes ...

niabant[ur] calu[m]pnia[m]. et rapiebat violent[er]. egenu[m] et pau

i. vel q[uod] p[ro] defensa no[n] valebat

pe[re]m affligebant. et aduena[m] opp[ri]mebat calu[m]pnia absq[ue] iudicio.

i. defendendo ... — i. p[er] effectu[m] — absq[ue] i[us]ticia ... re iusticie ... iusticiam ...

Et q[ue]siui de eis viru[m] qui i[n]t[er]poneret sepe[m]. et staret oppositus

saltem ... aliqui[?] ... h[ic] no[n] uide[?]

contra me p[ro] t[er]ra ne dissiparem eam. et no[n] inueni

Non dicitur q[ui]a ibi eran[t] Ier[emi]as et Baruch qui erant iusti et orabat p[ro] salute p[o]p[u]li et sic dom[us][?] est p[ro] p[ro]p[ter] i[n] capc[i]o[n]e ubi plures iusti cu[m] impijs sunt occisi. Dec[?] no[n] est u[ir] p[er]fecte qu[i] deo oraret pl[e]n[a]ri[e] d[e] toc[?] p[o]p[u]li. Et io[?] cu[m] d[icitu]r hic Et q[ue]siui d[e] eis i. uiros i[n] m[od]o sufficie[n]ti s[ic]ut Abraha[m] Gen[esis] 18 cu[m] q[ue]siuisset a d[omi]no si p[ro]pter ciuit[at]e[s] sodo[morum] p[ro]pter x iusti no[n] fuit aug[mentum] de numeri m[od]o q[ui] e[st] ultim[u]s. Et io q[ue]s f[uit]. Et no[n] i[n]ueni s[cilicet] uiros iustos i[n] m[od]o sufficie[n]ti / iniq[ui]tas eni[m] ciuitat[is] erat nimis co[n]su[m]ata[?] ... multiplicata et enormit[er] et diut[ur]nit[er] ut p[atet] ex p[re]dict[is] et diffusi[us] ... p[ro]pter et 2 pal[ipomenon] ... tale modu[m] d[icitu]r quod no[n] est uir i[n] ciuit[at]e q[ui]a sunt ibi pauci uiles et animosi. Ideo se[quitu]r uindicta cu[m] d[icitu]r Et effudi sup[er] eos etc. et p[atet] l[ite]ra.

Et effudi sup[er] eos indignacione[m] mea[m]. et i[n] igne ire mee

co[n]su[m]psi eos. uia[m] eo[rum] i[n] caput eo[rum] reddidi ait d[omi]n[u]s deus

Ca[pitulum] 23 Et f[a]c[tu]s est s[er]mo etc. Hec est viii. p[ar]s in q[ua] describit[ur] malicia p[o]p[u]li s[u]b metaphora duaru[m] sororu[m] turpit[er] fornicaciu[m] maior p[ro]p[ter] maiore[m] p[ro]p[ter] q[uo]d m[u]lt[i]t[ud]o[?] Samaria et ubi erat co[m]mi[ss]a in l[ite]ra. et p[er] eas regnu[m] Isr[ae]l et regnu[m] Iuda quor[um] fuit metropoles q[ua]e fornicata s[un]t enormit[er] p[er] ydolatria ut p[atet] ex decu[rsu] [?] Re[gum] et ... p[ro]pter et sc[un]do Pal[ipomenon]. Igit[ur] p[ri]mo ca[pitulum] i[n] tres p[ar]tes d[iuiditu]r q[ui]a p[ri]mo s[u]b dicta metaphora de utroq[ue] regno agit[ur] co[m]muni[ter] / 2o diuisim ibi fornicata est / 3o iteru[m] co[m]mu[n]i[ter] ibi erant d[uae] ... circa p[ri]mu[m] d[icitu]r due mulieres etc.

Ca[pitulum] 23

Et fac[tu]s est sermo d[omi]ni ad me dice[n]s. fili ho[min]is. due

... i[n] regna ... q[ua]e ... ad deu[m] bo[num] — q[ui]a p[er] ea[m] d[omi]n[u]s et Salomo[n] regnu[m] fuit unu[m] s[ub] diuisio ... Roboa[m] i. duo di[uisa] ... 3 Re[gum] 12 — no[n] s[un]t h[ic] i[n]tellig[endae] ... i[n] sp[eci]e q[ui]a ista diuisio regnu[m] ...

mulieres filie matris unius fuerut. et fornicate s[un]t i[n] Egypto.

p[er] q[ua]dringe[n]tos a[n]nos s[ed] ita fuit p[ost] egressu[m] de Egypto / et io opponit[ur] uno m[od]o in q[ui]b[us] fuit

originaliter in principibus in egipto commorantibus ad ydolatria egiptiorum declinantibus. Alii exponunt [...] quod hic intelligitur per imitationem quia iste due tribus ad modum patrum in egipto commorantium declinaverunt ad ydolatria. [...] carnalem [...]

[...] vitulos aureos [...] ad ydolatria declinavit [...]

in adolescentia sua fornicate sunt. ibi subacta sunt ubera earum.

[...] cum [...] etatis — [...] samaria sive regnum israel [...]

et fracte sunt mamme pubertatis earum. Nomina autem earum oolla

[...] regnum israel [...] x tribus [...] regnum autem iuda duas. et nota oolla quod interpretatur portat tabernaculum quia postea fuit ibi templum baal [...] regnum vero iuda ooliba quod interpretatur tabernaculum meum quia ibi fuit templum dei in ierusalem

maior. et ooliba soror eius minor. et habui eas. et

[...] regnum [...]

pepererunt filios et filias. porro earum nomina. samaria

[...] regnum israel [...] samaria [...] ieroboam [...] vitulos

oolla. et ierusalem ooliba. fornicata est igitur oolla super me.

fornicata est [...] de regno israel [...] de regno iuda [...] fornicatione est

[...] assirios — [...]

et insanivit in amatores suos. in assirios propinquantes vestitos

[...] cum regnum israel [...] assiriis [...] et [...] recepit [...] ydolatria [...] manacem regis israel qui pro rege assiriorum [...] regno suo [...]

[...] voluptatis [...]

iacincto. principes et magistratus. iuvenes cupidinis. universi

[...] israel cum [...] maiores [...] manacem [...] postea [...] ydolatria

equites et ascensores equorum. et dedit fornicationes suas

[...]

super eos. electos filios assiriorum universos. et in omnibus in quos insanivit.

in inmunditiis eorum polluta est. insuper et fornicationes suas quas

[...] colebat vitulos aureos ad modum patrum qui fuerant in egipto [...] regis israel qui [...] assiriorum [...] regis egipti [...] ydolatriis eius [...] maiorem favorem [...] apud eum

habuerat in egipto non reliquit. nam et illi dormierunt cum ea in adolescentia

iuventute eius. et illi confregerunt ubera pubertatis eius. et

effuderunt fornicationem suam super eam. propterea tradidi

Ezech

et qui sunt illi subditur in manus filiorum etc.

eam in manus amatorum suorum in manus filiorum Assur super

Ipsi fuerunt amatores tempore manahem ut dictum est et tempore osee salmanazar rex assiriorum cepit osee regem israel samariam et populum captivavit ut habetur ibidem

regem et populum captivando et prelatos et populum captivando

quorum insanivit libidine. Ipsi discoperuerunt ignominiam eius.

filios et filias illius tulerunt. et ipsam occiderunt gladio.

id est diffamate fuerunt — scilicet assiriis occiso osee et eius populus seu regno [illegible] facta eius vita

et facte sunt famose mulieres. et iudicia perpetraverunt in ea.

Et consequenter hic loquitur de samaria et urbibus conmuni [illegible] ut quod subditur / et iudicia perpetraverunt in ea / propter quod urbes [illegible] aliquo defecit [illegible] sic habetur / et facta est famosa id est diffamata in nationibus id est aliis civitatibus et gentibus ad quas devenit confusio captivitatis eius /

¶ Quod cum vidisset soror eius ooliba. plus quam illa insanivit

Hic agitur de regno iuda seu regno iude / et primo ponitur eius malitia secundo pena ibi propterea [illegible] adhuc in duo / quia primo ponitur eius ydolatria cum assiriis secundo cum caldeis ibi cumque vidisset / tertio cum egyptiis ibi et multiplicavit [illegible] dicit ergo quod vidisset soror eius ooliba id est urbs sive regnum iuda punitionem regni israel propter confederationem suam cum gentilibus quod diffidentia regum iuda a talibus cavisse / quod non fecit / sed peius operata est quia ydola fuerunt posita in templo domini tempore manasse [illegible] quia fuit gravissimum sicut adulterium carnale quo mulier recipit adulterum cum marito intra lectum suum ideo subditur plus quam illa insanivit libidine ad filios assiriorum prebuit impudentes / et hoc tempore achaz / ut dicitur [illegible] qui quesivit familiaritatem [illegible] salmanazar regis assiriorum / mittens ei nuntios et munera / ut prebet ei auxilium [illegible] et in favore eius abstulit cultum dei de domo domini ponens ibi altare profanum / ut habetur ibidem

libidine. et fornicationem suam super fornicationem sororis sue ad

id est cultum [illegible] id est [illegible] regis assiriorum [illegible] quod placebat achaz [illegible]

filios assiriorum prebuit impudenter. ducibus et magistratibus.

id est vehebantur [illegible] portabantur

ad se venientibus indutis veste varia equitibus qui vectabantur

equis. et adolescentibus forma cunctis egregia. Et vidi quod

peius faciens quam regnum israel

polluta esset via una ambarum. et auxit fornicationes suas.

Cumque vidisset / hic ponitur eius malitia cum caldeis / quia audiens victorias quas fecerunt civitates [illegible] confidentia in deum / et nimia in homine / et hoc est quod dicitur cumque vidisset

quia ita portabat sicut solet depingi in [illegible]

Cumque vidisset viros depictos in pariete. ymagines caldeorum

id est militaribus [illegible] ornatibus [illegible] quantum portabatur — in [illegible]

expressas coloribus. et accinctos balteis renes. et tiaras

Vnde tiara [illegible] est genus pallioli et pileoli [illegible] dicit / et est [illegible] et exodi 28 dicit [illegible] tiara quo [illegible] et intra [illegible] caput tegebat et ornabat [illegible] sacerdotes [illegible] tiara genus est palliorum [illegible] tiara pileum est sine capitis ornamento quod [illegible] regis [illegible] verissime pilleus [illegible] quod galeam [illegible] sit nobilius quam tiara

ras tinctas in capitibus eorum. formam ducum omnium. simi-
litudinem filiorum babilonis. terreque caldeorum in qua orti sunt.
querendo eorum amiciciam
Et insanivit super eos concupiscentia oculorum suorum. et misit nuncios
de istis nunciis fit mencio ad tempus sedechie qui ad babilonios regem constitutus mittebat singu-
lis annis nuncios deferentes ei tributum et munera usque ad rebellionis sue tempus
ad eos in caldea. Cumque venisset ad eam filii babilonis ad
[illegible] hic exponit de nunciis regis babilonis qui venit ad ezechiam in quorum adventu
ezechias nimis gravatus ostendit ei omnia secreta regni sui [illegible] sunt irati [illegible]
ut patet ysaie 39 [illegible] hic secundo polluerunt eam stupris suis quia ipse de ydolatria
quas ezechias non recepit immo eas que ante erat in regno suo extirpavit [illegible]
melius opponendo de babiloniis tempore joachim filii josie et tempore sedechie ve-
nientibus in iudeam quia usque ad plures annos servivit babiloniis et babilonii vene-
bant in regnum iuda ad querendum tributa et nisi [illegible] medici [illegible] eis
in ydolatria ad captandum eorum benivolenciam maxime [illegible] ydolatriam
cubile mammarum. polluerunt eam in stupris suis. et pollu-
ta est ab eis. et saciata est anima eius ab illis. Denudavit
quoque fornicationes suas. et discooperuit ignominiam suam.
i. dilecto mea sicut ab ea sicut et
ipsa discesserat a cultu meo
Et recessit anima mea ab ea. sicut recesserat anima mea a sorore
sicut [illegible] de [illegible] malicia cum egipciis [illegible]
[illegible]
i. ydolatrias
eius. Multiplicavit enim fornicationes suas recordans
[illegible] intelligitur originaliter in patribus per eorum imitacionem ut dictum est supra
dies adolescencie sue quibus fornicata est in terra egipti. et
et hoc fuit tempore sedechie qui ut liberaretur a tributo regis babilonis
[illegible] [illegible] egipti [illegible] mittens ei
et eius ydolatrie [illegible]
insanivit libidine super concubitu eorum. quorum carnes sunt ut car-
[illegible] magnitudo ydolatrie [illegible] in egipto [illegible] animalia [illegible]
[illegible]
nes asinorum. et sicut fluxus equorum fluxus eorum. Et visitasti
scelus adolescentie tue. quando subacta sunt in egipto ubera tua
[illegible] pena [illegible]
[illegible] dei [illegible]
et confracte mamme pubertatis tue. Propterea o oliba hec
i. illos cum quibus fornicasti et [illegible]
et in ydolatria
dicit dominus deus. Ecce ego suscitabo omnes amatores tuos
ut per eos puniam te — sedechias cum rebellavit regi babilonis [illegible] satiabo animam eius
et [illegible]
contra te. de quibus saciata est anima tua. et congregabo
eos adversum te in circuitu filios babilonis et universos

i. potentes et voluntarios ad te destruendum
caldeos · nobiles · tyrannos que et principes · omnes filios assi
riorum · iuuenes forma egregia · duces et magistratus vni
i. famosos castros
uersos · principes principum · et nominatos ascensores equorum ·
i. currus ad [illegible] [illegible] et [illegible] ad pugnandum [illegible]
[illegible] aliquis pugnabat [illegible]
et veniet super te instructi curru et rota multitudo populorum ·
lorica et clipeo · et galea armabuntur contra te undique ·
i. faciam eos executores mee iusticie in te
et dabo coram eis iudicium · et iudicabunt te iudiciis suis ·
zelum iusticie mee quantum ad effectum [illegible] [illegible] [illegible]
et ponam zelum meum in te · quem exercent tecum in furore · Na
i. deformabunt te et [illegible] fuit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sedechie et nobilium [illegible] [illegible]
sum tuum et aures tuas precident · et quod remanserit gladio
cadent · Ipsi filios tuos et filias tuas capient · et no
[illegible] [illegible] [illegible] templum [illegible] caldei [illegible]
[illegible] [illegible] omnibus [illegible] [illegible] et [illegible]
uissimum tuum deuorabitur igni · et denudabunt te vestimentis
quia non [illegible] [illegible] ydolatrie
tuis · et tollent vasa glorie tue · Et requiescere faciam scelus
i. [illegible] in ydolatria et [illegible]
tuum de te · et fornicationem tuam de terra egipti · nec leuabis
[illegible] ab eis auxilium [illegible] tali spe vana rebellauit sedechias et destructa fuit ciuitas
oculos tuos ad eos · et egipti non recordaberis amplius ·
Quia hec dicit dominus deus · Ecce ego tradam te in manus eorum
i. caldeorum quibus debellasti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in ira furoris tue
quos odisti · in manus de quibus satiata est anima tua · et
agent tecum in odio · et tollent omnes labores tuos · et di
mittent te nudam · et ignominia plenam · reuelabitur igno
minia fornicationum tuarum · Scelus tuum et fornicationes
fecerunt hec tibi · quia fornicata es post gentes inter quas
i. [illegible] multiplicauit te ydolatria
polluta es in ydolis earum · In via sororis tue ambulasti ·

i. punita te consimili pena que in scriptura nomine calicis designatur

Et dabo calicem eius in manu tua. Hec dicit dominus deus: Cali
i. penam magnam in tempore et ad tempus pene sustinebis

cem sororis tue bibes profundum et latum. eris in derisum.
i. afflictos rigorosius dissipa

et in subsannationem. que es capacissima. ebrietate et dolore

replebeis. calice meroris et tristicie calice sororis tue sama

rie. et bibes illum et potabis usque ad feces. et fragmenta
loquitur methaphorice de homine qui potat nimis avide, et non solum bibit feces
que sunt in fundo, sed etiam videtur quod velit vas in os suum glutire. et per hoc designatur
magnitudo pene
in dolore sic homines in magna tristicia ponentes trahunt capil
los suos et lacerant se unguibus

eius devorabis. et ubera tua lacerabis. quia ego locutus

sum ait dominus deus. Propterea hec dicit dominus deus. Quia oblita es

mei. et proiecisti me post corpus tuum. tu quoque porta scelus
loquitur de viro per modum adultere in vocando, que a corpore suo elongat virum. et erit
ad adulterium sic populus iste elongatur se a deo et ydola colit

tuum et fornicationes tuas. Et ait dominus ad me dicens.
Et ait. hic iterum agitur de regno Iude et Samarie coniuncti. et primo ponitur culpa. secundo
pena ibi: Dixi ergo. circa primum quod committitur culpa coniuncti ad deum. numquid iudicas
q. d. adtende et iudicium contra peccatores earum indicare

Fili hominis. numquid iudicas oollam. et oolibam. et annuncia
ydolatria — pro homicidia

eis scelera eorum. quia adulterate sunt et sanguis in manibus

earum. et cum ydolis fornicate sunt. insuper et filios suos quos ge
i. quos debuerunt applicare meo cultui — i. ydolis — i. comedendos per modum sacrificii
fecerunt dei demonibus oblatos
ydolo moloch

nuerunt michi obtulerunt eis ad devorandum. Sed et hoc
i. tempore Manasse quo in templo fuit posita ydola iiii Regum xxi

fecerunt michi. Polluerunt sanctuarium meum in die illa. et sabbata
causa per talia nephanda eadem die volebant intrare templo
et deo servire. et minimum malum esset a sacro loco se retrahere

mea profanaverunt. Cumque immolarent filios suos ydolis suis.

et ingrederentur sanctuarium meum in die illa ut pollurent illud.

etiam hec fecerunt in medio domus mee. miserunt ad viros
loquitur de populo ad modum mulieris libidine ardentis. que aliquem mittit longe ad laboribus
a partibus magnis pro adulteris advocandis. et pro adventu eorum lavat se et ornat
ut eis placeat. sic populus Iudei mittebat longe in partibus ad adducendos sacerdotes
ydolatrie de novo ab eis audite. et illis ydolis offerebat bona que debebant deo
offeri. et patet littera usque ibi Et mensa ornata est

venientibus de longe, ad quos nuntium miserant. Itaque ecce ve-

i. vexilla vel ornamenta

nerunt quibus te lavisti, et circumlinisti stibio oculos tuos.

i. apparatu adornatio [illegible]

et ornata es mundo muliebri. Sedisti in lecto pulcherrimo.

i. altare ydoli ornatum [illegible] ornamentis templi mei

et mensa ornata est ante te. Et thymiama meum et un-

i. applicasti ad ydolatriam — ad laudem ydolorum

guentum meum posuisti super eam. Et vox multitudinis exultantis

i. sacerdotum ydolorum

erat in ea. Et in viris qui de multitudine hominum adducebantur.

ornando eos ornamentis sacerdotum domini

et veniebant de deserto. posuerunt armillas in manibus eorum.

Armilla [illegible] ornamentum armorum [illegible] aurum [illegible] brachiorum [illegible] Ethimol. 19. [illegible] sic ait [illegible] armille [illegible] virorum [illegible] collate victorie [illegible] militibus [illegible] virtute Hugo sic ait armilla [illegible] brachiale [illegible] virorum [illegible] armillas [illegible]

et coronas speciosas in capitibus earum. Et dixi ei que

i. attrita assueta

attrita est in adulteriis. Nunc fornicabitur in fornicatione

polluendo per ydolatriam

sua etiam hec. Et ingressi sunt ad eam quasi ad mulierem me-

retricem. Sic ingrediebantur ad Oollam et Oolibam mulieres ne-

[illegible]

farias. Viri ergo iusti sunt. hi iudicabunt eas iudicio

[illegible]

adulterarum. et iudicio effundentium sanguinem. quia adul-

Et [illegible] qui destruxerunt samariam et caldei [illegible] quamvis essent [illegible] ydolatre tamen [illegible] peccabant quam iudei

tere sunt. et sanguis in manibus earum. Hec enim dicit

[illegible]

dominus deus. Adduc ad eas multitudinem. et trade eas in tumultum

et in rapinam. et lapidentur lapidibus populorum. et confodiantur

gladiis eorum. filios et filias earum interficient. et domos

[illegible]

earum igne succendent. Et auferam scelus de terra. et

 173

i. alie gentes · scilicet suspendendo iuramentum quod fecit

discent omnes mulieres · ne faciant secundum scelus earum · Et dabunt
sedechias regi babilonis qui adiuraverat eum per deum et pal. ultro et ipse rex israel regi assiriorum

scelus vestrum super vos · et peccata ydolorum vestrorum portabitis · et

scietis quia ego dominus deus
Et factum est verbum domini etc. Hec est pars nona in qua propter malitiam populi describitur eius tribulatio sub methaphora. Dividitur in duas: primo una describitur tribulatio, secundo affligendorum conformatio. [illegible] Et factum est. Prima in duas: quia primo parabola ponitur et secundo exponitur ibi Propterea civitatem [illegible] quia tunc incepit obsessio [illegible] in anno etc. scilicet transmigrationis ioachim et id fuit anno nono regni sedechie qui ei successit et eodem anno nobuchodonosor ierusalem obsedit mense decimo decima die mensis ut habetur [illegible] ideo scribe huius confirmatus est rex babilonis

Et factum est verbum domini ad me in anno nono · in mense decimo ·

decima mensis dicens · Fili hominis · scribe tibi nomen diei
i. obsessionis · i. adeam describenda

huius in qua confirmatus est rex babilonis adversum ierusalem
i. parabolam quam sequitur ibi pone ollam

hodie · et dices per proverbium ad domum irritatricem parabo
i. dispone ad ignem

lam · et loqueris ad eos · Hec dicit dominus deus · Pone ollam ·
Et per ollam intelligitur ierusalem ut exponitur infra quia populus fuit aggregatus in ea pro refugio et pro defensione civitatis et templi contra caldeos in aliquibus libris sequitur pone [illegible] non est in hebreo et ideo [illegible] ut patet per ea que infra sequuntur et [illegible] additum fuit ab aliquo expositore vel forte a translatore qui non [illegible] verbum quod [illegible] alii [illegible] expensum
nec tantum · i. aggrega · i. pinguissimi pecoris scilicet frusta idest meliores partes in ierusalem congregati ad eius defensionem contra babilonios

pone inquam et mitte in ea aquam · congere frusta eius
i. omnes fortes bellatores · i. omnes viros fortes qui venerunt illuc undique

in ea · omnem partem bonam · femur et armum · electa et os
[illegible] · i. eos qui melius [illegible] · i. faciles igne destructos qui est fortior quod deligitur

sibus plena · pinguissimum pecus assume · compone quoque
i. congregatos vel collectos

strues ossium sub ea · Efferbuit coctio eius · et discocta
ita exponunt aliqui sed [illegible] quia infra ubi de isto igne loquitur ubi [illegible] ut patet [illegible] congere ossa que igni succendam [illegible] multiplica ligna accende ignem propter quod [illegible] sic exponunt compone strues ossium sub ea i. sic dispone frusta in olla quod partes magis osse sunt de subtus quasi aliis substantes per quod designantur dispositio bellatorum in ierusalem per talem modum quod fortiores prestarent debilioribus fulcimentum Efferbuit coctio eius i. insultus hostium invaluit in eum quia et fortiores bellatores [illegible] ierusalem quod posita videntur fuit quasi dissoluti virtute ideo fugierunt fracta civitate et [illegible]

sunt ossa illius in medio eius · Propterea hec dicit dominus deus

ve civitati. i. hic quia de ea parabola opponitur et adaptatur ei ad litteram ... ve civitati

Ve civitati sanguinum olle cuius rubigo in ea est et rubigo

non exivit de ea. per partes et per partes suas eice eam.

Non cecidit super eam sors. Sanguis enim eius in medio eius est.

...parvi et pauci ... cum Iohanna filio Charee

... xliii.

limpidissimam i. planam et politam

Super limpidissimam petram effudit illum. non effudit illum

super terram ut posset operiri pulvere. ut super inducerem indignationem

meam et vindicta ulciscerer. Dedi sanguinem eius super

limpidissimam petram ne operiretur. Propterea hec dicit dominus deus

Ve civitati sanguinum cuius ego grandem faciam pyram. Congere

ossa que igne succendam. consumentur carnes et coquetur

universa compositio. et ossa tabescent. Pone quoque eam super

prunas vacuam ut incalescat et liquefiat es eius et confletur

in medio eius inquinamentum eius. et consumatur rubigo eius.

Multo labore sudatum est et non exivit de ea nimia ru-

bigo eius. neque per ignem. In mundicia tua execrabilis.

quia mundare te volui. et non es mundata a sordibus tuis. sed

nec mundaberis prius. donec quiescere faciam indignationem meam in te.

Ego dominus locutus sum. veniet et faciam. non transeam. nec parcam.

nec placabor. iuxta vias tuas. et iuxta adinventiones tuas

indicabo te dicit dominus. Et factum est verbum domini ad me dicens Fili

Hic ponitur secunda parabola ostendens doloris augmentum. Et primo parabola ponitur, secundo exponitur ibi Et dixit. Circa primum sciendum quod dolor cordis alleviatur per fletum et planctum, et ideo quod plus contristat quia quamdiu tenetur clausus in corde magis pungit, sed per fletum et planctum evaporat et evanescit. Et dolor apostematis quamdiu est integrum et clausum magis affligit, mitigatur autem cum rumpitur. [illegible] Ezechieli vero data fuit materia doloris de morte uxoris et prohibitus fuit ea flere et lugere. Et hoc est quod dicitur Ecce ego tollo a te etc.

i. uxorem tuam quae est magis diligibilis quam aurum et argentum

hominis. Ecce ego tollo a te desiderabile oculorum tuorum in plaga.

et non planges neque plorabis. neque fluent lacrime tue. In

ita quod non appareat signum doloris exterius sed contineatur interius — i. intra peni[?] [illegible]

gemisce tacens. mortuorum luctum non facies. Corona tua

ad quod [illegible] capillorum [illegible] quae est contra morem lugentium [illegible]

circumligata sit tibi. et calciamenta tua erunt in pedibus tuis.

[illegible] capitum cum [illegible] sicut solent facere lugentes — i. non vinces [illegible] sicut solent lugentes facere

nec amictu ora ligabis. nec cibos lugentium comedes. Lo

[illegible] ista [illegible] — [illegible]

cutus sum ergo ad populum mane. et mortua est uxor mea vespere.

dicti [illegible] — [illegible]

fecique mane sicut preceperat mihi. Et dixit ad me populus. Quare

Hic [illegible] parabola exponitur. per hoc enim designabatur quod iudei qui tunc [illegible] fuerant [illegible] desiderabilia [illegible] de destructione templi et urbis et de [illegible] quo [illegible] materiam doloris de destructione templi et urbis. et [illegible] non audeant lugere gentes chaldea ne viderent [illegible] amici [illegible] et sic non audeant lugere [illegible] de vestris [illegible] victoria [illegible] tractarent. et ideo hic [illegible]

non indicas nobis quid ista significent. que tu facis. Et dixi

ad eos. Sermo domini factus est ad me dicens. Loquere domui

qui [illegible] — i. [illegible] — i. templum per chaldeos destruendum

israel. Hec dicit dominus deus. Ecce ego polluam sanctuarium meum. super

[illegible] — i. [illegible] — i. [illegible] destructione timetis

biam imperii vestri. et desiderabile oculorum vestrorum. et super quo pa

vet anima vestra. et filii vestri et filie quas reliquistis gladio cadent.

[illegible]

facietis sicut feci. ora amictu non velabitis. cibos lugentium non

comedetis. Coronas habebitis in capitibus vestris. et calciamenta in

pedibus. Non plangetis neque flebitis. sed tabescetis in iniquitatibus

vestris. et unusquisque gemet ad fratrem suum. Eritque Ezechiel vobis

i. in signum facti vestri factum quia sicut non luxit mortem uxoris sic vos non valebitis lugere destructionem templi et civitatis

in portentum. Iuxta omnia que fecit facietis. cum venerit istud.

et scietis quia ego dominus deus. Et tu fili hominis ecce in die qua tol

i. viros bellatores de vobis — i. regem et sacerdotem

lam ab eis fortitudinem eorum. et gaudium dignitatis. et desi

i. templum et alia que deperdentur ibi vel

derium oculorum eorum. super quo requiescunt anime eorum. filios et

filias eorum in die illa cum venerit fugiens ad te ut annunciet tibi.

i. tunc poteris sermo loqui de civitatis destructione que tunc patebunt per effectum de qua prius tunc non credebant tibi

in die inquam illa aperietur os tuum cum eo qui fugit. Et loqueris

per opposita videlicet mee

et non silebis ultra. eritque eis in portentum. et scietis quia ego dominus

Cap. 25 — Et factus est [illegible] in precedentibus a sexto capitulo usque huc prophetavit Ezechiel contra iudeos [illegible] de aliis gentibus in se [illegible] hic incipit prophetare contra quosdam et dividitur in tres partes quia [illegible] prophetat de gentibus contra [illegible], 2º in [illegible] aliquid de iudeis 33 capitulo, 3º [illegible] de [illegible] prophetat de gentibus contra [illegible] capitulo 28 [illegible] 29 quia 3º prophetat contra [illegible] suavitate, 2º [illegible] duas alias [illegible] capitulo 26 [illegible] adhuc in tres quia 1º prophetat contra amonitas, 2º [illegible] et moabitas ubi [illegible], 3º [illegible] philisteos ubi [illegible] dicit [illegible] pone faciem tuam contra filios amon 2[illegible]

Cap. 25 — Et factus est sermo domini ad me dicens. fili hominis pone

i. contra terram eorum ut non solum [illegible] loquendi [illegible] vel [illegible] te contra eos loqui

faciem tuam contra filios amon. et prophetabis de eis. et dices

filiis amon. Audite verbum domini. Hec dicit dominus deus. pro eo

insultantes et gaudentes — i. templum — i. destructum [illegible]

haya — haya

quod dixistis euge euge super sanctuarium meum quia pollutum est

Euge euge ut dicit [illegible] est vox exprobrantis [illegible] vox adulantis vel colaudantis vel salutantis vel gaudentis euge [illegible] bene gaude [illegible] quod sit [illegible] et [illegible] dicit quod euge est adverbium letantis laudantis vel ornatus euge i. leta gaude et [illegible]

et super terram israel quoniam desolata est. et super domum iuda. quoniam du

i. caldeis [illegible] terra [illegible] monstrans [illegible]

cti sunt in captivitatem. Ideo ego tradam te filiis orientalibus

Isti enim amonite descenderunt de loth nepote abrahe, ideo quia tristari debebant de iudeorum afflictione, et ipsi gaudebant odio et invidia moti, ideo quia meruerunt destrui et captivari

i. ita destruet edificia civitatis quod ponent [illegible] caule pecorum

in hereditatem. et collocabunt caulas suas in te. et ponent

Caula caule ut dicit [illegible] omile a greco aula [illegible] greci vocant aulas [illegible] receptacula unde caula dicitur addita c

tentoria sua in te. ipsi comedent fruges tuas. et ipsi bibent

metropolim terre Ammon · *id est sic destruam quod cameli pascentur ibi*

lac tuum. Dabo que Rabbath in habitaculum camelorum · et filios

Ammon in cubile pecorum. Et scietis quia ego Dominus. Quia hec

dicit Dominus Deus · pro eo quod plausisti manu · et percussisti pede ·

et gavisa es ex toto affectu super terram Israel. Ideo ecce ego

extendam manum meam super te · et tradam te in direptionem gentium ·

et interficiam te de populis · et perdam de terris et conteram. Et scietis quia ego Dominus

Hec dicit Dominus Deus · pro eo quod dixerunt Moab et Seir · Ecce sicut

omnes gentes domus Iuda. Ideo ecce ego aperiam humerum

Moab de civitatibus · de civitatibus inquam eius ·

et de finibus eius inclitas terre · Bethiesimoth · et Beelmeon ·

et Cariathaim · filiis orientis cum filiis Ammon. Et dabo

eam in hereditatem · ut non sit memoria ultra filiorum Ammon in gentibus ·

Et in Moab faciam iudicia. Et scient quia ego Dominus. Hec dicit

Dominus Deus · pro eo quod fecit Idumea ultionem · ut se vindicaret de filiis

Iuda · peccavitque delinquens · et vindictam expetivit de eis.

Ideo hec dicit Dominus Deus · extendam manum meam super Idu-

meam · et auferam de ea hominem et iumentum · et faciam eam de-

sertam ab austro · et qui sunt in Dedan gladio cadent

hec fuit tempore ozachie qui ydumeos impugnavit ozach. 4. reg.

et dabo ulcionem meam super ydumeam per manum populi mei israel. et

facient in edom iuxta iram meam. et furorem meum. et scient vin

hic prophetat contra philisteos qui semper fuerunt inimici iudeorum et precipue tempore iudicum et regum

dictam meam dicit dominus deus. Hec dicit dominus deus. Pro eo quod fecerunt

palestini vindictam. et ulti se sunt toto animo. interficientes

i. addendo adinimicicias quas habuerunt philistei contra iudeos a principio ingressus eorum ad terram promissionis

et implentes inimicicias veteres. Propterea hec dicit dominus deus

Ecce ego extendam manum meam super palestinos. et interficiam in

i. reliquias philistinorum qui sunt a parte maris mediterranei

terfectores. et perdam reliquias maritime regionis. faciamque in eis

ultiones magnas arguens in furore. et scient quia ego dominus

cum dedero vindictam meam super eos.

cap. 26. Et factum est. Hic propheta contra duos populos diffuse scilicet contra tyrios et egiptios qui multas molestias iudeis intulerunt quia tyrii erant propinqui iudeis a parte aquilonis egiptii vero a parte austri. Dividitur igitur de... primo prophetat contra tirum 2o contra egiptum ... tres causas destructionis tiri et ... duas partes quia primo ponitur causa destructionis 2o stupor admirationis ibi ... quia primo destructionis tiri ponitur causa demeritoria 2o effectiva ibi ... Circa primum sciendum quod civitas ierusalem fuit valde nobilis et famosa ut patet ... quia salomon eam nobilissime edificavit et ... tores tiri contra iudeos fuerunt valde moti et de destructione civitatis ... gavisi sunt quod meruerunt adeo puniri ... quia salomon et hyram rex tiri fuerunt ... valde amici ... primo igitur ponitur tempus huius re velationis cum dicitur Et factum est in anno 2.

scilicet transmigrationis ioachim i. prima die mensis

Et factum est in undecimo anno prima mensis. factus est

sermo domini ad me dicens. Fili hominis. pro eo quod dixit

i. habitatores tyri — destructa per caldeos — iudeis gaudentibus — i. porte ierusalem ad quas declinabant populi ... cum mercatoribus negotiationes

tyrus de ierusalem euge confracte sunt porte populorum. conversa est

scilicet mercatorum multitudo — scilicet mercationibus et lucris ... ierusalem destructa

ad me. implebor deserta est. Propterea hec dicit dominus deus.

destruendo et patet litera usque ibi et radam pulverem

Ecce ego super te tyre. et ascendere faciam ad te gentes mul

tas. sicut ascendit mare fluctibus. et dissipabunt mu

i. sic destruam edificia quod nec remanebit ... lapides pulverem

ros tyri. et destruent turres eius. et radam pulverem

eius de ea. et dabo eam in limpidissimam petram. Siccatio
quia tyrus erat undique circumcincta mari sed ea ipsa destructa piscatores siccabant ibi retia
sagenarum erit in medio maris. quia ego locutus sum ait dominus
deus. et erit in direptionem gentibus. Filie quoque eius que sunt in agro
gladio interficientur. et scient quia ego dominus. Quia hec dicit
dominus deus. Ecce ego adducam ad tyrum nabuchodonosor regem babilonis ab
aquilone. regem regum cum equis et curribus et equitibus et cetu
populoque magno. filias tuas que sunt in agro gladio interficiet. et
circumdabit te munitionibus et comportabit aggerem in giro. et
elevabit contra te clipeum. et vineas et arietes temperabit in mu-
ros tuos. et turres tuas destruet in armatura sua. Inundatione
equorum eius operiet te pulvis eorum. a sonitu equitum
et rotarum et curruum movebuntur muri tui. cum ingressus fuerit
portas tuas quasi per introitum urbis dissipate. ungulis equorum
suorum conculcabit omnes plateas tuas. populum tuum gladio
cedet. et statue tue nobiles in terram corruent. Va-
stabunt opes tuas. diripient negotiationes tuas. et
destruent muros tuos. et domos tuas preclaras subvertent.

et lapides tuos et ligna tua et pulverem tuum in medio aque
ponent. Et quiescere faciam multitudinem cantatorum tuorum. et
sonitus cytharum tuarum non audietur amplius. et dabo te
in limpidissimam petram. Siccatio sagenarum eris. nec edifi-
caberis ultra. quia ego locutus sum dicit dominus deus.
Hec dicit dominus deus tyro. Numquid non a sonitu ruine tue
et gemitu interfectorum tuorum cum occisi fuerint in medio tui
commovebuntur insule. et descendent de sedibus suis omnes
principes maris. et auferent exuvias suas et vestimen-
ta sua varia abicient. et induentur stupore. In terra se-
debunt. et attoniti super repentino casu tuo amirabuntur.
et assumentes super te lamentum dicent tibi. Quomodo peristi. que habitas
in mari. urbs inclita. que fuisti fortis in mari cum habitatoribus
tuis quos formidabant universi. Nunc stupebunt naves in die
pavoris tui. et turbabuntur insule in mari. eo quod nullus egre-
diatur ex te. Quia hec dicit dominus deus. Cum dedero te urbem
desolatam sicut civitates que non habitantur. et adduxero
super te abissum. et operuerint te aque multe. et detra-
xero te cum hiis qui descendunt in lacum ad populum sempiternum.
et collocavero te in terra novissima sicut solitudines veteres

cum hiis qui deducuntur in lacum ut non habiteris. Porro cum dedero
olim in mundo dicendo dicite bucinam [illegible] quia dissipabit status [illegible]

gloriam in terra viventium. in nichilum redigam te. et non eris.

Et requisita non invenieris ultra in sempiternum dicit dominus

Et factum est verbum domini ad me dicens. Tu ergo fili hominis
i. describe miseriam lamentabilem sibi super venturam [illegible] opulencia [illegible]

assume super Tyrum lamentum. et dices Tyro que habitat
qui ex omnibus partibus veniebat ad [illegible]

in introitu maris negociacioni populorum ad insulas multas.

Hec dicit dominus deus. O Tyre tu dixisti perfecti decoris ego sum.
apportantes ad edificandum lingna et lapides

et in corde maris sita. Finitimi tui qui te edificaverunt
abietes magne et pulchre

impleverunt decorem tuum. Abietibus de Sanir extruxerunt te
[illegible] mons est in quo crescunt cedri alte et pinus mali navium apte

cum omnibus tabulatis maris. Cedrum de Libano tulerunt
ibi enim crescunt quercus fortes et lenes et apti pro remis faciendis

ut facerent tibi malum. Quercus de Basan dolaverunt
Malus [illegible] dicitur pomum [illegible] quia est rotundus [illegible] malus dicitur arbor navis [illegible] velum sustinet [illegible]

in remos tuos. Transtra tua fecerunt tibi ex ebore indico.
i. [illegible] [illegible] tele ad faciendum vela navium

et pretoriola de insulis Ytalie. Byssus varia de Egipto
[illegible] insule Ytalie [illegible] in mari mediterraneo [illegible] Ytalie ut Sicilia et [illegible]

texta est tibi in velum. ut poneretur in malo. Iacinctus
i. [illegible]

et purpura de insulis Elisa. facta sunt operimentum tuum
[illegible] fiebat [illegible] ad faciendum in opimenta navium [illegible]

ista opimenta preciosa que erant ad decorem habitationis in navi. Erat alia de materia vili composita ventis et pluviis, sicut in tabernaculo moysi super opimentum de cortinis vario opere compositum. Erant alia opimenta de pellibus et sagis

que erat civitas sub dominio tyri sic vocata ab arado | ipsa tyro vicina . i . incolentes remos | i . valde compti i navi

habitatores sydonis et aradii fuerunt remiges tui. Sapien-

quia exercitati erant in ducendo naves et ideo sic facti sunt senes ab. | alii yblos insula dicta qui prope erat versus bagea et fecit navigandi facta

tes tui tyre facti sunt gubernatores tui. Senes bibli et

w. Est remex ducens, est remus ductus, immo quia isti erant assueti a pueritia in navibus sicut in magna parte in navigatione, et ideo melius sciebant facere | qui gubernabant naves pro navibus ab ipsis in magnis navibus, quia fuit tyro [illegible] et [illegible]

prudentes eius habuerunt nautas ad ministerium. Varie

yperbole ad designandum multitudinem navium et nautarum, [illegible] tyri frequentantium

supellectilis tue. Omnes naves maris et naute earum

isti erant optimi sagittatores

fuerunt in populo negotiationis tue. Perse et lidii et libies

Hic ostendit opulentiam tyri in apparatu bellico. Civitates enim et regna divites et magne non possent, nisi haberent validos bellatores, qui in vadentibus resisterent, sed cum per se et lib[illegible] ut in tempore possent se munire

erant in exercitu tuo. Viri bellatores tui clipeum et galeam

sic erat ad gloriam civitatis et terrorem adversariorum | i . homines de arado insula

suspenderunt in te pro ornatu tuo. Filii aradii cum exercitu

pedimoceti bene

tuo erant super muros tuos in circuitu tuo. Sed et pigmei

qui erant in turribus tuis pharetras suas suspenderunt

Pigmei sunt homines cubitalis magnitudinis dicuntur. Hic ... appositores aliqui, quia erant optimi sagittatores, licet essent parvi, et ideo ad defensionem civitatis in turribus ponebantur. Sed hoc non est verisimile, quia in tam parvo corpore esset virtus ad efficaciter sagittandum, maxime quia dicitur quod pugnat contra grues, et vix se possunt ab eis defendere. Ideo melius dicitur quod ibi ponebantur ad declarationem fortitudinis civitatis, quasi dicat: si non essent ibi alii pugnatores, possent hii resistere adversariis, sicut et pueri cecidi et claudi supra portas urbis fuerunt positi ad insultandum David, ac si diceret: isti soli possent defendere civitatem contra te. Ideo sequitur: **ipsi compleverunt pulchritudinem** etc. Monachi dicunt pigmei montana in die tenentes, quibus vicinus est oceanus, tercio anno sunt pariete etatis et septimo senescunt, pugnare dicuntur cum gruibus

. i . completa reddiderunt fortitudine

in muris tuis per gyrum. Ipsi compleverunt pulchritudinem tuam.

portantes diversa metalla ad nundinas tyri | erat autem cartago civitas magna affrice capitanea

Cartaginienses negotiatores tui. A multitudine cunctarum

Hic ostendit opulentiam tyri in comparatione mercationis. Circa quod sciendum quod piscatores illa que habundant in una terra, et vile emunt, deportant in aliam, ubi care venduntur, et in illis que deficiunt in suis confinibus, honorantur. Quod bona ibi habundantia portabantur ad nundinas tyri, ubi mercatores de diversis nationibus conveniebant. Ideo sequitur: Cartaginienses etc.

divitiarum. Argento ferro stagno plumbo que repleverunt

i. hyspania   capadocia

nundinas tuas · Grecia · tubal · et mosoch · ipsi institores

tui · mancipia et vasa erea adduxerunt populo tuo · De domo

thogorma equos et equites et mulos adduxerunt ad forum tuum

Filii dedan negotiatores tui · insule multe · negotiatio ma

nus tue · dentes eburneos et hebeninos commutaverunt

in precio tuo · Syrus negotiator tuus · propter multitudinem operum tuorum ·

gemmam · purpuram · et scutulata · et byssum · et sericum · et

chodchod proposuerunt in mercatu tuo · iuda et terra israel · ipsi in

stitores tui in frumento primo · balsamum et mel · et oleum · et

resinam proposuerunt in nundinis tuis · Damascenus negotia

tor tuus · in multitudine operum tuorum · in multitudine diversarum

opum · in vino pingui · in lanis coloris optimi · Dan et

grecia · et mozel in nundinis tuis proposuerunt ferrum fabrefactum ·

stacten et chalamus in negotiatione tua · Dedan institores

tui in tapetibus ad sedendum · Arabia et universi principes

cedar · ipsi negotiatores manus tue · cum agnis et arietibus

et edis venerunt ad te negotiatores tui · venditores saba ·

et reema ipsi negotiatores tui cum universis primis aro

matibus et lapide pretioso et auro que proposuerunt in mercatu
tuo. Aran et Chenne et Eden negociatores Saba et Assur
et Chelmad venditores tui. Ipsi negociatores tui multifa-
ria involucris iacincti et polimitorum gazarumque preciosarum
que obvolute et astricte erant funibus. Cedros quoque habebant
in negociacionibus tuis. Naves maris principes tui in nego-
ciacione tua. Et repleta es et glorificata es nimis in corde
maris. In aquis multis adduxerunt te remiges tui. Ventus
auster contrivit te in corde maris. Divicie tue et thesauri
tui et multiplex instrumentum tuum. Naute tui et gubernatores
tui qui tenebant supellectilem tuam et populo preerant.
Viri quoque bellatores tui qui erant in te cum universa multitudine
tua que est in medio tui cadent in corde maris in die ruine tue.
A sonitu maris gubernatorum tuorum conturbabuntur classes.
Et descendent de navibus suis omnes qui tenebant remum. Nau-
te et universi gubernatores maris in terra stabunt et eiulabunt
super te voce magna et clamabunt amare. Et superia-
cient pulverem capitibus suis et cinere conspergentur et radent

capillos suos tondendo sicut dicitur de Job in amaritudine positus et tunc capite corruit in terra ... ibi ...

super te calvitium. et accingentur ciliciis et plorabunt te in

amaritudine anime ploratu amarissimo. et assument super
i. populis ... quantum ...

te carmen lugubre. et plangent te. Que est ut tyrus
non poterunt resistere caldeis — i. de bonis apportatis in te per mare et ibi venditis omnibus gentibus ... potentibus

que obmutuit in medio maris? Que in exitu negociationum
eorum indigentias supplendo

tuarum de mari implesti populos multos. in multitudine di

vitiarum tuarum. et populorum tuorum ditasti reges terre. Nunc contri
i. amaliciis ... quia ... mari ... te ... tempestas ...
... quia ... tempestate ...

ta es a mari. in profundis aquarum opes tue. et omnis

multitudo tua que erat in medio tui cecidit. Omnes habitato
i. gens de statu

res insularum obstupuerunt super te. et reges earum omnes tem
timentes ne ... contingat sibi ... perculsi ...

pestate perculsi mutaverunt vultus. Negociatores populorum
... super ... sibilare in signum totalis destructionis

sibilaverunt super te. ad nichilum deducta es. et non eris

Capitulum 28

usque in perpetuum.

Et factus est sermo 2us. Hic ponitur tertia causa destructionis tyri que fuit nimia superbia. Et dividitur in duas partes, quia primo describitur tyri delictum, 2o ultionis elacio ibi et non erit ultra. Sic enim dictum est supra una causa destructionis tyri fuit quia gaudebat de destructione urbis ideo ... ponitur destructionem tyri ... elevatio urbis et propter ... sibi ... 18 ... primo describitur destructio tyri metropolis 2o sibi subdite sidonis, 2a ibi Et factus est. Prima in tres, quia primo causa tyri ponitur ... elacionis, 2o causa destructionis ibi propterea, 3o modus lamentationis ibi Et factus est. Circa primum sciendum quod aliqui totum istud exponunt de ... Sed ... exponunt ad litteram de rege tyri cum dicitur Eo quod elevatum est cor tuum

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis.
Primum superbie processu

dic principi tyri. Hec dicit dominus deus. Eo quod elevatum est cor
i. potens in terra sicut deus in celo. et est yperbole sicut ... dicitur de ali-

tuum. et dixisti ego sum deus. et in cathedra dei sedi. in cor
quo multum potente in aliqua patria vel civitate talis est deus talis civitatis vel patrie vel forte hic dicitur quia rex tyri ... elacione faciebat sibi exhiberi divinos honores sicut Joas rex iuda ... pa. 24. et nabuchodonosor daniel 3. et omnis ... pater ... et ... deus

de maris. cum sis homo et non deus. et dedisti cor tuum quasi cor dei.

ecce sapientior es tu danihele · omne secretum non est absconditum a te · in sapientia et prudentia tua fecisti tibi fortitudinem et acquisisti aurum et argentum in thesauris tuis · in multitudine sapientie tue · et in negotiatione tua multiplicasti tibi fortitudinem · et elevatum est cor tuum in robore tuo. Propterea hec dicit dominus deus · eo quod elevatum est cor tuum quasi cor dei · idcirco ecce ego adducam super te alienos · robustissimos gentium · et nudabunt gladios suos super pulchritudinem sapientie tue · et polluent decorem tuum · interficient et detrahent te et morieris in interitu occisorum in corde maris · Numquid dicens loqueris deus ego sum coram interficientibus te · cum sis homo et non deus in manu occidentium te · morte incircumcisorum morieris in manu alienorum · quia ego locutus sum ait dominus deus. Et factus est sermo domini ad me dicens · fili hominis · leva planctum super regem tyri et dices ei · hec dicit dominus deus · tu signaculum similitudinis plenus sapientia · perfectus decore · in deliciis paradisi fuisti dei · omnis lapis pretiosus operimentum tuum · sardius · topazius · et iaspis · crisolitus et onix · et berillus · saphirus · et carbunculus · et smaragdus · aurum opus decoris tui · et foramina

tua ī die qua cōditꝰ es ꝑpata sūt. Tu cherub extentꝰ ꝛ ꝓtegēs.
Cherubin extentes ī templo extendebant alas suas. ita rex tyri extendebat potentiā suā ꝛ gloriā ad regiones alias per fame diffusionē
i. ī honore templi [illegible] · i. ad illud [illegible] ignis radiantem

et posui te ī monte sc̄o dei. In medio lapidū ignitorum.
[illegible] ornatꝰ ut dictū est [illegible] precedenti [illegible]

ambulasti pfectus ī viis tuis a die cōditōnis tue. donec
[illegible] demeruisti [illegible] a dignitate

inventa est iniq̄tas ī te. In multitudine negociatōnis tue
fraudulenter acquisite

repleta sūt īteriora tua iniq̄tate ꝛ peccasti. et eieci te de
i. destruxi te [illegible] patet [illegible]

monte dei. et pdidi te o cherub ptegens de medio la

pidū ignitorꝫ. Et elevatū est cor tuū ī decore tuo. pdi
[illegible] elevatꝰ fuit
[illegible] destruit sapiam

disti sapiām tuā ī decore tuo. In terrā pieci te. ante fa
[illegible] ut caveat a malis tuis

ciem regum dedi te. ut cernerent te. In multitudine iniq̄tatū
i. regni tui firmitate

tuaꝝ. et ī iniq̄tate negociatōnis tue polluisti sc̄ificatōēm tuā.
[illegible]

Producā ergo ignē de medio tui qui comedat te. et dabo te ī ci

nerē sup terrā ī cōspectu omniū videntiū te. Omnes qui viderint
[illegible] · civitas eius ita fuit destructa quod [illegible] nichilo erat reputanda

te ī gentibus obstupescent sup te. nichili factus es et nō
[illegible]

eris ī ppetuū. Et factus est sermo dn̄i ad me dicens.
Hic [illegible] describit destructionē sydonis que erat de regno tyri [illegible] Ecce ego ad te sydon

Fili hominis. pone faciē tuā contra sydonē. et pphetabis
i. ad te [illegible]

de ea ꝛ dices. Hec dicit dn̄s deus. Ecce ego ad te sydon. et
i. gloriosus apparebo [illegible]

glorificabor ī medio tui. et scient quia ego dn̄s cū fecero
[illegible] · i. [illegible]

ī ea iudicia et sc̄ificatꝰ fuero ī ea. et īmittā ei pestilenciā.
[illegible]

et sanguinē ī plateis eius et corruent īterfecti ī medio eꝯ

gladio perimitur. et scient quia ego dominus. Et non erit ultra
domui israel offendiculum amaritudinis. et spina dolorem
inferens undique per circuitum eorum qui adversantur eis. et scient
quia ego dominus deus. Hec dicit dominus deus. Quando congregavero
domum israel de populis in quibus dispersi sunt. sanctificabor in eis
coram gentibus. et habitabunt in terra sua quam dedi servo meo
iacob et habitabunt in ea secure. et edificabunt domos.
plantabuntque vineas. et habitabunt confidenter cum fecero iudi-
cia in omnibus qui adversantur eis per circuitum. et scient quia ego
dominus deus eorum

Capitulum 29 In anno decimo ... prophetat contra egiptum et ... quia primo destructionem egipti de-
nunciat secundo super hoc carmen lugubre decantat capitulo 32 ... quia primo prophetat contra regem egipti
perdit secundo adhuc ... capitulo 31 ... adhuc ... quia primo prophetat contra regem egipti
et eius bellatores secundo ... capitulo 30 ... quia primo determinat
egipti destructio secundo ... iudicii ... quia primo ...
... et factum est ... adhuc ... quia primo ...
egipti destructio secundo ... et quia hec dicit ... adhuc ... duplici
... destructionis egipti secundo ... ibi ... quia fuisti ... capitulo ...
... destructionis ... In anno decimo ...

In anno decimo in decimo mense in decima mensis. factum
est verbum domini ad me dicens. fili hominis. pone faciem
tuam contra pharaonem regem egipti. et prophetabis de eo et
de egypto universa loquere et dices. Hec dicit dominus deus. Ecce
ego ad te pharao rex egipti draco magne qui cubas
in medio fluminum tuorum. et dicis. meus est fluvius
et ego feci memetipsum. et ponam frenum in maxillis tuis

i. omnes bellatores egipti qui adherebant tibi a principio

lapidum

Et agglutinabo pisces fluminum tuorum squamis tuis. et

qui in itinere obviam regi babilonis usque ad fines regni egipti

extraham te de medio fluminum tuorum. et universi pisces tui

qui ibi fuerunt in exercitu et maior pars fuit

captivus et corpora cadavera inanimata remanserunt insepulta

squamis tuis adherebunt. et proiciam te in desertum. et omnes pisces fluminis tui. super faciem terre cades. et non colligeris

neque congregabis. bestiis terre et volatilibus celi dedi te ad devorandum. et scient omnes habitatores egipti quia ego dominus.

Pro eo quod fuisti etc. Hic ponitur causa sententie dampnatoria quia fuit fracta confidentia quam dedit sedechie regi iude promittens ei auxilium contra regem babilonis quo pro sedechias fuit motus ad rebellandum regi babilonis a quo tamen postmodum fuit captus et captivatus rege egipti non prestante ei auxilium ut habetur iiii Regum xxv. et hoc est quod dicitur pro eo quod fuisti etc.

frangens confidentia ei prebendo

Pro eo quod fuisti baculus harundineus domui israel. quando apprehenderunt te manu et confractus es et lacerasti omnem humerum eorum. et dissolvisti omnes renes eorum. et innitentibus eis super te comminutus es. Propterea hec dicit dominus deus

i. confidentes de tuo auxilio eis destruendo

i. fuisti causa destructionis et destructor eorum et sic populo est confusio

i. se appodiantibus

Et patet littera quod dicitur usque ad a turre syenes etc.

Ecce ego adducam super te gladium. et interficiam de te hominem et iumentum. et erit terra egipti in desertum et solitudinem. et scient quia ego dominus. Eo quod dixeris fluvius meus est. et ego feci eum. idcirco ecce ego ad te et ad flumina tua. daboque terram egipti in solitudinem. gladio dissipatam. a turre syenes usque ad terminos ethiopie. Non pertransibit eam pes hominis. neque pes iumenti gradietur in ea. et non habitabitur quadraginta annis. daboque terram egipti desertam in medio terrarum

que est in terminis egipti

qui sunt opposita parte

i. tam pauci erunt ibi quod quasi pro nichilo erunt computandi sicut dicitur communiter in loco et de foro quod sunt ibi pauci ...

desertarum. et civitates eius in medio urbium subversarum. et erunt
desolate quadraginta annis. Et dispergam egiptios in natio-
nes et ventilabo eos in terris. Quia hec dicit dominus deus. Post finem
quadraginta annorum congregabo egiptum de populis in quibus dispersi
fuerant. et reducam captivitatem egipti et collocabo eos
in terra phatures in terra nativitatis sue. et erunt ibi in regnum
humile. et inter regna cetera erit humillima. et non elevabitur
ultra super nationes. et minuam eos ne imperent gentibus.
neque erunt ultra domui israel in confidentia. docentes iniquitatem
ut fugiant et sequantur eos. et scient quia ego dominus deus.

Et factum est in vicesimo et septimo anno in primo. in una mensis.
factum est verbum domini ad me dicens. fili hominis. nabuchodonosor rex
babilonis servire fecit exercitum suum servitute magna
adversum tirum. omne caput decalvatum. et omnis humerus
depilatus est. et merces non est reddita ei. neque exercitui
eius de tyro pro servitute qua servivit mihi adversum eam.
Propterea hec dicit dominus deus. Ecce ego dabo nabuchodonosor regem babilonis
in terra egipti. et capiet multitudinem eius. et depredabitur manubias
et diripiet spolia eius. et erit merces exercitui illius. et ope-

pro quo servivit adversum eam. et dedi ei terram egipti pro eo quod labo

Sed quia licet quod bona egipti data fuit a deo nabucodonosor et eius exercitui pro destructione tyri / ideo quod dicitur quod si nabucodonosor fecit hoc intuitu iustitie / utpote propter malitiam habitantium in tyro / quam meruit ex hoc retributionem temporalem in quibus dedit ydolatria et infidelibus. Si autem non fecit hoc intuitu iustitie / sed dominationis et cupiditatis libidine / sicut videtur textus sonare expresse / sic non meruit in mercede aliquid temporalem / et cum hoc locus hic septuaginta dedeo / sicut et in multis aliis locis more humano / apud homines enim est tamquam adversarius ab aliquo debellatur quando debellanti / quamvis non fecit hoc intuitu eius / sicut dicitur 2 paralipomenon 8 quod thyrum rex emach misit iocalia preciosa david eo quod percussisset adadezer regem syrie eius inimicum / licet non fecisset aliquid propter ipsum · hic quia destructionem propter invocantium [illegible] iudea tunc diutius in tempore a deo punito quod fuit impletum tempore cyri qui zorobabel ducem dedit eis ·:·

raverunt mihi ait dominus deus. In die illa pullulabit cornu
terra iudeas redundi — quod omnibus apparebit quia tua prophetia fuit impleta et potius gloria dominus quod hoc fuisset completum a revelatione domini cum mardocheus et da[niel]

domui israel. et tibi dabo apertum os in medio eorum. et scient
[da]niel post reditum captivitatis excreverunt per aliquod tempus / ut patet ex libris hester et danielis. Cum adhuc eius tempore fuit mardocheus regnavit post reditum captivitatis babilonice mardocheus autem et ezechiel ducti fuerunt de babilone simul cum ieconia rege.

Capitulum 30. Et factum est et cetera. Hic quia ezechiel prophetat non solum contra egiptios / sed etiam contra auxiliatores et dividitur in duas / quia primo prophetat contra utrosque coniunctim / 2° contra egiptios separatim / ibi hec dicit. Circa primum dicit ululate et cetera.

quia ego dominus.

Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis. propheta
predic — id est destructionis egipti que futura est per gladium

et dic. Hec dicit dominus deus. Ululate. ve. ve. diei. quia

iuxta est dies. et appropinquat dies domini. dies nubis. tempus
scilicet caldeorum — et est super amaricatores eorum

gentium erit. et veniet gladius in egiptum. et erit pavor in e
quia erat egipto confederata

thiopia. cum ceciderint vulnerati in egipto. et ablata fuerit
civitatum et fortalicium egipti

multitudo illius. et destructa fundamenta eius. ethiopia et libia.
arabia egipto confederata — id est iudei qui post

et lidy. et omne reliquum vulgus. et chub. et filii terre federis cum
id est confortantes

eis gladio cadent. Hec dicit dominus deus. Et corruent fulcientes
mortem godolie fugerunt in egiptum / et ibi cum egiptiis fuerunt postmodum occisi / postmodum terra tradita a caldeis / ut habetur supra 33 [illegible] ait hic iudea terra federis quod promissa fuit abrahe et semini eius de federe, quod dixit cum eo dominus genesis 17. — quia erant ad tuendam terram egipti

egiptum. et destruetur superbia imperii eius. A turre siennes
et de hoc intentio destructionis totius terre / a turre patet usque ibi iudeis in egipto

gladio cadent in ea ait dominus exercituum. et dissipabuntur in medio

terrar(um) desolatar(um) et urbes eius i(n) medio civitatu(m) desertaru(m)
erunt. et scient q(uia) ego d(omi)n(u)s cu(m) dedero igne(m) in egipto. et attriti
fuerint o(mn)es auxiliatores eius. In die illa egredient(ur) nu(n)tii a
facie mea i(n) trieribus ad conterenda(m) ethiopie confidencia(m). et erit
pavor i(n) eis i(n) die egipti. q(uia) absq(ue) dubio veniet. Hec dicit
d(omi)n(u)s d(eu)s. Et cessare facia(m) multitudine(m) egipti i(n) manu nabuc(hodonoso)r regis
babilonis. ip(s)e et p(o)p(u)l(u)s eius cu(m) eo. fortissi(mi) gentiu(m) adducent(ur)
ad disp(er)denda(m) t(er)ra(m). Et evaginabu(n)t gladios suos sup(er) egiptu(m).
et implebu(n)t t(er)ra(m) i(n)terfectis. et facia(m) alveos flumin(um) aridos.
et trada(m) t(er)ra(m) i(n) manus pessimor(um). et dissipabo t(er)ra(m) et plenitudine(m)
eius i(n) manu alienor(um). ego d(omi)n(u)s locutus sum. Hec dicit
d(omi)n(u)s deus. Et disp(er)dam simulacra et cessare facia(m) ydola de
memfis. et dux de t(er)ra egipti no(n) erit amplius. et dabo
terrore(m) i(n) t(er)ra egipti. et disp(er)da(m) t(er)ra(m) phatures. et dabo
igne(m) i(n) taphnis. et facia(m) iudicia i(n) alexandria. et effu(n)
dam i(n)dignacione(m) mea(m) sup(er) pelusiu(m) robur egipti. et i(n)t(er)
ficia(m) multitudine(m) alexandrie. et dabo igne(m) i(n) egipto.
q(ua)si parturiens dolebit pelusiu(m). et alexandria
erit dissipata. et i(n) menfis angustie cottidiane. Iuve
nes heliopoleos et bubasti gladio cadent. et ip(s)e capti

i. reliquus populus dicens habitas — methaphorice loquitur ad designandum tribulacionis superveniture magnitudinem. Cetera patent in littera

ne ducentur. et in taphnis nigrescet dies. cum contrivero ibi scep
tra egipti. et defecerit in ea superbia potencie eius. Ipsam
nubes operiet. filie autem eius in captivitatem ducentur. et faciam

(i. sumpsit de potestate regis egipti ... qui fuit ... gratis ... est)

iudicia in egipto. et scient quia ego dominus. ¶ Et factum est in undecimo
Hic quarto prophetat propheta contra personam regis. Et primo ponitur tempus huius revelacionis ... Et factum est in undecimo etc.

anno. in primo septima mensis. factum est verbum domini ad me dicens
(i. potestate eius) (i. de regno confringam)

fili hominis. brachium pharao regis egipti confregi. et ecce non
(i. pannis et ligaturis eo quod fractura non respondeat. Cetera patent usque ibi: et dispergam egiptum etc.)

(mirabi)
est obvolutum ut restitueretur ei sanitas. ut ligaretur pannis. et
(stringens) (prosternatur)
fasciretur linteolis. et recepto robore posset tenere gladium.
Propterea hec dicit dominus deus. Ecce ego ad pharaonem regem egipti. et commi
nuam brachium eius forte. sed confractum. et deiciam gladium de
(captivitatem populi ... in ... terris et ...)
manu eius. et dispergam egiptum in gentibus. et ventilabo eos
(... et bellatores eius ...)
in terris. et confortabo brachia regis babilonis. daboque gla
(hic dicit ad ... quia victoria quam habuit in egipto fuit magis divine ... Cetera patent.)
dium meum in manu eius. et confringam brachia pharaonis. et
gement gemitibus interfecti coram facie eius. et confortabo brachia
regis babilonis. et brachia pharaonis concident. et scient quia
ego dominus cum dedero gladium meum in manu regis babilonis.
et extenderit eum super terram egipti. Et dispergam egiptum in na
ca. 31 ciones. et ventilabo eos in terris. et scient quia ego dominus.

Et factum est i. Postquam Ezechiel prophetavit contra egiptum, hic adhuc adducit quoddam quod prius declaravit ... ad propositum adaptatum. ibi Ecce assur quasi cedrus in libano. ¶ Circa primum sciendum quod quoddam ponitur hic de rege assiriorum, qui fuit potencior rege egipti, et tamen debellatus fuit ex ordinacione divine iusticie a nabuchodonosor, propter quod rex egipti non debebat confidere se posse ei resistere. Dividitur ista pars in duas. Primo quia primo de rege assiriorum ... secundo eius de ... consequenter circa primum ponitur tempus revelacionis. Et factum est etc.

Ca. 31 Et factum est in undecimo anno tertio una mensis factum est
verbum domini ad me dicens fili hominis dic pharaoni regi egypti
et populo eius Cui similis factus es in magnitudine tua Ecce
assur quasi cedrus in libano pulcher ramis et frondibus
nemorosus excelsusque altitudine et inter condensas frondes
elevatum est cacumen eius aque nutrierunt illum abyssus
exaltavit eum flumina eius manabant in circuitu radicum eius
et rivos suos emisit ad universa ligna regionis Propterea ele
vata est altitudo eius super omnia ligna regionis et multi
plicata sunt arbusta eius et elevati sunt rami eius frage
cumque extendisset umbram suam in ramis eius fecerunt nidos
omnia volatilia celi et sub frondibus eius genuerunt omnes
bestie saltuum et sub umbraculo illius habitabat cetus gentium
plurimarum Eratque pulcherrimus in magnitudine sua et in dila
tatione arbustorum suorum Erat enim radix illius iuxta aquas
multas Cedri non fuerunt altiores illo in paradiso dei abietes
non adequaverunt summitatem eius et platani non fuerunt eque
frondibus eius Omne lignum paradisi dei non est assimilatum
illi et pulchritudini eius quoniam speciosum feci eum et multis
condensisque frondibus et emulata sunt eum omnia ligna volup
tatis que erant in paradiso dei Propterea hec dicit dominus deus pro eo quod sub

limatus est in altitudine. et dedit summitatem suam virentem atque condensam et elevatum est cor eius in altitudine sua. tradidi eum

in manu fortissimi gentium. faciens faciet ei. Iuxta impietatem

eius eieci eum. et succident illum alieni et crudelissimi nationum.

et proicient eum super montes. et in cunctis convallibus corruent

rami eius. et confringentur arbusta eius in universis rupibus terre.

et recedent de umbraculo eius omnes populi terre. et relinquent eum.

In ruina eius habitaverunt omnia volatilia celi. et in ramis eius

fuerunt universe bestie regionis. quamobrem non elevabuntur

in altitudine sua omnia ligna aquarum. neque ponent sublimitatem

suam inter nemorosa atque frondosa. nec stabunt in sublimitate

eorum omnia que irrigantur aquis. quia omnes traditi sunt ad mortem

ad terram ultimam in medio filiorum hominum. ad eos qui descendunt

in lacum. hec dicit dominus deus. In die quando descendit ad inferos. in

duxi luctum. operui eum abisso. et prohibui flumina eius.

et coercui aquas multas. Contristatus est super eum libanus.

et omnia ligna agri concussa sunt. A sonitu ruine eius com

movi gentes. cum deducerem eum ad infernum cum hiis qui descen

debant ad lacum. et consolata sunt in terra infima omnia ligna

voluptatis. egregia atque preclara in libano. universa que irriga

i. ad eundem locum

lem ad aquas: nam et ipsi cum eo descendent ad infernum ad interfectos

i. fortiores et adiutores eius deducta

gladio. et brachium uniuscuiusque sedebit sub umbraculo eius

in medio nacionum. Cui assimilatus es o inclite atque sublimis

inter ligna voluptatis. Ecce deductus es cum lignis voluptatis

et cetera. Cui assimilatus es. q. d. igitur assumitur in deiectione regis eius

ei coequales in potestate ut supra dictum est, qui fuisti magnus valde inter alios reges

i. in gehennam — qui dediti ydolatrie dediti

ad terram ultimam. in medio incircumcisorum dormies cum eis

qui interfecti sunt gladio. Ipse est pharao et omnis multitudo eius

Ca. 32. Et factum est in duodecimo

dicit dominus deus.

Ca. 32.

Et factum est in xii anno in mense xii in una mensis. et factum

est verbum domini ad me dicens. Fili hominis. assume lamentum

super pharao regem egypti. et dices ad eum. Leoni gencium

in fortitudine et crudelitate — i. statu regni — i. ubi turbasti ... tamquam draconem magnum

assimilatus es et draconi qui est in mari. et ventila

i. statu tua ... — tyrannice regendo

bas cornu in fluminibus tuis. et conturbabas aquas pedibus tuis.

i. ... potestate ...

et conculcabas flumina eorum. Propterea hec dicit dominus deus. Expan

Propterea ... eius calamitas ... et primo describitur hic miseria, secundo ... eius

effectiva ... dicit ex persona dei propterea

i. exercitum caldeorum

dam super te rete meum in multitudine populorum multorum. et extraham

... bellatores ... bestiis et avibus laceranda

te in sagena mea. et proiciam te in terram super faciem agri. Abiciam

te. et habitare faciam super te omnia volatilia celi. et saturabo

de te bestias universe terre. et dabo carnes tuas super mon

i. ... loco ...

tes. et implebo colles tuos sanie tua. et irrigabo terram

sanie sanguinis tui super montes. et valles implebuntur ex te.

et operiam cum extinctus fueris celos. et nigrescere faciam stellas eorum.
hec dicuntur ad designandum magnitudinem cladis egiptiorum, que designari solet per tenebras obscuras
et tenebrosum luctum sive desolatione dicitur tempus sicut fiunt nubila solius eius
i. rege calamitate deiecta — i. luna — i. non cedet ornata sicut magis captivata — i. sapientes egipti non vigebat ubi sapientia ut ante metate

Solem nube tegam. et luna non dabit lumen suum. Omnia luminaria
propter luctum regni deiectionem

celi merere faciam super te. et dabo tenebras super terram

tuam dicit dominus deus. cum ceciderint vulnerati tui in medio
i. contra te pugnabo

terre ait dominus deus. Et irritabo cor populorum multorum. cum induxero
i. tunc propter tuum contritum captivabo in te gentes contra turcas et longum quod

contritionem tuam in gentibus super terras quas nescis. et stu
i. propter tui deiectionem — i. non solum vulgares sed et reges et potentes timebunt ne simile eis accidat

pescere faciam super te populos multos. et reges eorum horrore ni

mio formidabunt super te. propter vindictas iniquitates quas operatus
i. vindictam iusticie mee — videntes apprehendere caldeos dominum

es. cum volare ceperit gladius meus super facies eorum.
qui dicitur hic gladius domini, eo quod erat operator divine iusticie, et sic modo rex hunorum dixit sancto lupo trecensi se esse flagellum dei

et obstupescent repente singuli pro anima sua in die ruine

sue. Quia hec dicit dominus deus. Gladius regis babilonis
hic ponitur descriptio vel effectiva deiectionis et formidabilis, quia rex babilonis
minister erat et servus dei ut dictum est ideo dicitur gladius regis babilonis
i. ad destructionem tuam

veniet tibi. in gladiis fortium deiciam multitudinem tuam.
gentes sub babilonis rege

inexpugnabiles gentes omnes hee. et vastabunt superbiam e
quia caldei non solum interficient homines sed et spoliabunt animalia

gipti. et dissipabitur multitudo eius. et perdam omnia iumenta
terra enim egipti pascuata est per irrigationem nili — ita pauci erunt homines et animalia in terra egipti, quia conturbatio eorum non habebitur

eius que erant super aquas plurimas. et non conturbabit eas
aque sicut erant purissime

pes hominis ultra. neque ungula iumentorum turbabit eas.

Tunc purissimas reddam aquas eorum. et flumina eorum quasi oleum

adducam ait dominus deus. cum dedero terram egipti desolatam.

deseretur autem terra a plenitudine sua. quando percussero omnes habita

tores eius. et scient quia ego dominus. Planctus est et plangent

[illegible]

eum. filie gentium plangent eum. super egiptum et super multi

tudinem eius plangent eum ait dominus deus. ¶ Et factum est in duo

[illegible]

decimo anno in quintadecima mensis. factum est verbum domini ad

[illegible]

me dicens. Fili hominis. cane carmine lugubre super multi

[illegible]

egipti. et detrahe eam ipsam. et filias gentium robu

starum. ad terram ultimam cum his qui descendunt in lacum.

[illegible]

Quo pulchrior es. descende et dormi cum incircumcisis. in me

[illegible]

dio interfectorum cadent gladio. Gladius datus est. attraxerunt

eam. et omnes populos eius. ¶ Loquentur ei potentissimi robustorum

[illegible]

de medio inferni qui cum auxiliatoribus eius descenderunt.

[illegible]

et dormierunt incircumcisi interfecti gladio. Ibi assur et omnis

[illegible]

multitudo eius. in circuitu illius sepulcra eorum. omnes inter

[illegible]

fecti. et qui ceciderunt gladio. quorum data sunt sepulcra in no

vissimis lacis. et facta est multitudo eius per gyrum sepulcri eius.

universi interfecti cadentesque gladio. qui dederant quon

[illegible]

dam formidinem in terra viventium. Ibi elam et omnis

[illegible]

[illegible] fuit reges assiriorum ut patet [illegible]

multitudo eius per girum sepulcri sui. omnes hii interfecti ruen
tesque gladio. qui descenderunt incircumcisi ad terram ultimam.
qui posuit terrorem suum in terra viventium. et portaverunt ignominiam
suam cum hys qui descendunt in lacum. In medio interfectorum posuit
cubile eius. in universis populis eius. in circuitu eius sepulcrum eius.
omnes hii incircumcisi interfectique gladio. dederant enim terrorem in terra
viventium. et portaverunt ignominiam suam cum hys qui descendunt
in lacum. in medio interfectorum positi sunt. Ibi mosoch et tubal et
omnis multitudo eius. in circuitu eius sepulchra illius. omnes hii
incircumcisi. interfectique cadentes gladio. quia dederunt formidinem
in terra viventium. Et non dormient cum fortibus cadentibusque et in
circumcisis. qui descenderunt cum armis suis. et posuit gladios
suos sub capitibus suis. et fuerunt iniquitates eorum in ossibus eorum.
quia terror fortium facti sunt in terra viventium. Et tu ergo in medio in
circumcisorum contereris. et dormies cum interfectis gladio. Ibi ydu
mea et reges eius. omnes duces eius qui dati sunt cum exercitu
suo cum interfectis gladio. et qui cum incircumcisis dormierunt.
et cum hys qui descenderunt in lacum. Ibi principes aquilonis omnes.
et universi venatores qui deducti sunt cum interfectis. paventes

Glosses (interlinear and marginal, partly illegible):

i. capadoces — i. tiberii [illegible] morte violenta descenderunt ad infernum [illegible]

i. mortuis [illegible] gladio

Et non dormient [illegible] dampnatorum morte naturali mortuorum [illegible] corruptione aeris et non violenta gladii [illegible] Et non dormient etc.

i. arma non sunt eis ablata per violenciam — [illegible] gladii [illegible]

i. [illegible] morte [illegible] pena [illegible] viventibus [illegible]

s. [illegible]

Et tu ergo etc. [illegible] gladium descenderunt ad infernum [illegible] Et tu etc.

et [illegible] Ibi ydu[mea]

[illegible] ibi et universi venatores

i. [illegible] et tiranni [illegible] modo [illegible] venator [illegible]

et in sua fortitudine confusi. qui dormierunt incircumcisi cum interfectis
in gehenna que est valde confusionis pena

gladio. et portaverunt confusionem suam cum his qui descendunt in lacum
in pena gehenne — videns quod alii reges cum exercitibus suis erant in simili pena

Vidit eos pharao et consolatus est super universa multitudine

sua. que interfecta est gladio. et portaverunt confusionem suam.

consolatio cum solacium miseris est habere socios in pena sicut videtur esse. secundum patet de epulone qui ... debebat consolationem via esse quia in evangelio luce dicitur de divite epulone qui in inferno positus petebat lazarum mitti ad fratres suos viventes ne venirent in locum tormentorum. ... quod sic in demonibus remanserunt naturalia ... in dampnatis hominibus ideo dives iste compatiebatur ... naturali poterat eis compati de suo malo ... et forte ideo ... eos ad precandum. sciebat penam suam aggravandam ... condempnacione eorum et timore ... petebat lazarum mitti ... in tempore ... proposito quod hic consolatio procedebat ... in pena ... qui non attinebant sibi pharaoni ... eis ...

cum his qui descendunt in lacum. pharao et omnis exercitus eius ait

dominus deus. quia dedi terrorem meum in terra viventium. et dormi

vit in medio incircumcisorum cum interfectis gladio. pharao et

Capitulum 33 — Et factus est sermo etc. prophetat — propter quam ezechiel prophetat — de penitentia ... hic ...

omnis multitudo eius ait dominus deus

prophetat de iudeis. et primo prophetat ad populum. 2o prophetat capitulo 36 ... adhuc etc. quod primo prophetat quod iudeos ... 2o quod pastores eorum prophetavit 33 ... adhuc ... quod primo prophetat de iudeis ... in caldea. 2o ... in iudea ibi et factus est ... 2o ... de ... in caldea ibi et tu fili hominis ... adhuc etc. quod primo ponit ... monitionem. 2o ... obstinacionem ibi et ego ... circa primum premittit parabolam de speculatore cum dicit terra cum induxero etc.

Capitulum 33. Et factus est sermo domini ad me dicens. fili hominis loque

re ad filios populi tui. et dices ad eos. terra cum induxero
i. exercitum cum gladiis ad puniendum ... iniquitates ... [illegible]

super eam gladium. et tulerit populus terre virum unum de no
i. ... ut ... aliquem ... hic ...

vissimis suis. et constituerit eum super se speculatorem. et
nichil ...

ille viderit gladium venientem super terram. et cecinerit

parabola speculatoris applicatur ad ezechielem qui erat de ... non solum ... prophete ... sed etiam ... et ... ut patet ... ita erat ... et ... dicitur hic de novissimis suis ... de ... et hic ... eum ... ascendendo sive descendendo ... et ... joseph ... quos ... statuit coram ... et ... qui ... hic et constituit eum super speculatorem ...
totum patet usque ibi et non ...

buccina. et annunciaverit populo. audiens autem quisquis ille est

sonitum bucine · non se observavit · venitque gladius et tu
lerit eum · sanguis ipsius super caput eius erit · Sonum buc
cine audivit · et non se observavit · sanguis eius in ipso erit
Si autem custodierit · animam suam salvavit · Quod si specula
obmittendo debitum quod spectat ad eius officium ... imputatur homicidium ... parabola ... et custodire
tor viderit gladium venientem · et non insonuerit bucina ·
et populus se non custodierit · venitque gladius · et tulerit
de eis animam · ille quidem in iniquitate sua captus est · sanguinem
... ubi ... eadem verba
autem eius de manu speculatoris requiram · Et tu fili hominis
speculatorem dedi te domui Israel · Audiens ergo ex ore meo
sermonem · annuntiabis eis ex me · Si me dicente ad im
pium · impie morte morieris non fueris locutus · ut se custodiat
impius a via sua · ipse impius in iniquitate sua morietur ·
sanguinem autem eius de manu tua requiram · Si autem annuntiante
te ad impium ut a viis suis convertatur et non fuerit conversus a via sua ·
ipse in iniquitate sua morietur · porro animam tuam liberasti · Tu
id est ad iudeos tecum existentes in Chaldea ... unde adalitur
ergo fili hominis dic ad domum Israel · Sic locuti estis dicentes ·
Tu ergo fili · hic ponitur ... ipsi obstinatio ... et hoc ex duobus ... primo · ibi et dixe
runt ... autem est desperatio que est causa obstinationis in peccato ... homines despe
rant ... sequi veniam non agunt penitentiam · secundo ... de iudeis ... qui
erant cum Ezechiele in Chaldea · ideo dicitur ei Tu ergo fili hominis
circa proximum · circa deum · id est tam ... quod non possumus ad ... · desperati ... in ... morti
Iniquitates nostre et peccata nostra super nos sunt · et in ipsis nos ta
vita gratie · ... in ...
bescimus · quomodo ergo vivere poterimus · Dic ad eos · Vivo
... · ... · ... quod ... vita sua vivat
ego dicit dominus deus · nolo mortem impii · sed ut convertatur

impius a via sua et vivat. Convertimini a viis vestris pessimis.
Et quare moriemini domus israel. Tu itaque fili hominis dic ad
filios populi tui. Iusticia iusti non liberabit eum in quacumque die
peccaverit. et impietas impii non nocebit ei in quacumque die qua conversus
fuerit ab impietate sua. et iustus non poterit vivere in iu-
sticia sua in quacumque die peccaverit. Etiam si dixero iusto quod
vita vivat. et confisus in iusticia sua fecerit iniquitatem omnes
iusticie eius oblivioni tradentur. et in iniquitate sua quam
operatus est in ipsa morietur. Sin autem dixero impio morte
morieris. et egerit penitenciam a peccato suo feceritque iudicium et
iusticiam. pignus restituerit ille impius rapinamque reddiderit.
in mandatis vite ambulaverit. nec fecerit quicquam iniustum. vita
vivet et non morietur. Omnia peccata eius que peccavit non
imputabuntur ei. iudicium et iusticiam fecit vita vivet.

Et dixerunt. Hic ponitur abiciendum populi obstinacionem. et est in ista minimacio [illegible] ... et est effectus obstinacionis [illegible] ... Et dixerunt filii populi ... [illegible]

Et dixerunt filii populi tui. Non est equi ponderis via domini.
et ipsorum via iniusta est. Cum enim recesserit iustus a iusticia
sua. feceritque iniquitates. morietur in eis. Et cum recesserit
impius ab impietate sua. feceritque iudicium et iusticiam. vivet
in eis. Et dicitis. Non est recta via domini. Unumquemque iuxta
vias suas iudicabo de vobis domus israel. Et factum est

Hic ponitur de iudeis gentibus in iudea. et primo ponitur de ... [illegible] ... Factum est ... transmigracionis ioachim ... [illegible]

in duodecimo anno. in decimo mense. in quinta mensis transmigrationis

ime. venit ad me qui fugerat de ierlm dicens. vastata est civi
i. ecclesia potencia operata fuerat in me revelando quod ferusalem fieret [illegible] antequam hoc nunciaret ei qui fugerat

tas. Manus autem domini facta fuerat ad me vespere. antequam veniret
dando potestatem loquendi de complecione prophetie mee de destructione iherusalem quod [illegible] tabat [illegible]

qui fugerat. aperuitque os meum donec veniret ad me mane.
[illegible] prophecia [illegible] destructione [illegible] iherusalem qui habitant in ruinosis

et aperto ore meo non silui amplius. ¶ Et factum est verbum domini
i. in iudea plena ruinis

ad me dicens. Fili hominis. qui habitant in ruinosis super
i. [illegible] erat unus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multo [illegible] [illegible] ad possidendum

humum israel. loquentes aiunt. Unus erat abraham et here
[illegible]

ditate possedit terram. nos autem multi. nobis data est terra in pos
[illegible] aliter exponit et melius ut videtur. Unus erat abraham. i. [illegible] precepto [illegible] [illegible] in precepto circumcisionis Gen. 17. nos autem multi [illegible] i. deo [illegible] multis preceptis ut patet in datione legis que continet multa precepta moralia cerimonialia et iudicialia. et ideo melius debetur nobis terra. Sic enim inter se loquebantur. Sed hic error tollitur cum dicitur cum in sanguine comeditis etc.

sessionem. Idcirco dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Qui in
i. [illegible] de alieno [illegible] rapina [illegible] rapto — i. ad ydolatriam vel ad sodomiam ut exponit [illegible]

sanguine comeditis. et oculos vestros levatis ad immundicias
[illegible] ut patet de [illegible] — q. d. non quia vos estis filii abrahe [illegible] imitacionem vite

vestras. et sanguinem funditis. numquid terram hereditate possidebitis. q. d.
i. turpia vicia — [illegible] ad [illegible]

Stetistis in gladiis vestris. fecistis abhominaciones. et unusquisque
[illegible] [illegible] [illegible] in ruinosis [illegible]

uxorem proximi sui polluit. et terram hereditate possi

debitis. q. d. Hec dices ad eos. Sic dicit dominus deus. Vivo ego.
[illegible] [illegible] in ruina [illegible] [illegible] in iudea [illegible] ut [illegible] [illegible] — [illegible] tibus

quia qui in ruinosis habitant gladio cadent. et qui in agro est

bestiis tradetur ad devorandum. qui autem in presidiis et in spe
[illegible] — i. corrupto aere et fame — [illegible] — [illegible] habitantium [illegible]

luncis sunt peste morientur. Et dabo terram in solitudinem

et desertum. et deficiet superba fortitudo eius. et desola
[illegible]

buntur montes israel. eo quod nullus sit qui per eos transeat. Et scient

q2 ego dns cu dedero trram eorv desolata 7 desertam ppt vniu
sas abhominatones suas qs opati sut. ¶ Et tu fili hominis
filij ppli tui qui loqutr de te iuxta muros. et in hostijs do
moru. et dicut vnus ad alterv. vir ad pximu suu loquetes.
Venite et audiamus qui sit sermo egrediens a dno. et
veniut ad te qsi si igrediatr pplus. et sedet cora te ppls
meus. et audiut sermones tuos. et no faciut eos. qr
in canticu oris sui vtut illos. et auaricia sua seqtr cor
eoru. et est eis qsi carmie musicu qd suaui dulciqz so
no canitr. et audient vba tua. et no faciet ea. Et cu
venit malu qd pdictu est. ecce eni venit. tuc scient
q2 pphetes fuerit int eos

Ca^m 34 Et fcm e

Ca^m 34 Et factu est vbu dni ad me dicens. Fili hominis. ppheta
de pastoribus isrl. ppheta 7 dices pastoribus. Ve pastori
bus isrl qui pascebant semetipsos. Nonne greges pas
cunt a pastoribus. Lac comedebatis 7 lanis opiebamini. et
qd crassu erat occidebatis. grege aut meu no pascebatis. qd
infirmu fuit no cosolidastis. et qd egrotu no sanastis. qd fra
ctu est no alligastis. et qd abiectu est no reduxistis. et qd
perierat no quesistis. sz cu austeritate imperabatis eis 7 cu potencia.

p[ro]p[ter] avaricia[m] s[cilicet] defectu[m] boni regiminis et doctrine

et dispersae sunt oves meae eo quod non esset pastor. et factae sunt

demonum vel ad usuriorum crudelium sive aspero p[er] collaboratores ut p[at]z p[er] s[upra]dicta in pluribus locis

in devorationem omnium bestiarum agri. et dispersae sunt. Erraverunt

i. in locis omnibus ubi colebantur diversa ydola

greges mei in cunctis montibus. et in universo colle excelso. et super

omnem faciem terrae dispersi sunt greges mei. et non erat qui requi

i. s[cilicet] per viri regiminis defectum

reret. non erat inquam qui requireret. Propterea pastores audite

hic incipit s[e]c[un]d[u]s princ[ipalis] ... [illegible]

verbum Domini. Vivo ego dicit Dominus Deus. quia pro eo quod facti sunt greges

modo p[re]dicto

mei in rapinam et oves meae in devorationem omnium bestiarum

agri. eo quod non esset pastor. neque enim quaesierunt pastores gregem

meum. sed pascebant pastores semetipsos. et greges meos

non pascebant. propterea pastores audite verbum Domini. Haec dicit

hic incipit ... consolationis ... contra ... gregem

i. malorum pastorum auferendo ...

Dominus Deus. Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu

eorum. et cessare eos faciam ut ultra non pascant gregem

fuit impletum tempore ... ut magis patebit infra ... enim sacerdotes ... pro

nebant alijs ... et in ... ut habetur ...

les ... declarat ... ad Gall. dissipe

meum. nec pascant amplius pastores semetipsos. et liberabo

gregem meum de ore eorum. et non erit eis ultra in escam. quia

haec dicit Dominus Deus. Ecce ego ipse requiram oves meas. et

pastores ... in ...

visitabo eas sicut visitat pastor gregem suum in die quando

fuerit in medio ovium suarum dissipatarum. sic visitabo

oves meas et liberabo eas de omnibus locis in quibus dispersae

fuerant in die nubis et caliginis. Et educam eas de populis et congrega-
bo eas de terris et inducam eas in terram suam et pascam eas
in montibus Israel in rivis et in cunctis sedibus terre. In pascuis ube-
rrimis pascam eas et in montibus excelsis Israel erunt pascue
earum. Ibi requiescent in herbis virentibus et in pascuis
pinguibus pascentur super montes Israel. Ego pascam oves
meas et ego eas accubare faciam dicit dominus deus. Quod perierat re-
quiram et quod abiectum fuerat reducam et quod confractum fuerat
alligabo et quod infirmum fuerat consolidabo et quod pingue
et forte custodiam et pascam illas in iudicio. Vos autem
greges mei hec dicit dominus deus Ecce ego iudico inter pecus et
pecus arietum et hircorum. Nonne satis vobis erat pas-
cua bona depasci? Insuper et reliquias pascuarum vestrarum con-
culcastis pedibus vestris et cum purissimam aquam biberetis reliquam
pedibus vestris turbabatis. Et oves mee hiis que conculcata pe-
dibus vestris fuerant pascebantur et que pedes vestri turbaverant
hec bibebant. Propterea hec dicit dominus deus ad vos. Ecce ego
ipse iudico inter pecus pingue et macilentum. Pro eo quod la-
teribus et humeris impingebatis et cornibus vestris ventilabatis
omnia infirma pecora donec dispergerentur foras. Salvabo

hic incipit [illegible] in hoc ubi ondi[illegible] p[illegible] quem debeat esse salus ista ovium s. per pastorem xpm cum dicit et suscitabo super ea etc.

[sal]uabo gregē meū. et nō erit ultra in rapinā. et iudicabo int[er]

s. [illegible] ut [illegible] et fiet unum ovile et unus pastor

pecus et pecus. et suscitabo sup[er] ea pastorē unū qui pascat

i. [illegible] [illegible] errore [illegible] [illegible]

ea seruū meū dauid. ipse pascet ea. et ipse erit eis in pas

[illegible] [illegible] assumpte [illegible]

torem. Ego autem dominus ero eis in deū. et seruus meus dauid

[illegible] i. lege [illegible] amoris [illegible] pacis

princeps in medio eorum. ego dominus locutus sum. et faciā cum eis pactum

diminuendo demonum potestas [illegible] per mortem [illegible] diminute

pacis. et cessare faciā bestias pessimas de terra. et qui habitant

a perturbatione demonum i. [illegible] [illegible]

in deserto. securi dormient in saltibus. et ponā eos in circuitu

[illegible] i. benedictos [illegible] [illegible] spiritus sanctus descendit super apostolos in [illegible]

collis mei benedictionem. et deducā imbrem in tempore suo. pluuie

[illegible] actus 2 [illegible] [illegible] [illegible] apostolorum actus 8

benedictionis erunt. et dabit lignum agri fructum suum. et terra

[illegible] ut patet de actibus apostolorum in pluribus locis

dabit germen suum. et erunt in terra sua absque timore. et scient

quia ego dominus cum contriuero cathenas iugi eorum. et eruero eos

de manu imperantium sibi. et nō erunt ultra in rapinā gentibus.

neque bestie terre deuorabunt eos. sed habitabunt confidenter absque

[illegible] [illegible]

ullo terrore. Et suscitabo eis germen nominatum. et nō erunt

[illegible] [illegible] [illegible]

ultra in minuti fame in terra. neque portabunt amplius obprobria gen

[illegible] bonitatis mee [illegible] sibi collatis

tium. et scient quia ego dominus deus eorum cum eis. et ipsi populus meus

domus israel ait dominus deus. Vos autem greges mei. greges pascue

mee homines estis. et ego dominus deus uester dicit dominus deus.

Et factum est [illegible] hec est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Jacob [illegible] [illegible] Judeos a Jacob descendentes. et [illegible] [illegible]

Ca. xxxv

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis. pone
faciem tuam adversum montem seir. et prophetabis de eo et dices illi.
i. ydumea que est tenebrosa
Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te mons seir. et extendam
i. potestate *i. ad despiciendum*
manum meam super te. et dabo te desolatum atque desertum.
Urbes tuas demoliar. et tu desertus eris. et scies quia ego
dominus. eo quod fueris inimicus sempiternus. et concluseris filios israel in
manus gladii in tempore afflictionis eorum. in tempore iniquitatis extreme.

Hic extremum et maximum propter destructionem civitatis et templi ut dictum est

Propterea vivo ego dicit dominus deus. quoniam sanguini tradam te. et san
guis te persequetur. et cum sanguinem oderis. sanguis persequetur te.
Et dabo montem seir desolatum et desertum. et auferam de eo eun
tem et redeuntem. et implebo montes eius occisorum suorum.
In collibus tuis et in vallibus tuis atque in torrentibus interfecti
gladio cadent. In solitudines sempiternas tradam te. et
civitates tue non habitabuntur. et scietis quia ego dominus deus.

Aliter exponit ista littera, ut per sanguinem hic intelligatur homicidium, ut sit sensus: quia sic ydumei crudeliter occiderunt iudeos ut dictum est supra, ita propter hoc peccatum propria effusione sanguinis eorum a caldeis, et terra eorum destructa usque ad longum tempus. Et hec expositio magis concordat precedentibus.

Eo quod dixeris due gentes et due terre mee erunt. et hereditate

Hic ponitur 2a causa destructionis ydumeorum, que est cupiditas ambitiosa. cupiebant enim hereditare terram iudeorum que erat eis propinqua, et ideo iuverunt caldeos in obsidione ierusalem, per hoc sperantes obtinere terram. Et hoc est quod dicitur

possidebo eas cum dominus esset ibi. Propterea vivo ego dicit dominus
deus. quia faciam iuxta iram tuam et secundum zelum tuum quem fecisti.
odio habens eos. et notus efficiar per eos cum te iudicavero.
et scies quia ego dominus. Audivi universa obprobria tua que locutus

sunt montes Israel · quod concedentur bona ubi nascerentur

es de montibus Israel dicens: Deserti nobis dati sunt ad devo
ut eos non potuerunt defendere · mendicabant egebant · derogare est alium laudem suam minuere · zachariae sunt

randum · Et insurrexistis super me ore vestro · derogastis adversum
i. blasphemias vestras punire dispono

me: verba vestra ego audivi · Haec dicit Dominus Deus · Laetante uni
sunt Israel · quia per eorum adventum in decorem debebitur · Idumaea · in carcerem et captivitatem · Idumaea in desertum desolata propter desertum

versa terra: in solitudinem te redigam · Sicuti gavisus es

super haereditatem domus Israel · eo quod fuerit dissipata: sic faciam tibi

dissipatus eris mons Seyr et Ydumea omnis: et scient quia

Cap. 36 · Tu autem fili hominis · Propheta Ezechiel prophetat inde eis aspera · adiunxit hic in fine 35 capituli consolationem de liberatione eorum

ego Dominus · · per Christum futura / hic prophetat eis prospera, et primo facit hoc

simplici sermone, 2° prophetica visione cap. 37 · Circa primum agit de liberatione populi iudaici, et dividitur in duas partes, 2ª in duas causas huius liberationis / 2ª ponitur ibi et peperi prima autem causa est relevatio populi a miseria / et dividitur in duas · quia primo ponitur adversariorum deiectio / 2° populi iudaici erectio · Vos autem · Circa primum dicit propheta super montes · propheta vaticinando

Tu autem fili hominis · propheta super montes Israel et dices · Mon

tes Israel audite verbum Domini · Haec dicit Dominus Deus · Eo quod di
gaudent · i. terra iudaea montuosa · insultado est · haha

xerit inimicus de vobis · Euge altitudines sempiternae in here
sunt cum Ydumea et dixerunt etc. capitulo praeterito

ditatem datae sunt nobis: propterea vaticinare et dic · Haec dicit Dominus

Deus · Pro eo quod desolati estis et conculcati per circuitum · et facti in heredi
quia omnes vicini loquuntur de vobis deridendo et despiciendo · de ea patent ubique ibi propterea · vicini sunt nationes circumpositae iudeis

tatem reliquis gentibus · et ascendistis super labium linguae · et ob
i. propter talia opprobria et vituperia

probrium populi: propterea montes Israel audite verbum Domini Dei · Haec

dicit Dominus Deus montibus et collibus · torrentibus vallibusque:
ne etc. i. parietes ruinis · parietina ne · i. desertae ponitur dispersae figurae
a pressum · sicut erant · 3 borrenum

et desertis parietinis · et urbibus derelictis quae depopulatae sunt ·

et subsannatae a reliquis gentibus per circuitum · propterea haec dicit
i. in effectu vindictae meae · specialiter contra principes destruendos de iudaeis

Dominus Deus · Quoniam in igne zeli mei locutus sum de reliquis gentibus
i. in effectu quod dicebatur specialiter terra dei cum in urbem vigebat cultus dei

et de Ydumea universa · qui dederunt terram meam sibi in heredita

qui cum magna libidine occiderunt multos iudeorum et captivaverunt ceteros ut patet per dictos versus ibi dicta.

cum gaudio et toto corde et ex animo et eiecerunt eam ut vasta

rent. Idcirco vaticinare super humum Israel et dices montibus et colli

i. civitatibus
...

bus iugis et vallibus. Hec dicit dominus deus. Ecce ego in zelo meo

et in furore meo locutus sum eo quod confusionem gentium sustinueritis

i. propter potentiam ad faciendum ...
i. propter confusionem quam vos iudei sustinuistis

Idcirco hec dicit dominus deus. Ego levavi manum meam ut gentes

qui gaudio erga vos regis Babilonis ... sup. vos ... / et eum eo terra desertata fuit
quia populum occiderunt propter captivaverunt

que in circuitu vestro sunt ipse confusionem suam portent. Vos autem

Sic quia romani ... precepto / circa quod ... que ista erat ... cepit in reditu captivitatis Babilonice qui fuit signum liberationis per Christum ... propter hoc ... in vi. littera sequens ... de rege Babilonis qui fuit signum ... tempore ... ad aliud / sicut ... loquendo ... dicit ... vos ... montes ... cepit adloquendum ...
... cum ... in Iudea / terra cepit ... fructificare propter adventum ...

montes Israel ramos vestros germinetis et fructum vestrum afferatis

i. populis de Babilone ...

populo meo Israel. Prope est enim ut veniat. Quia ecce ego ad vos

et convertar ad vos et arabimini et accipietis sementem. Et multi

plicabo in vobis homines omnemque domum Israel. et habitabuntur

Zorobabel et alii cum eo instauraverunt templum / et Neemias et qui cum eo erant ... muros civitatis / et ... populus ...

civitates et ruinosa instaurabuntur. Et replebo vos hominibus

et iumentis. et multiplicabuntur et crescent. et habitare vos faciam

quando populus intravit terram ... Iosue duce

sicut a principio bonisque donabo maioribus quam habuistis

Quia hec ... ante / et istud in vi. debet referri ad tempus Christi quo maiora bona data sunt credentibus / quorum primi fuerunt iudei / In toto enim tempore a reditu captivitatis de Babilone usque ad tempus Christi non ... populus iudeorum fuisse in tanta prosperitate de multo sicut fuerat ante captivitatem Babilonicam

vos colentes
o montes Israel

ab initio. et scietis quia ego dominus. Et adducam super vos homines

in terra Israel ...

populum meum Israel. et hereditate possidebunt te. et eris eis in

i. non captivabuntur ultra de te

hereditatem. et non addes ultra ut absque eis sis. Hec

i. Et postea fuit captivata a romanis dicendum quod ... aliqui quod hoc est ... ad terram ... per terram Israel / dicendum ... civitatis ... patria a ... ad terram ... quod ... ultra non ... per ... quod ... / et alii ... non ... longa / sicut ... fuit ... et non ... ultra ad plenum ... cum ...

i. montes Israel
...
quia ... multa ... Assiriorum et Babiloniorum ... dicebant gentiles ...

dicit dominus deus. Pro eo quod dicunt de vobis devoratrix hominum es

i· talis occasio non erit iste ultra

et suffocans gentem tuam. propterea homines non comedes amplius.

et gentem tuam non necabis ultra ait dominus deus. nec auditam

i· impressorum [illegible] de te a gentilibus

in te faciam amplius confusionem gentium. et obprobrium populorum

nequaquam portabis. et gentem tuam non amittes amplius ait dominus deus

et factum est verbum domini ad me dicens. fili hominis. domus

i· in umbra — i· per ydolatriam et luxuriam et cetera

israel habitaverunt in humo sua. et polluerunt eam in viis

suis. et in studiis suis. iuxta immundiciam menstruate. facta

est via eorum coram me. et effudi indignationem meam super

eos pro sanguine quem fuderunt super terram. et in ydolis suis pol

luerunt eam. et dispersi eos in gentes. et ventilati sunt in terris.

Iuxta vias eorum et adinventiones iudicavi eos. et ingressi

sunt ad gentes ad quas introierunt et polluerunt nomen sanctum meum.

cum diceretur de eis populus domini iste est. et de terra eius egressi sunt

Et peperci nomini sancto meo quod polluerat domus israel in gentibus

ad quas ingressi sunt. Idcirco dices domui israel. Hec dicit dominus

deus. Non propter vos ego faciam domus israel. sed propter nomen sanctum meum

quod polluistis in gentibus ad quas intrastis. et sanctificabo nomen

meu magnu quod pollutu est int gentes quod polluistis i me-
earu. ut sciant gentes quia ego dns. ait dns exercituu. cu sancti
p omnium
ficatus fuero in vob coram eis. Tollam quippe vos de gentib
et congregabo de universis terris. et adducam vos in terram
i. pota vira pctta remittam
vram. Et effundam sup vos aqua mundam et mundabimini
Doctores dt in hoc loco ista exponunt de redemptione per adsectionem x et de ablutione
baptismali qua tollitur culpa et pena et huic expositioni concordat quod dr in questa
ab. iudeis aput heb. antiquo qui dr Jonia ierosolimitanus quadmodum pcca
quis mundificat pollutos ita ds suis redemptis et mundabit in futuro ipse et est
dicto Eze 36 Aspergam sup vos aqs mundas etc ezech at dr in futuro in originalibus
et glosis hebreorum sunt inferta adventus messie
ab omnibus inquinamentis vris. et ab universis idolis vris mun
i. voluntate bis facti etc sdo adventus secundo de babilone quod postea meliori
sunt quod an scelisti secundo ad ipsum de oppositum declaratur sunt sicut apostolis et ceter
dabo vos. et dabo vob cor novu. et spm novu ponam
i. pectus obstinatu cambio vam gerou depuls
i medio vri. Et auferam cor lapideu de carne vra. et dabo
vobis cor carneu. et spm meu ponam in medio vri. Et faciam
ut i preceptis meis ambuletis. et iudicia mea custodiatis et
i. iudicia secundo ad ipsum de babilone redeunte vel in eternam beatitudinem
prophete revelante secundo ad ipsum in fide credentem
operemini. et habitabitis in terra qua dedi patribus vris. et eritis
mi in populum. et ego ero vob in deu. Et salvabo vos ex universis
et inter alia de multiplicatione terre naturali vel per gratiam in gloria
de babilone vel per ista in cetera
i inquinamentis vris. et vocabo frumentu. et multiplicabo id.
spiritualia que sunt data in cuba ad finem destructo et alia bona
que frequentius in scriptura signatur per contraria
et no imponam in vos fame. Et multiplicabo fructu ligni.
et genimina agri. ut no portetis ultra opprobriu famis i
gentibus. Et recordabimini viarum vrarum pessimarum. studiorumque
quod no bonorum. et displicebunt vobis iniquitates vre. et
quod redditi de babilone et adducti et processerunt communia bonitate dura
scelera vra. No propter vos ego faciam ait dns ds. notu sit
s. malis pcts Cetera patet usque ibi am 1a
vobis. Confundimini et erubescite sup vias vris domus isrl
vos
Hec dicit dns ds. In die qua mundavero ex omnibus iniquitatibus vris

et habitari fecero urbes · et instauravero ruinosa · et terra deser

ta fuerit exculta · que quondam erat desolata · in oculis omnis

viatoris · dicent · terra illa inculta · facta est ut ortus voluptatis

referendo ad reditum captivitatis babilonice intelligitur sententia in hoc que captivitatis fuit deserta propter

cultorum absentiam sed in reditu captivitatis facta fuit fructifera et amena per cultorum indus

triam et diligentiam referendo autem ad tempus christi fuit quasi terra inculta quia non habuit do

ctores legis divine nec prophetas qui eam excollerent ad fecunditatem bonorum operum sed post

adventum christi per predicationem apostolorum et aliorum discipulorum facta est fructifera et amena per sus

ceptionem fidei et morum et huic expositioni consonat quod sequitur · propterea multiplicabo eos et cetera

et civitates deserte · et destitute atque suffosse · munite se

derunt · Et scient gentes quecumque derelicte fuerint in circuitu vestro ·

quia ego dominus edificavi dissipata · plantavique inculta · ego

dominus locutus sum et fecerim · Hec dicit dominus deus · Adhuc in hoc

invenient me domus israel · ut faciam eis · Multiplicabo eos sicut

quia adbonos mores | per susceptionem fidei | quod describitur ut multitudo credencium designabatur sicut in solempnitatibus

quibus erant bestiales viventes | instruerantur | maioribus pasce pentecostes et tabernaculorum conveniebat in ierusalem

gregem hominum · ut gregem sanctum · ut gregem ierusalem in solempnitatibus ipsius multitudo

eius · Sic erunt civitates deserte pleneque gregibus hominum ·

Capitulum 37 · Facta est et cetera · Hic consequenter describitur spiritualis liberacio ymaginaria et prophetica visione · Et dividitur

et scient quia ego dominus · in duas partes quia primo describitur liberacio spiritualis

captivitatis · 2° unionis dispersorum ibi · Et factus est · Prima in duas · quia primo ponitur ymaginaria vi

sio · 2° eius expositio ibi · et dixit · circa primum dicitur · Facta est super me et cetera

videbatur enim prophete ymaginaria visione quod per manum cuiusdam effigiei dei in spiritu

portaretur in campum plenum ossibus mortuorum

31 Facta est super me manus domini · et eduxit me in spiritu domini ·

et dimisit me in medio campi · qui erat plenus ossibus mor

ita quod incedebat inter ossa sed credebat quod erat cum ezechiel fuerat qui eo decebat

contrariari esse potuit ossium aliorum mortuorum

tuorum · et circumduxit me per ea in giro · Erant autem multa valde

quasi hominum in dire defunctorum

super faciem campi · siccaque vehementer · Et dixit ad me fili

hominis · putas ne vivent ossa ista · Et dixi domine deus

qui habes scientiam omnium

per totum potes sed et cetera

tu nosti · Et dixit ad me · Vaticinare de ossibus istis · et

dices eis: Ossa arida, audite verbum Domini. Haec dicit Dominus Deus
ossibus his: Ecce ego intromittam in vos spiritum et vivetis. Et da-
bo super vos nervos, et succrescere faciam super vos carnes, et
superextendam in vobis cutem, et dabo vobis spiritum et vivetis, et
scietis quia ego Dominus. Et prophetavi sicut praeceperat mihi. Factus est autem
prophetante me sonitus, et ecce commotio. Et accesserunt ossa
ad ossa, unumquodque ad iuncturam suam. Et vidi, et ecce super ea ner-
vi et carnes ascenderunt, et extenta est in eis cutis desuper,
et spiritum non habebant. Et dixit ad me: Vaticinare ad spiritum, vati-
cinare fili hominis, et dices ad spiritum: Haec dicit Dominus Deus: A qua-
tuor ventis veni spiritus, et insuffla super interfectos istos, et re-
viviscant. Et prophetavi sicut praeceperat mihi, et ingressus est in ea
spiritus, et vixerunt, steteruntque super pedes suos exercitus grandis
nimis valde. Et dixit ad me: Fili hominis, ossa haec uni-
versa domus Israel est. Ipsi dicunt: Aruerunt ossa nostra, et

Si autem haec intelligantur de resurrectione generali, istud dictum [illegible] ad spiritus defunctos sicut ad vivificandos et futuros, quia sicut autem defuncti a principio mundi usque ad tempus Ezechielis et usque ad diem [illegible] habebant [illegible] spem resurgendi, ipse electi [illegible] credentes in inferno sentiunt se esse resurrecturos ad augmentum suae poenae, quia tunc punientur in anima et corpore. Et secundum vero quod haec visio intelligenda est sicut ad literam de liberatione populi Israel a Babylonica servitute, quae est mors civilis, et secundum talis liberatio convenienter dicitur vivificatio, et loca in quibus detinebantur sunt quasi corporum sepulcra et tumuli. [illegible] ossa [illegible] secundum literam ipsi dicunt, scilicet Iudaei in captivitate detenti: Aruerunt ossa nostra, id est virtus nostra defecit, quia per ossa designatur [illegible] in quibus consistit robur corporis.

periit spes nostra, et abscissi sumus. Propterea vaticinare, et
dices ad eos: Haec dicit Dominus Deus: Ecce ego aperiam tumulos
vestros, et educam vos de sepulchris vestris, populus meus, et in-

ducam vos in terram israel. et scietis quia ego dominus cum aperuero sepulchra
vestra. et eduxero vos de tumulis vestris populus meus. et dedero
spiritum meum in vobis et vixeritis. et requiescere vos faciam super humum
vestram. et scietis quia ego dominus locutus sum et feci ait dominus deus.

Hic [illegible] ... Cum autem dixerint ... [illegible] ... Quomodo est lignum unum.

Et factus est sermo domini ad me dicens. Et tu fili hominis sume
tibi lignum unum et scribe super illud iude et filiorum israel sociorum eius.
tribus iuda [illegible] ... ejecit de regno suo et venit in regnum iude
et tolle alterum lignum. et scribe super eum. joseph. lignum effraim.
et cuncte domus israel sociorum eius. et adiunge illa unum ad
alterum tibi in lignum unum. et erunt in unionem in manu tua. Cum
autem dixerint ad te filii populi tui loquentes. nonne indicas nobis.
quid in his tibi velis. loqueris ad eos. Hec dicit dominus deus. Ecce
ego assumam lignum joseph quod est in manu effraim. et tri-
buum israel que iuncte sunt ei. et dabo illud pariter cum ligno iuda.
et faciam ea in lignum unum. et erunt unum in manu eius. Erunt autem
ligna super que scripseris in manu tua. in oculis eorum. et
dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Ecce ego assumam filios israel
de medio nacionum ad quas abierant. et congregabo eos undique.
et adducam eos ad humum suam. et faciam eos gentem unam

in terra in montibus isrl. et erit rex unus omnibus imperans. et

non erunt ultra due gentes. nec dividentur amplius in duo regna.

neque polluentur ultra in idolis suis. et abhominationibus et in

cunctis iniquitatibus suis. Et salvos eos faciam de universis sedibus

suis in quibus peccaverunt. et emundabo eos. et erunt mihi populus.

per quem intelligitur messias scilicet christus in lege et prophetis prout pluries
sicut fuit declaratum diffusius supra 30 et 34 capitulo et 2 in eodem

et ego ero eis deus. et servus meus david rex super eos.

scilicet christus ut in quo dicitur ioh. x. et fiet unum ovile et unus pastor

secundum eo lege evangelium

et pastor unus erit omnium eorum. In iudiciis meis ambulabunt.

Et sciendum quod per regnum isrl non semper intelligitur hic x tribus sed etiam omnes vocati ad fidem de gentibus qui colebant ydola ante susceptionem fidei sicut et regnum isrl a principio regni sub ieroboam ut habetur 3 reg. 12. unde et conversi de gentibus nomine isrl appellantur ut in quo dicitur ysa. xx.

et mandata mea custodient et facient. et habitabunt super

scilicet vivencium — id est datam promissi. iudea enim non fuit terra principaliter promissa abrahe ysaac et

terram quam dedi servo meo iacob. in qua habitaverunt patres vestri.

et iacob quia sicut adeo dari principaliter non est nunc bonum quam nunc sed magis etiam pro
de utendo propter quod secundum fuit promissio patribus sed maiora bona quam quam materialis terra
et ideo per promissione materialis terre intelligatur principaliter promissio terre vivencium ut diffusius
fuit diffusius gen. xi. 2 intellexerunt patriarche 2 in quo declarat apostolus heb. xi. quod
de ipsis hanc autem meliore appetivit scilicet patriam celestem et sequitur in qua habitaverunt
patres vestri mente per fidem eo modo loquendi quo dicitur phil. 3. nostra conversacio in celis est et habitacio
corporis ipsorum in terra materiali erat huius habitacionis figura vel potest dici in qua habitaverunt
patres vestri id est habitabunt loquendo de futuris per modum preteriti propter certitudinem prophecie et tali modo
loquendi utuntur frequenter prophete ut supra visum est in multis locis ideo sequitur et david

et habitabunt super eam ipsi et filii eorum. et filii filiorum eorum usque in sempiternum

quod non potest intelligi de persona david ad literam quia de sorte eius non fuit
regnum est eternum

in sempiternum. et david servus meus princeps eorum in perpetuum. et

quod hic inchoatur in observancia legis evangelice quod est lex amoris
et perficitur in patria ubi pax et amor consummatur

percutiam illis fedus pacis. pactum sempiternum erit eis. et fundabo

id est faciam eos stabiles

eos et multiplicabo. et dabo sanctificationem meam in medio eorum

id est habitabo cum eis ad presens in terra per graciam et in celo per gloriam

in perpetuum. Et erit tabernaculum meum in eis. et ego ero eis deus

id est cunctis fidelibus qui nomine isrl vocantur

et ipsi erunt mihi populus. et scient gentes quia ego dominus sanctificator isrl.

cum fuerit sanctificatio mea in medio eorum in perpetuum.

38 Et factus est sermo domini ad me dicens. fili hominis pone faciem tuam contra gog. [illegible] habitavit prope et adversa de iudeis hic venerunt ad expugnandum de gog et magog. Circa quod sciendum quod hebrei dicunt quod sunt gentes que venture sunt adpugnandum contra eos et debellabunt per regem messiam quem

31 et vaticinaberis de eo et dices ad eum. 38 Hec dicit dominus deus Ecce ego ad te gog principem capitis mosoch et tubal

Constat adhuc verum quod hec opinio est erronea, quia adventus christi iam transiit in preteritum, ideo aliqui doctores nostri dicunt, quod gog et magog non est aliqua gens determinata, sed quod significat persecutores ecclesie. Sed hec expositio videtur nimis mistica, propter quod salvo meliori iudicio videtur mihi quod per gog intelligi antichristus. Dicitur enim gog a gog quod significat tectum in hebreo, quia licet antichristus sit futurus tectus in hypocrisi. Tamen totaliter a diabolo regitur, sicut est corpus eius tegumentum. Per magog autem significatur detectio, per quod intelliguntur adherentes antichristo, tamquam domus eius familia seu populus. Huic autem sine concordat quod dicitur Apoc. 20. Solvetur sathanas de carcere suo, et exibit et seducet gentes super quatuor angulos terre gog et magog etc. Et quod expositio de persecutione antichristi, que durabit post secundum, et per ea que dicuntur ad adherendum sibi. Huic etiam dicto concordat dominus Ra. Sa. Primo ostenditur adventus eius. Secundo in cap. 39 que durat in eo, et inficiet statum ecclesie suum, et describet illustrationem adventus sui, et domus eorum oppositorum. Quia tempore antichristi erit maxima persecutio fidelium. Et secundum hoc facit semper primo agitur de persecutione ecclesie ab antichristo, et secundo de antichristo destructione eius cum consortibus suis ibi convocabo capitulo sequenti. Quia primo ponitur hinc persecutio sive processus secundo eius consecutio ibi post dies. Circa primum dicitur pone faciem tuam contra gog

Cap. 38

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis, pone fa
i. dispone te ad prophetandum de adventu antichristi et eius destructione

ciem tuam contra gog et terram magog principem capitis mo
quia ipsi reges venient et secum disponere permittam ad seductionem et pugnandum · quia antichristus nichil poterit facere nisi quantum deus permittet · scilicet Capadocie et Yberie

31 soch et tubal, et circumagam te et ponam frenum in maxillis

tuis, et educam te et omnem exercitum tuum, equos et equites vesti
i. armis ad resistendum et ecclesiam ad invadendum scilicet hastam etc.

tos loricis universos, multitudinem magnam, hastam et clipeum

arripientium et gladium. Perse et ethiopes et libies cum eis, omnes

scutati et galeati. Gomer et universa agmina eius, domus
Gomer et togorma nomina sunt populorum antichristo adherentium

togorma, latera aquilonis, et totum robur eius, populique multi
i. comitabis te ad desolationem ecclesie

tecum. Prepara et instrue te, et omnem multitudinem tuam que
i. multitudo vel coacervanda vel obedient adventui

coacervata est ad te, et esto eis in preceptum. Post dies multos
Hic quidem ponitur consecutio persecutionis et dicitur ut dictum est. Quia primo ponitur hic consecutio, secundo eius persecutionis permissio ibi Hec dicit. Circa primum permittitur tempus cum dicitur post dies multos visi-
i. plurimos quia fine mundi antichristus adveniet ut supra dictum · i. circa finem mundi

visitaberis, in novissimo annorum venies ad terram que
i. ad eam terram que presens fuit pro gladio inde corrupta · quia de omnibus gentibus aliqui credebant christo

reversa est a gladio, et congregata est de populis multis, ad mon
i. adunata magis et circumcisa · et velut ad vos · i. collectos et per ea permisse omnino et in suis fidelis · ceteris per omnia per ea propria reliquos · quia aliqui adventi de omnibus de populis sunt · adveniet inde et temporaliter ad pacem et gloriam habitabunt

tes israel qui fuerunt deserti iugiter. Hec de populis educta est
ad regnum et gloriam suam vocat antichristus scilicet ascendes etc.

et habitaverunt in ea confidenter universi. Ascendes autem

i. subito in magna multitudine ita quod fideles non poterunt sibi resistere

quasi tempestas venies. et quasi nubes ut operias terram. tu et omnia

agmina tua. et populi multi tecum. Hec dicit dominus deus. In die

illa ascendent sermones super cor tuum. et cogitabis co-

gitationem pessimam et dices. Ascendam ad terram absque muro.

veniam ad quiescentes habitantesque secure. omnes habitant

Christo credentes

sine muro vectes et porte non sunt eis. ut diripias spolia.

et postea restituti

et invadas predam. ut inferas manum tuam super eos qui deserti

fuerant. et postea restituti. et super populum qui est congregatus ex

gentibus qui possidere cepit. et esse habitator umbilici

terre. Saba et Dedan et negotiatores Tharsis. et omnes

leones eius dicent tibi. Numquid ad sumenda spolia tu venis. Ec-

ce ad diripiendam predam congregasti multitudinem tuam. ut

tollas argentum et aurum. auferas supellectilem atque substantiam.

i. spolia plurima

et diripias manubias infinitas. Propterea vaticinare fili hominis.

et dices ad Gog. Hec dicit dominus deus. Numquid non in die illo

cum habitaverit populus meus israel confidenter. scies et venies de

loco tuo a lateribus aquilonis. tu et populi multi tecum. ascensores

equorum universi cetus magnus. et exercitus vehemens. et ascendes

super populum meum israel. quasi nubes ut operias terram. In novissimis

diebus eris. et adducam te super terram meam. ut sciant gen-

tes me cum sanctificatus fuero in te in oculis eorum o gog. Hec

Hic ponitur de precedentibus pronunciatio eorum de ipso dei ergo et cetera · quia [illegible] et [illegible]

Dixit dominus deus. Tu ergo ille es de quo locutus sum in diebus antiquis
locuti sunt de hac persecutione ut patet hic et in pluribus aliis locis ad purgandum electos / et puniendum reprobos ideo sequitur ascendet indignatio et cetera

in manu servorum meorum prophetarum israel. qui prophetaverunt in diebus illorum

temporum ut adducerem te super eos. Et erit in die illa in die adventus
i. vindicta

gog super terram israel ait dominus deus. ascendet indignatio

mea in furore meo. et in zelo meo. et in igne ire mee locutus sum.
quia multi fideles erunt vacillantes ita ut de errore timeant
si fieri potest et electi [illegible]

Quia in die illa erit commotio magna super terram israel. et commove
i. vacillabunt a fide · i. gentes in terra · qui sunt stabiles, quia aliqui sunt voluptuosi in aqua piscis

buntur a facie mea pisces maris. et volucres celi. et bestie
tibus consistentibus in mari / et aliqui superbi alta petentes ut volucres celi / et aliqui terrena cupidi super terram reptantes / et aliqui homines simplices ut bestie agri / et aliqui venerabiliter viventes

agri. et omne reptile quod movetur super humum. cunctique homines
i. status de prelatis principibus · i. status de religiosis et doctoribus

qui sunt super faciem terre. et subvertentur montes. et cadent sepes.
vel principes et sepes et muros in terra fortalicia de montibus sita / et muri et
tamen super munita quod non poterunt resistere antichristo · i. antichristo et eius potentia

et omnis murus in terram corruet. Et convocabo adversum eum in
Et convocabo · Hic incipit tangere in hoc quarto agitur de destructione antichristi et suorum sociis
Et primo tangitur hic potentia antichristi dicens / secundo directi spoliatio ibi Hec est dies / tertio spolia
ti tumulatio ibi et erit / quarto concluditur intenta conclusio ibi Et ponam gloriam meam dicit et cetera
i. iudea que est montuosa · aedificatam ipsum · quia fulminatio antichristi in monte oliveti et magis per se potentius fuit et cetera

cunctis montibus meis gladium ait dominus deus. gladius uniuscuiusque
dissensio sit in iudeos post mortem antichristi et [illegible] / quia aliqui de gladiis divinis morientur pestilentia aliqui
[illegible] eos ad pacem antichristi et sic eos / gladio aliqui tempestatibus descendentibus de celo

in fratrem suum dirigetur. et iudicabo eum peste. et sanguine

et ymbre vehementi. et lapidibus inmensis. ignem et sulphur

pluam super eum et super exercitum eius. et super populos multos
i. magnus et sanctus apparebo in derectione maledicti superbi et potentis fui

qui sunt cum eo. et magnificabor et sanctificabor. et notus ero in ocu

lis gentium multarum. et scient quia ego dominus
et conversi reputantur modus eius veniendi eo dicitur ecce ego adversum gog

Tu autem fili hominis vaticinare adversum gog et dices.
q. d. nichil potest facere nisi quantum permittitur · exponitur ut supra

Hec dicit dominus deus. Ecce ego super te gog principem capitis

mosoch et tubal. et circumagam te. et seducam te. et ascendere fa

ciam de lateribus aquilonis. et adducam te super montes israel. et

i. destruam sagittatores tui exercitus ita quod non poterunt tenere arcum in manu sinistra nec sagittas in dextra

percutiam arcum tuum in manu sinistra tua. et sagittas tuas de manu

dextera tua deiciam. Super montes israel cades tu. et omnia agmina tua.

quia ab aliquibus qui remanebunt cadavera saltem multorum in sepulcra

et populi tui qui sunt tecum. feris. avibus. omnique volatili. et bestiis

terre dedi te ad devorandum. super faciem agri cades. quia ego lo

quia multi de exercitu antichristi saltem in ...

cutus sum ait dominus deus. Et emittam ignem in magog. et in his

per antichristum obiit confidentes de eius potentia — per potentiam vindicte mee

qui habitant in insulis confidenter. et scient quia ego dominus. Et no

i. populi christiani quod nomen israel vocantur et super deum est

men sanctum meum notum faciam in medio populi mei israel. et non pol

i. pollui permittam per blasphemias antichristi et sibi adherentium

luam nomen sanctum meum amplius. et scient gentes quia ego dominus

q. d. ita certum est de futuris ac si iam impletum sit — i. destruam antichristum et exercitus suos

sanctus israel. ecce venit et factum est ait dominus deus. Hec est dies

Hic ... describit... exercitus antichristi spoliatio ... quod dicitur hec est dies — ad colligendum spolia

de qua locutus sum. et egredientur habitatores de civi

Expositores autem communiter dicunt quod per habitatores de civitatibus israel intelliguntur cives celestes in domo patris mei mansiones multe sunt i. diversi gradus beatitudinis qui cum christo egredientur ad iudicium et parabunt contra eos impios approbando eius iudicium et maxime de antichristo et eius exercitu ... dampnati nabit ... de eis ... et succendent et comburent etc.

i. antichristum et eius exercitum qui cum eo dampnabuntur ... arma ... vocantur hic arma

tatibus israel. et succendent et comburent arma. clipeum

... i. per arma ... actiones fidei

et hastam. arcum et sagittas. et baculos. manuum. et contos.

i. ... quod per annos vii ... eo quod omnium peccatorum ... septenario designatur — i. condempnabunt ... facti ...

et succendent ea igne septem annis. et non portabunt ligna de

... ligna ... — ... condempnabunt eos qui habitant ... — i. condempnandus ... impios ...

regionibus. neque succident de saltibus. quoniam arma succen

Sed hec expositio videtur magis mistica quam litteralis ideo absque preiudicio sit aliter dicendum quod in intersecto antichristo et eius exercitu / christiani qui remanebunt vivi / de locis ubi erant absconditi ad colligendum spolia et ea que erant apta ad incendium / ut clipei haste et huiusmodi applicabunt igni / ideo subditur et succendent etc. et aliqui corpora tantum aggregabunt quod sufficiet eis ad magnum tempus / quod exprimitur hic per vii. annos / et ideo non erit eis necesse aliunde ligna colligere

arma et spolia corpora colligendo

dent igne. et depredabuntur eos quibus prede fuerant. et

Sed hic dubium videtur esse contra illud / quod dicitur communiter a doctoribus quod post mortem antichristi dabuntur xlv. dies ante iudicium / ut decepti ab eo habeant locum penitendi. et accipitur de danielis xii. ubi dicitur sic / beatus qui expectat et pervenit usque ad dies mille ... xxxv. Iste enim numerus excedit numerum ... super positum de regno antichristi / et iudicium non est omnino spacium vii. annorum non est. Ad quod dicendum quod licet hoc dubium sit satis grave / tamen ...

[illegible] quod non detineantur perpetuam / utrum illi dies sint usuales scilicet continentes unum diem et unam noctem / vel annales sicut dicitur Ezechielis quarto capitulo diem pro anno dedi tibi / et sic [illegible] xlv diebus post mortem antichristi non habetur certum / utrum sint xlv dies naturales vel xlv anni et dato quod esset determinatum / utrum statim post illos dies xlv immediate sequeretur iudicium / ymmo videtur quod sit magnum spacium temporis intermedium propter quod dicitur Matthei xxiv de adventu Christi ad iudicium Sicut enim erat in diebus Noe ante diluvium comedentes et bibentes / nubentes et ad nuptum tradentes / usque ad eum diem / quo intravit Noe in archam / et non cognoverunt donec venit diluvium et tulit omnes / ita erit et adventus filii hominis et istud sentiunt aliqui doctores in ad[illegible] / quod erit inter mortem antichristi et diem iudicii / talis pax et securitas quod convivia et connubia absque timore [illegible] non videtur esse tam parvi temporis sicut xlv dierum sed magni

scilicet notabili post directionem antichristi

Diripient vastatores suos ait dominus deus. ¶ Et erit in die illa hic [illegible] agitur de sepultura antichristi et suorum / et sicut primo ponitur propositum / secundo commovet ... [illegible] ibi Et erit autem ¶ Circa primum sciendum quod sicut prius immediate precedens opponitur ad doctrinam hominum qui dixerunt quod cum Christo adiudicabunt impios igni gehenne / ita et hoc de sepultura corporum in inferno / eo modo loquendi quo dicitur Luce xvi Mortuus est dives et sepultus est in inferno cum notandum hic vallis viatorum quia lata est via que ducit ad perditionem / et multi ingrediuntur per eam Matthei vii et dicitur sepultura fieri vii mensibus / quia eternaliter erunt ibi / sicut supra dictum est de ossibus remanentibus super terram statuent iuxta titulum donec sepeliantur per hoc datur quod si post mortem antichristi decumanter aliqui de secta sua obstinati / ab aliis per congnitionem separabuntur donec post mortem sepelliantur in aliis in inferno [illegible] quia habent oppositum sicut et precedens videtur multum mistica / ideo potest exponi de sepultura taliter / non pro antichristi et suorum honore / sed ad terre purgationem / ut dicitur in littera Dicit ergo exponitur

scilicet antichristi et suorum · scilicet sepulture · scilicet famosum quia tanta multitudo ibi sepulta · quia ibi erit strata publica

Dabo gog locum nominatum sepulchrum in israel vallem viatorum

scilicet [illegible] ad mortem quod est ipse orientali iudee · scilicet admirari quod tali et tanta devotione antichristi et suorum ibidem sepultorum

ad orientem maris · que obstupescere faciet pretereuntes. et sepeli

ent ibi gog · et omnem multitudinem eius · et vocabitur vallis multi

tudinis gog · et sepelient eos domus israel · ut mundent

a cadaveribus · [illegible] tempus apponat ad [illegible]

terram vii · mensibus · Sepelliet autem omnis populus terre · et erit

scilicet celebribus · de [illegible] antichristi et eius [illegible] / dies erit victorie potent [illegible] celebres

eis nominata dies · in qua glorificatus sum ait dominus deus · Et

qui sint deligentes ad hoc opus perficiendum · scilicet continentes

viros iugiter constituent lustrantes terram · qui sepeliant et requirant

eos · qui remanserunt super faciem terre ut emundent eam.

scilicet perambulantes

Post menses autem septem querere incipient · et circuibunt pagrantes

scilicet notabile signum ut de facili [illegible]

terram · Cumque viderint os hominis · statuent iuxta illud titulum

sunt in veniri ut sit multa ossa sicut inventa [illegible] de facili colligantur et sepeliantur

i. cadaverum curatores

donec sepeliant illud pollinctores in valle multitudinis gog.

Nota. Pollinctores inquit proprie dicuntur humatores sive sepultores cadaverum. Dicitur pollinctor a polis quod est pluralitas et lictor quod est portitor quasi ante iudicem vel

ptor imperatorem gladium vel securim ad occidendum iudicatos

sepultura — i. locus ubi fiet — i. pulcra in speciali Hebraice sermonis — ipsi multi ibi sepulti

Nomen autem civitatis amona. et mundabunt terram. Tu ergo

Hic commovet dubium quia hic actum est de sepultura cadaverum. Ideo posset aliquis credere quod non fuissent ab avibus et bestiis corrosa, quia dictum est supra xxxix. quod dominus dixit super brevi omni volatili et bestiis terre dedi te ad devorandum. Ideo de ista devoratione hic plenius dicitur, cum dicitur: dic omni volucri.

fili hominis. Hec dicit dominus deus. dic omni volucri et universis

avibus cunctisque bestiis agri. Convenite properate. concurrite
i. ad corrodendum cadavera ydolatrarum ante destructionem antichristi quamquam cum sepe
brevi corpora cadavera aves et bestie sunt de eis saturate

undique ad victimam meam quam ego immolo vobis. victi

mam grandem super montes israel. ut comedatis carnes et bi
i. ita comedetis principum carnes et bibetis sanguinem ac si comederetis arietes
tes et agni pingues essent

batis sanguinem. Carnes fortium comedetis. et sanguinem principum

terre bibetis. arietum agnorum et hircorum. taurorumque. altilium

et pinguium omnium. Et comedetis adipem in saturitatem. et bibetis

sanguinem in ebrietatem. de victima quam ego immolo vobis.
i. super locum ante vos paratum

et saturabimini super mensam meam de equo. et de equite forti. et

de universis viris bellatoribus ait dominus deus. Et ponam gloriam

hic ponitur vera gloria ecclesie. Adhuc enim fiet antichristo et sui sociis dictum. ut deus glorificetur. Et deinde ostensione ipsius Christi bibetur. Et hoc est quod dicitur ipso deo. Et ponam etc. quia omnes gentes remanentes videbunt in hoc potentiam meam gloriosam

meam in gentibus. et videbunt omnes gentes iudicium meum

quod fecerim. et manum meam quam posuerim super eos. et scient
i. ipsius Christi — per specialem protectionem — quia post mortem antichristi non habebit tribulationem

domus israel quia ego dominus deus eorum a die illa et deinceps. Et
i. ipsius Christi fuit oppressus ab antichristo ipse et iniquitas

scient gentes quoniam in iniquitate sua capta sit domus israel. eo quod de

quia tunc quod dicit salvator, quia tempus antichristi habundabit iniquitas et refrigescet caritas multorum in ecclesia dei, que iniquitate purgabitur per tribulationem antichristi

reliquerint me et absconderim faciem meam ab eis. et tradiderim

Tempore enim tribulationis sicut homo avertit faciem suam ab illo quod non vult amicitia tenere, sed quia tempus persecutionis erit breve ut dicitur Matthei xxiiii. Ideo sequitur tunc etc.

eos in manus hostium. et ceciderint in gladio universi. Iuxta

In mundiciam eorum et scelus feci eis et abscondi faciem meam ab illis.
i. in hebreum — i. spiritum christianorum cum libando ab oppressione antichristi

Propterea hec dicit dominus deus. Nunc reducam captivitatem iacob.
scilicet videntes mecum quod antichristus qui ipse blasfemabit

et miserebor omnis domui israel. et assumam zelum pro nomine sancto
i. christianorum post mortem antichristi in scriptis eius gesta depositum per christum quod traditi sunt per ... antichristi

meo. et portabunt confusionem suam. et omnem prevaricationem qua

prevaricati sunt in me. cum habitaverint in terra sua confidenter. neminem
i. ... quibus asseverat deceptionem ab antichristo et ... quia sicut ... tradidit eis ...

formidantes. et reduxero eos de populis. et congregavero de terris
admonitione ... fidei ...

inimicorum suorum. et sanctificatus fuero in eis. in oculis gentium
per ... videntes mecum in antichristo ... quod ideo ... eo quod ...

plurimarum. et scient quia ego dominus deus eorum. eo quod transtulerim
i. terram promissionis quod est terra fidelium
faciendo eos ... quod erit dominus ... quod ... et ... dominus deus ... et ... propheta

eos in nationes. et congregaverim eos super terram suam. et non dere
contra timorem antichristi aliqui fuerunt fugitivi et aliqui in captivitate educti qui eo
mortuo ibi fuerunt reversi vel super terram suam. i. in eadem unitate per gratiam et
triumphante per gloriam que est terra viventium

liquerim quemquam ex eis ibi. et non abscondam ultra faciem meam

ab eis. eo quod effuderim spiritum meum super omnem domum israel ait dominus deus.

In tricesimo et quadragesimo. Hec est ultima pars principalis huius libri in qua agitur de renovatione bonorum usque ad finem libri. Et hoc in prima tractatur de bonis temporalibus seu fortune, in secunda de bonis gratie, in tercia de bonis glorie, ut patet in fine libri magis videbitur domino concedente. Sed adhuc quia inchoat pars ultima est aliquid in quo conveniunt iudei et christiani, quia dicunt hic usque ad finem libri sunt ostensa ezechieli in ymaginaria visione, tamen cum significatione intellectuali, aliter non esset visio prophetica. Et est ibi aliquid in quo dissentiunt, videlicet in signum huius visionis. Nam quidam ponunt terram usque ad finem libri continuo ad primum. Et quia ista visio ymaginaria ponitur hic satis obscure, ideo descriptionem ymaginarie visionis et eius expositionem non solum variant hebrei et latini sed etiam hebrei ad invicem, quia Rabbi Moyses et Rabbi Salomon inter se varie describunt et exponunt, similiter latini, quia magister Richardus de sancto victore et dominus Hugo cardinalis de ordine predicatorum et frater Durandus de sancto porciano de ordine [illegible] circa dictam descriptionem et expositionem multum variant. Nec est mirum de dictis variationibus, quia descriptio huius edificii valde obscure traditur in textu et etiam translatio nostra in multis discrepat a veritate hebraica, et ubi videntur [illegible] est negotium valde prolixum et per quod legentibus tediosum, maxime quia in descriptione ymaginaria et expositione non consistit principaliter utilitas prophetice visionis sed in intellectu eius, quia propter visionem ymaginariam describitur sicut patet ex dictis in principio libri huius, quia in descriptione ymaginaria quatuor animalium et rotarum non consistit principaliter utilitas visionis illius sed in intellectu eius quia per rotas et animalia designatur [illegible] ipsi [illegible] affirmaverunt sicut [illegible] plenius fuit dictum. Dimissis ergo descriptionibus [illegible] sequendo ponere modum unum qui videtur mihi magis consonus litere et descriptioni Rabbi Salomonis in pluribus convenire, dicta etiam aliorum que videntur magis

distrepare videntur opponendo literam in probacione. Quantum ad secundum, in processu huius libri in de. p. dicta
quia primo premittitur quedam brevis prefacio, 2º describitur visionis ymaginarie descripcio ibi
et mensus est spacium in tres, quia primo ponitur visionis huius tempus, 2º locus ibi et adduxit
me illuc, 3º fructus ibi et locutus est. Circa primam partem sciendum quod transmigracio
babilonis incepit sub rege a Joachim rege iuda, qui deus est et Jeconias, et tunc
transmigravit Eze^l. et Mardocheus, et post istam transmigracionem regnavit Sedechias
xi annis, et undecimo eius anno destructa est civitas iherusalem et templum, ut
habetur 4 Regum 25. et xiiii anno post destructionem vidit Ezechiel hanc visionem
ut habetur hic infra, et patet quod a tempore transmigracionis usque ad tempus huius visionis
fluxerunt xxv anni completi, et in principio xxv. facta est hec visio, et hoc est quod
dicitur In vicesimo et quinto anno etc. et patet quod dicta litera paucis exceptis que sequuntur

Ca^m xl^o

In vicesimo et quinto anno transmigracionis nostre in exordio anni
scilicet die — primi

decima mensis quarto decimo anno postquam percussa est civitas
i. victus est videndo me ad visionem sequentem

in ipsa hac die. facta est super me manus domini. et adduxit

et adduxit me. hic autem ponitur huius visionis locus, qui est duplex unus subiective
alius qui tamen ad dei et adduxit me. Secundo cum Eze^l fuit eductus de babilone corpore
sed tamen in visione prophetica, que est in videntem subiective, et locus huius visionis subiective
fuit Babilonia, in qua erat Eze^l. aliquis est locus obiective quem tamen cum subiective
et adduxit me in terram israel — quia ymaginarie vidit propheta

me illuc in visionibus dei. adduxit me in terram israel. et dimisit
hic ymaginarie videbatur propheta — et dei quem quasi erat edificium tale scilicet templum in quo ipsum erat

sit me super montem excelsum nimis. super quem erat quasi edi
i. tendentis sub declinantis
ficium civitatis vergentis ad austrum. et introduxit me illuc.
dicunt autem expositores nostri quidem quod nomine civitatis et edificii idem in parte intelligitur, nam habet
plures cuius edificium infra describitur habebat multas mansiones per civitatis et muri
eius erant cum propugnaculis ad modum civitatis, et ideo dicunt quod in quo erat edificium templi
aliquantulum erat demissior in parte australi, quam aquilonari, ideo dicitur vergentis ad austrum.
Quod quod isti dicunt de propugnaculis non habetur. nam in tota descripcione templi sequente
nulla fit mencio de propugnaculis, tamen est satis probabile, quia propugnacula faciunt ad
decorem et fortitudinem edificiorum. Quod quod dicunt nomine civitatis et edificii templo
idem significari, non videtur verum. nam in fine libri describitur civitas separata a templo,
et ideo hebrei dicunt et melius ut videtur, quod propheta duo vidit scilicet civitatem
et templum, et quod templum erat in aquilonari, civitas autem in parte australi, et per edificium
signavit templum, et nomine civitatis civitatem vergentem ad austrum. Et adhuc re
dicuntur doctores nostri predicti in fine libri in descripcione terre tribubus israel di
vidende, salte aliqui situantes templum in parte aquilonari illius terre, et civitatem in
parte australi ut ibi videbitur
i. angelus in specie viri — i. splendidus erat — in edificiis cuius nomine civi... templum civitatis et cuius quod ... speciei plenitudo ostendit

Et ecce vir cuius erat species quasi species eris. et funiculus
hic autem ponitur visionis fructus qui consistit in hoc quod angelus ostendit Eze^l descripcionem et men
suram eorum que sequuntur ut annunciaret filiis israel, per quos communitas fidelium intelligitur, ut
studiosi predictorum et contrarium studii generent in te. unde studiis visiones sibi aperire dic
dei sunt Daniel capitulo xii^o. Tu autem Daniel claude sermones et signa librum
usque ad tempus statutum, pertransibunt plurimi et multiplex erit doctrina et scientia, et est
de aliis visionibus propheticis, quia in te verbis prophetarum non aperit, ponit tamen aliquis
non habetur aliquis via studiosis ad intelligendum sicut dixi in prologo. quantum spectat et ecce vir
ad librum iii, et in ista huius visionis sit dicta quantum ad ista duo procedere dicitur

Et cum est durabile et ponabile / et per durabilitatem signatur immortalitas spiritus angelici / et per ponabilitatem promptitudo eius / ad respondendum laudes divinas secundum illud Job 38. Ubi eras cum me laudarent astra matutina / et iubilarent omnes filii dei / et ad revelandum hominibus secreta dei
i. aptus ad mensurandum / per ista duo designabantur edificiorum quantitas et latitudo

lineus in manu eius · et calamus mensure in manu eius ·
muri exterioris — et per consequens quadratus secundum aliquos — et in manu viri

Stabat autem in porta / et locutus est ad me idem vir · Fili hominis

vide oculis tuis · et auribus tuis audi · et pone cor tuum in omnia

que ego ostendam tibi / quia ut ostendantur tibi adductus es huc · Annun

cia omnia que tu vides domui Israel · Et ecce murus forinsecus
i. angeli

in circuitu domus undique / et in manu viri calamus mensure
Hebrei dicunt sex ulnarum / sed eadem est sententia / nam ulna

sex cubitorum et palmo
a capite

illa erat parva / habens quasi longitudinem cubitalem ut postea videbitur. Et palmo dicunt autem expositores nostri communiter quod palmus erat pars calami / quem tenebat eum angelus / et secundum hoc calami quod continebat sex cubitos sive ulnas mensurabat et erant isti cubiti per signa distincte / sicut in ulnis pannorum signantur distincte medietates et quarte / ideo angelus aliquando mensurabat secundum partem calami scilicet secundum unum cubitum tantum vel duos vel tres. Hoc autem ultra declarationem cubitorum vel ulnarum in calamo satis apparet verum primo scilicet quod non mensurabat secundum quantitatem ulne quam tenet in manu / sicut secundum alias eius partes. Ideo aliter exponitur hic / propter quod sciendum quod apud Hebreos pondera et mensure santuarii maiores erant quam in aliis communibus / sicut manifeste habetur in libris Exodi · Levitici · et Deuteronomii / et similiter erat de ulna / que maior erat in santuario quam mensurabantur tele de quibus fiebant vestes sacerdotum et levitarum et cetera. Ulna vero mensurabilia volua cum qua continebat v · palmos / ulna vero santuarii continebat vi · palmos / et accipitur hic palmus non secundum quantitatem manus extense sed clause / ita quod continet quantitatem iiii^or digitorum extensorum / et vocatur talis quantitas gallice dour · hebraice thophac et ulna vel cubitus santuarii continebat unum palmum ultra ulnam communem / quia vero palme dico non accepti fuerunt communiter magnitudinem cubitale / ideo dixi / quod ulna communis hebraica et cubitus sunt communiter eadem mensura / et cetera patet quod ulna vel cubitus santuarii continebat cubitum sive ulnam communem et palmum / et hoc probatur per id quod dicitur infra xliii° capitulo / Iste autem mensure altaris in cubito verissimo qui habebat cubitum et palmum / cubitum verissimum sive ulnam vel sanctuarii vocat ulnam communem vel cubitum unum palmum / pro eo non accepto. Est ergo sensus huius littere Et in manu viri calamus mensure vi · cubitorum et palmo · i · vi · cubitorum / tales enim sunt cubiti santuarii ut dictum est / secundum quod angelus mensurabat / et hoc clarius apparet in littera hebraica / que talis est Et in manu viri calamus mensure vi · ulnarum in ulna et palmo · i · loquendo de ulnis que continent ulnam communem et palmum / ita quod hic et palmo non refertur ad partem calami / quam angelus calamum tenebat / sed est determinatio communis vi · cubiti / debet intelligi de cubitis vel ulnis santuarii
calamus mensura continua · i · tanta

Et mensus est latitudinem edificii calamo uno / altitudinem quoque
Post ista per ostensionem / hic quoniam describitur ipsa visio / et dividitur in tres partes · quia primo describitur templum / et edificia ad ipsum pertinentia / secundo terra promissionis divisio decem tribubus xlv / tertio civi

tas edificanda vltimo capitulo. Et hic consequenter continuatur. Prima in duas. quia primo describitur templum / et prima
nia ad ipsum / 2° leges ministrorum xx ibi Et adduxit me. Prima adhuc in duas. quia primo
ponitur descriptio templi / 2° altaris holocausti xliij ca° ibi Iste autem mensure altaris
Ad cuius intelligentiam sciendum est quod totum templi edificium erat situm in spacio quadrato / cuius
vnum latus erat directe ad orientem / et oppositum latus ad occidentem / alia duo
ad aquilonem / aliud ad meridiem / et in hoc spacio erat triplex murus / scilicet exterior /
secundus medius / et tercius interior / et spacium contentum inter murum interiorem et medium
dicitur atrium exterius / et spacium contentum inter murum medium et exteriorem dicitur ab aliquibus
vulgi locus / hoc forsitan racione / quia gentiles admittebantur ad locum racione orationis
vnde aliqui gentiles ex deuocione ad templum veniebant ad adorandum illuc / vt
habetur 3 Regum 8 et Joh. 12. Sciendum tamen quod istud spacium quadratum prout erat in ciuitate
montis in plano / partim in montis pendulo / vt magis videbitur infra / et huiusmodi gibbosi-
tas spacij seu inequalitas quantum ad altitudinem situs / non potest in plano figurari / propter quod
oportet per ymaginacionem supplere. Prima pars in duas diuiditur. quia primo describitur pars anterior totius
edificij / 2° posterior / et dicitur hic pars anterior que incipit a latere orientali muri ex-
terioris / et protenditur vsque ad murum occidentalem atrij interioris / ita quod linea yma-
ginarie protracta a finibus illius muri vsque aquilonem / et vsque austrum / diuidit
partem anteriorem a posteriore / quia posterior vsque occidentem. Secunda pars incipit ibi
xlj capitulo Et adduxit. Prima adhuc diuiditur in tres partes / quia primo describitur porta muri
exterioris / 2° porta medij ibi Et venit ad portam / 3° porta muri interioris ibi Et introduxit
me in atrium interius. Circa primum sciendum quod in orientali parte muri exterioris in medio
eius erat quedam apertura x cubitorum latitudinis in qua erat porta / et similiter in sinistro
et dextro muro directe se respicientes / secundum quod ad primum murum dicitur Et mensus est lati-
tudinem edificij calamo vno Et 2m hebreos vocatur hic edificium murus exterior / cuius
spissitudo dicitur hic eius latitudo / que est equalis altitudini / secundum hoc non videtur quare hec
dicitur via intencio prophete est describere edificium decenter dispositum / non est autem de-
cens dispositio muri / cuius spissitudo est equalis altitudini. Et ideo melius vi-
dentur dicere expositores alij dicentes quod nomine edificij hic accipitur quedam domuncula
super porta edificata / cuius latitudo est vnius calami 2m spissitudinem muri / sed
hec mensura vnius calami accipienda est infra per parietes domuncule / sicut infra dicetur
de calamis et porticibus / et similiter altitudo / longitudo autem eius 2m latitudinem porte scilicet
x cubitorum / sed non fit hic mencio de ista longitudine / quia tres porte predicte se
respiciebant ab oriente ponuntur equalis latitudinis porte autem medij muri et interioris descri-
buntur infra x cubitorum latitudinis / et propter hoc ista de 2m hebreos in muro exteriori
describitur vna porta tantum scilicet in latere orientali / et tantum in muro medio et interiori ponuntur
plures portas in latere aquilonari / et similiter in australi quod videntur pro nichilo poni / nisi
in muro exteriori sint porte correspondentes ad introeundum et exeundum / propter quod alij
videntur melius dicere / dicentes quod in latere muri exterioris aquilonari et australi
sunt due porte equales porte orientali
hec est porta secundi muri ad quam venit de porta orientali
primi muri scilicet exterioris

calamo vno. Et venit ad portam que respiciebat viam orientalem /
hic quantum describuntur porte muri medij et dividitur in tres partes / quia primo describitur porta
orientalis / 2° aquilonaris ibi porta etc. / 3° australis ibi Et adduxit me. Prima
adhuc in duas. quia primo describitur orientalis / 2° quedam porticus ante illam portam consistencia ibi
Et eduxit me ad atrium. Ad cuius intelligentiam sciendum quod hec porta describitur
hic vocabulo porticum. frontes. thalamos et gradus. Gradus autem proprie dicuntur
montis. et ideo a loco vulgi erat ascensus ad portam istam per vij gradus. in latum scilicet ab
illo autem est quedam spacium ante aperturam muri medij v cubitorum in latum scilicet porticus
oriente et occidente et xxv in longum ab aquilone in austrum porticus muri
autem est edificium situm super aperturam muri medij et porte interioris / et attingens
vltra murum medium per vi cubitos intra atrium exterius / et aliqua ex
adputacione huius porticus sunt cubiti l / et in medio postes ostij sunt due tres / quorum

alti .60. descripti. Licet cubitorum, sicut in portis castrorum et nobilium edificiorum sunt due turres
una ex una parte ostii, alia ex alia. Et vocantur hic frontes quia sunt ad decorem por
te et ad eius defensionem, sicut fortalicia in extremitatibus turrium dicuntur frontarie
et in summitatibus istarum turrium erant pomelli, et super pomellos rami palmarum
celati, sicut communiter videmus in pomellis turrium, quod sicut desuper folia celata vel
ramos arborum. et iste turres erant edificate in spissitudine muri, quia excedebat
eam spissitudinem aliquantulum ex utraque parte. Iuxta turres istas describuntur sex tha
lami pro portariis, tres in una et tres in alia, quae in Hebraeo vocantur appenditia
quia describuntur adherentes muro medio, ab opposito ex parte eius et ostia thalamorum
describuntur ad vestibulum parte, ita quod ostia thalamorum ex una parte sunt directe
contra ostia thalamorum ex opposito in alia parte per modum hic signatum, prout potest in pla
no figurari, scilicet secundum situm fundamentorum et cum thalamos ex utraque parte ostii describit
quod porticus latitudinis unius cubiti, quod in textu vocatur margo. Item sciendum quod porta
hic accipitur dupliciter, uno modo large pro tota ostii et edificiorum in lateribus porte
et desuper contentorum, sicut dicimus communiter quod porta civitatis est bene turrita, et super bene
edificata. Alio modo stricte pro ipso ostio, sicut dicimus quod porta civitatis est clausa, quando
ostium est clausum, et aperta quando est apertum. Item sciendum quod hic vestibulum proprie sumitur
cum porta muri et porticus, pro quo ex utroque spatium scilicet anterius et posterius, aliquando vestibu
lum aliquando porticus nominatur. Item iste tres porte sunt omnino similes, et ideo quod in descriptione
unius obmittitur, et in descriptione alterius exprimitur, intelligendum est de omnibus, et ideo
dicendum de tribus partibus muri, exceptis illis in quibus differunt a portis muri medii
quae in sequentibus exprimuntur. Hoc autem dico propter vestibulum quinque cubitorum latitudinis, quod solum
exprimitur in descriptione porte australis tertii muri, quod similiter intelligendum est esse
talibus. His premissis ad expositionem litterae convertamus et venit ad portam

porticum ~~~~ menti [illegible] — prima

Et ascendit per gradus eius. Et mensus est limen porte

Ex hoc patet quod gradus isti erant ex porta in loco volgi, quia prius ascendit duos gradus
et postea cervit sibi limen porte mensurandum. Et cum esset istis gradibus
ultra portam ut dicit magister Richardus de sancto Victore vel spissitudine muri porte
ut dicunt aliqui propheta duxisset mensus est limen porte et ascendit per gradus eius
quia limen prius oportuisset mensurari quam gradus ascensus

que muri medii spissitudine, et in Hebraeo sic habetur et mensus est postem ..

Calamo uno latitudine. Id est limen unum calamo uno in latitudine.
porte, et dicitur postis ostii pars muri ascendens sursum secundum altitudinem ostii ex una
parte, tunc latitudo est secundum spissitudinem muri, sicut et liminis. Id est limen unum
hic videtur littera corrupta per scriptores ponentes id est pro et, nam in Hebraeo sic habetur
et postem unum etc. nam ostium quod hic dicitur porta habet duos postes scilicet dextrum et
sinistrum et equalis mensure, et similiter duplex limen scilicet inferius et superius et eiusdem
mensure, propter quod non variatur mensura si dicatur limen secundum translationem nostram vel
postem secundum Hebreos

i. spatium quod sunt ipso thalamorum quia
tamen quod[?] sunt per plateam — Istud spatium quadratum est intelligendum in parietes thalamorum
ita quod muri claudentes et dividentes thalamos sunt ex mensura ista
— thalamum

Et thalamum uno calamo in longum. et uno calamo in latum.

Et inter thalamos quinque cubitos. Et limen porte iuxta vesti
dicunt enim hic communiter expositores quod quinque muro dividentium inter thalamos, scilicet quinque thala
mos in spissitudine, cum mensura ponitur hic nam spissitudo muri dividentis inter thala
mum et thalamum, sed non est visibile quod spissitudo muri dividentis esset tanta
ad spatium anguli thalami sit tamen sex cubitorum in quadrum ut dictum est, et ideo modo
hunc videtur quod per hoc quod dicitur hic et inter thalamos v. cubitos id est duo muri

diuidentes tres thalamos ex una parte et spissitudo cuiuslibet fuit duorum cubitorum
et dimidii. Et idem intelligitur de in tribus thalamis ex parte alia. Et limen porte
sic habetur in hebreo. Ex quo patet quod supra non mensurantur duo limina, quod est falsum, sed men-
surantur ibi postes ut dictum est. Hic autem limina. Et accipitur hic singulare pro plurali.
Una mensurato uno limine habetur mensura alterius, quia sunt eiusdem mensure
ut predictum est.

quia porticus est intra secundam portam in atrio exteriori vestibulum autem
quod est in loco vel signi ut supra dictum est — quod est mensura liminis cuiuslibet de in spissitudine muri medii

bulum porte intrinsecus calamo uno. Et mensus est
hebreus sic habet: et mensus est porticum porte octo cubitorum
tunc enim comparabat de atrio exteriori vel porta procedendo
ab oriente in occidentem

vestibulum porte octo cubitorum. Et frontem eius duobus a principali
De frontibus porte dicit Rabbi Salomon quod sunt pillarii rotundi adherentes muro medio
a parte exteriori unus a dextris porte et alius a sinistris elevati supra vel
totum porte edificium. Et spissitudo cuiuslibet sive dyameter est duorum cubitorum.
Et ex post quod dicitur hic Et frontem eius, id est cuiuslibet duarum frontium
in spissitudine — hebreus sic habet: porticus autem porte erat intrinsecus, id est intra portam in atrio exteriori ut supra dictum est

cubitis. Vestibulum autem porte erat intrinsecus. Porro alii
Sed hoc non videtur verum, nam infra dicitur quod in frontibus erat fenestre oblique ad claudendum
in quo intus, quod non oportet ut dicta frontes concavitas aliqua, saltem fuit ascensus sursum
per cocleam quod gallice dicitur viz. hoc autem non potest fieri intra circulum cuius diameter est duorum
cubitorum tantum. Et ideo melius dicitur quod frontes iste sunt duo trelle continue ex parte porte
ut predictum est tante latitudinis quod intra concavitate fit ascensus per modum coclee
et murus claudens spissus duobus cubitis, in talibus autem trellis sunt fenestre
oblique, id est stricte exterius et late interius ad diffusionem luminis. Et gallice vocantur ar-
chieres. Et ideo dicitur Et frontem eius, id est cuiuslibet duarum frontium, duobus cubitis in spissitu-
dine muri modo dicto. Deinceps vero de frontibus dicunt expositores catholici variatio-
nabilibus et pluries et magis conformiter quam hebrei, quod propter prolixitatem repetere et exponere
hic dimitto. Vestibulum autem porte.

hebreus sic habet appendicia ad viam orientalem, scilicet illa ex parte mensurabat ut predictum est — scilicet tres ex una parte porte et tres ex alia

In margine: de hoc tractat thalami vero id est camere

Thalami porte ad viam orientalem tres hinc et tres inde.
quia quilibet erat sex cubitorum — quia murus cuiuslibet est spissitudinis duorum cubitorum — scilicet ostii et porte

mensura una trium. Et mensura una frontium ex utraque parte.

Et mensus est latitudinem liminis porte decem cubitorum.
Supra mensurata est spissitudo liminis que est procedendo ab oriente in occidentem, hic
autem mensuratur eius latitudo que est ab aquilone ad austrum, et ideo dicitur decem cubitorum,
et tanta est apertura ostii inter duos postes.
id est altitudinem ostii porte que vocatur hic longitudo, eo quod est maior dimensio eius .xiii. cubitorum et tanta est altitudo postium ostii — id est scabella non tangentia ostia thalamorum

Et longitudinem porte tredecim cubitorum. Et marginem ante
ostium thalamorum quia in pede erat ingressus sed continue ex parte ostii procedendo usque ad finem muri a scabello
de thalamis

thalamos cubiti unius. Et cubitus unius finis utriusque tha-

lami. Autem sex cubitorum erant hinc et inde. Et mensus est porti-

a tecto thalami ~~a tecto thalami~~ usque ad tectum eius latitudinis .xxv.
Tantum est enim spatium a tecto thalami primi continui ex una parte porte et usque ad
tectum thalami primi continui ex alia parte porte, ita quod apertura porte tenet x. cubitos
et spatium inter aperturam et thalamum vii. cubitos cum dimidio, et tantum ex alia parte

q simul iuncti sunt xxv cubiti et nobis videtur dicit a tecto thalami etc. Illa a pede thalami usque ad pedem oppositi thalami sunt tamen xxvi cubiti. Illa margo sive sedilia ante thalamos occupat unum cubitum parte una, et alterum cubitum opposita parte, ab ostio tamen unius thalami usque ad ostium alterius sunt xxv cubiti, quia non est ibi sedile ut positum est. Erit enim est dispositum ostium thalami opposita parte quam recta linea ... oppositi thalami oppositi ... i. mensuravit per lx cubitos tamen cum sunt elevate altera

cubitorum. ostium contra ostium. Et fecit frontes per sexaginta cubitos.
frontem a parte interiori muri medii ... et hoc est atrium exterius et est quadra platea quadrata ... Iudei dicunt et super frontes porte etc. et est sed [illegible] ante designet locum [illegible]

Et ad frontem atrium porte undique per circuitum. Et ante faciem porte
Iudei dicunt usque ad faciem porticus, et cetera patet quia vestibulum ponitur [illegible] porticum

que pertingebat usque ad faciem vestibuli porte interioris quinquaginta
Nam in thalamis sunt fenestre magis stricte intus et magis late extra sive subtus vel sub pondere ... et dicit hic frontes porte et frontes thalamorum ... habebat portas opposita late et thalamos opposita ... liscaolaba ... wlobblach

cubitos. et fenestras obliquas in thalamis. et in fron
Ad nos in textu hec scilicet quod porticus est edificium super porta edificatum tamen supra ultra porta in atrio exteriori ut supra dictum est, et sunt duas mansiones scilicet superiore et inferiore, et in inferiori incipit a pede porte, et tamen usque ad summitatem superioris mansionis sunt quinquaginta cubiti etc. et hec porta interior respondet porte claudentis vestibulum que est in loco ut dictum est supra, et fenestras obliquas scilicet fenestre, nam sunt in edificiis adherentibus porte undique

tibus eorum que erant intra portam undique per circuitum.
Hebreus habet et in porticibus et dicitur in porticibus per girum, quia sunt fenestre in porticu orientalis porte, sic sunt in porticibus per alias aquilonaris et australis

Similiter autem erant et in vestibulis fenestre per girum intrinsecus.
Hebreus habet et in frontibus palme, nam in superiori parte frontium que est tecte in tecto est ... palme celata ... et ante frontes ... a parte dicitur ... ante ... vel ...

Et ante frontes pictura palmarum celata. Et eduxit
Et eduxit ... hic que describuntur aliqua que sunt ultra porta scilicet muri ... et eduxit me ... quod est murus medium ... Hebreus habet convexas

me ad atrium exterius. et ecce gazophilacia et pavimentum
poblaujtze ... a poblasha
est enim opposita platea lapidibus pavata, tamen xxx gazophilacia in circuitu pavimenti opposito tamen spatio a porticu parte atrii exterioris occupato, et similiter spatio occupato a porticu et vestibulo et thalamis porte atrii interioris, quod totum sunt pavata in atrio exteriori ut videbitur. Infra de longitudine non et latitudine istorum gazophilaciorum nichil dicitur in textu nec de eorum equalitate vel inequalitate, sed de eorum situ dicitur quod sunt in circuitu pavimenti, non tamen atrii ... circuitum per toto eius ambitu ut predictum est, et secundum frontes atrii circuitus in describendo hujus edificium ut infra videbitur debent quod hec gazophilacia situari et pavimentum orientale detentori modo quod possit fieri salvis tamen debitis situationibus aliorum que in textu opponuntur, quia in textu opponuntur, quia videtur mihi talis esse scilicet quod ad latus aquilonare pavimenti ponatur x. quod occupant c cubitorum unum modo aliud, et ad latus australe similiter x. ad latus autem orientale viii modo opposita parte extra porte, que cum ipsa occupat c cubitos duo non ipsorum gazophilacia modo ponuntur modo thalamos porte orientalis atrii interioris unum opposita parte, alterum opposita, quod cum ipsa et eius thalamis occupat c cubitos ... ad maiorem distinctionem atria gazophilacia sunt rubei coloris ... et quod sanguis tamen pavimenti non ponuntur aliqua gazophilacia, quia non posset habere ostia super pavimentum quod tamen ...
i. complanatum a sternon
podlazena

stratum lapide in atrio per circuitum. triginta gazophilacia

in circuitu pavimenti. Et pavimentum in fronte portarum secundum lon-

gitudinem portarum erat inferius. Et mensus est latitudinem

a facie porte inferioris usque ad frontem atrii interioris extrinsecus.

centum cubitos ad orientem et ad aquilonem. Portam quoque que respicie-

bat viam aquilonis atrii exterioris mensus est tam in longitudine

quam in latitudine. et thalamos eius tres hinc. et tres inde.

et frontem eius. et vestibulum eius secundum mensuram porte prioris.

quinquaginta cubitorum longitudinem eius. et latitudinem eius

viginti quinque cubitorum. Fenestre autem eius. et vestibulum.

et sculpture secundum mensuram porte que respiciebat ad

orientem. et vii graduum erat ascensus eius. et ve-

stibulum ante eam. et porta atrii interioris contra portam

aquilonis et orientalem. Et mensus est a porta usque ad por-

Et dicit a facie porte inferioris usque ad faciem, ad designandum quod in latitudine portarum maior est dimensio pavimenti ab oriente in occidente [illegible] duas partes [illegible] porta atrii interioris plus intrat atrium exterius quam eius thalami quod est per vii cubitos [illegible]

Porta est et hic quam describit porta aquilonaris quod plus est omnis porte orientali [illegible] in descriptione illius patet littera usque ibi quinquaginta cubitorum

[illegible] hic accipitur a tecto thalami ex una parte usque ad tectum thalami opposita, quod spatium est xxv cubitorum, tantum enim spatium occupabat porta cum frontibus suis ab oriente in occidente; et vii graduum erat ascensus eius et idem [illegible] intelligendum est in porta orientali prius descripta, de gradibus ibi loquitur [illegible] sed non expressit ibi [illegible]

suppletione sic est in multis locis sacre scripture, et est sensus

et orientalem. id est [illegible] in parte orientali porta atrii interioris est contra portam orientalem atrii exterioris; iste enim porte sunt in linea recta et opposite in parte orientali et aquilonari et australi [illegible] huius edificii. Et mensus est a porta [illegible] hec est mensura pavimenti ab aquilone in austrum inter duas portas in latitudine [illegible] istarum portarum est maior dimensio pavimenti ab aquilone in austrum quam in latitudine portarum orientalium eo quod contra istud pavimentum [illegible] gazophilacia ut dicitur infra [illegible] hic tacetur [illegible] est c cubitorum sic est dimensio pavimenti orientalis ab aquilone ad austrum

tam centum cubitos. Et duxit me ad viam australem. et ecce por
Et duxit me etc. Hic quarto describitur porta australis atrii exterioris que similis est aliis duabus predictis. ideo que predicta sunt de ea parum competunt

ta que respiciebat ad austrum. et mensus est frontem eius et
i. porticum dicit et est idem

vestibulum eius iuxta mensuras superiores. et fenestras
i. porticus in plurali quia dicit eo tota porta habet duas mansiones s. superiorem et inferiorem ut dictum est supra de porta orientali

eius. et vestibula eius in circuitu sicut fenestras ceteras

quinquaginta cubitorum longitudine et latitudine viginti quinque

cubitorum. Et in gradibus septem ascendebatur ad eam. et vestibu
Hic accipitur proprie vestibulum pro spatio vacuo quod est inter portam et thalamos interiorem et thalamos exteriores ut dictum est supra
mensurate
i. sculpte

lum ante fores eius. et celate palme erant una hinc.
i. in utroque fronte eius scilicet supra utrumque et celatura fiebat de palmis ut predictum est
est directe opposita porte australi atrii exterioris

et altera inde in fronte eius. et porta atrii interioris in via au
que est in mensura pavimenti australis ab austro ad aquilonem

strali. Et mensus est a porta usque ad portam in via australi
s. angelus mensuras edificiorum

centum cubitos. Et introduxit me in atrium interius ad portam
Et introduxit me etc. Postquam descripte sunt porte muri medii cingentis atrium exterius. hic quarto describuntur porte tertii muri cingentis atrium interius et dicuntur tres partes, secundum tres portas partes patebunt per sequentes circa primum dicit Et introduxit me etc.
na porte atrii interioris sicut omnes partes porte atrii exterioris competunt aliquibus
que in sua composuit

australem. et mensus est portam iuxta mensuras superiores.
Mensurando enim portas atrii exterioris, ultimo mensurabat portam australem ut predictum est in mensurando portas atrii interioris incipit a porta australi que directe respicit portam australem atrii exterioris ut supra dictum est
i. thalamos
i. frontes
i. porticum

thalamum eius et frontem eius. et vestibulum eius hisdem mensuris.

et fenestras eius. et vestibulum eius in circuitu. quinquaginta
i. altitudo que hic longitudo dicitur
et accipitur hic latitudo a duabus frontibus porte ex parte orientali usque ad duas frontes porte a parte occidentali

cubitos longitudinis. et latitudinis viginti quinque cubitos.

Et vestibulum per gyrum longitudine viginti quinque cubitorum. et la
Hic accipitur proprie vestibulum pro spatio vacuo quod est inter portam cuius longitudo est xxv cubitorum accipiendo longitudinem ab ostio thalami interiori parte usque ad ostium thalami ex parte opposita quod est xxv cubitorum, ideo quod ostia thalamorum non habent margines sive sedilia ante se occupantia duos cubitos hinc et inde. et ideo consimilis est

distancia inter ostia, sicut inter tecta que supra dicta est xxv cubitorum. Et aliquando hic legitur [illegible]
ab oriente in occidentem
i. porticus — i. atrio exteriori; et hic est [illegible]

titudinem quinque cubitorum. et vestibulum eius ad atrium exterius. et
in quo differunt porte atrii interioris, quia non sunt in atrio interiori, sicut porte atrii exterioris
sunt in atrio exteriori ut predictum est.
i. in fronte [illegible]

palmas eius in fronte. et octo gradus erant quibus ascendebatur per ea.
hic est secundum in quo differunt porte atrii interioris a portis atrii exterioris. Quia ista vero habent
octo gradus, ille non vii tantum ut predictum est. Sunt enim edificia ista in pendulo montis
et ideo de loco inferiori ad superiorem describitur ascensus per gradus
hec est prima pars in qua describitur porta orientalis atrii interioris, et patet littera quo describit [illegible]
[illegible] predictum [illegible] et vestibulum eius

Et introduxit me in atrium interius per viam orientalem. et mensus

est portam secundum mensuras superiores. thalamum eius et frontem
i. atrii exterioris [illegible] sicut, et porticus eius ad atrium exterius [illegible]

eius. et vestibula eius sicut supra. et fenestras eius. et
quia ponitur in atrio exteriori, sicut dictum est de porta aquilonari in parte immediate precedenti,
et ideo littera videtur ibi esse corrupta per scriptores vel ignorantes correctores.
[illegible] in porta australi iam descripta et aquilonari in [illegible] propter describenda non ponitur

vestibula eius in circuitu longitudinem quinquaginta cubitorum.
sicut et vestibulum eius ad atrium exterius sicut patet [illegible]

et latitudinem viginti quinque cubitorum. et vestibulum eius id est
Et aliquando hic vestibulum [illegible] sicut littera sic [illegible] aliquantulum [illegible]
et vestibulum eius i. porticus porte orientalis i. atrii exterioris [illegible]
est in parte atrii exterioris, [illegible] patet quod dicitur in descriptione aliarum portarum

atrii exterioris. et palme celate in fronte eius hinc et inde.

et in octo gradibus ascensus eius. Et introduxit me ad
hec est tercia pars in qua describitur aquilonaris porta interioris atrii. Et patet littera quo dictum
in parte precedenti

portam que respiciebat ad aquilonem. et mensus est secundum

mensuras superiores. et thalamum eius. et frontem eius. et

vestibulum eius. et fenestras eius per circuitum. longitudinem

quinquaginta cubitorum. et latitudinem viginti quinque cubitorum.

vestibulum eius in atrium exterius. et celatura palmarum

in fronte eius hinc et inde. in octo gradibus ascensus
i. extra atrium exterius aperta

eius. et per singula gazophilacia ostium in frontibus portarum
Expositione huius littere magister Richardus de sancto victore et dominus Hugo cardinalis [illegible]

q͞ sic in parte orientali sunt gazophilacia / sic in parte aquilonari ingentes habet latitudines
immediate post porticum / et similiter in parte australi ad quam etiam videtur facere quod supra dixi scilicet quod
id quod consimiliter in descriptione unius porte intelligendum est esse in aliis portis exceptis
hiis que per textum comprehenduntur / sic est murus quidam qui est alius in porticu atrii interioris
et exterioris / et similiter porticum ut supra dictum est. Ra. sa. hebreus non ponit gazophilacia nisi in parte orientali / Ita si essent in parte aquilonari et australi fecit
in orientali describendo portas aquilonares et australes / fecit aliquam mentionem de gazophilaciis / saltem breviter tangendo sicut fecit de porticibus / describit frontibus thalamis
et fenestris que omnia sunt minora et multo magis quodammodo corporis parte supra / et quod satis minus
quam gazophilacia / quorum xv simul in ordine sunt in eadem latitudine suas occupat
cubitos in longitudine / et alia xv in opposita parte atrio exteriori in parte orientali et in duas doctores. Et ad in descriptione portarum australium et aquilonarium fiat
replicatio de minimis in sponte non posito / et non fecit de multo maioribus scilicet de gazophilaciis si essent ibi non est visibile nec rationabile videtur. Et ad oppositum in eadem
descriptione portarum non valet quia hic in tractatu de pertinentibus ad portas / sicut sunt porticus frontes
et huiusmodi gazophilacia non non sunt huiusmodi cum porte sint pro gazophilacia magis
quam equiperantur et erant separata in situ secundum descriptiones dictorum doctorum. Hic ipsi non
observat in hoc situ et qua ratione inducunt. Ita in parte orientali ponunt
xxx gazophilacia xv in una parte pavimenti et xv in altera. In parte non aquilonari ponunt xv tantum et in una parte pavimenti et similiter in australi. Et ad obiectionem
de textu cum dicitur Et per singula gazophilacia ostium in frontibus portarum non valet
Ita in hebreo sic habetur Et gazophilacium et ostium eius in frontibus portarum Et sic ponit
Ra. sa. sic Et gazophilacium erat ibi scilicet in atrio interiori ut patebit in sequentibus et
ostium eius in frontibus portarum id est versus frontes illius porte que frontes a latitudine tangere
ut in atrio in eius ut supra dictum est porticus autem illius porte est in alia parte muri
interioris atrio exteriori ut dictum est / et ideo ostium dicti gazophilacii non respicit porticum sed
frontes porte aquilonaris que ponitur hic in plurali cum dicitur in frontibus portarum Ita in
porta larga supra sunt tria ostia scilicet muri interioris et porticus et vestibuli que ostia porte
dicuntur sicut accipiendo porta ut dictum est supra. Hoc etiam iste passus exponi aliter
cum autem dicitur per singula gazophilacia ostium in frontibus portarum Ita in atrio
interiori sunt plura gazophilacia ut patebit in sequentibus / et ostia eorum non poterant
respicere porticus portarum que porticus sunt in atrio exteriori / sed respicere poterant frontes
non solum porte aquilonaris / sed etiam aliarum / quia frontes portarum sunt in atrio interiori ut supra dictum
Et ideo melius dicitur / quod in hac parte describuntur aliqua que sunt in atrio interiori sicut dictum est
supra in divisione dicit quod Et per singula gazophilacia scilicet aquilonaris et australis hic vestibulum porticum que est in atrio exteriori ut frequenter dictum est
holocaustorum quia abluebantur gazophilaciis pertinentibus ad atrium interiori id est carnes victimarum in altari
Et ibi lavabant holocaustum. Et in vestibulo porte due
hic inserit de mensis quarum aliqua sunt in atrio exteriori scilicet mense que deserviunt ymmo
latum victime holocausti / eo quod immediate locutus est de holocausto dicitur quod Et duas scilicet
id est uno latere scilicet in alto
id est victima tota et manducanda et
mense hinc. et due mense inde / ut ymmolaretur super eas holocaustum. et pro peccato et pro delicto. Et ad latus exterius quod ascendit
id est victima pro peccato commissionis et pro peccato omissionis quod dicitur delictum
id est contra porticum inspectantem eius porticum
ad ostium porte que pergit ad aquilonem due mense / et ad latus
id est ascendendo ad ostium porte aquilonaris exterioris in muro interiori Ita ad illud est
ascensus per octo gradus ut patet ex precedentibus / et ibi quedam sunt ante porticum
mense
id est porticum erat patet ex predictis usque ibi ante quod ymmolarentur
tus alterum ante vestibulum porte due mense. quatuor mense
hinc. et quatuor mense inde. per latera porte octo mense erant

i. ymolatores sic preparabant victimas ... ymolatione ... ymolatores ... oratoria et forma de sp̄ibus ... de lapidibus

sup quas ymolabant. Quatuor aūt mense ad holocaustū

de lapidibus q̄dris extructe. longitudine cubiti unius

et dimidii. et latitudine cubiti unius et dimidii. et altitudine

i. instrumenta ymolationis deseruientia

cubiti unius. sup quas ponant vasa in quibus ymolatur

... cum modus loquendi hebraicus instrumenta ... Gen. 27. ubi dicitur Sume arma tua pharetram et arcum ...

Glo. ... labium mense i. margo ...

holocaustum et victima. Et labia eorum palmi unius reflexa

hic accipitur palmus ... longitudinem manus ... latitudinem ... et est dimensio quatuor digitorum ...

intrinsecus per circuitum. sup mensas aūt carnes oblationis

hic videtur ... gazophilacia ... atrio interiori ...

¶ Et extra portā interiorē gazophilacia cantorū. in atrio in

... Richardus de sancto victore et hugo cardinalis et alii ... gazophilacia cantorum ... in atrio interiori ... contra porta ...

teriori quod erat in latere porte respicientis ad aquilonē. et

i. ostia — i. contra austrum ut melius apparet infra

facies eorū contra viam australem. una ex latere ori

... ibi enim est unum gazophilacium quod respiciebat ... gazophilacia in atrio interiori ... et hic aliud ... gazophilacium ...

entalis porte. que respiciebat ad viā aquilonis. Et dixit

ad me. Hoc est gazophilaciū quod respicit viam meri

i. vigilant

dianā sacerdotū. qui excubant in custodiis templi. Por

ro gazophilaciū quod respicit ad viam aquilonis. sacerdotū erit.

i. ... vigilant ... pal. 28. ...

qui excubant ad ministeriū altaris. Isti sunt filii sadoch

... sacerdotes maiores alii ... in atrio interiori ... duo pro cantoribus et duo pro sacerdotibus ... gazophilacia ... cantores aut ... in atrio ... in parte orientali ... gazophilacia cantorum ...

dotu quia conservabantur ibi instrumenta corporis ministerio necessaria ut cythare cimbala et huiusmodi preterea tribus architabula non phialas thuribula et huiusmodi pro sacerdotibus ne bis de die pro sacrificio vespertino et matutino oporteret talia apportari sicut de omnibus erat in manica fregit talitros libri et ministri in talibus locis comedunt et iacent

qui accedunt de filiis Levi ad Dominum ut ministrent ei. Et mensus

hoc dicit quia Salomon 3 Regum 2° abiecto abiatar de summo sacerdotio constituit loco eius Sadoch et summum sacerdotium fuit deductum ad progeniem Eleazari filii Aaron sicut dictum fuit plenius in glosa. Consequenter ponitur mensura atrii interioris cum dicit Et mensus est atrium et cetera

atrium longitudine centum cubitorum et latitudine centum cubitorum

et patet litera et ista mensuratur descripto pertinente anteriori edificiorum templi quod incipit ab orientali muro orientali et terminatur in latere occidentali atrii interioris et linea in quorum medio conparie protracta usque ad muros exteriores aquilonare et australem.

centum per quadrum. et altare ante faciem templi. Et intro

Et introduxit me et cetera. Descripta parte anteriori edificiorum templi hic consequenter describitur posterior in qua sunt duo latera latus scilicet quinque edificia principalia scilicet porticus templi ipsum templum edificium aquilonare a corono lateris templi et edificium australe ex alio et edificium separatum ab occidentali parte templi. Hebrei non ponunt istud ultimum dicentes quod istud edificium in textu dictum separatum est ipsum templum cum sua porticu quod ponabitur post dici. Ista accipiendo fit templum cum sua porticu inter ipsum et alia edificia est spatium et aliis separatum in situ pluri in altitudine. Ista autem mensura excedit alia edificia in 20 cubitis vel circiter pluri dignitate quia dignius est ceteris edificiis. Dividitur ergo pars ista in tres partes. Dico quia primo describitur porticus templi, 2° templum ipsum in principio 41 capitulo, 3° aquilonare et australe edificium capitulo 42. Ad maiorem intelligentiam dicendorum sciendum quod accipiendo templum cum porticu templum habet tres partes. Prima est porticus habens 11 cubitos in latitudine quam accipiendo ab oriente in occidente et 20 cubitos in longitudine secundum latitudinem templi ab austro in aquilone. 2a est sanctum vel sancta habens 20 cubitos in latitudine scilicet ab austro in aquilone scilicet ab oriente in occidente. Tercia pars templi est sanctum sanctorum habens 20 cubitos in longitudine et 20 in latitudine. Et accipiuntur iste mensure intra parietes. His premissis ad literam accedamus. Et introduxit me et cetera

in medio porticus ita quod accipitur hic vestibulum
porticum et per Vulgata

duxit me in vestibulum templi. et mensus est vestibulum

in parte vestibuli corona parte ostii in qualibet ostii parte et ostium est latitudinis 10 cubitorum
sicut dictum est de aliis portis atriorum et hec est longitudo porticus in latitudinem templi
ut predictum est

quinque cubitis hinc et quinque cubitis inde. et latitudinem porte

hic accipitur porta pro postibus ostii qui protendebant ex parte ostii in quibus sunt quedam celature et sic in limine superiori et quia celatura est atrium cubitorum latitudinis per modum imaginis sculpte

hoc patet ex predictis

trium cubitorum hinc et trium cubitorum inde. longitudinem autem vesti

buli viginti cubitorum. latitudinem autem undecim cubitorum.

et octo gradibus ascendebatur ad eam. et columne erant in frontibus

hoc octo non est de textu quia non est in hebraico ubi sic habetur quod gradibus ascendebatur ad eam. Templum enim cum sua porticu erat in altiore et ideo ascendebatur a circo interiori est ascensus per gradus sed numerus graduum non ponitur hic sed probabiliter potest dici xv. sic in templo Salomonis

frontes hic dicuntur due partes parietis quibus ostium ex parte ostii et quibus dicitur superius v. cubitorum et circa parietes in porticu erant due columne una hic et altera
una hinc et altera inde
sicut fuit in templo Salomonis ut habetur 3 Regum 7.

Capitulum XLI

Et introduxit me etc. Hic consequenter describit ipsum templum. Et primo quantum ad partem que dicitur sanctum ut sancta. 2o quantum ad illam que dicitur sanctum sanctorum, ibi: et ingressus. 3o quantum ad alia templo adiuncta, ibi: Et mensus est. Circa primum dicit: Et introduxit me etc.

Glosa: quod dicit introduxit patet quod iste murus sive accipitur intra parietes ut predictum est, ita quod spissitudo parietum non includitur.

id est anteriores superficies parietis continentes partem aperture ostii, que frontes vocantur eo quod venientibus ad ostium statim patent, interiores autem superficies latent.

Capitulum XLI

Et introduxit me in templum. et mensus est frontes sex

quantum ad eandem frontem — Hic habent altitudinis, et quantum ad alia libri correcti habent latitudinis.

cubitos longitudinis hinc. et sex cubitos latitudinis inde.

templi quod frequenter in scriptura vocatur tabernaculum, quia dicit: due frontes dicte continent spatium unius pedis ingressum apte commune, continent precise latitudinem templi, quia sicut videtur falsum quod scribitur et latitudo paris

latitudinem tabernaculi. et latitudo porte decem cubitorum erat.

Decem et 2bus sex faciunt xxii cubitos, latitudo vero templi infra muros est xx cubitorum, ut dictum est supra, et ideo hic dicendum est quod porta hic accipitur pro ostio. ostii vero latitudo excedit latitudinem aperture ingressus tantum quanta est spissitudo ostii, ut patet ad sensum in ostiis domorum, et per hoc insinuatur quod spissitudo istius ostii est unius cubiti, et latitudo eius excedit latitudinem huius aperture uno cubito hic et alio ibi, et sic apertura exterior in muro est tantum viii cubitorum, que cum xii cubitis frontium faciunt xx cubitos precise, et quod iste sit intellectus patet ex litera sequenti cum dicit: et latera porte etc.

et latera porte quinque cubitis hinc. et quinque cubitis inde.

Quia ab extremitatibus latitudinis ostii usque ad parietes templi sunt tantum quinque cubiti ex una parte, et quinque ex alia, ut patet ex predictis. Nec mirandum quod spissitudo ostii dicta est unius cubiti, quia de porta templi per Romanos combusti dicit Josephus vi libro de judaico bello, quod erat tanti ponderis, quod vix a xx viris claudebatur.

scilicet templi quantum ad eam partem que dicitur sanctum etc. — Hic patet ex predictis

Et mensus est longitudinem eius quadraginta cubitorum. et

Hic consequenter describit partem templi que dicitur sanctum sanctorum cum dicit: Et ingressus etc.

id est sanctum sanctorum quod dicitur intimum templi, quod etiam vocatum intimum domus dicebatur in tabernaculo — id est in pariete continente partem ostii porte

ingressus intrinsecus mensus est in fronte porte duos cubitos.

Hec est spissitudo parietis sive frontis. Paries enim iste non est multum altus, nec sustinet super se aliquod edificium, quia solum dividit inter sanctum et sanctum sanctorum in interiori in parte templi, et ideo non describitur tante spissitudinis sicut alii parietes templi. Propter quod doctores videntur male dicere qui dicunt eius spissitudinem vi cubitorum sicut alii parietes claudentes templum.

id est aperturam ostii continentem — in latitudine — excedit latitudinem aperture decem dimidio cubito hinc et dimidio cubito inde, sicut dictum est de cubito in [illegible] precedenti — id est ostii — vero eius latitudo [illegible]

et portam decem cubitorum. et latitudinem porte vii cubitorum.

Hoc patet ex predictis supra ubi describitur sanctum sanctorum quantum ad latitudinem

et mensus est longitudinem eius viginti cubitorum. et latitudinem

id est parti anterioris templi — scilicet angulis existentibus

viginti cubitorum ante faciem templi. Et dixit ad me. Hoc

scilicet quod totaliter describitur — id est parietes templi comprehendens singulariter sive pluraliter, sicut frequenter fit, describitur eius spissitudo

est sanctum sanctorum. Et mensus est parietem domus sex cubitorum.

Et mensus etc. Hic consequenter describit quedam adiuncta templo. Et dicit primo parietes templi, 2o minima adiunctorum, que patebunt in sequendo. Circa primum sciendum quod templum stricte accipitur pro spatio inter parietes incluso, et tamen hic parietes sunt quedam adiuncta. Dicendum ergo primo ad dicta: Et mensus est parietem domus scilicet vi cubitorum id est in spissitudine, non enim sicut alia intelligendum longitudo parietis templi est c cubitorum, et altitudo c xx cubitorum, ut plenius infra dicetur. Et dicit: parietem domus, id est templi, quia paries anterior porticus secundum hebreos non est tante spissitudinis, ut in sequentibus dicetur.

Et latitudinem lateris etc. Hec est secunda pars in qua describuntur que erant adiuncta templo, que vocantur
hic latera, de quibus dicit Rych. de sancto victore quod sunt deambulatoria. et ista dicuntur latera xxx. la-
i. lxvi. secundum ipsum et alios doctores latinos. quia iii Re. vi. ponit circa muros in inferiore magis habe-
templi tria in uno latere eius, et tria in alto, et primum distat a pavimento templi per vi. cu-
bitos, secundum per xii. et tertium per xviii. et hoc est in una parte templi et similiter in alia. Sed hoc
idem est irrationabile, quia sic impediret illuminationem templi per fenestras, et assistunt
parietibus picturis templi, qui describuntur intus deaurati cum pulchris celaturis.
Iste addit sibi ipsi ut videtur quantum ad latera que ponit circa templum scilicet xxx. in uno latere, et
xxx. in alto. Unde in sinistro latus prope deambulatorium distat a terra per vi. cubitos, et
secundum per alios vi. et quia deduxit in altitudine muri templi, ex quo sequitur quod tunc alti-
tudo fuit tercies vi. cubitos vel sexies xxx. quod idem est, et altitudo murorum templi
est c. lxxx. cubitorum. Quod ipse non dicit quia est tantum c. xx^ti cubitorum, sicut de templo salomonis
dicitur 2 Par. 3. cui assimilatur istud templum. Item quod dominus Hugo cardinalis dicit quod ista latera
sunt duo sedilia iuxta latera templi in terris, tamen posita sacerdotibus divinas laudes cantanti-
bus, et quia quodlibet latus dicitur esse iiii^or cubitorum, ista latitudo ponitur procedendo a parietibus
templi versus medium. Secundum autem dimensionem aliam scilicet procedendo secundum longitudinem parietum
templi, quodlibet latus sive sedile habet duos cubitos tantum, ex quo sequitur quod xx^ti latera implent
longitudinem anterioris partis templi ex una parte que est xl. cubitorum, et similiter xx^ti latera ex parte
opposita. x. autem latera implent similiter sanctum sanctorum ex una parte, et x. ex alia parte, cuius lon-
gitudo est xx. cubitorum. Ex uno latere quod remanet collocat contra partem ostii templi.
Licet autem hoc dictum habeat apparentiam prima facie, tamen non videtur posse stare. Primo quia sanctum
sanctorum intrabat solus pontifex semel in anno, ut patet in veteri et novo testamento, et non
sunt ponenda ibi sedilia sacerdotibus. Unde hoc esset frustra, quia non est dicendum. Item di-
mensio sedilium secundum quam homines sedent laterales iuxta longitudinem parietis non est minor sed ma-
ior quam illa dimensio que procedit a parte parietis versus medium chori vel templi;
ipse non ponit eam minorem dimidietate, ut patet ex dictis, et dicta sedilia reddit inutilia
et inepta ad sedendum, ut de facili patet ymaginari. Item addit sibi ipsi quod ponit
in anteriori parte templi xl. sedilia tota eius longitudine contra utrumque latere complentia, et tunc
ubi ponit unum ostium ad orientem in quolibet latere, et per unius tot apertura ostiorum non potest
aliquod sedile poni nec impediret transitum, maxime cum quodlibet sedile iuxta pariete templi
ascendat per vii. cubitos secundum ipsum. Item quia non solum impediret transitum sed esset totaliter obstructum,
ex eo quod quodlibet ostium sit ad minus latitudinis duorum cubitorum, et tollit unum sedile
in opposito latere, et unum in alto. Item quia non remanent nisi xxxviii. ad plus, et sic ea dicta sunt
xl. et non xl. Plura et alia inconveniencia ad eius dictum sequuntur, que propter prolixitatem ob-
mitto. Item quia dico cum hebreis quod ista latera sunt appendentia lateribus templi contiguis ad- 19
herencia. Item quia latera nominantur, sicut 3 Reg. 6. circa templum salomonis fuerunt appendentia secundum
hebreos prout plenius ibi dixi. Latera vero de quibus hic loquitur ponenda sunt in tribus lateribus
huius templi scilicet occidentali aquilonari et australi. In oriente vero non sunt ponenda
eo quod ex illa parte est ingressus templi. In latere vero occidentali quod est brevius ponuntur
vi. appendencia sive latera. In latere vero aquilonari quod est multo longius ponuntur xxx.
et similiter in australi quod est equalis longitudinis, et sic erunt omnia latera sive appendiciorum so-
lummodo lxvi. Modus autem ponendi talis est. In templo namque isto describitur intrinsecus pi-
lares prominentes contra parietes ad ipsos fortificandum, sicut sunt communiter in nobilibus et ardui
edificiis. Unde igitur in pariete occidentali ipsius templi ponuntur tres pilares, duo in eius
extremitatibus, et unus in medio eius. Sed in parte opposita orientali non est aliquis ingressus, et
isti pilares prominent contra parietem templi v. cubitis, et in prominentia pilariorum perforati
in tribus locis uno super alium, et in illis foraminibus figuntur trabes de pilario ad pilarium,
super que sternuntur ligna, que gallice dicuntur solives ex una parte, et ex alta parte sunt
infixe ipse soline in pariete claudente appendentia in parte exteriori, ad sternendum tria
tabulata unum super aliud. Ita quod summum tabulatum tertium est appendentis inferioribus,
et pavimentum medius, et summum est tectum medius, et pavimentum superioribus. Tectum vero
tectum est tantum superioribus. Unde hec tecta ponuntur plana et sunt hec tabulata sic disposita

q[uo]d p[ri]m[u]m distat a t[er]ra p[er] vj cubitos / et 2[m] a p[rim]o p[er] alios vj / et s[imi]l[ite]r 3[m] a 2[o] / 2[o] p[ate]t q[uia] ascendunt
m[ed]io[rum] muro templi p[er] xviij cubitos n[on] [com]putata spissitudine tabulato[rum] / q[uo]d po[n]a[n]t[ur] duo[rum]
cubito[rum] / 2[o] appendicia ascendunt usq[ue] ad vicesi[mu]m cubitu[m] i[n] altitudine parieti[s] templi / et ta[n]
ta est altitudo parietis claudentis appendicia [com]m[un]is / et q[uia] i[n]terior ma[n]sio templi usq[ue] ad
p[ri]m[u]m tabulatu[m] seu cenaculu[m] pone[n]da e[st] xxx cubito[rum] / sic i[n] templo Salomo[n]is 3 R[eg]u[m] 6 / ideo sup[er]
appendicia remanet paries templi lib[er] s[ine] obstaculo p[er] x cubitos ad recipiend[um] lu[men] p[er] fene
stras ad sufficiente[m] illu[m]i[n]a[tionem] i[n]terioris ma[n]sionis templi / Si n[on] ma[n]sio[n]es hic q[uae] po[n]u[n]tur alti[tudine] de xl
cubito[rum] sic dicu[n]t aliq[ui] / sic ad h[uc] e[ss]et q[ui]etior illu[m]i[n]atio / et q[ui]a m[ih]i vide[tur] q[uod] dispositio
deterior / q[uia] p[er] h[oc] s[er]va[tur] uniformitas triu[m] ma[n]sionu[m] ¶ Ecclesiasticis dicit[ur] q[uod] i[n] late[re] occide[n]tali
templi s[un]t p[ro]p[ri]o lat[er]a seu appendicia / duo q[uae] s[un]t e[x] t[er]ra disiuncta p[er] pilariu[m] mediu[m] / et
[ex]tensa usq[ue] ad pilarios i[n] [ex]tremitate [con]iu[n]ctos / et tu[n]c spaciu[m] totu[m] i[n]t[er] duos [ex]
tremos pilarios sit xx[ti] cubito[rum] 2[m] latitu[din]e[m] templi / scilicet q[uod] q[uo]d[li]b[et] appendicio[rum]
sit x cubito[rum] ab aq[ui]lone usq[ue] ad austru[m] [com]prehensa / cu[m] spissitudi[n]e pilari[i] medij et
sup[er] duo appendicia alia media / et sup[er] i[st]a duo sup[er]iora i[n] q[ui]bus s[imi]lia et s[imi]l[ite]r dice[ndum]
est de appendicijs i[n] late[re] aq[ui]lo[n]is [com]mu[n]ib[us] / Na[m] ibi po[n]u[n]t[ur] xj pilarii i[n] lo[n]gitudi[n]e
parietis aq[ui]lonaris / qui cu[m] muro claudente appe[n]dicia i[n] p[ar]te occide[n]tali facuint x ca
pedines / i[n] q[ui]bus po[n]u[n]tur x appendicia i[n]feriora et sup[er] i[st]a x media / et ite[rum] sup[er] i[st]a x
alia sup[er]iora sic dictu[m] est de appendicijs occide[n]tal[i]b[us] / licet at appendicium v[ero] templi
[...] / 2[m] p[ri]mu[m] / et mediu[m] a sup[er]iori n[on] de[beat] clauda[tur] [ex] vna p[ar]te pariete occide[n]ta
li claudente appendicia occide[n]talia / et [ex] alia p[ar]te clauda[tur] pariete aq[ui]lonari
claudente appendicia aq[ui]lonaria / 2[o] [com]putari poss[un]t cu[m] istis appendicijs 2[o] cu[m] illis / s[e]d
ne idem bis [com]putet[ur] hic tu[m] [com]puta[n]tur cu[m] aq[ui]lonarib[us] / et e[od]e[m] m[od]o dicend[um] de angularib[us] appe
[n]dicijs i[n] p[ar]te australi / q[ui]b[us] add[i]t[is] appendicijs angularib[us] i[n] clausione usq[ue] ad xx[m] cubitu[m]
parietis aq[ui]lonaris templi [com]clusione ut magis videbi[tur] sit C cubiti / 2[o] x appendicia
i[n] hac lo[n]gitu[din]e collocata occupa[n]t C cub[itos] / et p[ro]p[ter]ea q[uo]dl[i]b[et] eo[rum] est x cubito[rum] ab ori
ente i[n] occide[n]te[m] / cu[m] spissitudi[n]e pilario[rum] i[n]t[er] ipsa dimidij / et spissitu[dine]
parietis claude[n]tis [com]munis a p[ar]te occide[n]tali / i[n] xx at cubitis remane[n]tibus de aq[ui]lonari
lo[n]gitu[dine] templi pon[itur] coclea ad ascendendu[m] sursu[m] i[n] cenaculu[m] templi p[ri]mu[m] 2[m] et
s[imi]l[ite]r ad appendicia media 2 sup[er]iora / Na[m] ibi po[n]u[n]t[ur] ostia [ex] vna p[ar]te ad ingressu[m]
appendicio[rum] / et [ex] alia ad ingressu[m] cenaculo[rum] / p[ro]p[ter] q[uod] hec coclea ascend[it] usq[ue] ad su[m]
mitate[m] templi / ut p[ro]p[ter]ea sit i[n]gressus ad templu[m] tectu[m] q[uod] ab o[mn]ib[us] [com]positoribus po[n]itur
plu[m]beu[m] / Et at dictu[m] est appendicijs 2 cocleat i[n] aq[ui]lonari late[re] templi / eode[m] m[od]o i[n]tellig[endum]
est i[n] eius late[re] australi / et si dicat[ur] q[uod] vna coclea sufficit ad p[re]dicta / et p[ro]p[ter]ea
alia sup[er]flu[it] / dicend[um] est q[uod] no[n] / Na[m] hec duplicatio valet ad securitate[m] / ut si i[m]mineat
p[er]iculu[m] ignis vel aliud p[er] plura loca sit ascensus sursu[m] / p[ro]p[ter] q[uod] i[n] eccl[es]ijs s[un]t tales coclee
q[uae] i[n] ea[rum] frontib[us] [con]tingu[n]t p[ar]te ¶ Circa n[on] duo lat[er]a templi s[cilicet] aq[ui]lonare 2 austra
le ab o[mn]ib[us] [com]positoribus po[n]u[n]tur duo edificia a muris templi p[er] xx cub[itos] di
stancia / et q[uo]dl[i]b[et] duo[rum] edificio[rum] est longitudi[n]is C cubito[rum] 2 latitudi[n]is l cubi[torum]
de altitu[dine] v[ero] n[on] fit mentio i[n] textu / [pro]babile t[ame]n est q[uod] est lxxv cubito[rum] / ita q[uod]
q[uo]dl[i]b[et] triu[m] ma[n]sionu[m] q[uae] po[n]u[n]t[ur] ibi vna sup[er] alia[m] sit xxv cubito[rum] sic dictu[m] est
sup[er]i[us] de ma[n]sionibus porticuu[m] / Et q[uia] latitudo istoru[m] edificio[rum] po[n]it[ur] i[n] pendulo
mo[n]tis / n[on] due sup[er]iores ma[n]siones t[ame]n elevate s[un]t sup[er] t[er]ra[m] ad ostia n[on] descendu[n]t
[...] s[un]t i[n] cellarijs / p[ro]p[ter] q[uod] 2 ea[rum] ostia describu[n]t[ur] i[n] lat[er]ib[us] eo[rum] v[er]sus vulgi locu[m]
Reliq[ua] n[on] circa templu[m] 2 edificia ista dicenda dicta litera[m] [ex]ponendo ¶ Ad capiend[um]
n[on] facilius q[uod] dicta s[un]t 2 dicenda 2[o] ¶ [...] p[re]missis ad [pro]positu[m] l[itte]re i[n]vertam

·i· appendicij

Et latitudine[m] lateris [orbiculatim] quatuor cubitorum vndiq[ue] p[er] circuitu[m]

Cu[m] manifestu[m] sit p[er] p[re]dicta q[uod] hic acci[pitur] cubitus maius / et no[n] geometricus / p[ate]t
q[uod] si latitudo cuiusl[ibet] appendicij e[ss]et iiij[or] cubito[rum] t[antu]m / nulla poss[et] ibi e[ss]e q[ua]si [ha]bi
tacio / q[uod] n[on] est dicend[um] / cu[m] describat[ur] hic valde decens edificiu[m] / et io dicend[um]
q[uod] lo[quitur] hic de spacio [com]munis i[n]t[er] duos pilario[rum] / et parietem [com]munis clau
dente appendicia / i[n] q[uo] pon[itur] [...] muri[s] de i[n]tus cuiusl[ibet] pilari[i] usq[ue] ad pariete[m]
[com]munis claudente appendicia / cui[us] longitudo est iiij[or] cubito[rum] / et lati[tudo] [...]

cu spissitudine pilarum que poni debent cubitorum uel trium ad plus. Nam tales pilaria in aliis edificiis sic est in proposito sunt ... spissi de medietate uel circa qua latitudine ac-cipiendo latitudinem et ... ingressu ... parietem templi cum ... iste ingressus sit v cubitorum ut supra dictum est et murus ei ... spacium inter murum templi cum ad herent appendicia et murum ... claudentem ... sit xx cubitorum alia ... in ... appendiciorum ... x cubitorum ut supra dictum ... pilariorum et murorum

dividentium appendicia spissitudinem ... tali cum spacio ... situacio ...

i. templi et ... in parte orientali non sunt appendicia ... [illegible]

domus. Latera autem latus ad latus · bis triginta tria:

i. pilaria eminentia ... murum templi — spacium ... murum templi — i. disposita ... per circuitum parietis templi

et erant eminentia que ingrederentur per parietem domus

i. ut pilaria sustineant appendicia ...

in lateribus per circuitum · ut continerent · et non attingerent

parietem templi. ¶ Et platea erat in rotundum ascen-

dens sursum per cocleam · et in cenaculum templi defe-

rebat per gyrum. ¶ Ideo latius erat templum in superioribus:

nibus ... et sic appet in edificiis habentibus solaria ... latior ... prima ... parietes magis distant ... et sic tria ... est latior quam secunda

et sic de inferioribus ascendebatur ad superiora in medium. ¶ Et

Et vidi ... hec est pars x ... ad describendum ... appendiciis que ... dicens et vidi — i. in latere templi — i. appendicia ...

vidi in domo altitudinem per circuitum fundata latera ad

... distat tabulatum ... appendiciorum ... tabulatum ... tectum mediorum appendiciorum ... pavimentum superiorum ... distat a ... tabulatum ...

mensuram calami sex cubitorum spacio et latitudinem

... spissitudinem describit ... claudentes appendicia ... parte ... opposita ... claudunt muro templi

per parietem lateris forinsecus quinque cubitorum · et interior

i. templi — i. claudentem appendicia ... ut supra dictum est

domus in lateribus domus. ¶ Et inter gazophilacia latitudinem

Et inter gazo ... hec est pars ... in qua describit distancia inter murum templi et edificium aquilonare ... parte · et inter murum templi et edificium australe ... parte

quod est xx^ti cubitorum hinc et xx^ti cubitorum inde. Hec autem edificia vocantur hic gazophilatia pro pleniori compositione cum sequentibus, ubi primo agitur de istis duobus edificiis. Hic autem non agitur de eis nisi ratione distancie a templo.

lateris ipso quo hic accipitur appendicium pro predicto ubi ad atria sive [illegible] lateris [illegible] appendicium

i. pro duobus lateribus, sicut ei supra dictum est, circuitus non fit, dicit totale ambitum [illegible] edificiorum [illegible] in quo modo [illegible]

viginti cubitorum in circuitu domus undique. Et ostium lateris

Et ostium la. 2. Hec est 6^a pars in qua agitur de loco orationis in quo ex oppositis orabant illi qui templum ingredi non debebant. Et ideo cum dicitur et ostium lateris ad orationem non potest intelligi quod istud ostium sit in muro templi, ut aliqui exponunt, quia sic non posset ingredi locum orationis nisi prius ingredientes templum, 2° sequitur [illegible] quod non ingrederentur templum et ingredientes, ut patet ex dictis.

et est sensus quod hoc ostium erat [illegible] loco orationis [illegible] appendicia [illegible] orationis locus

ad orationem. Ostium unum ad viam aquilonis. et ostium

A bangulo cum orientali ipsius templi protenditur unus murus usque ad angulum orientalem edificiorum aquilonarium, in quo ponitur istud ostium. Et eodem modo ex alia parte templi usque ad australe edificium. Ideo sequitur

i. a parte austri

et hec latitudo intelligitur [illegible]

unum ad viam australem. Et latitudinem loci orationis quinque

i. circa tres partes templi

et cum edificia ista ei loci circuitu totum templum et cum edificia parte orientali excepta

cubitorum in circuitu. Et edificium quod erat separatum. ver

Et edificium. Hec est pars 7^a. Pro ista expositores latini quidam exponunt de quodam edificio quod dicunt esse situatum in occidentali parte templi, et locum vulgi. Hebrei non ponunt hic edificium, ut dictum est supra, et modo ut videtur via [illegible] non dicitur de quo deservirat, cum de aliis edificiis hic dicatur. Ideo quod [illegible] ipsius exponam textum de templo et aliquibus sibi adiunctis, et describitur hic latitudo templi cum suis appendiciis et loco orationis in loco occidentali cum dicitur: et edificium quod erat separatum. 2° quod dicit vera sunt, per edificium hic intelligitur illa quod sunt templo adiuncta, et per separatum ipsum templum ratione supradicta cap^o xl. Et hoc patet per litteram hebraicam que sic habet: et edificium quod erat coram hagnisra versus mare, et dicit quod hagnisra significat edificium nobile valde. Ideo quod dicit quod intelligitur de templo, et potest etiam dici separatum propter eius eminenciam respectu aliorum edificiorum, et ideo sit de hoc in translatione: et edificium quod erat separatum, i. adiunctum ipsi templo. Vocatur enim hebrea sunt i. decretalia sunt tamen [illegible] ideo quod in transferendo positum fuit nobis ca^m pro ablativo, vel forte scriptum fuit hic scriptoris vicio

i. ad occidentem

mare mediterraneum claudit iudeam ab occidente. Iuxta hoc sibi [illegible] situs huius templi ut patet ex [illegible] capitulo xl.

similiter ad viam respicientem ad mare. latitudinis septuaginta

i. spatium [illegible] pro [illegible]

et [illegible] quinque cubiti de loco orationis supradicti

quinta cubitorum. paries autem edificii quinque cubitorum latitudinis per circuitum.

Unus dicitur iste pro intelligere latitudo templi cum parietibus xx^ti cubitorum, duo parietes xii cubitorum, ut patet ex supradictis in textu, prominencia pilariorum ultra parietes hinc et inde x. cubitorum, latitudo appendiciorum hinc et inde viii. cubitorum, paries claudens appendicia hinc et inde x. cubitorum, et latitudo loci orationis similiter x. cub. ut patet ex dictis in textu isto non [illegible] unum sunt [illegible] faciunt lxx.

et longitudo eius nonaginta cubitorum. Et mensus est

quia sicut supra dictum est, a muro occidentali appendiciorum procedendo versus orientem usque ad locum [illegible] ubi terminantur appendicia sunt centum cubiti. de quibus [illegible] sunt hinc x. scilicet appendiciorum angularium claustrorum [illegible] in ea parte occidentali et alia parte aquilonari, ideo quod illud spatium potest computari pro utraque parte ut supra dictum est. Hic autem computatur in parte occidentali et ideo residuum est a parte aquilonari, aliter idem bis computaretur. Et idem dicendum de angularibus appendiciis in parte australi

i. templi lat. — et quod est ipsum separatum ab atrio quod oppositum ...

i. templum quod dicitur separatum et edificio appendiciorum

Domus longitudinem centum cubitorum. et quod separatum erat edificium.

i. edificij appendiciorum. Tot enim sunt cubiti a dorso templi usque ad ... appendicia usque oriente usque adeo ... Sed hec tota longitudo templi ... cubiti ... oriente ... appendicia

Et parietes eius. longitudinis centum cubitorum. Latitudo

Latitudo autem. Hec est pars viij. in qua describitur quedam platea que erat inter templum et atrium interius. Et ideo in textu sciendum quod platea dicitur a platos quod est latum vel latitudo. Ideo quod latitudo ponitur pro platea alia et e contrario. Et est in hebreo. Et ad hoc magister Ra. dicit hebraica quod ponitur hic est equivoca ad latitudinem et plateam. Et hic ponitur pro platea. Et sic latitudo cum dicitur latitudo autem

et quod ista domus scilicet et eius et quod est, i. eius — i. tot atrium interius quod est in orientali parte domus templi — per quod separatur templum ut supra dictum est

Et ante faciem domus. et eius quod erat separatum contra orientem.

s. longitudo et longitudinem atrij interioris contra parietes ... centum cubitorum. Et sic latitudo platee accipitur ab aquilone in austrum. Spacium autem eius ab oriente in occidente s. inter atrium interius et templum x. cubitorum ut magister ... Et isti x. cubiti a fine pilariorum orientalium templi usque ad murum occidentalem atrij interioris accipiuntur

centum cubitorum. Et mensus est longitudinem edificij

Et mensus est. Hec est pars ix. in qua describitur mensura templi tota in longitudinem prout ... appendicijs. sicut supra posita est ... cum appendicijs. Dicitur igitur Et mensus solaria pilariorum prominentia

Contra faciem eius quod erat separatum ad dorsum. hecthecas

k. chibetim — hebreo

Ad litteram sciendum quod Ieronimus dicit quod expositores latini dicunt quod hecthece sunt solaria. Sed hic sine non habet ... greca vel latina. Ideo quod videtur superius sicut dicta et magister dicit hebraica hic posita sunt pilarios qui inserviunt parietibus magnorum edificiorum ad ipsos fortificandum. ut dicit Ra. Sa. in glo. super locum istum. cui quidam addit videtur esse credendum. quia fuit peritissimus in hebreo. dicit ergo propheta Et mensus est longitudinem edificij contra faciem eius quod erat separatum ad dorsum. i. separatum edificium i. templum ut dictum est supra. Ideo facie eius pars prima. et per dorsum ultima est. Ideo quod angelus mensuravit longitudinem templi a principio usque ad finem. Et ne aliquis credit quod pilarios orientales et occidentales non includunt in hac longitudine. Eo quod prominet ultra muros claudentes ab oriente et occidente. Ideo innuit hic dicens hectecas ex utraque parte. i. pilarios prominentes ex parte orientis et ex parte occidentis simul includendo. Verum autem dicit hecthecas. ... dicitur solarium. Et papias hectecas rome appellat solaria decenaculorum parietibus eminentia sive menia. Ideo quod ea per mutis ... ista autem verba ... in glo. iudicium sit exc.

i. cum sit eorum quod dicitur templum interius

Ex utraque parte centum cubitorum. et templum interius.

Hic autem ... sic colligitur prominentia pilariorum a parte orientis v. cubi. porticus enim non tamen ascendit in altum quantum ipsum templum. Ideo quod paries ... ab hebreis ponitur minoris spissitudinis uno cubito quam paries templi. Latitudo vero porticus xi. cubi. ut habetur supra. Et in fine xl. ca. Paries orientalis templi vi. cubi. ut patet supra ... Longitudo templi quantum ad partem que dicitur sanctum vel sancta xl. cubi. ut patet ibidem. Paries dividens inter sanctum et sanctum sanctorum duorum cubi. Paries enim iste ascendit in altum per xx. cubi. tamen non portat aliquod pondus. Ideo quod minoris spissitudinis est pondus. longitudo sancti sanctorum xx. cubi. ut patet supra ... Paries occidentalis templi vi. cubi. Prominentia pilariorum ultra parietes v. cubi. qui simul iuncti faciunt C. cubitos

Et templum interius. Hec est pars x. in qua supplet aliquid superius dimissum. Ra. supra non fecerat mentionem de hecteris sive pilarijs qui tamen sunt in aliquibus alijs edificijs a templo. Ideo dicit et templum. ibi est punctus. Ideo quod per templum hic significatur pars anterior templi que est alibi notatum templum optimus

i. porticus atriorum ... angularia per plenum — quod dicit ... dictum est de quo hec terra sicut limina et fenestras obliquas ... hecteras sive pilarios edificia ita fortificant

Et vestibula atrij. Limina et fenestras obliquas.

Ibi hec(?) dicit hys tribus s. templo interiori et exteriori et portarum atriorum in quibus erant pilari; sic limina et fenestre oblique, et ad eum similiter rethorum(?) in littera ista per tres partes i. propria exteriora dicta dispositi sunt pilari; sic limina et fenestre

sulcie(?) proti každeho prahu(?)

Et edes in circuitu per tres partes. contra uniuscuiusque limen.

contra uniuscuiusque limen. Hec est pars xi in qua describitur ornatus pictuum templi a parte interiori. Circa quod sciendum, quod parietes templi Salomonis fuit intus operti lignis, ut habetur 2 Paral. ... addit ut celature et picture auree eo melius fierent et conservarentur in ligno quam in lapide; et ideo dicitur hic de isto templo ligno in volumine sua ... vna(?) videtur in pluribus defectiua dicit ... contra uniuscuiusque limen; ly uniuscuiusque non est de textu, quia non est in hebreo. Similiter quod sequitur stratumque ligno; ly que non est de textu; hec est enim littera hebraica contra limen s. templi, asser ligni i. asseres lignei cooperientes undique interius parietes templi usque sursum, quod comprimitur uberius magis per partes cum dicitur Terra autem

a podlaha dřeviemo okrylkem wokol — i. a terra usque ad fenestras erat talis coopertura lignea, et talis

stratumque ligno per girum in circuitu. Terra autem usque ad fe-

i ... loquendi ... vel ... ... et intelligendo ... — in hebreo sic est et fenestre operte, s. assibus ligneis q. d. non solum parietes usque ad fenestras erant operti assibus ligneis, sed etiam a tecto picture ... fenestre sic erant operte in circuitu fenestrarum et ostia ... erant ...

nestras. et fenestre clause super ostia. et usque ad domum

et picture in superiori parte, ut sic uniformitas ostiorum et parietum usque ad domum interiore

i. in isto sanctorum(?) erat talis ornatus — i. in alia parte que dicitur ... s. ante et retro et a dextris et a sinistris plus exterius

interiorem. et forinsecus per omnem parietem in circuitu. in-

Et hic dicunt aliqui expositores latini, quod iste ornatus cherubim et palmarum non solum erat in templo a parte interiori sed etiam exteriori. Sed non est verisimile quod talis ornatus sit exterius ad ventum et pluuiam, nec habetur adhuc ... de tabernaculo Moysi, in quo exterius fuit opertum de pellibus arietum et sagis ciliciinis, intus autem fuit ornatum cortinis diversorum colorum et tabulis deauratis; similiter templum Salomonis habuit talem ornatum intus tantum, et ideo sic dicunt hebrei et melius ut videtur intrinsecus et forinsecus intelligitur de isto sanctorum, et de alia parte que dicitur sancta, sicut dictum est ante immediate

— i. artificialiter facta

talis ornatus in utraque parte templi que dicitur templum optimus sicut i. ... — i. ... proportionabiliter factus est sancto sanctorum

a wytesana

trinsecus et forinsecus ad mensuram. et fabrefacta che-

duasque facies habebat cherub; in visione non que describitur in principio huius libri cherubin dicuntur habere iiii-or facies et ita patet usque ibi de terra usque ad superiorem partem

rubim et palme. et palma inter cherub et cherub. duas

que facies habebat cherub. faciem hominis iuxta palmam una

ex parte hac. et faciem leonis iuxta palmam ex alia parte.

wyrzezanu(?)

expressam per omnem domum in circuitu. de terra usque ad su-

wyryte

periora porte cherubim. et palme celate erant in pariete templi.

Et hic dicunt aliqui expositores nostri, quod talis ornatus non solum erat in mansione inferiori primus templi, sed etiam in media et superiori. Sed hoc non videtur esse verum, quia talis ornatus est pro reverentia cultus diuini ad quem deputabatur ... inferior mansio, media vero et superior ad reponendum cortinas et alia utensilia et iocalia ad templum pertinentia. Et ideo cum dicitur de terra usque ad superiorem partem, subintelligitur est in inferiori mansione ... ut exponunt hebrei

In hebreo habetur postis i. postes accipiendo singulare pro plurali sicut frequenter fit in descriptione huius edificii; et sic fuit in templo Salomonis sicut dicitur 3 Reg. 6. Fecit in introitu templi postes de lignis olivarum quadrangulatos

Limen quadrangulum. et facies sanctuarii. aspectus contra

Et facies sanctuarii. Hec est xii pars in qua breviter describitur una visio prophete, et xiii habet. translatio nostra videtur esse corrupta cum dicitur Et facies sanctuarii aspectus altaris lignei. Nam littera hebraica talis est: Et facies sanctuarii visio sicut visio, et est sensus, quod propheta vidit in sanctuario visionem similem illi, quam viderat super flumen Chobar, que describitur in principio huius libri, et hec tamen [illegible]. Et sequitur immediate sic incipit altare ligneum trium cubitorum
ubi describitur mensa propositionis de qua dicitur: Et locutus est

aspectum altaris lignei. trium cubitorum altitudo eius et longitudo eius duorum cubitorum. et anguli eius (vel angeli; scilicet angelus) et longitudo eius. et parietes eius lignei. Et locutus est ad me. Hec est mensa coram domino. Et duo ostia erant

Et hic translatio nostra sic exponi: et facies aspectus sanctuarii contra aspectum altaris scilicet in templi et in expositores latinos, quod altare describitur situatum ante parietem sancti sanctorum ut patet in Exodo. et 3 Regum [illegible] compossito mutuo se respiciunt lignei contrarium videtur. Nam Exodo 30 capitulo et in pluribus aliis locis vocatur altare aureum, dicitur quod mensa propositionis de qua loquitur hic scriptura 2m hebreos et altare in templi de quo loquitur hic 2m latinos utrumque dicitur in Exodo ligneum intus et aureum exterius, sed de auro hic tacetur. Nam alibi satis exprimitur. Et duo ostia erant. Hec est pars xiii in qua describitur forma ostiorum templi cum dicitur Et duo ostia erant in templo interiori, non sic intelligendo quod in quolibet erant due aperture, sed una tantum, et per quod unum ostium tantum, tamen quodlibet habebat duas portiones, ideo subditur Et in duobus ostiis (scilicet principalibus; scilicet templi)

in templo et in sanctuario. Et in duobus ostiis ex utraque
(scilicet templi quorum una dextra alia sinistra) sic adinvicem copulata quod unum potest claudi et aperiri sine alio, sicut apparet in ostiis que dicuntur fracta et sicut in fenestris

parte bina erant ostiola. que se invicem plicabantur.

Bina enim ostia erant ex utraque parte ostiorum. Et celata (a wyryti)

Hic exponitur duplex modus, quod in quolibet ostio principali sunt due valve que clauduntur in medio aperture, et quelibet valva sit fracta dicto modo. Alio modo quod una valva claudat totam aperturam, sed una claudit a parte intus [illegible], ita quod quando clause sunt valve appareat paries uniformis intus et exterius et quasi continuus, quod similis pictura dicitur in ostiis sicut in parietibus dicitur Et celata et cetera.
Tamen iste valve intelligende sunt fracte sicut dictum est

erant in ipsis ostiis templi cherubin. et sculptura palmarum (a wyryte).

sicut in parietibus expressa (que) erant. Quam ob rem erant et grossiora (i. porticus)

ligna in vestibulis fronte forinsecus. Super que fenestre

Et exponunt aliqui dicentes quod in fronte porticus erant celature maiores et magis prominentes quam in templo, ad quod requirebatur maior grossicies lignorum, sed hic

ut videtur esse vni / quia sicut dictum est supra talis ornatus non erat in templo eius / et multo
minus in fronte porticus eius. Sequitur et dicitur Erant grossiora ligna in vestibuli fronte
forinsecus / et dato quod essent ibi / non tamen est aliquid modo visibile quod essent magis preminen-
tes / et per consequens magis nobiles quam in templo / propter quod translatio nostra videtur hic corrupta
In textu non habetur quadrare et ideo littera sequens non continuatur bene precedenti secundum rectam litteram
sed incipit alia sua / tunc est talis littera in textu / et spissitudo lignorum super faciem porticus
eius foris / et fenestre oblique et palme hinc et inde in humerulis porticus et lateribus
domus et trabibus / dicendum igitur quod hec pars xiiij in qua post descriptionem ornatus
templi quantum ad sancta et sancta sanctorum describit ornatus quantum ad templi porticum
similiter et tamen vnum descriptum hinc et edificium tunc dicitur et spissitudo lignorum i. grossitudo super
faciem porticus eius ad retinendum edificium forinsecus eo quod in superiori parte / sicut etiam
solet fieri in edificiorum frontibus et similiter decorari et fenestre oblique
sicut in porticu ad quas alias et porticus et lateribus
in templo et palme sculpte hinc domus
et etiam in ipsa porticu quaerere tamen in hoc etc.

oblique et similitudo palmarum hinc atque inde in humerulis vestibuli
dicuntur. Et hinc humeruli muri claudentes porticum continentes partes ostij / et vocantur
humeruli / quia sunt breviores quam alij scilicet v. cubitorum ut dictum est supra in fine xl. capituli
lata non dicuntur muri claudentes porticum ab oriente in occidentem quia sunt xj. cubitorum
in latitudine porticus / sicut dictum est in fine xl. capituli. Dicuntur etiam lata domus
quia continuantur muris claudentibus longitudinem templi et in trabibus scilicet in interioribus
sunt similiter palme celate adornata.
i. porticus

stibuli. secundum latera domus. latitudineque parietum
licet autem littera nostra discrepet ab hebraica / sicut tamen exponitur secundum eam sicut
quadrare quod scilicet sumitur licet non exprimatur / et ideo ita est fortificatio edificij / et
est similis modus loquendi .iiij. Regum .x. cum percussit Iebuzeum sicut textus sicut in grammatica
sic / licet ibi non exprimatur / sicut plenius fuit declaratum ibidem. Erant grossiora
ligna id est extra dicta domus quod fenestre oblique quia sunt in altiori situ quam
ligna / et similiter de vestibulo i. porticus hec littera exponitur sicut prius et similiter sequens
secundum lata domus id est quod dicitur parietes porticus continuati parietibus templi late-
ralibus sunt similiter ornati.

Ca. xlii. Et eduxit me. Post descriptionem templi quantum ad tres partes eius scilicet porticum sancta et
sancta sanctorum / et quantum ad appendicia sibi adiuncta hic consequenter describuntur duo edificia
a muris templi per xx. cubitorum distantia vnum in parte aquilonari / alterum in australi
et dividitur in duas quia primo describitur hic duplex edificium / secundo septura diversitatis ad muros
exteriores totius edificij describendum ibi cumque complesset. Prima in tres quia primo descri-
bitur edificium aquilonare / secundo australe ibi et erant / tertio usus utriusque ibi et dixit
ad me. Circa primum primo describitur situs cum dicitur et eduxit me
sicut dictum est supra

Ca. xlii. Et eduxit me in atrium exterius per viam ducentem ad aquilonem
et patet quod continuatur templum et edificium aquilonare et australe sunt in atrio exteriori
legi quando prius dictum est quod propheta sit eductus de templo ad atrium exterius dicendum quod sicut
quod circa calles muris est cimiterium / et similiter totum spatium ecclesie est cimiterium et
et tamen aliquis dicit communiter decantare cimiterium et ecclesia / ita similiter in proposito et induxit me et

lonem. Et induxit me in gazophilacium quod erat contra
edificium cum aquilonare et in totalitate sua habebat c. cubitorum in longitudine ab oriente in
occidentem / et secundum hoc dicitur gazophilacium / et tamen divisum per parietes in interiores quo
tamen super totius edificij continentes. Et secundum hoc in plurali dicitur gazophilacia in plurali
propter plures divisiones / et quodlibet gazophilacium est longitudinis l. cubitorum secundum
latitudinem totius edificij quod erat secundum edificium separatum i. contra templum

i. gazā templi — i. appendiciorum edificatorum — latus et aquilonare templi edificiorum respicientiorum ad aquilonem sed de latere australe aquilonaris edificii

spatium edificium · et contra edem vergentem ad aquilonem
tum enim protenditur longitudo totalis edificii — q. d. quamvis latus australe huius edificii sit contra templum tum aliquid sit

in faciem longitudinis centum cubitos ostium aquilonis · et
in eius late aquilonari tum in hoc posuit ostium in obliquo et posuit in summa per plura ibi sunt ostia plura ut comprehenditur infra
includendo non solum spatium inter parietes sed etiam parietes et pilarios

latitudinis quinquaginta cubitos contra viginti cubitos
prominentes tum enim edificium non est sub pilariis ita inter predicti dimidie in portibus atriorum sed sunt edificia multo maiora quam xx. cubi. atrii interioris

atrii interioris · et contra pavimentum stratum lapide atrii exterioris
i. una pars istorum l. cubi. est sita ex opposito xxti cubi. atrii ceteris et altera pars contra pavimentum aquilonare atrii exterioris et patet quod prima pars que est contra atrium interius est xxti cubitorum et illa xxti cubi. unius correspondent xx. cubi. alterius et reliqua pars est xxx. cubi. ¶ Sed et etiam quod in istis xxti cubi. atrii interioris includitur spissitudo muri claudentis atrium interius a parte aquilonis que spissitudo est vi. cubi. ubi erat porticus iuncta porticui triplici secundum hebreos hoc est littera exedra contra ~~exedr~~ exedra in triplici est autem exedra idem quod camera vel gazophylacium. Quia sicut divisiones edificii aquilonaris dicuntur gazophylacia ita et exedre. Est igitur sensus exedra contra exedra i. divisiones edificii ~~australis~~ aquilonaris et divisiones edificii australis que per omnia sunt similes mutuo correspondent et ex opposito situantur templo tamen in medio
dicitur autem edificium aquilonare et australe triplicia eo quod sunt in tres mansiones una super aliam — Hic secundo describit exedra via que est inter ista gazo

ubi erant porticus iuncta porticui triplici · et ante gazophy
philacia per xx. cubi. et inter atrium interius protensa ad oppositam partem usque ad xx. cubi. edificii australis cum dicitur et ante gazophylacia
i. una decem cubi. latitudinis et hec via ex parte alia est platea c. cubi. longitudinis

lacia deambulatio decem cubitorum latitudinis · et ad interiora
i. ad usum templi — i. gazophylaciorum ad aquilonarium et supple respicientia

respiciens vie cubiti unius · et ostia eorum ad aquilonem
Hic et hic · de sancto victore et hugone cardinale ibi ponitur via quedam latitudinis unius cubi. per quam sacerdotes vadunt ad templum sed hic non videtur verum et in ipsis est duo quod via sit longitudinis xxx. cubi. ad minus talis autem via deserviens tot scilicet sacerdotum debet esse sit lata quod duo chorus ad minus sibimet obviantes possunt transire vel unus iuxta alium hoc autem est impossibile in unius cubiti latitudine. ita hic accipitur quemadmodum ut patet ex predictis in unius latitudinis non potest transire unus grossus homo nec eius unus satis tenuis protenta vie longitudine. ideo dicendum quod via unius cubiti dicitur hic quedam in troitus strictus de atrio interiori ad via x. cubi. de cum et ipsos et in porticus templi atque quam transit ista x. cub. via et per tale modum oblato sacrificio in altare holocaustorum quod est in atrio interiori predicti sacerdotes ad summa dicti sunt in templo per oblationem incensi dicitur autem dictus introitus ita strictus ut ea que in templo nunquam patent omnibus in atrio interiori per quod eius potius sensum sacerdotis est claudendus. ¶ Sed et etiam quod iste introitus ex opposito templi est unius cubiti sed ex opposito atrii interioris est maioris latitudinis sicut videmus in fenestris terrarum que vocantur gallice archieres quod ex opposito exteriori habent latitudinem unius palmi et ex opposito interiori duorum vel trium pedum. Et sic patet quod via x. cubitorum procedendo de gazophylaciis aquilonaribus versus templum recte venit ad introitum unius cubiti

et consimo procedendo ex opposita parte, scilicet de gazophilaciis australibus ad templum vel
Et ostia eorum ad aquilonem. Hec est pars tercia ubi agitur de situ ostiorum, et de altitudine gazophilaciorum cum dicitur Et ostium eorum etc. dicunt autem doctores latini quod ex opposita alia istorum gazophilaciorum sunt eciam ostia versus templum que est in australi parte et ita aquilonarium gazophilaciorum, sunt ostia versus templum. Sed hoc non videtur verum, tum quia scriptura de hiis nulla facit mencionem, tum quia ibi versus templum non possent esse sic convenient ostia. Item per illa ostia esset ingressus ad locum ordinis et inquietarentur a transeuntibus per ostia ita cum locus debeat esse quietus, propter quod sic dicit scriptura in parte aquilonari tantum sunt ostia ponenda, quod autem sint ibi ostia scriptura non habetur ex scriptura, sed habetur quod sint plura quod hic dicitur ostia Et sunt hec de duo, quia quando plurale positum signat numerum binarium, et tamen hoc totum edificium aquilonare dividitur in duas porciones ex utraque, et quelibet porcio est l cubitorum longitudinis et l cubitorum latitudinis, quod habent tamen spissitudine parietum

mansionibus

sicut [illegible] tamen [illegible] et est [illegible] quia [illegible] spissitudo [illegible] dicitur grossities [illegible]

Ubi erant gazophilacia in superioribus humiliora. quia sub

i. superiores mansiones gazophilaciorum quod dicitur [illegible] porticus, quia per eas est ingressus ad superiores sicut per porticum est ingressus ad domum

scilicet medias et superiores mansiones [illegible] et mediis edificiis aquilonaris tristega [illegible]

portabant porticus que ex illis eminebant de inferioribus

i. habentes tres mansiones unam super aliam [illegible] i. loca trigamenta [illegible] tristega [illegible] trium [illegible] tectorum [illegible]

et de mediis edificiis. Tristega enim erant. et non habebant

sustentantes

i. gazophilaciorum

superiores mansiones

atriis exterioris

columpnas sicut erant columpne atriorum. propterea eminebant

Sicut enim dictum est supra xl capitulo in atrio exteriori in parte orientali sunt xxx gazophilacia et in atrio interiori sunt gazophilacia sacerdotum et levitarum ebdomadariorum, et in illis sunt columpne sustentantes, in istis autem gazophilaciis que sunt maioris altitudinis et ponderis non ponuntur tales columpne sustentantes, sed murus spissus et fortis cum bonis pilariis respectu murus est spissior in inferioribus mansionibus quam in mediis, et in mediis quam in superioribus. Similiter magnitudo et maioris ponderis supportari, et propter hoc dicitur supra quod gazophilacia sunt in superioribus humiliora i. strictiora, quia murus mediarum mansionum est minus spissus, quia contrahitur ex parte exteriori, et per hoc est strictior quam inferior mansio, et eodem modo dico est de superiori respectu medie

quia murus inferiorum mansionum est ita fortis quod mansiones superiores possunt tamen elevari

et mediis

a superficie terre

de inferioribus et de mediis a terra cubitos quinquaginta.

i. murus claudens ex parte orientis, et dicitur [illegible] a circuitu et ambulatorio [illegible] [illegible] ex parte orientis [illegible] gazophilacia aquilonaria [illegible] ex parte occidentis [illegible] gazophilacia [illegible]

et eorum

Et peribolus exterior secundum gazophilacia que erant in via atrii exterioris

Hec est pars quarta in qua describitur murus claudens edificium aquilonare ab orientali parte [illegible] gazophilacia [illegible] edificio aquilonari [illegible] dicitur Et peribolus [illegible] gazophilacia [illegible] longitudinem [illegible] gazophilaciorum que [illegible] totius edificii aquilonaris [illegible] via sacerdotum [illegible] atrii exterioris sicut dictum est supra

i. [illegible] peribolus l cubitorum [illegible] longitudo [illegible]

ante gazophilacia. longitudo eius quinquaginta cubitorum.

Templum et ista gazophilacia sunt in atrio exteriori, et per hoc ista via ante gazophilacia i. ex parte orientali que est anterior respectu istorum gazophilaciorum, sicut et totius edificii pars orientalis dicitur anterior, et pars occidentalis posterior ut dictum supra xl capitulo

quia longitudo erat gazophilaciorum atrii exterioris quinquaginta

in edificiis aquilonaris quinquaginta cubitorum, quia tanta est latitudo totius edificii aquilonaris sicut quanta est longitudo istorum gazophilaciorum, eo quod eorum ostia sunt in latere aquilonari totius edificii ut dictum est supra, dicuntur autem ista gazophilacia atrii exterioris eo quod sunt in ipso sita ut dictum est

ista est platea que supra xlii. capitulo dicitur latitudo [illegible] ubi dicit fuit [illegible] ideo quia per illa est via [illegible] de templo ad ista gazophilacia [illegible]

et longitudo ante faciem templi centum cubitorum. et erat subter

gazophilacia hec introitus ab oriente ingredientium in ea

[illegible] ostia sunt in [illegible] mansionibus in parte aquilonari ubi terra est demissior [illegible] pendulum montis. ab oriente ingredientium in ea licet et venientes de templo ad gazophilacia veniant [illegible] contra aquilonem usque ad angulum edificii aquilonaris [illegible] muro orientali et aquilonari [illegible] quo angulo ad ostia gazophilaciorum est processus ab oriente in occidente ut in figura patet et de facili [illegible] ymaginari. et [illegible] non [illegible] ab oriente venientium ad ea. [illegible] ab oriente ingredientium in ea de atrio exteriori

[illegible] modus loquendi est [illegible] apud nos [illegible] — i. in spissitudine muri — scilicet in atrio quod dicitur atrium [illegible] [illegible] ubi offerebant sacrificia

de exteriori atrio. in latitudine periboli atrii quod erat

in latitudine periboli — Post descriptionem edificii aquilonaris hic incipit describere edificium australe quod est prima aquilonari parte et quia descriptionem [illegible] in via veniendi et redeundi gazophilacia in edificio aquilonari [illegible] ideo describendo gazophilacia australia [illegible] incipit a via veniendi de atrio interiori ad ipsa que est eadem cum via veniendi de templo ad ipsa. eo quod hec via continetur [illegible] parte inter templum et atrium interius [illegible] et [illegible] respectu templi [illegible] — i. templi [illegible] est usque oriente [illegible] periboli atrii est ostium [illegible] ad [illegible] ad gazophilacia australia et [illegible]

contra viam orientalem in parte edificii separati. et erant

[illegible] — scilicet australia sicut de [illegible] de aquilonaribus [illegible] altera — veniendi ad gazophilacia — i. cum muro orientale [illegible] — [illegible] ostium [illegible] via [illegible]

ante edificium gazophilacia. et via ante faciem eorum

via [illegible] sic [illegible] quod [illegible] patet terra usque ibi et ostia eorum

iuxta similitudinem gazophilaciorum que erant in via aquilonis

secundum longitudinem eorum sic et latitudo eorum. et omnis introitus

scilicet gazophilaciorum australium sicut ostia gazophilaciorum et [illegible] secundum est aquilonarium [illegible] quod [illegible] supra [illegible] et quod [illegible]

eorum et similitudines. et ostia eorum secundum ostia gazo

scilicet ostia [illegible] ad ostia gazophilaciorum australium — i. ad australem [illegible] quod debet

philaciorum que erant in via respicientis ad nothum. Ostium

[illegible] ad aquilonem quia loquitur de similitudine gazophilaciorum australium ad aquilonaria [illegible] quod hec similitudo est mutua et ad hoc [illegible] loqui [illegible] de ostiis gazophilaciorum aquilonarium ac si diceret [illegible] australia sicut [illegible] aquilonaribus. Erant in via respicientis ad nothum — i. sicut ostia gazophilaciorum aquilonarium respiciunt ad aquilonem sic ostia gazophilaciorum australium respiciunt ad austrum [illegible] quod supra dictum est quod in spissitudine muri occidentalis est introitus [illegible]

— i. cum porticu templi quod dicitur edificium separatum

in capite vie. que via erat ante vestibulum separatum

via unius cubiti et non est supra in textu [illegible] quod ibi fuit ostium [illegible] Et ostium in capite vie dicitur ad caput vie locus unde est processus ad [illegible] loca sicut dicitur Ezechielis 21. Stetit rex babilonis in capite duarum viarum [illegible] qui est inter ostium [illegible] et porticum templi incipit [illegible] gazophilacia australia [illegible] parte et [illegible] aquilonaria [illegible] caput vie que via erat ante vestibulum separatum — i. cum porticu templi quod dicitur edificium separatum [illegible] ante clausuram organizationis et [illegible] in eadem [illegible]

modum. Ad angustie viii sciendum quod sicut supra dictum est ab atrio interiori est ascensus per xv
gradus, sicut in templo Salomonis, in quibus stabant cantores tempore Salomonis, propter quod et
xv psalmi vocantur cantica graduum. Ad cuius similitudinem ponuntur gradus in hoc officio
Domini in civitate non habent. Post gradum est ostium latitudinis cubiti unius pedum, et vocatur clau
sura organizationis, quia claudit inter gradus, ubi est organizatio cantorum, et via
que est inter ... et templi porticum, propter quod ista eadem via est ante templi porticum
ex opposita parte, et ante clausuram organizationis ex altera. Dicitur quia hec clau
sura organizationis est a parte orientali huius vie, ideo subditur: per viam orientalem
angelus hic ...

per viam orientalem ingredientibus. Et dixit ad me
Et dixit. Hic describit gazophilacia aquilonaria et australia, hic ... de
scribitur ... corporum ... dicitur Et dixit ad me
scripta

Gazophilacia aquilonis et gazophilacia austri que sunt
i. continens parte templi sita — i. sanctis vasis deputata — ~~... qui appropinquant ad dominum ... sanctorum ...~~

ante edificium separatum. Hec sunt gazophilacia sancta in quibus
ad ... strenue

vescuntur sacerdotes qui appropinquant ad dominum in sancta sanctorum
scilicet gazophilacia dicta — scilicet sacerdotes — i. ea que sunt ... ad ministerium in sancta sanctorum — i. partes ... oblationibus que cedebant in ... in lege comedi debent in loco sancto

Ibi ponent sancta sanctorum et oblationem pro peccato et pro delicto. Locus
gazophilacia dicta

enim sanctus est. Cum autem ingressi fuerint sacerdotes, non egredientur
i. ... gazophilacia — eis — ... in quibus ministrant ...

de sanctis in atrium exterius. Et ibi reponent vestimenta sua
Atrium exterius hic non potest accipi quia ... sic accipiendo gazophilacia ista sunt in atrio
exteriori sicut frequenter dictum est supra, sed accipitur pro atrio ... locus ad quem admittebantur
in magis prope ... tibus

in quibus ministrant quia sancta sunt, vestienturque aliis vesti
scilicet ... atrii exterioris ad quem admittebantur — scilicet ... in ... populus

mentis et sic procedent ad populum. Cumque complesset mensuras
Hic ... describit mensuras ... hic que ... describuntur mensure. Et ... dicitur
quod expositores latini dicunt quod hic describitur mensura muri medii qui dividit
inter atrium exterius et locum vulgi, et mensura cuius latitudinis est quingentorum
cubitorum, quod probant per hoc quod ponitur in fine huius capituli, per ... videtur ... inter
est murus eius undique per circuitum longitudinis quingentorum cubitorum dividentis inter
... et vulgi locum, sed contra hoc est quod ... de mensura ... muri ...
et magis ... cum in fine ... dicitur, per ... mensus est ... sunt
... sed dicitur: Mensus est autem ventum orientalem
contra totum edificium — i. per portam orientalem ...

domus interioris, eduxit me per viam porte que respicie
i. spacia latitudinis porte et ... orientalis ... — i. ...

bat ad viam orientalem. Et mensus est eam undique per cir
... longior intrinsecus xii cubitis ... vi cubitis ... in quibus ... extremitate

i. parte muri orientalis quatuor enim venti principales sumuntur accipiuntur / in scriptura et etiam in communi modo loquendi penes quatuor partes mundi s. oriente occidente aquilone et austro

ventum. Mensus est autem contra ventum orientalem calamo mensure

Calamus non continet vi. cubitos ut dictum est xl. capitulo. Cum ergo non vi. faciunt xxx / et latus orientale muri quod mensuratur habet tres et cubi. qui faciant tria milia cubitorum / adhuc autem videntur / quod sicut quantitas pes palmus est palmus / ita quantitas pes calami est calamus / et quantitas unius calami in calamo fixa dicitur hic calamus. Adhuc est probandum quod dicitur quod dicitur in textu In calamo mensure q. d. non in totali calamo / sed in una parte eius que continet cubiti quantitatem dicunt enim et omnes quantitatem adhuc quod vi. cubiti sunt distincte signati in calamo totali / Mensura mensure super descriptione aliqui dicunt unius cubiti alius alie duorum alie trium / alie iiii. / et alie v. et alie vi. Et secundum dictum eorum s. quod cubitus dicatur calamus non potest stare cum hebraica veritate / ut magis patebit in fine huius capituli / ubi translatio nostra est corrupta et ad signifficandum quantitatem mensure que est vi. cubi. / et hic ideo accipitur calamus in tota ista descriptione / ut patet considerando xl. capitulo. Similiter autem ita est quod licet quantitas pes calami sit calamus in quantum calamus est res nature / non sic est ut signat quantitatem in censure. Adhuc autem est corporis sensibile in normam ulna vocatur virga et virga equivoce dicitur de re naturali et de ulna et licet quantitas pes virge est virga ut est nomen ulne vel mensure / sed sola ulna integra dicitur virga / et medietas eius dimidia virga / et quarta pes unum quartum. Quod autem dicunt quod sic In calamo mensure / non est per eius sed magis contra / Mensura pes con... manifeste quod calamus non accipitur hic prout est res nature / sed prout est determinata quantitas mensure s. vi. cub. et patet propositum / s. quod calamus non potest dici unus cubitus ut ergo... accipit eo quod quantitas pes calami potest dici calamus ut dicunt / eadem ratione posset dici de dimidio cubi. et de duobus cubi. et de tribus et de iiii. et de quinque / et in tota descriptione huius edificii ubicumque commitetur mensura nomine calami necesse esset eam eo quod indifferenter posset accipi pro toto calamo et singulis eius partibus / et per quod dicunt istorum destruunt istorum dicta scriptura propter magna confusionem. Autem circa processum induct de fine huius capituli dicit ibi ... ra. sa. quod hic describitur mensura muri exterioris totum edificium claudentis / et hoc patet commodo loquendo cum dicit Dividens compleverat etc. Ergo videtur quod includit omnia prius mensurata que continent plura contra murum medium exteriora s. thalamum porte atrii exterioris et vestibula earum / et domuncule edificate super portas muri exterioris correspondentes / pu-

que faciunt tria milia cubi. et ut dictum est et hic ... opponatur tria decem aliis partibus r... quantitatibus ... ibi pro uno ... dictis

sure quingentos calamos: in calamo mensure per circuitum

Et mensus est contra ventum aquilonem quingentos calamos:

in calamo mensure per girum. Et ad ventum australem mensus

est quingentos calamos in calamo mensure per circuitum. Et ad

ventum occidentalem mensus est quingentos calamos in cala
ubi ponitur recapitulatio breviter dictorum

mo mensure: per quatuor ventus mensus est illud: murum eius

undique per circuitum longitudinem quingentorum cubitorum: et latitudinem
latum eius muri exterioris et etiam / ... autem quod ponitur hic cubitorum / in aliquibus libris correctis et male Mensura in hebreo non ponitur cubitorum / sed absolute ponitur longitudinem quingentorum et latitudinem
gunt correctores latini quod / quod per calamos positos iterum cubiti ut predictum est

quingentorum. Ex quo patet quod iste numerus refertur ad calamos predictos, sed quia iudei sicut Ezechiele continet quingentos adhuc translacionem de[l]e[n]s, quod concelerit tamen ascendi in alle populus hic tibi, sed quia libri latini bene correcti non habent cubitorum

Dividentem inter sanctuarium et vulgi locum.

Quidam vero dicunt dividentem inter sanctum et vile, antiquitus autem est inter murum exteriorem dicitur sanctum ecclesia spatium inter murum exteriorem et medium contentum quod divino cultui deputatum etiam ibi est locus orationis ut supra dictum est xl. capitulo. sed quia dicitur dei locus extra ecclesiam vile quod dicitur ... de loco sancto, quod autem est contra murum exteriorem dicitur vile non est divinis usibus applicatum. Notandum quod magister Rychardus de sancto victore non ... mensuras atriorum et murorum ipsorum fundat super hoc quod unus ... numerus ... medius sit quingentorum cubitorum ... quadro ... dicitur hic ... suam opinionem que videtur falsa ut dictum est, sed quia non videtur valere quod dicit de dedicatione mensure contempta ... atrii interioris quod dicitur in textu ... cubitorum in quadrum

Ca° 43 Et duxit me ad portam. Postquam descripta est edificiorum mensuracio, hic ponitur prophete quedam specialis visio, et secundo prophete informacio ibi ~~et eduxit me ad portam~~ Et audivi vocem, primo dicit Et duxit me ... hec est porta orientalis atrii interioris

Et duxit me ad portam que respiciebat ad viam orientalem.
i. cherubin et rote ut supra primo capitulo ... atrium interius
species dei representancia

Et ecce gloria dei israel ingrediebatur per viam orientalem. Et
significans divine virtutis magnitudinem

vox erat ei quasi vox aquarum multarum. Et terra splendebat
videbatur enim propheta imaginaria ... i. similis illi visioni
visione quod claritas huius visionis
illuminabat totam terram

a maiestate eius. Et vidi visionem secundum speciem quam
hec visio descripta est supra x. capitulo et xi.

videram quando venit ut disperderet civitatem. Et species secundum
quam visio descripta ... capitulo

aspectum quem videram iuxta fluvium chobar. Et cecidi
... fragilitatem ... apparens ... de atrio interiori
maiestatis divine

super faciem meam. Et maiestas domini ingressa est templum per viam
i. angelus qui prophete ... sicut dictum est

porte que respiciebat ad orientem. Et levavit me spiritus et
i. templi

introduxit me in atrium interius. Et ecce impleta erat gloria domini domus.
de atrio enim interiori videbat in templo per ostium domus inspiciens ... muri contra ostium templi
Notandum autem quod sicut supra x. et xi. capitulo ubi describitur destruccio civitatis et templi, propheta videt gloriam domini recedentem de templo et atrio per portam orientalem, et per hoc accidentem ... quo designabatur recessus protectionis divine a templo et civitate, ita hic per portam orientalem vidit propheta gloriam domini intrare atrium et in templum, ad designandum assistentiam divine virtutis ad protegendum templum et civitatem quod hic describitur, unde in fine libri dicitur: Et nomen civitatis ex illa dominus ibidem.
hic quia ponitur prophete instructio de domo descripta, cum dicitur Et au... i. angelus ... de loco ...

Et audivi loquentem ad me de domo. Et vir qui stabat iuxta
... aliqui exponentes quod de domo surgit ... quo procedebat ista locucio, ... loquens intelligitur esse in domo quem audiebat propheta ... in atrio, et per quem iste loquens est alius ab angelo stante iuxta prophetam in atrio, hebrei vero dicunt et melius ut videtur quod litera debet teneri ... materialiter et est sensus: Et audivi loquentem ad me de domo, i. instruentem me de conditionibus domus, et ... iste loquens est angelus stans cum propheta, et hoc patet quia sequitur Et vir

i. stando me ad dexteram
ubi domus sedente [illegible] filii hominis

me dixit ad me. Fili hominis. locus solii mei. et locus vesti
dicit. ad templum descriptum locus sessionis et habitationis divine quia sacerdotes offerunt divine
servitutis ibidem et gratie

giorum pedum meorum ubi habito in medio filiorum israel in eternum.
propter ydolatriam quam ipsi et reges eorum fecerunt ulterius ut patet [illegible] et X

et non pollurent ultra domus israel nomen sanctum meum. ipsi
dicit. et ydolatria fornicatio spiritualis eo quod ad alia sibi fornicatur. [illegible]
dicit etiam fornicatio carnalis eo quod in aliquibus ydolatriis committebatur fornicatio carnalis
scilicet in ydolatriis veneris et priapi

et reges eorum in fornicationibus suis. et in ruinis regum suorum.

et in excelsis. qui fabricati sunt limen suum. iuxta limen meum.
Et exponunt aliqui de regibus habitantibus iuxta templum sicut dicit de salomone [illegible] et
de athalia [illegible] qui sunt reges leguntur ibi habitasse ut david ezechias iosias et
illud quod dicit hic fabricati sunt limen suum etc. dicit tamen quod illicitum et pertinens ad ydola
tria ideo melius dicit limen suum etc. hoc est suum pertinens ad ydolum quia aliqui reges [illegible]
leguntur posuisse ydola in ipso templo et aliqui in atriis templi ut dicit de manasse [illegible]

et postes suos iuxta postes meos. et murus erat inter me et
i. ydola alienos qui per parietem medium erant divisi a sancto sanctorum ubi erat propitiatorium tamquam sedes dei

eos. et polluerunt nomen sanctum meum in abhominationibus
propter regem babilonis [illegible] patet [illegible] ~~et universa precepta eius~~

quas fecerunt. propter quod consumpsi eos in ira mea. Nunc ergo repellant

procul fornicationem suam. et ruinas regum suorum a me. et habi

tabo in medio eorum semper. Tu autem fili hominis ostende domui

israel templum. et confundantur ab iniquitatibus suis. et me

tiantur fabricam et erubescant ex omnibus que fecerunt.

Figuram domus et fabrice eius. exitus et introitus. et omnem
scilicet qualiter custodiri debeat et officiari — i. ordinem sacerdotum a leuitarum et ianitorum

descriptionem eius. et universa precepta eius. cunctumque ordi
i. cerimonias divini cultus [illegible] patet [illegible] ibi omnes sanctos [illegible]

nem eius. et omnes leges eius ostende eis. et scribes in oculis

eorum. ut custodiant omnes descriptiones eius. et precepta

illius. et faciant ea. Ista est lex domus in summitate montis

[illegible]

Omnes fines eius in circuitu sanctum sanctorum est. Hec ergo est lex domus.

[illegible]

Iste autem mensure altaris in cubito verissimo qui habebat

[illegible]

cubitum et palmum. In sinu eius erat cubitus et cubitus in

[illegible]

latitudine. Et definicio usque ad labium eius et in circuitu

Ad intelligentiam premissorum sciendum quod altare holocaustorum describitur hic quadrum equilaterum et oppositum nomine quod positum super terram ... [illegible] ... minor ... incipit ... edificium altaris a fundamento ... ascendit sursum per duos cubitos ... crepido maior ... edificium altaris per unum cubitum ... et elevatur sursum per quatuor cubitos ... et ascendit sursum ... ariel et ascendit sursum et eius superficies superior est locus ubi crematur holocaustum et fit altitudo altaris super terram est xi cubitorum et super altare in iiii angulis eius iiii cornua ... [illegible] ... holocausti ... xii cubitorum ... superficies superior altaris habeat in quadro xiiii cubitos ... palmum ... Iste autem mensure altaris ... in cubito verissimo ... cubito ... qui habet cubitum et palmum ... unum palmum ... [illegible]

[illegible]

palmus unus. Hec quoque erat fossa altaris. Et de sinu terre

Hec quoque hic quoniam describitur altaris dimensio ... hec quoque erat fossa altaris ... [illegible] ... sursum ... et tempestas demersit me ... et ... puteus altus ... et hic patet ... et de sinu terre ... [illegible]

[illegible]

usque ad crepidinem novissimam duos cubitos et latitudinem cu-

[illegible]

biti unius. Et a crepidine maiori usque ad crepidinem

[illegible]

minorem quatuor cubiti. Et latitudo unius cubiti. Ipse autem

[illegible]

ariel quatuor cubitorum. Et ab ariel usque ad sursum

[illegible]

cornua quatuor. Et ariel xii cubitorum in longitudine

per xii cubitos latitudinis quadrangulatum equis lateribus.

s. quod ariel   s. per quadratum quia unius cubiti in quattuor latera altaris protendebatur ubi cornua erant ;

Et crepido quatuordecim cubitorum longitudinis per quatuordecim la
titudinis est. et tota superficies superior altaris est xiiij. cubitorum in quadrum. et dicitur in cubitis
crepido altaris quibus ibi discrepat altare ab eo quod est in se quod protendit unum cubitum ultra
se extendens. et spissitudo illius crepidinis est dimidii cubiti. Ideo sequitur et corona in
 sulcus quidem et crepido per quam dicitur corona quia superiorem partem altaris circuibat

titudinis in quatuor angulis eius. et corona in circuitu eius.
 i. fundamentum altaris   super terram et deputatur alti de fundamento
 que super sunt obumbrant predicta

dimidii cubiti. et sinus eius unius cubiti per circuitum. gradus
 s. altaris   s. positi in parte orientali altaris erant
 per gradus offerens super altare stabat
 facie conversa ad occidentem quia ibi templum erat

autem eius versi sunt ad orientem. Et dixit ad me. fili hominis.
Et dixit et cetera. Hic agitur de solempnitate dedicationis altaris per sacrificia vij. diebus et viij.
die et deinceps sicut ibi sacrificia et oblationes inter et per litteram patent quia precepta
que discernuntur

hec dicit dominus deus. hii sunt ritus altaris in quacumque die fuerit fabri

catum ut offeratur super illud holocaustum. et effundatur sanguis.
 i. dandum sacerdotibus immutabilis   componitur sicut super ipse sol. ca

et dabis sacerdotibus et levitis qui sunt de semine sadoch qui acce

dunt ad me ait dominus deus. ut offerant mihi vitulum de armento

pro peccato. et assumens de sanguine eius. pones super quatuor cor

nua eius. et super quatuor angulos crepidinis. et super coronam
 i. in partibus ad sedendum ibi oblationes

 a mysterio
in circuitu. et mundabis illud et expiabis. et tolles vitulum

qui oblatus fuerit pro peccato purificabis et comburens illum in separato
 i. intra clausuram curtis extra templum quia erat
 atrium et templum

loco domus extra sanctuarium. Et in die secunda offeres hircum
 comparatur de persone predicte purgare mundare primum facere

caprarum immaculatum pro peccato. et expiabunt altare sicut expia

verunt in vitulo. Cumque compleveris expians illud. offeres vitu

lum de armento immaculatum. et arietem de grege immaculatum.

et offeres eos in conspectu domini. Et mittent sacerdotes super eos sal.
 i. offeres ipsum

et offerent eos holocaustum domino. Septem diebus facies hircum

pro peccato cotidie. et vitulum de armento. et arietem de pecoribus

immaculatos offeret. Septem diebus expiabunt altare et mun-
id est victimam credentes Christi sacrificiis et dominum manus eo quod capit sup-
sita sacrificia coram patent vos sufficere

dabunt illud. et implebunt manum eius. Expletis autem diebus

in die octava et ultra. facient sacerdotes super altare holocausta

vestra. et que pro pace offerunt. et placatus ero vobis ait dominus deus.

Ca[pitulum] xx Et convertit me. Post descriptionem dedicationis altaris hic agitur de oblationibus offerendis et dicuntur in 3 partes, quia primo dicitur agitur quantum ad principes, secundo quantum ad ministros in quibus et sacerdotes ibi et adduxit me. Circa primum sciendum quod princeps est vicarius dei in temporalibus et ideo describitur hic sua prerogativa in modo veniendi ad offerendum per manus sacerdotum, et est quantum ad comedendum, nam de oblatione pacifica una pars cedit in usum offerentium qua debent comedere coram domino, ut dictum est in levitico. Cum ergo adducit principes per viam veniendi ad offerendum dicit: Et convertit me etc. id est angelus me deducens. id est atrii interioris quo dicitur sanctuarium propter ibi offerebat.

Ca[pitulum] xx

Et convertit me ad viam porte sanctuarii exterioris que respiciebat
sacrificium ordinario in altari holocaustorum, quod consumatur pro oblationibus intra templum coram patent vos. et vir non transibit per eam

bat ad orientem. et erat clausa. Et dixit dominus ad me. Porta
id est hoc dictum propheto et per hoc vos ... dominus deus

hec clausa erit et non aperietur. et vir non transibit per eam. quia
... hic est ... clausa ... transibit per eam ... in prima ...

quoniam dominus deus israel ingressus est per eam. eritque clausa principi.
et sacrificio ... princeps ipse sedebit in ea id est non solum ibi potuit ... ipse sedebit in ea.

Princeps ipse sedebit in ea ut comedat panem coram domino. per viam
Circa primum sciendum quod princeps est vicarius dei in temporalibus et ideo describitur hic sua prerogativa in modo veniendi ad offerendum per manus sacerdotum, et est quantum ad comedendum, nam de oblatione pacifica una pars cedit in usum offerentium qua debent comedere coram domino ut dictum est.
et ad quod sedebit ut comedat panem id est hostie pro parte sua nomine panis ... scriptura omnes cibus, ut frequenter supra dictum est. Et hic quedam prerogativa principis ... id est porticus orientalis adoffenditur interioris atrii

vestibuli porte ingredietur. et per viam eius egredietur.
dicens per viam aquilonare egrediebatur per australe et econtra, ad damnum secundum ... per oppositores latinos translatio una ubi dicitur et erit clausa principi id est per eundem principis per eam ingredientis, sicut si diceretur hoc cellarium est sigillatum omni usui id est ... usui eius id est templi

Et adduxit me per viam porte aquilonis in conspectu domus.
Hic agitur de oblationibus quantum ad ministros et sacerdotes et dividitur in duas partes quia primo agitur de malis ministris, secundo de bonis ibi sacerdotes autem et levite. Prima pars arguitur primo ... in statuto, secundo ... destituto vel ... et levite ... pro ... quod ... discernent.
sicut supra expositum est in principio ... capituli

Et vidi. et ecce implevit gloria domini domum domini. Et cecidi in

faciem meam. et dixit dominus ad me. Fili hominis. pone

cor tuum et vide oculis tuis et auribus tuis audi omnia que ego
loquar ad te de universis cerimoniis domus domini et de universis
legibus eius et pones cor tuum in viis templi per omnes exitus sanctuarii.
Et dices ad exasperantem me domum Israel. Hec dicit dominus deus Suf-
ficiant vobis omnia scelera vestra domus Israel eo quod inducitis filios
alienos incircumcisos corde et incircumcisos carne ut sint in
sanctuario meo et polluant domum meam et offertis panes
meos adipem et sanguinem et dissolvitis pactum meum in omnibus
sceleribus vestris et non servastis precepta sanctuarii mei et
posuistis custodes observationum mearum in sanctuario meo vo-
bismetipsis. Hec dicit dominus deus Omnis alienigena incir-
cumcisus corde et incircumcisus carne non ingredietur sanctuarium
meum omnis alienus qui est in medio filiorum Israel. Sed et levi-
te qui longe recesserunt a me in errore filiorum Israel et errave-
runt a me post ydola sua et portaverunt iniquitatem suam erunt
in sanctuario meo editui et ianitores portarum domus et mi-
nistri domus ipsi mactabunt holocausta et victimas populi
et ipsi stabunt in conspectu eorum ut ministrent eis. Pro eo quod ministraverunt

ydolatris de his super dicitur c

illis in conspectu ydolorum suorum et facti sunt domui israel in offen-
diculum iniquitatis. Ideo levavi manum meam super eos dicit
dominus deus et portaverunt iniquitatem suam et non appropinquabunt ad
me ut sacerdotio fungantur michi neque accedent ad omne sanctuarium
meum iuxta sancta sanctorum sed portabunt confusionem suam
et scelera sua que fecerunt. et dabo eos ianitores domus
in omni ministerio eius et universis que fiunt in ea. Sacerdotes
autem et levite filii sadoch qui custodierunt cerimonias sanctuarii
mei cum errarent filii israel a me ipsi accedent ad me ut ministrent
michi et stabunt in conspectu meo ut offerant michi adipem et sanguinem
ait dominus deus. Ipsi ingredientur sanctuarium meum et ipsi acce-
dent ad mensam meam ut ministrent michi et custodiant
cerimonias meas. Cumque ingredientur portas atrii interioris ve-
stibus lineis induentur nec ascendet super eos quicquam laneum
quando ministrant in portis atrii interioris et extrinsecus. Vitte linee
erunt in capitibus eorum et feminalia linea erunt in lumbis eorum
et non accingentur in sudore. Cumque egredientur atrium exterius
ad populum exuent se vestimentis suis in quibus ministraverunt
et reponent ea in gazophilacio sanctuarii et vestient se ve-

[gloss: alijs ei magis … ; i. quibus ministraverat domino ; hec est tertia pars …]

-stimentis alijs · et non sanctificabunt populum in vestibus suis. Caput

[gloss: … faciebant alij sacerdotes ydolorum]

autem suum non radent · neque comam nutrient: sed tondentes atton-

[gloss: neque comam nutrient … sicut per oppositum faciebant aliqui sacerdotes aliorum ydolorum dimittebant crescere capillos suos sicut mulieres … et alij … sicut in sacris veneris … et in sacris martis … armati … capita non radent … comam nutriant … ut discernantur … domini]

dent capita sua. Et vinum non bibet omnis sacerdos · quando ingressurus

est atrium interius · et viduam et repudiatam non accipient uxores ·

[gloss: accipiatur vidua a sacerdote … qui moriebatur sine herede … frater suus tenebatur eam accipere ad suscitandum heredem defuncti]

sed virgines de semine domus israel: sed et viduam que fuerit vi-

[gloss: hec est pars … i. quantum … de sacerdotum doctrina … et populum …]

dua a sacerdote non accipient. Et populum meum docebunt quid sit

[gloss: … aliud …]

inter sanctum et pollutum · inter mundum et inmundum · ostendent eis.

[gloss: inter … ; i. …]

Et cum fuerit controversia stabunt in iudicijs meis · et iudicabunt le-

[gloss: … deut. 17 … de aliis civitatibus et villis debent venire ad sacerdotes … electa ad cultum dei … per eos … dubia, et … teneatur …]

ges meas · et precepta mea in omnibus solempnitatibus meis custo-

[gloss: hec est pars …]

dient · et sanctificabunt sabbata mea. Et ad mortuum hominem

[gloss: … ; et …]

non ingredientur ne polluantur · nisi ad patrem et matrem · et filium

[gloss: i. poterit ingredi ad …]

et filiam · et fratrem et sororem · que alterum virum non habuit · in quibus contaminabuntur

[gloss: … ; … possit sanctuarium ingredi … offerre pro peccato]

Et postquam fuerit emundatus · vii · dies numerabuntur ei · et in die

introitus sui in sanctuarium ad atrium interius · ut mihi ministret in sanctuario

[gloss: …]

meo · et offeret pro peccato suo ait dominus deus. Non erit autem eis hereditas:

[gloss: hec est pars vii … de sacerdotum sustentatione … non erit …]

ego hereditas eorum · et possessionem non dabitis eis in israel: ego enim

[gloss: … et eis in … ; in quibus … debent heredes eorum … quia sacerdos tenebatur accipere uxorem fratris defuncti sine herede]

scilicet possessio eorum ... scilicet que sunt pro peccato ... id est pro delicto ... scilicet offerentes vel ...

possessio eorum. Victimam et pro peccato et pro delicto ipsi comedent.

id est promissum voluntarie deo factum

et omne votum in israel ipsorum erit. Et primitiva omnium primogenitorum

iste sunt oblaciones de liquoribus scilicet vino et oleo

et omnia libamenta ex omnibus que offeruntur sacerdotum erunt. Et

id est fruges ... terre ... id est domui ...

primitiva ciborum vestrorum dabitis sacerdoti: ut reponat benedictionem

... id est animal quod languore moritur ... sunt carnes animalium a lupo strangulate et ... carnes non debent sacerdotes comedere

domui sue. Omne morticinum. et captum a bestia. de avibus

et de pecoribus non comedent sacerdotes.

Capitulum XL. Cumque ceperitis terram dividere. Superius posita est templi et altaris descriptio. Hic agitur de speciali terre possidende divisione. Ad cuius evidenciam considerandum, quod hec divisio differt a divisione, que facta fuit tempore Iosue. Nam de illa fuit preceptum, quod pluribus daretur portio maior, et paucioribus minor. Hec autem portio fit per portiones equales inter XII tribus. Item quantum ad situm. Nam tribus iude que fuit bellicosior accepit sortem in fine terre versus austrum, et tribus effraym que fuit post iudam bellicosior versus aquilonem, ut sic resisterent melius adversariis volentibus ingredi terram promissionis. Hic autem sit aliter ut in sequentibus apparebit. Item sciendum quod longitudo terre promissionis accipitur ab aquilone in austrum, et latitudo vero ab oriente in occidentem. Ergo portio terre omnibus assignata et divisis tribubus et personis fit equalis, quod longitudo accipitur ab oriente in occidentem et latitudo ab aquilone in austrum describitur. Ergo hec divisio primo in tres partes, quarum una est ad aquilonem, et dividitur in VII portiones incipientes ab oriente et terminantur in occidente pro VII tribubus. Alia pars est versus austrum et dividitur similiter in V portiones pro V tribubus residuis. Tertia vero pars est media, que inter istas dividitur in tres portiones. Prima versus aquilonem est portio sacerdotum, in qua situatur templum. Secunda est levitarum, et quelibet istarum est longitudinis XXV milium calamorum, et latitudinis X milium calamorum. Tertia vero est portio civitatis habens XXV milia calamorum in longitudine, et V milia calamorum in latitudine, et sic patet quod iste tres partes simul iuncte faciunt quadratum equilaterum XXV milium calamorum. Licet autem longitudines istarum tribuum predictarum accipiantur secundum dimensionem ab oriente in occidentem, sicut alie predicte, non tamen extenduntur usque ad orientem et usque ad occidentem sicut ille, nam predicte incipiunt a termino orientali terminus terre, et terminantur ad mare mediterraneum, quod est terminus eius occidentalis. Tertia vero promissionis a termino orientali usque ad terminum occidentalem multo plus extenditur quam sint XXV milia calamorum, et ideo in ista tres portiones ultra dictas ab orientali parte usque ad terminum orientalem terre remanet magna portio terre, et similiter versus occidentem, cuius latitudo ab aquilone in austrum est XXV milium calamorum, sicut et latitudines simul sumpte sunt XXV milium calamorum, et hec portio terre ab oriente et ab occidente dicitur portio principis. Hiis premissis ad litteram sic tractatur. Cumque ceperitis

id est inconfusibiliter

non enim fit hic accipi sortito pro fortuito eventu, sed certis modis dividendi perstringi... in sequentibus ... legem

Capitulum XL. Cumque ceperitis terram dividere sortito. separate primicias terre divisione sic predicta, quod primo describitur huius divisionis inchoatur secundo quedam incidentia interponuntur ibi Statuta iusta. Tertio describitur huius divisionis complementum et consummacio XLI capitulo, ibi Hec dicit dominus deus. Circa primum dicendum ... quod primo describuntur portiones sacerdotum et levitarum, secundo civitatis et principis, et possessiones civitatis ... adhuc ... quod primo describitur portio sacerdotum et levitarum, secundo ostenditur quid in eis debeat fieri ibi Et in templo. Circa primum agitur de portione sacerdotum cum dicitur Cumque ceperitis

portio enim sacerdotum dicitur separari quod sanctificatur, et primicie domino eo quod principaliter serviant domino ... scilicet calamorum ... longitudine ...

micias domino. sanctificatum de terra. longitudine XXV. milia.

i. tota portio sacerdotum dicitur sancta

et latitudinem decem milia. sanctificatum erit in omni termino eius

[illegible]

per circuitum. Et erit ex omni parte sanctificatum quingentos per quingentos

[illegible]

quadrifariam per circuitum. et quinquaginta cubitis in suburbana eius

[illegible]

per circuitum. Et a mensura eius mensurabis longitudinem viginti

[illegible]

quinque milium. et latitudinem decem milium. Et in ipso erit templum

[illegible]

sanctumque sanctorum. Sanctificatum de terra erit sacerdotibus ministris sanctuarii

[illegible]

qui accedunt ad ministerium domini. et erit eis locus in domos.

[illegible]

et in sanctuarium sanctitatis. Viginti autem quinque milia longitudinis

[illegible]

et decem milia altitudinis erunt levitis qui ministrant domui.

[illegible]

ipsi possidebunt viginti gazophilatia. et possessionem civitatis

[illegible]

dabitis quinque milia latitudinis et longitudinis viginti quinque milia

[illegible]

secundum separationem sanctuarii omni domui israel. Principi quoque hinc et

[illegible]

inde in separationem sanctuarii et in possessionem civitatis contra faciem

[illegible] et contra faciem etc.

separacionis sanctuarii · et contra faciem possessionis urbis a latere

maris usque ad mare · et a latere orientis usque ad orientem.

longitudinem autem iuxta unamquamque partium · a termino occidentali

usque ad terminum orientalem. De terra erit ei possessio in israhel

et non depopulabuntur ultra principes populum meum. sed terram dabunt

domui israhel secundum tribus eorum. Hec dicit dominus deus. Sufficiat

vobis israhel · iniquitatem et rapinas intermittite · et iudicium et iusticiam

facite · separate confinia vestra a populo meo ait dominus deus. Statera

[illegible gloss]

iusta et ephi iustum · et batus iustus erit vobis · Ephi et

batus equalia · et unius mensure erunt · ut capiat decimam

partem chori ephi · iuxta mensuram chori erit eque libracio eorum ·

[illegible gloss]

Siclus autem viginti obulos habet · porro viginti sicli et quindecim

[illegible gloss]

sicli mnam facient · Et hec sunt primicie quas tolletis · Sextam

[illegible gloss]

qa licet in lege p̄cipiant sibi dari p̄micie / tn̄ ibi nō dētmia quota ps deat dari p̄micie / hic aūt determīat / ne faciētes cōtrupit plus colligūt / 2 pp̄ auaricia z ideo tēue det mīnꝰ / et hc̄ est q̄ dr̄ hoc est p̄micie &c
et hc̄ est sexagesima ps chori / secūdo dō ... et pz q̄ dicitꝰ lra vsqz ibi: arietē vnū &c
dabꝰ aūt p̄ et s̄bi de reliquꝰ ... et s̄bi

ephi de choro frumenti · et sextam p̄tē ephi de choro ordei ·

mensuraq3 olei / bachus olei decima ps chori est · et decem

vbi ponitur quota p̄micia ps de aīalibꝰ ... et arietē vnū

bathi chorū faciūt · q2 decē bathi implent chorū · Et arietē

i. de decē ... arietibus ... i. filiis porro dat̄ de alijs aīalibꝰ ...
sacerdoti p̄micijs

vnū de grege ducentorū de hijs q̄ nutriūt isr̄l in sacrificiū ·

Hic aūt ... quod porro dat̄ de aīalibꝰ s. ducētesima ... de fructibus terre nascētibus de ... sexagesima ... pp̄ q̄ nutritura aīaliū sit cū maioribꝰ laboribꝰ ... z ... / et ideo minor ps ... aīaliū quā cultoribꝰ terre nascētiū
in sacrificiū z holo. &c. Hic pōt̄ ... de donis p̄micialibꝰ s. ut p̄nceps sacerdotū ... offerat deo pro se z populo et dicit ... p̄o agit de oblacōe p̄ncipis ... in sp̄ialibꝰ / 2o eius ... de oblacōe p̄ncipis in ... / 3o de ... sacrificij obseruacōnibus ... et agit ... q2 p̄o describitur hic oblō ... / 2o magis in sp̄ali ibi hec dicit ... in sacrificiū &c. q. d. ... p̄micie ... ut ... sacrificiū ... ad honorē dei / et ptim comedi a sacerdotibꝰ
hostie nō pacifice ... et alia a sacerdotibꝰ comedi ...
et etiā ab offerentibus ... i. filijs isr̄l

et in holocaustū · et in pacifica ad expiandū p eis ait dn̄s d̄s ·

Omn̄s p̄plus t̄re tenebit̄ p̄micijs hijs p̄ncipi in isr̄l · et sup

p̄ncipem erūt holocausta · et sacrificiū · et libamina in solēpni

tatibus z in kalendis · et in sabbatis · In vniūsis solēpnitatibꝰ

domꝰ isr̄l · ipse faciat p̄ pctō sacrificiū z holocaustū z pacifica

ad expiandū p domo isr̄l ¶ Hec dicit dn̄s d̄s · In p̄mo mēse

Hic qū describitur oblō p̄ncipis sacerdotū magis in sp̄ali / et p̄o describit̄ eius oblō ... / 2o ... mense ... v. vij. mēse ... in mēse p̄o qui incipit ... a p̄ma lunacōe ... equinoctiū ... / sicut ...
... fuit ... i. p̄mo ... sacerdos describit ... et tollz sacerdos

vna mēsis sumes vitulū de armēto inmaculatum · et expia

bis s̄cuariū · et tollet sacerdos de sanguine qd̄ erit p̄ pctō · et ponet

i. templi ... ista loca ... s̄pta

... reflexis ... ... altaris

in postibus domus · et i quatuor angulis crepidinꝭ altaris

sic dicitur est deceptus · i · facies ut describes et ista [illegible] sacrificia [illegible] porta [illegible] ibi primo in primo mense xiiii [illegible]

et in postibus porte atrii interioris. et sic facies in septima mensis

pro omni qui ignoravit. et errore deceptus est. et expiabis pro domo

a vespera [illegible] incipit aput hebreos solempnitas pascal ut habetur Exo. 12 et 13

In primo mense xiiii die mensis erit vobis phase solempnitas

· i · offeret vitulum pro peccato pro se et populo

Septem diebus azima comedentur. et faciet princeps in die illo

· i · per solempnitatem pascalem que durat per vii dies

pro se et pro universo populo terre vitulum pro peccato. Et in vii dierum solempnitate

· i · offeret

faciet holocaustum domino septem vitulos et vii arietes immacu

potest [illegible] per arietem

latos cotti die. et sacrificium ephi per vitulum. et ephi per arietem

hyn genus est mensure et est [illegible] simule que est farina [illegible] delicatissima [illegible] addere [illegible] oleum ut cum ista farina misceatur [illegible] descripta [illegible]

faciet. et olei hyn per singula ephi. Septimo mense quintadecima die mensis

hic ponitur oblatio facienda mense vii [illegible] principes sacerdotes [illegible] die [illegible] dies [illegible] a vespera [illegible] incipiebat solempnitas tabernaculorum et durant per vii dies [illegible] oblationes sicut in solempnitate pascali [illegible]

tima die mensis in solempnitate faciet. sicut supra dicta sunt per

vii dies. tam pro peccato quam pro holocausto. et in sacrificio et in oleo.

Ca. 46 Hec dicit dominus [illegible] descripta est oblatio principis in [illegible] hic [illegible] describit oblationem principis in [illegible] et [illegible] primo describit modum veniendi, 2° actum offerendi ibi holocaustum autem. Circa primum dicitur porta atrii interioris

per viam [illegible] ibi et stabit princeps

Hec dicit dominus deus. Porta atrii interioris que respicit ad orientem

tem. erit clausa sex diebus in quibus opus fit. die autem sab

bati aperietur. sed et in die kalendarum aperietur. et intrabit princeps

· i · porticum porte [illegible] porta [illegible] atrium [illegible] ita [illegible] atrium [illegible]

ceps per viam vestibuli porte deforis. et stabit in limine

· i · offerent

porte. et facient sacerdotes holocausta eius. et pacifica eius

ipse princeps [illegible] per quam [illegible] [illegible] ordine

Et adorabit super limen porte et egredietur. Porta autem non clau

et [illegible] dicitur et adorabit [illegible] dicitur [illegible] tota [illegible] principi ad offerendum in sabbatis et kalendis

detur usque ad vesperam. Et adorabit populus terre ad ostium porte illius

[illegible]

in sabbatis. et in kalendis coram domino. Holocaustum autem hoc offeret

hic [illegible] describit actum offerendi, et primo quantum ad oblationem obligatoriam, 2° quantum ad oblationem [illegible] ibi Cum autem fecerit princeps. Circa primum dicitur holocaustum autem [illegible]

· i · [illegible] aliquam [illegible]

princeps domino in die sabbati. sex agnos immaculatos. et ariete

i. cum ariete offeret ephi simile — i. cum agnis sex dictis offeret de

immaculatum. et sacrificium ephi per arietem. In agnis autem sacrificium
simila quantum [illegible] voluerit. scilicet unum ephi vel plura / ita tamen quod tot ephi simile offeret / tot hyn
olei offeret ad conspergendum cum simila [illegible] de oblatione principis in kalendis in die iudicat

quod dedit manus eius. et olei hyn per singula ephi. In die autem
et quod dicitur post hec littera usque ibi et arietes

kalendarum vitulum de armento immaculatum. et sex agni. et
scilicet [illegible] nam non [illegible] addicione [illegible] [illegible] patet quod dicitur usque ibi cumque ingressurus

arietes immaculati erunt. et ephi per vitulum. ephi quoque per a
i. et agnis

rietem faciet sacrificium. De agnis autem sicut invenit manus eius.
ubi describitur via qua princeps ad [illegible] veniendi [illegible]
et [illegible] / et post hec littera usque ibi princeps autem in medio

et olei hyn per singula ephi. Cumque ingressurus est princeps. per viam

vestibuli porte ingrediatur. et per eandem portam exeat. Et cum

intrabit populus terre in conspectu domini in solempnitatibus. qui ingreditur

per portam aquilonis ut adoret. ingrediatur per viam porte me

ridiane. Porro qui ingreditur per viam porte meridiane. egrediatur

per viam porte aquilonis. Non revertetur per viam porte per quam ingressus est.
i. ex opposito
via porte orientalis per quam ingreditur et egreditur princeps
media est inter viam porte aquilonaris et viam porte australis
[illegible]

sed e regione illius egredietur. Princeps autem in medio eorum erit. cum
i. [illegible] eius in ingressu et egressu / non impedit ingressum et egressum populi [illegible]
[illegible]

ingredientibus ingredietur. et cum egredientibus egredietur. Et in
[illegible]
[illegible]
i. festivitatibus [illegible] in nundinis [illegible] in [illegible] sacrificium ephi

nundinis et in solempnitatibus erit sacrificium ephi per vitulum. et
per vitulum i. cum quolibet vitulo offeretur ephi simile / et [illegible] cum quolibet ariete
scilicet simile cum ipsis oblate — i. [illegible] voluntate [illegible] est [illegible]

ephi per arietem. Agnis autem erit sacrificium sicut invenit manus
[illegible]
hic [illegible] describitur oblatio principis voluntaria
et post hec littera usque ibi et faciet holocaustum suum

eius. et olei hyn per singula ephi. Cum autem fecerit princeps

spontaneum holocaustum. aut pacifica voluntaria domino. aperietur
i. offeret non [illegible] manus [illegible]
offerendum / sicut solet fieri in die sabbati [illegible]

ei porta que respicit ad orientem. et faciet holocaustum suum
scilicet princeps de oblatione sua — [illegible] differt oblatio principis spontanea ab eius oblatione in sabbato

sicut fieri solet in die sabbati. et egredietur. claudeturque porta
et kalendis / et non dimittitur porta aperta ut populus veniat ad adorandum / sicut [illegible] in oblatione principis
in sabbato et kalendis

i. natum eodem anno quo fuit ad ymolandum — scilicet sacrificiis oblationum diuinis

postquam exierit. Et agnum eiusdem anni inmaculatum faciet ho

Ista littera continuatur secundum / et est capitulum praecedens adiungitur inmediate praecedenti / in qua locutus est propheta de sacrificiis principis spontaneis / et non dicitur ibi de quo debeat fieri / propter quod hic agitur quomodo permittitur quod fiat de agno agniculo anniculo inmaculato cum certa mensura olei et vini / et est hoc littera patet / Sed hic non videtur bene dictum propter duo / primum est quod oblatio non est simpliciter spontanea in qua determinatur offerenti materia / et sic offerre est in eius voluntate / ita videtur de animali. scilicet quod offerat sicut placet / Secundum quod animal sit ymolationum / plura non animalia sunt ymolatitia praeter agnum / sicut hircus. bos. capra / et plura animalia. Dicendum est quod sacrificium spontaneum potest in principio et omnino permitti / de isto non dicitur quod fiat cotidie / et quod est sacrificium domino legitimum iuge atque perpetuum / et ideo sicut dimissum est dixi / quod praeter oblationes sunt solum principis propter hoc agitur de oblatione iugis sacrificii / quod in lege praecipitur omni die fieri / et hoc est quod dicitur et agnum eiusdem anni

i. totum incensum ad honorem divinum / et dicitur ab holo quod est totum latine et cauma quod est incendium — quod nullum sacrificium potest fieri [illegible]

scilicet quia nulla dies potest transire absque oblatione iugis sacrificii

locaustum cotidie domino. semper mane faciet illud. et sacrificium

i. super eo vel quod ad ipsum — est autem catha praepositio graeca / et quando additur sibi unum significat per ut cathaginta / et sic dicitur per ut cathapontifices / et hic non accipitur catha ad [illegible] — scilicet simila cocta super [illegible]

faciet super eo cathamane. mane sextam partem ephi. et

d oleo tertiam partem hin. ut misceatur simile sacrificium domino. et legit

repetitio est eiusdem sensus ad maiorem assertionem

tinuum iuge atque perpetuum faciet agnum. et sacrificium. et oleum ca

thamane holocaustum sempiternum. Haec dicit dominus deus

[illegible] in pluribus locis scripturae / fieri bis in die scilicet vespere et mane ut patet in exodo. et leuitico. ubi de sacrificio loquitur non fit mentio nisi de mane / et per hoc innuitur quod hic propheta loquens de futuro / principaliter designat sacrificium novae legis scilicet eucharistiam / in quo offertur cotidie agnus inmaculatus ihesus christus / nec offertur in vespere / quia tunc non celebratur missa in aliquibus nisi in certis ordinibus / et potissime sabbato sancto / propter protractionem officii et aliorum agendorum transit hora ut communicantes hostie / et similiter in natali domini celebratur missa de nocte / eo quod tunc dominus fuit natus de virgine Sed quod ponitur dicitur videtur de quod dicitur sacrificium agnum eiusdem anni / christus autem non fuit ymolatus eo anno quo fuit natus Dicendum quod veritas hebraica non habet eiusdem anni sed sic habet Agnum anni sui omnibus autem annis est ipsius christus / heb. xiii. ihesus christus heri et hodie / ipse et in saecula / maxime tempus gratiae. tunc dicitur annus christi

Si dederit princeps donum alicui de filiis suis. haereditas

Hic ponitur statutum tertium de donationibus principis / quia si dederit possessionem suae haereditatis uni de filiis suis / remanebit perpetuo illi filio et heredibus suis / Si autem det alteri durabit donatio usque ad annum iubileum et non ultra de possessionibus non propriis sibi subiectis non potest accipere et filiis suis dare / et haec dicta patent in littera cum dicitur Si dederit princeps etc.

eius filiorum suorum erit. et possidebunt eam haereditarie. Si

assignatum maior

autem dederit legatum de haereditate sua uni servorum suorum / erit

illius usque ad annum remissionis. et revertetur ad principem. here-
ditas autem eius filiis eius erit. et non accipiet princeps de hereditate
populi per violentiam. et de possessione eorum. sed de possessione sua
hereditatem dabit filiis suis. et non dispergatur populus meus unus-
hic ponitur iiii visio de qua dictum est supra de quo dicitur et ponitur de quibus per sacerdotes ...
s. angelus apparens in specie viri
quisque a possessione sua. Et introduxit me per ingressum qui erat
hic superius descriptum est in agere de gazophylaciis ... sacerdotibus ...
ex latere porte in gazophilatia sanctuarii ad sacerdotes que respi-
... erat quoque ... per sacerdotibus ... coquerent ...
ciebant ad aquilonem. et erat ibi locus vergens ad occidentem.
Et dixit ad me. Iste est locus ubi coquent sacerdotes pro peccato et
i. ad eo ... admittuntur ...
pro delicto. ubi coquent sacrificium ut non efferant in atrium exterius.
Istorum enim sacrificiorum una pars erat domini s. adeps qui in altari holocaustorum comburebatur et sanguis qui ad crepidinem altaris effundebatur, carnes non cedebant in ... sacerdotum ... sicut dictum
Et conveniebat de coquinis per sacerdotibus ... Et eduxit me s.
sanguis ... sacerdotes qui non ... et sic sanctificetur ...
Et sanctificetur populus. Et eduxit me in atrium exterius. et cir-
i. quoddam spatium quadratum erat in quattuor angulis exterioris atrii, ita quod unumquodque
cumduxit me per iiii^or angulos atrii. et ecce atriolum erat in
medius tangens atrium exterius claudebat quodlibet atriolum in duobus lateribus, et unumquodque habebat alia duo lata opposita xl. cubitorum per longum, et xxx. per latum, et ideo ista atriola quadrata non sunt equilatera, sic atrium interius descripsimus equilaterum, et unumquodque exterior ... edificii ut patuit ... precedentibus ... medio tangente atrium exterius non habet aliqua ... in ... hebrei ... equalia erant
angulo atrii. atriola singula per angulos atrii. In quattuor an-
gulis atrii atriola disposita quadraginta cubitorum per longum. et
triginta per latum. mensure unius quatuor erant. et paries
i. ...
i. coquine ... latere ... non culine ... que ponitur ... et describit ...
obsculagerent
per circuitum ambiens quattuor atriola. et culine fabrefacte
s. atrii ... porticus iste fabricate in superiori parte atrii exterioris ... non culine in
i. locus
erant subter porticus per gyrum. Et dixit ad me. Hec est domus
... ex parte per gyrum i. in quatuor angulis ... culinas in lateribus porticum maledicunt ... sicut ponitur ... porticibus hic ... corporibus ... thalami porticum ... descriptum ... possunt ... ipsi met ... parte ... ponitur

coquine et sic si sup coquinas sit edificium da thalami in illo loco lime ...re put[illegible] ... at dicta
q sint fodinis in sum 42 fetor ascendentes de coquinis redduut habitacionem thalamorum
inepta ... q dicendu q coquine sunt culine ponede sunt in atriolis ... q in mediate
p atriola loquitur de coquinis q ecc ... tu dr hec est domus

i. levite adque ... et ... [illegible]

culinarum in qua coquent ministri domus domini victimas populi

Cap. 47 Et convertit me ad portam. Hic ponitur quartum incidens q est de aquis egredientibus de templo. et dividitur in tres partes q primo describitur earum ortus. 2o progressus ibi Et convertit me. 3o ornatus et effectus ibi Et duxit. Circa primum dicitur Et convertit me

i. templi

Cam 47 Et convertit me ad portam domus. et ecce aque egrediebantur subter limen domus ad orientem. facies enim domus respiciebat ad orientem.

dicunt autem expositores latini q limen unde dicuntur hic aque oriri est limen porticus templi. Sed textus sequens videtur contrarie ... aque autem descendebant in latus templi dextrum. hoc autem esse non posset si dicantur oriri sub limen porticus templi quia fluunt ad orientem ut dictum est templum autem est ad occidentem porticus. et ideo dicendum cum hebreis q limen unde dicuntur egredi est limen sancti sanctorum. Et infra dicitur dextrum aquis que egrediuntur de sanctuario q idem dicitur de sancto sanctorum et in ... pertemplum declinando aliquantulum ad latus dextrum et in ad porticum templi et post ad altare in ... fluendo semper ... orientem inter altare holocausti et latus meridionale atrii ... ad meridiem altaris

bat ad orientem. aque autem descendebant in latus templi

dextrum ad meridiem altaris. Et duxit me per viam porte aquilonis

et convertit me ad viam foris portam exteriorem. viam que respiciebat

Hic describitur istarum aquarum progressus. Circa quod sciendum q expositores latini dicunt q iste aque ante suum egressum de atrio interiori dividuntur in quatuor rivulos ... vadit ad coquinas porticuum australium ... ad coquinas porticuum aquilonarium ... ad duo latera porticuum orientalium ubi sunt cum eos ponunt coquine et isti quatuor rivuli post eorum egressum de parte orientali exterioris muri ... conveniunt in unum. Sed hec divisio videtur contraria textui cum dicitur Et convertit me ad viam foris portam exteriorem ... Et ecce aque redundantes

i. egredientes — s. parte orientali exterioris muri

ciebat ad orientem. et ecce aque redundantes a latere dextro.

Sed ... dicta divisio aquarum sicut ipsi dicunt ita egrederentur a latere sinistro sicut a latere dextro ... eos egrediuntur per quatuor latera quorum duo sunt ad dextram porte et duo ad sinistram. Item ponunt istam divisionem propter ... ut aqua fluat coquinis porticuum. et hoc est nulla ... coquine non sunt ibi ponende ut ... est supra alia ... est ut levite lavent ibi hostias et hec ... videtur nulla ... textum sequitur aque iste quanto plus protenduntur versus oriente sunt maiores. et sic ... post egressum earum de muro exteriori in mensura mille cubitorum et tamen ... aque ... ita parve q attingit solum usque ad talos sive cavillas pedum secundum hebreos. Et ... q sint multo maiores prope locum originis sive in atrio interiori ... ibi ... cum non appetet quare in illis possint hostie lavari ... cum non divisa melius deserviret dicto loco quam divisa ... dicta divisio videtur fictitia maxime q textus hoc non dicit sed magis contrarium Et ideo dicendum cum hebreis q aque iste primum rivum ... de loco originis usque ad portam de muro exteriori et ... iste rivus secundum hebreos est valde parvulus ... ubi translatio nostra habet et ecce aque redundantes a latere dextro ... habet Et ecce aque prophalantes i. ita tenues sicut aqua ... decore p... ut exponunt hebrei

Cum egrederetur vir ad orientem qui habebat funiculum in manu sua.
[illegible] descendebat ... per ingressus suos eius [illegible] ... et ducit littera usque ibi et dixit ad me

et mensus est mille cubitos. et traduxit me per aquam
[illegible]

usque ad talos. Rursumque mensus est mille. et traduxit me per

aquam usque ad genua. Rursumque mensus est mille. et traduxit

me per aquam usque ad renes. Et mensus est mille torrentem quem

non potui pertransire. quoniam intumuerant aque profunde torrentis qui
[illegible] ... s. angelus ... i. sicut vidisti sic [illegible] ... [illegible]

non potest transvadari. Et dixit ad me. Certe vidisti fili hominis.

Et duxit ad me et convertit me ad ripam torrentis. Cumque me convertissem.
[illegible] descendebat ornatus ... et ... ornatus ... ecce in ripa torrentis ...
arbores fructifere et pulchre ... dicit aqua iste

ecce in ripa torrentis ligna multa nimis ex utraque parte.

Et ait ad me. Aque iste que egrediuntur ad tumulos sabuli
nachumadi ... pice fluvia
i. ad Iordanem qui est in parte orientali terre sancte et cursu suo trahit arenam et facit
s. mortuum mare ...

orientalis. et descendunt ad plana deserti. intrabunt mare
tumulos sabuli in alveos suos ... dicit ad [illegible] orientale et redit ...
[illegible] Iordanis fluminis ... orientalis terre ... filii Israel ...
possessione ... [illegible] ... eo quod habitatores ... terre noluerunt eis concedere
transitum pacifice ... contra eos bellum ... filii Israel ... bella ...
[illegible]
i. omne animal
[illegible] Iordanis fluminis ... in mare ...
[illegible] ... s. asphaltidum ...

[illegible]
Et exibunt et sanabuntur aque. Et omnis anima vivens que
[illegible] ... pisces

serpit. quocumque venerit torrens vivet. Et erunt pisces
Illud enim mare dicitur mortuum eo quod nullum animal ibi vivit ut dicit ...
[illegible] ... et vivent ibi pisces ...
[illegible] ... littera usque ibi abengadi usque

multi satis. postquam venerint illuc aque iste. et sanabuntur et

vivent. omnia ad que venerit torrens vivent. et stabunt super
[illegible] ... piscatores ...

illa piscatores. ab engaddi usque engallim siccatio sagenarum

erunt. plurime species erunt piscium eius. sicut pisces maris mag-
ubi crescunt canne — *ubi aque cum aquis dulcibus de ripa stant paludes et stagna infructuosa*

ni. multitudinis nimie. In littoribus autem eius et in palustribus
per redditionem aliorum et paludum — *cum ibi aqua ... ...*

non sanabuntur. quia in salinas dabuntur. et super torrentem orientur
... ...

in ripis eius ex utraque parte omne lignum fructiferum non defluet

folium ex eo. et non deficiet fructus eius. per singulos menses affe-
i. fructus sufficient ... ... patet

ret primitiva. quia aque eius de sanctuario egredientur. Et erunt fruc-

tus eius in cibum. et folia eius ad medicinam. Hec dicit dominus deus

Huius capituli xlv ca. inchoata fuit descriptio terre dividende et descriptio eius ... inchoata in ... hic septima ... ad describendum ... divisione ... inchoata et primo ponit ... terre ... secundo modum dividendi ibi et dividetis ... in ... terminos ... terre et primo describit terminum aquilonarem secundo terminum orientalem ibi porro plaga orientalis ... australis ibi plaga autem australis quarto occidentalis ibi et plaga maris ... ... consideranda quod civitates hic nominate et loca non sic attingunt fines terminorum ... sicut si diceretur quod villa ... est terminus normannie ... propinquus ... et ... dividere normaniam a francia non est aliquis locus notabilis ... magni ... que dimidia leuca et per litteram patent ... discurrentes ... Joseph duplicem funiculum habet et hoc fuit ... Jacob qui adoptavit ... manassem et effraym filios Joseph Gen. 48 ut essent capita duarum tribuum et haberent possessiones ... alie tribus

Hic est terminus in quo possidebitis terram in duodecim tribubus israel.

quia Joseph duplicem funiculum habet. Possidebitis autem eam sin-
... ut darem patribus ... Gen. ...

guli eque. ut frater suus super quam levavi manum meam

ut darem patribus vestris. et cadet terra hec vobis in possessionem.
i. determinate ... aquilonarem

Hic est autem terminus terre ad plagam septentrionalem a mari magno

via bethalon. venientibus sedada. hemath. berotha. saba-

rim. que est inter terminum damasci. et confinium emath. domus
i. ... ...

aticon. que est iuxta terminos auran. Et erit terminus a mari
i. ... ... emath ... et ... damasci ... domus ... ... — *... ... ...*

usque ad atrium enon. terminus damasci. et ab aquilone ad aquilonem
... ... aquilonis ... duos terminos ut dictum est. et ...

et terminus emath. plaga autem septentrionalis. Porro plaga orientalis de medio auran. et de medio damasci. et de medio galaad. et de medio terre israel. iordanis disterminans ad mare orientale. Metiemini et plagam orientalem. Plaga autem australis meridiana a thamar usque ad aquas contradictionis cades. Et torrens usque ad mare magnum. et plaga ad meridiem australis. et plaga maris mare magnum. a confinio per directum. donec venias emath. hec est plaga maris. Et dividetis terram istam vobis per tribus israel. et mittetis eam in hereditatem vobis et advenis qui accesserint ad vos. et qui genuerint filios in medio vestrum. Et erunt vobis sicut indigene inter filios israel. vobiscum divident possessionem in medio tribuum israel. In tribu autem quacumque fuerit advena. ibi dabitis possessionem illi ait dominus.

Ca. 48. Et hec nomina tribuum a finibus aquilonis iuxta viam bethalon pergentibus emath. Atrium enon terminus damasci

i. sortis una dan sicut pura longitudo quinque … et orientalis finium totius terre / et mare medietatis … que est finium occidentalis terre

ad aquilonem iuxta emath. et erit ei plaga orientalis mare dan

i. usque finium dan — i. ab orientali finium terre usque ad occidentale eius sicut quanta longitudo sortis aser, 2° opponitur …

una. et a termino dan. a plaga orientali usque ad plagam maris as

i. usque

una

ser. Et super terminum aser a plaga orientali usque ad plagam

maris neptalim una. Et super terminum neptalim a plaga orienta

li usque ad plagam maris manasse una. Et super terminum manasse

a plaga orientali usque ad plagam maris effraym una. Et super

terminum effraym a plaga orientali usque ad plagam maris

ruben una. Et super terminum ruben a plaga orientali usque ad

i. secunda sorte eius

plagam maris iuda una. ¶ Et super terminum iuda a plaga orie

hic quidem describitur inter portiones et dicitur in inter partes sicut ex portiones que pote bunt … ¶ … [illegible] … xlv … patet … pte ea … [illegible] … portionibus … igitur … [illegible] … et super finium iuda. i. iuxta sorte eius … a portionibus aliis

i. a finium orientali usque ad occidentale … [illegible] … portionum … [illegible]

tali usque ad plagam maris erunt primicie quas separabitis viginti quinque

i. sic portiones finium

calamis … tres … portiones … [illegible] … spatium … [illegible] … calamorum

milibus latitudinis et longitudinis. sicut singule partes

… incipiunt ab oriente et finiuntur in occidente sicut longitudo … ita et iste tres ab … [illegible] … sortes … incipiunt a finium orientali totius terre et … occidentali finium finiuntur … iste tres portiones … [illegible] … principis … oriente et occidente … portionum sacerdotum … Et erit sanctuarium

i. templum … [illegible]

a plaga orientali usque ad plagam maris. Et erit sanctuarium in

i. … sacerdotibus … [illegible]

medio eius. primicie quas separabitis domino. longitudo viginti

i. calamis ab oriente ad occidentem — ab aquilone ad austrum … [illegible] … portionis sacerdotum … ad aquilonem

quinque milibus. et latitudo decem milibus. hec autem erunt pri

i. latus aquilonale longitudinis … xxv. milia … [illegible]

micie sanctuarii sacerdotum. Ad aquilonem viginti quinque milia. et ad

… longitudo … portionis … et … [illegible] … latus … occidentale … decem milia calamorum … et … longitudinis … [illegible]

mare latitudinis decem milibus. sed et ad orientem latitudinis

decem milia. et ad meridiem longitudinis viginti quinque milibus.

Et erit sanctuarium domini in medio eius. Sacerdotibus sanctuarium erit
q. d. sacerdotes ministrantes in hoc sanctuario erunt iusti et mundi ab ydolatria

de filiis sadoch. qui custodierunt cerimonias meas. et non

erraverunt cum errarent filii israel sicut erraverunt et levite.

Et erit eis primicie de primiciis terre sanctum sanctorum iuxta terminum levi
hec est 2a pars in qua describitur porcio levitarum que simul est omnino in longitudine et latitudine porcioni sacerdotum et patet littera

tarum. Sed et levitis similiter iuxta fines sacerdotum. viginti

et quinque milia longitudinis et latitudinis decem milia. Omnis lon

gitudo viginti et quinque milium. et latitudo decem milium. Et

non vendebunt ex eo neque mutabunt. nec transferentur primicie

terre. quia sanctificate sunt domino. Quinque autem milia que supersunt in la
hic quinta agitur de porcione civitatis cuius longitudo est xxv. milium calamorum, et latitudo x. milium, et hoc est quod dicitur quinque autem milia que supersunt in latitudine s. totius spacii dictarum porcionum dictarum, que latitudo est xxv. milium calamorum ut dictum est supra. Nunc autem latitudinis porcio sacerdotum capit x. milia, et porcio levitarum x., et non restant nisi quinque milia que faciunt latitudinem porcionis civitatis per xxv. milia
i. non sacre loca sed in quibus possit potat civitas

titudinem per xxv. milia prophana erunt urbis in habitaculum.
i. quinque milia latitudinis dicta protensa per xxv. milia longitudinis faciunt porcionem civitatis que dividitur in tres partes s. in civitatem et eius suburbana et agros pro servientibus civitati et autem iste partes dicuntur hic prophana hoc est large accipiendo pro non sacro vel layco, quia deputantur operibus laycorum. Consequenter describitur mensura istarum trium partium, et primo civitatis cum dicitur Et hee mensure

et in suburbana. Et erit civitas in medio eius. Et hee mensure eius
ubi describitur hec civitas in quadro equilatero, cuius quodlibet latus continet quatuor milia calamorum et quingentos, et sic quatuor latera continent quatuor partes orbis et patet littera

Ad plagam septentrionalem quingenta et quatuor milia. et ad plagam

meridianam quingenta et quatuor milia. et ad plagam orientalem

quingenta et quatuor milia. et ad plagam occidentalem quingenta
Consequenter describuntur suburbana cum dicitur Erunt autem

et quatuor milia. Erunt autem suburbana civitatis ad aquilonem
dicuntur hic extra. s. suburbana dicuntur loca circumiacentia civitatis in quibus non sunt domus edificati

ut aliqua fieri vinearum vel segetum et huiusmodi, sed sunt ad recreationem civium / quorum latitudo undique muri civitatis describitur cum dicitur ad aquilonem etc.

s. calami et similiter ad alias tres partes, et patet littera

Ducenta quinquaginta. et ad meridiem ducenta quinquaginta. et ad

orientem ducenta quinquaginta. et ad mare ducenta quinquaginta. Quod

Consequenter describitur portio summe civitatis cum dicitur quod autem reliquum etc. s. portionis civitatis secundum suam totalitatem et dicit in longitudine

autem reliquum fuerit in longitudine secundum primitias sanctuarii. decem

dicitur / quia civitas cum suis suburbanis occupat quinque milia calamos in quadrum / ut patet ex predictis, et de latitudine totius portionis iam manet utrique aquilone et versus austrum. Et de longitudine quibus versus orientem remanent x. milia calamorum / et tantum versus occidentem describitur. et erunt fruges etc.

milia in orientem. et decem milia in occidentem erunt sicut primitie

quia collebantur i. separatim facerdos

sanctuarii. et erunt fruges eius in panes hiis qui serviunt civitati.

Dicit hic glossa ebraica / quod isti sunt gabaonite qui serviunt civitati quos Iosue deputavit ad serviendum civitatis Iosue quod. Sed hoc videtur contrarium / quia Iosue non deputavit eos nisi ad serviendum de aquis et lignis in domo domini ut patet ibidem. Civitas autem describitur hic separata a templo per totam portionem levitarum / cuius latitudo est x. milium calamorum et itum per magna parte latitudinis portionis sacerdotum ut patet ex predictis / ideo describitur servientibus statim subditur Servientes autem civitati

i. homines deputati apti a servientes de communibus i. circa i. domini et ideo alios non sunt gabaonite

i. diversis officiis civitatem custodiendo, malefactores puniendo et pacem conservando et huiusmodi

Servientes autem civitati operabuntur ex omnibus tribubus israel.

Recapitulatio est mensure spatii continentis portionem sacerdotum levitarum et civitatis quod est xxv. milium calamorum in quadrum

Omnis primitie viginti quinque milium. per viginti quinque milia in

quadrum separabuntur in primitias sanctuarii. et possessionem civitatis

Hic autem describitur portio principis, cuius latitudo est xxv. milium calamorum sicut et spatium trium portionum predictarum longitudo vero eius a latere orientali trium portionum predictarum usque ad terminum orientalem totius terre supra determinate, et similiter a latere occidentali earumdem usque ad terminum occidentalem eiusdem terre, et hoc est quod dicitur quod autem reliquum fuerit

principis quia hec duo quia ex parte orientis et occidentis terre tam cum portionem predictarum est portio principis

Quod autem reliquum fuerit principis erit ex omni parte primitiarum

i. istarum primitiarum de tercia portione sacerdotum et de levitarum et similiter civitatis et ideo possessio tres scilicet portiones predicte latitudinis inter se continent xxv. calamos per quadrum ut supra dictum est i. ex opposito

e regione sanctuarii et possessionis civitatis e regione xxv. milium

i. a latere orientali dictarum primitiarum usque ad terminum orientalem totius terre est supple portio principis

lium primitiarum usque ad terminum orientalem. sed et ad mare e regione

i. a latere occidentali dictarum primitiarum quod est usque mare mediterraneum i. usque ad littus maris tota terra similiter i. de possessione eius

one xxv. milium usque ad terminum maris similiter in partibus principis erit.

i. possessiones principis a orientali et occidentali parte dictarum primitiarum ut dictum est

Et erunt primitie sanctuarii. et sanctuarium templi in medio eius.

Consequenter quod sit a latere australi et aquilonari cum dicitur de possessione autem levitarum etc.

i. illud quod pertinet ad possessionem civitatis

De possessione autem levitarum. et de possessione civitatis in medio

(interlinear: ... principis ... ab aquilone ... ab austro ... ab oriente ... ab occidente)

partium principis erit inter terminum Iuda. et inter terminum Beniamin. et

Et loquitur ista littera de limitatione portionum sacerdotum levitarum et civitatis a parte aquilonis et austra-
li. Sed hec expositio videtur esse contraria littere immediate precedenti que loquitur de limitatione portionis prin-
cipis. Dicitur immediate littere precedenti cum dicitur: et ad principem pertinebit, quod ipse exposuit contorte
sic: i. ad portionem attinget principis. Nam ad istam terminantur ab oriente et occidente.
Iste hec expositio non est solum contorta sed etiam falsa. Unde ubi translatio nostra habet: et ad
principem pertinebit, Hebreus habet: et principis erit. Ex quo patet manifeste quod loquitur de principis
portione. Dicendum igitur quod hec expositio de aliis tenenda localiter similitudine ut cum dicitur
talis recessit de prisinis loci, de signata terminum a quo recessit, et tenet hic cum dicitur: de
possessione autem levitarum etc. i. de termino istarum possessionum ab oriente et occidente
procedit possessio principis usque ad terminum orientalem et occidentalem totius terre, et terminatur
ad sortem Iuda ex parte aquilonis, et ad sortem Beniamin ex parte austri, et
eodem modo terminantur tres portiones predicte. Sed septima loquitur hic de possessione principis

ad principem pertinebit. Et reliquis tribubus a plaga orientali

Hic quinque describuntur sortes v. tribuum que sunt ex parte australi terre, ita quod sors Benia-
min sive sua longitudine immediate situatur portionem principis et civitatis. Et quinque alie in proce-
dendo versus austrum, et sors Gad est in fine australi totius terre ut patet littera
pariter contextus

i. incepta sorte eius

usque ad plagam occidentalem Beniamin una. et contra terminum Ben-

iamin a plaga orientali usque ad plagam occidentalem Symeo-

(interlinear: i. incepta sorte eius)

on una. Et super terminum Symeonis a plaga orientali usque ad

plagam occidentis Ysachar una. et super terminum Ysachar a

a plaga orientali usque ad plagam occidentalem Zabulon una.

Et super terminum Zabulon. a plaga orientali usque ad plagam maris

Gad una. et super terminum Gad ad plagam austri in meridie. et

(i. et plaga sortis Gad ... terminus australis totius terre ... ab aquilone ... ab oriente)

erit finis de Thamar usque ad aquas contradictionis Cades.

(gloss: i. sors Gad protenditur usque occidentem usque ad mare mediterraneum quod dicitur mare magnum ... ; Cum ponitur recapitulatio brevis predicte divisionis ... ut patet)

hereditas contra mare magnum. Hec est terra quam mittetis in

sortem tribubus Israel. et hec partitiones earum ait dominus deus.

Et hii egressus civitatis. Hec est ultima pars in qua describitur civitas edificanda in quadro equaliter, cuius latera sunt disposita versus quatuor partes orbis principales, et quodlibet latus habet in longitudine calamos quatuor milia quingentos, et tres portas a tribubus denominatas. Dicit ergo:
Et hii egressus civitatis etc.
i. latera et porta per quas fit egressus. Cetera patent.

Et hii egressus civitatis. a plaga septentrionali quingenta
et quatuor milia mensurabis. Et porte civitatis in nominibus tribuum
Israel. Porte tres a septentrione. porta Ruben una. porta
Iuda una. porta Levi una. Et ad plagam orientalem quingen-
ta et quatuor milia. Et porte tres. porta Ioseph una. porta
Beniamin una. porta Dan una. Et ad plagam meridianam
quingenta et quatuor milia metieris. porta Symeonis una. porta Ysa-
char una. porta Zabulon una. Et ad plagam occidentalem
quingenta et quatuor milia. porte eorum tres. porta Gad una.
porta Asser una. porta Neptalim una. Per circuitum decem et
octo milia. Et nomen civitatis ex illa die Dominus ibidem. Amen.

(glosses: supple · que est edificata · non solum per circuitum [illegible] et [illegible] sed [illegible])

Completa expositione visionis ymaginarie, procedendum est ad querendum quod prius tetigimus capitulo xl. [illegible] ymaginaria depingitur. Unde hic est intellectus verus prout propheta sic communiter fuit supra ca. xl. [illegible] Dicendum autem quod circa hanc questionem diversimode sentiunt doctores hebrei et latini antiqui et moderni. Aliqui dixerunt quod ymaginaria visio edificationis templi et civitatis que predicta est, signat reedificationem templi post reditum captivitatis Babilonice per Zorobabel et socios eius, et reedificationem civitatis Ierosolimitane per Neemiam et socios eius ad hoc adiuvante [illegible]. Et ponunt hii quod hec edificatio non fuit completa tempore Zorobabel et Neemie, sed plures reges post eorum tempora addiderunt ad edificia et maxime [illegible] circa templum, ut satis habetur per primo Esdre et secundo Machabeorum. Dicit eciam Iosephus Antiquitatum Iudaice lib. xv. quod Herodes Ascalonita rex, in cuius de[illegible] tempore natus fuit Christus, fecit edificia magna et sumptuosa ad fortificationem civitatis et decorem, [illegible] templi addidit lx. cubitos. Nam Zorobabel et alii adiutores elevaverant [illegible] cubitos tantum, et ipse addidit lx. ut sic esset eiusdem altitudinis sicut fuerat templum Salomonis per Caldeos destructum, et tanta describitur supra altitudo eiusdem templi ymaginarie visionis. Adhuc autem inducunt argumentum ex principio visionis ca. xl. ubi fit mentio de destructione civitatis per Caldeos, cum dicitur: xiiii. anno postquam percussa est civitas facta est super me manus Domini. Et hic quando describit edificationem civitatis et templi usque ad finem libri Ezechielis, quia adhuc populo in captivitate detento propheta loquitur de modo reedificationis civitatis et templi, quod dicunt non esse completa nisi predicto modo. Sed hec dicta stare non possunt, quia eiusdem post reditum de captivitate et templo fuit edificatio de quo supra de templo tamen per Zorobabel inchoato, patet per Esdre iii. quod fuit edificatum in eodem loco ubi fuerat templum Salomonis, et similiter de reedificatione civitatis per Neemiam, patet per ii. Esdre [illegible] quod fuit in eodem loco ubi prius fuerat, sed reedificata fuerat in parvo tempore et [illegible] nas murorum [illegible] dissipata, et dictum est autem quod ii. et iiii. [illegible] quod templum Salomonis [illegible]

factum fuit in civitate Ierusalem, et postquam templum reedificatum per Zorobabel, et in hoc concordant historiographi
Hebrei et Latini. Templum autem et civitas quam ymaginarie describitur distat ab eodem per xxxiiii mi-
liaria et plus; ergo impossibile est ut intelligatur quod visio ymaginaria de reedificatione civitatis et templi
post reditum de Babilone intelligatur. Et autem tunc differant declaratur sic: nam in civitate prima
descriptam, et eius cum suburbanis suis, et inter templum cum omnibus edificiis suis sibi
admixtis est tota latitudo porcionis levitarum continens x milia calamorum; in latitudine
porcionis factum xxv milia calamorum et plus, scilicet illud plus dimitto. Ista non xiiii milia
faciunt xxxiiii miliaria, quod sic declaratur: nam v pedes faciunt unum passum, passus c xxv
unum stadium, octo vero stadia faciunt unum miliare sicut notatum, quod continet mille passus
quod patet predictis: nam octies cxxv faciunt mille, et quinque pedes passum faciunt passus
quinque centum digiti quia stadium scilicet de miliari octo faciunt stadia, duplicatum dat leuca
Circa supposito videndum de quantitate calamorum; predicitur autem Ezechielis xl capitulo, patet quod unus ca-
lamus continet vi cubitos de cubitis sanctuarii, quorum quilibet continet unum cubitum usualem
et palmum ut ibidem fuit dictum. Cubitus autem usualis continet pedem et dimidium, et calamus
continet ix pedes et cum hoc vi palmos qui faciunt unum pedem et plus, scilicet illud plus dimitto,
et patet quod calamus unus continet duos passus; igitur cum mille passus faciunt unum miliare ut
predictum est, sequitur quod mille calami faciunt duo miliaria, et postquam xiiii milia cala-
morum faciunt xxviii miliaria, et patet propositum. ¶ Secundo separatim ostenditur de templo et civitate
quod visio prophete non possit intelligi de templo et civitate inchoatis per Zorobabel et Neemiam; et
primo de templo, quia describitur murus exterior longitudinis quingentorum calamorum, in quolibet quatuor laterum,
suorum; quingenti vero calami faciunt unum miliare, et civitas muri est quatuor miliaria; civitas
autem templi per Zorobabel inchoati numquam fuit tante continencie, ymo nec est cum tota civitate Ierusalem
in qua fuit. Secundo sic: ¶ Iste propheta vidit aquas egredientes de templo et procedentes usque ad
mare mortuum ad sanandum, id est dulcia reddendum, ut possent pisces ibi vivere, ut habetur
Ezechielis xlvii capitulo. Certum est autem quod in templo per Zorobabel inchoato et post ea per Romanos destructo
numquam fuit tales aque, ut mare mortuum factum est dulce. ¶ Tercio sic: per arguitur de lignis
fructiferis super dictas aquas crescentibus et fructus facientibus quolibet mense, quod numquam ita fuit.
Quarto sic: ¶ Preter hec et alia multa in visione Ezechielis perscripta, que verificari non possunt de templo
post captivitatem reedificato, patet falsitas opinionis predicte. ¶ Secundo ibidem ostenditur de civitate
predicta, quia de ultimo capitulo describitur in quadro equilatero, cuius quodlibet latus continet calamos mi-
lia quatuor et quingentos, qui faciunt ix miliaria, ut patet predictis; et circuitus civitatis ibi descripte
erit xviii milium calamorum, qui faciunt xxxvi miliaria. Civitas autem inchoata per Neemiam
numquam habuit tantam capacitatem, nec etiam de tota predicta; propter quod opinio dicta superbam non
solum a Latinis, sed etiam ab Hebreis. ¶ Dicunt enim Hebrei moderni quod hec ultima visio Ezechielis
est intelligenda de edificiis civitatis et templi in adventu Messie construendis, que componebant
venturum tamquam hominem purum prophetam, sicut Samuelem, et etiam Moysem, sicut dicunt, etiam
quod regnabit temporaliter super gentes quas sibi subiciet armis et bellis, et edificabit civitatem et templum
materialiter, sicut hic dicitur ab Ezechiele propheta. ¶ Hunc autem errorem quantum adhuc quod negat Christum
in lege et prophetis promissum esse Deum, et quantum adhuc quod dicunt eius adventum adhuc futurum,
eo satis diffuse improbavi per scripturas veteris testamenti in quadam questione de qua dicitur plura
declaravi; sed adhuc impetravi pauca declarando, et sic ad ostendendum quod Christus in lege et prophetis
promissus sit verus Deus et verus homo, dicitur enim Ysaie ix: Parvulus natus est nobis et filius
datus est nobis; ergo ponimus manifeste eius humanitas. Postea de quo dicitur: et vocabitur nomen eius
admirabilis consiliarius, Deus fortis, pater futuri seculi, princeps pacis; ponimus eius divinitas
Ieremie xxiii: Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et suscitabo David germen iustum. Ubi translacio
caldaica apud Hebreos autenticalis: Et statuam David Messiam iustum et regnabit rex et
sapiens erit, et faciet iudicium et iusticiam in terra. Secundo: Et hoc nomen quod vocabunt eum Dominus
iustus noster. Ex quo patet quod dicitur: Suscitabo David germen iustum, apparet eius humanitas; post hec
autem quod sequitur: et hoc est nomen quod vocabunt eum Dominus iustus noster, ponimus eius divinitas. Nam ubi
nostra translacio: Dominus, hebraica veritas habet nomen Domini tetragrammaton, quod apud Hebreos est proprium nomen summi
Dei creatoris omnium rerum. Dicit Rabbi Moyses in libro Directionis dubiorum parte i capitulo lx, quod hoc nomen
Domini tetragrammaton significat divinam essentiam simplicem, perfectam et in multa causa,
non nomina videntur derivata ab operibus divinis, ut creator, Dominus, salvator et huiusmodi. Item
Michee v dicitur: Et tu Bethleem Effrata, parvulus es in milibus Iuda; ex te michi egredietur
qui sit dominator in Israel, et egressus eius ab inicio a diebus eternitatis. Et autem hoc communiter
tam a nostris quam Hebreis intelligatur de Christo, patet autem quod sapientes Hebreorum ea allegaverunt

circa hec est q(uo)d est natiuitas x(risti) loco et p(ro)cessu eius de bethleem c(om)p(ar)at(ur) et q(uod) natiuitas
t(em)p(or)alis in hu(m)ana na(tur)a (est) p(ro)gressu(m) at ip(s)ius a initio a diebus et(er)nitatis c(om)p(ar)at(ur) eius
natiuitas et(er)nalis in na(tur)a diuina. Et at h(oc) dicunt x(ristu)m adhuc ad(uen)turu(m) est
plu(rimi) q(uia) danel q(ua)rto scribi(tur) t(em)p(us) aduentus ip(s)ius s(ecundu)m c(er)to n(umer)o annoru(m) s(ed) h(ab)et vii. ebdo
madibus annoru(m) q(ue) faciunt q(ua)dringentos nonaginta annos. Iste n(umer)o n(ume)ri annoru(m)
c(om)pletus fuit t(em)p(or)e passionis x(risti) sic diffuse declaraui scribendo sup(er) danelem
p(ro)p(ter) q(uod) hic causa breuitatis obmitto. Item danel 2o de t(em)p(or)e aduentus x(risti) dicit
In diebus regnoru(m) illoru(m) suscitabit deus regnu(m) quod in et(er)nu(m) no(n) dissipabit(ur) q(uod)
s(ecundu)m hebreos int(elligitu)r de regno messie et sic p(ate)t ibi loq(ui)tur p(ro)ph(et)a de iiii(or) regnis
sibi succedentibus s(cilicet) babilonioru(m) p(er)saru(m) grecoru(m) et romanoru(m) et io regnu(m) x(risti) incepit
t(em)p(or)e quo vltimu(m) s(cilicet) regnu(m) romanoru(m) fuit in sua p(otes)tate q(uod) maiore fuit t(em)p(or)e au
gusti cesaris quo t(em)p(or)e x(ristu)s de virgine fuit natus ut p(ate)t luc(e) 2o Exiit edictum
a cesare augusto. Et sic aggei 2o Adhuc vnu(m) modicu(m) est et(cetera) et veniet
desideratus gentibus et implebo domu(m) ista(m) gl(ori)a dicit d(omi)n(u)s exercituu(m) et(cetera). Adhuc
Magna erit gl(ori)a domus istius nouissime plus qua(m) p(ri)me. Ubi dicit q(uod) de(us) veniet desi
deratus cunctis gentibus int(elligitu)r aduentus x(risti) etia(m) s(ecundu)m hebreos. Ubi dicit q(uod) primitus Adhuc
vnu(m) modicu(m) est [illegible] q(uod) e(st) [illegible] a t(em)p(or)e quo aggeus hic dixit vsq(ue) nunc s(cilicet)
ad annu(m) d(omi)ni 19 [illegible] 32 in quo h(oc) scripsi fluxerunt plus q(ua)m [illegible] et sexcenti an(n)i q(ue)
no(n) videntur posse dici rationabiliter vnu(m) modicu(m). Item certu(m) est q(uod) aggeus loq(ue)batur
de templo p(er) zorobabel inchoato q(ua)n(do) d(icitu)r veniet desideratus cunctis gentibus et imple
bo domu(m) ista(m) gl(ori)a. Ex quo p(ate)t q(uod) stante 2o templo x(ristu)s venit et ipsu(m) impleuit gl(ori)a q(uia) ibi
sibi oblatus fuit, p(ro)p(ter) q(uod) senex symeo(n) tu(n)c p(ro)clamauit lume(n) ad reuelacione(m) gentiu(m) et gl(ori)a(m)
plebis tue isr(ae)l. Hec eciam p(ate)t p(er) hoc q(uod) s(cri)b(itu)r Magna erit gl(ori)a domus huius nouissime
plus qua(m) p(ri)me. Prima naq(ue) d(icitu)r templu(m) salomonis q(uo)d fuit destructu(m). Non p(ro)p(ter) hoc
q(uod) templu(m) p(er) zorobabel et suos sequentes reedificatu(m) q(uia) 2o templu(m) salomonis fuit q(uo)d nullis
reputacionis in edificiis ornatibus et [illegible] fuit magis glorificatu(m) in aliq(uo)
nisi p(er) p(rese)ncia x(risti) qui oblatus ibidem fuit et in eo plures p(re)dicauit et plura miracu
la fecit ut h(ab)et(ur) in euu(n)g(e)l(i)is. Illud eni(m) templu(m) stetit ad xl an(n)os p(ost) passione(m) x(risti)
i(n) quo destructu(m) fuit p(er) romanos. Et at h(oc) dicunt iudei x(ristu)m i(n) p(ri)mo aduentu suo
venturu(m) ad regnu(m) t(em)p(or)a(le) in p(otes)tate magna. P(ate)t fals(um) p(er) id q(uo)d d(icitu)r zach. 9 Exulta satis
filia syon iubila filia ier(usa)l(e)m ecce rex tuus veniet tibi iustus et saluator ipse pau
per et sedens sup(er) asina(m) et pullu(m) filiu(m) asine. Et exponi(tur) eciam a doctoribus
hebreis de aduentu messie ut declaratu(m) fuit ibidem. Et p(ate)t q(uod) eius aduentus
p(ri)mus p(re)dicitur a p(ro)ph(et)a futurus in paupertate et simplicitate et no(n) in t(er)rena gl(ori)a seu
p(otes)tate. Item ysa. 52 de x(rist)o d(icitu)r Ecce intelliget seruus meus et(cetera) q(uod) intelligit(ur) de x(rist)o eciam
et s(ecundu)m hebreos antiquos et eciam totu(m) capitulu(m) sequens sic ibidem fuit et ibi s(cri)b(itu)r de ip(s)o
Inglorius erit int(er) viros aspectus eius et ibidem s(cri)b(itu)r et despectu(m) et eu(m) despectu(m)
et nouissimu(m) viroru(m) viru(m) doloru(m) et scientem infirmitate(m) et q(uasi) absconditus vultus
eius et despectus Et p(ro)pterea sic omnes adscriptiones [illegible] E quibus p(ate)t q(uod) p(ri)mus
aduentus messie no(n) fuit p(re)nunciatus futurus in p(otes)tate et gl(ori)a sed humilitate et paupta
te magna non ad reg(na)r(e) regnandu(m) sed ad paciendu(m) et p(er) sua(m) passione(m) nos reconcil
iandu(m). Et ibidem s(cri)b(itu)r Ipse at vulneratus est p(ro)p(ter) iniquitates n(ost)ras attritus est p(ro)p(ter) scela
n(ost)ra disciplina pacis n(ost)re sup(er) eu(m) et liuore eius sanati sumus. Et at dicunt iudei q(uod)
messias in aduentu suo edificabit eis templu(m) materiale sic p(re)dicatu(m) ab ezechiele, Et ex
hoc sumunt argumentu(m) cont(ra) nos ad p(ro)bandu(m) q(uod) ihesus nazarenus no(n) fuit messias
verus q(uia) no(n) edificauit templu(m) sic p(er) p(ro)ph(et)as fuit p(ro)missu(m). Non valet q(uia) p(ro)ph(et)e magis
dicunt c(ontra)riu(m). Nam aggei 2o in auctoritate sup(er)ius allegata d(icitu)r de templo p(er) zorobabel in
choato Magna erit gl(ori)a domus istius nouissime. Ex quo p(ate)t q(uod) no(n) est alia materialis
edificanda p(er) messiam. Nam ista de qua loq(ui)tur p(ro)ph(et)a no(n) esset nouissima. Item ier(emie) 3o d(icitu)r
de aduentu x(risti) p(ri)mo Assumam vos vnu(m) de ciuitate et duos de cognacione et introdu
cam vos in syon, quo p(er)uenit p(ro)ph(et)a pauc(itat)os valde de iudeis r(e)sp(ectu) p(er)tine(n)t ad fide(m)
catholica(m) conuertendos et s(cri)b(itu)r ibidem In diebus illis ait d(omi)n(u)s no(n) dicent vlt(ra) archa
testamenti d(omi)ni nec ascendet sup(er) cor nec recordabuntur illius nec visitabit(ur) nec fiet vlt(ra).
Nunc at ita est q(uod) tabernaculu(m) moysi fuit factu(m) ad reponendu(m) archa(m) testamenti d(omi)ni
ut p(ate)t exo. 25 et p(ost)ea templu(m) salomonis adhuc fuit factu(m) ut p(ate)t ex pluribus locis 3i reg. et
et 2 par. et io si archa vltra no(n) fiet p(ro)p(ter) q(uo)d nec templu(m) p(ro)p(ter) q(uod) iudei ut quid dicunt
sic dicunt q(uod) messias in aduentu edificabit eis materiale templu(m) sic r(e)sistunt eis

architam testamenti spiritualium et tertia pertinentia ad veteris legis cultum. Cum igitur Jeronimus super isto dicat
quod archa materialis testamenti non fiet ultra nec erit in recordacione vel memoria scilicet ad significandum
per quos potuerit templum materiale ultimus non reedificandum. Iste addit per induci quod dicitur
Jeremie 7º Nolite confidere in verbis mendacii dicentes templum domini, templum domini, templum domini est.
Unde hic templum domini, templum domini, templum domini ipsa in pluralitate, quod dicitur mendacium est dicere
quod tria templa sint successive, et ideo primum templum Salomonis quod fuit primum, et templum per Zo-
robabel inchoatum et per Romanos destructum quod fuit secundum, non reedificabitur a Iudeis
tertium. ¶ Argumentum autem de Ihesu nazareno non valet, quia templum per ipsum edificatum est
ecclesia sive congregatio fidelium in fide caritate formata, quod est spirituale templum, de cuius
edificatione dicitur Mathei xvi. Super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Cavilla-
tiones autem Iudeorum per quas nituntur scripturas veteris testamenti per allegatas pervertere, propter pro-
lixitatem vitandam hic obmitto, et quia illas posui diffuse in quadam questione de qua
de qua supra mencionem feci, et quia cavillaciones illas opponendo libros veteris testamenti
replicaui, saltem primas parte in locis in quibus opponuntur auctores predicte. Oppositionum
cum ultima visionis Ezechielis constanter opponendam responsum, post oppositionem librorum omnium
veteris ac novi testamenti.

Respondetur dicit Hebreorum secundum quantum ad no[illegible] data, Cum videndum est quid de visione
predicta dixerint doctores catholici, et sunt tres modi dicendi. Nam aliqui ut beatus Jeronimus
et beatus Gregorius dixerunt per visionem Ezechielis ymaginariam edificacionem ecclesie in factis
et moribus esse significata. Et hunc secundum in opponendo secunti sunt oppositionem ymaginarie
visionis, put supra est descripta, quasi totaliter dimittebant tunc alia sit in chronicis
secundum quod fuit de in primo xl. capitulo dicit ecclesia ultimus beatus Gregorius omelia super hanc visionem
quod textus visionis ymaginarie est totaliter relinquenda, eo quod visio illa continet impossibilia
quod arguit per eo quod dicitur in xl. capitulo Et mensus est latitudinem edificii calamo uno, propter
autem quod dicitur edificii absolute, loquitur de toto edificio secundum Gregorium Et postea subditur Et mensus
est porta a tecto thalami usque ad tectum latitudinem xxv. cubitorum, et sunt frontes lx
cubitos, Ex quibus sic arguit, frontes sunt in porta, et porta in edificio, et maius
continetur in minori scilicet lx. cubitorum in xxv. et xxv. in uno, hoc autem est impossibile. Ergo est
dixit etc. quod hic [illegible] est coordinatione divina, ut legentes dictam visionem relicto
sensu ymaginario tantum mille misticam querent intellectum. ¶ Secundus magister Richardus
de sancto victore reputans intellectum dicti beati Gregorii minus verum, processit quasi via opposita
declarans in oppositione sua possibilitatem totius edificii supra descripti. Descripsit
alio modo dicto. Qui autem alibi declarat aliquos dicit ignoro. Solvit autem argumentum beati
Gregorii propter quod omnia templi edificia sunt supra dictum [illegible] edificium et inchoationis quod per se
dicitur per unum edificium. Dicit totum maneriem [illegible] supra dicitur domus regia, et ibi fuit
ibi multe domus scilicet pallacium camera [illegible] capella etc. Et ideo cum dicitur supra xl. capitulo
Et mensus est latitudinem edificii calamo uno etc. Edificium ibi accipitur primo [illegible]
secundum aliquos, vel pro domuncula supra porta edificata. Secundum alios ut dictum fuit [illegible]
¶ Dominus Hugo Cardinalis processit quasi media via declarans possibilitatem edificii ymagi-
nate visionis, et tamen declarat de officio ecclesie per aliqua loca in [illegible] hoc tamen sunt replete
eandem [illegible] ecclesie primam [illegible] plures repetendo. Et
dicitur dimittendum supra xl. capitulo dicit [illegible] Iste processum mediante edificium
Iste portam et alia plura [illegible] autem dictum beati Gregorii non intenda [illegible]
quia via [illegible] oppositionem visio predicta [illegible] partes et [illegible] figurent
Iste beatus Gregorius de dicta visione opposuit tamen [illegible] scilicet xl. et adhuc in[illegible]plete
In illo tempore obsessa fuit romana civitas, et multa afflicta [illegible] quod se [illegible]
deu[illegible] [illegible] dicte visionis oppositionem.

His igitur premissis intendo dicere quid in via descripto visionis ymaginarie
vel tamen ad satisfaciendum [illegible] vel aliis [illegible] predecentium doctorum nullus [illegible]
[illegible] ad [illegible] studiosorum et devotorum, ut per [illegible] studii et ordinis
quat dicte visionis intellectum, ab eo qui sua misteria revelat humilibus et devotis
et abscondit a prudentibus et sapientibus in oculis suis. Credo namque quod aliquis possit dictam
visionem sufficienter opponere, nisi hic habuit condigna revelatione. ¶ Dico igitur quod
signatum super septem visionis per duplex accipi. Uno modo, ut pro illa reedificatione templi

regis tercio in aliis post redditum babilonice captiuitatis/ non tamen illo modo disponit adhuc iudei que prius [illegible] bam. Alios quod preter regis tercio edificium erit per xpm saluatorem nostrum/ sicut communiter dicunt doctores catholici. ¶ Ad euidenciam primi modi considerandum quod frequenter in scriptura sacra et maxime veteris testamenti promissiones diuine de bonis futuris/ et comminaciones de penis [illegible] sub condicione/ licet sonabant absolute. De promissionibus autem patet i regum ii° capitulo ubi dicitur: venit autem vir dei ad heli et ait ad eum hec dicit dominus Numquid non aperte reuelatus sum domui patris tui cum esset in egipto in domo pharaonis/ et elegi eum ex omnibus tribubus israel in sacerdotem mihi/ ut patet per litteram sequentem et postea sequitur. Propterea ait dominus deus israel loquens locutus sum ut domus tua et domus patris tui ministraret in conspectu meo usque in sempiternum. Nunc autem dicit dominus absit hoc a me. Sed quicumque honorificauit me glorificabo eum/ qui autem contempnunt me erunt ignobiles. Ex hiis patet quod promissio absolute facta de summo sacerdocio ad egressum filiorum israel de egipto/ postea post quadringentos annos uel circiter scilicet tempore heli ostendit dominus quod illa promissio intelligenda erat sub condicione scilicet si facientes suum debite ministrarent aliter non. ¶ Similiter idem patet de comminacionibus penarum Jone 3° ubi de precepto domini dixit jonas absolute adhuc xl. dies et niniue subuertetur/ et tamen eius subuersio non fuit tunc secuta/ et hoc quia niniuite penitenciam egerunt de malis suis ad verbum jone ut ibidem habetur. Ex quo patet quod comminacio subuersionis niniue quamuis prolata fuerat absolute intelligenda erat sub condicione scilicet si niniuite in malis suis perstiterint obstinati aliter non. ¶ Item de promissionibus et comminacionibus simul patet jeremie 18 ubi dicit ex persona domini Repente loquar aduersum gentem et aduersum regnum ut eradicem et destruam et disperdam illud. Si penitenciam egerit gens illa a malo suo/ quod locutus sum aduersus eam/ agam et ego penitenciam super malo quod cogitaui ut facerem ei. Ex quo patet manifeste quod comminacio facta absolute intelligitur cum condicione si illi quibus fit perseuerent in malo/ et statim ibidem sequitur de promissionibus. ¶ Et subito loquar de gente et de regno/ ut edificem et plantem illud/ si fecerit malum in oculis meis ut non audiat vocem meam penitenciam agam super bono quod locutus sum ut facerem ei. Ex quo patet quod de promissione de bono consimiliter intelligendum est cum condicione scilicet si illi quibus fit steterint in bono. Adhuc est racio naturalis/ quia si aliquis rex uel princeps promitteret alicui militi equum et arma/ et cum complecionem promissionis miles auerteret se contra regem et principem ad eius inimicos se conuertendo/ nunquam rex teneretur adimplere promissum [illegible]/ quia non fuit eius intencionis [illegible] esse quod ei daret equum et arma ad oppugnandum se/ sed magis ad seruiendum sibi. ¶ Item ad hoc [illegible] non peto morali hoc adeo alterius/ et addemone gentili/ [illegible]. Item [illegible] promissa sunt in ducti [illegible] de filiis israel/ quibus multe terre/ et alia multa bona promissa fuit/ quamuis obtinuerunt/ eo quod erga deum suum debitum non fecerunt/ sicut patet in libro josue/ quod filii israel in suis partibus cupiditate ducti dimiserunt gentes non ydolatras habitare cum eis sub tributo contra preceptum domini/ propter quod illi suaui [illegible]/ non solum parte terre tenuerunt/ sed eciam [illegible] israel multum afflixerunt. Similiter in [illegible] racionabiliter quod prouisionem ymaginariam ezechielis facta fuit edificacio ciuitatis et templi [illegible] post redditum captiuitatis facta fuit forma super ea descripta/ [illegible] sed propter israel suum debitum fecissent. Ideo hec condicio intelligebatur in promissione/ sed non fecit/ propter quod templum et ciuitas [illegible] fuit tunc edificata et in modum ezechielis [illegible]/ tamen propter aliquos bonos de filiis israel fuit ciuitas reedificata et templum/ minoris tamen capacitatis et nobilitatis quam [illegible] [illegible] quam fecit promissum/ propter quod ezechiel [illegible] visionis [illegible] super [illegible] [illegible] et non impedia propter peccata nostra est autem filii israel non fecerunt debitum suum ad [illegible] ad obtinendum integre [illegible] suum promissum/ patet quia [illegible] ta generali [illegible] per cyrum quod omnis iudei de regno suo possent in iudeam libere reuerti/ multi tamen capti amore uxorum quas ibi acceperant/ et filiorum quos ibi genuerant/ et possessionum quas ibi acquisierant/ noluerunt tamen reuerti/ sed magis elegerunt inter ydolatras commanere. Similiter illi qui de captiuitate redierunt in iudeam/ uxores suas legittimas contempserunt/ et alienigenas contra domini preceptum duxerunt/ et non solum [illegible] solum de [illegible]/ sed eciam maiores scilicet principes et sacerdotes (ut habetur i esdre 9). ¶ Item postea tempore machabeorum multi de populo israel et de sacerdotibus ad ritum [illegible] et ydolatria se conuerterunt/ edificantes in [illegible] ephebiam id est prostibulum iuuenum/ et palestram id est scolam ad docendum ritus et leges gentilium ut dicitur i machabeorum. Similiter postea [illegible] [illegible] eius promissum [illegible] et malitiam quia te contempserant/ et tamen coram pilato negantes [illegible] [illegible] eius [illegible] propter quod eorum ciuitas et templum quod reedificata fuerat/ per romanos destructa fuit

sic predicat propheta huic quem videbis et dimitte scorpiones vel aliis similibus. Dicit ergo patet una oppositio quantum
ad significationem visionis ymaginarie superius descripte. Sed contra etiam oppositionem possit argui
pro aquis egredientibus de templo sanantibus mare mortuum a salsedine et ad arbores
de lignis super ripa fluminis facientibus novos fructus singulis mensibus, sicut enim videtur
aliquibus impossibilia, et preterea nisi iudei credentes de babilone fecissent erga deum
debitum suum, non tamen ita fuisset eis facta, tamen fuissent impossibilia, ut aliquibus videtur, et
sic hec opposita dicta non videntur vera. Ad ista dicendum quod aliqua sunt possibilia non simpliciter
que nullam tamen pacientur, et aliqua sunt impossibilia nature, possibilia tamen deo, et ista sunt in
duplici gradu. Nam aliqua sunt supra naturam quantum ad suum principium, non tamen quantum ad
seipsa omnino, sicut quod cecus videat, nam visus illuminatus est supra naturam, sed corporis oculi
dati miraculum est naturale, sicut oculi dati per generationem naturalem. Aliqua non sunt supra naturam [illegible]
modo. Possit ergo dici ut videtur quod dulcoratio maris mortui sit possibile simpliciter naturaliter. Nam
aque maris colate per venas terre fiunt potabiles, et hoc modo de aquis procedentibus a mari
oriuntur alibi fontes dulces, et ideo non videtur inconveniens quod aque egredientes de templo
haberent virtutem naturalem dulcorandi aquas maris predicti. Nam in diversis partibus mundi ori-
untur fontes diversas virtutes et mirabiles habentes. Hoc etiam confirmatur per scripturas.
Dicitur enim Exo. 15. quod aque marath id est amaritudinis dulcorate fuerunt per immissionem ligni, quod
videtur adhuc habuisse virtutem naturalem ut dicunt fuit locus [illegible]. De lignis qualiter
mense fructificantibus dicendum est quod aliqua ligna terre nascentia fructi-
ficant bis in anno, et forte pluribus vicibus in aliquibus terris, et forsitan pos-
set dici de fructificatione qualibet mense. Et dato quod non sit aliqua talis arbor, non est
tamen negandum quin deus possit facere ita, quod producta arbor esset supra naturalis, tamen fructificatio
de qualibet arbore fructum producere qualibet mense miraculose, et ideo si predicte vie non suffi-
ciunt, potest dici quod hoc beneficium divinum fuisset iudeis continuatum, si gratia deo suum
debitum fecissent, sicut per XL. annos pavit eos manna in deserto, et nobis
probare qualiter die dat corpus suum et sanguinem in sacramento eukaristie.

Alia vero oppositio potest accipi, ut per visionem ymaginariam superius dictam non intelligatur
aliqua edificatio materialis, sed solum edificatio spiritualis ecclesie in moribus, fide et sacramentis
et [illegible] non quod est congregatio fidelium duplex est regimen, unum quantum ad spiritualia
et hoc designatur per edificium templi, aliud autem quantum ad temporalia, et hoc designatur per di-
visionem terre et edificium civitatis ita sunt libri, utrumque tamen regimen est a deo regimen
dico tamen beato Ezechieli quantum adhuc, quod per monte in quo propheta dicitur dimissus ut propter
B. XL. [illegible] intelligitur X. de quo scribitur Daniel 2o. lapis qui percusserat statuam factus
est mons magnus, et implevit universam terram, qui exponitur de Christo a doctori-
bus hebreorum et latinis. Super istum montem fundata est ecclesia, sicut ipse dicit Math. 16. Super
hanc petram edificabo ecclesiam meam id est super me, et hoc est quantum ad duplex
[illegible] regimen predictum, et sicut patet ex precedentibus. Primo agendum est de edificio [illegible]
templi et muri id est exterior, medius et interior, exterior vero quantum ambit omnia edificia
interiora [illegible] seu custodia divina omnia complectens, de quo muro dicitur Isa. 26. Urbs fortitudinis
nostre sion salvator ponetur in ea murus et antemurale. Non medium interior custodia seu protectio
angelica quod includit [illegible] custodia, unde dicitur ps. [illegible] Inmittet angelus domini
dicit glossa Augustini qui sunt in circuitu ecclesie per modum muri. Per murum autem interiorem qui
est minor, ambitur interior protectio seu custodia humana per prelatos ecclesie et con-
ministros, qui minor [illegible] efficacie est quam angelica, de hac autem muro, contra malos
prelatos dicitur Ezech. 13. Non opposuistis vos murum pro domo domini. Sunt muros [illegible]
est magnus partibus, per quas intelliguntur tres partes terre habitabilis, scilicet Asia, Affrica
et Europa, ex quibus ingressi sunt ecclesiam multi per susceptionem fidei et sacramentorum
et ingrediuntur deputati, et ingredientur deputati. De quibus dicitur
Ier. 22. Terra, terra, terra audi sermonem domini, de quibus namque tribus terre partibus dicitur
audierunt plures sermonem apostolorum aliorumque dicentium eorum effectum credendi, [illegible]
quia autem pars terre [illegible] [illegible], sicut tres porte in tribus muris ex opposito sunt respi-
cientes, per quas significantur tres status vel gradus venientium ad fidem.

Porte — scilicet recipiendum quod designatur per portam potiorem sive primam, perfectum quod designatur per mediam
vel secundam, perfectorum qui designantur per tertiam vel inferiorem. De portis istis dicitur ps. 86 Diligit
dominus portas Syon super omnia tabernacula Jacob. Per tabernacula Jacob intelliguntur status vel
diversi fidelium tempore legis mosaice, per portas Syon status vel gradus fidelium tempore legis evangelice
que dicitur lex amoris. Lex autem vetus lex timoris. Propter quod porte Syon dicuntur predilecte. In
portis autem potioribus non sunt edificia magna, sed quedam domuncule super eas edificate ut designetur
per hoc quod status recipientium est adhuc nobilitatis imperfectus. In portis autem mediis
et interioribus sunt edificia pulchra, ad designandum quod proficientes et perfecti habent
maiorem perfectionem, perfecti in actu, proficientes in potentia. Actum primum ad quod desi-
gnandum ad portas medias est ascensus per octo gradus. Tum ad interiores non
sententias est ascensus per octo gradus. Ez. autem 40. Preterea vestibulum porticuum
Vestibula porticus — duas frontes, et tres thalamos. Per vestibulum precedens porticum intelligitur gratia preve-
niens. De qua dicitur ps. 58 Misericordia eius preveniet me. Misericordia namque dei et eius gratia sunt
idem. Per porticum vero gratia subsequens. De qua dicitur ps. 22 Misericordia eius subsequetur me. Vel
aliter potest dici quod per vestibulum et porticum designantur voluntas bona et opera sancta. De
Frontes — quibus dicit Augustinus super Johannem precedit velle, subsequitur perficere. Per duas frontes que
sunt ad decorem et fortitudinem portarum, propter quod facte sunt ad modum duarum turrellarum continuarum
parte angulis porte designantur patientia in adversis que stabilit hominem, ne per impatientiam
frangatur, et modestia in prosperis que tenet hominem ne per superbiam elevetur. De istis
duabus turrellis dicitur ps. 121 Fiat pax in virtute tua et habundantia in turribus tuis.
Via patientiam in adversis, et per modestiam in prosperis agitur et conservatur habundantia
Thalami — donorum beneficiorum in nobis. Per thalamos autem in quibus homines dormiunt et quiescunt
intelligitur pax. Unde ps. 4 In pace in idipsum dormiam et requiescam. Est autem duplex pax
scilicet interna et superna. Ideo dicuntur thalami esse hinc et inde contra partem porte, et
tres contra partem, quia pacem internam tria faciunt. Primum est concordia mutua. Eccli. 25 Homines
unanimes dantes in virtute pulcherrimum studium habentes pacificantes in domibus suis in
ipsis conscius suis. Secundum est amicitia divina. Augustinus 10 confessionum Inquietum est cor
meum donec requiescat in te. Et ps. 118 Pax multa diligentibus legem tuam.
Est lex divini amoris. Tertium est sufficientia modesta, per quam aliquis contentus est his
que habet, et inde pacificatur. De quo potest exponi id quod dicitur Mt. 5 Beati pacifici quoniam fi-
lii dei vocabuntur. Tales enim ut filii quodammodo deo assimilantur, qui non indigent
aliquo extra se, sed est sibi sufficientissimus. Ex alia parte porte sunt tres
thalami, quia tria faciunt pacem supernam. Primum est humilitas vera, que eum pacificat est
quod facit pacificare humilitatem cum suo domino, et est hec specialis inhibitio virtutis. Via castitas non
tantum pacificat cum luxurioso, nec iustus cum iniquo, sed humilis humilitat pacificare cum superbo
quia superbus vult dominari, ita vere humilis fieri, et velle hoc quod querit ideo dicitur ps. 119
Cum his qui oderunt pacem eram pacificus, id est cum superbis degebus. Dicitur prov. 13 Inter super-
bos semper iurgia sunt. Secundum est equitas iusta, sine qua nulla societas potest esse paci-
fica, sicut patet de societate latronum, qui sunt adversarii iusticie, nisi enim inter se iuste divi-
dant spolia, statim inter eos oritur discordia. Ideo dicitur Isa. 32 Erit opus iusticie
pax. Tertium est taciturnitas debita que tenet os clausum ne prorumpat in verba discordie
Gazophila — praecipue contra dominum per oppositum dicitur Eccli. 28 Susurro et bilinguis maledictus, turbat enim pacem
habentes. De istis autem decem thalamis potest dici quod scribitur Deut. 33 Amantissimus domino ha-
bitabit confidenter in eo qui in thalamo morabitur tota die. Cum enim deus diligit ideo
thalamis incessanter commoratur. Ex opposito portarum precedentium est ad opposita ga-
Gazophilatoria — zophilatoria, que sunt descripta esse circa pavimentum orientale, et dicuntur esse
xxx. Per que designatur impletio x mandatorum tribus temporibus [illegible] scilicet tempore legis nature et
tempore legis mosaice, et tempore legis evangelice. Denarius autem numerus multiplicatus per ternarium
consurgit in tricesimum. Et bene dicuntur gazophilatoria a gaza et philate quod est servare. Via
per impletionem x preceptorum conservantur divitie virtutum. Ex opposito gazophila-
torum opposita mensarum que super decem sunt octo, per quas designantur quatuor partes veteris te-
stamenti et quatuor novi. De quibus tamquam de mensis spiritualibus reficitur totus populus christianus
secundum quod dicitur Deut. 8 Non in solo pane vivit homo sed in omni verbo quod egreditur
de ore dei. Vetus autem testamentum in quatuor partes dividitur. Primo in quinque [illegible]
[illegible] dividitur enim in libros legales historiales prophetales et sapientiales. Et
similiter dividitur novum testamentum. Via libris legalibus correspondent evangelia. Historialibus

atque apostolorum / sapientialibus epistole pauli et epistole canonice (prophetalibus atque apocalipsi de qualibus
ac istorum mensarum potest dici quod scribitur proverbiorum 9. Sapientia edificavit sibi domum, excidit
columpnas vij. ymmolavit victimas suas miscuit vinum / et posuit mensam suam
Mensa Septima namque pars est sapientie mensa. Post oppositum mensarum / secundo oppositum atrij
ynterioris ymago sicut hec est inferius ponitur s. altare holocaustorum, gazophilacia sacer
ebdomadariorum / et gazophilacia cantorum, sacerdotum ebdomadariorum / et cantus agentium
alate altaris. Et quia edificatio ecclesie spiritualis non solum consistit in moribus / et virtutibus
Altare tone de mensa sacre scripture sed etiam in sacramentis / ideo pro altare holocaustorum intelligitur
eucharistie sacramentum / in quo cottidie ymmolatur agnus qui tollit peccata mundi. Unde dicit Augustinus
in libro sententiarum prosperi Semel ymmolatus est christus in semetipso / et tamen cottidie ymmolatur in sacramento
in quo per hoc sacramentum efficimur cottidie participes fructus dominice passionis. Unde et in quadam
ducali oratione secreta dicitur: Quotiens huius hostie commemoratio celebratur / opus nostre redemptionis
exercetur / De hoc autem altari dicitur hebreorum 13. Habemus altare de quo non habent edere potestatem
hij qui tabernaculo deserviunt. i. cerimonias legis veteris observantes / et quia eukaristie
sacramentum est cum divinis laudibus est conficiendum / ideo iuxta altare s. in atrio interiori ponuntur ga
Aque zophilacia sacerdotum ebdomadariorum et etiam cantorum / per que designatur nostra celebra
tio et eius ministratio / Post aquas non egredientes de templo et currentes ad latus altaris
significatur sacramentum baptismi / de quo dicitur Joelis 3°. Fons egredietur de domo domini / et
irrigabit torrentem spinarum. Dicuntur autem aque iste egredientes de templo / per quod templum
significantur duo precelles nostre fidei articuli s. articulus sancte trinitatis / et articulus in
carnationis nam per gratia plenius dicetur / quia baptismus sicut quantum ad eius formam confertur
in nomine sancte trinitatis / sicut dicitur Matthei ultimo. Euntes docete omnes gentes / baptizantes eos
in nomine patris et filij et spiritus sancti / et quia in primitiva ecclesia fuit collatus in nomine christi ut habetur in
Actibus apostolorum in pluribus locis / qui est unum suppositum in quo conveniunt natura divina et huma
na cum decem natis at istis sacramentis locus spiritualis ezechielis prophetie quia sicut spiritualiter nostra sacramenta nove
legis quantum christus ea per se instituit / et eius usus fuit in sancto / et hoc patet de sacramento bap
tismi in quantum ad eius quantum ad doctrinam s. institutionem et usum. Cuius de sacramento eu
charistie quantum ad eius institutionem / quantum autem ad usum non habetur in eius. ubi expresse / sed
hoc tenent quamplures ecclesie / quia dicitur Actuum 1°. Cepit ihesus facere et docere / et ideo sic prius voluit
baptisari / et post baptismum alijs imposuit, sic in cena prius corpus suum et sanguinem sumpsit
et post discipulis sumendum tradidit. Unde dicit Ieronimus ad Hesdram. Dominus ihesus ipse conviva et co
Templum nvetenor in mensis. secreta ibat ipse cibus. Post hec autem duo sacramenta / et principalia sunt sancte
ficatio ecclesie / Post oppositum atrij interioris procedendum est ad oppositum templi / Et quia edi
ficatio ecclesie spiritualis non solum consistit in moribus et virtutibus per sacram scripturam et sacramenta
sed etiam in fidei articulis. ideo per templum significantur / quod dividitur in tres partes s. porticum sancta
et sancta sanctorum. Per porticum autem est ingressus ad alias partes / et ideo per ipsum intelligitur arti
culus unitatis divine essentie / et articulus sue providentie / quantum ad remunerationem bonorum et pu
nitionem malorum. fides enim istorum articulorum semper fuit necessaria ad salutem / et ideo parum ad alios
trahitur. Unde dicitur hebreorum xj. Credere enim oportet accedentem ad deum quia est / et inquirentibus se re
munerator sit / Per sancta sanctorum intelligitur articulus sancte trinitatis / Per tres mansiones una supra alia
ibi oppositas / habet autem ibi non sit superioritas / nec inferioritas quia pater in filio est et filius in patre / et
sunt similes / et sicut hic dixit Hilarius / quod claritas est in patre / et splendidas in filio /
Per partem templi que dicitur sancta intelligitur articulus incarnationis, ubi sunt per quam tres (?) in uno supposito
Altarium filius sancte unite s. natura divina, anima racionalis, et caro sic unita (?) quod significatur per tres mansiones
una supra aliam ponentes. Divina namque natura superior est ad animam / et anima ad carnem. De ipso
quia sicut ipsum oculum componendi modum per visionem Ezechielis non in templo non vidi in ea s. mate
rialis / sed tamen spiritualis / ideo secundum ibidem quod dominus deus omnipotens et agnus in propriis templum eius
est quantum ad sancta sanctorum / et agnus. i. filius incarnatus, quantum ad alias templi partes.
Pilaras que dicuntur sancta. Per pilarios autem templi significantur miracula confirmancia fidem christi. Unde
dicitur marci ultimo. Illi autem profecti predicaverunt ubique domino cooperante / et sermonem con
firmante sequentibus signis. Per cocleas vero quibus ascenditur sursum possunt intelligi
notitie creaturarum quibus ascendimus in cognitionem divinorum / sicut quod dicitur Romanorum 1°

invisibilia ipsius i. dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur, Ro. primo, scilicet virtus et divinitas. ¶ Per appendicia vero circa templum continua intelligitur alia via ad fidem pertinentia, eo quod ad predictos articulos annectitur. Et quia fides in fornicibus mortua est nisi fuerit caritate formata, ideo ex una parte templi ponitur edificium australe ex qua parte provenit estus caloris. Ideo edificium australe significat dilectionis fervoris equalitatem. Ex alia vero parte edificium aquilonare ex qua parte venit horror frigoris, propter quod edificium aquilonare significat domum timoris filialis. Timor enim compatiturus est infrigidacionis et tremoris, ut patet ad sensum, dictum est ante prius. Quod in istis duobus edificiis est habitatio sacerdotum, quia sacerdotes debent esse in extremo timore ne deum offendant, et in fervore dilectionis ut ei devote serviant. De istis edificiis australi et aquilonari potest accipi quod scribitur Can. 4. Surge aquilo et veni auster perfla ortum meum et fluant aromata illius. Ex istis enim timoris et dilectionis fluunt aromata carismatum in orto ecclesie militantis.

Atriola: ¶ Per quatuor autem atriola possunt intelligi iiii^or virtutes cardinales de quibus atriis dicitur ps. 83. Melior est dies una in atriis tuis super milia.

Culmen: Et ita commorari in exercicio virtutum cardinalium est optimum. ¶ Per culinas vero seu coquinas possunt intelligi doctores sacre scripture devoti qui suis meditationibus decoquunt cibum sacre scripture ut alii possint inde refici. Unde ps. 38. Concaluit cor meum intra me et in meditatione mea exardescet ignis. Iste vero coquine sunt in atriolis situate, quia doctores sacri eloquii debent prius in iiii^or virtutibus cardinalibus exerceri. Dicitur enim primo ethicorum quod moralis philosophie non est conveniens auditor ille qui est sectator passionum, et multo minus est conveniens auditor theologie, et adhuc multo minus conveniens eius doctor. Propter quod in sacre scripture doctoribus presupponitur exercitium in virtutibus moralibus. Unde dicit philosophus 7 phisicorum quod sedando et quiescendo fit anima sciens et prudens, quia sedando turbaciones passionum et quiescendo ab impulsibus carnis, quod fit per habitum moralium virtutum, acquiritur sacrarum notitia scripturarum. ¶ Post expositionem templi et edificiorum circa ipsum, dicendum quid

Sacerdotes: significentur per sacerdotes in ipso ministrantes. Circa quos quinque superius sunt descripta, scilicet eorum genus, habitus, modus victus et actus. Circa primum dicitur quod sunt filii Sadoch qui interpretatur iustus. Et per hoc designatur quod ecclesie ministri debent esse per imitacionem spiritualem filii Christi qui dicitur antonomastice iustus. Ysa. 45. Rorate celi desuper et nubes pluant iustum, aperiatur terra et germinet salvatorem. Unde Iohannes apostolus de se et sibi similibus dicit in canonica ca. 3. Videte qualem caritatem dedit nobis pater ut filii dei nominemur et simus. ¶ Circa secundum dicitur quod habeant vestes lineas per quas in ministris ecclesie designatur mentis et corporis puritas. Et subditur quod feminalia linea operiant turpitudinem carnis sue, per quod significatur quod in ministris ecclesie nichil turpitudinis aut dissolutionis in verbo, gestu vel facto debeat apparere. Unde dicitur Exo. 19. Sacerdotes qui accedunt ad me sanctificentur ne percuciat eos dominus. Circa autem de sacerdotibus quod in aliis vestibus ministrent in templo et in aliis habitent, circa quod impletum videtur in nove legis sacerdocio. ¶ Circa tertium autem dicitur quod sacerdotes comam non nutriant sed attondentes tondeant, per quod designatur tonsura clericalis ministrorum nove legis. Circa quartum dicitur quod sacerdotes non comedant captum a bestia nec per se mortuum, per quod designatur quod ministri ecclesie non debent de rapina vel alio illicito vivere. ¶ Iste de sacerdotibus dicitur quod vinum non bibant quando ingressuri sunt templum, per quod intelligitur quod in ministris ecclesie esse debet sobrietas, et potissime quando debent celebrare. Tunc enim in eis requiritur non solum ieiunium ecclesie sed etiam nature. ¶ Circa quintum dicitur quod celebrent divinum officium et quod populum doceant quid sit mundum et inmundum, et quod in dubiis definiant quid sit tenendum, per quod designatur quod in ministris ecclesie debet esse devocio ad debite celebrandum divina, et sacre scripture cognitio ad docendum populum que sunt licita et que illicita, et ad determinandum que in dubiis sunt tenenda. Ista tamen cognitio maior requiritur in hiis qui aliquo in ecclesie gradu maiori constituti sunt. Propter quod de ignorantibus dicitur Osee 4. Quia tu repulisti scientiam repellam te ne officio fungaris michi.

Postquam dictum est de spirituali edificatione ecclesie, quantum ad spirituale regimen seu statum clericalem, hic agitur de eorum officio prout spectat ad regimen temporale seu statum laycalem. Circa quod tria supponuntur sicut describitur, scilicet dimensio terre, conditio principis et ciuitatis edificande. Ad intellectum istorum sciendum quod nulla communitas potest conuenienter stare sine conseruatione iusticie. Est autem duplex iusticia, ut dicitur v° ethicorum, scilicet commutatiua et distributiua. Prima habet esse inter comparantes in emptionibus et venditionibus et aliis huiusmodi commutationibus, et hec iusticia locum habet in bonis mobilibus, et etiam in bonis immobilibus. Quantum autem ad immobilia dictum est supra, quod dicitur Deuteronomii xix: diuidi pertica, per quod intelligitur quod principes christiani debent ad inuicem uti iusticia commutatiua, cuius medium attenditur secundum equalitatem quantitatis, ut habetur v. ethicorum. Et hoc fit in bonis mobilibus cum quis sua hereditate propria est contentus et non accipit per violentiam seu fraudem de possessione alterius. Unde dicitur Deuteronomii xxvii: Maledictus qui transfert terminos proximi sui, et dicet omnis populus amen. Circa in bonis mobilibus debent uti iusticia commutatiua principes christiani, et quantum ad hoc dicitur supra xlv°: Statera iusta et epha iustum et bathus iustus erit vobis. Et de principibus habet dici quod sint contenti terminis sue possessionis, per quod intelligitur quod principes christiani debent esse contenti suis redditibus, et nullum non grauare populum exactionibus indebitis. Unde dicitur Deuteronomii xvii: Cumque fuerit constitutus non multiplicabit sibi equos, nec habebit uxores plurimas que illiciant animum eius, neque auri et argenti immensa pondera, per quod [illegible] a populo congregata, et quod de principibus dicitur Ysa. i°: Principes tui infideles socii furum, omnes diligunt munera, sequuntur retributiones, pupillo non iudicant, et causa vidue non ingreditur ad eos. Sic principes utique utuntur iusticia commutatiua cum sunt contenti propriis redditibus, et sunt in regni sui limitibus, ita quod non usurpent indebite sibi aliorum regna in toto vel in parte. Iusticia uero distributiua proprie pertinet ad superiores, qui sunt honorum et etiam onerum debitorum distributores, et hec iusticia non attenditur secundum equalitatem quantitatis sed proportionis, ut quis honoretur plus vel minus sicut valet, et puniatur plus vel minus sicut decet. Et de ista iusticia quantum ad prelatos qui sunt superiores in spiritualibus iam dictum est quod debent [illegible], et quod teneantur coram [illegible] sua pro qua una [illegible] et alia condempnatur. Quantum autem ad principes dicitur intellectu quod faciant iudicium et iusticiam in terra, per quod designatur quod ad hoc tenentur principes christiani plus quam principes veteris testamenti, quia totus ille status fuit figuralis respectu noui, sicut dicitur i Cor. x: Omnia in figura contingebant illis. Figura non desinit a perfectione illius rei cuius figura est, per quod principes christiani debent esse multo perfectiores quam principes iudeorum que veteris testamenti. Circa tertium non, scilicet edificationem ciuitatis per [illegible] finem libri Ezechielis, quod in eodem describitur per ciuitatem non [illegible] dicitur ciuium unitas, intelligitur unitas populi christiani in fide et sacramentis ecclesie, unde dicitur Ephes. 4: Unus deus, una fides, unum baptisma. Quod autem in eodem scribitur [illegible], designatur quod principes christiani [illegible] in iiii uirtutibus cardinalibus [illegible] ethicorum, quod intentio legislatoris est ciues facere bonos seu uirtuosos. Quod autem latitudo ciuitatis describitur tres porte, et a xii tribubus notate, et ad iiii orbis partes equaliter respicientes, per quod intelligitur quod ad principes christianos ad cuius officium spectat preesse communitati ciuium [illegible] christiani sibi subditi tam maiores quam minores equaliter [illegible] regni sui liberum [illegible] habeant accessum [illegible] ad gubernatorem et defensorem omnium, et qui in hoc sunt dei ministri [illegible], ut dicitur Ro. xiii: Principes non sunt timori boni operis sed mali. Et sic [illegible] ideo finis istius libri [illegible] ciuitatis non [illegible] secundum [illegible] principali [illegible] ciuitas [illegible] Circa non [illegible] edificium templi, dimensionem terre et edificationem ciuitatis describitur [illegible] conditiones [illegible] quantitas [illegible] omnia [illegible] quantitas soli deo nota est [illegible] placuit [illegible] ideo [illegible] uelare [illegible] dicitur Dan. 2°: Ipse reuelat profunda et abscondita, et nouit in tenebris constituta, et lux cum eo est, cui laus sit et honor et gloria per infinita secula seculorum. Amen.

Explicit postilla super Ezechielem edita a fratre N. de Lira cum aliis oppositionibus.

Incipit postilla eiusdem super danielem

Danieli autem dedit deus intelligenciam omnium visionum Dan. 1°. In verbo proposito tanguntur quatuor cause huius libri danielis que preambulis haberi solent scilicet causa efficiens effectiva finalis et formalis. Ad cuius intellectum sciendum quod tres istarum causarum inveniuntur in tota scriptura et in particularibus eius libris, formalis tamen ratione. Sicut enim in philosophia naturali corpus mobile est subiectum sub ratione absoluta, et in particularibus libris sub rationibus contractis, ut in libro celi et mundi corpus mobile ad situm, et sic de aliis libris particularibus, quod sic in tota scriptura sacra deus sub ratione absoluta est subiectum, unde dicitur theologia quasi sermo de deo, et sub contractis rationibus est subiectum in partibus sacre scripture, ut in veteri testamento subiectum est ut verus creator et gubernator, et in novo ut humani generis redemptor et glorificator, et sic procedendo magis contracte in particularibus libris utriusque testamenti. Et idem deus est causa effectiva sacre scripture, quia tota sacra scriptura procedit ab eius revelatione, et in libris particularibus est causa effectiva ut revelator notitie in quolibet libro sparsim contente. Est causa finalis totius sacre scripture, loquendo de ultimo fine, quia tota sacra scriptura ordinatur finaliter ad supernaturalem beatitudinem consequendam, que consistit in deo subiective, et in particularibus libris sub contracta ratione. Igitur in libro danielis deus est subiectum, causa effectiva et finalis sub rationibus contractis, quod notatur in verbo proposito cum dicitur dedit deus, quod populi Israel captivitate [illegible] deus enim ut rex super omnes est hic subiectum, quia ut patebit in processu libri, ineo [illegible] super eminencia regni dei ad regna terre. Secundum quod dicitur ps. 46. deus magnus dominus et rex magnus super omnem terram. Est autem causa effectiva in hoc libro prout revelavit danieli notitiam huius regni, secundum quod potest accipi quod scribitur Dan. 10. Ostendit illi regnum dei et dedit illi scientiam sanctorum. Est eadem deus causa finalis huius libri, scilicet quantum facit nos participes huius regni, unde dicitur Apoc. 1. Fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes et regnabimus super terram. Causa vero instrumentalis effectiva tangitur in verbo proposito cum dicitur danieli, unde dicitur infra 10. capitulo Daniel vir desideriorum intellige verba que ego loquor ad te. Intellexit enim daniel ea que scripsit in hoc libro, ut infra 12. capitulo dicitur Tu autem daniel claude sermones et signa librum. Causa vero formalis huius libri tangitur cum dicitur intelligentiam omnium visionum. Circa quod sciendum quod duplex est forma libri scilicet forma tractatus et forma tractandi. Forma tractatus est divisio huius libri qui dividitur in 12. divisiones ut patebit in processu, de qua ratione non [illegible] ponitur in fine libri non est de integritate, quia non habentur apud hebreos. Forma vero tractandi est modus agendi qui in libro isto est visionum intellectio, quia visio non est prophetia nisi sit intellecta, et hoc sive sit in sompno sive in vigilia. Sicut pharao vidit septem [illegible] Gen. 41. et balthasar vidit manum scribentem in pariete Daniel 5. ille dormiens iste vigilans, neuter tamen fuit propheta quia non intellexit, sed Joseph fuit propheta qui intellexit visionem pharaonis, et daniel similiter qui visionem balthasar intellexit. Unde dicitur danielis 10. intelligencia enim opus est in visione. scilicet ad hoc quod prophetia dicatur. Sciendum tamen quod hec visio dicitur triplex scilicet sensibilis ymaginaria et intellectualis. Sensibilis visio est quando aliquid videtur oculis et ideo [illegible] significatum ipsius, sicut daniel vidit scriptum in pariete regis mane thechel phares Daniel 5. Ymaginaria vero visio est quando in virtute ymaginativa formantur ymagines virtute divina ad aliquid [illegible] significandum, sicut daniel vidit quatuor bestias ascendentes de mari significantes quatuor regna, et hoc intellexit Dan. 7. Visio vero intellectualis est quando sine aliquibus ymaginibus sive figuris menti prophete veritas revelatur, sicut danieli cogitatio nabuchodonosor fuit revelata Daniel 2°. Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo quid esset futurum post hec etc. Licet enim sompnium nabuchodonosor fuit danieli revelatum visione ymaginaria, quia sompnium vidit rex in sompnio suo, ut infra dicitur, tamen cogitatio regis non potuit sic revelari, sed sola visione intellectuali. Item in talibus visionibus [illegible] aliquando apparet aliquis persona docens, et frequenter legitur angelus gabriel apparuisse ad docendum danielem ut infra videbitur in processu. Item visiones prophetice alique sunt in sompno, alique in vigilia, sicut de hiis fuit in principio libri [illegible] dictum est in propheticis visionibus. Et quia plura circa visiones huius alias dixi [illegible] dicta in principio huius libri ad presens obmitto, quia posita sunt in principio libri [illegible] ubi melius habent locum. Et sicut primus liber prophetalis [illegible] latinos doctores

et usque modo scilicet in vigilia et sompno facte sunt visiones danieli / ut ita in parte patet quod predixit / et ma
gis in sequentibus apparebit / Et ideo merito dicitur in verbo suprascripto danieli autem dedit deus intelli
gentia omnium visionum / Quod preterea quomodo fuit impletum quod dicit deus osee 12. Ego visiones
multiplicavi scilicet in daniele cui dedit intelligentia omnium visionum prophetice modo predicto
et tandem adeo data est sibi visio clara divine essentie in patria ad quam nos perducat
qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat in secula seculorum Amen

Ca[pitulum] I

Anno tercio regni ioachim etc. Liber danielis dividitur in duas partes in partem prohemialem
et partem principalem / In principio sedit taliter In anno tercio. Circa primum describitur sapientia col
lata divinitus auctori huius libri scilicet danieli / ubi sit predictum / quod premittuntur quedam
ad sapientiam disponentia / 2o describitur collata ei sapientia ibi pueris autem hiis Dicto po
nitur quedam adhuc sequentia ibi fuit autem daniel / Prima adhuc in tres / secundum quod etiam
in daniele describuntur tria ad sapientiam disponentia / primum est humilitas status
secundum nobilitas ortus ibi Et ait rex asphanez tertium sobrietas victus ibi proposuit autem
daniel / Circa primum notandum quod dicitur proverbiorum xj. ubi humilitas ibi sapientia / Ideo deus qui
previderat daniele divina sapientia decorari / permisit eum prius humiliari / quia cum
esset de semine regio ut dicetur infra / permisit eum captivari per regem babilonie
qui venit contra ierusalem / et spoliavit eam / et hoc est quod dicitur hic Anno tercio regni io[achim] etc.
et patet littera usque ibi Et partem vasorum domus

Nota quod posuit Joachim filius iosie cuius tredecimo anno prophetare cepit ie
remias / secundo nomine vocatus eliachim / aliter appellatur / ipse est qui ap[pellatur]

Anno tercio regni ioachim regis iuda venit na
[a]ppellatur eliachim / et regnavit super tribum iuda et ierusalem xj. annis / cui suc
cessit in regnum eius filius ioachim cognominato ieconias / qui tercio mense regni
sui die decima captus adductus nabuchodonosor ductus quod est in babilonem / et in loco eius
constitutus est Sedechias filius iosie patruus eius cuius anno xj. ierusalem capta
atque destructa est / Nec quis putet eundem in danielis principio esse ioachim / qui in ieremie
ezechielis exordio ioachim scribitur / iste enim postrema syllabam chim habet et ille chin.

buchodonosor rex babilonis ierusalem. et obsedit. Et tradidit

dominus in manu eius ioachim regem iude. et partem vasorum do
Secundo patet quod iste nabuchodonosor fecit reverentia deo celi qui colebatur in ierusalem / quia non abstulit in
vasa omnia templi / sed aliqua solum ad cultum dei / et quia ista que asportavit non applicavit prophanis usi
bus / sicut fecit balthasar nepos suus / propter quod fuit punitus a deo / ut dicetur infra v. capitulo
sed posuit ea in loco sacro secundum suam estimacionem scilicet in templo dei sui / et hoc est quod dicitur hic et asporta
vit ea in terram sennaar
scilicet in babilonia / que prius vocata est terra sennaar et postea dicta est
babilonia a turre ibi edificata a filiis noe ut habetur genesis [xj].

mus dei: et asportavit ea in terram sennaar in domum dei sui.
Nota quod glossa Terra sennaar locus est babilonis / in quo fuit campus duram et turris quam
usque ad celum hii qui ab oriente moverant pedes suos edificare conati sunt / Ideo et
a confusione linguarum locus nomen accepit babilon / que in lingua nostra interpretatur confusio

et vasa intulit in domum thesauri dei sui:
Circa istam partem tria sunt dubia / primo quis fuit iste nabuchodonosor / quia plures leguntur fuisse sic vocati
2o quis est iste ioachim cuius donec / 3o quare nabuchodonosor venit contra eum in principio / Ad primum dicen
dum quod iste fuit nabuchodonosor magnus / et dicitur magnus a magnitudine operum / quia regnum caldeorum quod
ante ipsum erat parvum valde ampliavit et monarchia fecit / sicut karolus magnus dicitur sic
a magnitudine operum / quia primus de regibus francorum adeptus est romanum imperium Contra
autem in aliquibus hystoriis quod nabuchodonosor iste primo vocatus est hoc nomine / et hoc advenientu
quod cum de novo fuit natus / fuit in silva projectus et dimissus / Et quadam ordinatione
dei capra pluries eum pavit [illegible] lactavit / et scriptum est in psalmo custodiens parvulos dominus

Bubo at auolauit sup arbore in q̄ pueros, quē leppus p uenus suspres vidit / et cepit admirari
q̄z ia annis pax affuerat dedic, sed q̄ diligenti attendens vidit capreā lactare pueros
Barbaros, quē assumens nutrire fecit / et eū nabuchodonosor abcuius nomē vocavit. Nabuchodonosor enim bubo
dicitur in lingua nostra lepp̄is / et p̄z q̄ nō fuit ille nabuchodonosor, de quo histor. Judith dicit, sufficere
q̄z ille fuit p̄ istum p magnum tempus. Convenit dicit q̄ fuit sub cyro / q̄z historia Judith fuit post
reditum captivitatis babilonice ut p̄z ibidem. ¶ Ad hoc dicendum q̄ iste Joachim fuit filius Josie regis
Juda / qui captivato fratre eius Joachaz per regem egipti / ab eodem rege egipti constitutus
est rex iude mutato nomine ipsius. q̄z prius eliachim vocabatur / ut p̄z iiii regum xxiii. et
regnavit iste xi. annis / cui successit filius eius Joachim per n. scriptus in fine / et ideo
captus ē a nabuchodonosor rege babilonis / et eodem anno ut videtur / ideo q̄ dubium est de quo scriptura
hic loquitur. Dicendum p̄z solutio in hebreo / q̄z primus scribitur per coph et mem / quam in latino
ponunt c. et m. Secundus scribitur per caph et nun. quam in latino ponunt k. et n.
¶ Iste est Joachim de quo loquitur hic daniel scribitur in hebraico per caph et mem / et apud
nos scribi per c. et n. De quo p̄z q̄ iste est Joachim filius Josie / Secundo dicendum
q̄ secundus Joachim qui fuit nepos Josie regnavit solum per tres menses ut habetur iiii regum xxiiii.
decisio at Joachim dicit hic anno tercio Joachim etc. Dicendum istud dictum videtur repugnare scripture
q̄z dictum est q̄ Joachim filius Josie regnavit xi. annis. hic at dicit captus anno tercio
regni sui ¶ Ad quod dicendum / q̄ non accipitur hic annus termino regis Joachim absoluto / sed a babilo
tempore quo recessit tributarius regis babilonis / et iste fuit xi. annis regni sui ¶ Ad
tertium dicendum q̄ causa huius belli habitum inicium a tempore Ezechie regis Juda / qui ondit
secreta oia domus sue nuncijs regis babilonis / et tunc predixit ei Ysaias ut habetur Ysaie xxxix.
Ecce dies venient et ferentur cuncta que in domo tua sunt portabuntur in babilonem / et de filijs
tuis erunt eunuchi in aula regis babilonis que tempore Joachim filij Josie impleta. ¶ Cum
rex enim egipti constitueat eum rege anno [illegible] fratre eius Joachaz ut visum est / et
ideo favebat regi egipti contra nabuchodonosor rege babilonis / qui habebat bellum cum regem egipti
ideo q̄ rex babilonis venit contra Joachim / et fecit eum tributarium / et sibi fidelitatem
iuravit contra rege egipti / Iste tamen Joachim tercio anno per rebellionem a rege babilonis
captus est / ut dictum est / et vasa dei portata / et pueri de semine regio sunt ducti
in babilonem / et interfectus est iste Joachim / et proiectum est cadaver eius contra muros
et impletum est quod dicit Jeremias xxii. ca. Sepultura asini sepelietur / et con
stitutus est filius eius Joachim per n. scriptus rex iude per rege babilonis / qui post tres
menses misso exercitu contra eum / tradidit se cum matre et multis alijs secundum prophetie Jeremie
et hec pr̄e dicit [illegible] babilonis et iste ductus est in babilonem et incarceratus
per xxxvii annis usque ad regnum evilmadach, qui eum amovit de carcere / et fecit
sibi concessalem / ut dicit iiii regum ultimo / sic ergo p̄z [illegible] causa belli regis nabuchodonosor
contra Joachim rege iude Dicendum hec causa accipitur ex parte regis debellantis eum causa
at ex parte dei fuit q̄ reges iude et populus erant pessimi et ydolatrie dediti / ut
habetur iiii regum et ii paral. ideo q̄ deus permittebat eos talia pati / cum rex egipti et rex ba
bilonis movent bellum contra eos successive

i. nabuchodonosor — i. in grecis similiter [illegible] in domo regis [illegible] vel illi [illegible] in domo regis [illegible]
¶ eunuchi [illegible] castitate et morum honestate [illegible] domus castrabat [illegible] ut dicunt aliqui [illegible]
[illegible]

¶ Et ait rex Asfanaz preposito eunuchorum. ut introduceret
[illegible] ponit [illegible] in disponendo daniele ad sapiam divina. s. nobilitas ortus / q̄z ij q̄ te
[illegible] docilitatis de scola secundo. Nobilitas generis est quedam laus proveniens hominibus de pri
oribus / et ideo ut ipse ibidem dicit in nobilitate generis hic non est / q̄z per ipsam quedam naturalis
morigeratis sunt dispositi ad sapiam / q̄z sedatis passionibus sit ala sciens et pru
dens ut dicitur vii. phisicorum / ideo q̄ hic introducitur nobilitas daniel / q̄z nobilis genus
generis, nobilior fuit moribus / et ideo dicit hic nobiles pueri edocti et intelligi
bili ī sua i° ca° / hoc est quod dicit Et ait rex etc.
et [illegible] est qui volebat [illegible]
[illegible] aliquos de semine david — i. nobilium qui virtute armorum [illegible] quos nabuchodonosor ad magnificandam [illegible] et memoriam sue victorie [illegible] captivaverat

De filijs israel. et de semine regio. et tyrannorum pueros
De scola apparatus. In transgressione nos [illegible] maiore [illegible] predicit [illegible] semine [illegible]
[illegible] Ezechia per Ysaiam prophetam dicitur et de semine tuo tollent et fa
cient eunuchos in domo regis. Sed at de semine fuit regio. nulli dubium quin de semine fuit
david
¶ et misael et azaria fuisse eunuchos impleta est prophecia que ad Ezechiam

i. defectu membrorum · pro pulcritudine coloris et aspectus · Ibi in glosa dicitur bone visionis

in quibus nulla esset macula · decoros forma · eruditos

Ibi et in lege dicitur animal sine macula esse ymolatum quod non est cecum vel claudum / et hinc non pro pulcritudine pellis / et glosa hec patet quod daniel et eius socii non dicuntur hic eunuchi quia fuissent castrati per abscisionem membrorum genitalium / ut arbitrantur aliqui iudei / quia non fuissent pure defectu membrorum, nec pulchri aspectu / quia tales castrati sunt quasi male colorati otia in facies

cautos i. providentia circumspectos

quantum ad phisicam naturalem · quantum ad sciam naturalem rationale cuiusmodi est gramatica loyca rethorica · quantum ad phisicam moralem seu quantum ad morum honestate

omni sapientia · cautos scientia · et doctos disciplina ·

i. instrue · hec dicitur quantum quanto adhibetur corporis et agilitate membrorum

et qui possent stare in pallatio regis · ut doceret eos litteras ·

Volebat enim nabuchodonosor habere in pallatio suo aliquos doctos lingwa · qui cum lingua materna scirent lingwam caldaicam / ut possent sibi legere et interpretari litteras omnium gentium patet ex glosa quod hec filio videns deceptus fuit credens eandem lingwam esse iudeorum et caldeorum / quod ipse credebat glosa quia abraam fuit oriundus de caldea / quod non valet / quia non est consequens, ymo multum probabile abraham plures linguas scivisse iste scilicet opla · philozophi arbitrantur lingwam hebreorum priorem esse caldaicam / quia abraham de caldeis fuit · Et si recipimus quod ecclesia a quo nunc hebrei pueri lingwam quam noverant doceri iubeantur / nisi forte iuxta quondam opinionem duas abraham lingwas et hebreorum et caldeorum scisse dicamus

i. frumentum et dicitur annona quia omni anno significatus crescit

et lingwam caldeorum · Et constituit eis rex annonam per singulos

dies de cibis suis · et de vino unde bibebat ipse · ut enu

Ut ex bona nutritione essent magis graciosi et apti in corpore et in mente / quia bona dispositio corporis bene facit ad bona dispositionem mentis quantum est de se / et maxime quando cum hoc est bona disciplina que fuit in istis iuvenibus / ut patet in littera

triti tribus annis postea starent in conspectu regis · fuerunt

Educati i. ut iuvenes · de cibis suis

ergo inter eos de filiis iuda · daniel · ananias · misahel · aza

quia nomina hebrayca erant babilonijs ab hominibus et male nota quod nec est quod nomen illis qui starent in pallacio regis

rias · Et imposuit eis prepositus eunuchorum nomina · danieli

ieronimus porro deus in bona parte nomina mutat antiqua / et corporibus imponit virtutum vocabula / ut abram appellaret abraham / et sarai sarram quemadmodum quondam symon petrus nomen accepit et filii zebedei appellati sunt filii tonitrui / quod non ut plerique putant boanarges / sed emendatius legitur banerehem

balthasar · et ananie sydrach · misaheli misach · et azarie

Hic ponitur eorum dispositio circa cibum ad sapientiam scilicet sobrietatis virtus / et quod dicitur Ecclesiastes 2º: proposui a vino abstrahere carnem meam / ut animam meam transferrem ad sapientiam sic fecit hic daniel cum sociis suis / et hoc est quod dicitur proposuit autem da

abdenago · Proposuit autem daniel in corde suo ne pollueretur

Hoc est de cibis eius

de mensa regis · neque de vino potus eius · et rogavit eunuchorum

Fuit enim consuetudo antiquorum quod de ymolatis ydolis ponebantur aliqua portio in mensa

magnorum. Et si ibi erant aliqua lege moysi prohibita sicut carnes porcine vel huiusmodi. Et si ibi erant aliqua prohibita medicis contradictionibus patruis, sicut modo est prohibitum bibere vinum pessimum aranis, licet in lege non sit eis prohibitum. Et quia a talibus voluit abstinere daniel ne pollueretur aliquo peccato contra precepta faciendo, ideo voluit abstinere a cibis et potibus regis. Sic modo fuit judith que dum fuit cum holoferne nolens comedere de cibis eius, sed tantum de hiis que secum attulerat ut habetur judith 12. Dedit autem deus danieli

proposuit ne contaminaretur. Dedit autem deus danieli gratiam,

Pro quo exodi copula. Cum propter maiorum peccata ductus est in captivitatem, post detentus suorum magnitudine statim incedens incepit, proposuit et in corde suo ne pollueretur. Gemma regis et cibus regis proposuerat viles cibos. Dedit gratiam et misericordiam in conspectu principis eunuchorum accepit deus largiente. Et qua intelligimus quod principes rerum si qui sunt diligunt a bis fidelibus dei esse nunc non bonitatis hominum puerorum.

q. d. licet princeps eunuchorum multum diligeret danielem, noluit hoc concedere, timens ne corpore debilitato pateret et per quod propositus puniretur arguere tamquam agens contra mandatum eius et sic licet

et misericordiam in conspectu principis eunuchorum ad danielem.

Et ait princeps eunuchorum ad danielem: Timeo ego dominum

meum regem qui constituit vobis cibum et potum. Qui si viderit

id est corpora vestra tenuiores

vultus vestros macilentiores pre ceteris adolescentibus coevis

Quod non potuit impetrare a maiore impetrare a minori que erat constitutus ad ministrandum eis necessaria prout

vestris, condemnabitis caput meum regi. Et dixit daniel ad

malasar quem constituerat princeps eunuchorum super daniel

Ananiam, misahelem et azariam. Tempta nos obsecro

legumina id est in pisis et a legendo dicta sunt quia legumine dicuntur que legentur manu

quemadmodum spatium probationi petit quod nec nimis breve nec nimis longo ita ut possit verbis apparere

in cibum

servos tuos diebus decem. Et dentur nobis legumina ad vescendum.

Ista nusquam sunt prohibita medicis nec in lege nec post legem nec patruis traditionibus nec ydolis fiebat oblatio de talibus, et ideo poterant talibus uti sine aliqua suspicione peccati. Propter hoc dicit apostolus Ro. 14: Qui autem infirmus est olus manducet, et non loquitur ibi de infirmitate corporis sed de infirmitate conscientie eorum qui timebant peccare comedendo ydolatica, ut ibidem patet. Dicat igitur sic vel. Tempta nos obsecro et videbis quod fidei magnitudo non solum sibi corpulentia pollicetur cum vilioribus cibis sed et tempus statuit, non ego temeritatis sed fidei qua regias dapes contempserant

et aquam ad bibendum. Et contemplare vultus nostros et vultus

puerorum qui vescuntur cibo regio. Et sicut videris facies

cum servis tuis. Qui audito sermone huiuscemodi temptavit

eos diebus decem. Post dies autem decem apparuerunt
i. magis nitidi coloris — i. magis carnosi
vultus eorum meliores et corpulentiores prae omnibus
sicut autem dictum est ex vi virtute spiritus mentem deinde
pueris qui vescebantur cibo regio. Porro Malasar tolle-
i. o cautela portabat ipse et familia sua ne ab eis fieret poena et punirentur
bat cibaria et vinum potus eorum; dabatque eis leguminia.
pueri autem hys etc. Hec est 2a pars presentis capituli, in qua posita multiplici
dispositione ad sapientiam ut visum est, ponitur hic eminentia sapientiae collate Da-
nieli et sociis eius, et primo quantum ad sapientiae habitum, 2o quantum ad eloquentiam, seu
complementum ibi Completis, prima adhuc in duo, quia primo ostenditur sapientia collata omnibus
communiter, 2o Danieli specialiter ibi Danieli autem etc. Dicit ergo primo sic pueris autem hys etc.
i. Danieli et sociis eius — scilicet per quos non habent scientiam solo perfecta — ut investigatio et doctrina secundum scripta — inspiratione et dicitur scientiam quo ad speculabilia — quo ad moralia

Pueris autem hys dedit Deus scientiam et disciplinam in omni
intelligendo scilicet in omni sapientia discendo et componendo — hic ostenditur quod collatio sit Danieli in speciali, et hoc est quod dicit Danieli dedit specialiter
i. occultorum quae sunt in visionibus

libro et sapientiam; Danieli autem intelligentiam omnium visionum et somniorum.
i. signa videntur sicut Balthasar vidit manum scribentem, quam Daniel intellexit ut habetur
infra 5o capitulo sed hic est intelligentia cognitio visorum quae videntur a viris sanctis ut draconi
tu et hoc tamen et consimilibus quorum notitia habuit Daniel, et somniorum quantum ad
ea quae videntur in somno sicut patet infra quia intellexit somnium Nabuchodonosor de statua magna
et lapide ipsam conterente 2o capitulo et somnium eius de arbore magna et vigili sancto
succidente eam ut dicitur 4o capitulo. ¶ Utrum autem talis intelligentia occultorum fuit collata
ipsi Danieli per aliquem habitum sibi infusum, est dubium, et dicunt aliqui, quod sic quia nec est
dubium quod scientia data sibi et aliis fuit habitus, et eadem ratione videtur quod ista intellige-
ntia occultorum, quae fuit data specialiter ipsi Danieli, quia utrumque eodem modo dicitur hic datum
adeo nisi quod unum fuit datum generaliter tribus, aliud specialiter uni tantum, ¶ Item 2o ethicorum probatur
quod in anima non sunt nisi tria potentiae passiones et habitus. talis autem intelligentia
occultorum non potest dici potentia, quia in est omnibus, nec passio, quia passiones proprie dictae
sunt in parte sensitiva, in qua non potest esse talis intelligentia passiones autem large
dicte sicut intelligere et velle sunt actus qui transeunt, et consequenter relinquitur quod ista que datur
consideratur ergo quod talis intelligentia sit habitus, et confirmatur, quia Daniel propositis
sibi somniis vel aliis occultis statim intelligebat, quod non videtur esse nisi habitualiter
¶ Alii dicunt contrarium dicentes quod non est per aliquid habitum habituale in spiritu menti prophete sed
per gradum illustrationis ad modum passionis transeuntis, quod probat expositio Gregorii
in prologo super Ezechielem ubi dicit quod spiritus prophetiae aliquando prophetis deest, nec semper mentibus presto est,
habitus autem inest semper, quia est qualitas de difficili mobilis. Ad hoc etiam adducitur
illud, quod dicitur 4 Regum 3. de Eliseo qui non potuit dicere futura regi, nisi prius vocato
psalte, et cum caneret psaltes, factus est spiritus domini super eum et quia per melodiam
divine laudis quam psaltes tenebat excitata est mens Helizei ad devotionem
et consequenter mens eius fuit disposita ad recipiendum divina illustrationem ¶ Considerandum
tamen quod licet lumen propheticum non sit habitus secundum istam opinionem, est tamen gratia gratis data
sicut est gratia miraculorum. Et quia certum est quod non dicitur aliquid manens in ipso homine, sed divina
assistentia ad agenda miracula ad preces hominis, et aliqua gratia dicitur aliquis propheta per hoc
per solo adveniente qui sunt paria opinione ¶ Si quis autem vult tenere aliam opinionem
potest de facili solvere illas auctoritates inductas, quia duo requiruntur in cognitione actuali
et unum est species rei cognoscibilis, aliud lumen intellectus, sicut patet in cognitione naturali intellectus
in qua requiritur lumen intellectus agentis, et species abstracta a fantasmatibus. Potest igitur
tamen quod lumen propheticum est aliquid permanens per modum habitus datum tamen adeo. Ad hoc
tamen quod propheta per hoc lumen actualiter ad supernaturale cognoscat requiritur tunc ipsa species ante posita

p aliqua visione ymaginaria ut p[er] z[e]t aliqo vel aliquo alio modo / sic est in questione
prophetia, sine tali visione ymaginaria quia tunc tal[is] species intellig[enti]e fit i[n] me[n]te adeo m[inus]
tenet prophete / et quantum adhuc dicat quis / quod sic prophetie aliquando est prophetis / quia non sunt semper
talem speciem / sed oportet quod denuo fiat prestanti actu / et p[er] hoc patet i[n] d[e] theolo[gi]co
Vnde ut dicit scolastica historia / quod deus dedit sanctis pueris scientiam et disciplinam secularium litterarum
in omni libro et sapientiam, p[ro] q[uo] symmachus interpretatur de arte gramatica / ut cuncta que legebant
intelligerent / et spiritu dei dictaldeorum scientia meditarentur. daniel autem hic contra ceteros
pueros habebat in signe / quod visiones et sompnia quibus per singula quedam enigmata futura
demonstrantur / sagaci mente cernebat / ut quod alii videbant in fantasmate / hic oculis
cordis aspiceret. hic autem sapientia collata danieli et sociis eius quantum ad experimentum et eloquentiam
in conspectu regis
tunc dicitur completis — scilicet trium annorum — presentarent

Completis itaque diebus post quos dixerat rex ut introducerentur
scolastica completos dies trium annorum temporis intellige quos rex constituerat ut eruditi hebraice pueri ea scirent
in conspectu eius

introduxit eos prepositus eunuchorum in conspectu nabuchodonosor
temptando in diversis generibus sapientiam eorum — pueros scilicet qui docti fuerant ut eos

Cumque locutus eis fuisset rex: non sunt inventi de universis

tales ut daniel. ananias. misahel. et azarias. et steterunt
vel diminorum — vel hananorum — del autem dicitur in tel
lectu quantum ad apprehensionem bonam sapientie quantum ad verum

in conspectu regis. et omne verbum sapientie et intellectus quod sciscitatus
hic accipitur multus decimatus pro decem multo plus
super cunctos ariolos
desperationem

tatus est ab eis rex. invenit in eis decuplum super cunctos
Isti sunt qui vaticinantur et ... — Isti sunt astrologi qui per constellationes ... indicant de futuris ... et illi qui in ... stella ... — quia tales virtutes diminandi ... tunc augebat in caldea
... ydolos ... et ... maledictione a ... ... sunt magi ...

Arte a medicie

ariolos et magos qui erant in universo regno eius.
Scolastica historia: pariolos et magos vulgata editio philosophos sophistas et phisicos transtulit /
non more hanc philosophiam et sophisticam dictam, qua grecorum eruditio pollicetur
sed doctrina barbare gentis / quo usque hodie caldei sophisticant

Fuit autem daniel usque ad annum primum cyri regis /
Hec est autem ultima pars in qua ponitur quedam consequentia ad sapientiam collatam danieli
que sunt honor et gloria ipsius danielis in regno caldeorum et propterea dicitur sapientie viii habebo
scilicet sapientiam ... claritatem ad turbas et honorem ad seniores / iuvenis et acutus
inveniar in iudicio / et in conspectu potentium admirabilis ero / et facies principum admi
rabuntur me / hec autem omnia fuit in daniele propter sapientiam a deo sibi collatam / et
hoc est quod dicitur hic Fuit autem daniel scilicet in honore et gloria in caldea media et persida
ut patebit sequenter procedendo a tempore nabuchodonosor magni usque ad tempus cyri qui destru
xit regnum caldeorum propter hoc sequitur usque ad annum primum cyri regis. Et hoc patet desertus i[n] ...
qui tamen opponunt de tempore vite danielis sic exponentes Fuit autem daniel usque
ad annum primum cyri regis. id est tunc mortuus et non plus, quia tertia visio danielis facta est
sibi tertio anno cyri / ut habetur infra x capitulo / ex quo patet quod tamen forte daniel non
potest accipi primo anno cyri secundum expositionem ut prius

Ca° ij Anno secundo Hic ponitur secunda pars principalis huius libri in qua intendit auctor ostendere potentia
regum et ad regnum mundi ut dictum est et hic per x visiones hic quas possumus et dici
visiones. quia primo ponuntur quinque visiones ad primum adventum christi pertinentes / secundo alie
quinque principaliter ad secundum adventum pertinentes licet tamen dixit quod in illis fiat aliqua mentio
de utroque / secunda incipit capitulo vii° anno primo balthasar prima dicitur in quinque partes / secundum quinque

visiones. Prima visio est de lapide abscisso sine manibus statuam grandem conterente, in qua
prefigurata est christi conceptio dicta[m] continens. Secunda de angelo filio dei assimilato in for-
nace descendente, in qua figurata est nativitas christi in miseriam penalitatem descen-
dentis. Tercia de vigila sancto clamante precisionem arboris, in qua prefigurata est predicatio christi
vicia descindentis. Quarta de manu scribente in pariete consummacionem regni balthasar, in qua
figurata est passio christi regnum diaboli consummantis et cyrographum decreti cruci affigentis.
Quinta de inclusione danielis in lacum et liberatione eius per angelum, in qua figurata est resurrexio christi in-
fernum spoliantis, ut predictis patet in quinque capitulis sequentibus. Circa primum advertendum quod causa
effectiva principalis huius visionis est spiritus sanctus, causa impetrativa est oratio daniel
et sociorum eius. Causa finalis est ut dei potencia panderetur, et daniel exaltaretur, et
rex superbus humiliaretur. Causa materialis est continencia huius visionis, que ostendit discre-
cionem et mutacionem mundi per quatuor regna principalia sibi succedencia usque ad quintum
quod omnia regna terrena ... Causa autem formalis est divisio huius capituli. Notandum
quod in qualibet visione ponuntur haec ... cause, ut posito sit in ista, quia qualibet visio est
quidam specialis tractatus. Ergo causa formalis huius capituli ostendit primo revelacionem
sompnii, secundo in textu visi ... conceptum quo rex ... interpretacione misterii ... daniele, quarto
magnificatio dei ... rex nabuchodonosor. Circa primum considerandum quis fuit iste nabuchodonosor, quia cum
dicitur in anno secundo regni nabuchodonosor, ideo dicunt aliqui quod fuit nabuchodonosor iunior, et filius magni
nabuchodonosor, et quod regnavit cum fratre suo euilmarodach, immediate post patrem, et hic quo
ordinacione patris propter maliciam euilmarodach, qui erat primogenitus, quia magnus ei nabuchodonosor
... regnaverat per ... annos in tempore quo daniel ... in babilone fuit ductus, et ibi
per tres annos fuit daniel nutritus et edoctus, antequam ei putaretur ... tempus
... Cum quo ... dicatur quod daniel ... aliis sapiencior ... sompnium na-
buchodonosor, et tamen hic dicatur quod hoc sompnium vidit secundo anno regni sui, ideo concludunt quod non
potest intelligi de magno nabuchodonosor, propter quod dicunt alium fuisse nabuchodonosor filium predicti, qui
nabuchodonosor secundus regnavit post patrem, et secundo anno regni eius facta sunt ista que hic narrantur.
Sed hebrei et ieronimus historiographus caldeorum quibus magis credendum est dicunt
euilmarodach immediate regnasse post patrem, et hoc est quod dicit glosa ... sic incipit
... filius qui ... infra ... capitulo, hoc est ... 21. ubi ponitur
verba domini loquentis sic ... regi babilonis terras istas etc. et servient ei et filio eius
et filio filii eius, et non ponuntur plures. Certum est autem secundum omnes quod euilmarodach
fuit filius nabuchodonosor magni, et balthasar filius filii sui scilicet euilmarodach, et non
dicitur quod fuit ibi alius intermedius qui vocatus fuit nabuchodonosor, licet historiographi aliqui
ponunt duos filios inter euilmarodach et balthasar scilicet regulan et labozardach. Sed
quia ... concordancie et annales hebreorum, possumus dici quod isti duo sunt idem nomine
cum euilmarodach et balthasar, quia utrique eorum fuit binominis, ita quod euilmara-
dach alio nomine vocatus est regulan, et balthasar labozardach. Iste ... illorum
qui dicunt quod iste nabuchodonosor de quo hic agitur fuit filius magni nabuchodonosor, et regnavit post mortem
eius, ... contradicit ... visio que ponitur septimo capitulo ... de ma-
gno nabuchodonosor, qui versus est in amenciam, et eiectus ab hominibus vii annis, et ibi dicitur
quod daniel erat familiaris ei et collega, et famosissimus in ... occulta et secreta
divina. ... dicitur quod ... huius sompnii daniel fuit primo cognitus esse tante
sapiencie, et a rege ... promotus, et socii sui, ad eius ... peticionem. istud ... non po-
tuit esse post mortem magni nabuchodonosor. Et ideo ... est, quod iste nabuchodonosor qui hoc sompnium
vidit fuit magnus nabuchodonosor. Et quod dicitur hic in anno secundo regni nabuchodonosor ... accipia-
tur ... regni sui ... quo factus est rex caldeorum, sed accipiatur ... secundo regni
~~... visionem istam, ubi figuratus est ... caput ...~~
Iosephus ... post ... anni ... hoc ... visionem istam, ubi figuratus
est per caput aureum, in quo designatur regnum eius ... regna maiora
hoc est quo quod dicitur hic in anno secundo ...

· i · monarchie

Ca[pitulum] 2

In anno secundo regni nabuchodonosor · vidit
Nabuchodonosor sompnia. Sed post tres annos pueri ingressi sunt in conspectu eius ut ipse preparat quo

inio ii anno regni sui sompnium vidisse narratur quia ut solent hebrei secundum illud hic anni dicunt regni eius omni gentium barbarum non iudei secundum et caldeorum sed assiriorum et egiptiorum et moabitarum et reliquarum nacionum quos domino accedente superavit ... et iozephus x antiquitatum libro ... post annum secundum egiptie vastitatis rex nabuchodonozor vidit mirabile sompnium et conteritus est spiritus eius et sompnium eius fugit ab eo videt rex impius sompnium futurorum ut in temptante sancto quod viderat deus glorificetur et captivorum ... in captivitate sint ... solacium hic idem in pharaone legimus non quia pharao et nabuchodonozor videre meruerunt sed quia iozeph et daniel digni potiti erunt ... tatem eorum omnibus preferrent.

quia proposita visione

a ... esse ...

nabuchodonozor sompnium. et conteritus est spiritus eius.

Specialis enim dei providencia est circa principes magnos in quorum ab eis dependet res publica et propter hoc aliquando ostenduntur eis magis quam aliis quibuscumque sicut pharaoni fames futura et habundancia sint ostensa eius visio composita per iozeph sicut visio nabuchodonozor per daniel.

et sompnium eius fugit ab eo.

Oblivio enim causatur commotione humorum propter hoc enim pueri et multum senes sunt immemores quia humores sunt plus in illis ... commotio et ... error ... facit magna humorum commotio et ideo causavit sompnium oblivionem hoc autem factum est divina ordinacione ut occasione huius oblivionis vocaretur daniel ad dei gloriam et populi ysrahelitici revelacionem per ipsum daniel sublimacionem sicut patebit infra eodem capitulo.

qui ... qui ... a ...

Precepit autem rex ut convocarentur arioli et magi. et ma

lefici ... in qua describitur inquisicio visionis et declaracio eius ... primo coniectores vocantur secundo interrogantur ibi cumque venissent. Circa primum advertendum quod homines antiquitus multum innitebantur auguriis sompniorum sicut patet de pharaone Genesis xl capitulo et de ... in ... tractatum ... iozeph Genesis xl capitulo et infra de isto rege capitulo x ... fuit sollicitus de ... sompnium ... hic precepit ergo rex

qui per ... astrorum divinant

lesici et caldei. ut indicarent regi sompnia sua. Cumque

malefici qui ... spiritus ... per aliquod ... aliqua occulta eis revelant a demonibus sicut de illis qui ... ut dicit ... thomas ... caldei autem per ... cursum astrorum divinant ... tempore ezechie rex babilonis qui est in caldea misit litteras et munera ezechie ad ... stella sol retrocessione quia facta est tempore suo ut habetur iiii Regum xx. ... hic ... non fuit vocatus daniel et socii eius ... ... erant sapientiores ariolis et magis ... quia hic fuit ... ... quia ... iudei dolebat babilonii quod magi appararent ... sicut patet ... et licet fuisset inventi sapientiores ariolis et magis in ... ... sed non erat adhuc daniel ... ad ... intelligentia visionum ... ... qui ... erant famosi in arte divinandi fuit magis vocati

... patri ...

venissent. steterunt coram rege. et dixit ad eos rex

Hic coniectores de sompnio interrogantur et ... interrogantur primo est eius ... secundo ... et ... promissione ibi et ... rex ...

teria cu falsi in positoe et suspicione. Audiit rex et ait. Et aulz interrogatoni addit sua visio. Igitur somno dn sic

Vidi somnium. et mente confusus ignoro quid viderim.
amysla gra horrazey
Ex errore enim in polite visionis fantasmata facta sunt confusa, et non remansit memoria visionis distincta quod sit p hoc quod ymagines distincte remanent in memoria recordabat. Eum in confuso, sic alij contingit ex in actibus humanis, quod aliquis recolit se cum comedisse optima cibaria in aliquo festo vel vidisse pulchra spectacula, et tamen nescit declinare de dre.

Isti erant principales inter coniectores, quod dinatio eorum aliquo modo erat.

Responderunt quam caldei regi syriace. Rex in sempiternum vive.
p via remis. s. p considerationem astrorum, aliorum autem dinatio erat p viam superstitionis aut visum est, et io isti pui inter omnes ruderunt syriace. Hic addo quod ab isto loco tal dince sive syriace quod est idem ydioma quantum ad litteras, licet vulgariter aliquo modo discordet liber iste scriptus est usque ad octavum capitulum, hebraicis tamen litteris, quia non distinguuntur a caldaicis in sono, sed tamen in caractere ut dicit Jero in prologo super libros et est in tho gopla in loco ita dicit. Hoc huc usque quod lecta sunt sermone narrant hebreo, ab hoc loco usque ad visionem anni tertii regis balthasar, quam daniel vidit, conscripsit hebraicis quidem litteris, sed lingua scribitur caldaica, quam hic syriaca vocant. Rex in sempiternum vive. Hic dicunt ad captandum eius benivolentiam, et quia credebat dimicores homines pro vita ista transferri ad vitam deorum eternam, ut habetur 2 Mach. xj. ubi dicit sic patre meo inter deos translato, et sunt verba anthiochi adolescentis loquentis de antiocho patre suo mortuo

Dic somnium servis tuis. et interpretationem eius indicabimus.
Racionabiliter rudent, quia per arte non potest aliter somnium interpretari dixit enim liber de somno et vigilia ille est artificiosior iudex somniorum, qui similitudines habeas sit prevendere, et potest adinvicem comparare, et ex p comparatione ad dispositionem celi, et passiones et solitudines somniantis, et mores eius et complexionem, omnia enim ibi attendenda sunt, ut idem dicit commentator. Absque talibus autem interpretatio somnij supponit somnium prescitum
hic ponitur 2a interrogatio, et sit cum admiratione pene et premij, et hoc est quod dicitur hic respondens.

Et rudens rex. ait caldeis. Sermo recessit a me. Nisi
pue. s. 2 postea coniectura — i. interpretationem — i. monicitu

indicaveritis michi somnium et coniecturam eius. peribitis vos.
i. possessiones et bona — i. fisco vel similiter — igitur pro applicabitur quod sequitur pz in litteris

et domus vestre publicabuntur. Si autem somnium et coniecturam
Ideo ostmatus est pena proponit et premia, ut si potuerit somnium dicere, quam credit eos hys quod in ceta sunt, hoc est quid significet somnium. et si non potuerint ea dicere desubito vos in pluribus confusum, potat viardavi, eos fatuos interpretationis prodat fide

eius narraveritis. premia et dona. et honorem multum accipietis

a me. Somnium igitur et interpretationem eius indicate michi. Responderunt

secundo atque dixerunt. Rex somnium dicat servis suis. et interp

hic ponit^o causa interrogacionis / quod sit non solum in

tacionem eius indicabimus. Respondit rex et ait. Certe novi quod

i quantacione et cum promissione / sed etiam cum suppositione seu in porcione / et hoc est quod dicit

hic Certe novi quod

quod non possum vobis sompnium indicare

i. detinetis in verbis decipiendo

per prolixitatem et spacium vite vestre

vultis induere per ambages

tempus redimitis. scientes quod recesserit a me sermo. Si

i. firma et irrevocabilis de morte vestra

ergo sompnium non indicaveritis mihi. una est de vobis sentencia.

q. d. eodem modo probatur si tale fallaciam fecitis / et in hoc innuitur quod solent mathematici facere in loquendo / ideo quod dictum est / est supplendum quod adhuc non fallaciam in mendacium sompnium itaque

quod interpretacionem quoque fallacem et deceptione plenam composueritis.

ut loquamini michi donec tempus pertranseat. Sompnium itaque dicite

a iugre et preteriit — pertranseat supple — et non ficta

michi. ut sciam quod interpretacionem quoque eius veram loquamini. i. sponte

Respondentes ergo Caldei coram rege dixerunt. Non est homo super terram

quod non potest fieri per artem humanam ut ibi dictum est dicebant et hoc per scientiam et ingenium

dicentes sed neque regum

qui sermonem tuum rex possit implere. sed neque regum

hic dicunt quod ponebat manum a corpore separata esse maiorem intelligenciam et maiore

diis quantitatem ut dicitur 2° Macha. xi. pre non mortuo et in deos translato / ideo

dixerunt non est homo super terram — deposito

i. quantumcumque fuit

quisquam magnus et potens verbum huiuscemodi sciscitatur ab omni

i. aliquando ut quamque q. dicat per quos

ut in scelere quod cum eo sit — homo quod tu

ariolo et mago et caldeo. Sermo enim quem tu rex queris

i. procedens a futuro

i. et huiusmodi

gravis est. nec repietur quisquam qui indicet illum in conspectu regis

i. conspectu magi constitue ariolo et aliis sapientes sed etiam hoc quod non est quem

secundum pertinens ... dei spiritum locutos qui secuta reducerunt

tu regis. exceptis diis quorum non est conversacio cum hominibus

Ponunt enim aliqui platonici / quod demones habent corpora aerea / ut patet per dictum apulei

ipsius platonis dicentis / quod demones sunt animalia corpore aerea / mente racionabilia / tempore eterna / animo passiva / et propter hoc quoddam modo conversantur cum hominibus deinde et sic

doctores catholicos habitant hic nobiscum in hoc aere caliginoso cum aliqua

et abiistis partes magicas putant aliqua quere deus dicit quorum non est cum hominibus

conversacio non tamen hic abiistis caldeis sunt tota separate / quam sciam dixerunt de

platonici / et etiam alii philosophi maiore quam putant sciam demonum / sed ars magica vel divinata quicumque non posse credidit ad aliquod ingrediendum ab eis

hic dicit quod quis irracionabiliter movebatur cum se non apparet sufficientem

Quo audito rex in furore et in ira magna precepit. ut pe

i. sapientes hic et conscientia omnibus

ille dicit quod sapientes qui volunt quem agnoscunt

homines constituit — a rege irracionabiliter

rirent omnes sapientes Babilonis. Et egressa sentencia

·i· d'eorum interfectione disponebatur quando fuit in sompnis ut dicetur infra ·2· qr eciam simul interficiebatur cum sociis suis

sapientes interficiebantur. quaerebanturque daniel et socii eius ut
Hic quaeritur quare tam duram sententiam dedit rex contra sapientes babilonis / dicendum quod varietates philosophiae et quaestionum futurorum et similibus habebat argentum victum et vestitum et super tos magnos / ut supra dictum est de daniele et sociis eius Et Genesis xli· dicitur quod sacerdotes egipti non sunt compulsi vendere terram suam / sicut alii tempore famis / quia ipsi recipiebant victum de horreis regis / et ipsi propter vocavit philosophiae ut habetur 1o metheorum. Ergo quia rex babilonis multa expenderat pro sustentatione sapientium fuit nimis iratus / cum non viderent sibi eius voluntatem / et ideo tali ira dedit sententiam tam duram et irrationabilem
quaerebantur quoque daniel et socii eius ut perirent. Quaerebantur hebrei cum daniel et tres pueri non sunt ingressi ad regem cum aliis sapientibus / et plata sententia inbcantur inve in octis eorum ita differunt / et eo tempore quo rex premia et dona et honore maiorum committebat ne voluerunt / ne impudentes diceas et dignitate caldaica videntur appetere. Aut dicendum ipsi caldei dividebant gloriae corporis et sive soli ingressi sunt / qui soli premia preceperunt / et pericula ipsi soli voluit habere consortes / quos in spe gloriae inscivarunt
Questio cum regis fuit sibi relata ab aliis concordia et impediente ut dictum est supra / et ideo ignorabat tam sententiam regis. Dicitur et interrogat cum etc.

perirent. Tunc daniel inquisivit de lege atque sententia ab arioch
Hec est tertia pars huius capituli / ubi ponitur revelatio misterii / et dividitur in duas partes / quia primo ponitur revelatio facta danieli / 2o manifestatio facta regi ibi postea daniel ingressus / Circa primum daniel primo quaerit regis diffinitionem / 2o petit dilationem ibi Cum ergo rem indicasset / 3o recurrit ad vices devotionem ibi Et ingressus est domum suam / 4o recipit divinam inspirationem Tunc danieli / 5o assurgit ad gratiarum actionem ibi et benedixit / Circa primum dicit sic Tunc daniel requisivit etc.

principe militiae regis qui egressus fuerat ad interficiendos sapien-
 de quibus sententia regis de interfectione sapientum dicta fuerat

tes babilonis. et interrogavit eum qui a rege acceperat potestatem

quam ob causam tam crudelis sententia a facie regis esset egressa

Cum ergo rem indicasset arioch danieli. daniel ingressus
Hec est secunda pars ubi daniel petit dilationem ad solvendum quaestionem regis et propter quod sententia regis de sapientum interfectione dilata est / Et patet littera

rogavit regem ut tempus daret sibi ad solutionem indicandam regi.
Tempus postulat non quo tractatione et sagacitate mentis occulta proferret / sed quo occultorum dominum precaret. Et ideo anania misael et azaria mittit ad preces / ne solus de proprio merito videatur promittere / ut in quo erat quaedam discretio quibus esset et oratio
ut sit sequestrum absconditi tutelam
meliusque vacaret orationi et contemplationi

Et ingressus est domum suam. ananiaeque misaheli et azariae
Hic daniel venit ad vices devotionem ut posset scire sompnium regis et eius interpretationem / patet quod hic non confinit tempus ad solvendum confidens de se ipso ingenio / ut praua presumptione sicut augurantes et divinatores / quod est illicitum et lege divina prohibitum / sed confidens de adiutorio divino / et hoc est quod dicitur Et ingressus domum suam etc.
Adiungit eum sibi socios ad orandum / quia oratio multorum et maiore honore et melior conspicit

sociis suis indicavit negotium. ut quaererent misericordiam a facie dei caeli

Daniel

i. secreto pat̃ris q̃ ibi fit de igno … p̃ placabile absconsum … in manib₃ ut videbit

sup̃ sacramento isto · et nõ periret daniel ꝛ socij eius cum

i. ipi secreti sup̃pre … q̃ apparet ord̃ corp̃ contraria
q̃ nõ solū erãt p̃ creata … ꝯfusa … …
aliorũ sapientũ qui eis … …

ceteris sapientib₃ babilonis · Tunc danieli p̃ visionẽ nocte

… descẽbit … danielis … et hic est qḋ dr̃ tunc danieli ꝛc

i. sompniũ regis oculta et eius … … laudauit

a deo …

misterium reuelatum est · Et daniel benedixit deo

Et nõ dr̃ hic qualis ista fuit reuelacio utrũ i sompno uł i vigilia … vide
qḋ vidit i sompnis q̃sicut visione visionẽ regis / et uł hic misteriũ … / et hic
dicit dicit glo. qḋ sompniũ regis / et sompno suo / hic est videt … qḋ dr̃ nocte / q̃a tales
reuelacõnes magis nate sũt fieri quietatis sensibus / et qcionib₃ tumultib₃ … ut
dr̃ Job 33 · p̃ sompniũ in visione nocturna qñ irruit sopor sup̃ hõies ꝛ dormiunt i lectu
lo / tũc aperit aures virorũ / et erudiens istruit eos disciplina

Sed ꝯ sompniũ regis dixit suo sompnio / … ꝛ sompniũ … platonis … dei reue
lacione ꝯgnouit / … ignorabat / … sapiẽtia seculi … nõ potuit … ꝛ ap̃li
misteriũ qḋ cunctis retro generacõib₃ fuerat ignoratũ / deo reuelante ꝯgnouerunt

celi · et locutus ait · Sit nomẽ dñi benedictum a

hic … … quã … … … laudare deũ
… grãti … et fecit daniel hic … qḋ dr̃ et benedixit daniel deo celi

i. … q̃ … hic … duplicatur
i … … et …

seculo et usq₃ in seculum · q̃ sapiẽtia ꝛ fortitudo eius sũt ·

q̃ sapiẽtia ad disposicõem ꝛ ordinacõm … / q̃ opus sapientis … ordinare
ut dr̃ … metha … / et fortitudo ad exequendũ qḋ disponit / q̃ nullus potest impedire
eius sunt / q̃ dispo ꝛ … … in omnib₃ aliis dependẽt ab ipso / et …
… impedire … ipse

q̃ ipse … motor … corp̃
… … motu … … ut … phũs

et ipse mutat tẽpa ꝛ etates · transfert regna atq₃ ꝯstituet ·

et etates i. periodos rerũ mutabiliũ ꝛ corruptibiliũ / et maxĩe hoĩum / magna enĩ
fuit periodus vite humane añ diluuiũ … … ut p₃ i … / transfert regna et
hoc frequẽter fit … peccata hoĩum / sicut p₃ … vbi dr̃ qḋ filij … acceperunt … regnũ
… … … romani acceperunt regnũ … … p̃ … ꝛ
atq₃ ꝯstituet / q̃ alij ꝛ malos hoĩes in regnũ eleuat ad puniciõem aliorũ
peccatorũ / sicut p₃ de tiro / qui … ordinacõne diuina eleuatus … in regnũ …
… … ꝛ … … / ꝛ … qḋ dr̃ ysa. xlv. hec dicit dñs deus
xp̃o meo Cyro cuius apprehendi … … et alij sunt hic … ꝛ flage
lacõm … / … … … … … … qui … … … …
… … ciuitate / … … … … / … … flagellũ dei
… … / et … … … … flagellai / et … ciuitate …

i. … … … … … … … … … … … … … …
… … … … … … … … … … … … …
… … … … … … …

dat sapiam sapientibus · et sciẽtiã itelligẽtib₃ disciplinam ·

ad que … … … … … … … … …

Ipse reuelat p̃funda ꝛ abscondita · et nouit i tenebris

… … … … … … … … … … … … … … … … … … …
… … … … … … … … … … … … … … … … … …
… … … … … … … … … … … … … … … … … …
… … … … … … … … …

constituta · et lux cum est · Tibi deus patrum

eo

[illegible] et tunc [illegible] quia sapientiam [illegible] ad [illegible]

meorum confiteor. teque laudo: quia sapientiam et fortitudinem

dedisti michi. et nunc ostendisti michi que rogavimus te: quia

sermonem regis aperuisti nobis. Post hec daniel ingressus

[illegible]

ad arioth quem constituerat rex ut perderet sapientes babilonis:

sic ei locutus est. Sapientes babilonis ne perdas. Introduc

[illegible]

me in conspectu regis. et solucionem regi narrabo. Tunc arioth

[illegible]

festinus introduxit danielem ad regem. et dixit ei. Inveni

[illegible]

hominem de filiis transmigracionis iude. qui solucionem regi annun-

[illegible]

ciet. Respondit rex et dixit danieli. cuius nomen erat balthasar.

Putasne vere potes indicare michi sompnium quod vidi et interpreta-

[illegible]

cionem eius? Et respondens daniel coram rege ait. Misterium

[illegible]

quod rex interrogat. sapientes. magi. et arioli. et aruspices

[illegible]

non queunt indicare regi. sed est deus in celis revelans misteria

anima prudentia e plus erga interiore intellectus, quia ab ipso dependit directio intellectus ut sit bona dispositio corporis a capite

Certum, quia revelatione sit mentio de regno quod est ultimus regnorum, et post illud ... in fine temporis, vel ... novissima tempora

qui indicavit tibi rex nabuchodonosor que ventura sunt novissimis

Hic incipit Daniel aperit regi visionem et dividitur in duas. Quia primo eam inpetit, secundo quo(d) positionem eius

temporibus. Sompnium tuum et visiones capitis tui in cubiculo

subiungit. Hec ei petierat rex a coniectoribus ut patuit supra. Secunda ibi interpretacionem eius

Circa primum sic procedit, quia inpetit totum visionis, que fuit cogitatio regis de futuris, et

quoniam apparet revelatio mirabilior, quia non solum revelata est Danieli visio regis

sed etiam cogitatio regis precedens, que soli deo nota erat. Et hoc est quod dicit Tu rex cepisti et

Sequitur. Consistit regi auctoritas qui(d) erit in terra quod deus novit in celo et occulte ... trahens cum

a mitiori doctorum cultu ad unius dei noticiam dirigit. Que indicat tibi rex nabuchodonosor que ventura sunt

novissimis temporibus. Absque adulacionis vicio vel te sociata blanditur regi quod illi adeo

sunt misteria revelata, que novissimis sunt certa temporibus. Novissimi autem dies a ... sunt

in diebus sunt tempore quo Danieli sompnium revelatum est vel usque ad ... mundi, ... hec sunt

quod universa interpretacio sompnii tendat ad finem, in quo ymago statue ... erit ... est hic.

tuo huiuscemodi sunt. Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo

Hoc est, quia sollicitudo precedens in vigilia ubi est causa sompniorum sequentium in sompno.

Sed hoc est duplex: verum vel vanum, quia fantasmata que fuerunt in vigilia revertuntur in sompno ut sepius

omnibus, sed hoc non fuit hic, quia talia sompnia non sunt signa futurorum, sed magis precedentium. Alio

... quia sollicitudine ... ad futurorum disposicionem ..., ut de talibus fiat sibi aliqua ostensio

adeo in sequenti sompno, quia talia conveniencia sunt in sompno quam in vigilia ut supra

dictum est, et hoc fuit hic. Certum patet, consequenter ibi Tu rex videbas

Sequitur. pro eo quod est post hec, soli hec dies novissimos contulerunt

quid esset futurum post hec. Et qui revelat misteria ostendit

tibi que ventura sunt. Michi autem non in sapientia que in me est

plus quam in cunctis viventibus sacramentum hoc revelatum est.

sed ut interpretatio regi manifesta fieret. Et cogitationes mentis tue scires

Sequitur. Cognoscat rex noticiam futurorum potenciam mentis humane posse comprehendi. Et non sapientes babilonis in hoc fieri ... Ergo Daniel et eos excusat qui dicere non potuerunt. Et ipse invidia fugit, ne quis estimet eum que dicturus est propria dixisse sapientia. Causa autem revelacionis prophetie regis est desiderium qui voluit ventura cognoscere. Ergo honorat regem qui ... sciam sibi dicit adeo misteria revelata. In cogitatione sua ... latitud...

ubi secundo inpetit ipsam visionem dicens ecce statua una grandis

Tu rex videbas. Et ecce quasi statua una grandis. sta

sit ei erat dispositio ipsius ... regis qui aspiciet regem et ... eius

tua illa magna. Et statura sublimis stabat contra te. Et in

quia significat mutationem regnorum ut videbitur, que mutatio ... et mirabilis ... et ad hoc ... erat ... alia statua ... ut supra dictum est ... oblitus est sompnium

Sequitur. Statua ... ymaginem ... que vidit ... statuam est ... ymaginem ... fuerunt

tuitus eius erat terribilis. Huius statue caput ex auro

Statua non oportet exponere hic, quia exponendo ... in parte sequenti

optimo erat. Pectus autem et brachia de argento. Porro

venter et femora ex ere. Tibie autem ferree. Pedum quedam

pars erat ferrea · quedam fictilis · Videbas ita donec abscisus

est lapis sine manibus · et percussit statuam in pedibus eius

ferreis et fictilibus et comminuit eos · Tunc contrita pariter · ferrum

a obumbracione rapto · decore · estive
testa · es et aurum argentum · et redacta quasi in favillam estive

aree · que rapta sunt a vento · nullusque locus inventus est eis ·

Lapis autem qui percusserat statuam · factus est mons magnus · et implevit
hic ponitur quo ad probate visionis, et hic est quod dicit Daniel

universam terram · Hoc est sompnium · Interpretationem quoque eius dicemus
quia multos reges devicerat, et quia subiectos habebat et quia maior rex erat dicto magno suo tempore
quia verum videat sibi tota magnitudo ... et dicit
id est caldeorum

coram te rex Tu rex regum es · et deus celi regnum forti
ad debellandum viros et reges alios · id est monarchia · quia deus summo statu per dominium universorum elevat te ad omnia

tudinem et imperium et gloriam dedit tibi · et omnia
hic dicat quantum ad cunctos reges · quantum ad loca terrestria · quantum ad ... habitant ...

in quibus habitant filii hominum · et bestias agri · volucres
hic est subiectate tua

quoque celi dedit in manu tua · et sub dicione tua universa constituit ·
Et accipitur hic pars pro toto per synodochen, quia non omnis terra habitata fuit ei subiecta, sed magna pars ipsius est et ibi alia figura que dicitur yperbole id est sermo multum oppressivus ad oppressionem ... magnitudinis sue, ergo concludit Daniel Tu es ergo caput

hic fuit regnum medorum et persarum quod successit regno caldeorum ut dicitur infra 4° capitulo

Tu es ergo caput aureum · et post te consurget regnum
Signatum est autem id regnum per argentum quia in eius regno multum vacabat sapientie et eloquentie, que significatur per claritatem argenti et eius sonoritatem, et quia regnum medorum et persarum fuit duo regna, et in uno regnabat Darius, et in alio Cyrus, ideo significata sunt per duo brachia ... quia fuit coniuncta simul tempore Cyri mortuo Dario eius avunculo ut dicetur infra 5° capitulo, et tempore Danielis ... successit, ut dicetur infra 6° capitulo. Ideo illa brachia erant iuncta in pectore uno, ideo dextra statua Danielis est que habebat brachia et plus de argento ... Caput in quantum aureum tu es rex ... regnum ... babilonicum auro preciosissimo comparatum et post te consurget regnum medorum ... persarum, quia argenti ... minus precium, et maius sequente

... Alexandri ... et regnum macedonum successorum quorum Alexandri

aliud minus te · et regnum tercium aliud ereum quod impera
hic fuit regnum Alexandri magni et grecorum, quod successit regno persarum et dicitur ereum propter sonoritatem grece eloquentie, quia es inter alia metalla est magis sonorum quod imperabit universe terre, quia Alexander ... regnis recepit tributa et munera ... gentes audientes crebras et magnas eius victorias ... ne veniret super eos miserunt ei munera

istud fuit regnum romanorum ... et quartum regnum ... quod ... pertinet ad romanos

bit universe terre · et regnum quartum erit velud ferreum ·

sicut ... astringe

[Quomodo] ferrum comminuit et domat omnia, sic comminuet omnia haec et conteret.

Ita regnum romanorum subiugavit sibi omnia regna predicta, et hoc contribus per que romani vicerunt totum orbem, scilicet sapientia, exercitio armorum et bono regimine. Omnem enim hominem unde cumque veniret ad eos honoraverunt secundum valorem suum, sive in militia sive in scientia sive in arte mechanica, vel in quacumque excellencia alia, et propter hoc excellentes viri de omnibus partibus mundi pro maiori parte ingerebant se eorum politie. Et postea regnum fuit divisum in imperium constantinopolitanum et romanum. Ideo hic signata est statua per duas tibias ferreas. Vel alia ratione, quia ille qui erat puritur imperator accipiebat unum socium ad administrandum imperium, sicut patet de augusto et anthonio, de dioclesiano et maximiano et pluribus aliis

.i. de terra facta

Porro quia vidisti pedum et digitorum partem testae figuli et

per hoc significatur fortitudo regni in principio et postea debilitas ipsius per divisiones ... quando ... gothis regnum ... est ... est deductum sicut patet ... | .i. de eo quod est

grosso ... | et sabladi

partem ferream, regnum divisum erit, quod tamen de plantario

Dicit enim erat pedes illius statue dispositi, quod planta pedis tota erat de ferro, digiti autem procedentes de planta erant partim testei et partim ferrei, et per hoc signatur quod divisiones ille que orte sunt in romanis processerunt ex robore divitiarum et potencie secularis.

... nobis ... | tempore ... | et ...

ferri orietur, secundum quod vidisti ferrum mixtum testae ex luto. Et di-

... | ...

gitos pedum ex parte ferreos et ex parte fictiles, ex parte

regnum erit solidum et ex parte contritum. Quia autem vidisti

significatur quod ad tollendum istas divisiones regni romanorum debilitatas, facta sunt multa connubia

ferrum mixtum testae ex luto, commiscebuntur quidem humano semine,

quia per talia non potuit amoveri divisiones atque

sed non adhaerebunt sibi, sicut ferrum non potest misceri testae.

Alius exponit quidam doctores hebreorum ab illo loco porro quod vidisti usque ad finem de societate iudeorum et romanorum, que incepit tempore iude machabei, ut habetur primo machabeorum 8, et renovata est tempore ionathe et symonis fratrum suorum primo machabeorum 12, et iudeorum debilitas signata est per testam, fortitudo autem romanorum per ferrum. Quod autem sequitur commiscebuntur quidem humano semine exponunt de herode ascalonita, cui regnum iudeorum datum est a romanis, et cum non esset iudeus natione voluit sibi puellam de genere machabeorum copulare ut filius eius teneret regnum, sed ipsa prediolosa se interfecit, herodes autem propter suam luxuriam et puelle pulchritudinem ea mortua abusus est ut dicunt. Et hoc est quod dicit commiscebuntur humano semine, non dicit feminino, sed non adhaerebunt sibi, quia herodes numquam dilexit iudeos ...

.i. quia romanum imperium in sua fortitudine et quod dicitur regna ... quod multa regna ... debat ...

In diebus autem regnorum illorum suscitabit Deus caeli regnum quod

Istud est regnum christi quod est eternum, secundum quod dicitur luce 1: Regni eius non erit finis. Quod regnum inchoatum est regno romanorum existente in maxima fortitudine sua, quia sub ceteris omnibus nationibus descriptus est orbis de mandato augusti imperatoris, quo tempore natus est christus, ut patet luce 2.

quia regnum christi ... est ... ubi cives sunt immortales

in aeternum non dissipabitur, et regnum eius populo alteri non tradetur.

quia in iudicio finali omnes potestates terrena conteret, et omnis creatura per ipsum christo subiugabitur, et iam multa regna terrena supposuit iugo fidei christi colla

Comminuet autem et consumet universa regna haec, et ipsum stabit in aeternum

i. sed quando que secundum spiritum sancti ut hic
loquitur i. abscisus contra et quando fuit
devictus a gratia

Secundum quod vidisti quod de monte abscisus est lapis sine manibus
Hic ostendit modus nascendi ipsius christi, qui natus est de virgine qui per montem significatur, propter excellentiam vite de hoc monte abscisus est lapis. i. christus formatus qui per lapidem significatur ut patet in psalmo lapidem quem reprobaverunt etc.
quod omnia regna mundi [illegible] sunt subiecta christo per fidem, et per [illegible] [illegible] ut deus et

et comminuit testam et ferrum et es et argentum et aurum

deus magnus ostendit regi que futura sunt postea. et verum est

somnium et fidelis interpretatio eius. Tunc rex nabuchodonosor cecidit
Hic per potentiam dei ponitur magistratus et dividitur in tres partes, quia primo superbia regis deprimitur
2o potentia dei panditur ibi loquens ergo rex, 3o daniel sapientia erigitur ibi tunc daniel
primum patet per hoc quod dicitur tunc rex nabuchodonosor etc.
se humiliando et reverentiam exhibendo

in faciem suam et danielem adoravit. et hostias et incensa
Et hic loco porphirius arguit hunc librum esse confictum, quia non est verisimile ut dicit quod rex tam magnus et superbus adoraret danielem et captivum [illegible] deletum, et multo minus credibile est quod tributum divinum vellet sibi vellet sibi impendere ut hic dicitur, et dato quod vellet facere, non est credibile quod daniel permisisset hoc sicut in actibus dicitur quod paulus et barnabas non permiserunt se adorari a licaonibus sed sciderunt vestes suas a [illegible] [illegible] dicendum est adiecta quod adoratio ibi accipitur pro reverentia, sicut de nathan propheta dicitur 3 regum 1o quod adoravit david regem pronus in terram, non est mirandum regem plus superbum hoc facere pro admiratione divine sapientie quam in eo percepit. Tunc ad arguit de hostiis et incenso danieli offerendis, quod hic dicitur hic quod rex hoc precepit sed non dicitur quod fuit factum et ideo credendum dicendum est quod daniel impedivit sicut vel quod convertit regem ad hoc quod ista offerentur ad honorem dei, qui misterium revelavit ei, et hoc patet consequenter precepit, in qua panditur potentia dei cum dicitur loquens ergo etc. Et hec est secunda pars consequenter

iussit ut sacrificarent ei. loquens ergo rex ait danieli
que sunt [illegible]
vel vestri et sociorum tuorum quasi potens sit

vere deus vester deus deorum est et dominus regum revelans misteria
i. factum secretum per propheta revelator
2o patet quod nabuchodonosor [illegible] [illegible] in
[illegible] deo principaliter

quoniam potuisti aperire sacramentum hoc. Tunc rex danielem
i. magna dignitate sublimavit
ut statim patebit
quod accepit daniel non corrupte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patet ex hoc quod licet non sit licitum corrupto per [illegible] [illegible] [illegible] licitum est ab [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut daniel qui accepit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

in sublime extulit. et munera magna et multa dedit ei.
Tunc rex danielem Hec est tertia pars in qua daniel sapientia erigitur ad dei gloriam et propter [illegible] qui captivus fuit de regno babilonis relevationem, et hoc est quod dicitur hic tunc rex danielem etc.
ad iustitiam exercendam

et constituit eum principem super omnes provincias babilonis. et
Ieronimus Et in hoc calumpniator ecclesie prophetam reprehendit, quare non recusaverit munera, et honore babilonem libenter susceperit, non considerans ideo regem vidisse somnium, et interpretationis misteria per puerorum revelata esse, ut daniel cresceret, et in loco captivitatis princeps omnium fieret caldeorum, et dei omnipotentia nosceretur. sicut ioseph et Ioseph apud pharaonem et egiptum fuit legimus, et in mardocheo apud assuerum, ut utraque gente caperent captivi et pergrinationis medici solatia, videntes hominem gentis sue egiptiorum esse principem vel caldeorum

ad omnes magos deberi mandatum · adesse ordinavit examinandum · ut talia fieret eius consilio non agerent et omni rerum debent

preceptum magistratuum super cunctos sapientes babilonis.

Daniel autem postulavit a rege et constituit super opera provincie

Daniel non oblitus est in felicitate sua / quia promotus ad honorem non dedit oblivioni socios
suos / sed eorum promotionem fideliter cogitavit / et hoc fecit non solum propter eos / sed propter consolationem
filiorum israel / qui erant per provincias dispersi / et quia faciebat socios suos ad tale
officium aptos / quia erant sapientes et fideles

Iudeus non obliviscebatur eorum cum quibus duriter deportatus est / et qui secum
prolixitati fuerunt / itaque fecit eos iudices ipse autem [illegible]

babilonis. sydrach. misach. et abdenago. ipse autem daniel

erat in foribus regis
Et cum teneret regem in curia / ideo non recedebat de latere eius / ne aliquis in iudicii [illegible]
absentia fumarent contra eum. Hoc est loco porphirius arguit contra istum librum dicens
quod daniel sanctus non accepisset talem honorem a rege infideli. Ad quod dicendum / quod
porphirius ignoranter loquitur / quia ioseph sanctus similia accepit a pharaone / ut habetur
Gen. xli. et mardocheus ab assuero / ut habetur hester 8. Considerandum est quod tantum
honorem accepit daniel / et isti alii hic dicti a regibus infidelibus / non propter am-
bitionem honoris / sed ad consolationem populi sui / et ad honorem dei / videntes quod per hoc [illegible]
melius regerent in deum et iustitiam. Circa istud tamen moraliter opponendo predicti
Capitulum quod per statuam intelligitur vita simulata in qua caput est aureum .i. opera de genere
bona / pectus de argento quia locutio sancta / venter et femora ex ere .i. simulatio sancta
quia predicta fiunt ad apparentiam / eis enim componitur auricalcum quod est auro simile. Et sanguis
quod est simile argento. Tibie ferree sunt obduratio finalis / quia qui talis concepit corde volun-
tatem tenens pedes ferrei et fictiles sunt perseverantia delectationis. Primaria comparatio
huic autem simulationi nequeunt contradicere angeli .i. sacerdotes symoniaci / magi vel phi-
sici / maleficii .i. viri periti quia prava scientia contenti utuntur ad male faciendum. Sed daniel
.i. confidentia veritatis / sidrach .i. continentia puritatis / misach constantia probitatis / ab-
denago constantia puritatis seu humilitatis in tali statu cognoscere ac est emitare
Cap. 3 Nabuchodonosor fecit statuam. Hic ponitur tertia visio que se habens ad primam / quia sicut per primam ba-
bilonii sunt inducti ad cognoscendum dei potentiam contra regna gerente certa pista
reducuntur agnoscere / quod metu mortis non est alius adorandus per latriam. Considerandum
est quod licet hec visio sit historiata / cum hoc est est prophetica propter eius finem .s. propter apparitionem an-
geli filio dei assimilati pueros de fornace liberantis et quo hec visio tangit promo-
tionem in qua reges christiani liberant cives suos de manibus tirannorum potentiam.
Circa hoc considerandum quod materia huius visionis est de statua aurea facta / et de puerorum constantia
de fornace candente / et de angelo pueros liberante. Causa finalis est ut christi inter
nationes panderetur / cultus dei ampliaretur / et populus consolaretur ut patet in fine. Causa effi-
ciens est spiritus sanctus virtutis conservatorum humilitate pacta a tribulatione. Causa formalis
est modus scribendi hanc visionem quod describitur ad modum cuiusdam iudicialis [illegible]
et ideo habet tres partes / quia primo ponitur puerorum condempnatio iniqua / secundo eorum liberatio
benigna ibi ambulabant / tertio exaltatio condigna ibi tunc nabuchodonosor obstupuit.
Circa primum tria tanguntur. Primum est causa litigii inter regem et pueros / secundum est for-
ma iudicii vel contradicti ex ipso tempore / tertium pena supplicii ibi nabuchodonosor repletus fu-
rore. Circa primum .s. causam litigii que fuit quod pueri non adorabant statuam
regis duo tanguntur / primum est statue constitutio / secundum eius dedicatio ibi itaque nabuchodonosor
Circa primum considerandum / quod nabuchodonosor per superbiam propter monarchie adeptionem / voluit sibi
usurpare honorem divinum / et ideo fecit statuam auream magnam in qua adoraretur
cum simile legitur de gayo imperatore romano / qui ut dicit iozephus libro antiquitatum
misit statuam suam per totum imperium suum ut in ea adoraretur. Ad faciendum autem talia
credibile est quod homines inducebantur per aliqua responsa demonum et promissa quibus multi
homines inducti ad ydolatriam dicit igitur nabuchodonosor rex fecit etc.

Optimus tum erat aurea q non est credibile q ibi esset tanta
habes auri vel forte erat extinus aurea

Nabuchodonozor rex fecit statuam auream altitudine
Que habet altitudinem c quinquaginta altitudo basis super qua erat posita / alt non videtur latitudo
q dicitur esse vi. cubitorum tum certa patent / Hi dicitur quare quare daniel qui erat regi
ei familiaris ut visum est non prohibuit eum a tali insania dicendum q forte erat absens
in remotis finibus / pro magna negotia super que erat positus ut visus est vel
infirmitate fuit impeditus vel aliqua alia justa causa / q vero dicitur / q non accusatur
cum socijs suis / et tum certum est / q non adorasset si ibi fuisset vel dicendum q videt
regem obstinatum in malicia sua / et ideo tacuit videns se nichil proficere in predicatione
sed magis regem ad peiora concitare / et hec vera glo. in libro lumians dicere in fra eodem capitulo
super illud locum precepit ut adducerent sidrach etc vbi dicitur sic / de daniele non fit
mencio / q regi assistebat / qui propterea statuam non adorabat

cubitorum sexaginta · latitudine cubitorum sex · et statuit eam

in campo duram provincie babilonis · Itaque nabuchodonosor
dicit quidam describere statuam dedicationem voluit enim nabuchodonosor q prima adoratio sue statue
q vocatur hic dedicatio fieret cum magna solempnitate / pro magnitudine sue superbie et
hoc est q dicitur hic / Itaque nabuchodonosor
scilicet milites solempnes · i. nobiles barones et dum sub se qui sunt regnantes qui sunt bona sua rapta · i. consiliarios · qui sunt constituti ad audiendum causas

rex misit ad congregandos satrapas magistratus et iudices ·
scilicet comites · i. centuriones et tribunos regales · i. prepositos

duces et tirannos · et prefectos · omnesque principes regionum ·
Nota Lira dicit ablinuo vero ut qui deum suum fecit dei qui deum adorabant / ubi statua cum sit videat
ut ipse adoret statua

ut convenirent ad dedicationem statue · quam erexerat nabuchodonosor

rex · Tunc congregati sunt satrape magistratus et iudices · duces
· i. optimos comites
isti sunt honorabiles per regem

tyranni et optimates qui erant in potestatibus constituti · et universi
Nota Ecclesia prelatorum suorum et cives convincit q similia sunt · i. principes congregati ad adorandum
deum statuam / ut principes seducuntur · et gentes / omnes et dites sunt et potentes deum timet
cave diuicias et potencia saeculi supplantatur seducunt at ingratitudinem sub vita principes maiorum
exemplo perierunt
sicut sunt ballivi qui habent plures sub prepositos sub se

universi principes regionum · ut convenirent ad dedicationem statue
Isti ergo potentes prius sunt vocati ad adorandum statuam / ut regi aut consencientes / vel
timore mortis et quo maiorum · facilius inducantur · ad faciendum regis voluntatem
certa patet vestri ibi Lira dicit primus

quam erexerat nabuchodonosor rex · Stabant autem in conspectu statue quam posuerat
ut q omnes populi possent in campo duram collocari / sed qui in principibus sunt repleta aliorum terminos

nabuchodonosor · et preco clamabat valenter · vobis dicitur populis
q ibi erant omnes dum sepe naturam vel linguarum
adorare
sonnia linguarum instrumenti nota est et quinque et ea vitra
sonos in bellis et in festis et in ipsis consuetudine ut gr
hec notorum

tribubus et linguis · in hora qua audieritis sonitum tube

[gloss: instrumentum de ligno ... ; instrumentum ... ; sambuce: quod sit ... ; instrumentum ... ; ... ; quia solus ... statuam ... ad ... instrumentis musicis ... ; [illegible]]

et fistule et cythare · sambuce · et psalterii · et simphonie

[gloss: hec addit quia multa erant ibi alia instrumenta que non nominantur, talibus autem utebantur in adoratione statue ... quia ... melodiis ... passiones (ut patet ...) ... politicorum; ... simul et ...]

et universi generis musicorum. cadentes adorate

[gloss: ut in terra adoret]

statuam quam constituit nabuchodonosor rex · Si quis autem non prostra

[gloss: ubi pena mittitur non obedientibus ... patet ...]

tus adoraverit. eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentis.

[gloss: Ideo omnes heretici qui fulgore eloquentie ... falsum dogma componunt, auream statuam faciunt et quantum in se est ... ut cadentes adorent ydola falsitatis, statim ut audierint etc.]

Post hec igitur statim ut audierunt omnes populi sonitum tube · fi

stule · et cythare · sambuce et psalterii · symphonie · et omnis

generis musicorum. cadentes omnes populi tribus et lingue ·

adoraverunt statuam auream quam statuerat nabuchodonosor rex ·

[gloss: Statimque. Hec est 2a pars ... in qua ponitur forma ... in qua ponitur ... accusatorum ... 2o ... ibi Tu rex nabuchodonosor ... 3o ... responsio ibi non oportet nos etc. ... dicit Statimque in ipso tempore]

[gloss: dedicationis statue]

Statimque et in ipso tempore · accedentes viri caldei · accusave

[gloss: moti invidia quia iudei erant ... ut patet in fine precedentis capituli; ... ad captandum ...]

runt iudeos · dixeruntque nabuchodonosor regi · Rex in eternum vive ·

[gloss: ... et ... non est ... illud preteriri; ... dicebant ... patet ...]

Tu rex posuisti decretum · ut omnis homo qui audierit so

nitum tube · fistule et cythare sambuce et psalterii · et sym

phonie · et universi generis musicorum. prosternat se et

adoret statuam auream · Si quis autem non procidens adora

[gloss: hec autem sic exposito ... dicentes Sunt ergo viri iudei]

verit. mittatur in fornacem ignis ardentis · Sunt ergo vi

et eo deum [illegible] tibi [illegible] acceptus / et per quos contemptus [illegible] [illegible]

iudei quos constituisti super opera regionis babilonie · sidrach
q. d. [illegible] [illegible] [illegible] est eis [illegible]

misach · et abdenago / viri isti contempserunt rex decretum tuum ·
Dicit autem daniel hic more iudeorum qui [illegible] [illegible] vocat deos in plurali / ut [illegible] exodo · 32 · de
vitulo aureo / hii sunt dii tui israel qui eduxerunt te de terra egipti [illegible] autem hic dii nabuchodonosor non
[illegible] statua adorabat ut deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut in ipsa adorare

deos tuos non colunt / et statuam auream quam erexisti non
s. illis [illegible]
[illegible]

adorant · Tunc nabuchodonosor in furore et in ira precepit ut adduce
hic ponitur [illegible] citatorum [illegible] [illegible] nabuchodonosor in furore et ira [illegible] contemptum sibi [illegible] [illegible] [illegible]
estimacionem / non [illegible] [illegible] veritate / [illegible] irrationabiliter / [illegible] dicitur in furore et ira
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] super [illegible] [illegible]

rentur sidrach · misach · et abdenago · Qui confestim adducti
hic ponitur [illegible] in conspectu / et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deos meos [illegible]

sunt in conspectu regis · Pronunciansque nabuchodonosor rex ait eis · Ve

re sidrach · misach et abdenago deos meos non colitis /
et [illegible] est · qui vocat nabuchodonosor deos suos non [illegible] adoraret ut deus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]

et statuam auream quam constitui non adoratis / Nunc ergo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut si [illegible] et adoraverint [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] autem
adorare contempserunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

si estis parati quacumque hora audieritis sonitum tube · fistu

le · et cithare · sambuce · et psalterii · et symphonie · omnisque

generis musicorum / prosternite vos et adorate statuam quam

feci · Quod si non adoraveritis / eadem hora mittemini in fornacem
hic [illegible] [illegible] [illegible] quia ipsum deum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ignis ardentis · Et quis est deus qui eripiat vos de manu mea
[illegible] et quis est deus [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] deum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Respondentes ergo sidrach · misach · et abdenago / dixerunt regi
hic ponitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] vos [illegible]
q. d. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est digna responsione / [illegible] [illegible] [illegible] deus
[illegible] [illegible] [illegible] infinite potentie [illegible] [illegible] vos [illegible] / [illegible] ipsum colimus / [illegible] [illegible]

nabuchodonosor / Non oportet nos de hac re respondere tibi · Ecce enim

deus noster quem colimus potest eripere nos de camino ignis ar

dentis. et de manibus tuis liberare rex. quod si noluerit

quasi aliquando deus non liberat suos sed permittit [illegible] ut melius salvet eos [illegible] supponendo ut dicit [illegible] — eos adorare statuam auream ut [illegible] ymaginem auream [illegible]

[illegible] est [illegible] pueris [illegible] fortitudinis [illegible] credebat [illegible]

notum sit tibi rex quia deos tuos non colimus. et statuam

hic describitur pena [illegible] ubi primo ponitur [illegible]

auream quam erexisti non adoramus. Tunc nabuchodonosor repletus

et indignatio [illegible] — quia passiones cordis [illegible] corporis [illegible] et precepit ut succenderetur [illegible]

tus est furore. et aspectus faciei illius immutatus est super

[illegible] et confestim viri illi [illegible]

sidrach. misach. et abdenago. et precepit ut succenderetur

septuplum quam succendi consueverat. Et viris fortissimis

de exercitu suo iussit ut ligatis pedibus sidrach. misach et abde

nago. mitterent eos in fornacem ignis ardentis. Et confestim

[illegible] tiara [illegible] capite [illegible]

viri illi vincti cum braccis suis et tiaris. et calciamentis

et [illegible] vestimentis [illegible] viros [illegible] et tiaras in capitibus eorum [illegible] porro viros illos [illegible]

et vestimentis. missi sunt in medium fornacis ignis ardentis.

quoniam iussio regis urgebat. fornax autem succensa erat nimis.

Porro viros illos qui miserant. sydrach. misach. et

abdenago interfecit flamma ignis. Viri autem hii tres id

Hec [illegible] quod hic ponitur habet participationem quia dicitur infra eodem capitulo quod viri illi qui miserant pueros illos in fornacem succendebant eam. Et ideo interfectio istorum per flammam ignis intelligenda est facta cum angelus domini descendit cum pueris post orationem Azarie. et excussit flammam de fornace. et combussit eos qui erant circa ut sic rex non solum de miraculo viso miraretur sed etiam per combustionem fortissimorum virorum de suo exercitu puniretur ut hic dicitur

est sidrach. misach. et abdenago. ceciderunt in medio

camini ignis ardentis colligati. Que secuntur in hebraicis voluminibus non reperi.

Et ambulabant in medio flamme laudantes deum.

hec est 2a pars principalis huius capituli. Circa quam sciendum quod in hebreo non est, sed ea apposuit quia in mo. tali igitur hic ponitur liberacio puerorum condigna ubi tria notantur quia plent aaide in tribulacione instorum .f. quedam status supplicis [illegible] in deste fone diuine bonitatis ubi et non cessabat collaudacio diuine maiestatis ubi tres sunt tres. Circa primum advertendum quod primo ponitur commendacio dei absistentibus pueris [illegible] et primo specialiter azarie .i. specialiter in Stans azarias ubi primo azarias commendat diuinam iusticiam. 2o quesita misericordiam ibi et nunc sequimur te. Circa istos [illegible] tat eius liberatrice potencia in et erue nos. Circa primum in commendacione diuine estatis azarias attribuit deo iusticiam et ipsi sibi culpam. dicens Benedictus es

Ananias azarias et misael vocantur nominibus hebraicis
Sydrach misach et abdenago vocantur nominibus caldaicis

et benedicentes dominum. Stans autem azarias oravit sic. aperiens

sic et daniel babiloniace vocabatur baltassar

que os suum in medio ignis ait Benedictus es domine deus patrum nostrorum
et facit mencionem de antiquis patribus sicut multo nostrorum oratio sit magis grata deo et hoc modo fecit moyses in ordine ad placandum iram domini quando populus deviavit fabricatione

nostrorum. et laudabile et gloriosum nomen tuum in secula. quia
gloria enim est clara noticia cum laude que importat quandam dispersionem laudis propter hoc dicitur nomen dei gloriosum quia dicitur laudari ubique terrarum et omni differencia temporis deus patris in secula
vosque pena peccatum et hoc et [illegible] in mortis
per mittendo nos per tribulacionem
quia gloria sit diuine sapientie quia falli non potest

iustus es in omnibus que fecisti nobis. et universa opera tua vera.
et processum tam in mundi gubernatione
Dicit iudicia in plurali quia omne est eius iudicium occultum in multis deus dicitur sicut Job 12. multum iudicium et non est qui illud erit aperto despicitur tota patet [illegible] ibi iudicasti [illegible]

et vie tue recte. et omnia iudicia tua vera. Judicia

enim vera fecisti. iuxta omnia que induxisti super nos.

et super civitatem patrum nostrorum sanctam ierusalem. quia in veritate

et in iudicio induxisti omnia hec propter peccata nostra. Pec
ubi considerandum quod peccatis propriis ipsi vocant suum quia erat pueri illi quippe daniel enim 2 pueris eius erat innocentes 2 sancti et maiorem quam deinde erat translati et ideo non fecerunt illa peccata propter que destructa est civitas ierusalem deus sit inmediate quod pacem
per deum et hoc est duo ea quod omissionis quod non eius dicit recedentes a te et quod processo omissionis eius [illegible] et precepta tua non audivimus [illegible]

cavimus enim et inique egimus recedentes a te. et deli

quimus in omnibus. et precepta tua non audivimus. nec

observavimus. nec fecimus sicut preceperas nobis. ut

[illegible gloss]

bene nobis esset. Omnia ergo que induxisti super nos. et

universa que fecisti nobis. vero iudicio fecisti. et tradidi-

[illegible gloss]

sti nos in manibus inimicorum iniquorum et pessimorum prevari-

[illegible gloss]

catorumque. et regi iniusto et pessimo ultra omnem terram.

et nunc non possumus aperire os. Confusio et obprobrium facti

[illegible gloss]

sumus servis tuis. Ne quesumus tradas nos in perpetuum propter

Hic Azarias implorat dei clemenciam allegans promissionem factam suis patribus [illegible]

[illegible gloss]

nomen tuum. et ne dissipes testamentum tuum. neque aufe-

[illegible gloss]

ras misericordiam tuam a nobis propter Abraham dilectum tuum.

et ysaac servum tuum. et israel sanctum tuum. quibus locutus es

[illegible gloss]

pollicens. quod multiplicares semen eorum sicut stellas

celi. et sicut arenam que est in littore maris. Quia domine

[illegible gloss]

imminuti sumus plus quam omnes gentes. sumusque humiles

[illegible gloss]

in universa terra hodie propter peccata nostra. et non est in tempore hoc

[illegible gloss]

princeps et propheta et dux. neque holocaustum.

[illegible gloss]

neque sacrificium. neque oblacio. neque incensum. neque

[illegible gloss]

locus primitiarum coram te. ut possimus invenire misericordiam

Sed in anima cōtrita et spū humilitatis suscipiamur
q. d. loco sacrificiorum suscipias, d. q. possumus offerre s. cor contritum et humiliatum ps. 50
scd̄m Sacrificium deo spūs contribulatus Augꝰ dicit Greg. 22 ysaac dabat etiam dicit Tibi
Moyses dilecte sunt magis tribulationes quam sacrificia quia sacrificia sunt de divicijs
hominis, tribulationes vero de corpore ipsius, quod est magis carum sibi. Unde quod dicitur Job 2.
pellem pro pelle et cuncta que habet homo dabit pro anima sua

Sicut in holocausto arietum et thaurorum. et sicut in milibus
quia tribulationes in qua erant isti sunt deo magis accepta deo quam sacrificia ut dictum est

agnorum pinguium. sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo

hodie ut placeat tibi. quoniam non est confusio confidentibus in te
Hic est vera de confusione vera que est coram deo pro peccatis in iustitia mala, licet isti
dum sustineant confusionem coram hominibus, sed ista non est vera confusio Augꝰ dicit Crisostomus
Nam quia levis est consolacio si homo in se ipso confusus sit non tamen coram hominibus, per contrarium
levis est confusio. i. modica vel nulla, si tamen coram hominibus est, et non coram deo,

Et nunc sequimur in toto corde et timemus te. et querimus faciem
hic Azarias quod allegat in oracione confusam dei in iam, quam deserviunt viventes
ad ipsum, et hoc est quod allegat et nunc sequimur. et
servimus cum peccatorum ne confundas nos — quia potestas tua maior est quam peccata
. est sibilus in conspectu hominum ditatus

tuā ne cōfundas nos. sed fac nobiscum iuxta mansue

tudinem tuā. et secundum multitudinem misericordie tue. et erue nos
hic quasi Azarias invocat liberationem dei pro illis quod solus assistere in capud desperatis super viam
humana, et hoc est quod dicit et erue nos
hoc est per opera supra virtute ne sedeat — ut in suis videntes potentiam tuam mirabilem
quod factum est in liberatione corporum deservare — glorificent nomen tuum

in mirabilibus tuis. et da gloriam nomini tuo domine. et
et licet hoc de confusione pro peccatis quod homo confundetur coram deo eo pro suo peccato
et hoc est quod sequitur et sciant quod tu es solus

confundantur omnes qui ostendunt servis tuis mala. Confun

dantur in omni potentia. et robur eorum conteratur. Sciant
hoc fit de pluribus quod nobiscum capere miracula
glorificat deum per toto regnum suum

quia tu es dominus deus solus. et gloriosus super orbem terrarum.

¶ Et nō cessabant qui miserant eos ministri regis succen
despecta comedentes dūe constaretur hic quasi ponit confusionem sue bonitatis, incendentes
noxios et liberans innocentes circa quod innuitur tangit. Quod est fornacis incendium, unde dicitur
Et non cessabant ministri regis qui miserant eos in fornacem s. et isti erant fortissimi
de exercitu regis ut dictum est supra.

dispositi, i. pergamento sim... vel ungula aliqui rei vel genus de fenice apud persas quo magis incendia nutriant — pas doing u. kudeli — a puelli — viminibus vel sarmentis aridis a renovis ...

dere fornacem napta et stuppa et pice et maleolis.

Napta ut scribit Salustius in hystoriis est genus bituminis vel fomenti apud persas circa Babiloniam, et magis nutrit ignem. Secundum alios sunt ossa olivarum arefacta et amurca

Quod sequitur caldeorum quorundam cum sequitur dicitur et effundebatur etc. et patet littera

et effundebatur flamma super fornacem cubitis xlix. et eru

pit. et incendit quos reperit iuxta fornacem de caldeis.

Circa angelum presidium cum sequitur angelus autem etc.

Angelus autem domini descendit cum Azaria et sociis eius in fornacem.

et excussit flammam ignis de fornace. et fecit medium fornacis

Circa immunitatem puerorum et non tetigit eos ignis etc. et patet littera

(vicem — roris — pietatis)

quasi ventum roris flantem. Et non tetigit eos omnino ignis.

nec quicquam molestie intulit

Sed queritur hic quomodo isti pueri non sunt lesi in fornace, et dicunt aliqui quod hoc factum est per hoc quod angelus compressit flammam de fornace, ut hic dicitur, et apponunt aliam infrigeratiam interiorem, quia dicitur hic quod fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem, et tunc secundum hanc viam oportet dicere quod non erat ardor in fornace nec secundum effectum neque secundum rem vel actum primum, sed hoc non videtur verum, quia superius dictum est quod fuerunt positi in fornace ligati, et tunc ignis combussit eorum vincula, quia ambulabant in camino, et non combussit eorum corpora, et sic patet quod pueris existentibus in fornace erat ibi ardor ignis non solum secundum rem vel actum primum, sed etiam quantum ad effectum vel actum secundum quod est comburere, quomodo combussit eorum vincula. Item infra de eo dicitur quod ambulabant in medio ignis ardentis. Dicendum igitur quod salus puerorum facta est divina virtute suspendente actum secundum ignis ipsius, scilicet effectum, manente actu primo, quia cum creatura obediat creatori in omnibus passibus, sic potest virtute divina observari ardor ignis in actu primo sine secundo, quia prius potest absolvi a posteriori, et sic potest virtus divina suspendere actum ignis simpliciter, ita potest suspendere circa unum obiectum absque hoc quod suspendat circa aliud, et sic suspendit actum ignis circa corpora puerorum, et non circa vincula eorum, nec circa eos qui fornacem incendebant. Sed contra predicta potest sic argui, quia administratio rerum et conservatio sunt idem realiter secundum aliquos, administratio autem importat applicationem rei ad effectum, quod conservari non potest in actu primo ignis, qui operatur secundum actum apposito combustibili. Item calefacere proprie est igni, aliud autem quod proprie est alicui non potest ab eo separari, ergo impossibile est quod maneat ignis in actu primo, et non comburat apposito combustibili. Ad primum dicendum quod administratio rerum et conservatio prout dicuntur accipiuntur secundum operationem cause quantum ad rationes dei in ipso manentes, et sic sunt idem realiter, quia ratio non est nisi unica dei in tempore, que est idem quod sua substantia. Alio modo accipiuntur secundum effectus videmus quod aliud est in serum constitutio in esse, et aliud ipso constituto uti, ut patet in artificialibus. Dispositio autem intellectus est in proposito, quod creature sunt dei artificiata, et ideo aliud est creaturam in esse ponere seu tenere quod est conservare, aliud est ipsam gubernare quod est administrare, et hoc est posterius ad ipsam conservationem, ut patet, licet autem posterius non possit esse sine priori, tamen prius potest esse sine posteriori, et sic potest ignis conservari absque hoc quod agat, non tamen econverso, et eadem ratione potest sic conservari, quod agat in unum et non in aliud ut dictum est. Ad secundum dicendum quod calefacere non est proprie igni sed hoc est intelligendum in actu secundo prout ratione, et tale potest separari, illud autem quod proprium est in actu primo non, non potest ab aliquo separari, etiam virtute divina, quia ponitur in eius diffinitione, et ideo non valet argumentum. Cum autem dicitur quod angelus fecit medium fornacis quasi ventum etc. dicendum est quod licet incolumitas fiat sola virtute divina puerorum, tamen angelus circa hoc habuit aliquod ministerium sic scilicet quod flamma

effusa e ext fornace fuit sicut virtute angeli ... pueri intra fornacem ... no sit lesi
hic sicut est diua virtute ... pro tale misterium ... dicat scriptura hic scripsisse angelum

Tunc hij tres quasi ex vno ore laudabant et glorificabant et be
nedicebant deum in fornace dicentes. Incipit ympnus trium puerorum Anamie Azarie Misael

...pita de descensione diue bonitatis circa pueros qui primo collaudato diue magestatis ab ipsis et diuina in d. p. quia primo isti pueri deum laudant secundo ad laudem dei creaturas inuitant ibi benedicta omnia opera et tertio adhuc in vi quia primo laudat deum ipse secundo ... sibi nunc ibi et benedictum nomen glorie tertio in assumpta humanitate ibi benedictus es in templo quarto ibi ... in throno quinto in angelorum dispositione ibi benedictus es qui intueris sexto in empireo ... ibi benedictus es in firmamento ... Et ... in omnibus ... nominibus ... quia deus benedictus dicitur ratione creatoris laudabilis ratione conservationis gloriosus ratione consummate fruitionis super exaltatus ratione incomprehensibilitatis quia excedit omne quod de ipso dicimus et cogitamus ... benedictus ratione bonitatis gloriosus ratione sapientie ut dicit Ambrosius ... est clara noticia super exaltatus ratione potentie ... dicit ergo primo benedictus es domine etc.

de quibus fit mencio quia comites patrum ... liberato ... et benedictum nomen etc.

Benedictus es domine deus patrum nostrorum. et laudabilis

et super exaltatus in secula. et benedictum nomen glorie tue sanctum.

hic est nomen domini tetragramaton quod soli deo attribuitur et nulli alii attributum ... sicut dicit ... Moyses illud nomen significat diuinam proprietatem in tuyeta ... aliis ... alia autem nomina diuina imposuimus ab operibus diuinis sicut patet de hoc nomine heloym ... vel deus in latino quod imponitur a generali prouidencia et propter hoc comunicatur aliis per quandam participationem ... et iudices dicuntur heloym vel dij ut habetur Exo. 22 dijs non detrahes ... applicabitur ad deos i. ad iudices et multo magis alia nomina diuina ... nomen autem domini tetragramaton nulli alii comunicabile ... de spolo deo dicitur benedictus es in templo etc.

... in mystero ...

et laudabile et super exaltatum in omnibus seculis. Bene

istud templum est humanitas ... quia in ipso habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter ut dicit Apostolus ad Col. 2 ... Apoc. 20 ... celesti ... templum non vidi ... deus ipse est templum eius ... agnus

dictus es in templo sancto glorie tue. et super laudabilis et super

gloriosus in secula. Benedictus es in throno regni tui. et super laudabilis

i. angelos ... electos

et super exaltatus in secula. Benedictus es qui intueris abissos.

presides angelis ...

et sedes super cherubin. et laudabilis et super exaltatus in secula

Et ... firmamentum ... empireus quod ... immobile ... locus ... beatorum ideo dicitur firmamentum ... creature ... benedici et glorificari ... ut patet ...

Benedictus es in firmamento celi. et laudabilis et gloriosus in secula.

Benedicite omnia opera domini domino laudate et superexal. eum in secula
Hic quidem tres pueri invitant creaturas ad laudandum deum celi / et primo creaturas in
generali dicentes Benedicite omnia opera domini etc. Et considerandum quod in versibus istis sequentibus vocatur
istis verbis Benedicite laudate et superexaltate / eadem ratione qua usus est in precedentibus
nominibus hiis benedictus laudabilis etc.
primo cum invitat ... angelicam ... tanquam deo propinquiorem ... deus ...
fortis domine ... angelica / ... ... mariam ...

Benedicite angeli domini domino laudate et superexaltate eum in secula
Hic invitat creaturas in speciali / et primo creaturas pure spirituales / 2o corporales
ibi benedicite celi / 3o creaturam compositam ex spiritu et corpore ibi benedicite filii hominum etc.
dicit ergo primo Benedicite angeli etc.
ubi invitat celum sydereum cum speris vii planetarum et celum cristallinum ...

Benedicite celi domino laudate et superexaltate eum in secula
Hic invitat creaturas corporales et primo corpora celestia 2o ea que pertinent ad elementa ibi benedicite ymbres. Circa primum dicit sic

Benedicite aque omnes que super celos sunt domino lau. et su. ex. eum etc.
Illud enim celum dicitur aqueum / propter quandam similitudinem quam convenit cum aqua in dyaphanitate
2o invitat angelos in quantum movent orbes / quia ex motu eos cognoscimus / et talem motionem ministrant / et hoc est quod dicitur Benedicite virtutes etc.

Benedicite omnes virtutes domini domino laudate et superexal. eum in secula
Tertio invitat ea que faciunt adornamentum celi in sole et lunam / et alia luminaria
cum dicitur benedicite sol etc. patet littera predicta

Benedicite sol et luna domino laudate et superexal. eum in secula

Benedicite stelle celi domino laudate et superexal. eum in secula

Benedicite ymber et ros domino lau. et su. exal. eum in secula
omnis
Hic invitat ea que pertinent ad elementa / et primo invitat ipsa elementa / 2o ea que
faciunt adornamentum corporum ibi Benedicite terra etc. Prima in duo circa primo invitat
elementa superiora / 2o inferiora ibi Benedicat terra considerandum quod in omnibus istis
quod ita ornata et ratione ... deum benedicere deum et laudare ... ...
presciunt ea atque ordinant. adeo / et tam in quantum ex consideratione talium creature
racionales assurgunt ad benedicendum et laudandum deum primo ... invitat elementum
aeris tangendo tres impressiones que fiunt in aere multum utiles ad vitam hominum / et
fructificationem terre nascentium / que sunt ymber et ros / et spiritus id est ventus / et hoc est
quod dicitur Benedicite ymber etc. 2o tangit elementum ignis et eius effectum qui est estus cum dicitur
Benedicite ignis etc. Tertio tangit alterationem temporis causata ex motu solis in obliquo circulo scilicet
yemem et estatem. quia sole existente in signis australibus causatur yemps etc. Et ... existente in signis septentrionalibus causatur estas / et hoc est quod dicitur Benedicite frigus
id est yemps etc.

Benedicite omnes spiritus dei domino laudate et su. exal. eum in secula

Benedicite ignis et estus domino laudate et superexal. eum in secula

Benedicite frigus et estas domino laudate et su. exal. eum in secula

Quarto i[n]vitat i[n] p[ro]p[or]tiones q[ue] sunt in oppositis temporib[us] s[cilicet] in yeme et autumpno cu[m] d[icit] bened[icite] ro[res]
q[ui]a ros pluvi[a] sunt in yeme, pruina in autu[m]pno ut d[icit] ph[ilosoph]us 2o metheo[ro]r[um]

Benedicite rores et pruina d[omi]no. lau[da]te et su[per]exal[tate] eum in s[e]c[u]la

Quinto i[n]vitat i[n] p[ro]p[or]tiones q[ue] sunt in yeme bened[icite] gelu.

Benedicite gelu et frigus d[omi]no. laudate et sup[er]exal[tate] eum i[n] s[e]c[u]la

Sexto i[n]vitat ea que sunt ex motu solis diurno in duob[us] emisp[er]iis q[ue] s[un]t nox
et dies, lux et tenebre, q[ui]a solis exi[st]ente in emisp[er]io n[ost]ro cau[sa]t[ur] dies et lux, q[ua]n[do] a[u]t[em]
i[n] emisp[er]io opposito cau[san]t[ur] nox et tenebre et h[oc] est q[uod] dicit bened[icite] noc[tes].

Benedicite glacies et nives d[omi]no. lau[da]te et sup[er]exal[tate] eu[m] i[n] s[e]c[u]la

Benedicite noctes et dies d[omi]no. lau[da]te et su[per]exal[tate] eu[m] in s[e]c[u]la.

Benedicite lux et tenebre d[omi]no. lau[da]te et sup[er]exal[tate] eu[m] i[n] s[e]c[u]la
Septi[m]o i[n]vitant duas i[m]p[re]ssiones notabiles q[ue] s[un]t fulgur et densitas nubiu[m] i[bi] bened[icite] ful[gura].

Benedicite fulgura et nubes d[omi]no. laudate et su[per]exal[tate] eu[m] i[n] s[e]c[u]la
Hic i[n]vitat elementa i[n]ferio[r]a s[cilicet] t[er]ra et aqua et p[ri]mo invitat t[er]ra[m] in se, 2o q[ua]ntu[m]
ad p[ar]tes ei[us] i[bi] bened[icite] montes et colles etc., 3o q[ua]ntu[m] ad ea q[ue] g[er]minant ex t[er]ra et adhe[re]nt
ei[us] q[uo]d no[n] p[er]tinet ip[s]e adornamentu[m] t[er]re i[bi] bened[icite] univ[er]sa g[er]minantia etc.

Benedic[a]t t[er]ra d[omi]no. laudet et sup[er]exaltet eu[m] in s[e]cula

Benedicite mo[n]tes et colles d[omi]no. lau[da]te et sup[er]exal[tate] eu[m] in s[e]cula

Benedicite univ[er]sa g[er]minantia i[n] t[er]ra d[omi]no. lau[date] et su[per]exal[tate] e[um] i[n] s[e]c[u]la
Co[n]tra i[n]vitant elementa aq[ue], et p[ri]mo q[ua]ntu[m] ad origine[m] fluminu[m] cu[m] d[icit] bened[icite] fo[ntes], 2o
q[ua]ntu[m] ad id q[uod] e[st] te[r]min[u]s fluminu[m] q[ui]a flumina in mari c[on]grega[n]t[ur] bened[icite] maria.

Benedicite fontes d[omi]no. lau[da]te et sup[er]exal[tate] eu[m] in s[e]cula.

Benedicite maria et flumina d[omi]no. lau[da]te et sup[er]exal[tate] eu[m] i[n] s[e]c[u]la
Hic invitat ea q[ue] p[er]tinet ad elem[en]tor[um] ornamentu[m], cu[m]q[ue] di[cuntu]r s[un]t a[ni]ma[li]a i[n] element[is]
vive[n]tia et moventia se ip[s]a, et p[ri]mo q[ue] p[er]tinet ad elementu[m] aq[ue], cu[m]q[ue] di[cuntu]r s[un]t pisces
et h[oc] est q[uod] d[icit] bened[icite] cete etc.
Et co[m]p[re]hendunt[ur] hic cethe q[ue] s[un]t pisces maximi et mirabiles multu[m] i[n]t[er] creaturas dei

Benedicite cete et o[mn]ia q[ue] move[n]t[ur] i[n] aq[ui]s d[omi]no. lau[date] et su[per]ex[altate] eu[m].
Ex[empl]o invitat ea q[ue] p[er]tinet ad ornamentu[m] aer[is] bened[icite] cu[m] d[icit] bened[icite] o[mne]s volu[cres].
et accipi[un]t[ur] h[ic] celi i[n] ip[s]e p[ro] celo aereo

Benedicite volucres o[mne]s celi d[omi]no. lau[date] et sup[er]exal[tate] eu[m] i[n] s[e]c[u]la
Te[r]tio i[n]vitat ea q[ue] p[er]tinet ad ornatu[m] t[er]re cu[m] d[icit] bened[icite] o[mne]s bestie etc.
[i]n q[ua]ntu[m] bestie q[ue] rapi[un]t — q[ua]ntu[m] ad a[ni]ma[li]a silvestria ; q[ua]ntu[m] ad a[ni]ma[li]a domestica

Benedicite o[mne]s bestie et pecora d[omi]no. lau[date] et sup[er]exal[tate] eu[m] i[n] s[e]c[ula].
Hic invitat creatura[m] co[m]posita[m] q[ua]ntu[m] ad c[or]p[or]alia et s[pi]r[itu]alia et i[n] natura hu[m]ana, et p[ri]mo q[ua]ntu[m] 2o
cu[m] d[icit] bened[icite] filii ho[min]u[m], 2o p[ro]p[ri]e ip[s]os s[pi]r[itu]a[le]s cu[m] d[icit] benedicat isr[ae]l d[omi]no, et h[oc] est q[uod] ille
p[o]p[ulu]s s[pecia]li cultu d[i]cebat[ur] peculiaris deo

Benedicite filii ho[min]u[m] d[omi]no. lau[da]te et sup[er]exal[tate] eu[m] in s[e]cula

Tercio ad spirituales sacerdotes cum dicit Benedicite sacerdotes et hoc debent potissime spirituali sanctitate in ipso

Benedicite sacerdotes domini domino laudate et superexaltate eum in secula

Quarto ministros sacerdotibus adiunctos cum dicit Benedicite servi domini

Benedicite servi domini domino laudate et superexaltate eum in secula

Et quia laus non est accepta deo nisi fiat cum spiritu et sanctitate et humilitate ideo subdit Benedicite spiritus

Benedicite spiritus et anime iustorum domino laudate et superexaltate in secula

Benedicite sancti et humiles corde domino laudate et superexaltate eum in secula

Tercio tamen laudem istam in se ipsis sicut a se ipsis inchoaverant cum dicit

Benedicite Anania Azaria Misahel domino laudate et superexaltate eum in secula

Et hoc est quia specialem rationem laudandi habebant quia tangitur cum dicit quia eruit nos de inferno quia illic descendisset anima corpore nisi servati fuissent de incendio ignis virtute divina

quia eruit nos de inferno et salvos fecit de manu mortis

et liberavit de medio ardentis flamme et de medio ignis

eruit nos. Confitemini domino quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius.

Istud ultimum addit quia non solum in ipsis sed et in aliis pluribus erant aliqui qui specialiter cultu colebant deum sicut fuit Job et Melchisedech et consimiles qui dicuntur religiosi

Benedicite omnes religiosi domino deo deorum laudate et confitemini

ei quia in omnia secula misericordia eius. Huc usque non habetur in hebreo et que posuimus de theodotionis editione translata sunt

Tunc nabuchodonosor rex etc. Hic est tercia pars principalis huius capituli in qua ponitur puerorum approbatio condigna, ubi primo notatur miraculi qui est angeli apparitio, quia apparuit quartus cum tribus pueris, et hoc est quod dicit Tunc nabuchodonosor

ob admirationem facta robustissimorum virorum qui comburebantur, ut predictum est, et de puerorum salvatione et formatione

ad videndum miraculum

i. cito surrexit

Tunc nabuchodonosor rex obstupuit et surrexit propere

i. primis principibus suis regem

et ait optimatibus suis. Nonne tres viros misimus in

medio ignis compeditos. Qui respondentes dixerunt regi vere

rex. Respondit et ait Ecce ego video viros quatuor solutos

quia admirabatur quod ignis combussisset corda vincula et non corpora, et hoc est quod dicit cum dicit

ambulantes in medio ignis et nihil corruptionis in eis est

quia per irradiationem vultus in corpore apparebat quod esset angelus, non autem filius dei, sed magis aliquis ... per honorem

et species quarti similis filio dei. Tunc accessit nabuchodonosor

Quarto ponitur dei confessio ... ubi dicit accessit

Species autem quarti similis filio dei, id est angelus divinus, ut rex deceptus ... ut plerique arbitrantur dominum salvatorem, sed nescio quo modo rex impius dei filium videre meruit

Ergo [illegible] Symmachus qui in epistola [illegible] ad [illegible] filii dei [illegible] non dei sed deorum angeli [illegible] qui [illegible] deorum [illegible] dei filii [illegible]
[illegible]

ad ostium fornacis ignis ardentis et ait. Sydrach mi
[illegible] de fornace [illegible]

sach et abdenago servi dei excelsi egredimini et venite.

Statimque egressi sunt sydrach misach et abdenago de medio
[illegible]

ignis. Et congregati sunt satrape et magistratus et potentes
[illegible]

regis et iudices contemplabantur viros illos quoniam nichil po
et [illegible] et capillus [illegible]

testatis habuisset ignis in corporibus eorum et capillus capitis eorum
[illegible] non fuisset immutata
[illegible] adusta [illegible]

non esset adustus et sarabala eorum non fuissent immutata
[illegible] laude dei

et odor ignis non transisset per eos. Et erumpens nabuchodonosor

ait Benedictus deus eorum sydrach videlicet misach et abdenago
[illegible] de fornace
[illegible] angelus

qui misit angelum suum et eruit servos suos qui crediderunt
obediendo deo et non regi

in eo et verbum regis immutaverunt et tradiderunt corpora sua
[illegible]

ne servirent et ne adorarent deum excepto deo suo. A me ergo
[illegible]

positum est hoc decretum ut omnis populus tribus et lingua quecumque

locuta fuerit blasphemiam contra deum sydrach misach et

abdenago dispereat et domus eius vastetur. neque enim est
[illegible]

deus alius qui possit ita salvare. Tunc rex promovit sidrach
[illegible]
[illegible]

misach et abdenago in provinciam babilonis. Nabuchodonosor rex

omnibus populis gentibus et linguis qui habitant in universa terra

va pax vobis multiplicetur. Signa autem et mirabilia fecit apud me
Deus excelsus. Placuit ergo michi predicare signa eius quia
magna sunt et mirabilia eius quia fortia. Et regnum eius regnum
cat sempiternum et potestas eius in generatione et generationem.

Et in isto capitulo sunt quorum moralitas assignatur. Quia statua est nota simulationis
in adoratione emulationis, in instrumentis adulationis, in fornace temptationis. Statua
igitur notat simulationem potencie, scientie, seu cuiuscumque excellencie. Hec statua est
ficta quia vita simulata habet meram falsitatem; aurea quia habet falsam honestatem;
alta quia habet falsam dignitatem; lata per falsam fame celebritatem; adorata per falsam
maiestatem. Hec omnia simul concurrentia faciunt simulatorem statuam non hominem. In
adorantibus est nota emulationis. Adorant primo satrape, id est nobiles aspirantes
ad nobilitatem generis augmentandam; consiliarii aspirantes ad familiaritatem principis;
iudices aspirantes ad auctoritatem; duces seu comites aspirantes ad nominis cele-
britatem; tyranni aspirantes ad regiam dignitatem. Hii omnes adorant seculi dignitate
ne potentia honores vel divicias perdant, quorum quodlibet subditi faciunt in diversitate
in publicis amicitiis per potenciam, ad doctoribus per falsam doctrinam, a religiosis per falsam
vitam. In instrumentis notatur adulatio. Quedam enim adulantur superioribus racione timoris
et hii signantur per tubam que terret; quedam racione concupiscentie honoris ut ambitiosi, et hii
signantur per fistulam; quedam favoris habendi in causis, et hii signantur per citharam; quidam
racione valoris temporalis ut pompes, et hii per sambucam; quedam affectus carnalis amoris
sicut sunt ipsa diligentes, et hii per psalterium; quidam racione decoris ut lascivi, et hoc
per symphoniam; quidam racione livoris ut sic per superiores possunt se vindicare
de aliis, et hii signantur per omne genus musicorum, quia tales per omnem viam querunt adim-
plere suum propositum. Tercio in fornace et pueris notatur temptatio et tribulatio. Fornax
nata est acciva, tempus passive. Fornax cum tribulationes septuplum succendi dicuntur
in istos cum quandoque libentius per adversitatem in inferis hostilibus, per aspiritate in affic-
tionibus corporis gravioribus, per anxietatem in fluctibus mentis interioribus, per arduitatem
in operibus difficilibus, per auctoritatem in preceptis fortioribus, per austeritatem in
victualibus et aliis necessariis corporalibus, per calamitatem in infirmitatibus et laboribus. Fornax
autem temptationis pluries septuplum succenditur, quia vii sunt differencie temptationis:
quia quedam est temptatio dubia, quedam occulta, quedam fraudulenta sub specie boni, quedam
subita et periculosa, quia in repentinis difficile est se habere bene; quedam inportuna
sicut est temptatio carnis que impugnat omnibus horis; quedam perversa; quedam
violenta quod intentione periculi vel mortis. Hee temptatione succenduntur naphta,
id est concupiscentia peccati originalis; stuppa, id est concupiscentia superbie et vanitatis; pice, concupiscentia
[illegible] carnalis; malleolis, id est concupiscentia mundane cupiditatis que designat avaritiam
hominem, sicut malleoli sunt sarmenta desiccata. Ex hac fornace eripiuntur pueri,
id est innocentes vincula consolimentur, id est difficultas ad bonum et pronitas ad malum.
Servantur autem illese saraballe, id est bona que honestant, quia tegunt membra pudibun-
da; tiare, id est bona que delectant, quia ponuntur in capite; calciamenta, id est bona
que sustentant; vestes, id est bona que conservant. Flamma autem que diffunditur per cubitos
xlix, et quinquagesimum non attingit, significat penam inferni que nunquam consequetur remissio-
nem iubilei, id est vite eterne, que per remissionem iubilei signatur in scriptura, quia
in inferno nulla est remissio.

Ca. iiii. Nabuchodonosor rex omnibus populis etc. Hec est tertia visio signans et predicationem contra
humanam prosperitatem. Materia autem huius visionis est status Nabuchodonosor per offensa dei regis cuius
fuit visionis in materia, herbarum radicibus inter animalia nutritus, et per gratiam dei iterum ad
regnum restitutus; et humiliatus rege celi laudare cepit, in quo ostenditur ministerium dispen-
sationis, scilicet humane prosperitatis sine laudabilem sudentis. Causa finalis est punitio
hominis et predicantis, trepidatio dei omnipotentis, humiliatio regis superbientis, consolatio
Danielis interpretantis, consolatio iam sufficientis. Causa efficiens est spiritus sanctus in sanctis
que hunc Daniel tamquam vir sobrius et modestus, humilis et devotus, et fidelis
in temptationibus assuetus. Causa autem formalis consistit in modo scribendi hanc visionem

quod scribitur primo modo epistole, quia est epistola regis Nabuchodonosor missa per totum regnum suum ad laudem dei in memoriam huius facti, que ad Danielis posita est in serie huius tractatus. Et ideo dividitur primo modo epistole in quinque: primo ponitur salutatio; secundo signorum narratio ibi Signa; tertio infert conclusionem ibi Nunc ergo. In salutatione autem primo ponitur persona salutans, quia est maior tunc dicitur Nabuchodonosor rex; persona secundarum persone salutate, tunc dicitur omnibus populis etc., quia erat monarcha orientis ut dictum est; tertio describitur bona optata personis salutatis, tunc dicitur pax vobis multiplicetur, quia bonum pacis est principis optare subditis, quod addit eis

Capitulum

Nabuchodonosor rex omnibus populis gentibus et linguis qui habitant
i. opera gentilium ad conversionem gentes ad dei sententia — quia corrumpit in bonis humani facultatem

in universa terra. pax vobis multiplicetur. Signa et mirabilia
hic ponitur epistole narratio, et primo ponitur in generali, secundo in speciali ibi Ego Nabuchodonosor. Circa hic ponitur epistole narratio, quia hic in generali narrat Nabuchodonosor superbia et ...
... et per quod adeo in regnum restitutus, et per epistolam ad laudem dei suos subditos invitavit, et hoc est quod dicitur hic Signa
in persona mea et super alia Nabuchodonosor — hic etiam ad deum ... qui in templis colebam

que fecit aput me deus excelsus. Placuit ergo michi
i. placuit per placitum dei vulgare — i. opera super naturam — i. talia quod nullus potest facere similia — ut nullus possit impedire sed ad eum impedire

predicare signa eius quia magna sunt. et mirabilia eius quia for
i. super sunt — i. contra naturam

tia. et regnum eius regnum sempiternum. et potestas eius in generationem et generationem.
hic describitur narratio epistole in speciali, ubi premittitur somnium per ordinem rei sequentium; primo in generali tamen persona videns et persona respondens, et status utriusque; secundo autem ponitur istorum determinate visio capitis mei; primo ergo describitur persona videns, tunc dicitur Ego Nabuchodonosor
monarcha orientis — scilicet a periculis sine guerra in civitate — i. in lecto quia somnium capitis sui monarchie ut videbatur in ipsa visione — quia omnia succeserunt sibi ad voluntatem fortuna et prospera dicitur florens metaphorice

Ego Nabuchodonosor quietus eram in domo mea. et florens in palacio
domitis inimicis — divina virtute hoc faciente

meo. sompnium vidi quod perterruit me. et cogitationes mee

in stratu meo. et visiones capitis mei conturbaverunt me. et
hic incipit tangere personam respondentem

per me propositum est decretum ut introducerentur in conspectu meo

cuncti sapientes babilonis. et ut solutionem sompnii indicarent mi
tempus oppositum quod dicebantur arioli et ceteri hic nominati

chi. Tunc ingrediebantur magi arioli caldei et aruspices. et sompnium
quia hic est solius dei; et ideo per eos fecit indicare in primo

narravi in conspectu eorum. et solutionem eius non indicaverunt michi.
ratione quia dixit ille rex dictat sompnium suum sapientibus et solutionem indicabimus, quia hic dicitur esse quod rex narravit sompnium suum in conspectu eorum, et tamen nescierunt interpretari. donec collega
i. palacii collega ergo dicitur socius in scientia ... socius in uno labore

donec collega ingressus est in conspectu meo daniel. cuius nomen

Balthazar secundum nomen dei mei, qui habet spiritum deorum sanctorum in semetipso.

Circa istud quod dicit non fuit primo vocatus cum aliis / et maxime / quia aliud ei sompnium exposuerat / ut dictum est capitulo 2° / dicendum quod erat absens pro aliquo arduo regni negocio / vel quod rex non credebat in tanta sapientes / sicut prius crediderat in primo capitulo / quia exspectabat ariolorum / et hoc verisimiliter credendum est. Solucionem non indicaverunt mihi / donec in conspectu meo ingressus est Daniel cui nomen Balthazar / quia tali nomine vocabatur. Secundum nabuchodonosor / qui habet spiritum deorum sanctorum ad interpretandum sompnia / vel hoc dicit ars interpretandi sompnia vocabatur divina scientia deorum et Albertus commentator super librum de sompno et vigilia dicit Socratem quondam magistrum atheniensibus laudavisse scientiam divinacionis sompniorum dicens abstrusum et hanc artem quam expertus est per sompnia dicta esse falsa scientiam / sed habet divina me ignorare profiteor divina me scire / oportet pretestatus sum / et ut verum fatear hoc solum me scire arbitratus sum quod ignoro / eo quod scientiam deorum aut sanctorum non sum adeptus

et sompnium coram ipso locutus sum. Balthazar princeps ario

- i. divinatorum / et hoc dicit quia habet sapientiam quam excellebat in aliis / et hoc est quod sequitur quem ego
- dicit deorum sanctorum ad differentiam demonum quos magi et arioli et huius quaerebant in sua / sed et in plurali deos et cum modo gentilium

lorum quem ego scio quod spiritum deorum sanctorum habeas in te.

- i. secretum non est in quo diceris omne secretum potes aperire

et omne sacramentum non est impossibile tibi. visiones sompniorum

- quia tales visiones fiunt in parte ymaginativa que viget in capite

meorum quas vidi et solucionem earum narra mihi. Visio capitis

Non petit hic nabuchodonosor narracionem sui sompnii quod ignoraverat / sicut in precedenti visione / quia hoc sompnium narravit rex primo aliis coniectoribus / et primo Danieli / ut hic dictum est / sed petit narracionem per modum expositionis / in quo oportet interpretem sompnium ab expositore / applicando partes singulas visionis / ad partes solucionis

Visio capitis. Proposito exordio narracionis et interpretacionis / hic procedit ad utrumque in speciali / et primo ad narracionem / 2° ad eius interpretacionem ibi Tunc Daniel qui vocabatur Balthazar /

Prima in tres / quia primo narratur visio ut significat regis eminentiam / 2° prout significat eius divinam punicionem ibi Cernebam in visione / 3° prout exprimit punicionem tamen in sua. Dicit ergo primo sic Visio capitis /

- quia in sompno fit ex ea visio quietatis sensibus exterioribus et est supplendo que fecit viderem
- per arborem significatur nabuchodonosor quia est in plurali hoc est quod arbor supra terram radices supra capilla
- quia Babilonia in qua regnabat nabuchodonosor est in medio climatis habitabilis in qua regnabat

mei in cubili meo. Videbam et ecce arbor in medio

- scilicet potentia nabuchodonosor et eius superbia
- scilicet regni potestatem
- scilicet magna monarchia et amorum procedentia

terre. et altitudo eius nimia. magna arbor et fortis.

- scilicet nabuchodonosor quia collecta quam dedit summo statu adaucta potentia devenerat ut supra dictum est

- i. longa et ardua
- quod
- describitur
- urbe

Secundum proceritas eius hec est latitudo / aspectus regni vel in montis dilatata

et proceritas eius contingens celum. Aspectus illius erat

- quia ab habitantibus in terra sua prelibata timebatur nec eos invadebat
- hoc dicitur quia aderat usque ad terminos et tota quam sedens dupliciter et status congregamentum

usque ad terminos universe terre. folia eius pulcherrima. et

- scilicet multitudo divitiarum artificialium
- scilicet multitudo divitiarum naturalium

fructus eius nimius. et esca universorum in ea. Subter ea

- i. simplices
- i. feroces
- quia nullus audebat resistere ei
- per volucres in terra regnantes et mediocres ad alta tendentes / quia tales solent esse in palaciis regalibus

habitabant animalia et bestie. et in ramis eius conversabantur volucres

-x-

Hic quod narratur visio secunda continet dei iudicium contra Nabuchodonosor ... s. persequitur

celi. et ex ea vescebatur omnis caro. Videbam in visione statu mei

p. persequitur ... vite non est ... quod sopitum ... i. per ... dormivit sopitum sum et ... venit ... divinitas ... 3 ...   i. angelus quod angeli vigilant

246

capitis mei super stratum meum. et ecce vigil et sanctus de

ad custodiam nostram et ad exequendum dei mandata / et quod nunquam cessat ab actu intelligendi / sicut nos cessamus ... sompno et sanctus hic dicitur ad differentiam demonum quod philosophi gentiles dicebant demones habere corpora aerea ut dictum est de angelis ... esse intelligentias omnino separatas / de celo quod a deo mittuntur angeli ad hec inferiora administranda   ad ... auctoritatem diuine sententie   quod nabuchodonosor ... regno ... adeptus ut dicetur ... i. fera ...

celo descendit. et clamavit fortiter et sic ait. Succidite ar-

i. filios eius vel posteros qui de ... ipsi ... et ... ut patet ... sequenti   i. decore regni / quod ... deperdit ... nabuchodonosor

borem. et precidite ramos eius. et excutite folia eius.

quod ... tempore ... recipiebat ... illius regni   quod multi recesserunt de dominio nabuchodonosor ... quod ... per bestias ... depilatur ... significantur per volucres ad alta tendentes

et dispergite fructum eius. fugiant bestie que subter eam sunt.

i. spem ... regnum per amentia

et volucres de ramis eius. Verumtamen germen radicum

i. ... quod ... cum ... sua ...

eius in terra sinite. et alligetur vinculo ferreo et ereo in herbis

quod ... amentie ... habitabat ... campis cum bestiis

que foris sunt. et rore celi tinguatur. et cum feris pars eius

quod perdidit usum rationis per amentiam / et sic factus est quasi bestia / quod vita eius

in herba terre. Cor eius ab humano commutetur. et cor fere detur ei.

in nullo differt a vita bestiali nisi ... rationis / non quod fuit mutatus in bovem ... Josephus / qui ... narret historiam veteris testamenti ... turpitudinem ... a nuditate ad ... statum innocentie ... Josephus quod non erubescebat / et ... rationem assignat / quod Adam tunc vivebat simpliciter bestialiter / sicut ... ante usum rationis non erubescunt de ... nuditate / ... est manifeste falsum / quod sic ... melioratus fuisset status primi hominis / quod postquam ademptus fuisset usus rationis / et ... Josephus ... quod nabuchodonosor fuit mutatus in bovem   ... hec est sententia angelorum ... est ... scriptum

i. vii. anni

et vii. tempora mutentur super eum. In sententia vigilum

per tempus enim ... annus ... ut dicitur ... xii. ... cum dicit per tempus et tempora et dimidium temporis / ... patet ... quod aliqui dicunt vii. annos fuisse mutatos in ... menses / contra ... ut dicit glossa super locum istum

In sententia vigilum / hic narratur visio quantum ad divine sententie tamen cum dicit in sententia vigilum decretum est. i. ad petitionem sanctorum qui sunt in terra quam angeli portant coram deo decretum est hic a deo ... angelorum / qui dicuntur vigiles ... donec cognoscant

i. homines

decretum est. et sermo sanctorum et petitio. donec cognoscant viventes

differendo ... voluntate sua

quoniam dominatur excelsus in regno hominum. et cuicumque voluerit

i · xiiij · ſi q̄ uenerat dr̄ ꝗ vl° dotate in oīb p̄tꝰ
i celo z i tīra secl̄ z iū liciam p̄ h̄c intelligi ꝗ na ;

dabit illud! et humilimum hominem constituet super eo · Hoc

i bu^or qui de humili statu p° fuit ad regnum eleuatus / ſz p̄ ſupbia ad tp̄ diectꝰ / et p̄ humilitatem iterum ꝯstitutꝰ

· · daniel

sompnium vidi ego rex nabuchodonozor · Tu go baltha

Per h̄c pz ſlitas eoꝝ qui dicūt q̄ ea q̄ dicūt^a in h̄t ca° nō sūt intelligenda ad litteram de nabu^o ſz de dia° / qui i ꝯſumatōe ſeculi ꝯgregat^a maiore glam̄ quā illi angli qui nō p̄manerūt et dr̄ at nō i telligāt^a ad litteram de nabu^o · arguūt p° q2 nō est visile q̄ rex fuiſſz dimiſſꝰ · ꝯuerſe p̄ tp̄os cū beſtijs / ſz magſ fuit ligatꝰ z i tenebris · ſct̄ nc q̄ p̄ tantū tp̄us vixiſſz nudus z ſodinus · Tercio i poſſibile vide^a q̄ ita diu vixiſſz tali cibo / q2 i fra dr̄ ſenū q̄ bos comedebat / ...arto q2 i tanto tp̄e beſtie deuoraſſent eum ut dr̄ · Aᵒ q2 nō est visile q̄ p̄ vij · annos tū regnū fuiſſz ſn rege / et nō legi^a aliq̄ i ſtatuꝰ / et ſi fuiſſz iuſtituꝰ nō eſt viſile q̄ ei ceſſiſſz poſt furia / ideo dicūt q̄ daniel ad litteram loq̄ de dia° ſb methafora de nabu^o · Sz dcm̄ eoꝝ eſt erroneū / q2 potꝰ de omib eſt irremediale ut diffuſiꝰ tracta° · ro ſuma p̄ / et contrariū dic̄ē ē error origenis / tuꝰ i ꝑbacoem̄ obmitto hic / p̄ plixitate vitanda / et q2 h̄r i ſcriptis quibus · Ite ſlitas iſtoꝝ pz ꝯ ſolita vbi dr̄ q̄ daniel erat collega huiꝰ nabu^or · deinde hic eſt ſermo q̄ ad eet familiaris / nā dia° eſt ſlm / cū h̄ dia° h̄t ſpm̄ de eoꝝ ſcoꝝ · Ite ſompniū nō pt̄ i eet dia° ſic nc ſompniꝰ · Ite quō in hominibus / et id dcm̄ q̄ hec eſt vā hyſtoria / et nō locutō parabolica / q̄ pz ꝯ hoc / q̄ p̄ ſone ſic notate determinate nominant^a · ſ · daniel nabu^or z alij z eoꝝ officia · Ite p̄ h̄c q̄ ſcm̄ nōt^a ſic celebre q̄ ſcribit toti regno in ꝑpria epla · Ad p̄mū igi^r q° in ꝯrium obici^a · dcm̄ q̄ ſic dr̄ ſcoꝝ et ꝯpientia docet multa ſūt i poſſibilia hōi ſano q̄ tū poſſibilia ſūt homi furioſo ſfuria ei ſat hōiez ulta age z pati q̄ aliās nō poſſz · videmꝰ enī amētes frequēt diu ſodinūs morari / nudis ſuſtentari / q̄bus eſt videre q̄ ſūt beſtie beſtiaꝝ etiā fero cium cū talibꝰ amicicia trahi · h̄c ſcoꝝ · Rato at iſtoꝝ q̄ dicit ſcoꝝ pt aſſignai breuit / q2 furia nām hōis deordinat / et quaſi beſtialem facit / et ꝯ hoc ſequit^a q̄ aliq̄ ſūt eis delectabilia z poſſibilia que an̄ nō erāt p̄ ꝯſuetudine nāe deordinacōem̄ / que tū aliās ſūt eis abhominabilia · Ex h̄c eciā ſe^a aliud · ſ · q̄ cū beſtijs ꝯtrahūt familiaritate p̄t quādā aſſimilacōem̄ ad eas / et p̄ h̄c beſtie nō deuorabāt nabu^or / ſic et ꝯpinicito h̄etur q̄ canes ferociſſ nō nocent fatuis nāl̄r vl amētibꝰ / ſic et tū dici q̄ a beſtijs fuit diuiſꝰ p̄ ſuādꝰ et ſic patet in ij° · Sc̄a at ca q̄re nō fuit ligatꝰ vl ꝯclusꝰ tpe furie / q2 p̄ hoc ꝯfirmitas fuiſſz aggrauata / pz enī ad ſenſū q̄ furioſi cū ligant^a magis in ſfirma^r et ſciebat hōies p̄ reuelacōem̄ danielis q̄ vt ampliꝰ nō moueret ſz ſana^r in regnū i ſtitueretur · Ad q̄rta dcm̄ q̄ regnū i° tpe fuit gubnatū p̄ p̄ncipes et maxie p̄ danielē qui diligebat regem / et q2 p̄ danielem re uelacōem̄ ſciebat regem i ſtituendū / et id nullꝰ aliū audebat inferi ſtatue q̄ nabu^or regnū multū ampliauerat z glificauerat / ideo cū maiori facia nc nabu^or poſtea i ſtitutꝰ p̄ met eos tāq̄ ſob dñi clere maieſtatis · Ite p̄ncipes eū optabat vel alr̄ pt̄ dici / q̄ ſi eius culmadach i° tpe regna^t · ...no at poſtea ceſſit p̄ri dicēdo q̄ ſceerdē p̄ncipes qui eius malicia odiebat ſeꝝ ut dicūt aliqui p̄ mala q̄ fecit tpe i ſfirmi tꝰ patris / fuit poſtea i carceratꝰ a p̄re cū ioachī rege iuda / poſtq° cū eo amicicia ꝯtraxit / et eū de carcere ꝯtraxit / ut h̄r Ꝗ p̄ vltio

q · d · nō i digeo tpis dilacōe ad cogitādū p̄ dīna ſapiam̄ que eſt in te

zar interpretacionē narra feſtinus! q2 omīs ſapientes

hic qui pet^a viſionis ꝯ ꝑtacōe / et dr̄ · in · ꝯ · / q2 p° ponit^a ipa interptacō · i · z° interptacōis ꝯpletō i · ord̄ hec ſupra p̄te dr̄ ſic dicit^o baltazar

regni mei non queunt solucionem edicere michi · tu autem potes. quia spiritus
deorum sanctorum est in te · Tunc daniel cuius nomen balthazar cepit in
qui nolebat predicere abhominancia regi mala
tra semetipsum tacitus cogitare quasi vna hora et cogitacio
quia rex honorauerat eum multum et pueros eius
et ideo quia contristus conturbabatur de malo eius futuro
dixit scilicet domine mi sompnium
nes eius conturbabant eum. Respondens autem rex ait balthazar somp
nium et interpretaciones eius non conturbent te Respondit balthazar et
quia licet vitas
dixit domine mi. sompnium hijs qui te oderunt. et interpretacio eius hosti
Hic incipit exponere visionem eo modo quo superius est exposita et
ideo patet exponitur vsque ibi quando obiret
bus tuis sit. Arborem quam vidisti sublimem atque robustam · cuius al
titudo pertingit vsque ad celum et aspectus illius in omnem terram · et ra
mi eius pulcherimi · et fructus eius nimius · et esca omnium in ea ·
subter eam habitantes bestie agri · et in ramis eius commorantes aues
celi. Tu es rex qui magnificatus es et inualuisti · et magnitudo tua
creuit et peruenit vsque ad celum · et potestas tua in terminos vniuerse terre
Quod autem vidit rex vigilem et sanctum descendentem de celo et dicere succi
dite arborem et dissipate eam · attamen germen radicum eius in terra di
mittite · et vinciatur ferro et ere in herbis foris · et rore celi conspergatur.
et cum feris sit pabulum eius · donec vij · tempora commutentur super eum
hec est interpretacio sentencie altissimi que peruenit super dominum meum regem
Eicient te ab hominibus · et cum bestijs ferisque erit habitacio tua.
et fenum ut bos comedes · et rore celi infunderis · vij · que tempora mu
tabuntur super te. donec scias quod dominetur excelsus super regnum hominum

et aliamque voluit dat illud. Quod autem praecepit ut germine radicum eius

relinqueretur, id est arboris, regnum tuum tibi manebit, postquam cognoveris pota-

tem esse celestem. Quam ob rem rex consilium meum placeat tibi, et pecca-

Ubi posita expositione, ponitur monitio. Daniel monet regem ad penitentiam et opera mi- ut prius dictum est, pena futura abeo, quia nesciebat propheta utrum esset hec prophetia dicta per comminationem tantum, quia tales comminationes intelliguntur sub conditione, sed si illi contra quos dicuntur permanserint in malis. Ieremie 18: Repente loquar adversus gentem et regnum ut eradicem et destruam, et si penitentiam egerit gens illa a malo suo, agam et ego penitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei. Vide secundum Hieronymum in opere. Quamvis hortatur ad eleemosynas et misericordias pauperum, ut Dei sententia commutetur. Si poterit sententiam Dei que non potest immutari... Ezechie regi Iosias..., quod Ysaias denuntiaverat se moriturum, et minime XL diebus et Ninive subvertenda, et tamen ad preces Ezechie et Ninive Dei sententia commutata est, non vanitate iudicii sed conversione que meruit indulgentiam. Aliquando enim loquitur Deus se mala minari super gentem, et si bona fecerit, minas clementia commutat; aliquando bona agenti se asserit polliceri, et si mala fecerit, dicit se sua mutare sententia, non in hominibus sed in opera que mutata sunt. Neque enim Deus hominibus sed vitiis irascitur, que cum in homine non fuerint, nequaquam punit quod mutatum est.

tua elemosinis redime, et iniquitates tuas misericordiis pauperum.

Propterea dicit: quia pena futura est dilata, penitentia propter opera misericordie sed quia ut Dei est iuxta ad superbia iusta est ei inflicta est.

forsitan ignoscet delictis tuis. Omnia hec venerunt super nabuchodonosor

Omnia hec. Hic ponitur monitionis impletio, quia et dicitur in duo: quia primo ponitur visionis impletio quantum ad primum nabuchodonosor deiectionem, et secundo quantum ad eius restitutionem ibi Igitur post finem. Circa primum considerandum quod licet ad verba Danielis aliquam penitentiam egerit et aliqua opera misericordie fecerit, tamen ad pristinam superbiam rediit, propterea pena predicta fuit ei inflicta, et hoc est quod dicitur Omnia hec venerunt etc.

fructus multitudine militum

regem. Post finem mensium XII in aula babilonis deambulabat. Respon-

Non dicit hic quod aliquis loqueretur cum eo, et ideo dicendum quod respondit sue cogitationi, quia tunc cogitabat de abiectione sua quam predixerat sibi Daniel, et impugnabat plures, et in proposito tunc quod iam

ditque rex et ait: Nonne hec est babilon magna quam ego

iam transierat, tunc propter magnitudinem potentie et superbie sue, et ait Nonne hec est babilon magna quod dicit quasi possum me deicere. Dicitur autem Babilon magna, quia ut dicit Hieronymus super Ysaiam, ipsa erat edificata in quadro, et quodlibet quadrum habebat XV miliaria, id est octo leucas, unde est mirum, quia tunc sic edificabantur civitates, quod quilibet secundum statum suum habebat iuxta domum suam ortum et vineam, ubi crescebat terre nascentia, ut diu posset vivere in obsidione cum familia sua. Capitolium autem aliud forte fortalitium illius civitatis erat turris edificata a filiis Noe, ut habetur Genesis XI.

edificavi in domum regni in robore fortitudinis mee, et in gloria

Non cum edificaverat primo illam civitatem, sed fecerat eam metropolim sui dominationis, et eam amplificaverat et fortificaverat ad robur regni sui et decorem, propter quod reputabat deum esse Daniel trufatorem

et cum ostendet Deus quod propter superbiam punitus est, et ideo ipso loquente superbe subditur pena eius dicitur Cum adhuc etc.

decoris mei. Cum adhuc sermo esset in ore regis, vox de celo

quasi quoddam pondus deiciens eius superbiam, et vox facta est in aperto ut Dei vindicta intelligatur a populo, quia non ambulabat solus per aulam suam, sed multi erant cum eo qui vocem de celo audierunt

propter quod postea apparebit

ruit: Tibi dicitur nabuchodonosor rex: Regnum tuum transiit a te, et ab hominibus

eicient te, et cum bestiis atque feris erit habitatio tua. Fenum

Sed patet quod non fuit mutatus in bovem ut dicit Iosephus quia non dicit quod bos sed quasi bos similitudine non vivendo ut habetur in decretis causa 23 q. 4 ...

quasi bos comedes. et vii tempora mutabuntur super te. donec scias quod

dominetur excelsus in regno hominum. et cuicumque voluerit det illud. Eadem

hora sermo completus est super nabuchodonosor. et ex hominibus abiectus est

quia celo tunc tegebatur

et fenum ut bos comedit. et rore celi corpus eius infectum est.

id est sine legitimis alarum aquile quia non tendebatur — eadem rore

donec capilli eius in similitudinem aquilarum crescerent. et ungues

eius quasi ungues avium. Igitur post finem dierum ego nabuchodonosor

Hic ponitur visionis impletio quantum ad nabuchodonosor restitutionem et dividitur in duas quia primo restitutio eius describitur 2o infertur intentio completio ibi Nunc ergo. Circa primum dicit sic Igitur post finem

id est potentia dei cognovi — quia furia cum peraret

oculos meos ad celum levavi. et sensus meus redditus est mihi.

corde — ore — confitendo deum et bonitatem eius publice

et altissimo benedixi. et viventem in sempiternum laudavi et glorificavi.

quantum ad durationem — quia se ostendit ad omnes gentes

quia potestas eius potestas sempiterna. et regnum eius in generationem et generationem.

quia demoniaca ... et in nichilum ... nisi manu tenentis dei conservarent

et omnes habitatores terre apud eum in nichilum reputati sunt. Iuxta

id est angelis

voluntatem enim suam facit tam in virtutibus celi quam in habitatoribus terre.

id est dicere possit quia iudicia eius in comprehensibilia sunt ... errare potest ... suis

et non est qui resistat manui eius. et dicat ei quare fecisti

In ipso tempore sensus meus reversus est ad me. et ad honorem

regni mei decoremque perveni. et figura mea reversa est ad me.

Non est intelligendum hic quod de figura bovis reversus sit ad figuram hominis ut dicit Iosephus et magister ut visum est sed figura hic accipitur pro priori compositione quia fuit tonsus et vestitus et corporaliter in figura mutatus. Vel aliter intelligitur quia est hic secundum estimationem quam habebat in furia quia tunc sibi videbatur quod esset bestia

Sed ... regnavit ... negotia ... regni cum ... patet

et optimates mei et magistratus mei requisierunt me. et in regno

hic ponitur ... ego nabuchodonosor

meo restitutus sum. et magnificentia amplior addita est mihi. Nunc igitur

ore — corde — opere — cum quia regnum solum est stabile

ego nabuchodonosor laudo et glorifico et magnifico regem celi. quia omnia

et credunt ... singula sue ... quia non potest errare — id est modo faciendi — id est sed rote — hic cognoscebat per experientiam

opera eius vera. et vie eius iudicia. et gradientes in superbia potest humiliare

dubitatur ad bugam utrum iste nabuchodonosor fuit saluatus/ et hoc quod dicit de eo ysa. 14 detracta est
ad inferos superbia tua/ et cecidit cadauer tuum et infra lacum ad fundum detraheris
et ad profundum laci/ et multa que dicuntur ibi/ ex quibus videtur aliquibus quod sit dampnatus
dicendum quod saluus est/ quia scriptura tradit historiam eius in sui humiliatione et diuine
virtutis fideli confessione/ ut hic patet quod non facit scriptura nisi de hijs qui sunt in statu
salutis/ hoc etiam dicit decretum 23 q. 7 nabuchodonosor. Ad id quod dicitur in contrarium de ysaia/ dicendum
quod dictum est per comminationem intellecta conditione scilicet si non penitet/ quia tamen penituit/
ideo ad fundum dampnationis non descendit/ sicut ysa. 39 prophetia dei est exercita
dispone domui tue morieris tu et non viues/ quia tamen penituit/ ideo sententia mutata
fuit/ et additi sunt vite eius 15 anni ut ibidem dicitur

Moraliter exponendo per arborem intelligi possunt quicumque statum prosperum temporalem vel
spiritualem. Primo ergo exponitur de temporali prosperitate/ 2o arbor ista est homo quantum ad personam
homo enim est arbor euersa ut supra dictum est/ ista arbor est in medio terre/ quia sita
est inter oriente natiuitatis et occidente mortis/ alta per excellentiam inter alias creaturas
magna quantum ad staturam/ fortis quantum ad potentiam/ procera quo ad apparentiam/ ramosa generis
nutriendi/ lata vel diffusa quantum ad famam/ subter ea animalia id est supplices bestie id est
fortes/ in ramis eius volucres id est id est eius vel curia sunt leues superbi mediocres
et garrulosi/ ex ea vescitur omnis caro id est carnales eius bona consumunt/ quia totum dat
mundo nichil deo/ super hac arbore est sententia quam clamat vigil id est christus vel angelus
vel predicator vel prelatus/ que sequitur succidite arborem per mortem/ decidite ad terram
quantum ad vilitatem terre extrema inter animalia/ quia in alijs animalibus post mortem aliquid
manet utile/ nichil autem in homine/ precidite ramos eius id est parentela/ excutite
folia id est apparentia exteriorem/ dispergite fructus id est opulentiam/ quia in morte quilibet incipit
id est ad paucitatem infernalem/ cor eius ab humano commutetur/ euidentia exteriorum
septem tempora commutentur super eum/ quantum ad dampnationem perpetuam que per septenarium
designatur. Ecce arbor humane prosperitatis/ et contra eam sententia diuine visionis/ Secundo per
hanc arborem intelligi hominem virtuosum
hec arbor est alta per iusticiam/ fortis per constantiam/ frondosa per eloquentiam/ magna
prudentia que dirigit omnes virtutes diffusa per famam/ fructifera per deuotionem/ exube
rantia omnis pascitur operacione propria edificationem subter ea bestie per passionum exteriorum re
frenacionem/ in ramis eius volucres celi per motuum exteriorum moderantiam/ hic homo si
peccat cadat/ contra eum clamat vigil id est christus in eius predicator vel prelatus predicando
succidite arborem quantum ad desertionem caritatis/ que est vita anime/ precidite ramos
quantum ad ablationem bone voluntatis/ excutite folia quantum ad defectum bone locutionis
dispergite fructus quantum ad subtractionem bone operationis/ effugiant animalia que sub ea sunt
quantum ad defectum fructificationis debite/ alligetur vinculo quantum ad continuationem male consuetudinis
ferreo per duritiam obstinationis/ et ereo/ ciciatur feras quantum ad inverecundiam in oculis malis/ quia tunc
ita est ei frons meretricis/ cor eius ab humano commutetur/ quantum ad deterioritatem in actibus
7 tempora commutentur super eum quantum ad peruersam opinionem/ quantum ad extremum modum credulitatis
precipimus in corporibus reges principes nobiles diuites/ quia frequenter in predicationibus audiunt
diuina iudicia/ sed non curant ac si esset tunc sompnium

Capitulum 4 Balthazar rex. Hic ponitur 3a visio ubi ostenditur eminentia regis summi et interitus ad regnum
antiquum malorum. Causa materialis est destructio regni caldeorum per medos et persas/ que
quidem destructio per digitos scribentis in pariete est denunciata per danielem interpretata/ in quo
designatur destructio regni diaboli per mortem christi et eius passionem/ Causa finalis est ad
ostendendum dei iusticiam et danielis prudentiam excellendam/ Causa efficiens est
instinctus spiritus sancti de re imminenti unde fuit reuelatio non sompnium/ Causa formalis
consistit in diuisione. Et diuiditur in in partes/ quia primo tangitur visionis ostensio/ 2o videntis
perturbatio ibi tunc facies/ 3o turbati iussio ibi o rex altissimus/ 4o visionis expositio
ibi ideo/ Circa primum innuitur pomum/ primum est conuiuij lasciuie cum dicitur Balthazar rex

Capitulum 5

Balthazar rex fecit conuiuium grande optimatibus suis

Jeremie 29 precedenti dicitur quod completis lxx annis transactis dominium caldeorum ut inde
dicet captiuitas iudeorum. Balthasar autem credebat id tempus transisse/ et propter hoc letatus
exercitio filium/ unde quod ut dicunt hebrei fecit tale festum mille suis optimatibus
omnibus cum magnis principibus sui imperij qui venerant de babilone/ ut defenderent
ciuitatem contra cirum et darium qui obsederant eam/ ut patet ex fine huius capituli

mille. et unusquisque secundum suam bibebat etatem. Precepit
Ergo componitur dicitur unusquisque quia secundum etates suas erant in convivio ordinati seniores in primis locis, et alii gradatim in aliis. Aliter componitur quia nullus cogebatur bibere ultra vires suas, sicut fit apud aliquos qui tamen aliquibus moribus compositos, et propter hoc non erat detentus hic sicut in mensa regali. Secundum quod hic ponitur est contemptus blasphemie componendo vasa deo consecrata usibus humanis. et hoc est quod dicitur precepit ergo iam te. etc.

Ergo iam temulentus rex ut afferentur vasa aurea et argentea
id est ebrius ... et 2m eos qui dicunt Baltasar fuisse filium Evilmerodach quod opinio videtur probabilior ut supra dictum est 2o capitulo. ubi fuerant reposita a nabuchodonosor ... secundum ipsa estimacionem

lco4 que asportaverat nabuchodonosor pater eius de templo quod fuit in Ierusalem.
Quod autem Baltasar patrem eius nabuchodonosor vocat non facit errorem secundum quod sicut scripture consuetudinem quia predecessores omnes patres et maiores vocantur.

ut biberent in eis rex et optimates eius uxoresque et concubine eius.
et propter hunc contemptum fuit iste punitus, et maxime quia illa vasa composuit suis uxoribus et concubinis ut hic habetur. Secundum quod hic ponitur est actus ydolatrie cum dicitur laudabant.

Tunc allata sunt vasa aurea et argentea que asportaverat de tem-

plo quod fuerat in Ierusalem. et biberunt in eis rex et optimates

eius. uxoresque et concubine eius. Bibebant vinum et laudabant
in insultando deo in iniuriam eius in vasis biberunt

deos suos aureos et argenteos. ereos et ferreos. ligneosque et la-
Idola enim fiebant de diversis metallis secundum proprietatem illorum quibus fiebant, ut ydolum martis de ferro, solis de auro, lune de argento, secundum quod dicitur Act. 19. quod edes diane fiebant argentee ... quia probabile est quod tales ymagines fiebant per astrologos in talibus ... quo attendunt de certa constellacione propter ... influentis et determinata disposicione ex parte materie recipientis. Secundum quod ibi ponitur est contemptus divine punicionis cum dicitur In eadem hora ap. etc.

pideos. In eadem hora apparuerunt digiti quasi manus ho-
In eadem hora dicitur ut ostendatur manifeste propter quod causa erat dei vindicta, scilicet propter contemptum dei et abusum vasorum sacrorum et laudem ydolorum. Ex hoc etiam patet quod temerarium est res deo sacratas applicare usibus humanis, propter quod in ecclesia statutum est quod calix in ipsa forma non vendatur nisi alteri ecclesie.

minis scribentis contra candelabrum in superficie parietis aule regis.
Ideo scribunt in pariete aule regis ut intelligat rex ad se pertinere quod scribitur.

et rex aspiciebat articulos manus scribentis. Tunc facies regis
Hic non dicitur quod alii viderent, ideo videtur quod non erat ibi manus scribens secundum veritatem, quia talia communiter viderentur ab omnibus assistentibus, sed solum erat talis apparicio in oculis regis, et scriptura in pariete scribebatur divinitus ministerio angelico, quia eorum ministerio talia fiunt. Tunc facies regis. Hec est 2a pars principalis in qua ponitur videntis perturbacio. et dividitur in duas. quia primo describitur eius perturbacio racione visionis. 2o propter defectum interpretacionis ibi Clamavit rex Bal. Circa primum dicitur sic Tunc facies regis etc.
quia colore ... sanguinis ad cor, et per consequens fuit pallor in facie et tremor in membris ... et compages renum

commutata est. et cogitationes eius perturbabant eum. et compa-

ges renum eius solvebantur. et genua eius ad se invicem colli

qui non solum fuit turbatus in corde set turbatus ... oppone se ...
audivit in voce

debantur. Exclamavit itaque rex fortiter. ut introducerent magos

caldeos et aruspices. Et proloquens rex ait sapientibus babi

lonis. quicumque legerit scripturam hanc. et interpretationem eius manife

stam michi fecerit. purpura vestietur. et torquem auream habebit

Apud gentiles quatuor erant insignia regalia. purpura, fibula vel torques aurea, anulus, dyadema, hec in ... simul conveniencia, designabat honorem regis, singula autem per se assumpta vel plura designabant aliqua participacionem honoris regis, et hec designacio hic ... sequitur tercius in regno etc.

i. tercius ... erit in honore

in collo. et tercius in regno meo erit. Tunc ingressi omnes sapientes

regis non potuerunt nec scripturam legere. nec interpretationem eius indicare

quia erat scripta hebraice, et ipsi illas litteras ignorabant, et dato quod scirent legere, tamen non poterant scire intencionem eius, quia in tribus verbis scilicet mane thechel phares continebatur tanta sentencia quod non poterat intelligi nisi deo revelante, et hoc est quod dicit legere quia non solum cognoscitur littera, set etiam intencio

hic describitur regis perturbacio ... de defectu interpretacionis ... rex etc.
hoc est multum

id est vehemencia timoris et stuporis fuit mutatus color eius in facie

regi. Unde rex balthazar satis conturbatus est. et vultus eius

... regis perturbacione, et quia adeo erant perplexi ... sicut principes eius

i. ... balthasar ... originem

inmutatus est. sed et optimates eius turbabantur. Regina autem

set secundum iozephum erat eius avia, quod videtur probabilius, et ideo poterat scire peticia que rex ignorabat, que scilicet facta fuerat tempore nabuchodonosor avi regis

pro re que acciderat regi et optimatibus eius. domum convivii

ad applaudendum regem et ei consulendum, et patet ... verba eius ... ibi est vir in regno tuo

ingressa est. et proloquens ait. Rex in eternum vive. Non te con

turbent cogitationes tue. neque facies tua inmutetur. Est vir

... secundum symachum qui caldaica vitabat ... dei in ... loca ... celi ... ad modum gentilium ... patet ...

in regno tuo qui spiritum deorum sanctorum habet in se. et in diebus patris

tui sciencia et sapiencia invente sunt in eo. Nam et rex nabuchodonosor pater tuus

principem magorum incantatorum. caldeorum. et aruspicum eum

quantum ad ... cogitacionum — quantum ad ... civitatem

constituit. pater inquam tuus o rex. quia spiritus amplior et pruden

intelligencia dicit quantum ad ... occulti — quantum ad ... ibi — qui ... alia secreta ... ignorata ... in ... de ...

tior intelligencia. quia et interpretacio sompniorum. et ostensio secretorum

quantum ad intencionem scripturarum aliis occultarum ... que sunt ... intencionem ... nodum non potest solvere

ac solucio ligatorum invente sunt in eo. hoc est in daniele

qui non novit interpretacionem nodi, ita nec ... dubitabilia potest solvere ... interpretaciones ... ex parte

pro tanto dictum est quod spiritus eunuchorum hoc nomen imposuit danieli, quod rex non imposuit, dicendum quod praepositus imposuit sibi mandato regis, et ideo rex fecit hoc [illegible] ut habetur [illegible]

cui rex nomen imposuit balthazar. Nunc itaque daniel vocetur
[illegible] sapientes non [illegible]

et interpretationem narrabit. Igitur introductus est daniel coram
[illegible] apud [illegible] convenerunt esse [illegible] / quod alibi [illegible] apud [illegible] legitur fuisse [illegible]

rege. Ad quem praefatus rex ait: Tu es daniel de filiis captivitatis
i. unus meus [illegible] / cetera patet [illegible]

iude. quam adduxit pater meus rex de iudea? Audivi de te

quoniam spiritum deorum habeas. et scientia intelligentiaque et sapientia ampli-

ores inventae sunt in te. Et nunc introgressi sunt in conspectu meo sapien-

tes magi. ut scripturam hanc legerent. et interpretationem eius indica-

rent mihi. et nequiverunt sensum huius sermonis edicere mihi.

Porro ego audivi de te quod possis obscura interpretari. et ligata

dissolvere. Si ergo vales scripturam legere. et interpretationem eius indica-

re mihi. purpura vestieris. et torquem auream circa collum tuum habebis.

et tertius in regno meo princeps eris. Ad quae respondens daniel ait
[illegible] daniel [illegible]

coram rege: Munera tua sint tibi et dona domus tuae alteri da.
[illegible] et munera [illegible] / qui [illegible] vite [illegible] gratis accepistis gratis date. balthazar

Scripturam autem legam tibi rex. et interpretationem eius ostendam tibi. O rex.
[illegible] daniel [illegible] et ut daniel ipsum melius arguat [illegible] qui propter superbiam suam fuit deiectus a regno ad tempus ut [illegible] et ideo iste [illegible] qui non fuit correctus [illegible] iste non habebat adhuc discretionem [illegible] possit [illegible] et depingebantur in ymaginibus ut magis memorie [illegible] et iste potuit scire [illegible] et [illegible] daniel o rex
[illegible] qui ei [illegible] qui eum [illegible] erat [illegible]

deus altissimus regnum et magnificentiam. gloriam et honorem dedit
i. re. scilicet illi qui erant [illegible] quod [illegible] qui ad [illegible]

nabuchodonosor patri tuo. et propter magnificentiam quam dederat ei universi

populi et lingue tremebant et metuebant eum. quos volebat interficiebat. et quos volebat percutiebat. et quos volebat exaltabat.
i. superbia nimia
et quos volebat humiliabat. Quando autem elevatum est cor eius et spiritus
i. obstinatus quia non statim adquievit penitentie postquam percussit eum deus sed quia portabat correctionem [illegible]
eius obfirmatus est ad superbiam. depositus est de solio regni
sui. et gloria eius ablata est. et a filiis hominum eiectus est.
quia per abstractionem usum rationis homo non differt a bestiis ut habetur [illegible] [illegible]
Sed et cor eius cum bestiis positum est. et cum onagris erat habitatio
eius. fenum quoque ut bos comedebat. et rore celi corpus eius infectum est. donec cognosceret quod potestatem haberet altissimus in regno hominum.
[illegible]
et quemcumque voluerit suscitabit super illud. Tu quoque filius eius
balthazar non humiliasti cor tuum cum scires hec omnia. sed ad
[illegible]
versum dominatorem celi elevatus es. et vasa domus eius
allata sunt coram te. et tu et optimates tui et uxores tue et con
[illegible]
cubine tue vinum bibistis in eis. deos quoque argenteos et aureos
et ereos et ferreos ligneosque et lapideos qui non vident neque
[illegible]
audiunt neque sentiunt laudasti. Porro deum qui habet flatum
i. in potestate — i. respirationes et opera — [illegible]
tuum in manu sua. et omnes vias tuas non glorificasti. Idcirco
Hec est causa principalis huius tituli — [illegible]
ab eo missus est articulus manus qui scripsit hoc quod exara
[illegible]
tum est. Hec est autem scriptura que digesta est. Mane thechel
i. scripta fuerit
phares. Et hec interpretatio sermonis. Mane numeravit deus
[illegible]
regnum tuum et complevit illud. Thechel appensum est in statera
i. deviata sunt facta tua — [illegible]
et inventum est minus habens. Phares divisum est regnum tuum.

quia ei timente successit darius medus (et post eum cyrus persa nepos darii)

et datum est medis et persis. Tunc iubente rege indutus est da

niel purpura et circumdata est torques aurea collo eius. et

¶ Sed quaeritur quare sibi talem honorem exhibuit cum diceret ei contraria dicendum quod hoc fuit ne coram hominibus mendacii argueretur quia talem honorem prius promiserat legenti scripturam et interpretanti, ut patet ex praedictis, 2° quia credebat per hoc iram dei placare exhibendo honorem eius propheti

praedicatum est de eo quod haberet potestatem tertius in regno suo. Eadem

¶ Hic apparet impletio praedictorum impleto, et secundum aliquos balthasar a suis cubiculariis fuit interfectus, et civitas proditione eorum cyro tradita. (Hieronymus) Glossa interfectus est ab exercitu medorum et persarum, qui audita visione dedicaverunt sua totam balthasar per exploratores suos fecerunt insultum audacter contra civitatem, et viri bellatores civitatis non potuerunt eis resistere, tum quia erant attoniti et in stupore quasi ex praedicta visione et daniel interpretatione, tum quia fatigati erant a convivio et vino. Et de opere convivio dicit babilonii in vadi et rapi praedixerat ysaias 21. Babilon dilecta mea facta est in miraculum, pone mensam contemplare hostes insurgentes, scilicet comedentes et bibentes surgite principes arripite lanceam et clipeum quod magis esset tempus proeliandi quam festinandi

nocte interfectus est balthasar rex caldeus. et darius medus

successit in regnum annos natus sexaginta duos.

licet enim cyrus obsideret civitatem cum dario, tamen cessit ipsi dario, quia erat antiquior et eius avunculus, ita quod prius regnaret, et ita factum fuit, quod cyrus dario in regnum successit.

¶ ¶ Moraliter exponendo dicendum quod in hoc capitulo continetur vitium carnalitatis et cupiditatis damnationis iudicium ... In balthasar non superfluitate, quia ... capillis capitis, qui ... superfluitate in convivio gula in vino in ... in uxoribus inde ... adulatorum applaudentia, et ... abalio ... ut patet in vasis aureis ... Deo probat origenes quod omnis dives est superbus ... carnalitatis ¶ ... cupiditatis ... quod cupiditas est idolorum servitus secundum apostolum, quia ... lentia, in argenteis apparentia, quia argentum est sonorum, in aereis fraudulentia quia videtur esse aurum et non est, in ferreis violentia, quia ferrum domat omnia, sic isti ... tunc divine ... est ... digitus spiritus sanctus, sic enim digiti et ma... ... plenitudo assumpti hominis, in aula ... regnalis, in candelabro ... ... compassamus, quod ... talis, mane numerato, thechel statera appensio, phares divisio ... omnes nationes separabit, et tunc sequitur ... in facie a mutatione error cognitionis ... in cogitatione ... collisione. Est iudicium ... contra vitium carnalitatis et avaritiae

Ca. vi.
6. Placuit dario et constituit. Haec est 4a visio, quamvis sit historia tamen dicitur visio, quia hic fit mentio de angelo in lacum descendente, et ora leonum ... concludente et danielem liberante, in quibus notatur misterium ... insurgentibus ut ... est

¶ Causa ... huius visionis est emulatio ... contra danielem, et ... eius in lacum, et liberatio eius per angelum ¶ Causa finalis est ut danielis ... notitia ducatur, dei iustitia pandatur, et iustitia plebis israeliticae ...

¶ Causa efficiens ... in notitia danielis ...

et patria. Causa [f]ortis [illegible] procedendi consistit [in] processu. Et hic per modum [illegible]
et [illegible] vita [illegible]. Et sunt [illegible] partes, quia primo ponitur honor exaltationis
ex parte Danielis, 2° livor emulationis ex parte principum ibi Dixerunt principes, 3° rigor condempnationis
ex parte regis ibi Quod cum, 4° tenor liberationis ex parte Dei ibi Et cum per [illegible]. Circa primum ponuntur tres gradus honoris exhibiti Danieli. Primus est positivus, quem tenuit Daniel in dignitate, quia a Dario qui Balthazar successit fuit constitutus unus
de tribus principalibus regni principibus, audito enim quod predixerat visionem
exposuerat, duxit eum honorifice secum propter eius sapientiam, et tenuit eum in illo
honore in quo posuerat eum Balthazar, qui fecerat eum tercium in regno suo, ut dictum
est capitulo preterito, id est unum de tribus principalibus regni sui principibus, et hoc est quod dicitur hic
Placuit Dario etc. modo scilicet filio Astragis ad Dariam [illegible]
qui fuit filius [illegible] sub quo Zorobabel [illegible]
[illegible] templum

Ca[pitulum] 6.

Placuit Dario et constituit super regnum satrapas C.XX.
[id est] super [illegible] est satrape dicuntur quasi satis rapientes [illegible]
constituti erant per totum regnum in diversis partibus ad pecunias colligendas, et super eos principes
maiores scilicet post regem

ut essent in toto regno suo. Et super eos principes tres, ex quibus

Daniel unus erat, ut satrape illis redderent rationem. et
[illegible] de causa duplici, una quia [illegible] erat antiquus, alia quia erat monarcha novus et in principio talium solet aliquis
magis rebellare, non cura regni [illegible] commendaverat, ut ipse possit magis vacare circa hostes
[illegible]

rex non sustineret molestiam. Igitur superabat Daniel
Hic 2° ponitur gradus comparativus honoris ipsius Danielis, quia non solum satrapas superabat, sed et alios duos principes qui erant constituti cum eo super totum regnum, ut
visum est, et causa subditur quia spiritus Dei etc.

omnes principes et satrapas, quia spiritus Dei amplior erat in illo.
Hic ponitur gradus superlativus honoris quem rex voluit sibi exhibere propter eminentiam
sue sapientie, quia rex voluit cum aliis duobus maioribus preponere, ut sic esset super
totum regnum immediate post ipsum.
[illegible] quod rex volebat [illegible]

Porro rex cogitabat constituere eum super omne regnum. Unde
Dixerunt principes. 2° [pars] [illegible] descriptus est honor ex parte Danielis, hic autem ponitur livor emulationis ex parte principum, qui solent vigere in curiis magnatorum, et quia
videns [illegible] querit occasionem contra innocentem. Ideo primo querunt occasionem contra Danielem
circa conversationem civilem, 2° circa ritum legalem ibi Dixerunt, 3° contra preceptum regalem ibi Viri ergo illi, [illegible] dicitur sic Dixerunt principes
[illegible]

principes et satrapae querebant occasionem ut invenirent Danieli
[illegible]
ex latere regis. Nullamque causam et suspicionem
[illegible]

reperire potuerunt, eo quod fidelis esset. et omnis culpa

et suspicio non inveniretur in eo. Dixerunt ergo viri illi:
Hic 2° querunt occasionem contra Danielem circa ritum legalem, et hoc est quod dicitur Non inveniemus
[illegible]

Non inveniemus Danieli huic aliquam occasionem

q̃r sciebat q̃ ipse magis vellet facere contra edictum regis quam contra mandatum diuine legis / et ideo cogitauerunt

nisi forte in lege dei sui. Tunc principes et satrape subri
qualiter rex faceret aliquod edictum / contra quod possit scandali sine transgressione legis iudeorum ut sic caperent danielem mandato regis non obedientem / et hoc est quod dicitur. tunc principes et satrape
fraudulenter suggesserunt — q. d. nos optamus salutem tuam

puerunt regi et sic locuti sunt ei Darie rex ineternum viue
Subripere est aliquem verbis fallere quasi commodi sui gratia / tum tamen sit contra eum / et sic factum est proposito / quia induxerunt regem ad faciendum edictum / per quod occasionem occiderent danielem qui erat sibi maiore vtilis et fidelis videbatur tamen prima facie idem edictum fuisse pro regis vtilitate / et hoc est quod dicitur hic. rex ineternum viue. q. d. nos optamus salutem tuam
pro bono statu regni conseruando

Consilium inierunt cuncti principes regni magistratus et satrape
i. lex firma et irreuocabilis

et senatores et iudices. ut decretum exeat imperatorium et edictum.
hoc dicunt vt magis stabile ut per hoc non possit daniele contempne ...

ut omnis qui pecierit aliquam peticionem aquocumque deo et homine
tum temporis ponunt ut daniel non possit euadere quin caperetur in oratione / quia in illo tempore possit per deum secrete orare quod aliis latet — ad deuouendum / quia ydolis parati

vsque ad xxx dies nisi a te rex. mittatur in lacum leonum
ad mortem illi dicunt principes ibant / hoc enim edictum videbatur facere ad firmitatem regni et monarchie / quantum per hoc homines inducerentur ad tantam reuerentiam et timorem regis / quod non auderent aliquid petere ab alio quam ab eo / et ideo rex qui erat nouus monarcha consensit / nesciens fraudem eorum / Ubi edictum fit contra proprios ad suggestionem amani ut habetur hester 3. et 8o / et qui zelaus pacem regni impetrauit edictum de destructione iudeorum pro eo tamen impetratum ad edictum fieri / ne quis accederet ad regem infra xxx dies / tunc simulans se zelare regis magnitudinem / cum tunc reuerentia nullus auderet ad eum accedere in tanto tempore / sic hoc faciebat ne aliquis infra hoc tempus ad regem accederet / qui liberationem iudeorum impetraret / sic modo faciunt principibus aliqui et ducunt eos ad faciendum aliqua statuta pessima sub specie boni quod zelent pro rege / cum tamen aliud intendat
q. d. libenter debes facere quod est pro regni vtilitate — q

Nunc itaque rex confirma sententiam et scribe decretum.
q. d. quod tot et tantorum sapientium consilio ordinatum est non debet immutari pro voce vnius hominis — sed tamen quod vnum erat regnum medorum et persarum / quia cyrus nepos darii in honore successit ut persia

ut non immutetur quod statutum est a medis atque persis.

nec preuaricari cuiquam liceat. porro rex darius proposuit e

dictum et statuit. Quod cum daniel comperisset id est constitutam legem.
ut orationes daret deum cum de periculo
ne postponeret deum quod ponens se morti periculo sine timore
si hoc faceret in aperto

ingressus est domum suam. et fenestris apertis in cenaculo suo
hoc dicitur quia 3 regum 8 ubi ponitur quod filii israel ducti in captiuitatem deum orarent contra faciem templi / ut commemoraretur templi vbi deus colebatur oratio eorum esset magis deuota et commendabilis
i. hora matutinali quia laus manibus in dei tunc benedicunt dominum / et hora — quando adactum habere quod hore

contra iehen tribus temporibus in die flectebat genua sua et ado
3a et 6a ante comestionem sicut habetur actuum x. vbi ascendit petrus ad superiora domus ut oraret circa horam sextam / et hora vespertina sicut quod dicitur actuum 3. petrus et iohannes ascenderunt in templum ad horam orationis nonam / quod circa principium tunc temporis vespere / ut patet in estatis maioribus vbi tunc dicitur nona
quantum ad actum — i. fidem — sed petita pro populo israel et prima. quia oratio humiliantis se nubes penetrat ut habetur ecclesiastici xxv.

rabat. confitebatur quod coram deo suo. sicut et ante facere

i. cum magis sollicitius per multas vias et per multos modos

cont. regis edictum

Viri ergo illi curiosius inquirentes invenerunt Danielem orantem

Hic 2o ponitur accusatio contra Danielem circa contemptum regale / et hoc est quod dicitur hic Viri ergo illi etc.

i. accusatores

et obsecrantem deum suum. Et accedentes locuti sunt regi super

Obsecratio est oratio que fit per vocationem alicuius rei sacre, per quam oratio fiat commendabilior, sicut dicitur obsecratio quando ad aliquid sacrum descendatur, sicut cum dicitur per passionem tuam libera nos domine / et cetera. Et in omnibus orationibus ecclesie ut fiat magis commendabiles dicitur per dominum nostrum etc. [illegible] ubi est invocatio sancte trinitatis etc. Et accedentes etc.

super edicto hic o. de lege firmata et [illegible] notabiliter per sua [illegible] vera liberandi Danielem et hoc est quod sequitur [illegible] ... sic locuti tacito nomine Daniel, ut cum rex responderet gravius ;

edicto Rex numquid non constituisti, ut omnis homo qui ro

; quod omnis transgrediens statutum sit morte puniendus, sic ut possit postea compre(hendere) Danielem / quo responso habito a rege ut patet in littera proposuerunt accusationem suam dicentes Daniel

garet quemquam de diis et hominibus usque ad dies xxx. nisi

te rex mitteretur in lacum leonum? Ad quos respondens rex ait.

Verus est sermo iuxta decretum Medorum atque Persarum. quod preva

ipsum [illegible] ;

ricari non licet. Tunc respondentes dixerunt coram rege Daniel

; nomine iudaico, tacito nomine Balthazar / quod erat nomen regium / ad ducendum regem in indignationem similem / ut magis provocent regem cum dicitur de filiis captivitatis

qui [illegible] ... [illegible] ... quod potest esse quia rex erat posita ;

de filiis captivitatis Iuda non curavit de lege tua et de edicto

; scilicet precepto quod contempsit transgrediendo / quod probant per hoc quod sequitur scilicet tribus temporibus etc.

quod constituisti. sed tribus temporibus per diem orat obsecra

tione sua. Quod verbum cum audisset rex satis contristatus est

Hec est tria pro penitentia [illegible] ... ubi describitur rigor condempnationis propter regis [illegible] ... primum est malitia hostium, 2o est innocentia hominis innocentis, ibi tunc rex scilicet 3um est mestitia regis impotentis ibi et abiit rex. Circa primum dicit sic Quod verbum etc. quia precepit frangendo corpus / et non audebat despicere potestatis frangere edictum suum ... ex regis de novo creati solent [illegible] ... et [illegible] ... frangere tale edictum imminet periculum [illegible] ... de talibus solum accidere / et ideo aliquo conatus est rex Danielem liberare ... quod sequitur et pro Daniele etc.

i. intelligentia et conatu ... interpretando suum edictum / et sic multiplicitur ;

et pro Daniele posuit cor ut liberaret eum. et usque ad

; quod excusando / et [illegible] ... [illegible] ... intelligi per hoc quod in talibus [illegible] ... accusatores usque ad occasum solis ut dicitur in littera / et patet Et sequitur Viri illi etc.

i. accusatores [illegible]

occasum solis laborabat ut erueret eum. Viri autem illi intelli

quod si vellet ... liberare Danielem ... ad [illegible] ... ideo inducunt edictum regis ad memoriam ;

gentes regem. dixerunt ei Scito rex quia lex medorum

; quod sic erat compositum quod nullo poterat Danielem excusare ... non enim poterat excusare ... legis quod erat firmata irrevocabiliter ut visum est / ... quod non sic dicitur ... et sic [illegible] ... Daniel ... / ... orati quod ibi dicitur a quoque deo vel homine etc.

6

atque persarum est. ut omne decretum quod constituit rex non liceat immutari. Tunc rex precepit et adduxerunt danielem.
Hic describitur hominis miseria in noctem. Sed danielis / videns enim rex quod non poterat liberare danielem nisi frangendo decretum quod fractum erat sibi periculosum / et toti communitati racione predicta / ideo tamquam minus malum secundum estimacionem suam elegit tradere eis danielem / et maiore quam firmiter credebat quod deus liberaret eum / sicut audierat de tribus pueris de camino liberatis / et hoc est quod sequitur deus tuus quem colis

et miserunt eum in lacum leonum. Dixitque rex danieli. deus
quasi dicat: Glosa non loquitur dubitative sed affirmative

tuus quem colis semper. ipse liberabit te. Allatusque est lapis
magnus sed ponderosus · ne quis posset ingredi / et magis timebat rex · ne quis intraret sine scitu suo
de dolo satraparum quam de feritate leonum · et ideo sequitur

unus et positus est super os laci. quem obsignavit rex

annulo suo et annulo optimatum suorum. ne quid fieret contra da-
hic ponitur mestitia regis pro periculo danielis · et hoc est quod sequitur et dormivit incenatus · et abiit ad dormiendum quod non dormivit sed sequitur et sompnus recessit

nielem. Et abiit rex in domum suam et dormivit incenatus.

Cibique non sunt illati coram eo. Insuper et sompnus recessit ab eo. Tunc
Hic est secunda pars principalis huius capituli ubi describitur tenor liberacionis servi dei / ubi tria notantur: innocencia liberata in primo, invidia laxata in tunc iubente, tercio magnificencia dei predicata in tunc darius. Circa primum dicit sic Tunc rex quasi
in primo mane transacta illa nocte — cum magno desiderio liberandi danielem

rex primo diluculo consurgens. festinus ad lacum leonum perrexit.
Rex qui per noctem vigilaverat ut dictum est / et in mane non dormivit / quod tamen solet esse in medio maiori tempore vigiliarum noctis
quia affectum cum corde lacrimatus est quod tamen reges solent tamen quantum possunt magis celare propter ne imbecilles videantur

Appropinquansque lacui danielem voce lacrimabili inclamavit
scilicet ex dolore
quia non vidit

et affatus est eum. daniel serve dei viventis. deus tuus cui
hic dicit hoc dubitative de dei potencia / sed ut audiret daniel coram omnibus quod illesus appareret magis magna appareat in dignacione regis contra accusatores danielis

tu servis semper. putas ne valuit liberare te a leonibus.

Et daniel regi respondens ait. Rex in eternum vive. deus meus
quia opera mirabilia facit in spiritu angelorum — quasi dicat natura feritatis leonum non est mutata sed ab angelo prohibita quia patuit ex effectu secuto in accusatores suos

misit angelum suum et conclusit ora leonum et non nocuerunt mihi

quia coram eo iusticia inventa est in me. sed et coram te rex de-

lictum non feci. Tunc rex vehementer gavisus est super eum.

et danielem precepit educi de lacu. Eductusque est daniel

de lacu. et nulla lesio inventa est in eo: quia credidit deo suo.

Hic describitur in media lacu ... cum dicitur adducti sunt.

Iubente autem rege adducti sunt viri illi qui accusaverunt danielem

hic caritativum sunt ... pena talionis quam maxime ... ut ... sunt caritate ... proposito

et in lacum leonum missi sunt ipsi et filii eorum et uxores eorum. Et

non pervenerunt usque ad pavimentum laci donec arriperent eos leones.

Iosephus dicit quod accusatores dixerunt leones saciatos esse carnibus et ideo danielem non tetigisse, et tunc rex iussit ut ipsi darent carnes leonibus et tunc volent facere leones eos arripuerunt antequam veniret ad pavimentum, et ex hoc patuit manifeste quod daniel ex divina iusticia fuerat liberatus

et omnia ossa eorum comminuerunt. Tunc darius rex scripsit universis

Hic describitur dei magnificencia ... per regem darium sunt visum miraculum, et ... confitetur in ... causa ..., et ... primi

populis tribubus et linguis habitantibus in universa terra pax vobis

multiplicetur. A me constitutum est decretum: ut in universo imperio et

regno meo tremiscant et paveant deum danielis. Ipse est enim

deus vivens et eternus in secula. et regnum eius non dissipabitur

et potestas eius usque in eternum. Ipse est liberator atque salvator faciens

signa et mirabilia in celo et in terra. qui liberavit danielem de

lacu leonum. Porro daniel perseveravit usque ad regnum darii

et regnum cyri perse

Moraliter consequenter processus emulacionis describitur in hoc capitulo, quia in emulis primo est ambicio, cum hac secuta est elacio, cum hac emulacione insidiacio, ad ultimum istorum deiecio, et hec omnia patent in litera. Tercio advertendum contra emulacionem quod danielis precurrens est adoracio. Et in modo orandi considerandum quod daniel ingressus est domum, in quo notatur consideracio mortis. orabat apertis fenestris, in quo notatur attencio legis in cenaculo, in quo notatur excessus contemplacionis. tribus temporibus, in quo notatur ordinacio temporis. flectebat genua, in quo notatur humiliacio mentis. confitebatur peccata, in quo notatur confessio oris. Addita sequitur eius liberacio, in quo apparet dei equitas, et emulorum perdicio, in quo apparet dei severitas.

Cap. 7 Anno primo balthazar. Supra posuit propheta quatuor visiones, que respiciunt Christi primum adventum. Hic autem ponit alias quatuor visiones que respiciunt adventum eius secundum. Prima est de quatuor animalibus monstruosis et adventu iudicis, et designat ultimam tribulacionis totalem processum. Secunda de pugna persarum et grecorum sub specie arietis et hirci, que designat eandem tribulacionem principalem conflictum. Tercia de ebdomadibus abreviatis usque ad mortem Christi, que designat eiusdem tribulacionis solacium, quia tempore persecucionis antichristi maximum solacium erit fidelibus in memoria passionis Christi. Quarta de apparicione viri liberacionem populi pronunciantis, que designat eiusdem tribulacionis terminum. Et in pugna Christi et victoria finali sub signo regis aquilonis et austri, et designat eiusdem tribulacionis triumphum, prout hec patebunt in quatuor causis sequentibus per ordinem positis. Circa primam visionem considerandum quod causa materialis eius est de quatuor regnis mundi potentibus fideles precipue affligentibus, et de regno Christi post obtento in iudicio finali omnia regna conterente. Causa finalis est providencia

et cautela contra fictionem tribulacionum, quia numquam fervet cautela que prudentia, et ut condam per usque ad finem mundi pro futurorum molestia est fideles in pugnatura, et iustorum modestia tandem victura, et antichristi molestia finaliter peritura, et Christi milicia eterna regnatura. ¶ Causa efficiens principalis est spiritus sanctus a quo desideranti et devoto in fidelis cognicionem regnorum temporum et futurorum Danielis autem est causa efficiens instrumentalis, ista sub quadam brevitate describens. ¶ Causa formalis in divisione consistit et dividitur in duas, quia primo premittitur quedam prefacio in visione regnorum sequencium, 2º describitur ipsa visio ibi videbam. ¶ Circa primum tria ponuntur, primum est tempus in quo facta est ista visio cum dicitur anno primo Baltazar.

Anno primo balthazar regis babilonis daniel sompnium

Ex quibus patet quod daniel non ponit visiones suas in ordine historie vel temporis in quo facte sunt danieli, quia prima que scripta sunt in capitulo precedenti fuit post istam visionem, que facta fuit sub dario qui successit balthazar ut visum est in fine quinti capituli. Racio autem huius ordinis est, quia ista visio est pure prophetica, et ideo ponitur cum visionibus sequentibus que sunt eiusdem condicionis, precedentes autem visiones vel sunt pure historiace vel partim prophetice et partim historiace. Alia racio quia precedentes ad Christi primum adventum pertinent ut declaratum est capitulo 1º, hec autem cum sequentibus pertinet ad adventum Christi secundum et admirandum, ut videbitur magis processu. 2º tangitur modus videndi cum subditur et sompnium scribens

vidit. visio autem capitis eius in cubiculo suo. Et sompnium scribens

brevi sermone comprehendit. summatim quoque perstringens ait.

videbam hic quarto describitur ipsa visio insignalis, et dividitur in duas, quia primo describitur ipsa visio 2º ipsius visionis interpretacio ibi horruit spiritus. Prima in duas quia primo ponitur visio in generali 2º explicatur magis in speciali ibi prima quasi leena. Supra parte dicit sic daniel

i. intelligebam — quia sicut visionis ymaginarie intellectus intelligencia dicitur ipsi visione ut dictum est in x. capitulo — nocte quia tunc cessatis strepitibus exterioribus facilius cognicio spiritualium accipitur ut supra dictum est

videbam in visione mea nocte. et ecce quatuor venti celi pu

quatuor venti i. quatuor angeli qui pro sollicitudine vocantur venti, secundum quod communiter dicitur est propter suam subtilitatem, propter quod videtur quod sint sic et angeli sunt autem hic loco opponi duplex, uno modo de angelis malis et dicuntur pugnare quia incitant homines ad pugnam. Alio modo de aliis bonis qui presunt diversis regnis et dicuntur pugnare prosequendo in quantum proponunt coram deo eorum merita vel alii sunt contraria, tunc angeli ista merita gracia ponderando coram deo non habent voluntates contrarias, sed quilibet super hoc beneplacitum divinum desiderans, ut quod tale regnum ducetur tali vel equaliter, scita tunc super hoc divina voluntate, accepta est utriusque sive sit per exaltacionem gentis cui presunt, sive per depressionem. ista autem diffusius tractantur 2º Sententiarum

i. hic mundo qui dicitur mare propter instabilitatem et variabilitatem temporum propter mare agitatur et per celebre ibi orientur — i. duo regna magna et duo bestie propter ferocitatem — propter potencia et superbiam

gnabant in magno mari. et quatuor bestie grandes

i. oriebantur successive — i. moribus et legibus diversi

ascendebant de mari diverse inter se. Prima quasi leena.

hic explicat visionem in particulari, et dividitur in partes in quatuor et in partes regna, et a vero autem ibi et ecce, et a vero post hec aspiciebam, et a ibi post hec. Prima quod bestia sit regnum caldeorum, et maxime quantum ad regem eius nabuchodonosor. Dicitur leena propter ferocitatem et luxuriam, quod in caldeis vigebat, leena enim inter bestias est ferocior, et magis suos catulos nutriat, et sic gessit contra

et alas habebat aquile. Aspiciebam donec evulse sunt ale eius

Ala una est habundancia divitiarum, quibus habundavit in regno, ut supra scriptum est, propter caput aureum ut supra dictum est. Alia ala est pericia armorum, propter doctrinam in bellis, quibus nabuchodonosor debellavit, et subiugavit sibi regna multa. Iste due ale scilicet pericia armorum et divicias scilicet elevabant in altum per superbiam dicitur quod fuerat

cebat se adorari pro deum / ut visum est supra ca. 3. Et dicit de ipso per Isa. 14. Super astra
celi conscendam / et similis ero altissimo. Cui dicitur Abdie .i. Abdias: Si altus fueris ut aquila
inde te detraham / dicit dominus. At iste ale aquile / quia aquila est rex avium / in quo significatur monar
chia nabuchodonosor. Aspiciebam donec evulse sunt ale eius / quia tunc in furia versus est nabuchodonosor / quando
rapiebat delicias eius / similiter potentia eius omnino defecit ad tempus
quia ablatus .i. eiectus est ut dictum est supra — quia quando restitutus est ei sensus / recognovit se hominem fragilem .i. contra quam \[illegible\]

et sublata est de terra. et super pedes quasi homo stetit. et cor
quia primus reputabat se quendam deum / sicut est hic quod potuit de toto regno / et ale eius similiter quod
regni .i. divitie et potentia caldeorum / ablate sunt per Cirum et Darium / qui subverterunt babi
et quasi homo stetit / quia caldei medorum et persarum subiecti facti sunt / quia tunc cognoverunt se esse
homines fragiles

eius datum est ei. Et ecce bestia alia similis urso in parte
Hec bestia signat regnum medorum et persarum / ideo dicitur similis urso / qui quamvis visus
est leone mitior / vel magis proprie loquendo minus crudelis / sic regnum istud erga
medos fuit mitius quam precedens / quod patet quia Cyrus captivitatem iudeorum remisit
et templum reedificari precepit ut habetur Esdre primo. Et ipsa alia ratione comparatur urso / quia
ursus est potentissimus ad labores et vivera / et parvo cibo contentus / ita quod persa
qua parte carni nichil sunt / sicut per se infragibiles sunt laboribus et insuperabiles bel
lis / et adeo parci in victu ut pene panis sicco vivant / nisi gratia hospitum vel festi
ut dicit Trogus Pompeyus historiographus. Et in parte stetit / quia in regnum non venit
contra iudeos ad bellandum ut dicunt iudei / sed historia Iudith dicit contrarium / quod Nabuchodonosor
filius Cyri qui alio nomine dictus est nabuchodonosor misit Holofernem ad debellandum iudeos
ipse / sed istam historiam non recipiunt iudei / unde ut dicitur habetur apocrifa \[illegible\] / quia ipse
erant iudei ita subiecti quod non audebat edificare templum sine licentia regis / et ideo
non est visibile quod auderent obsistere tanto principi quanto habebat Holofernes ducem eius contra
.i. tria regna scilicet quanta structe persarum scilicet regnum caldeorum medorum et persarum

stetit. et tres ordines erant in ore eius et in dentibus eius
illius regni scilicet Assuero — .i. triplex regni — quia Aman et socii eius suaserunt regi Assuero interfectionem iudeorum ut habetur Hester 3.

et sic dicebant ei. Surge comede carnes plurimas. Post
Et notandum quod de ampliatis magis loquitur propheta quam de aliis gentibus / quia propter eos hec
visio et alie visiones prius ostendebantur Danieli / quia persecutio in regno Aman non
fuit effectum ut habetur Hester A. ideo non dicitur hic quod bestia comedit sed quod precedebat ei
comede
scilicet bestia per quam designatur regnum Alexandri et grecorum — ideo fuit quia pardus \[illegible\] pardus enim est animal velocissimum

hec aspiciebam Et ecce alia quasi pardus. et alas habebat
at ipse Alexander mira celeritate totum orientem sibi subiecit / quia in xii annis fere
europam et totam Asiam obtinuit / ut dicit hic glossa Varietates autem pardi sunt diversa
regna et potentes quos sibi subiecit. Unde dicitur primo Machabeorum primo quod obtinuit reges terre et tiran
nos et siluit terra in conspectu eius

avis quatuor super se. et quatuor capita erant in bestia
Iste iiii^or ale fuit robur corporis. animositas. largitas et industria tam corporali
ingenio quam quo studio et armorum exercicio / que omnia fuerunt excellenter in Alle
xandro / sicut et iiii^or alis qui volabat ad victorias / in velocitate debellan
di adversarios Et iiii^or capita erant in bestia / quia Allexander habuit iiii^or successores / quibus divisum fuit regnum eius / Ptolomeus enim successit sibi in Egipto
Seleucus in Syria Anthiochus in Asia / Philippus in Grecia

et potestas data est ei.
q. d. quod victorie predicte non sunt facte virtute Allexandri tamen sed virtute sibi a deo
data. Unde legitur in Scolastica historia quod cum Allexander cogitaret sibi subiugare
orbem dum adhuc in Macedonia / deus sibi apparuit in forma summi sacerdotis
iudeorum induti pontificalibus ornamentis / et sibi victoriam promisit / propter quod Alle

xander veniens cont[ra] eu[m] / et ip[s]e ei obviat / et sum[m]us sacerdos po[n]tificalib[us] indu-
tus / allexander de equo descendit / et deu[m] qui sibi apparuerat adoravit
in h[ab]itu q[ue]m e[iu]s p[er]sonaliter gerebat / et ro[manum] im[perium] pe[r]ciit

Post hec aspiciebam in visione noctis. Et ecce bestia
hic describ[itur] regnu[m] q[ua]rtu[m] s[cilicet] romanu[m] Et dividi[tur] in d[uas] q[uia] p[rim]o describit fortitudine[m]
hui[us] regni / 2[o] ostendit q[uo]m[odo] ip[s]o ortu[m] antixp[ist]i / i[bi] q[ui] considerabam / Circa p[ri]m[u]m q[uaest]io
q[ui]a hec bestia q[ua]rta no[n] no[min]a[tur] p[ro]p[ri]o no[m]i[n]e ali[qu]o s[ed] alie p[ro]p[ri]e tres q[uia] no[n] h[ab]u[i]t
aliq[uo]d p[ro]p[ri]u[m] no[m]e[n] alicui[us] bestie / p[er] q[uo]d posset ferocitate[m] hui[us] regni designare
[sed] q[uia] in Glo[sa] hebraic[a] / romanu[m] regnu[m] s[ecundu]m vocat[ur] regnu[m] nequa[m] / de sevitia
hui[us] regni cont[ra] fideles p[atet] manifeste in p[er]secucione marti[r]u[m] / et i[n] occasione p[er]
tiru[m] apostoloru[m] petri et pauli Et hic est q[uo]d d[icitur] bestia q[ua]r[t]a

i[d est] imp[er]iu[m] ro[manum] — s[cilicet] crudeli te[m]p[or]e — [in] vana sp[eci]al[iter] q[ua]m h[ab]ebat romanis — [in] p[ro]p[ri]a devicerit orbe m[a]g[is] [qua]m p[er] parte[m] — s[cilicet] potentia

quarta terribilis atque mirabilis et fortis nimis. dentes

q[uia] sic ferru[m] domat o[mn]ia / ita regnu[m] romanor[um] domavit alia regna sicut d[icitu]r est supra ca[pitulo] 2[o] — aliquos occidendo

ferreos habebat magnos comedens atque comminuens. et

ceteros s[ub] tributo subiciendo — q[uia] p[otes]tate et ferocitate p[re]cedentiu[m] regnor[um] multitud[in]e[m] oppressit

reliqua pedibus suis conculcans. dissimilis autem erat be

i[d est] dece[m] reges / s[ed] in cornib[us]

Quo[modo] sit h[oc] tertiu[m] d[icitu]r ergo dicu[n]t q[uo]d q[uando] ... s[unt] p[ro]cedes ... inter ... reg[n]u[m] ... d[icitu]r regni romanor[um] dece[m] futuros reges q[ui] in eo ... romanor[um] ... dividu[n]t / et sic i[n] ... ducturi ... p[er] ... vu[n]do

stijs ceteris quas videram ante eam / et habebat cornua decem

est defensio animaliu[m] / ita reges debent defendere p[ro]p[ri]a sibi subiectu[m] / Considerans aut[em]
q[uia] isti reges no[n] i[n]telliguntur hic p[er] successionem unus p[ost] alteru[m] / s[ed] i[n]telligu[n]tur reges
sic co[n]currentes / ut p[atet] infra eod[em] ca[pitulo] / p[ro]p[ter] oppositionem autem loquitur Danielis / q[uia] futuru[m]
est / q[uod] ro[manum] im[perium] in p[ro]p[ri]u[m] divida[tur] in x regna sub p[ro]p[ri]a potentia i[m]minente t[em]p[o]re antixp[isti] / ut h[abetu]r
Apoc[alypsis] 17

i[d est] diligenter i[n]tuebar dece[m] reges p[re]dictos — i[d est] antixp[istu]s qui erit rex undecim[us] regn[u]m i[n]ter dece[m] p[re]dictor[um] qui erit h[om]o purus et primus q[ua]ntu[m] ad p[otes]tate[m] i[m]p[er]ii / s[ed] p[ost]ea crescet d[iabo]li adiutorio

Considerabam cornua. et ecce cornu aliud parvulum ortum
hic describ[itur] adventus antixp[isti] q[ui] p[re]dict[i]s regibus orientis Et divi[ditur] in d[uas] q[uia] p[rim]o facit
q[uo]d d[ictu]m / 2[o] describi[tur] x[risti] adventus ad iudicium / omnem p[otes]tatem frena auferentis
ibi Aspiciebam / circa p[ri]m[u]m d[icitu]r sic considerabam et

q[uia] rex affrice egipti ethiopie superabu[n]tur ab eo / et in

est de medio eorum. et tria de cornibus primis evulsa sunt
alij q[ui] submittent se ei / p[ro]p[ter] ista p[atet] p[ro]p[ri]etas porphirij opponentis hic de anthio-
cho Epiphane / q[uia] no[n] fuit dec[im]us q[uia] ab allexandro magno / nec inveni[tur] q[uod]
tres reges occiderit / et iii alios sibi subiugavit / ut hic d[icitu]r / Iste bestia q[ua]rta
ab angelo d[icitu]r hic regnu[m] q[ua]rtu[m] ut d[icitu]r infra eod[em] ca[pitulo] / regnu[m] aut[em] q[ua]rtu[m] ab o[mn]ib[us]
d[icitu]r esse regnu[m] romanor[um] / de quo no[n] fuit Antiochus s[ed] de regno grecor[um]

q[uasi] d[icit] licet antixp[istus] faciat tanta mirabilia ut a[b] aliquib[us] credat[ur] deus / t[ame]n erit homo purus

a facie eius. et ecce oculi quasi oculi hominis erant in cor

q[uia] p[ro]mittendo q[ue] mandando multos decipiet
et de multis iactabit se q[uasi] facere no[n] p[ote]st s[e]c[un]d[u]m q[uod]
est h[oc] p[ro] ... sic ... p[ro]p[ri]o ... in templo dei sedet audeat se[se]q[ue] d[eu]m

in isto. et os loquens ingentia /

Aspiciebam et hic po[n]it adventu[m] x[risti] ad iudicium venientis et regnu[m] antixp[isti] destruentis
Et divi[ditur] in d[uas] q[uia] p[rim]o po[n]it eius iudicialis p[re]sidentia[m] tune divi[ditur] / 2[o] eius triumpha-
lis victoria q[ua]nte gaudi[i] ibi Aspiciebam

i[d est] considerabam d[e] cornu parvulo q[uod] sig[nifica]t antixp[istu]m — dicit thronos i[n] plurali q[uia] no[n] solu[m] x[ristus] iudicabit s[ed] ap[osto]li vel p[er]fecti assidebunt sibi i[n] iudicio s[upe]r thronos sedentes — h[oc] dicit q[ua]ntu[m] ad iudicare p[ri]ncipale qui d[icitu]r antiq[uu]s p[ro]p[ter] eternitate[m]

Aspiciebam donec throni positi sunt. et antiquus dierum sedit

vestimentū eius candidū quasi nix. et capilli capitis eius

quasi lana munda. thronus eius flamme ignis. rothe eius

ignis accensus. fluvius igneus rapidusque egrediebatur a facie

eius. Milia miliū ministrabant ei. et decies milies

centena milia assistebant ei. Iudiciū sedit. et libri aperti

sunt. Aspiciebam propter vocē sermonū grandiū quos cornu

illud loquebatur. Et vidi quoniam interfecta esset bestia et

perisset corpus eius. et traditū esset ad comburendū igni.

aliarum quoque bestiarū ablata esset potestas. et tempora vite constituta

essent eis usque ad tempus et tempus

Aspiciebam ergo in visione noctis. et ecce cum nubibus

quasi filius hominis veniebat. et usque ad antiquū dierum

pervenit. et in conspectu eius obtulerunt eum. Et dedit ei potestatem

et honorem et regnum. et omnes populi tribus et lingue

qr regnum eius non erit finis ut dicitur luce 1o

ipsi servient et obedient. Potestas eius potestas eterna que non auferetur.

Ex isto patet falsitas porphirii qui exponebat hec de iuda machabeo et fratribus eius quia omnes ipsi tribus et linguae non servierunt ut hic dicitur sed solum pauci quia de iudaico populo et lingua hebraica ut regnum eorum fuit eternum immo fuit ablatum per herodem ascalanitam et iudas non venit in nubibus ut hic dicitur et ideo ista non possunt exponi nisi de xpo

scilicet mala que videbam fienda in futuro scilicet blasphemias contra deum et scilicet in posita visione

et regnum eius non corrumpetur. Horruit spiritus meus. Ego

Hic ponitur visionis interpretacio et primo in generali secundo in speciali quantum ad quartum regnum ibi post hec volui. Dicit ergo primo sic daniel horruit

daniel territus sum in hiis. et visiones capitis mei conturba-

scilicet angelis qui astant iudicii iste enim accessit fuit in ymaginaria visione

verunt me. Accessi ad unum de assistentibus. et veritatem

querebam ab eo de omnibus hiis. Qui dixit michi interpretacionem

sermonum et edocuit me. Hee quatuor bestie magne qua-

[illegible] per se producte · post ista quatuor regna

tuor regna sunt que consurgent de terra. Suscipient autem

et hec erit in iudicio finali quia tunc cum xpo regnabunt ibi quod [illegible] · [illegible]

regnum dei altissimi sancti. et obtinebunt regnum usque in seculum

ubi [illegible] duplicatio [illegible] eternitas ut prius dictum est

et seculum seculorum. Post hec volui diligenter discere de be-

Hic gratia ponitur interpretacio visionis in speciali de quarta bestia et primo de cornibus et per eius opera hiis que dicta sunt de quarto regno usque ibi et de cornu isto

stia quarta. que erat dissimilis valde ab omnibus et terribi-

lis nimis. dentes et ungues eius ferrei. comedebat et commi-

nuebat et reliqua pedibus suis conculcabat. Et de cornibus

decem que habebat in capite. et de alio quod ortum fuerat an-

scilicet antixpo · quod significat minimum eius astuciam

te quod ceciderant tria cornua. et de cornu quod habebat oculos

scilicet blasphemias contra deum · quia regnum antixpi erit maius in fine ceterorum regnorum · scilicet predicaba

et os loquens grandia. et maius erat ceteris. Aspicie-

antixpus · quia tunc erit maxima persecutio xpianorum

bam et ecce cornu illud faciebat bellum adversus sanctos

quia tradentur in die [illegible] antixpi

et prevalebat eis donec venit antiquus dierum. et

iudicium dedit sanctis excelsi. et tempus advenit et

regnum obtinuerunt sancti. Et sic ait: Bestia quarta

regnum quartum erit in terra. quod maius erit omnibus regnis.

et devorabit universam terram. et conculcabit et comminuet eam.

Porro decem cornua ipsius regni decem reges erunt. et

alius consurget post eos. et ipse potentior erit prioribus

et tres reges humiliabit. et sermones contra excelsum loquetur

et sanctos altissimi conteret. et putabit quod possit mutare tempora

et leges. et tradentur in manu eius usque ad tempus et tempora.

et dimidium temporis. Et iudicium sedebit ut auferatur

potentia et conteratur et dispereat usque in finem. Regnum autem

et potestas et magnitudo regni que est subter omne celum detur

populo sanctorum altissimi. cuius regnum regnum sempiternum est. et

omnes reges servient ei et obedient. Huc usque finis verbi.

Ego daniel multum cogitationibus meis conturbabar. et

facies mea mutata est in me. Verbum autem in corde meo conservavi

Moraliter exponendo possumus dicere quod prima bestia sunt seuicia tirannorum / 2a perfidia hereticorum
3a fraudulencia simulatorum / 4a malicia emulatorum. Prima habet cor leonis / in quo denota-
tur crudelitas principum / que est efficacissima ad male agendum / habet et duas alas quasi nobi-
litatem generis / et potestatem regiminis / hec enim duo maxime suppeditant crudelitati / sicut
ale iste auferantur / stat super pedes suos quasi homo .i. sit humanus qui ante crudelis
et durus erat / et cor eius datur ei per recognicionem sui et dileccionem proximi. Secunda bestia
est ursus / qui habet caput debile / quia heretici habent debile fundamentum. In parte stetit
quia perfidi sunt absentia / tres ordines dencium in ore eius. quia tribus modis se muniunt
heretici .s. pandectes canonicis male intellectis / racionibus sophisticis et vocibus
versus sacramentis male tamen applicatis prophetis. Sicut Apocalipsis 16 de ore pseudo prophete
procedebant tres spiritus immundi in modum ranarum. Tercia bestia est pardus
qui est totus varius / ita simulatores sunt varii corde ore verbo et facto ut decipiant
quocumque modo / habet quattuor bestie sunt quattuor capita .i. quattuor intenciones male .s. vanitas
superbie / cupiditas avaricie / voluptas lascivie / libertas insolencie / intencione
enim assequendi ista vel aliquid istorum procedit omnis fraudulencia simulatorum. Sequitur
aut ale quibus innititur quasi que sedata sunt amicicia ficta / vel pruriens bursa specialis
giens apparencia / incedens .s. secrete applaudencia blandiens .s. superiores. Quarta
bestia est mirabilis et terribilis continens in se omnem ferocitatem aliarum bestiarum / quia ma-
licia emulatorum continet in se maliciam predictorum viciorum / habet enim emulator seuiciam
tyrannorum / ideo dicitur hec bestia terribilis / perfidiam hereticorum ideo mirabilis / fallaciam simulatorum
ideo fortis. Describitur autem per hoc quod sit dentibus vorare / pedibus conculcare / cornibus
pugnare / per dentes intellige seductores / per pedes detractores / per cornua contentores
ad alios attrahendum et seducendum / habet cornua decem / quia decem sunt modi detraccio-
nis / et vii eorum dicuntur prioribus / tres non destruuntur seu minuuntur. Primus modus de-
traccionis est in absencia detrahere / 2us malum facti imponere / 3us occultum malum divulgare /
4us mitius despicere / 5us bonum denigrare / 6us innocentem decipere / 7us ipsum deceptum
accusare. Alii tres modi detraccionis respiciunt eos desperantes in detraccione / primus est
consciencia sui / 2us amicicia proximi / 3us reverencia prelati. Cum enim emulator detrahit / dicat
false quia consciencia eius omnino dictat ad alia dicenda / vel quia diligit eum quem accusat / vel
quia fecit eum reverencia prelati sic talia tacet / cum tamen dicat voluntate sola detrahendi
et non propter aliquid istorum trium.

Cap. 8

Anno tercio regni Balthasar etc. Hic ponitur 4a visio / et est 2a de pertinentibus ad adventum Christi
secundum / et ponit in presenti visione status est preceptus qualis ultime tribulacionis
sic in ista applicatur eo scilicet precedens ultima tribulacionem. Causa materialis huius
visionis est pugna regum grecorum et medorum sub similitudine arietis et hirci et pugna
Anthiochi Epiphanis in orti sub similitudine cornu modici / finis nostre huius visionis
sive causa finalis est exponere predicta precedentis visionis / quia sequentes visiones sunt quasi
expositio prime. Rex in presenti visione dum est circa fine illius quod Daniel fuit edoctus
decia visione ab uno angelorum assistencium / unde ibi. Et de quo edoctus est non exprimit
totum in ea presenti / et ideo oppressit magis in temporibus talibus / finis eius est unde magnitudo
tribulacionis antichristi et suorum membrorum ipsum precedentium / et robur suorum contra eos. Cau-
sa autem efficiens est in strenuitate spiritus sanctus Danieli / per affectum devocionis / et
conatum attencionis. Causa formalis in divisione consistit. Notandum ad evidenciam
preceptis huius quod sacra scriptura aliquando est duplex sensus litteralis / quia ea que sunt in veteri testamento sunt figure
eorum que sunt in novo testamento dicente Apostolo 1 Cor. x. Omnia in figura contingebant illis
et ideo quod in veteri testamento prediciatur aliquid quod est impletum ab aliqua persona veteris testamenti
verius tamen et perfectius in aliqua persona novi testamenti / sicut est ibi duplex sensus / verius
et aliud principaliter de illo .s. in quo perfectius impletur. Sicut verbum Regum gratia 2 Par. 21. Ego
ego ero ei in patrem / et ipse erit mihi in filium / quod est verbum domini loquentis de Salomone qui fuit
filius dei per adopcionem in principio regni sui / propter quod amabilis domino deus est / ut patet 2 Reg. 12.
Sic verbum illud impletum ad litteram in Salomone / perfectius autem impletum est in Christo qui est
filius dei per naturam / cuius figura fuit Salomon. Et ideo primo audiens ad litteram intelligitur de Salomone
et de Christo principaliter / propter quod Apostolus Hebr. 1 allegat predictum autem tamen de Christo dictum ad litteram. Sic de Salomone
arietis et hirci tractat Daniel de pugna regum grecorum et medorum / quia sub similitudine
eius intento est tractare de pugna antichristi vel membrorum eius et sanctorum
Et ideo est duplex ibi sensus litteralis ut patet exponendo. Propter quod sciendum quod sicut in prima
visione egit de monarchiis regnis subvertendis per quintum quod est Christi regnum / ita hic /
et quod ibi intelligitur per statua et lapide / ita hic per bestias et filium hominis seu

indicem regi. Circa primum sciendum quod primo ponitur visionis ostensio, 2º eius expositio ibi Factum est autem. Circa primum tria tanguntur quia primo tangitur de cursibus arietis id est regni medorum, 2º de cursibus hirci id est regni grecorum ibi Ecce autem, 3º in cursibus cornu modici id est anthiochi, principaliter ibi De uno. Ex predictis autem patet oppositio de exaudiris et antixanis ut in ariete intelligatur potestas castitatis et sanctorum, per hircum potestas malignorum quia scriptum est mathei 25. Statuet oves a dextris, hedos autem a sinistris, per cornu intelligatur potestas antichristi et suorum contemporaneorum persequendo autem ad litteram qui pro intelligatur legi non potuit, sed de regibus medorum et grecorum. Considerandum quod circa quodlibet regem vel regnum tangit triplicem statum scilicet regni initialem medium et finalem. Circa primum dicit daniel Anno tertio.

Regno patet quod hec visio facta est per duos annos post precedentem, et hic tangit tempus predictum videlicet.

Anno tertio regni balthazar regis visio apparuit mihi.
quia precedentem visionem vidit daniel primo anno regni balthazar

Ego daniel post id quod videram in principio. Vidi in visione
hic tangit locum visionis tamen dicitur autem in susis castro quia civitas erat tota clausa per tum muris ad modum castri
ab helam rege hela id est

mea cum essem in susis castro quod est in helam regione.
id est civitas et metropolis illius regionis erat susis, quia multa regna et multe regiones erant sub rege medorum
scilicet ymaginaria
per hebraice dicitur vlal

Vidi autem in visione esse me super portam vlay. Et levavi oculos
vlai est proprium nomen cuiusdam porte tamen hec precedere, et in tertia parte palus, quia ibi autem illa porta sunt paludes a quibus illa porta denominata est. Ornatus sumitur sicut paludes vlai
regnum scilicet regnum medorum quod non fuit tantum de se firmum medium ut dicunt hebrei propter quod sic per ad ma prestitur

meos et vidi. Et ecce aries unus stabat ante paludem ha
stabat autem paludem per quod significatur instabilitas regni eius, sicut palus non est firmus locus
id est duos reges magnos tamen alios scilicet darium scilicet medum astyagis et cyrum quod ne potens
quia cyrus fuit potentior dario quia fere tota ex parte sibi subiugavit

bens cornua excelsa. et unum excelsius altero atque succrescens.
quia reges medorum et persarum ad omnes istas partes dilataverunt regnum in quantum historia tradit [illegible] ad se [illegible] plura regna habentes

Postea vidi arietem cornibus ventilantem contra occidentem
quia ulli reges qualitercumque potentes poterant ei resistere

et contra aquilonem. et contra meridiem. et omnes bestie non po

terant resistere ei. neque liberare de manibus eius. fecitque
quia regnum obtinuit monarchiam et grecia et per visio
scilicet darius sit terminatur

secundum voluntatem suam et magnificatus est. Et ego intellige
id est nitebat sibi tributo ut patet tempore philippi patris alexandri magni qui redebat tributum dario regi persarum et medorum
regnorum futurorum quia regnum grecorum hic in regno persarum fuit

bam. Ecce hircus caprarum veniebat ab occidente super fa
Hic ponitur discursus regni grecorum, quia regnum significatur per hircum, quia greci fuerunt luxuriosi sicut hircus est animal luxuriosum et fetidum, et maxime alexander qui fuit famosus rex ut dicitur supra quod missa fuit sibi puella veneno nutrita ut sic per ignitudinem suam ante deus ab eam intoxicaret, quod [illegible] ex pluribus per gestus et aspectum oculorum eius puelle precaveret. Alexandrum ab eius habitu, ut scribitur eam sic fuisse nutritam, et ideo prohibuit alexandrum ab eius habitu, ut scribitur libro de secretis secretorum
veniebat ab occidente quia macedonia ubi regnavit alexander et unde movit exercitum contra darium regem persarum est in occidentali parte respectu regni

persarum et medorum quod videtur magister scolastice quam vere secundum quemdam modum loquendi ad
comprehendum velocitatem. Advertendum autem quod iste darius non fuit filius astragis
de quo dictum est, ut fuit ille darius filius persarum de quo commentatum est septimum
et hic secundum opinionem quorumdam latinorum et etiam iozephi. Sed fuit darius filius arsami
de quo 2m quod dictum defecit regnum persarum per alexandrum qui debellavit eum
sed non illa sed fuit filius assueri et hester regine et hic dictus est vir magis
venerabilis et scriptura magis commune ut diffusius dixi in primo libri hester et in c. ...
et adhuc dicam in sequentibus xi capitulo
i. regnum grecie

ciem totius terre et non tangebat terram. Porro hircus
quia alexander devicit darium

habebat cornu insigne inter oculos suos. et venit usque ad
Istud cornu significat alexandrum primum regem et dicitur insigne quia fuit nobilissimus
princeps ut patuit tanto precii sed dicitur istud cornu situm inter oculos quia diligebat
philosophos et potissime per aristotelem philosophorum principem
quia darius adveniat alexandrum

arietem illum cornutum quem videram stantem ante portam.
pueri ... reputabat et ideo ei non occurrit sed stans in loco suo misit aliquos de princi-
pibus suis precipiens eis ut adducerent alexandrum sibi ligatum et flagellatum
quia alexander primo occurrit principibus darii prelatis et devicit eos
iuxta flumen granicum
quia devictis principibus darii venit contra ipsum darium

et cucurrit ad eum in impetu fortitudinis sue. Cumque appro-
i. ferino more cum ivit
sic deponit

pinquasset prope arietem efferatus est in eum. et percussit a-
scilicet darium regem persarum
i. robur regni medorum et persarum

rietem et comminuit duo cornua eius. et non poterat aries
i. gloriam regni eius delevit

resistere ei. Cumque eum misisset in terram conculcavit. et nemo
quia nullus aliorum priorum vel minorum poterat sibi facere auxilium
contra alexandrum

quibat liberare arietem de manu eius. Hircus autem caprarum
quia magnus alexander et eius fama crevit quia
orbem subiugata sibi asia tota et ... in privilegium patrie
quia in mente per illam victoriam

magnus factus est nimis. Cumque crevisset fractum est cornu
mortuus est alexander anno xii regni sui etatis autem sue xxxiii anno in babilone
non potuit redire ad terram nativitatis sue ut diffusius dicitur in scolastica historia
i. quatuor regna in quibus divisum est imperium
alexandri
i. per iniurias principes inde per eos ...

magnum. et orta sunt quatuor cornua subter illud per quatuor ventos celi.
de quatuor ventis quia ptolomeus lagi filius regnavit in egypto philippus frater
alexandri in macedonia seleucus in syria et babilone antigonus in asia
2m quod dicit hic glossa
i. antiochus epiphanes qui descendit de seleuco et hic fuit ... ut dicitur in machabeis et dicitur istud cornu modicum quia prius fuit rome obses
i. de seleucis rege syrie

De uno autem ex eis egressum est cornu unum modicum. et factum
hic describitur cursus antiochi epiphanis orti oppositus ut dicitur de uno autem ex eis etc.

est grande contra meridiem et contra orientem. et contra
cum a ignorante senatu fugit de roma et occupavit regnum syrie ut dicitur i machabeorum i.
et privat filium fratris sui primogeniti scilicet seleuci ptolomei eius regno sibi debito
contra meridiem i. ptolomeum regem egypti quem fugavit de campo et egyptum obtinuit
ut habetur i machabeorum i.o egyptus autem est in situ meridionali respectu syrie et contra orientem
quia in oriente respectu syrie multos devicit et subito tenuit ut ibidem dicitur 3o capitulo

fortitudinem. et magnificatum est usque ad fortitudinem celi.
quia plures eorum ydolatrie subiecit — quia multos stabiles in cultu dei cecidit ut patet 2 machabeorum 6 et 7

et deiecit de fortitudine et de stellis et conculcavit eas.
ideo usque ad fortitudinem celi i. stellas israel qui angelorum vallabantur custodia. erexit magnificentia sua, ita ut de stellis plures ydolatre subiceret et vestras stellas celi conculcaret pedibus suis, ut in iudea et in oriente egyptum et persidem suo teneret imperio
i. usque ad deum qui colebatur in urbe quia ad tempus abstulit cultum eius et cetera vel ei prevaluisse per quandam similitudinem vel alias principem fortitudinis intelligit summum sacerdotem quia tunc re.

et usque ad principem fortitudinis magnificatus est. et
gebat civitatem et templum contra quam prevaluit antiochus et ideo dicitur et usque ad principem fortitudinis magnificatus est hic facit quia erectus fuit contra deum, et stellas id est prefectus fuit
i. cottidianum sacrificium quod colebatur agnus qui immolabatur vespere et mane quia prohibebat immolationem contra quod collocavit ydolum in altari — quia antiochus profanavit templum ponendo ibi abhominationem

ab eo tulit iuge sacrificium. et deiecit locum sanctificationis eius.
ydolum ut dicitur in machabeorum i. dominus tamen quod ista non fecit antiochus propria virtute sed ab eo permittente propter peccata populi punienda ideo subditur robur autem datum.
i. antiocho — populi israel et maxime

Robur autem datum est ei contra iuge sacrificium propter peccata.
sacerdotum, qui ut dicitur 2 machabeorum 4. iam non erant circa officia altaris, sed contempto templo et sacrificiis neglectis festinabant participes fieri palestre, et ibidem dicitur quod fecerunt prostibula iuvenum iuxta templum
s. antiochus secundum voluntatem suam
i. fides dei cultus
ideo ita factum est ut veritas prosterneretur in terra et cultum ydolorum florente et dei religione cessante

et prosternetur veritas in terra. et prosperabitur et faciet.
i. angelus — ideo dicitur quod interrogat angelus alium angelum

Et audivi unum de sanctis loquentem. et dixit unus sanctus
hic dicit daniel quod non habebat cognitionem huius visionis ad plenum ut infra patebit — i. cottidianum — i. lex quod illuminat tempus ejus supra dicta revelacionis et cetera

alteri nescio cui loquenti. Usque quo iuge sacrificium visio et
i. desolatio templi facta est propter peccatum populi propter positionem ydoli in templo — i. templum sanctum usque post dicebatur alta sancta — sanctorum sed

et peccatum desolationis que facta est. et sanctuarium et fortitudo
Et inferta hic ubi conculcabitur adonia subdita ex repeto peccato desolationis dicitur non erit quamdiu conculcabitur, sed quamdiu durabit, et hic est verbum interrogativum, quia loquitur ad modum dolentis hominis, qui aliquid in dolendo dimittit. Et advertendum quod ista quod supra dicta est ab uno angelo querenti ab alio, ut patet in littera. Ex quo patet quod angelum superiores illuminant inferiores
s. angelus superior — i. per successionem diei et noctis erit etiam temporibus sacrificii inferiori

conculcabitur. Et dixit ei usque ad vesperam et mane
ideo dicitur hunc locum plerique nostrorum ad antichristum referunt, et quod sub antiocho in typo factum est, sibi in veritate dicunt esse complendum
i. sex annis 4 d. per tempus templi conculcabitur polluta — completo tempore polluto a pollutione facta sibi per antiochum quod factum legitur a iuda machabeo et fratribus eius 1 machabeorum 4

dies duo milia ccc. et mundabitur sanctuarium.
computerandum enim quod tunc tempus fuit ab ingressu antiochi in urbem usque ad emundationem templi, ydolum enim fuit positum in templum per tres annos post ingressum antiochi in urbem quia ydolum non stetit in templo nisi per tres annos, ut videbitur infra 12 capitulo
s. ymaginaria

Factum est autem cum viderem ego daniel visionem. et
hic ponitur perfectio visionis supra posite et dividitur in duas. quia primo ponitur visionis supra posite, secundo infertur quedam conclusio ibi et ego daniel. prima dividitur in tres quia primo

opponitur misterium arietis / 2º hirci ibi porro hircus / 3º cornu modici ibi et post regnum eorum. Circa primum nota quod primo nota desiderium sciendi in daniele, et modus revelandi in gabriele, quia hoc fecit per mandatum angeli superioris scilicet michaelis / 2º ponitur oppositio gabrielis ibi Aries quem vidisti. dicit ergo Factum est autem cum viderem etc.

cum desiderio, quia licet eam intelligeret in parte ut predictum est non tamen in toto

quererem intelligentiam. Ecce stetit in conspectu meo quasi

quia non erat vir sed angelus in specie viri scilicet michael qui erat princeps synagoge et plebis, ut supra x. capitulo et 10

erat solicitus ut misterium danie-
lis revelaretur

i. michaelis in specie viri
apparentis · i. apparentis in tali loco

species viri. Et audivi vocem viri inter ulay. Et cla-

loquendo angelo isti

scilicet danielem cognovit patet ordo in ministeriis angelorum

mavit et ait Gabriel, fac intelligere istam visionem.

ad loquendum mecum

Et venit et stetit iuxta ubi ego stabam. Cumque venisset,

et hoc signum est ut daniel cognovit inter angelos

cognosceret fragilitatem humanam

scilicet terribilis erat ratione qua prius

scilicet ut cognosceret propriam fragilitatem

corrui in faciem meam. Et ait ad me: Intellige fili hominis

De quo patet quia licet hec visio aliquo modo sit completa in antiocho tamen perfectius implebitur in antichristo

in fine mundi et ideo de ipso est principaliter intelligenda ut predictum est

quoniam in tempore finis complebitur visio. Cumque loqueretur ad me

hic ad terram cecidit loquente angelo ut

magis cognosceret fragilitatem suam

confortando

collapsus sum pronus in terram. Et tetigit me et statuit me

erigendo me quia prius

iacebat sic confusus

ad terram

in gradu meo. Dixitque michi: Ego ostendam tibi que futura

i. tempore iniquitatis maledicti hominis qui per habundantiam malicie est maledicto in abstracto, et hic est

antichristus in ipse et antiochus expressius aliquo modo iniquitatis fuit figura antichristi propter quod dicitur cultu dei ut visum est

scilicet in quo ista complebuntur

sint in novissimo maledictionis. Quoniam habet finem suum tempus.

Hic gabriel incipit visionem exponere, et primo tangit regem medorum et persarum patet ex verbo opposito debellans quo ponit etiam ibi tangit regnum grecorum ibi porro hircus etc.

Aries quem vidisti habere cornua, rex medorum est atque

persarum. Porro hircus caprarum rex grecorum est. Et cor-

i. allexander ut predictum est, quia ante ipse

allexandri reges grecie erant et satis modici

et ideo dicitur primus inter notabiles

nu grande quod erat inter oculos eius ipse est rex primus.

mortuo autem ante valentem vite

quia per pugnam mortuus est et ablatus

in medio cognovit per 33 annos ut

scilicet cornua hic fit quod dicitur reges dege, sunt regnantes

et primum allexandri post mortem suam partes tenentes

quod autem fracto illo surrexerunt quatuor pro eo: quatuor reges de

quia nullus istorum potuit regnum consequi regni allexandri in fortitudine

sic plus duravit, quia regnum allexandri valde parum duravit ut

supra visum est

gente eius consurgent, sed non in fortitudine eius. Et post

Hic ponit oppositum cornu modici scilicet antiochi et antichristi cuius figura fuit antiochus

et hoc est quod dicitur hic Et post regnum etc.

scilicet regnum predictum

i. antiochus qui premissus est

regnum eorum, cum creverint iniquitates consurget rex impudens facie

in regnante ad puniendum iniquitates filiorum israel, que creverat nimis illis temporibus,

ut visum est. dicitur autem antiochus impudens facie, quia nullam turpitudinem

vebatur sancte et in loco sancto / ubi statuit ydolum / qui locus ecclesie erat impletus scortantium cum meretricibus ut dicitur 2 Mach. 6 et hoc factum est per Antiochum

quia Antiochus callidus fuit et preveniens alios per sua calliditate. Vel aliter intelligens propositiones i. intelligere faciens q. d. Daniel. quia prophetie quas faciet intelligentur. Et visio que non est occulta

Et intelligens propositiones. Et roborabitur fortitudo eius

et roborabitur fortitudo eius q. d. licet sit crescat fortitudo Antiochi ad faciendum ista non tamen hoc erit ex viribus suis / sed propter peccata populi sic dimittetur a deo agere // quia sic facere utitur deus aliquando viris malis ad puniendum bonos

Sed non in viribus suis. et supra quam credi potest universa

quia non erit credibile hominibus quod ille qui erat Rome obses debebat sic prosperari et tam ardua facere — s. vi. facies quia cum ...

vastabit. et prosperabitur et faciet. Et interficiet robustos

in mente fuit robustissimi ad tenendum legem dei / ut patet 2 Mach. 7 / et licet non solum illi sint interfecti ab Antiocho / sed etiam multi alii qui noluerunt derelinquere cultum dei ideo sequitur et populum sanctorum

i. ad finem intentum a deo perducetur per opera eius

et populum sanctorum secundum voluntatem suam. et dirigetur dolus

quia Antiochus in tantum erat elatus per superbia quod crederet terram ... ad ambulandum et mare ad navigandum ut habetur 2 Mach. 5

in manu eius. et cor suum magnificabit. et in copia rerum

quia talem occasionem sanctorum fecit propter illam potentiam sibi a deo permissam — quia quod deum cultum est in se surrexit auferendo cultum dei cultum ad tempus

omnium occidet plurimos. et contra principem principum consurget

quia cum Antiochus vellet depredere persus est a deo morbo in sexto ut habetur 2 Mach. 9. Cum autem sicut dictum est Antiochus fuit figura antichristi

Et sine manu conteretur

ideo littera ista que exposita est de Antiocho melius exponitur et perfectius de antichristo ab illo loco ubi septima locutio de Antiocho cum dicitur et post regnum eorum s. grecorum de quo sit mentio in littera in mente fracti ut patet / cum creverit iniquitates / quia secundum testimonium salvatoris Mt. 24 imminente tempore antichristi habundabit iniquitas et refrigescet caritas multorum / consurget rex impudens facie quia antichristus ad omne malum erit impudens / et intelligens propositiones / quia antichristus erit callidissimus ex ingenio naturali et amplius diabolo familiari sibi / quia habebit demonem privatum / roborabitur fortitudo eius / quia excedet omnem terrenam potentiam tempore suo / sed non in viribus suis / quia hoc non erit virtute humana sed diabolica / in cuius virtute faciet illa mirabilia deo tamen permittente / et super quam credi potest quia potestas antichristi sic subito apparebit quod omnibus admirabile erit / et interficiet robustos i. illos qui viriliter vivere in lege dei nolentes ei obedire, et dirigetur dolus i. ad finem intentum a deo perducetur licet ad tempus breve / et cor suum magnificabit quia extolletur super omne quod dicitur deus aut quod colitur ut 2 Thessa. 2o / et in copia rerum quia propter fortitudinem milicie et thesauros divitiarum naturalium et artificialium multos interficiet / et contra principem principum consurget i. totum dei cultum eius auferens et sibi usurpans / et in templo dei sedebit ostendens se tamquam sit deus / ut dicitur 2 Thessa. 2. et sine manu conteretur / quia dominus Ihesus Christus eum interficiet spiritu oris sui ut ibidem dicitur

i. per successionem temporis apparebit veritas istius visionis et de quibus pertinet ad antichristum

Et visio mane et vespere que dicta est vera est.

Vel aliter exponitur ut per mane intelligatur tempus Antiochi quod fuit primum respectu temporis antichristi / ut sit sensus visio predicta secundum quod refertur ad mane i. ad tempus Antiochi et vespere i. ad tempus antichristi / vera est / quia utroque spiritualiter secundum veritatem / ut visum est

Daniel — i. in memorie commenda eam scribendo ut possit sciri a posteris — i. completa

Tu ergo visionem signa quia post multos dies erit

grossiter timore visionis et admirationis

Et ego daniel langui et egrotaui per dies plurimos

quia sibi angelus fuerat impedita · et negocia regum quia post ipsa erant · propter dominum ut visum est supra · propter horrorem malorum futurorum

Cumque surrexissem faciebam opera regis · et stupebam

quia licet visio esset sibi revelata in generali non tamen in speciali / omnino quantum ad noticiam regum et determinatarum personarum

ad visionem · et non erat qui interpretaretur

Ex quo patet quod spiritus sanctus non semper revelat prophetis sensum plenarium visionis
sed solum quantum expediens est pro loco et tempore et personis pro quibus fit revelatio / et propter
hoc prophete non ita clare exposuerunt misteria christi de futuro / sicut evangeliste scribentes histo
riam de preterito ¶ Videtur forte alicui quod hec visio non possit litteraliter exponi de antichristo
primo quia tribulatio que hic describitur dicitur durare per sex annos ut dictum est quod non potest dici ad
litteram de persecutione antichristi / que durabit tantum per tres annos et dimidium ut dicetur infra
xi capitulo et xii° / et est secundum quod hic dicitur quod in hac tribulatione que hic describitur dicitur auferri in
ge sacrificium iuge id est sacrificium unde est sacrificium altaris quod non cessabit usque ad iudicium
finale secundum quod dicitur actuum ultimo Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi /
¶ Ad primum dicendum quod persecutio antichristi aliquando accipitur stricte pro tempore quo antichristus persequetur fideles in
persona sua / et sic non durabit nisi per tres annos et dimidium Aliquando accipitur large et quantum accipitur
aliquando de tempore precedenti / in quo per ministros antichristi fiet quedam dispositio ad ipsum per persecutiones
et malas persuasiones / et sic accipitur hic duratio illius persecutionis ¶ Ad secundum dicendum
quod sacrificium altaris tempore antichristi cessabit quantum ad solempnitatem quia tunc non ministrabitur publice
sed tantum occulte propter rabiem eius persecutionis / et sic intelligitur hic cessatio iugis sacrificii ·

[Margin: Daniel 9] In anno primo darii · Hic ponitur octaua visio / que fuit facta in anno primo darii qui oc
cidit baltasar per quam daniel describit ultime tribulationis totalem decursum
et principalem eius conflictum ut visum est in duobus capitulis precedentibus / hic describit
eiusdem tribulationis solacium / quod maxime erit ipsis fidelibus ex consideratione pas
sionis christi quod habebitur tempore antichristi ¶ Causa materialis est lxx ebdomadibus determinata
et perfecta usque ad passionem christi / que maxime erit imitanda tempore antichristi ¶ Causa
finalis ut ordinatur tempus expiationis peccati per mortem christi / et per hoc fit consolatio christi
delibus in tribulatione antichristi contingentibus ¶ Causa efficiens est in spiritu sancto facta
sicut danieli consurgenti peccatum suum / et deprecanti et postulanti remedium ¶ Causa for
malis in dispositione consistit que talis est quia primo ponitur meritum in orationis / secundo modus
revelationis ibi cum adhuc loquerer · primum est ex parte danielis / secundum est ex parte angeli
revelantis Circa primum notantur tria / primum est debita conditio orantis / secundum confessio pe
nitentis ibi et nunc domine ¶ Circa primum considerandum quod debita conditio orantis est quod
attendat debitum tempus orandi / sic fecit daniel hic / quia intellexit quod appropinquabat
tempus adeo promissam deliberationem populi / et hoc est quod dicitur In anno primo darii

In anno primo darii Assweri de semine medorum

Attendendum quod iste Assuerus non est ille de quo hystoria hester facta est / quia ille fuit
post per magnum tempus Sed iste Assuerus est qui superius dictus est Astrages / et
hoc est quod dicitur de semine medorum / quia darius victo balthazar transtulit regnum ad
medos Dicit Ieronimus Ne putemus in darium cuius secundo anno templum edificatum est sicut
porphirius suspicatur ut annos danielis extendat / vel eum qui ab Alexandro
macedonum rege superatus est Addit ergo nomen patris / addit quod victoria / quia primus de
semine medorum sustulit regnum caldeorum ut auferat propheta scilicet nominis ecclesie errorem

primus non super regnum et dominium sed primus de semine medorum · Ieronimo · Illum modum loquendi hebraicum dicit Ieronimus · primo Genesis factum est vespere et mane dies unus id est primus

qui imperauit super regnum caldeorum · anno uno regni eius ·

Et non quod iste tamen revelabantur diuina secreta / nichilominus tamen studebat scripturas sacras et aliorum
prophetarum quod est contra illos qui confidentes de suo ingenio dedignantur dicta aliorum

Ego daniel intellexi in libris numerum annorum · de quo

factus est sermo domini ad Jeremiam prophetam ut comple

Scriptura autem illa de qua hic fit mentio Jeremie 29 cum ceperint impleri in Babilone lxx anni visitabo vos et suscitabo super vos verbum meum bonum et reducam vos ad locum istum etc. completionem autem annorum appropinquantem intellexit per scripturam quorum computatio incepit a principio desolationis Jerusalem usque ad primum annum Cyri, per quem fuit consummatio, quia desolatio fuit completa anno primo Cyri, sed ante non cum Darius Medus regnavit duobus annis, completum desolationis distabat tantum quinque annis, et in primo usque cum quod Cyrus de quo anno regnavit tamen in principio ut ibidem dictum fuit

i. afflictionis. Medorum et Persarum dominium ... ut dictum est 86

rentur desolationis Jerusalem lxx anni. Et posui faciem

facile | proponerent

meam ad dominum deum meum rogare et deprecari

ut sit deo sicut sacrificium super peccatorum et carnis eius maceratione, quia sicut dicit 12 Tobie

in ieiunio sacco et cinere. Et oravi dominum deum meum

Bona est oratio cum ieiunio et sacco i. cilicio et cinere i. in recordatione fragilitatis humane, hic enim erat modus iudeorum qui erant in afflictionibus positi ponere cinerem in capite in signum humilitatis, quia dicitur Eccl. 35 oratio humiliantis se nubes penetrat. Sed videtur hic quod Daniel peccaret orando pro liberatione populi, quia talis oratio videtur procedere ex quadam dubietate quod non impleretur verbum dei de populi liberatione tempore determinato, et hoc videtur in peccato de fide. Dicendum quod Daniel orabat pro impletione divine promissionis non quia dubitaret de dei fidelitate, sed ut ostenderet se gratum deo de tanta promissione, sed Daniel sciebat promissiones divinas esse implere per opera bonorum, sicut enim deus ordinat aliquid futurum ita et est modus veniendi, quia utrumque cadit sub una ordinatione scilicet res et sic fiendi modus, et ideo orabat impleri promissionem a deo factam, sed promissiones divine in sacra scriptura sunt intelligende sicut se habent, et si non ponatur impedimentum oppositum, aut sit promissio deum offendendo, unde dicit Jere. 18. Subito loquar de gente ut edificem et plantem, si fecerint malum in oculis meis ut non audiant vocem meam, penitentiam agam super quod locutus sum ut facerem ei, timebat autem Daniel ne filii Israel peccata sua possent esse obstaculum divine promissioni, et ideo orabat deum ad tollendum id impedimentum si esset per peccata, propterea quia oratio Danielis non procedebat ex dei fidelitate aliqua sed magis ex bonis temporis

i. superveniret ... quod posset deo ... ut ...

et confessus sum et dixi. Obsecro domine deus magne

Hic quod describitur confessio penitentis. Sed nota quod Daniel assumpsit se in personam populi Israel, quia non erat talis etatis in tempore captivitatis quod talia mala egisset, qui fuit translatus quia erat puer, sed peccatum populi ipse et peccatissimum cum tum erat populi illius membrum, procedit autem sic, quia confitendo primo narrat malicias depravantes, secundo removet circumstancias exaggerantes ibi et non obedivimus, tertio exaggerat conditiones aggravantes ibi et stillavit. Et non quod in omnibus istis attribuit deo iusticiam. Circa primum confitendo quod malicie depravantes sunt contra bonos mores obmittendo debita et committendo prohibita dicit ergo proponens dei magnitudinem et clementiam ut per hoc ipsi peccatum gravius appareat

in transgressores puniendo | promissa implendo | ultra promissa addendo sicut dictum est hoc sit super diligentibus

et terribilis et custodiens pactum et misericordiam

puniendo et pro... | ... quod ... promissa ... dicens ...

diligentibus te et custodientibus mandata tua. Peccavi

nom quo pti · q applicat qur · toy hoies · 9 · toy deu pietas ei est · tibi dno q et to iniquitas · de recess abebito tibi dno · a mādat tuis ea · tota dependo

inimus iniquitatem fecimus · impie egimus · et recessimus ·

p a paulatine quia agedo qz no stat h' descendit [illegible]
pro ipso et a mādat tuis pp precepta moralia ac iudicijs pp iudicialia

et declinauimus a mādatis tuis ac iudicijs · Nō obediuimus

Hic qur remouet excusationes quibus sunt ignorantia et infirmitas primo remouet per hoc q pp iste fuit inobediens vbis phtarum dei loquentium · Secundo remouet per hoc q non solum vulgares homines peccauerant immo etiam illi qui videbantur esse viri perfecti in pplo · et hoc est q dicit non obediuimus 2c

no ex capite pprio

seruis tuis prophetis · qui locuti sunt in nomine tuo regibus nostris ·

i. sacerdotibus qui ei preesse debebant · sed addit ut nec appareat comparabilis

principibus nostris · patribus nostris · omnique populo terre · Tibi domine

iustitia · nobis autem confusio faciei · sicut est hodie viro iuda ·

et habitatoribus ierusalem · et omni israel · his qui prope sunt · et his qui

procul in omnibus terris ad quas eiecisti ipsos in iniquitatibus eorum · in qui

bus peccauerunt in te domine · Nobis confusio faciei · regibus nostris ·

qz ista mala i tribus pp peccata nostra debet tibi at p

principibus nostris · et patribus nostris qui peccauerunt · tibi autem

qz et consequenter punisti nos

domino deo nostro misericordia et propitiatio · quia recessimus a te

Et nō q hic frequenter repetit eandem sniam totalis vbis ondendo dei iustitiam et miam et pp iste iniquitatem · talis enim est modus loquentis ex affectu et pro ardentem in dicente ut ipsum magis moueat ad clementiam

et nō audiuimus vocem domini dei nostri · ut ambularemus in lege

eius · quam posuit nobis per seruos suos prophetas · et omnis israel

preuaricati sunt legem tuam · et declinauerunt ne audirent

vocem tuam · Et stillauit super nos maledictio et detestatio

Hic describit conditiones aggrauantes q sunt obstinatio in peccatis · et ingratitudo de beneficijs acceptis · q patet quia hic dominus prouidit eos primo paulatine ad corporalem correctionem et mittit prophetas ad eos inuocandum · nō sunt hi incepti ad rogandum dominum et regratiandum de prima correctione · sed obstinati sunt in malis suis · pp q fuerunt venient maledictiones super eos scripte in lege moysi deut. 2[illegible] · vbi maledicuntur transgredientes legem domini · et hoc est q dicit hic · Et stillauit super nos maledictio 2c · Et bene dicit

stillavit / quia non simul uno impetu descendit super eos dei punitio / sed primo passi sunt aliquas persecutiones particulares ad eorum inspectionem et correctionem / antequam totaliter captivarent per nabuchodonosor / ut patet per decursum 4 libri Regum et 2 Paral. Sequitur et statuit sermones

que scripta est in libro Moysi servi dei. quia peccavimus ei. et

i. stabiles reddidit in punitione nostra iusta

statuit sermones suos quos locutus est super nos. et super

principes nostros qui iudicaverunt nos ut superducerent

super hoc est ad significandum magnitudinem sue tribulationis dei super civitate sua

in nos malum magnum quale numquam fuit sub omni celo secundum

post hoc opponit de templi combustione in quo deus colebatur / et tale malum non fuit factum alicubi / quia in nullo alio loco erat templum dei celi dedicatum

factum est in Ierusalem. Sicut scriptum est in lege Moysi omne malum

hoc venit super nos. et non rogavimus faciem tuam domine

i. quo videlicet corpore obstinato

deus noster ut reverteremur ab iniquitatibus nostris. et cogitaremus

i. puniendo nos · scilicet super malitiam culpe

veritatem tuam. et vigilavit dominus super malitiam

puniendo nos iuste Cetera patent

et adduxit eam super nos. Iustus dominus deus noster in omnibus operibus

suis que fecit. non enim audivimus vocem eius. Et nunc

hic ... declaratur intentio postulantis / et primo quantum ad petitionis materiam / 2o quantum ad impetrandi fiduciam ibi propter temetipsum / 3o quantum ad petentis instantiam et devotionem ibi exaudi domine / Circa primum considerandum quod materia sue petitionis est duplex scilicet amotio mali et collatio boni ad impetrandum primum inducit ad memoriam malum servitutis egipciace per quam ab eis amotum populum / quia modo magistri est docere tirones super populatam qui precedens beneficium ad memoriam reduxit / ut habetur 1o ethicorum / et hoc facit daniel in proposito dicens Et nunc domine etc.

pharaone puniendo et mirabilia populo faciendo que non poterant fieri nisi virtute infinita

Domine deus noster qui eduxisti populum tuum de terra egipti in manu

quia per dominum vero populatum fuit quasi per vim ... i. ut patet in ... quia ... perpetuo narrabat ea que deus pro eis fecerat in egipto

forti. et fecisti tibi nomen secundum diem hanc. peccavimus

iniquitatem fecimus domine in omnem iustitiam tuam. avertatur

... est ... / 2o daniel petit ... / 1o ... / ... templum ... / quia ... non erat templum

obsecro ira tua et furor tuus a civitate tua Ierusalem et monte

sancto tuo. propter peccata enim nostra et iniquitates patrum nostrorum
quos solum babilonii captivaverunt filios israel sed etiam assyrii et alii populi qui ceciderunt in civitatem eorum alios detinebant captivos de filiis israel

ierusalem et populus tuus in obprobrium sunt omnibus per circuitum nostrum.

Nunc ergo exaudi deus noster orationem servi tui et preces eius.
quia ponitur finis quia est mala pro peccatoribus · quia d. in plenitudine civitate et templo in statum proprium · i. collatio boni

et ostende faciem tuam super sanctuarium tuum quod desertum est.
· i. pro bonitate tua

propter temetipsum inclina deus meus aurem tuam et audi. aperi
hic 2° tangitur impetrandi fiducia quia innititur divine bonitati et clementie et non proprie iustitie et hoc est quod dicit propter temetipsum

oculos tuos et vide desolationem nostram. et civitatem super quam

invocatum est nomen tuum. Neque enim in iustificationibus nostris

prosternimus preces ante faciem tuam. sed in miserationibus tuis
humiliter describitur orantis instantia · offensa · dimittendo · quia dicit exaudi domine preces benigne audiendo · nobis consolationem possumus libere do

multis. Exaudi domine placare domine. attende et fac
ut sic veritas tua cunctis appareat et bonitas et ut cultus tibi debitus persolvatur propter quod subdit quia nomen tuum invocatum est · quia tempus instat quo promisisti consolationem dare nobis

ne moreris propter temetipsum deus meus. quia nomen tuum invo

catum est super civitatem. et super populum tuum. Cumque adhuc
descripto merito orationis propter danielem hic ponitur modus conclusionis propter gabrielis et dividitur in duas partes quia primo ponitur daniel excitatio 2° ei facta revelatio de lxx ebdomadibus. circa primum dicit sic Cumque adhuc loquerer.
consideratio dei potentiam et iustitiam · in votando et clementiam · ad impetrandum indulgentiam

loquerer et orarem. et confiterer peccata mea. et peccata

populi mei israel. et prosternerem preces meas in conspectu dei
in quo ostenditur voluntas sancte consideracionis

mei pro monte sancto dei mei. adhuc me loquente in oratione
quia in specie viri angelus apparebat · i. in visione descripta capitulo superiori · in quo describitur promptitudo angelorum ad exequendum dei mandata

ecce vir gabriel quem videram in visione a principio. cito
excitando et confortando · tempore quo a mane usque ad vesperam orabat daniel propter quod ostenditur quod peccata ubi in oratione fiunt placata cum magno tractatu temporis et meditatione et talis oratio deo acceptabilis non autem in qua fit verba multiplicata sed afferebat

volans tetigit me in tempore sacrificii vespertini. et docuit
deprimens ad consolationem populi israel · cum ut et devotione quibus est oratio celi introspicit ut habetur 9.6

me et locutus est michi. dixitque daniel. nunc egressus

Dicit autem angelus ego Gabriel qui mittitur ad nos a facie dei, non quod ab eius contemplatione recedat, sed quod ad nos qui sumus in imo accedit — hec dicit ut ostendat orationem Danielis acceptam coram deo

sum ut docerem te et intelligeres. Ab exordio precum tuarum
i. dei secreta de futuris — scilicet dei secretum

egressus est sermo: ego autem veni ut indicarem tibi: quia
i. ideo annuntiat [illegible] quia vir desideriorum — frequenter conversat cum angelus ad ostendendum magistri [illegible] et altitudinem
i. desiderans scire secreta divina ad dei laudem et populi liberationem

vir desideriorum es. Tu autem animadverte sermonem: et
i. divini secreti sibi revelandi, quod adiectivum [illegible] apud hebreos habet comparationem perfecto, adeo quod hebrei [illegible] septuaginta interpretes [illegible] non venimus ad nominativum complurans deus fortis et sic bis
[illegible] non venimus magni [illegible] angelus, et hec officium [illegible] sequitur translacio
corporis quod sit accipiendum non [illegible] nisi maior [illegible] te [illegible] — quod continet cccc.xc. annos — i. constitute sunt [illegible] septimanas sive ebdomadas [illegible]

intellige visionem. Septuaginta ebdomades abreviate sunt

hic ponitur revelatio secundo ponitur revelacionis propositio ibi Scito ergo et animadverte. Circa primum sciendum quod Daniel motus ex consideratione prophetie Jeremie orabat pro consolatione populi Israel et liberatione eius de captivitate babilonica, ut visum est in principio capituli, et dominus qui plus dat quam ab eo petatur, cohabundanti non solum hec futurorum sibi revelavit, sed et liberacionem factam per Christum, tunc enim fuit signata illa liberatio de captivitate babilonica, et dominus revelavit Danieli plenum intellectum prophetie Jeremie, quia in illis lxx annis in fine quorum liberatio captivitatis babilonice facta est, signatus fuit numerus septuagenarius ebdomadarum, in cuius fine erat fienda liberatio facta per Christi passionem. Ad intellectum autem dictorum duo sunt hic premittenda. Primum qualiter accipienda sit hic ebdomada. Secundum est quantum continet lxx. ebdomades. Circa primum sciendum quod ebdoma idem est quod septena, et ideo aliqui dixerunt quod hic accipitur septena vel ebdomada iubileorum quarum qualibet continet l. annos. Alii autem dixerunt quod hic accipitur ebdomada centenariorum, qualibet quarum continet centum annos, sed utrumque istorum patet falsum, primo quia adhuc non esset ablatum sacrificium et hostia de ierusalem destructa per ducem populi romani quia ille ebdomades non essent implete, contrarium autem manifeste apparet veritati, quia a multis temporibus civitas ierusalem destructa est per romanos, et per consequens sacrificium ablatum est inde et hostia et oblatio, quia non est licitum iudeis talia offerre alibi. Item nusquam invenitur in scriptura aliqua ebdomada iubileorum vel centenariorum, sed bene invenitur ebdomada dierum Levitici xxiii. ubi agitur de festo pentecostes et ebdomada annorum Levitici xxv. ubi agitur de iubileo, et ideo exponere hunc passum de ebdomadibus iudeorum iubileorum vel centenariorum est fictum cum talis ebdomada vel septena non inveniatur alibi in scriptura. Item iudei numquam accipiunt ebdomadam centenariorum vel iubileorum, nec aliquis eorum umquam exposuit sic locum istum, et ideo christiani qui sic voluerunt exponere, nichil magis iudaizant quam ipsi prophetie contradicentes, quia per locum istum non potest probari ad adventum eius completum. Alio modo potest accipi ebdomada vel septena dierum sicut accipitur communiter, et hoc modo non potest hic accipi, quia totum tempus lxx. ebdomadarum non esset nisi anni et dimidium. Tertio accipitur ebdomada vel septena annorum, quarum qualibet continet vii. annos, et hoc modo oportet quod accipiatur hic propositum adimplere, quia nullo predictorum modorum potest accipi, nec aliquo modo potest racionabiliter dici ab eis, cum non inveniatur ebdomada aliter dici in scriptura, nec est usu communiter loquentium. Sed adhuc restat dubium qualiter accipiantur hic anni, quia ut dictum est hic posite sunt ebdomades annorum, et hec acceperunt omnes expositores tam hebrei quam catholici. Sed dubium est utrum isti anni intelligantur lunares vel solares, qui distinguuntur ab invicem, quia annus lunaris est brevior anno solari xi. diebus. Dicit igitur Beda et Affricanus et expositores catholici communiter ipsos sequentes quod iste lxx. ebdomades annorum sunt intelligende annorum lunarium. Movent autem ad hoc duo: quia iudei sic computant ut dicunt, item propheta quia in littera iste ebdomades dicuntur abreviate, et videntur intelligi de ebdomadibus annorum lunarium quia sunt breviores quam ebdomades solarium. Sicut enim annus solaris excedit annum lunarem in xi. diebus, sic ebdomada una annorum solarium excedit ebdomadam annorum lunarium in lxxvii. diebus. Sed hec dicta non videntur vera, quia primo iudei non computant per annos lunares sed per solares, aliter sequeretur quod pascha eorum iam transisset totum annum, ita quod celebratum fuisset in quolibet tempore anni, quod tenentur facere pascha de mandato legis xiiii. luna primi mensis. Si igitur computarent per annos lunares sequeretur quod revoluto anno pascha eorum celebraretur xi. dies ante solempnitatem pascalem precedentis anni, et convenient de aliis solempnitatibus pascalibus, quod quidem patet esse contra

satis breve tempus celebrantur in aliis temporibus anni / ut manifeste patet per Plinium computum eorum. Et ideo dicendum
quod licet iudei incipiant annum a prima luna propinquiori equinoctio vernali, tamen per embolismos fit
correctio temporis apud eos / quia tercius annus apud eos habet xiii lunaciones. Item quod dicitur quod ebdoma
des sunt hic abbreviate non valet quia in hebraico dicitur [illegible] precise / et sonat ac si diceretur
quod istud tempus est determinatum et taxatum a deo / ita quod ista abbreviacio non sonat hic diminu
cionem, sed magis determinacionem temporis et precisionem. Item computaciones iudeorum super locum istum
in quantum fecerunt mencionem de annis lunaribus, sed tantum de solaribus / ex quo patet quod hic accipi
sunt anni solares / alioquin non haberemus argumentum contra iudeos, cum nullus eorum predictorum modo acci
piat. Item in toto veteri testamento fit computacio per annos solares et communes / ut manifeste patet
in Genesi et aliis libris, ex quo patet quod dictum Bede et Affricani et aliorum sequencium supponit
ut supra. Dicit igitur patet primum, scilicet qualiter ebdomades sunt accipiende, scilicet ebdomades annorum
solarium. Annus autem solaris continet trecentos sexaginta quinque dies. Annus autem lunaris minor
est xi diebus ut predictum est. Secundum quod est premittendum est quantum tempus continet iste lxx
ebdomades / et patet de facili quod continet quadringentos nonaginta annos solares / quia quelibet
ebdomada continet vii annos / si non multiplicentur lxx per vii resultat iiii^c xc. Tercius vi
sus attendendum est ad exponendum literam. Et circa hoc sunt ponenda et improbanda quedam
exposicio / que apud iudeos est communior et celebrior / et est exposicio Ra. Sa. Iste enim Ra. Sa.
incipit computacionem lxx ebdomadarum a destruccione templi facta per Nabuchodonosor / et dicit eas
completas in destruccione facta templi per Titum et Vespasianum / ita quod tunc modum inter istas
duas destrucciones secundum ipsum non continet nisi iiii^c xc annos / in quibus licet iudei aliquas pa
ssi sunt aliquas adversitates / tamen tunc habuerunt aliquas prosperitates / quia redierunt de capti
vitate babilonica / et templum fuit reedificatum et civitas, sacerdotes et principes in populo fuerunt
et propriis legibus uti permissi sunt. Sed post destruccionem factam per Titum et Vespasianum completis
ebdomadibus predictis positi sunt in presenti captivitate in qua dimittit eos deus ut dicit iste Ra. Sa.
ut penitus desperent a peccatis / et permaneant in peccatis et increduli quod visiones prophetarum de Christo
impleantur / et ista captivitas durabit usque ad adventum Christi. Dicit igitur adaptat literam,
variat tamen literam aliquando accipiendo in aliquibus locis / aliter quam habet translacio nostra / ut vide
bitur exponendo literam. Dicit igitur sit lxx ebdomades

Septu°
Sa. sa.

super populum tuum et super urbem sanctam tuam ut consummetur
lxx ebdomades, id est septuaginta septene annorum que continent tempus predictum. Et ideo est
hec est litera hebraica secundum eum, id est cum precisione diffinite a deo / quod non sint plures nec pau
ciores super populum tuum, scilicet israel et super urbem sanctam tuam, scilicet iherusalem a prima destruccione
que facta est per Nabuchodonosor usque ad secundam que futura est adhuc, ut per hoc puniantur
pro malefactis suis, pro quo sequitur ut compleatur prevaricacio.
~~ut desperent a peccatis~~

prevaricacio et finem accipiat peccatum et deleatur iniquitas
id est quod fiat prevaricacio, id est ut desperent a prevaricacionibus suis / et perseverent in eis apud deum
ut deleatur in istis eorum / et adducatur iusticia sempiterna, id est ut in sempiternum iusti fiant
et tunc fiant implecio visionis et prophecie, id est promissiones facte per prophetas de Christo / et ungatur
sanctus sanctorum ubi nos dicimus sanctus sanctorum. Ra. Sa. dicit sanctum / et in hebreo non est distinccio
hic tamen non [illegible] et primum invenitur et [illegible] id est templum quod edificabitur per messiam et archa testamenti et alia vasa sanctuarii. Sciendum
hic ponitur applicacio predicte visionis magis in particulari et sic exponit Ra. Sa. Scito
ergo et animadverte verba sunt angeli Danieli excitantis ad attencionem de exitu sermonis
ita quod dicimus ab exitu sermonis / ipse dicit de exitu ut per propheciam quantum non designatur
dicat Danieli, ab exitu sermonis tuarum egressus est sermo / ut sit sensus cum Daniel fato
sermo egressus a deo de edificacione iherusalem sit intelligendus, quia usque ad Christum ducem
ebdomadas vii, id est usque ad Cyrum qui dictus est Christus Ysa. xl. Hec dicit dominus Christo meo
Cyro etc. ipse enim fuit dux iudeorum, in quantum de precepto eius reducti fuerunt de captivitate
babilonica et a destruccione templi et civitatis facta per Nabuchodonosor usque ad primum annum Cyri fuerunt etc.
secundum anglum non numerant nisi ebdomades predictas / tres autem annos qui pertinent ad ebdomadam
sequentem dimisit / quia computantur in ebdomadibus sequentibus et ebdomadibus lxii convertentur
ita ut ubi dicimus ebdomades lxii in nominativo ipse ponit in ablativo / et hoc fit sine mutacione

lre hebraice / quia omnia nomina hebraica sunt indeclinabilia ita quod non est ibi variatio per casus sed tantum per
pluralem et singularem / et ubi dicimus et iterum ipse dicit pervertetur / quia in hebraico satis consonat sermo
Dicit ergo exponit et ebdomadibus lxii id est in tempore quo fuit aliqualis data per reges persarum revertendi usque
ad tempus destructionis secunde per Titum venture sed post de captivitate reedificabitur platea et muri
in angustia temporum / quia in toto illo tempore fuerunt aliqui oppressi ut patet in reditu captivitatis et reedi-
ficatione templi et consimilibus / et etiam aliqui adversa / et post ebdomades lxii occidetur christus / Agrippa a-
rex de quo loquitur actuum 25 qui fuit rex in iudea / et dicitur christus quia sic vocabantur reges qui inungebantur
sicut de Saule dicitur 2 regum 1 quare non timuisti mittere manum in christum domini / iste autem Agrippa
ut dicit Ra. Sa. occisus fuit circa illa tempora in quibus destructa est civitas per Titum et Ves-
pasianum et non ille id est ipse Agrippa non erit quia per mortem tolletur de medio / alii autem iudei
moderni hic addunt dicentes sic et non erit id est non erit ipse Agrippa nec aliquis rex de genere
de cetero iudeorum / quousque veniat christus promissus in lege et prophetis / et civitatem et sanctua-
rium dissipabit populus cum duce venturo / hoc exponit sic et nos de destructione ierusalem et templi
facta per Titum principem romanorum / et finis eius vastitas / quia ille populus et omnes alii adversarii iudeorum
finaliter vastabuntur per regem messiam / et usque ad finem belli statuta desolatio / ita quod
ubi diximus post finem / in hebreo dicitur usque ad finem / quod exponit sic continuando precedentibus quia licet omnes
adversarii iudeorum finaliter vastentur per messiam ut dictum est, tamen statuta est id est adeo diffini-
ta desolatio civitatis ierusalem et regni iudeorum usque ad finem belli gog et magog / de quibus loquitur
Ezech. 38 / et deinde tenentur per regem messiam / et tunc restituetur civitas ierosolimitana et regnum
iudeorum. Et dicit ipse Ra. Sa. confirmabit autem pactum multis ebdomada una / quia in ultima
septena annorum predictorum fuit treuge inter populum romanum et iudeos / quas treugas vocant
hic pactum sive pacem / quia iudei fregerunt treugas istas et rebellaverunt / et in medio ebdomadis
scilicet in quarto anno venit exercitus romanus et dissipavit civitatem et templum / et captivavit
populum / et deficit hostia et sacrificium iudeorum / quia non est eis licitum talia facere extra ierusalem
et hoc est quod dicitur in dimidio ebdomadis id est in ultima eius medietate deficiet hostia et
sacrificium / et in templo id est in loco ubi erat sanctum templum erit abhominatio desolationis / quia ibi
fuit posita statua Adriani imperatoris in loco ubi stetit archa / et usque ad consummationem
belli gog et magog perseverabit desolatio iudeorum / quia devicto gog et magog per messiam
restituetur regnum iudeorum ut dictum est. ¶ Contra istam expositionem arguitur primo de numero annorum
quia a destructione ierusalem per Nabuchodonosor usque ad destructionem eius per Titum et Vespesianum non
ponit iste Ra. Sa. nisi quadringentos xc annos precise, quia secundum omnes historiographos sunt multo plures
sed hanc obiectionem omitto / quia computationem annorum secutus sum Ra. Sa. tamen quod rationabiliter dicere-
tur super librum Hester et in aliquibus aliis locis. ¶ Item ideo quod opponit ut consummetur prevaricatio
id est ut desistat a prevaricationibus et peccatis patet esse falsum eo quod a tempore destructionis facte per romanos
non desisterunt iudei a peccatis / immo sunt augures et precantatores et multis aliis peccatis irretiti
que maxime prohibentur in lege Moysi. ¶ Item secundo quod opponit et deleatur iniquitas
id est mereantur apud deum per captivitatem modernam ut iniquitas eorum deleatur apud deum /
Contrarium autem apparet quia sit ista iniquitas delenda / quia ante captivitatem babilonicam fuerunt iudei
ydolatre magi et occisores prophetarum ut patet ex libro Regum / et multis peccatis aliis irretiti /
et tamen pro omnibus istis delendis non sustinuerunt captivitatem nisi lxx annis secundum Ra. Sa. a tempore
autem Christi sustinuerunt captivitatem per mille ducentos annos et amplius / et adhuc nescitur
terminus huius captivitatis / ergo oportet quod illa iniquitas que precessit captivitatem delendam sit maior
incomparabiliter quam illa que precessit captivitatem babilonicam / non potest autem aliqua assignari
nisi illa quam intulerunt christo / que fuit maxima iniquitas / a reditu enim captivitatis babilonice
non leguntur iudei ydolatre nec occisores prophetarum et actores consimilium criminum sicut ante
propter quod nulla alia causa huius potest assignari rationabiliter nisi occisio christi / secundum quod predixit salvator
luce 19 videns ihrusalem civitatem flevit super illam dicens et sic non est expectandus christus de futuro ut dicit
iste expositor. ¶ Item tertio quod dicit et impleatur visio et prophetia id est per introitum iudeorum in
hac captivitate implebuntur visiones et prophetie de christo / quia Aggei 2 dicitur adhuc unum mo-
dicum et movebo celum et terram etc. Sequitur et veniet desideratus cunctis gentibus / et re-
plebo domum istam gloria. Secundum omnes expositores catholicos et hebreos iste desideratus
cunctis gentibus iste est christus. Cum ergo dicat propheta quod post unum modicum debebat venire, non
potest intelligi adhuc venturus de futuro / quia a tempore Aggei usque ad destructionem factam
per romanos fluxerunt sexcenti anni / et plus secundum quorundam computationem / secundum vero computationem
hebreorum fluxerunt anni quadringenti xc. / et iterum a destructione facta per Titum usque nunc fluxerunt
¶ Hic videtur deficere quia destructio facta per Titum fuit facta xlii anno post passionem christi / et non
potuit plus / sic patet volenti bene computare mille lxii anni sive usque ad annum domini m.ccc.
xxxiii inclusive in quo hec postilla fuit ultimate correcta / tantum autem tempus non potest dici
unum modicum. ¶ Item in eodem capitulo dicit propheta in persona domini implebo domum istam
gloria / et loquitur propheta de templo reedificato post captivitatem babilonicam / ergo stante
illo templo venit desideratus cunctis gentibus id est christus. ¶ Item quarto quod dicit et ungatur
sanctus sanctorum / per hoc intelliges archa testamenti et alia vasa sanctuarii que per messiam debent

recipiant, quia dicitur Sequitur. Cum multiplicati fueritis et creveritis in terra in diebus illis ait Dominus non di-
cent ultra archa testamenti Domini, nec ascendet super cor neque fiet ultra etc. ergo non est per
messiam recuperanda. Item quod fuit Christum vocat Cyrum. Et postea Agrippa cum filio contra De-
um, patet per commutationem persone, quod preteriit textum patet quod loquitur de eodem Christo. Item quod dicit
Agrippa contra Christum omnia tempora destructionis civitatis per Titum et Vespasianum, videtur esse manife-
stum, quia hoc non habetur in aliqua historia autentica, ymo Josephus libro de judaico bello
dicit eum confederatum fuisse Romanis tempore illius belli. Item quod postea fiet usque ad finem belli
Gog et Magog statuta et diffinita adeo desolatio civitatis Jerusalem, hoc patet falsum quia civi-
tas Jerosolimitana reedificata fuit postea per Adrianum imperatorem. Item quod sequitur Confir-
mabit autem pactum multis etc. quod exponit de treugis factis inter judeos et romanos in tempore
destructionis civitatis, videtur manifeste falsum, quia Josephus de hoc non loquitur nec in libro antiquitatum
nec in libro de judaico bello, ubi diligenter describit omnia que fuerunt inter ipsos judeos et
romanos tempore isto. Hoc etiam patet in littera, per hoc quod dicitur multis, quia si esset verum fuisset factum cum omnibus judeis
et non cum aliquibus tantum. Ex quibus omnibus patet expositio predicta falsa et erronea.
His visis ponenda est expositio catholica exponentium istas ebdomadas esse completas in Christi
passione. Circa quod sciendum quod hic una est communis expositio quam sequuntur communiter expositores
catholici, et est expositio Bede, sed illam ad presens omitto duplici de causa, una est quia hec
expositio ponitur in multis copiis in glossa super Danielem in loco isto, et in scolastica historia
et ideo ibi potest reperire qui voluerit eam ibi videre. Alia causa est, quia expositio ista in fla[illegible]
quod computat per annos lunares supposito quod hic non computant judei, quod est supra improbatum ut visum
est. Ideo aliter expono computando annos solares. Ad cuius evidenciam sciendum quod hec computatio
annorum solarium debet sic accipi, uno modo secundum Josephum secundum quem a reditu captivitatis Babilonice
usque ad principatum Machabeorum fluxerunt anni ccc .xiiii antiquitatum judaice libro xx. capitulo
19. principatus vero Machabeorum duravit cxxvi. annis antiquitatum judaice libro xx. capitulo ultimo
extitit Herodes Ascalonita cuius tempore natus fuit Christus ut habetur Mathei 2o regnavit in Judea
xxxvii. annis usque ad nativitatem Christi, nec obstat quod aliqui historie dicunt Christum natum xxxii.
anno Herodis, quia computant ab anno quo fuit sibi datum regnum per imperatorem romanum, quod fuit
per tres annos antequam haberet id contra Antigonum, qui ultimus regnavit de Machabeis. Et
ita fluxerunt xxix. anni et principatum xxx usque ad baptismum Christi, Luce 3o Jhesus erat incipi-
ens xxx annorum etc. et inde fluxerunt iii anni usque ad iiii. annum post passionem eius. Isti non
anni simul iuncti faciunt sexcentos annos et quinque. Aliqui vero sic distinguunt. cccc. anni qui flu-
xerunt a reditu captivitatis Babilonice, scilicet a primo anno Cyri, qui primo dedit licentiam
redeundi de Babilone usque ad xx. annum quo incepit regnare Arthaxerxis, qui tunc incepit Nee-
mia ad reedificandum civitatem Jerusalem Neemie 2. remanent postea ccc. xx. anni, qui
faciunt lxx ebdomadas annorum solarium, quia numerus lxx. ebdomadarum incipit a xx. anno i. Ju-
[illegible] regni Arthaxerxis, et terminantur in quarto anno post passionem Christi. Quod autem constat unde
quod a primo anno Cyri usque ad xx. annum Arthaxerxis fluxerunt cxl. anni, quod ostenditur
per cronicas latinorum secundum quas Cyrus regnavit xxx. annis, Cambises filius eius viii. duo
magi vii mensibus qui pro uno computantur anno, quia est maior pars anni, Darius ystaspis
xxxvi. Xerxes filius eius xx. Artabanus mensibus vii. qui computantur pro uno anno,
Arthaxerxis xix usque ad missionem Neemie. Anni vero isti simul iuncti sunt cxv. His
visis attendendum est ad litteram cum dicitur lxx ebdomades etc. ubi primo ponitur ebdomadarum
revelatio cum dicitur lxx. ebdomades que continent ccccxc annos ut supra dictum est, 2o exp-
ositio ibi Scito ergo. Primo parte dicitur sic lxx ebdo. etc.

iste de quo natus erat Daniel — [illegible] — Jerusalem erat electa ad [illegible] ut patet 3 Regum 8 — i. terminentur [illegible] et sunt anni.

super populum tuum. et super urbem sanctam tuam. ut consummetur

[illegible] tempore Christi [illegible] — ut confirmet et corroboret illud in [illegible] anno et usque [illegible]

prevaricatio. et finem accipiat peccatum. et deleatur iniquitas

per eius passionem — de Christo predicta quia prophetie [illegible] parte [illegible] de Christo

et adducatur iusticia sempiterna. et impleatur visio. et prophetia.

i. Christus qui [illegible] — in Daniel [illegible] ebdomades sit intelligende

et ungatur sanctus sanctorum. Scito ergo et animadverte ab exitu

Hic ponitur [illegible] lxx. ebdo. etc. expositio. Ad cuius [illegible] per angelus

dividit lxx ebdomadas in tres partes scilicet in vii et lxii et unam. et hoc ideo quia istis temporibus specialia opera facta sunt in populo iudaico. Nam in primis vii ebdomadibus cum labore magno reedificauerunt Ierusalem et cautum tenuerunt contra aduersarios / Nam una manu faciebat opus / et altera tenebat gladium Neemie iiii contra aduersarios insurgentes in edificatione / et post in aliis lxii ebdomadibus alii fuerunt aduersa alii prospera / In ultima uero xpc predicauit et passus fuit / et fides xpi multum fuit dilatata per predicationem apostolorum post xpi mortem ut patet in actibus apostolorum dicit igitur angelus

a uicesimo anno artaxersis cum mitte-bas neemiam ad eam reedificandam

i. usque ad xpi baptismum in quo fuit declaratus dux fidelium per patris et spiritus sancti testimonium

sermonis. ut iterum edificetur ierusalem usque ad xpm ducem.

i. quibus temporibus cum labore magno ciuitatem reedificabit et tenebit

in qualibus tamen aduersa tamen prospera sustinebit

ebdomades septem et ebdomades sexaginta due erunt. et

Et iste ebdomade vii et lxii reunite predicta sunt distincte / simul iuncte faciunt lxxxiii annos / tot enim anni fluxerunt a xx anno artaxersis usque ad baptismum xpi in quo unctio eius declarata est per plenitudinem gratie spiritus sancti in specie columbe super eum apparente et patre dicente testante hic est filius meus dilectus ut habetur mathei iii et marci i

i. in breuitate dierum temporis augusto et loci angustia

rursum edificabitur platea et muri in angustia temporum

Et hic dicit ad denotandum quid debet fieri in vii ebdomadibus primis que separantur ab aliis quia in tempore cum magno labore edificauerunt murum et plateas / et postea domos ierusalem ut habetur Neemie ii et iiii / et tunc ciuitate edificata stetit in lxii ebdomadibus aliis usque ad baptismum xpi / post tunc inchoata est ultima ebdomada in qua xpc predicauit et passus est / et hoc est quod dicit et post lxii

lxii cum primis vii faciunt annos lxix

scilicet in ultima ebdomada que incepit a baptismo xpi quia post baptismum predicauit tribus annis et dimidio et tunc passus fuit in medio ebdomade

Et post ebdomadas sexaginta duas occidetur christus.

quia iudei quoniam negantes eum coram pilato non fuit populus xpi sed romani sed cesaris populus

i. ierusalem

et non erit populus eius qui eum negaturus est. Et ciuitatem

et templum

i. exercitus romanus cum principe duce

scilicet ciuitatis ierusalem

et sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo. et finis

Sciendum tamen quod hec dissipatio non fuit impleta infra duas ebdomadas lxx sed postea per xxxix annos fuit ista desolatio / quia tamen fuit facta in pena mortis xpi ut habetur luce xix ideo dicit inmediate sunt medio et finis eius

quia tota vastata est ab exercitu romano

i. romanorum contra iudeos

i. desolatio ciuitatis adeo diffinita tunc completa quia facto bello romani ciuitatem incenderunt et muros eius destruxerunt

eius vastitas. et post finem belli statuta desolatio. Confirmabit

Ista littera dicit quod fiebat mentionem de morte xpi que facta est in ultima ebdomada / et ultimus depena inflicta iudeis pro morte xpi quia fecerat mentionem / quia tamen pena fuit inflicta iudeis post ebdomadas ut prius visum est ideo reuertens ad propositum ondit quid amplius deberat fieri in ebdomade ultima de qua incepit dicere et non perfecit dicit Confirmabit autem

i. legem euangelicam que dicitur pactum nouum Ieremie xxxi

scilicet ultima in qua xpc tribus annis et dimidio predicauit legem euangelicam et eam confirmauit per miracula et morte sua / et ideo dixit in medio ebdomade predicauit apostolis

autem pactum multis ebdomada una. et in dimidio

quia in medio illius ebdomade passus est xpc ut visum est / et tunc sacrificia legis cassa fuit et mortua

ebdomadis deficiet hostia et sacrificium. et in templo

Istud fuit post lxx ebdomadas quia adrianus imperator suam statuam fecit poni in loco ubi steterat archa domini

Et quia possit quis querere quamdiu durabit ista ciuitatis desolatio iudeorum ... et usque ad hoc quod ... doctores catholici quod ... finem ...

erit abhominatio desolationis. et usque ad consummationem et finem perseuerabit

Sunt alii exponendi modi secundum aliquos ... dicti Danielis sed quia postea excedens dedecet adiutorio aggressus sum

desolatio

secundum translationem sacra scriptura. Et tunc recepisse ad libros Esdre et Hester visum mihi fuit, et adhuc videtur, salvo iudicio meliori, quod enumeratio annorum que posita est in auctoritate ista non bene concordat sacre scripture, quia in magna parte sui procedit secundum croniças latinorum. Sed a destructione civitatis Jerusalem per Nabuchodonosor usque ad xx annum Artaxerxis exclusive, secundum cronicas latinorum, sunt c lxxx v annorum. Et secundum hanc computationem Mardocheus fuisset tunc lxx annorum, quando post Assuerum fuit exaltatus; non est autem verisimile quod tunc vixit, et dato quod vixisset, tamen facere non potuisset illa que describuntur in libro Hester, scilicet regere domum regine et regis palacium, et exstare precipuum in tante etatis et sequentia, quia Mardocheum dicitur fuisse tante etatis ostenditur quia ductus fuit in Babilonem cum Jeconia rege Juda, ut habetur Hester 2. Et tunc fuit ad minus x annorum, post quem Jeconiam Sedechias regnavit xi annis, 4 Regum 24. Deinde secuta est captivitas lxx annorum secundum cronicas latinorum, scilicet a destructione civitatis per Nabuchodonosor usque ad primum annum Cyri, a quo usque ad xx annum Artaxerxis inclusive fuit annorum c xxv, ut predictum est, et remanet adhuc de eius regno xxi annis, quia regnavit xl annis. Xerxes filius mensibus duobus, Sogdianus mensibus vii, et computantur isti duo pro uno anno. Darius Nothus xix. Assuerus xvi. Anno exaltationis Mardochei Hester 3. Cum non preteriti anni simul iuncti faciunt annos c lxx, sic alias dicit in principio libri Hester. Ideo pono alium modum computandi lxx ebdomades secundum magis consonum scripture, secundum quem Mardocheus xii anno magni Assueri fuit tunc xl annorum, ut ostendi in principio libri Hester, et adhuc in sequentibus ostendetur. Modus autem iste quem intendo ponere procedit partim secundum sacram scripturam, partim secundum hebreos dicta, propter quod non potuit a beato Jeronimo ab eis impugnari. Tamen in omnibus non intendo eos sequi, sicut ostendam eos deficere manifeste. Primo ergo videndum est a quo incipit computatio lxx ebdomadarum, secundo ubi terminatur, quia in istis duobus iacet vis negocii. Circa primum sciendum quod in verbis precedentibus dicit nobis verbum angeli dicentis Danieli ab exitu sermonis ut iterum edificetur Jerusalem, et in hebreo habetur ab exitu sermonis, quod qui ergo vicarius est a principio verbo comminationis domini predicente de reditu populi in Jerusalem, et per unus reedificandi ibi templum et habitacula nostrorum, et populi ibidem habitantis; hic adhuc non erat data licentia edificandi muros civitatis et fortalicia, debebat ab eodem computatio inchoari. Illud autem verbum Jeremie 29: Cum ceperint impleri in Babilone lxx anni, visitabo vos et suscitabo super vos verbum meum bonum, et reducam vos ad locum istum. Sed quo tempore fuit hoc dictum patet Jeremie 28, ubi quod in anno 4o Sedechie regis quinto mense Jeremias reprehendit Ananiam filium Azur prophetam dicentem quod asserebat Jeconiam et qui cum eo translati fuerant in Babilonem reverti in Jerusalem post duos annos, et iugum regis Babilonis confringi, et quia immediate xxix ponitur epistola Jeremie ad transmigratos in Babilonem, ut non crederent in talibus verbis falsorum prophetarum, in qua scribit hoc verbum comminationis domini: cum ceperint impleri in Babilone lxx anni, et sic patet quod hoc verbum dixit dominus per Jeremiam anno 4o Sedechie circa finem, propter quod computatio lxx ebdomadarum debet incipi, ut videtur, ab anno 4o Sedechie inclusive. Circa autem secundum dico quod terminatur in anno passionis domini inclusive, et incipiendo ab anno 4o Sedechie inclusive regis Sedechie habentur vii anni integri de regno eius, quia xi anno regni sui mense 4o fuit captivatus, captus, 4 Regum 25. Et patet quod ille vii anni non ponuntur maior pars computandi est in tempore destructionis civitatis, nec unus annus bis computetur. A tempore autem destructionis usque ad primum annum Cyri fluxerunt lii anni secundum hebreos, post quem monarchia accepta, a quo tempore fieri computatio. Illi non dicunt eum regnasse xxx annis, incipit computatio a principio regni sui, et propter hoc tunc principium non anni quo regnavit Cyrus computandus est in tempore Cambisis filii sui, ne unus bis computetur. Cambises vero vi annis regnavit, ut dicit Josephus libro antiquitatum undecimo xi, post quem secundum hebreos regnavit Assuerus maritus Hester, sed in hoc quod dicunt eum regnasse xiiii annis tantum videntur mihi deficere manifeste. Cum Assuerus accepit Hester uxorem anno vii regni sui mense x, ut habetur Hester 2. Cum ergo secundum eos Darius filius Assueri et Hester virgine post Assuerum regnaverit in immediate, eorum ratio eos dicere quod in principio regni sui fuit tantum v vel vi annorum. Cum a desponsatione Hester usque ad nativitatem eius tantum vii anni Assueri vel maior pars elapsi, non est autem verisimile quod talis puer scribebat sic auctoritate et precise de reedificatione templi, sic quod patet primo Esdre 6. Et adhuc possunt dici quod Hester mater sua Judea erat, et mortuo Assuero se inclinat in favorem Judeorum, fecit scribi illa preceptum ibi sequentem verbo domini, quod de sumptibus regis sive necesse fuit incipientes sacrificia et offerant oblationes deo celi, orent quoque pro vita regis et filiorum eius. Ex quo patet quod erat tante etatis quod filios habebat, et ideo dico cum aliis historiographis quod Assuerus regnavit xl annis, et sic Darius filius eius qui cepit regnare post patrem

in medio fuit xxxii annorum pul erat hic pdca anno iio Darii inceptum fuit opus templi secundi
et consummatum vi anno regni eius mense xii i est adar. Circa hoc quod inde annus fuit xl computari
et primi Darii una cum precessit immediate secundo et deinde annorum corporum annum unum solum
here alter uniuersis computare secundo Assueri et Darii regnauit xlv annis usque ad secundi
templi consummationem et inde usque ad destructionem per Romanos fluxerunt anni circiter xc hic primo
et alios hebreos quibus si iungantur anni predicti a bano sedechie quinto in eclipsi
simul anni circiter xxxii a quibus si subtrahantur xlii anni qui post annum passionis xpi
fluxerunt usque ad destructionem templi secundum hunc omnes historiographos remanet
anni circiter xc qui faciunt lxx ebdomadas annorum preise secundo post hanc terminacionem lxx
ebdomadarum in anno passionis xpi. Ad quod patet quod sicut dictum est de etate mundi
etc. ut si accipiantur anni hic enumerati a quinto anno sedechie usque ad xii computari
simul anni lxxxx quibus si adiungantur iii anni regni sedechie et x quos ab
initio habuit tempore translacionis sue in venerationem anni xiii et sic dicebatur. Hic dicit autem
cedendi est ad oppositionem hic quod similiter iii dicit post plures per revelacionem in fine
ubi revelacionis oppositio vel dicto quod pro pos opponat sicut in opposite ebdomadarum
precedenti in medio ut in hac conveniunt hec ista dicto quod qui ponit revelationem
oppositio et dicit autem quod eo opponit lxx ebdomadas quia secundo opponit aliquis primus
ad ultimam partem et confirmabit autem circa hoc dicit angelus Danieli dicto quod et amaduite
quatuor ebdomades sunt capiende et belli abbreviacionis moris ut in xii i a quinto anno sedechie
in eclipse sicut ut computum est usque ad xpm ducem i pretendente sic ebdomades vii
et ebdomades lxii sic usque ad ultimam ebdomadam in qua xpus dum post xpm baptisandus est
et lege nova predicturus et pro salute humani generis moriturus resurrecturus et celum
ascensurus distinguuntur autem vii ebdomadas et ultimam ab aliis per specialia opera facta in ipsis
In ultima facta est opus humani reparatio ut dictum est In vii non templi primi destructio
usque ad primum annum Cyri qui dedit licencia reedificandi a destructione eius templi usque
ad primum annum Cyri dantis licentiam hoc fluxerunt anni lii ut dictum est supra qui faciunt
vii ebdomadas annorum et hic tres annos qui computantur in tempore lxii ebdomadarum
eo quod non faciunt per se ebdomadam et eadem ratione vi anni de tempore sedechie precedentes templi
destructionem Et rursum edificabitur platea et templum et muri ciuitatis urbis in tempore lxii eb
domadarum per zorobabel et neemia et alios principes in angustia temporum et per gentes
circumstantes fuit multum impediti et afflicti et ecclesiam postea ut patet in esdra et neemia
et libris agathe et post ebdomadas lxii et vii alias precedentes puppe occidetur xpus in ul
tima ebdomada sicut predictum est et non erit eius populus qui negaturus est eum i iudei coram
pilato ipsum negaturi dicentes non habemus regem nisi cesarem Joh 19 Non erit amplius
eius populus sed xpiani in ipso regnandi et ab eo denominandi et ciuitatem et sanctuarium scilicet templum xpi
dissipabit populus scilicet exercitus romanus cum duce venturo eorum urbis quod non fuit hoc infra
tempus lxx ebdomadarum sed postea per xlii annos ut predictum est Et quod hoc est hic fuit in pena
mortis hoc ideo hic ponitur in medio propter quod locutus fuit de xpi occisione et finis eius scilicet
ciuitatis urbis vastitas per romanos et post finem belli romanorum statuta desolacio i desolacio
ciuitatis et templi que obsesserunt romani et iudei ipsos quod postquam occiderunt xpm captiuauit
sicut erat statutum et ordinatum a deo in pena mortis xpi Circa autem quod litera hebraica sic habet
usque ad finem belli statuta desolacio et multum mutatur sententia hic et dicunt hebrei quod desolatio
lato et captiuitas in qua sunt duratura est usque ad finem belli gog et magog quos messias
eorum debellabit et tunc iudei regnabunt tempore et hoc potest iudei dicere quod litera
nostra sit falsa et oppositio nulla Ad quod concludendum sciendum quod in hebreo due dictiones
quarum una significat idem quod adhuc alia non usque eisdem litteris scribuntur scilicet ayin et de
leth et distinguuntur iste due dictiones solum per punctacionem que de facili mutari potest
manentibus litteris Et autem dicto adhuc alii accipiunt in scriptura proposita Adhuc Jone 3
Adhuc xl dies et niniue subuertetur et hoc hunc sensum pus fuit facta punctacio dictionis
hebraice in hoc loco et sonat ad secundo tunc transtulit translator noster sed postea mutata est
punctacio per iudeos ad significandum post secundo sonat ad et sic fecerunt in pluribus aliis locis
veteris testamenti precipue in precedentibus libris et Daniel Apponunt autem eandem hoc faciendi quod
lxx in temporibus qui ubi vocant aliquid de misterio trinitatis et incarnacionis tacuerunt vel
aliter transtulerunt hoc quod dicit Jeronimus in prologo super pentatheucum et loquitur ego omnes in pluribus
locis veteris testamenti specialiter ysaie quod pro eo quod ibi hic dicit et vocabitur nomen eius ad
mirabilis consiliarius deus fortis pater futuri seculi princeps pacis transtulerunt vocabitur
nomen eius magni consilii angelus Confirmabit autem pactum Hic revertitur angelus ad
loquendum de ultima ebdomada de qua interposuit dictum quantum ad mortem xpi Et non
erat interponens penam huius mortis ut dictum est dicit quod Confirmabit autem
pactum multis i legem evangelicam quod dicitur pactum et fedus novum Jer 31 Ebdomadas una
num in ultima ebdomada xpus predicando miracula faciendo moriendo resurgen
do et ascendendo in celum et mittendo spiritum legem evangelicam confirmat et anno

sue passionis p predicatorum apostolorum notabiliter dilatavit / ut pz Act 2 et 8. Et in dimidio ebdomadis. i. in ultima eius medietate in qua passus est xpc / deficiet sacrificium et hostia / quia sacrificia veteris legis cessavit p passionem xpi nec habentia vlterius vim obligandi et in templo erit abhominacio desolacionis / hic infert adtempus sequens hoc est ebdomadas / quo Adrianus imperator fecit poni statuam suam in loco templi ubi steterat archa / et statua apud hebreos dicitur abhominacio / sicut 2 regum et alibi ydolum / et erat desolacionis iudaice regionis manifestum / et vsque ad consumacionem et finem. s. seculi perseverabit desolacio / ipse enim finem mundi detecta falsitate antixpi per Eliam et Enoch iudei ad xpm convertentur / et multi eorum constanter sustinebunt martirium / sicut dicunt quidam doctores nostri.

Cap. x.

Anno tercio regni Cyri et cetera. Hic ponitur ix visio danielis / et secundum opinionem quorumdam ista visio que hic ponitur differt ab illa que ponitur in duobus talibus precedentibus secundum via que est una tamen ut magis patebit legendo literam. Dividitur ergo sic quia primo describitur excellencia huius visionis / 2o exprimitur continencia ibidem revelate veritatis et hic duobus talibus precedentibus continua et cetera. / quia primo tangitur magnitudo huius visionis in generali 2o magis in speciali ibi In diebus illis capitulo. Prima in 3 partes / quia primo tangit tempus quo facta est revelacio danieli cum dicitur Anno tercio Cyri regis persarum / 2o revelacionis magnitudo cum dicitur verbum revelatum et cetera.

ueritas que ubi exprimitur

Anno tercio regni Cyri regis persarum · uerbum reuelatum est
hic dicitur quod balthazar erat nomen caldeum danieli
ut pz capitulo 1o huius libri
ad intelligendum

danieli cognomento balthazar / et uerum uerbum et for
ad significandum quod non potest impleri in illa autem tribulatione que hic visio continet per tempora antiochi et antixpi
quia non fuit visio ymaginaria sed est intellectualis
absque sicut quod aliquid quod completa sunt superius declaratum est in tempore huius ... quod dicit

titudo magna · intellexitque sermonem / intelligencia est ei
mortalis ut in ...
danieli autem sicut ... intelligencia et cetera.
... ut talia possit intelligi et capi / et hic
pz ... visionis in generali
pro ... 2 ... ipse

opus in visione / In diebus illis ego daniel lugebam
Hic exprimitur excellencia visionis huius magis in speciali / et hic duo primo ex parte danielis videntis / 2o ex parte angeli apparentis in die autem vicesima. Magnitudo autem visionis ex parte danielis ostenditur in devota preparacione ipsius ad hanc visionem / et hic plurium terminorum et eorum et hic est quod dicitur hic In diebus illis
in quo ostenditur magnitudo austeritatis pro parte temporis
i. cibum delicatum quia nomine panis in scriptura intelligitur omnis cibus

trium ebdomadarum diebus / panem desiderabilem non comedi ·
2o pz magnitudo austeritatis ex parte cibi et potus

et caro et vinum non introierunt in os meum · sed neque unguento
Per hoc autem quod hic dicitur quod in istis ebdomadibus non comedit talia exponendo quod tamen non exprimit scriptura quod aliis temporibus utebatur. Et quia erat vultus pz ex hoc quod non tenebat tantam austeritatem in victu quantam tenuerat in iuventute sua / quia bibebat solum aquam / et comedebat leguminia ut dicitur est 1o capitulo / tamen hic dicendum est / quia daniel iam erat in tanta auctoritate quod poterat habere cibaria in quibus non essent aliqua sibi illicita. et iterum quia iam erat senex annis / quia ipse fuit de transmigracione in babilone iam preterissent lxix anni et erat in lxx ut magis explicabitur infra. Tanta autem senectuti austeritas non est servanda in senectute quam passiones sunt edomate / et corpus debilitatum sicut in iuventute quando viget passiones
unguentum hic autem ... aliorum arborum aromaticorum / quia talibus utebantur in terra illa ... in temperiem ca
loris / et ad conservandum bonam disposicionem corporis

unctus sum / donec complerentur trium ebdomadarum dies
ubi designatur tempus defunctum huius visionis ... ad diem defunctum
Notandum est quod locus ... plus

Die autem vicesima et quarta · mensis primi · eram iuxta fluuium magnum
Hic autem exprimitur excellencia visionis ex parte angeli apparentis in solito fulgore / 2o videndo terror ... daniel ... Prima parte dicitur sic Die autem vicesima et cetera.

Hic est unus de iiii fluminibus paradisi et nominatur sic a velocitate sui fluxus a tygride que est bestia velocissima

corporis sed et mentis — visione corporali et intellectuali — i. angelus apparens in specie viri

qui est tygris. Et levavi oculos meos et vidi. et ecce vir

i. mundissimo

ubi describit eum quantum ad quatuor. Primo quantum ad vestitum qui erat lineus et candidus, quo designatur puritas angelica, et quo ad cingulum, cum dicit: et renes

unus vestitus lineis. et renes eius accincti auro obrizo.

Et dicitur obrizum ab ob et radio radias, quia per radiationem sic nominatur; per zonam auream et radiantem intelligitur fervor caritatis quo angeli in dissolubiliter ligantur cum deo

Secundo describit angelum quantum ad corpus cum dicit et corpus et cetera

i. quo notatur quod collectio glorie angelice

et corpus eius quasi crisolitus. et facies eius velud species

Est autem crisolitus lapis coloris marini, et habet scintillas aureas; per tale igitur corpus intelligitur celum quod est proprium mobile angelorum, quia corpus angeli non in forma ab eo sed tamen ... color autem maris qui est in crisolito est similis colori celesti; per scintillas aureas intellige stellas que sunt in celo. Tertio describit angelum apparentem quantum ad extremitates cum dicit et facies eius velud et cetera

i. quo notatur perspicacitas in angeli cognitione

fulgoris. et oculi eius ut lampas ardens. et brachia

in quo designatur fortitudo angeli ad operandum per brachia, et ad movendum se de loco ad locum per pedes

eius. et que deorsum usque ad pedes quasi species eris can

in quo designatur efficacia doctrine eius ad docendum homines deo auctore et revelandum veritatem, quia unus angelus plus docet quam multi doctores hominum seu doctorum

dentis. et vox sermonum eius ut vox multitudinis

Ad evidentiam autem maiorem predictorum considerandum quod angeli apparent hominibus in corporibus assumptis ad instruendum eos familiariter de occultis, et ideo per proprietates corporis assumpti significantur proprietates angeli spirituales ut dictum est.

per se, sed quia non solum vidit angelum apparentem, sed audivit et cetera ... alii qui cum eo erant viderunt solum angelum apparentem ... intellexerunt ... territi fugerunt, et ideo dicit hic dicunt non vidisse ... ea que fuerunt revelata danieli, et hoc est quod dicit porro viri et cetera

Vidi autem ego daniel solus visionem. porro viri qui erant mecum

Hic quarto ponitur videntium terror, et quinto ponitur confortatio trepidantis, ibi: Et ecce manus. Dicit ergo primo sic: Vidi autem et cetera

Et patet quod dicitur usque ibi Et non remansit in me et cetera

non viderunt. sed terror nimius irruit super eos. et fugerunt in ab

sconditum. Ego autem relictus solus vidi visionem hanc grandem.

quia terror reddidit membra pallida frigida et tremencia, quia revocat spiritum et sanguinem ad cor, quia talis revocatio sit passionis timoris

quia per tale pallor causatur in facie per revocationem sanguinis ad cor ab exterioribus membris

et non remansit in me fortitudo. sed et species mea immutata est

quia per timorem nimium homo sit aliquando stupidus, et sic a potentiis se movet

in me et emarcui. nec habui in me quicquam virium. Et

quia quoad motivam non potuit stare — i. brevitatem ... de ... communis

audivi vocem sermonum eius. et audiens iacebam consternatus

Hic ponitur angeli confortatio — s. angeli

super faciem meam. vultusque meus herebat terre. Et ecce manus

tacto, et hoc dicit quia secundo confortat eum in prospectu. Post ea perfectius, quia processus est debitus de perfecto ad perfectum. Secunda pars est ibi Cumque loqueretur in me; primo autem facit tangendo ipsum et elevando aliquantulum, et hoc est quod dicit hic Et ecce manus et cetera

confortando — aliquantulum elevando

tetigit me. et erexit me super genua mea. et super articulos

verbo confortando

Tunc ait daniel deus est vir desideriorum dan. c. ix. ca.

manuum mearum. Et dixit ad me. Daniel vir desideriorum

mea id est confortat eum quantum ad vires spiritus ad corpus secundo spiritus et sta in gradu

i. rebus et ista secreta quia tunc celi hic est cum gratia dona alia ad audita stat super pedes facie inclinata ad terram

intellige verba que ego loquor ad te. et sta in gradu tuo. nunc

enim missus sum ad te. Cumque dixisset mihi sermonem istum. steti

quia immutatus sum in corpore quod precedenti visione non dum adhuc recuperat

quia non apparui ad male faciendum tibi sed magis ad docendum te ita quod de proxime scire et hoc est quod subditur quia ex die

tremens. Et ait ad me. Noli metuere daniel. quia ex die

illa scilicet quod daniel prius videat ca. 8. et non intellexit ad plenum ubi deus fuit secundum alios et illa visione xiiii. ca. 11 semper ad visionem et non edit quod i. superare vel aliter ad intellectum scilicet secundum voluntatem dei et ea que sunt verba

primo quo posuisti cor tuum ad intelligendum ut te affligeres

primo tuo et quia in redit

ut te affligeres in populi oro tua in ieiunis coram deo compunctione et per quam divina voluntas tibi revelaretur

scilicet de reditu populi a captivitate babilonica et cum contrarium videbatur quia licentia redeundi iam erat data

in conspectu dei tui exaudita sunt verba tua. et ego veni propter

primo anno cyri ista ad oro danielis et afflictio de qua hic loquitur angelus facta fuit anno tercio cyri ut patet ex dictis in isto ca.o ergo tunc non fuit exaudita oro daniel de reditu populi sed cum per duos annos dicendum quod iudei fuerant in babilone per lxx. annos quantum ad illos qui cum iecoma translati fuerant illi vero qui ex subiectione ioachim precius fuit transla ti obsides ut de daniele et aliis de semine regio dicitur fuerunt iam lxx. annis illi vero qui cum sedechia fuit translati fuerant ibi lxiii. annis secundum illam computationem quam fecimus tamquam in dicto meo videre sub ix. ca.o et per quos illi qui tunc veniebant fuerant nati in babilone pro maiori parte propter quod afficiebantur ad manendum intra babilonis et propter possessiones quas ibi acquisierant ipsi vel parentes eorum et propter uxores quas ibi acceperant et filios quos ibi genuerant et ideo per licentia data a cyro remanserunt intra babilonis bene per duos annos et plus ut dicitur in scolastica historia propter quod timebat daniel ne totum negotium de reditu eorum in iherusalem impediretur. et ideo orabat daniel tercio anno cyri ut hoc impedimentum tolleretur. et fuit exaudita et hoc est quod dicit angelus et ego veni etc.

annunciare scilicet quod tua petitio sit exaudita

sermones tuos. Princeps autem regni persarum restitit mihi

Ad evidentiam huius considerandum quod angeli qui prepositi sunt diversis provinciis dicuntur principes illorum et hoc vocabitur quia sunt solliciti de bono eorum ideo nominatur ordo eorum sicut scilicet ordo principatuum. Et considerandum quod sicut uni toti provincie preest unus angelus qui princeps ad procurandum bonum illius provincie ita preest unus angelus malus qui princeps ad ducendum homines illius provincie ad malum dicunt igitur aliqui quod iste princeps persarum fuit malus qui filios ipsius incitabat ad remanendum in babilone contra in malum et quandam perditionem ipsi in iherusalem et ideo dicitur hic quod restitit xxi. diebus orationi danielis qui orabat deo hoc est quod angelus loquens danieli dixit princeps persarum etc.

viginti et uno diebus. Et ecce michael unus de prin

Tantum enim duravit tempus oro et afflictio daniel ut patet ex predictis aliis ad dicunt quod filios ipsius quod fuit bonus angelus qui preerat regno persarum qui videbat quomodo filios ipsius et principes illos de persis et medos quanti ad cultum et fide veri dei et ideo in contemplabat deum ut remanerent in presidio videns in conspectu dei bona quod hoc venirent et sic angelus sanctus dicitur restitisse angelo sancto qui impetrabat oronem daniel deo tradito non tamen inter angelos est contrarietas voluntatum simpliciter quia voluntates eorum sunt conformes divine voluntati quia cum de futuris ignorant quod deus velit ideo alii concludendo de aliquo futuro contra propter quibus prepositi allegant multa contraria aliis et dicitur resistisse ad docentes cum eis revelatur eis sicut hoc divina voluntas simpliciter concordant in ea.

quia erat superior angelus angelo qui loquebatur quia erat princeps totius synagoge sicut est modo

cipibus primis venit in adiutorium meum. et ego

princeps totius ecclesie et ideo non solum preerat filiis ipsius qui erant in presidio sicut et loquebatur

danieli quia eos superat orat filiis ipsius utrimque essent / et io pcurabat bona filiorum israel utrimque / ideo ergo advenit unus angelus qui superat unum principem eorum scilicet eorum qui erant in persida et hoc est quod sequitur de michaele. venit in adiutorium meum deo et ego remansi.

[illegible]

remansi ibi iuxta regem persarum. Veni autem ut docerem te

[illegible]

que ventura sunt populo tuo in novissimis diebus.

[illegible]

quoniam adhuc visio in dies. Cumque loqueretur michi huiuscemodi

dicit pomo [illegible] consolatio [illegible] danielis et dimidium [illegible] ei [illegible] regressus a daniele ibi et nunc revertar. Circa [illegible]

[illegible]

verbis. deieci vultum meum ad terram. et tacui. et ecce quasi similitudo

[illegible]

filii hominis tetigit labia mea. Et aperiens os meum lo

cutus sum. et dixi ad eum qui stabat contra me. domine mi

[illegible]

in visione tua dissolute sunt compages mee. et nichil in me

[illegible]

remansit virium. Et quomodo poterit servus domini mei loqui cum

domino meo. Nichil in me remansit virium. sed et alitus meus

intercluditur. Rursum ergo tetigit me quasi visio hominis.

[illegible]

et confortavit me et dixit. Noli timere vir desideriorum. pax tibi.

confortare et esto robustus. Cumque loqueretur mecum convalui.

et dixi. loquere domine mi. quia confortasti me. Et ait. Numquid

[illegible]

scis quare venerim ad te. Et nunc revertar ut prelier ad

[illegible]

versum principem persarum. Cum egrederer ergo apparuit prin

[illegible]

ceps grecorum veniens. Verumtamen annunciabo tibi quod expres

· i. scriptura dei in revelata / quia revelatio e[st] quod a i[n] scripto dico sic enunciabo i[d] quod e[st] illa h[ic] de scribenda scire

sum est in scriptura veritatis. Et nemo est adiutor meus i[n]

s. q[ui] spectat ad p[ro]motionem p[o]p[u]li isr[ae]l q[uia] sic dictum e[st] michael erat princeps totius synagoge generaliter

omnibus hys nisi michael princeps vester

Cam XI.

Ego aut[em] a p[rim]o anno. Continuacio p[re]cedenti ostensa e[st] eminentia visionis ut dictum est. Hic aut[em] circa istam visionem declaratur continentia vis[ionis]. Et dividitur in d[uas] p[artes]: q[uia] p[rimo] ondit[ur] satana violentia p[er]secucionum contra electos; 2[o] finalis victoria electorum contra reprobos ca[pitul]o xii. i[n] t[em]p[or]e aut[em]. P[ri]ma dividitur in d[uas]: q[uia] p[rimo] complicatur processus regni persarum breviter; 2[o] ortus regni grecorum, et hoc sit ut p[er]veniat ad antiochum epiphanem qui fuit de regno grecorum, fuit e[nim] figura antichristi de quo est principalis intentio ut videbitur 2[a] ibi Surget vero. Dicit ergo p[rim]o sic

qui fecerat balthazar ut sup[ra] dictum est in fine quinti ca[pituli] · regnum eius

Ego aut[em] a primo anno dary medi stabam ut confortaret[ur]

Aliqui exponunt dicentes q[uod] ista verba sunt daniel qui orabat p[ro] dario qui eum multum honoravit et eum de lacu leonum liberavit ut dictum est s[upra] 6[o] ca[pitulo], et hoc est q[uod] dicit glosa interlinearis, s[ed] hic videtur planum q[uia] verba immediate precedentia s[un]t verba angeli loquentis danieli ut visum est. Et verba immediate sequentia q[ue] copulantur ad ista p[er] dictionem copulativam ut videbitur. Et ideo dicendum est q[uod] ista s[un]t verba angeli loquentis ad danielem qui offerebat preces danielis coram deo ut visum est, et ideo sic[ut] daniel stabat pro confortatione dary orando pro eo, ita similiter angelus preces daniel offerendo, et etiam alijs modis q[uia] efficacior est virtus angeli quam hominis

danieli de regno medorum et persarum s[ci]l[ice]t ereccabitur

et roboraret[ur]. Et nunc veritatem annunciabo tibi. Ecce adhuc

tres reges stabunt in perside. et quartus ditabit[ur] opibus nimijs

Primus fuit cyrus qui successit socero dario avunculo suo. S[ecund]us fuit cambises filius cyri. 3[us] fuit darius ystaxpis i[n] cuius anno 6[o] consummatum est templum ut h[abe]tur i[n] esd[r]a[s] i. 2[us] et h[oc] [secundum] computacionem latinorum sup[ra] posita ca[pitul]o ix et ibi probata. Hic tamen aut[em] dicit reges p[er]sidis q[uia] licet esset unum regnum medorum et persarum, tamen cyrus qui regnabat tunc transtulerat caput monarchie ad persas, adhuc primo stante p[ro]motus. Ista aut[em] visio facta est danieli anno 3[o] cyri ut visum est in p[ri]ncipio decimi ca[pituli]. Deinde cum dicit et quartus ditabit[ur] 2[us] iste fuit xerxes filius dary s[ecundu]m latinos qui fuit potentissimus re[gum] p[re]cedentium, et vi armorum subiugavit grecia[m] regno persarum et hoc usq[ue] ad t[em]p[o]ra alexandri magni qui p[ro]p[ter] h[oc] postea contra regem persarum bellavit, et h[oc] est q[uod] dicitur hic Et cum invaluit 2[us]

potens xerxes rex persarum · bellatores. s[ci]l[ice]t quo potius venire contra regnum grecie q[uod] sibi subiugaverat, licet aut[em] p[ost]

sup[er] omnes. Et cum invaluerit divicijs suis. concitabit omnes

istum xerxem fuerunt alij plures reges i[n] perside s[ecundu]m latinos s[ci]l[ice]t ix usq[ue] ad alexandrum magnum qui interfecto dario monarchiam persarum transtulit ad grecos, tamen angelus loquens danieli eos p[re]termittit q[uia] iste xerxes dedit occasionem grecis bellandi contra persas. S[ecundu]m vero opinionem hebreorum quam supra tetigimus su[pra] ix ca[pitul]o tamen in dicto medio viore solum quatuor reges persarum fuerunt de quibus fit hic mencio. Primus fuit cyrus, 2[us] cambises filius eius, 3[us] assuerus maritus hester, 4[us] vero darius filius assueri quem debellavit alexander magnus eo q[uod] repetebat ab ipso tributum confidens in potentia sua et divicijs, et sic non oportet dicere q[uod] angelus obmisit aliquem de regibus persarum a t[em]p[o]re cyri usq[ue] ad alexandrum magnum. Cum computacio latinorum mardocheus fuisset a l vij. annorum quum fuit occultatus ab assuero ut ondisum est sup[ra] 9 ca[pitul]o q[uod] vi[detur] impossibile ut ibi dictum est

i[n] grecia · s[ci]l[ice]t alexander magnus

adversum regnum grecie. Surget vero rex fortis. et dominabit[ur]

Hic q[ui]d[e]m ponitur ortus regni grecorum quantum ad monarchiam, q[uia] autem erat regnum de quo in d[uas] p[artes]: q[uia] primo tractat de regno alexandri qui fuit radix peccati qui fuit figura antichristi. Et dividitur in d[uas]: q[uia] primo tractat de regno alexandri qui fuit primus rex ut sup[ra] dictum est ca[pitul]o 8. 2[o] de regnis duorum posterorum eius s[ci]l[ice]t sirie et egypti ibi Et confortabit[ur] rex austri. Dicit ergo primo Surget vero

Daniel

cp̄ … ista signa ē assignat ... coñ regnum ... ... i vobis potio ...

potestate multa. et faciet quod placuerit ei. Et cum steterit co

qui mortuus est veneno ... ... f. regnum eius ... i. in quatuor regna ... sicut ... principales ... ... potestate ut sup ... ... est ptolomeus lagi filius

teretur regnum eius. et dividetur in quatuor ventos celi. Sed non

j succcessit sibi in egipto q est ad meridiem ... ... in sequentibus rex egipti vocatur rex austri Seleucus succcessit sibi in regno in Syria q est magis ad aquilone ... ... in sequentibus rex sirie vocatur rex aquilonis. philippus autem frater Alexandri successit sibi in macedonia et Grecia q magis est in occidente Antygonus autem successit sibi in Azia q est magis in oriente ... ... mundi partibus oriuntur ... venti ideo regnum Alexandri dicitur hic divisum in iiii ventos celi

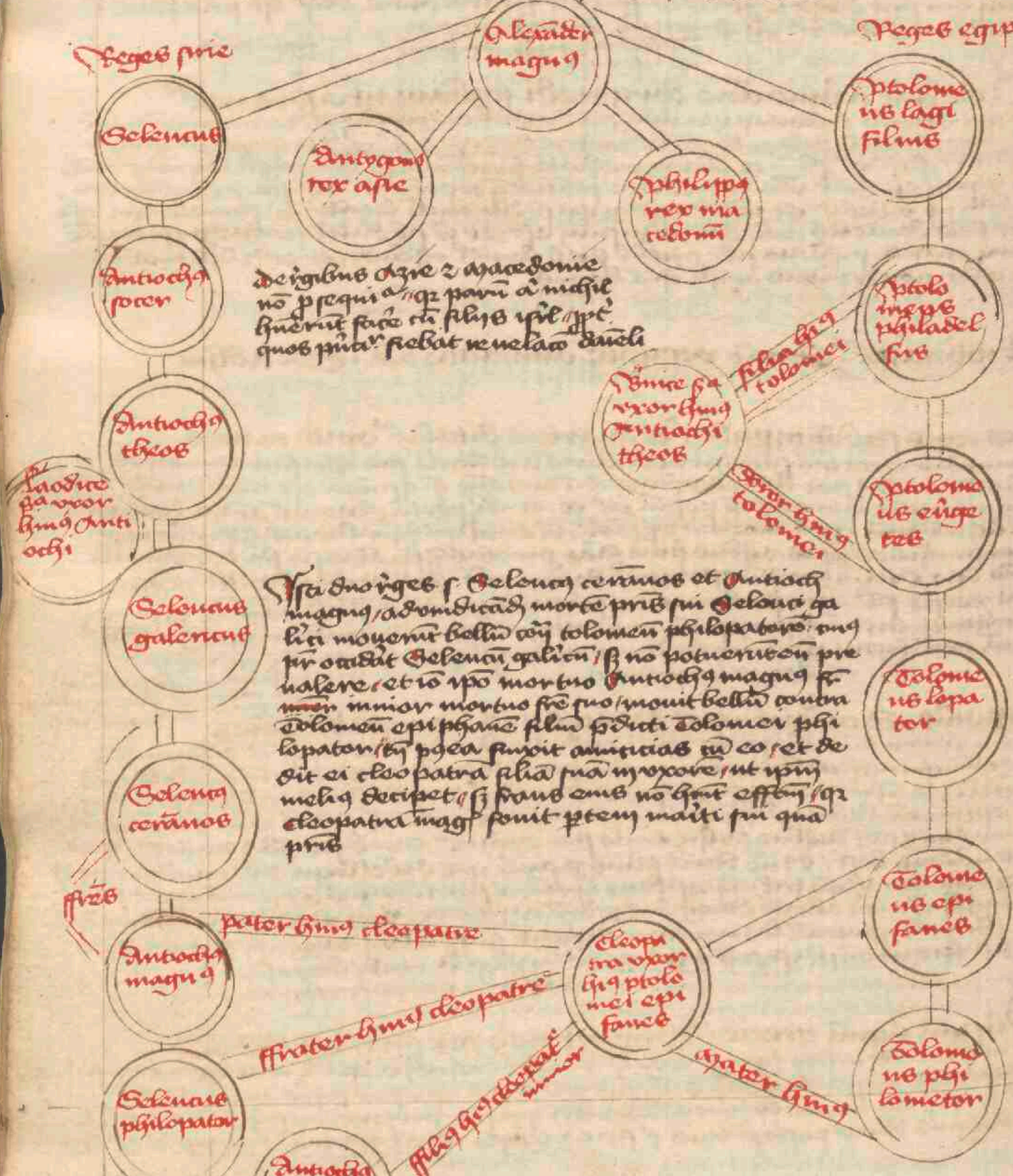

De regibus Azie et Macedonie non prosequitur ... quia parum aut nichil habuerunt facere cum filiis ipsius ... quos principaliter fiebat revelacio danieli

Isti duo reges s. Seleucus ceraunos et Antiochus magnus ad vindicandum mortem patris sui Seleuci galenici moverunt bellum contra tolomeum philopatorem ... ... occiderat Seleucum galicum ... non potuerunt contra prevalere. et ideo ipso mortuo Antiochus magnus frater ... iunior mortuo fratre suo movit bellum contra tolomeum epiphanem filium predicti tolomei philopatoris ... postea finxit amicicias cum eo et dedit ei cleopatra filia sua in uxorem ut ipsum melius deciperet ... fraus eius non habuit effectum quia cleopatra magis fovit partem mariti sui quam patris

Nota q ptolomeus philadelphus rex egypti volens t[er]minare bellu[m] q[uo]d erat int[er] rege egypti et rege Syrie / dedit filia[m] sua[m] bernice[m] Antiocho theos / qui fuit rex t[er]cius syrie / volens p[er] h[oc] acq[ui]re[re] regnu[m] nepotib[us] suis / s[ed] laodice p[ri]or uxor antiochi theos ip[s]um antiochum veneno int[er]fecit / et bernice[m] cu[m] filiis suis occidi ponat et filius eius Seleucus galicus imp[er]ia regnauit / que ptolomeus euergetes in mo[r]te sua laodice int[er]fecit in vindictam bernice sororis sue

i. t[er]ra filiis eius q[uia] Alexa[n]d[er] no[n] h[ab]uit et si h[ab]uit no[n] regnauit p[ost] eum

q[uia] nulli de successorib[us] alexandri fuit eq[ua]lis sibi i[n] p[ote]state

in posteros eius · neq[ue] s[ecundu]m potenciam illius qua d[omi]natus e[st] ·

q[uia] multe naciones treffer[un]t ab eius monarchia ipso mortuo / multi eciam alii qua[m] isti iiii^or predicti sibi i[m]posuerunt sibi diademata / et h[oc] e[st] q[uod] d[icitu]r et c[etera] in go tuo[s] h[oc] e[st] maiores qua[m] sunt iiii^or p[re]dicti diuidet[ur] regnu[m] eius q[uia] nulla regni istorum steterunt exceptis iiii^or p[re]dictis hiis s[upra] p[re]dictis n[on]

i. t[er]ra thanobis

lacerabit[ur] eni[m] regnu[m] eius eciam in exteros · exceptis hiis

i. egipti

q[uia] p[ri]mus rex q[ui] ibi successit Allexandro s[cilicet] ptolomeus lagi filius fuit om[n]i p[otes]tate[m] et fortitudine et valde dilatauit regnu[m] suu[m]

q[uod] est p[er] t[er]ra (tellus) de p[ar]tib[us] eius i. de p[ar]tib[us] ab eo descendentib[us] aliq[ui]s erit po tencior eo / q[uia] ptolomeus philadelphus f[ilius] eius fuit eo potencior et ditior et sapientior d[icitu]r q[uod] eius dies v[iii] cc[c] tu[m] ...ibi sunt ... ... allexandri ... fuit ... libros ... in sua bibliotheca congregat

Et confortabi[tur] rex austri · et de principibus eius p[re]ualebit

Hic agit de p[ro]gressu duor[um] regnor[um] s[cilicet] egipti et syrie p[ost] mortem Allexandri de aliis aut[em] duob[us] regnis s[cilicet] asie et macedonie no[n] facit angelus mencione[m] racio h[uius] e[st] q[uia] regnu[m] egipti et sirie regnu[m] erant p[ro]pinqua t[er]re iude q[uia] iudea erat posita in medio h[ab]ens egiptum ad austru[m] et siria ad aquilone[m] p[ost] morte[m] allexandri regnu[m] egipti et reg[num] Sirie h[ab]uerunt bellu[m] ad inuice[m] p[er] multis regib[us] sibi succedentib[us] ut videbi[tur] filii aut[em] isr[ael] in medio positi erant pene utrumq[ue] regnu[m] istor[um] / et aliqui de filiis isr[ael] fauebat alii regi egipti alii sirie / ea racione q[uando] rex egipti alii debellabat filios isr[ael] q[ui] fauebat suo ad u[er]sario / et ea[dem] racione alii rex sirie debellabat eos / et no[n] sufficiebat uni mo aliis de istis duobus fratribus p[ro]p[ter] isr[ael] successiue affligentibus loquba[tur] angelus danieli / qui desiderabat scire statum p[o]p[u]li sui de aliis aut[em] duob[us] regib[us] s[cilicet] Asie et macedonie q[uia] p[ar]u[m] u[e]l nichil h[ab]uit cu[m] iudeis age[re] / Ad maiore[m] aut[em] euidencia[m] l[itte]re sciendu[m] est q[uod] d[icitu]r hic reges sirie corona p[ar]te / et reges egipti ex alia usq[ue] ad temp[us] Antiochi epifanis p[ro]p[ter] q[uod] eius regnu[m] ista p[er]mittunt[ur] hic / q[uia] fuit figura antix[risti] de quo principa[liter] hic intendi[tur]

adu[er]sus eum · et d[omi]nabi[tur] d[omi]nacione · multa eni[m] d[omi]nacio eius ·

Et confortabi[tur] rex austri : Ut dictu[m] est hic tangi[tur] p[ro]gressus regnor[um] egipti et sirie / et diui[di]t[ur] in tres p[ar]tes / q[uia] p[ri]mo tangit historia istor[um] regu[m] usq[ue] ad antiochu[m] magnu[m] qui fuit p[ate]r Antiochi epifanis / 2° eciam tangit historia usq[ue] ad p[re]dictum Antiochu[m] et filii aut[em] eius / 3° describit Antiochi epiphanis regnu[m] / ad quod princi pa[liter] intendit venire / et stabi[t] in loco eius despectus d[icitu]r erit go p[rim]o sic co[n]fortabi[tur] rex

i. egipti

Et p[ost] fine[m] annor[um] federabunt[ur] · filia q[ue] regis austri ve

q[uia] iste ptolomeus multu[m] depressera[t] rege[m] sirie / et eciam p[at]r[e]m eius / et voluit pace[m] sine in bello / et federare sibi rege[m] sirie dando sibi filia[m] sua[m] uxore[m] nomine ber nice[m] / ut sic regnu[m] sirie acq[ui]re[re]t nepotib[us] suis / et h[oc] fuit est t[em]p[or]e t[er]cii reg[is] sirie s[cilicet] antiochi theos / et h[oc] est q[uod] s[equitu]r hic filia q[ue] regis austri

i. sirie

i[n] p[ri]mu[m] et maritu[m] p[ro]... predictu[m]

niet ad rege[m] aquilonis · facere amiciciam · Et no[n] obtinebit

i. f[ilia] reg[is] p[re]dicti no[n] tenebit forti tudine[m] reg[is] sirie

i. filii ex ea nati no[n] obtinebunt regnu[m] sic cogitaverat rex egipti ptolomeus philad[elphus] · ut dictu[m] est racio eius fuit · q[uia] antiochus

fortitudine[m] brachii · nec stabit se[men] eius · et qui confortabat

theos rex sirie h[ab]ebat alia[m] uxore[m] nomine laodice / et ex ea filiu[m] noie seleucu[m] galicu[m] Ista de laodice q[ue] fuit sua uxor Antiochi theos reputata est q[uasi] ancilla / p[ro]p[ter] qua[m] co pulata est ei bernice filia reg[is] egipti / s[ed] ti[bi] postea recepta est ab eo in gra[tia]m / et ipsa timens ne iterum amicitio oppelle[re]tur cu[m] filio suo p[er] bernice et filiis suis / eo maritu[m] suu[m] veneno int[er]fecit / et bernice[m] cu[m] filiis suis occidi p[ro]curau[i]t / et filius eius seleucus ga licus p[at]ri suo in regnu[m] successit / et h[oc] est q[uod] d[icitu]r / et t[ra]de[tu]r ipsa et

s. berenice filia regis que tradita fuit a[n]tiocho ut visum est

i. domicelli qui venerunt cum ea de egipto in syriam et cum ipsa tota familia eius quia tota simul interfecta est

Et tradetur ipsa et qui adduxerunt eam adolescentes eius

i. maritus eius qui i[n]terfectus est per n[ov]am venerio ut visum est

quia ptolomeus eugetes frater predicte berenices et filius ptolo[mei]

et qui confortabant eam in temporibus. Et stabit de germine

i. mei philadelphi 2o processit post ea. radice suum ad regnavit pro patre suo in egipto 2o stetit in regno loco patris sui

quia ad vindicandum mortem sororis sue berenices congregavit exercitum fortem et ingressus est

radicum eius plantatio. et veniet cum exercitu et in

regnum sirie et interfecit seleucum galeicum ibi regnantem cum matre sua et hoc est quod dicitur et congredietur ... [illegible]

i. sirie

i. seleuco galeico et matre eius quibus obviavit in bello

gredietur provinciam regis aquilonis et abutetur eis et ob

quia nimis ... victoria ... habuit victoriam ... ditia ... in egipto ... de spoliis ... argenti et auri:

obtinebit suppl[e]

: et alia preciosa vasa ... et hoc est quod dicitur insuper et deos eorum etc.

tinebit. Insuper et deos eorum. et sculptilia vasa quoque

s. tolomeus eugetes

preciosa argenti et auri captiva ducet in egiptum. Ipse

i. adversus regem sirie seleucum galeicum ut visum est

s. suus

prevalebit adversum regem aquilonis. et intrabit in regnum

i. egipti

devicto eo et spoliata siria cum patre

i. seleuci galeici

rex austri. et revertetur ad terram suam. Filii autem eius pro

Hic agit de regno Antiochi magni qui fuit filius Seleuci galeici regis sirie et dicitur in d. p. quia primo ondit quare pugnavit contra ptolomeum philopatorem. 2o quomodo pugnavit contra filium eius ptolomeum epiphanem ibi et convertetur rex aquilonis. Circa primum sciendum quod mortuo Seleuco galeico rege sirie ut predictum est duo filii eius qui fuerunt ... scilicet Seleucus ceraunes qui erat primogenitus et Antiochus magnus qui erat secundo natus mortuo autem ptolomeo euergete qui prius ceperat ... et ... ut visum est regnante ptolomeo philopatore in egipto loco patris sui ptolomei eugetes duo fratres predicti moverunt contra ipsum plurimum ad vindicandam mortem patris. Sed infra breve tempus Seleucus ceraunes mortuus est. 2o Antiochus solus ivit ad pugnandum contra ptolomeum philopatorem et Antiochus fuit victus in campo et hoc est quod dicitur filii autem eius

ad vindicandum mortem patris et matris eorum

ad pugnandum contra ptolomeum philopatorem

vocabuntur et congregabunt multitudinem exercituum plurimorum.

quia antequam committeretur bellum cum rege egipti seleucus ceraunes frater eorum mortuus est et audita morte eius antiochus magnus festinanter venit de babilone ut cum exercitu pugnaret adversus ptolomeum et hoc est quod dicitur et veniet etc.

s. de babilone audita fratris morte

et veniet properans et inundans et revertetur et congrega

i. cum forti exercitu veniet ad pugnandum contra ptolomeum regem egipti

i. rex egipti

bitur. et congredietur cum robore eius. Et provocatus rex austri.

obviam antiocho magno

i. contra antiochum magnum regem sirie

egredietur et pugnabit adversum regem aquilonis. et prepara

i. multo maiorem exercitum quam fuit exercitus antiochi

quia exercitus antiochi devictus est a ptolomeo philopatore

bit multitudinem nimiam. et dabitur multitudo in manu

quia multos de exercitu antiochi cepit vivos

i. contra ptolomei philopatoris pro victoria habita

eius. et capiet multitudinem et exaltabitur cor eius.

omnino s. quia non potuit capere antiochum sed evasit per fugam

Et deiciet multa milia · sed non prevalebit ¶ Converte[tur]

hic describitur pugna Antiochi magni contra ptolomeum epiphanem / Et dividitur in tres partes / quia primo facit quod dictum est / 2º ponit quoddam incidens ibi ¶ filii quoque / 3º convertitur ad propositum ibi et veniet ¶ Circa primum considerandum quod Antiochus magnus devictus a ptolomeo philopatore ut visum est / ut posset vindicare obprobrium suum / insurrexit contra ptolomeum epiphanem regnantem in egypto loco patris sui defuncti s. ptolomei philopatoris / et hoc est quod dicitur hic Convertetur rex etc.

· i. Antiochus magnus rex sirie · s. ad pugnam quam habuerat contra ptolomeum philopatorem

enim rex aquilonis et preparabit multitudinem multo maiorem

· i. post magnum tempus mortuo philopatore ptolomeo · iste s. antiochus magnus

quam prius · et in fine temporum annorumque veniet properans

et multitudine bellatorum · copiam dativa divitiarum pecuniarum et victualium

cum exercitu magno et opibus nimiis · Et in temporibus illis multi

i. contra ptolomeum epiphanem regem egipti / quia philippus rex macedonie confederatus antiocho magno invadebat egiptum cum eo tali pacto / quod quilibet eorum haberet civitates que erant circa regnum suum quas posset acquirere in egipto

consurgent adversum regem austri · ¶ filii quoque prevaricatorum

hic ponitur quoddam incidens illius temporis / quia tempore ptolomei epiphanis Onias qui erat sacerdos in iudea fugit in egiptum dicens se velle implere prophetiam ysaie 19 [capitulo] In die illa erit altare domini in medio terre egipti etc. et ideo honorifice susceptus est a ptolomeo epiphane / et fecit ei templum simile templo ierosolimitano / et hoc est quod dicit hic danieli filii quoque prevaricatorum

· i. ipsi iudei de quo eorum natus daniel · s. ysaie predicta

populi tui extollentur · ut impleant visionem et corruant.

dicuntur autem isti filii prevaricatorum · i. de numero prevaricatorum / quia non erat eis licitum templum edificare et hostias offerre contra legem / et propter hoc in pena peccati corruerunt et corruant quia a romanis postea destructum est illud templum / et civitas in qua erat / que vocabatur civitas onie

· i. antiochus magnus rex sirie cum alio rege predicto · i. faciet comportari magnas [?] pro multitudine exercitus sui

Et veniet rex aquilonis et comportabit aggerem · et capiet ur

hic convertitur ad propositum · s. ad describendum pugnam Antiochi magni contra ptolomeum epiphanem / et hoc est quod dicitur hic et veniet rex aquilonis · ¶ Agger aggeris secundum papiam dicitur structe congeries lapidum moles motarius / vel cumulus rei acervatio unde fosse et valles possunt repleri / et dicitur agger ab aggerando

· i. civitates quas reges egipti ceperant prius in regno sirie et eas munierant ut melius possent eos tenere contra regem sirie · i. fortes milites egipti positi in predictis civitatibus ad eas custodiendum non potuerunt eas tenere

bes munitissimas · et brachia austri non sustinebunt · Et con

quia magni principes de egipto voluerunt succurrere illis qui erant obsessi ab antiocho in civitatibus predictis · quia non potuerunt eis succurrere

surgent electi eius ad resistendum · et non erit fortitudo · et

contra ptolomeum · quia civitates predictas vicit [?] pariter

faciet veniens super eum iuxta placitum suum · et non erit qui

· s. regis sirie · i. in ierusalem et iudea que dicitur inclita propter cultum divinum ubi contra regem antiochus magnus honorifice susceptus est

stet contra faciem eius · Et stabit in terra inclita et consumetur

quia in abstulit presidium ptolomei regis egipti et eos qui favebant ei · i. tota attencione sua

in manu eius · et ponet faciem suam ut veniat ad tenendum

· i. regis egipti · quia antiochus magnus fecit recta cum ptolomeo sub apparentia tamen

universum regnum eius · et recta faciet cum eo · et filiam

causa non sufficeret Antiocho magno vincere civitates et loca predicta / sed voluit obtinere

totum regnum egipti decuit tamen quia perpendit quod hoc non potuit virtute armorum / ideo simulavit se facere pacem cum ptolomeo epiphane et querere bonum eius / ita quod dedit ei filiam suam cleopatram in uxorem / ut sic melius posset convenire in egiptum / et hoc est quod dicitur hic. Et recta faciet cum eo / quia antiochus magnus fecit pacta cum ptolomeo sub apparentia tamen

i. dominam feminarum · s. cleopatram · i. decipiat ducendo secum eundem · i. ipsum subiectare in terra egipti ut sic possit capere eum · s. fraudulentia antiochi · s. regnum ·

feminarum dabit ei ut evertat illud. Et non stabit nec illius

egipti ut cogitaverat / quia duces egipti perceperunt fraudem antiochi / et caverunt se caverunt erga eum. Et ideo filia eius cleopatra fuit magis marito suo regi egipti quam patri suo antiocho

quia antiochus magnus videns se defraudatum a spe obtinendi regnum convertit se ad debellandum insulas grecie et cepit multas de illis insulis

erit. Et convertet faciem suam ad insulas multas. Et cessare

i. scipionem quia hic faciendo pervenit obprobrium suum insulis et grecie erat confederate romanis et ideo missus fuit scipio africanus contra antiochum et devicit eum et recepto [illegible] fecerunt [illegible] obprobrium eius · i. antiochi

faciet principem obprobrii sui · et obprobrium eius convertetur in eum ·

quia fugiens de grecia voluit ad terram suam redire · quia in ipso reditu occisus fuit in templo nanee in machabeorum [illegible]

Et convertet faciem suam ad imperium terre sue. Et impinget ·

impingo vel impegi impingere impactum i. venire possessionem vel restituere / et in hoc est neutrum pro principio [illegible] pes tuus non impinget

locus eius quia ipse et qui cum eo erant dimissi sunt inebriatum ita quod [illegible] i. seleucus filius eius qui dicitur hic vilissimus quia [illegible]

et corruet · et non invenietur. Et stabit in loco eius vilissimus

eius cadaver non fuit cognitum nec sepultum / dicunt tamen aliqui quod in dicto reditu occisus fuit pugnans contra elymeos / et quod habetur primo machabeorum [illegible] de antiocho epiphane eius filio

i. honore regali · quia parum regnavit

et indignus decore regio. Et in paucis diebus conteretur ·

quia non fuit ideo bellicosus nec militaris · i. seleucus · antiochus epiphanes qui dicitur hic despectus / quia fuit rome obses

non in furore nec in prelio. ¶ Et stabit in loco eius despectus

Hic incipit agere de regno antiochi epiphanis qui fuit figura antichristi ut dictum est. De quo principaliter agitur hic. ¶ Ad evidenciam autem eorum que sequuntur sciendum / quod primo quod est figura alicuius vel signum / debet quod sit res aliqua in se illud enim quod nichil est non potest esse signum alicuius vel figura / et ideo i°. quia figura signum alicuius potest dupliciter considerari quo ad presens. Uno modo ut est figura tamen vel signum. Alio modo ut est quedam res in se / et tamen figura alicuius / sicut circulus pendens ante tabernam potest considerari ut est signum vini quod est in celario tamen / vel prout signum vini / et cum hoc signum sit quod est res aliqua in se. Illa autem que dicuntur de figura vel signo / primo modo intelliguntur vera esse tamen de hiis quorum sunt signum vel figura / quia figura in quantum figura ducit tamen in cognicionem alterius. Illa autem que dicuntur de signo vel figura secundo modo verificantur de eis quia scilicet de re que figura est / et secundo modo tunc est figura. Similiter modo in sacra scriptura quod si aliquid dicatur de aliquo ut est figura alterius tamen / tunc sensus literalis est unus tamen scilicet de illo cuius est illa figura / sicut de salomone ut est figura christi tamen dicitur ps. lxxi. Et dominabitur a mari usque ad mare / et a flumine usque ad terminos orbis terrarum / et ideo non solum verificatur de christo ad literam non de salomone / cuius regnum fuit solum in iudea inclusum / sed verum quod dicitur de aliquo sub signum / et ut est figura alterius illud verificatur ad literam de utroque tamen pro ratione diversa cuius est illa figura / sicut de salomone dicitur i. para. xxii. Ipse erit michi in filium et ego ero ei in patrem quod verificatur de salomone et christo / cuius salomon erat figura / sed principaliter de christo qui est naturalis filius dei / salomon autem fuit sicut filius per adopcionem gracie saltem in principio regni sui. ¶ Eodem modo est in proposito / quia antiochus illustris qui est figura antichristi tamen potest dupliciter considerari. Uno modo est figura antichristi tamen / et sic ea que dicuntur de antiocho verificantur tamen ad literam de antichristo. Alio modo potest accipi ut est figura antichristi / et cum hoc in se / et sic ea que dicuntur de ipso verificantur de utroque / de antiocho tamen imperfectius / et perfectius de antichristo cuius est figura / sicut dictum est 8 capitulo / quia ea que ibi dicta sunt verificantur de utroque. Verum hic autem capitulo aliqua dicuntur de antiocho praedicto duplici modo. Et ideo dicendum est per ordinem. quia primo ponuntur ea que dicuntur de antiocho secundum se / et ut est figura antichristi / et verificantur de utroque / secundo ea que dicuntur de antiocho tamen secundum verificantur de solo antichristo / ibi: et faciet secundum voluntatem suam rex. Circa primum ...

qualiter obtinuit regnum Syrie fraudulenter, 2° agit de pugna Antiochi cum Ptolo
meum nepotem suum ibi Et brachia, 3° qualiter pugnavit contra filios Israel ibi Et inverte[?]
intrans sua. Circa primum sciendum quod Antiochus magnus de quo dictum est duos filios
habuit, unus qui vocatus est Seleucus Philopator et fuit primogenitus, alius autem vo
catus est Antiochus Epiphanes vel illustris quod idem est, et iste traditus est roma
nis obses pro patre suo, ne a fidelitate romanorum recederet. Mortuo igitur Antiocho
magno ut predictum est successit ei in regnum Seleucus primogenitus filius eius de
quo dictum est hic quod fuit vilissimus et indignus honore regio. Sed in tercia suam
regni[?] Antiochus Epiphanes qui erat Rome obses audita morte patris sui et sciens
inertiam fratris sui regnantis occulte recessit de Roma sine scitu senatorum ut dicunt qui
dam historiographi. Aliqui autem dicunt licet pauci quod recessit de licentia senatorum, non
tamen est vis quomodo recessit sive sic sive sic. Veniens igitur in Syriam ubi regnavit frater
primus cepit simulare benignitatem erga cives et audaciam contra hostes et per hoc attraxit
multos ad se. Sed quod fratre suo mortuo qui parum regnavit ut dictum est obtinuit regnum eius
et nepotem suum scilicet filium fratris sui privavit regno sibi debito, et hoc est quod dicitur hic Et stabit
in loco eius despectus
in primo quod pater suus Antiochus magnus declaravit in testamento pro
filii[?] successore in regno Seleucum, quod tunc erat quietudo quam pr
feebat in regno suo de filiis suis quem volebat
scilicet occulte quia de Roma occulte
recessit ut iam dictum est

et non tribuetur ei honor regius. Et veniet clam et obtine
quia obtinuit regnum post fratrem suum per simulationes
fraudulentas
scilicet duces Ptolomei qui pu
gnabat pro eo
Philometoris

bit regnum in fraudulentia. Et brachia pugnantis expugnabuntur
Hic ostenditur qualiter pugnavit contra Ptolomeum Philometorem nepotem suum filium Cleopatre
sororis sue predicte, et Ptolomei Epiphanis regis Egipti. Et dicitur in d. p. 2 duas
invasiones quas fecit contra Egiptum, 2ª ibi Et cum labia. Circa primum sciendum quod Antio
chus Epiphanes rex Syrie simulavit se zelare pro nepote suo rege Egipti adhuc
tamen puero, et sub quo titulo tutoris accepit civitates regis Egipti quas prius regnum Egipti
acquisierat, quas cum principes Egipti nomine pueri repeterent Antiochus negavit reddere et io
inter ipsum et regem Egipti adhuc puerum guerra mota est. Sed duces Ptolomei regis Egipti
venientes contra Antiochum devicti sunt, et perinde puer pro quo pugnabat. Tunc postea Antio
chus simulavit totum fecisse amore pueri tamquam sibi magis propinquus ut potentior et
avunculus, et hoc fecit fraudulenter ut posset melius ingredi Egiptum, et obtine
divitias illius regni, et hoc est quod dicitur hic Et brachia pugnantis
quia devicti sunt ab Antiocho
scilicet Ptolomeus Philometor cuius Antiochus
erat avunculus simulabat facere fedus propter
consilium cum ab eo suspicie quod ut dictum est devictus fuit[?] per im

bitur a facie eius et conterentur. Insuper et dux federis. Et
quia ut dictum est simulat se pro eo fecisse dare nepoti suo
qui melius custodiret eos suas quam haberet potuerit, et tunc
dolo sic simulabat ut ingredi posset Egiptum ad spoliandum
eum, et hoc est quod dicitur Et ascendet
scilicet in Egiptum
quia puer predictus
devictus est

post amicitias cum eo faciet dolum. Et ascendet et superabit in
quia Egiptus non timebat ab eo cum diceret quod veniret
pro bono nepotis sui regis Egipti
spoliando eas

modico populo et habundantes et uberes urbes ingredietur
quia predecessores sui scilicet reges Syrie non apprehenderant spolia terre Egipti licet aliqui eorum superarent
illius regni depredassent sicut fecit Antiochus magnus ut visum est

et faciet que non fecerunt patres eius et patres patrum eius.
scilicet

Rapinas et predam et divitias eorum dissipabit. et contra
quia astutia sua et fraude decepit sapientes Egipti ubi tunc
vigebat sapientia
quasi dicat non diu duravit quia in postea fuit
expulsus[?] ut alibi usque ad tempus
Antiochi ... ista ... Philometoris[?]

firmissimas cogitationes inibit consilium. Et hoc usque ad
scilicet Antiochus rex Syrie
...ius quia Antio
chus fuit fuga
actus

tempus. Et concitabitur fortitudo eius et cor eius adversum
Hic describitur secunda invasio quam fecit Antiochus contra Egiptum, quia Ptolomeus
puer crevit et confortavit se ad plenum contra avunculum suum. Sed tunc Antiochus

sepe dolore agebat / et io videns nepotem suum habere fortem exercitum / propter quod timebat dominium traxit ad se muneribus aliquos de gente ptolomei contra antiochum / et fecerunt pacem simulatam cum eo / quia uterque cogitabat malum contra alium / et hoc est quod dicitur et concitabitur fortitudo

i. egipti nepotem suum scilicet et regem austri

ptolomeus rex egipti iam factus adultus

regem austri in exercitu magno. et rex austri provocabitur

contra antiochum avunculum suum

ad bellum multis auxiliis et fortibus nimis et non stabunt

quia aliqui de gente ptolomei non steterunt fideliter cum eo sed recesserunt cum adfuerunt contra ducti ad hoc ab antiocho ut dictum est

quia inibunt adversum eum consilia et comedentes panem cum

quia utrumque habuit pacem simulate multi de exercitu regis egipti postea sunt interfecti

eo conterent ~~eum~~ illum. exercitusque eius opprimetur.

quia ut dictum est pax fuit simulata / et uterque contra alium cogitabat malum

et cadent interfecti eius plurimi. duorum quoque regum cor erit

quia ad simulationem maioris pacis quandoque conveniebant ad prandia et sibi invicem mendacia dicebant se invicem decipere

ideo dicitur cor unum ut in corde sic ... antiochus et regis egipti

ut male faciant. et ad mensam unam mendacium loquentur. et

quia uterque non poterat aliud contra alium facere sed cogitabant

scilicet erat vel alterius quia adhuc finis i. fraudulentia et malicia antiochi magis in plebe ... antiochi est figura

non proficient. quia adhuc finis in aliud tempus. Et revertetur

hic ponitur quomodo antiochus epiphanes impugnavit filios israel ... Primo ponitur quod dictum fuit eius impugnatio contra eos / secundo ibi statuto tempore. Circa primum sciendum quod antiochus revertens de egipto post primam invasionem egipti / intravit urbem menelao ductore / et aliis qui ei favebant / et fecit ibi multa mala / sed non tanta quanta fecit postea / et hoc est quod dicitur hic / et cor eius

scilicet antiochi

scilicet medea et urbem et dei testamentum ... ideo ... ut dicitur ... quia ... pugnans sed adversus testamentum

in terram suam. cum opibus multis. et cor eius adversum testamentum

ibi multa mala

i. in syria

sanctum. et faciet et revertetur in terram suam. statuto tempore

hic describitur secunda eius impugnatio contra filios israel. Ad cuius evidentiam sciendum quod antiochus epiphanes alio tempore volens invadere egiptum inde repulsus est per popilium publium missum a senatu romanorum / quia tunc rex egipti erat confederatus / qui quidem popilius publius cum invenisset antiochum in itinere marino precepit sibi ut discederet ab amicis romanorum et esset contentus regno suo / tunc antiochus petiit super hoc consilium et deliberationem et tunc popilius publius fecit circulum in arena cum baculo quem tenebat in circuitu antiochi dicens ei et senatus precepit ut respondeas antequam de isto circulo exeas / tunc antiochus non audens ... mandatum senatorum dixit se esse obedientem / et revertens in urbem fecit multa mala quod dicitur i° et 2° machabeorum / et hoc est quod dicitur hic statuto tempore revertetur

antiochus scilicet

i. ad egipti capiendam

quia tunc non spoliavit egiptum ... ut ... dictum est ... magis ... tempore ... romanorum / et ... et ...

revertetur. et veniet ad austrum. et non erit priori simile no

i. quia romanus ... ideo dicit trieres sunt ytali atque romani

non ... sed quia ... fuit ... sua ...

vissimum. Et venient super eum trieres et romani. et per

... trieres magna navis a tribus remorum ordinibus quia tres habens ordines remorum quia ... et dicitur in ... ... de ytalia ... trieres monet et innatat ordo

ab egipto scilicet

ideo ... postea contra ... et ... et cogitabit ut destrueret sanctuarium

cutietur. et revertetur et indignabitur contra testamentum

ideo hic ... antiocho epiphane in ymagine ... ut rex sceleratissimus qui persecutus est populum dei ... antiochus ... persecuturus est

i. contra urbem — ubi multa mala — quod dicit quia iam fuerat ubi alias

sanctuarii et faciet. revertetur quoque et cogitabit adversum eos

quia contra eos iudeos qui consilio venit in urbem qui erant legis transgressores / in qua fecit Antiochus multa cupiditate thesaurorum que erant in templo — quia posuit macedones in arce que erat in urbe ut dicitur in i machabeorum i° ne civitas possit eorum eam rebellare

qui dereliquerant testamentum sanctuarii. et brachia ex

i. templum in quo deus qui est fortitudo colebatur / quia in proposito Antiochi facte sunt arce ydolorum et facta sunt prostibula

eo stabunt. et polluent sanctuarium fortitudinis. et au

quia prius omnes sacerdotes iudeorum non poterant ibi offerre consuetum sacrificium / quia ibi posuit ydolum iovis, ydolum autem apud hebreos vocatur abhominatio, et hic est causa maxime desolationis ipsis iudeis cum populo fuit in templo

ferent iuge sacrificium. et dabunt abhominationem in desola

mactitus sic vulgo / ztunisse / potius

tionem. et impii in testamentum simulabunt fraudulenter.

quia aliqui pessimi de iudeis simulantes se zelare populum dei prius iudeorum decepe runt / sicut de alchimo et sociis suis / ut dicitur in i machabeorum . i. hic de semine aaron venit non decipiet nos / et tamen statim rupit iuramentum ut ibidem dicitur / et fecit peius iudeis quam gentiles fecerant

Populus autem sciens deum suum obtinebit et faciet. et docti

sicut quando dedit machabeus constantiam in sustinendo tormenta ne facerent contra legem vel pote contra fratribus cum uno corpore / et in debellando adversarios / ut patet de iuda macha beo et fratribus eius et sociis eius — quia illo tempore multi de filiis israel in tempore sunt gladio et aliqui igne et aliqui ducti sunt captivi et alii bonis suis spoliati ut manifeste patet i° et 2° machabeorum — usque ad mortem et tenere legem usque ad mortem sicut mathathias fecit ut dicitur in i machabeorum 2° quando docuit filios suos etiam usque ad mortem professionem legis

in populo docebunt plurimos. et ruent in gladio et in flamma.

et in captivitatem. et in rapinam dierum. Cumque corruerint sub

quia mathathias et filii eius in persecucione antiochi aliquam consolationem populo fecerunt / iudeis plures sunt / in religione volunt quia aggregati sunt / sicut de alchimo ut iam dictum est et sic de nicanore dicitur in i machabeorum . i. qui sicut amicitias cum iuda machabeo precavebat eum capere

levabuntur auxilio parvulo. et applicabuntur eis plurimi.

sicut patet de iuda machabeo et fratribus eius qui in defensione legis et patrie mortui sunt / per tribulationes que sunt magis accepte deo quam sacrificia ut supra dictum est ca° 3°

Et de eruditis ruent ut conflentur et eligantur. et dealbentur

i. adeo et hoc est usque ad finem mundi quia usque tunc sunt sustinebit tribulationes malorum / in quo sunt via ista persecucionis complebuntur i. tempus persecucionis antichristi qui erit caput omnium malorum et cuius figura fuit antiochus

usque ad tempus prefinitum. quia adhuc aliud tempus erit.

Et quod dictum est quod ea que sunt de antiocho dicta usque huc, non solum sunt dicta de eo sicut de se sed tamen hic ut est figura antichristi / id est ibi dictum est supra nos litteralis ut dicitur de antiocho quidem de aliquo de antichristo adquem predicta possunt de facili applicari de antiocho enim tria sunt dicta in generali, primum est quod obtinuit regnum fraudulenter i. et stabit in loco eius despectus et cetera et hoc persecucionis vis tria de antiocho qui maius dominium obtinuit / non per nobilitatem generis sed magis per fraudulentiam / et sic ei applicatur i. a littera . quod dictum est de antiocho est quod pugnavit contra regem egipti / et hic notatur ibi et brachia pugnantis / contra quod tunc complebitur in antiocho, quia rex egipti erit unus de illis qui primo superabuntur ab eo / ut dictum est supra 4° ca° Non est dubium quod contra eum utetur maiori fraudi et potentia quam antiochus fecit / et propter hoc tota ista littera potest de facili applicari antichristo / et maiorem i. quod ibi dicitur et faciet quod non fecerunt patres eius / et patres patrum eius / quia nullus de regibus totius mundi fecit vel faciet talia qualia facturus est antichristus / sed multi reges qui precesserunt antiochum fecerunt maiora / ut patet de alexandro magno / quod descendit regnum antiochi ut supra dictum est. Tertium autem quod dictum est de antiocho est quod

pugnavit contra plebem israel. ibi et invenies in littera sua id est ubi dictum est quomodo plebs israel multum af-
flixit et cultum veri dei quantum potuit auferre et quomodo multi de plebe israel constanter
mortem et tribulationes sustinuerunt. Et hic valde fortius supplebitur in antichristo qui erit sine
comparatione maior persecutor ecclesie quam fuit synagoge et multo plures pro fide
stantes trucidabuntur quam per antiochum. et ideo tota ista littera potest de facili ad ipsum ap-
plicari sed propter prolixitatem vitandam obmitto per singula verba discurrere

quia malicia sua procedet ad effectum . i. antichristus

Et faciet iuxta voluntatem suam rex . et elevabitur et ma-
gnificabit ad ponitur ea que dicuntur de antiocho plus fuit figura antichristi tamen quia non visum est
de ipso adhuc sed tamen de antiocho Et dividitur in duas partes quia primo ponitur processus antichristi
contra deum suum secundo contra colentes ipsum ibi et multiplicabit gloriam. Prima in duas dividitur
scilicet in contemptum blasfemie et in cultum ydolatrie deum ad maozim secundo quod dicitur sicut est
in modo litteram libri in medio precepti ubi dictum est adhuc aliud tempus et scilicet tempus antichristi ut
dictum est

contrastabitur adversus omnem deum . et adversus deum deorum
[illegible] quod dicitur ii. thessalonicensibus ii. Nisi venerit discessio primum et revelatus fuerit homo peccati filius
perditionis qui extollitur supra omne quod deus dicitur vel quod colitur ostendens se tamquam sit deus
Et ideo ista littera non potest proponi nisi de eo Antiochus et epiphanes non elevavit se contra
omnem deum quia ydolum iovis coluit et in templo ierosolimitano posuit et iudeos
ad cultum illius quantum potuit induxit ut legitur primo machabeorum primo et secundo

quia antichristus contemptibus contra deum celi loquetur ostendet se tamquam sit deus ut dicit apostolus ut iam allegatum est

quia ad effectum inducetur eius malicia procedet quia sedebit in templo tamquam sit deus non tamen deum super ipsum . scilicet dei super [illegible]

loquetur magnifica . et diriget donec compleatur iracundia
in quam ... eius morietur subito ut dictum est et ii. thessalonicensibus ii. quem dominus ihesus in-
terficiet spiritu oris sui

q. d. ita determinatum est a deo per sententiam et ideo ita dictum est
perfectio autem scilicet iam factum est perfecto

perpetrata est quippe diffinitio . et deum patrum suorum non reputa-
bit . Antichristus nascetur de iudeis ut dicunt quidam qui deum celi adorant et antiquus
eius cultum auferet et usurpabit sibi ut dictum est per quod apparet quod ista littera non potest pro-
poni de antiocho qui ydola grecie coluit sicut patres sui et ad ipsa adoranda
iudeos induxit in urbe ut dictum est et similiter samaritanos quia templum quod erat in monte
garisim iovi dedicavit ut habetur ii. machabeorum vi.

hic per verba de antichristo quod predictum est et plus de antiocho causa scilicet quia adversus omnem insurget

bit . et erit in concupiscentiis feminarum . nec quemquam deorum curabit .
Et licet antichristus fingat castitatem omnibus ut facilius decipiat tamen non erit ve-
castus ut dicunt aliqui quia erit plenus omni malicia et per quod erit luxuriosus
propter quod assignatur per bestiam ascendentem de abisso Apocalipsis xi. Nam bestia autem significat
carnalis lascivia propter quod philosophus primo ethicorum vitam carnalem seu voluptuosam
vocat vitam bestialem

. i. contra deum et honorem quia antichristus [illegible] quod omnes honores eos sibi subi-
ciendo et contra deum et cultum sibi usurpando sicut contra veritatem dicitur
de antiocho quia iovis coluit et non surrexit ... contra omnia

quia adversum universa consurget . deum autem maozim
bit ponitur processus antichristi contra deum per cultum ydolatrie quia licet se faciat adorari
sicut deum in spiritu et omnem talem cultum auferet ab aliis ut dictum est tamen demonem
[illegible] quem habebit occulte adorabit in cuius virtute et auxilio faciet mirabilia quod
factum est deo tamen permittente et hoc est quod dicitur hic deum autem maozim id est maozim
interpretatur presidium habebit enim videlicet demonem eius [illegible] quia ab eo habebit presidium
et auxilium vel aliter presidium dicitur locus consecrandus ab antichristo ubi colet ipsum demo-
nem occulte

ubi antichristus et id est

iudei vel christiani quidam defecti antichristi

in loco suo venerabitur . et deum quem ignoraverunt patres
quia in loco secreto reponet antichristus divitias preciosas tamquam in loco secretissimo et fortissimo regi ... et faciet

eius colet . auro et argento . et lapide precioso .
Id est deum quem ignoraverunt patres eius colet hic magis expedit quam antiochus qui invenit legem quod dii antiochi
ydolorum grecie semper colunt et iudeos atque samaritanos adorandos suorum deorum
compulisse

simplex est quod deum et obedientiam ita ... sit et aget hec ut muniat ... i. locum illud ubi adorabit demonem ... cultu deo alieno

rebusque preciosis. Et faciet ut muniat maozim cum deo

f. obedientibus sibi eos confortando

alieno quem cognovit. Et multiplicabit gloriam. et dabit

Hic quia ponitur processus antixpi contra colentes deum qui erit in exaltatione malorum qui ei obedient et in persecutione bonorum qui ei resistent et hoc est quod dicitur hic et multiplicabit

f. non dicat omnibus quod multum ... faciet ... i. prolixitate sua suis fautoribus ... gratis ... gratis dabit et

eis potestatem in multis et terram dividet gratuito. Et

hic autem non potest dici de antiocho qui parum aut nichil ultra regnum sirie tenuit quia si aliquid tenuit ad tempus inde eiectus fuit quia romanus de egipto ut supra visum est et ... ut hic in machabeis ... homines qui fuerunt eiecti de iudea ... et fratres eius ... antixpus quoque decepti munera largietur et terram suo contitui dividet. quia terrena non querit sed fugabit avaritia

f. adeo qui futura providet et ordinat ... i. egipti

in tempore prefinito preliabitur adversus eum rex austri. et

Et in tempore prefinito. hic describitur processus bonorum contra antixpum quia in principio faciet sibi regem egipti ubi tunc vigebit fides et hoc est quod dicit et in tempore prefinito

i. antixpus qui hic designatur per antiochum qui fuit figura eius ut dictum est et ... et ...

quasi tempestas veniet contra illum rex aquilonis in curribus

i. navigiis

et in equitibus et in classe magna. et ingredietur terras et con

quia rex egipti erit unus de primis ... ab antixpo ut visum est ... i. iudeam quoque dicitur gloriosa ... facta ubi ... salutis ubi facta a xpo

teret et pertransiet. Et introibit in terram gloriosam. et multe

i. multe terre et urbes et gentes ... antixpo ... subiecte

corruent. Hee autem sole salvabuntur de manu eius. edom

quia ad illas terras ubi antixpus ... non accedet ... mittet

et moab. et principium filiorum amon. Et mittet manum

hoc autem fiet una divina quia sunt habebunt aliquod refugium illuc tempore antixpi quia fient ... fortes qui non audeant se opponere antixpo. Ista autem littera patet quia hic non potest exponi de antiocho quia omnes gentes et terre non fuit ei subiecte ... tribus ... antixpus quoque ydumea et moabitas autem filios amon id est arabia ... tartarum quia illuc sunt ad deserta confugiet

quia illa erit de primo subiecta antixpo ut visum est

in terras. et terra egipti non effugiet. et dominabitur the

zaurorum auri et argenti. et in omnibus preciosis egipti.

quia ista duo signa ... subicientur antixpo hic autem non potest dici de antiocho quia istas terras non legitur intrasse ... fama ... non ... antixpo obedire turbabit eum vel forte fama aliquorum ... fidelium ei resistere volentium

Per libiam quoque et ethiopiam transibit. et fama turbabit eum

quia non habebit maximum ...

ab oriente et ab aquilone. et veniet in multitudine magna

omnes f. noletes ei obedire

ut conterat et interficiat plurimos. Et figet tabernaculum

apotitus a pedno i. polus sui hebr' ... dicunt q' ... duo alii ... admodum montis oliveti

Jo' ... q' emaux qui locus est inter mare mortuum et mare mediterraneum quia inter duo latissima situs est flumina tygrim et eufraten

daniel

i. monte oliveti vel monte syon

sui apedno inter maria super montem inclitum et sanctum

q'd est cum antixpc ponet tabernaculum suum in emaux / ponet ipsum quantum ad hoc super monte oliveti vel montem syon qui sunt montes propinqui distantes solum per miliare / quia ab emaux incipiunt montana iudee

Et veniet usque ad summitatem eius et nemo auxiliabitur ei

quia antixpc veniet in montem syon in loco ubi fuit templum ut ibi sedeat et adoretur tamquam sit deus ut dicit apostolus Vel veniet usque ad summitatem montis oliveti unde ascendit xpc in celum virtute demonis ipsum portantis Et nemo auxiliabitur ei / quia virtute divina ibi subito interficietur. et in hoc dicit apostolus 2a thessa. 2o Quem dominus ihesus interficiet spiritu oris sui / et destruet illustratione adventus sui. Exponit autem locum predictum sic quia hec non potest exponi de antiocho quia non fuit mortuus inter maria / nec super montem sanctum / sed recedendo de persida ut patet 1 machab. 6 et 2 machab. 9. Porphirius tamen exponit et affirmat exponit hoc de ipso antiocho dicens quod mortuus est in quodam monte qui nominatur apedno / et est situs inter duo magna flumina scilicet eufraten et tygrim quae dicuntur hic maria Unde mons iste dicitur inclitus et sanctus / quia gentiles colebant ibi deos suos / hoc autem totum patet fictum / quia non invenitur in scriptura aliquis mons sic vocatus in perside / Unde quod flumina dicuntur maria est contra consuetudinem scripture / licet alii scriptura vocet stagna magna seu congregationem aquarum maris Unde quod mons ubi colebantur ydola dicatur inclitus et sanctus / ab angelo qui loquebatur danieli est manifeste falsum / immo magis dicatur prophanus Dicit igitur patet quod licet in hoc capitulo posita usque ad locum istum / et faciet rex iuxta voluntatem suam Sunt aliqua que possent applicari antiocho / tamen multa inveniuntur que non possunt verificari de eo ut visum est / et ideo per hoc cogimur exponere de antixpo totam litteram sequentem a loco supradicto

Ideo sicut dictum ubi figet tabernaculum suum apedno / Videndum autem quod tamen pro littera hebreus sermo non habeat / sed pro ista dictione est tamen vocabulum grecum quod significat iuxta hunc locum apud hebreos sibilatur quidem sed legatur per hoc Et autem antixpc veniat ad summitatem montis sancti et inclyti et ibi pereat ysaias plenius loquitur precipitabit dominus in monte sancto faciem dominatoris tenebrarum super omnes gentes / et eum qui dominatur cunctis gentibus ipsius / et velamen quod velata est super universas nationes ysa. 25

Cap. xii In illo tempore consurget Ostensa quanta desperata est violentia antixpi contra electos hic ostendit ponitur finalis victoria contra reprobos Et dividitur in 2 partes / quia primo ponitur principalis intentio / 2o subiungitur utilis instructio ibi Tu autem daniel Circa primum duo facit / quia primo ostendit conatum angelorum ad tuitionem fidelium / 2o describit tribulationem et gradus resurgentium ibi et multi de hiis qui dormiunt Circa primum sciendum quod conatus angelorum circa fideles tempore antixpi erit unus ad duo scilicet ad fidelium defensionem et adversariorum destructionem / quia licet antixpc ideo ipsi prodesse sua malitia ut dictum est tamen erit auctoritatiue Et hoc per michaelem qui est princeps ecclesie sicut fuit antiquitus princeps synagoge / hic fiet oportune / et hoc est quod dicitur hic In tempore illo

scilicet antixpi quando scilicet anguli mali conabuntur eum confirmare et a fide subvertere electos sicut supra dictum est in vero

ad fortificandos electos per se et per angelos sibi subditos Dequeritur et veniet tempus

xii

In tempore autem illo consurget michael princeps

magnus qui stat pro filiis populi tui / et veniet tempus

scilicet magnarum tribulationum quod futurum est ab antixpo quale nunquam fuit a principio mundi usque tunc ut dicitur ... Ideo tempore autem antixpi tale tribulationem fore quale nunquam fuit ex eo quod gentes esse ceperunt

quale non fuit ab eo quo gentes esse ceperunt usque ad

Et per hoc patet quod male exponit porphirius hunc locum de persecutione iudeorum sub antiocho / quia maior fuit illa quam fuit sub nabuchodonosor et tempore et extensione / in tempore qui destruxit civitatem et templum / et magnam partem populi occidit / reliquam non cum rege sedechia captivam duxit exceptis quibusdam personis pauperibus et vilibus quas dimisit ad colendum terram / ut patet 4 regum x. Unde extensive quia duravit per novem annos / illa autem que facta est populo israel sub antiocho tribus annis Et de afflictione autem que facta est populo israel per titum et vespesianum non est dubium quin fuit maior

quam illa que fuit ab antiocho

Illi dicuntur esse de populo daniel qui sunt vere spirituales habentes veram fidem Christi, et isti sunt omnes predestinati et illi salvantur in perpetuo et hoc est quod sequitur omnis qui inventus

tempus illud. Et in tempore illo salvabitur populus tuus. omnis

in libro scilicet vite qui quidem liber non est aliud quam prescientia electorum in mente divina, et isti vere salvabuntur a desolatione antichristi quia propter electos breviabuntur dies persecutionis antichristi ut habetur Matthei 24

qui inventus fuerit scriptus in libro. Et multi de his

Hic quarto describitur gradus et conditio resurgentium Et dividitur in duas partes quia primo tangit gradus resurgentium quantum ad electos et reprobos, 2o tangit diversos gradus electorum ibi qui autem docti. Circa primum sciendum quod licet omnes resurgant tam boni quam mali, tamen diversimode, quia aliqui resurgent ad gloriam scilicet electi, alii autem ad penam scilicet reprobi, et hoc est quod dicit et multi de his qui dormiunt etc.

scilicet electi

qui dormiunt in terre pulvere evigilabunt: alii in vitam eternam.

Dicit autem quod dicat multi id est omnes ut dicit Augustinus, et hic modus loquendi bene invenitur alibi in sacra scriptura. Vel aliter dicit multi propter paucos dampnatos qui licet resurgant tamen non dicuntur proprie evigilare, quia non sunt habituri ... ponere vel gloriae vigilia, que est solacio ...

scilicet reprobi quia ad obprobrium et in sempiternum
... ut videant semper obprobrium sue dampnationis

et alii in obprobrium ut videant semper. Qui autem docti fue

Hic autem dicit Porphyrius exponit de porphirius et mala de illis iudeis qui se absconderunt in speluncis propter persecutionem Antiochi, et audita victoria venerunt ad populum quasi evigilantes de pulvere terre alii ad vitam quantum ad observatores legis, alii in obprobrium quantum ad prevaricatores. Ista expositio Porphirii patet manifeste falsa, quia omnes qui se absconderunt et venerunt ad Iudam Machabeum in proposito erant zelatores legis, aliter autem non venissent ad ipsum, sed obedivissent Antiocho, et tamen de istis dicitur, quod aliqui evigilabunt ad obprobrium, quod eius opposito est falsum, quia dicit quod illi qui evigilaverunt ad obprobrium erant prevaricatores legis. Item illi qui erant observatores legis, qui secundum eum dicuntur evigilasse ad vitam, postea mortui sunt, et non potest dici evigilasse ad vitam eternam secundum quod dicitur hic. Quibus patet, quod ista littera non potest exponi de resurrectione facta post persecutionem antichristi

rint fulgebunt quasi splendor firmamenti. et qui

Hic quarto tangit diversos gradus electorum, qui erunt quasi diverse claritates stellarum secundum quod dicitur 1 Corinthiorum 15. Stella differt a stella in claritate, sic et resurrectio mortuorum. Illi tamen qui specialiter eminent aliis hic in vita et doctrina habebunt specialem premium scilicet aureolam doctorum, et ideo dicitur hic fulgebunt quasi splendor firmamenti, alii autem qui per opera vite bone inducunt alios ad iusticiam, quamvis non sint doctores, tamen fulgebunt quasi stelle in perpetuas eternitates. Secundum ... dicit. Et post interitum antichristi et ... salvatoris adventum salvabitur populus qui scriptus fuerit in libro dei, et pro diversitate meritorum alii resurgent ad vitam eternam, alii in obprobrium sempiternum, magistri autem habebunt similitudinem celi et qui alios erudierint stellarum fulgori comparabuntur. Non enim sufficit scire sapientiam nisi et alios erudias, tacitusque sermo doctrine non alium non edificans mercedem operis habere non potest. Unde locum theodotionis idem vulgata editio ita expressit Et intelligentes fulgebunt quasi splendor firmamenti

ad iustitiam erudiunt multos quasi stelle in perpetuas eternitates.

Tu autem daniel claude sermones et signa librum usque

Hic quinto ponitur ultimus instructio ipsius danielis, Et dividitur ... instruitur autem ab angelo de duobus primo de clausione visionis, 2o de duratione persecutionis ibi Et vidi ego daniel. Circa primum advertendum quod divina secreta non sunt omnibus revelanda, propter quod dicebat salvator Matthei 7. Nolite sanctum dare canibus id est obstinatis, Et ita

non vulgaribus qui non possunt talia capere, propter quod loquebatur turbis in parabolis, sed discipulis exponebat omnia ut dicitur Matthei xiii. capitulo, quia talia sunt maioribus revelanda. Daniel autem erat vir desideriorum, ut supra dictum est x. capitulo, et ideo dignum erat ut sibi multa divina secreta revelarentur que tamen aliis occultabantur, et hoc est quod dicitur hic. Tu autem Daniel claude sermones etc. quasi dicat divina secreta tibi revelata enigmatibus involve et in opposita dimitte, et hoc ut maligni non habeant materiam deridendi, et studiosi habeant materiam se exercendi, sequitur usque ad tempus etc.

q. d. tunc erunt perfecte manifesta cum implebuntur. — legentes s. librum istum aliqui malignantes aliqui devote tractantes

ad tempus statutum. pertransibunt plurimi. et multi

plex erit scientia.

Ideo quia Danieli multa sunt revelata de [illegible] ideo occulta eos sermones, quia lectoris est precipit ut revolvat sermones et signet librum, ut legat plures et quærant historie veritatem, et propter obscuritates magistrorum diversas opiniones. Et cum ait pertransibunt, id est transcurrent plures multorum lectorum dolorem et diversas per curam librum et turbam historie [illegible] et ysaias de obscuritate sermonis loquitur. Et erunt sermones libri istius quasi verba voluminis signati, que si dederint homini nescienti litteras dicentes ei lege, respondebit nescio litteras. Cum autem dederint eum homini scienti litteras, et dixerint lege librum, respondebit non possum legere signatus est enim. Item in apocalypsi Johannis liber videtur signatus sigillis vii. intus et foris cuius nullus poterat signacula solvere, dicit Johannes flebam multum, et venit ad me vox dicens ne fleveris, ecce vicit leo de tribu Juda radix David aperire librum et solvere vii. signacula eius, liber autem potest solvi qui septinarum sacramenta agnovit, et intelligit verba tenebrosa propter misteriorum magnitudinem, et in scriptura parabolas, et concedente hoc lectorem transfert in spiritu ministrante Deo.

id est opposita cum ista — dicit quia non est cum eo sed angeli apparentes in specie viri

Hic secundo angelus instruit Danielem de duratione persecutionis Antiochi. Et dividitur in duas partes. Quia primo instruit eum de duratione ipsius, secundo de omni fine ibi et cum completa fuerit. Circa primo infert quandam conclusionem quo procedit ibi Tu autem Daniel. Ad evidentiam prime partis advertendum quod Daniel vidit hanc visionem iuxta flumen Tygris ut dictum est x. capitulo. Apparuit autem sibi tres angeli duo stantes contrarias partes fluminis, et isti duo erant angelus Persarum et angelus Grecorum, quia Grecia est ab occidentali parte illius fluminis, regnum Persidis magis in oriente, tertius angelus apparebat quasi stans super flumen, et iste erat Gabriel qui loquebatur Danieli instruens eum de duratione persecutionis Antiochi, et hoc est quod dicitur hic Et vidi ego Daniel etc.

duo alii stabant unus hinc super ripam fluminis. et

alius inde ex altera ripa fluminis. Et dixi viro qui in

ad denotandam angelicam puritatem — ad designandum quod potestas eius cum est super aqua vel quod ista [illegible] populos significat sicut quod dicitur Apocalypsis xvii. aque multe sunt populi multi

dutus erat lineis. qui stabat super aquas fluminis. usquequo

id est quanta erit duratio persecutionis Antiochi predicte — id est Gabrielem in specie viri apparentem

quo horum finis mirabilium. Et audivi virum qui indutus

ad maiorem approbationem sui dicti

erat lineis qui stabat super aquas fluminis cum levasset dex

teram et sinistram suam in celum. et iurasset per viventem

id est tantum durabit ista persecutio scilicet per tres annos et dimidium temporis;

in eternum. quia in tempus et tempora et dimidium temporis. Et cum

; cum sumptum in singulari significat unum annum ut supra habitum est vii. capitulo. Tempus autem acceptum in plurali sine numero determinato stat pro minori numero plurium, et eodem modo loquendi Hebraicum

Et liber iste scriptus est hebraice a Bodano tertio usque ad finem. Dimidium autem temporis significat
dimidium anni, et sic patet quod persecutio Antichristi durabit per tres annos et dimidium, quantum durauit
persecutio Christi. Porphirius autem exponit tempus istud de persecutione Antiochi, sed hoc patet manifeste
falsum, quia si accipit persecutionem Antiochi a principio quo intrauit Ierusalem usque ad tempus
in quo mundatum est sanctuarium per Iudam Machabeum, et tunc patet falsitas eius, quia illud tempus
continet vi annos, ut supra habitum est viii capitulo, ubi dicitur sic: usque quo sanctuarium et fortitudo
conculcabitur, et dixit angelus, scilicet angelus videns ad hanc questionem: usque ad vesperam
dies duo milia trecenti, et mundabitur sanctuarium. Hoc etiam potest probari per primum Mach. i
ubi dicitur quod Antiochus Epiphanes ingressus est Ierusalem anno c xliii regni grecorum,
quod fuit annus illius, et ibidem quarto capitulo dicitur quod sanctuarium mundatum est anno c xlviii,
que fuerunt vi anni, scilicet ix mense xxv die illius mensis, ut ibidem dicitur, et tempus intermedium
fuit quasi vi annorum. Porphirius autem accipit persecutionem Antiochi non a principio ingressus
eius in Ierusalem, sed a die quo posuit ydolum Iouis in templo, et videtur Porphirius
intelligere. Adhuc falsum dicit quod ydolum illud non fuit in templo per tres annos et dimidium, sed
fuit ibi per tres annos et dimidium tempore, ut dicit Iosephus libro xii Antiquitatum, et patet
libro Mach. vi quod ibi fuit per x dies ultra tres annos, quod probatur sic: quia anno c xlv
mense ix xv die mensis positum est ydolum predictum in templo, ut dicitur i Mach. i, et anno
c xlviii mense ix xxv die mensis purificatum est templum, ut habetur i Mach. iv. Dicitur
quod xxv die mensis ix obtulerunt sacrificium in templo purificato, ut dicitur i Mach. iv. Sed
per x dies ante amouerat ydolum, quia bene posuit tantum temporis ad purgandum templum Io-
uis ydolum, autem fuit amotum a principio quo ceperunt templum edificare, et sic patet quod
noluit tempus omnis persecutionis eodem die amotum est quo fuerat positum.

Iudei autem in quo tempore dei dispersio fuit et Antiocho persequente, ut vult Porphirius vel Antichristo ut nos veri probant — id est Christianum quia erit quando pro altitudine persecutionis Antichristi nullus audebit Christianum apparere in publico

Completa fuerit dispersio manus populi sancti. Complebuntur

Postquam angelus instruxit Danielem de prima duratione persecutionis Antichristi, hic
consequenter instruit de termino ipsius durationis. Et dicitur in duas partes, quia primo instruit eum de termino ad quem,
secundo de termino a quo ibi: Et a tempore. Circa primum dicit quod finis durationis persecutionis Antichristi
erit eius fulminatio seu interfectio. Dicat ergo angelus loquens Danieli: cum completa fuerit

id est fulminatio Antichristi et veniet iudicium mortuorum et uiuorum — Daniel — quia licet veritatem intelligeret in generali et

Uniuersa haec. Et audiui ego et non intellexi. Et dixi

et in speciali quantum ad multa non tamen quantum ad omnes circumstantias et determinatas
personas, quia sicut supra dictum est veritas dependens non reuelatur prophetis nisi secundum
quod est expediens secundum diuinam ordinationem

volebat enim Daniel plus scire quia volebat sicut nunc scire mundi determinate — scilicet angelus videns sibi — id est vade via uniuerse carnis per mortem

quia dicitur non uos scire

Domine mi, quid erit post haec? Et ait: Vade Daniel quia clausi

non ad te pertinet hoc, autem modo respondit Saluator apostolis Act. i: Non est vestrum nosse tempora
vel momenta et sic apostoli autem fuit magis illuminati quam propheta, et ideo si scire finem mundi
determinate non pertinebat ad eos ut dicit Saluator, nec propterea hoc competebat Danieli.
Ex hoc autem apparet fatuitas illorum qui voluerunt finem mundi predicere determinate, et omnes
qui hoc attemptauerunt mendaces inuenti sunt

id est usque ad tempus consummationis

Sunt signatique sermones usque ad tempus prefinitum.

Glossa: Si autem propheta audiuit et non intellexit, quid facient hii qui signatum librum, et usque
ad tempus consummationis multis obscuritatibus inuolutum pro perceptione mentis ediscerunt.
Cum autem tempus finis aduenerit impii non intelligent, et qui docti fuerint discipulina dei
ipsi intelligere poterunt, et impii prophetiam cum audierint non credent scripture, ut sit prophetie adimpletio
propter quod peccatum sordidum est.

electi in persecutione Antichristi — meliorum que fiorum usque ad finem mundi

et in quo dicitur Apoc. 22: Qui in sordibus est sordescat adhuc

Eligentur et dealbabuntur et quasi ignis probabuntur multi. Et impie

quia pertendunt sibi viam intelligendi et in quo dicitur Sap. i: In maliuolam animam non introibit sapientia

agent impii, neque intelligent omnes impii. Porro docti

i. revelationem predictam sed docti in terris apostolorum et alii devote tenentes se in perpetuam qui sunt doctores dei, ut patet per hoc quod dicitur quia ... non est in tempus bonus et devotus sed tantum malevolis

i. ab illo tempore quo sacrificium altaris cessabit celebrari solempniter

et impius

intelligent. Et a tempore cum ablatum fuerit iuge

Hic angelus instruit danielem de termino a quo incipiendi sunt predicti tres anni cum dimidio scilicet a tempore cum ablatum

i. antixpus prohibebit hominibus ad adorandum ab illo tempore quo precedet

sacrificium. et posita fuerit abhominatio in desolatione.

qui faciunt tres annos cum dimidio et xij dies ut patet computanti quod unusquisque annus

dies mille ducenti nonaginta. Beatus qui expectat

ij scilicet dies ccc lxv et ideo istud videtur spatium temporis quod plus copperit per tres annos cum dimidio. Hic exponit predictos dies. Sed ut ibi patet quod tres anni cum dimidio persecutionis antixpi non sunt incipiendi ab illo tempore quo incipiet se ostendere et aliquos ad se attrahere sed ab illo tempore quo iam erit tante potestatis quod se prohibebit ad adorandum hominibus per quo fideles non audebunt sacrificium altaris offerre propter timorem eius

et pervenit usque ad dies mille trecentos triginta quinque

Hic addimus precedentem adiunctis xlv dies qui post mortem antixpi dabuntur ad eos qui inducti ut decepti in persecutione antixpi possint penitere et ideo dicitur beatus qui pervenit usque ad dies m ccc xxxv. i. beatus est qui tribulatione antixpi stabit que durabit per tres annos cum dimidio sive per dies m cc xc et adhuc ultra vivet per xlv dies quia si non fuit deceptus per antixpum ut prius notabimus. Si autem fuit deceptus per antixpum poterit penitere in illis xlv diebus sequentibus mortem antixpi quia tunc eius falsitas erit omnibus manifesta et sua potestas ablata. Licet autem hoc verum sit satis quantum ad ... tamen non habetur quod adventus Christi ad iudicium sit futurus in mense post xlv. ... computandos a morte antixpi tamen cum quod ... determinatum quod illi xlv dies sint corporales vel annales ... Ezechiel x. diem pro anno dedi tibi et dabo quod est determinatum de corporalibus tamen non habetur quod post ipsos in mense sit adventus ad iudicium primo videtur quod futurum sit maius spatium temporis in medium sicut quod dicitur Matthei xx. Sicut enim erat in diebus Noe ante diluvium comedentes et bibentes nubentes et nuptum tradentes usque in diem quo intravit Noe in archam et non cognoverunt donec venit diluvium et tulit omnes ita erit adventus filii hominis. Et istud inferunt aliqui doctores inde ad quod quod erit inter mortem antixpi et diem iudicii talis autem pax et securitas in qua convivia et ... fient non videtur esse tam parvi temporis scilicet xlv dierum et maxime ... determinatum esset et hoc plenius dixi super Ezechiel xxxix. Ex dictis patet falsitas iudeorum dicentium quod per hoc tempus per quod debent computare messiam futurum et accipiunt hic dies pro annis ut dicunt ita quod debent computare per m ccc xxxv annos incipiendo computationem istorum annorum a tempore quo positum est ydolum in templum. Contra hoc autem arguitur sic quia ... posito ydolo ... ab ... de ydolo posito ab antiocho epiphane quod oportet dicere iudeos qui predicta exponunt iuxta ... de antiocho et tunc apparet falsitas istorum manifeste quia ab illo tempore usque nunc fluxerunt plus quam m ccc xxxv anni et tamen adhuc non habent messiam ut dicunt. Si autem accipiatur de ydolo posito per imperatorem romanum post destructionem secundi templi tempore Titi et tunc oportet quod predicta in hoc tantum exponenda de imperatore romano et hoc non potest esse quia dicitur quod ... Nec quemquam deorum curabit et non potest exponi de eo quod romani deos omnium gentium colebant.

Daniel · i. vade ad ... i. ... scilicet ... i. ... Et sicut ... ... non ... ut ... ... i. ... mortem ... ... in ingressu in celestis

Tu autem vade ad prefinitum. et requiesces et stabis in sorte tua

i. in generali ... omnium

hic propheta in sermone ... angelus loquitur cum daniele dicens sibi tu autem da. vade et cetera

in fine dierum.

Et ... patet quod evigilatio dormientium ... de qua dictum est circa principium huius capituli intelligenda est de resurrectione ultima in fine mundi et non accipienda per ... tempore ... ut dicit porphirius quia tunc daniel non ... hic modo et cetera.

Hic usque daniel in hebraico volumine legimus. Cetera que sequuntur usque ad finem libri de theodotionis editione translata sunt

Ca^m 13 Erat vir habitans etc. Hic ponitur pars incidentalis huius libri in qua describuntur quedam facta illius temporis. Primum est historia Zuzane. 2^m est historia Bel et draconis que ponitur capitulo sequenti. Circa primum describitur Zuzane nephanda temptatio, 2o innocentis mulieris accusatio, ubi conclamavit, 3o innocentis iniusta condempnatio ibi et credidit, 4o omnis divina liberatio ibi conclamavit. Que adhuc dividitur in membra. Circa primo describitur persone temptate virtus, 2o temptantium status ibi et constituti, 3o temptationis ortus ibi crebat, 4o temptationis modus ibi et factum est. Circa primum describitur persona temptata Zuzanna a nobilitate generis, quia erat de tribu Iuda ut dicetur infra, quia erat Ioachim copulata in matrimonio, quia erat honorabilior omnium iudeorum, ut hic dicitur. Describitur etiam a pulcritudine corporis cum dicitur pulcra nimis, et a pulcritudine mentis cum dicitur timens deum, cuius causa consequenter ponitur quia erat erudita a parentibus secundum legem Moisi, et ideo bene nominata erat secundum proprietatem rei Zuzanna, id est lilium, propter quod senes erant magis inflammati circa eam quam de alia persona huius dicitur secundum litteram.

Ca^m 13 Erat vir habitans in babilone nomine Ioachim. et

accepit uxorem nomine Zuzannam. filiam Helchie. pulchram

nimis. et timentem deum. parentes enim illius cum

essent iusti. erudierunt filiam suam secundum legem Moisi. Erat

Ideo hic videndum est testimonio ad exhortationem parentum, ut doceant in ipsa lege dei sermone que divina non solum filios sed filias suas.

autem Ioachim dives valde. et erat ei pomerium vicinum do

mus sue. et ad ipsum confluebant iudei. eo quod esset hono

rabilior omnium. Et constituti sunt duo senes iudices in

Hic quarum describitur temptantium status, quia erant senes maturitate etatis, et sublimitate auctoritatis prefuerunt ut dicitur infra consequenter. Et ideo facilius potuerunt mulieres seducere. Dicit glosa hic quod hebrei dicunt ipsos decepisse mulieres pretextu quod dicebat Christum de semine eorum nasciturum cum essent de tribu Iuda, cuius nativitas maxime desiderabatur.

Ie^e 29 ubi dicitur sic ponet te dominus sicut Sedechiam et Achab

anno illo. de quibus locutus est dominus. Quia egressa est in

j Quos frixit rex babilonis in igne pro eo quod fecerunt stultitiam in Israel, et mechati sunt uxores amicorum suorum, et locuti sunt verbum nomine meo mendaciter quod non mandavi eis. Dicunt enim hebrei quod isti senes fuerunt duo predicti Ie^e 24, Sed contrarium videtur quod isti duo frixi igne a rege babilonis. Duo autem senes qui temptaverunt Zuzanam fuerunt lapidati ut dicit hic glosa. Iste fuerunt lapidati a populo non a rege, dicendum quod pena mortis consequenter per ignis in scriptura, et ideo corpus lapidatorum potest vocari debita frixio in igne. Iste quia de mandato regis babilonis pena debita iudicabatur pro iudeis secundum legem Moisi, quia iudices regis iudeorum ignorabant sed concordiam mortis non poterant infre nisi consensu speciali mandato regis et auctoritate, et ideo quod populus eos lapidabat fuit de precepto regis et auctoritate, quia rex fecit principales et auctoritatem, populus autem consequenter certa patent

quitas de babilone a senibus iudicibus qui videbant regere

Iudices putare de presbiteris pectoribus, non autem qui regebat populum sed qui videbantur regere cum
cum bene presunt presbiteri regunt populum / qui autem tamen non habent iudicium et in ipse presunt populo / regere
videntur populum magis quam regunt

populum. Isti frequentabant domum ioachim. et veniebant

ad eos omnes qui habebant iudicia. Cum autem populus reuertisset

per meridiem. ingrediebatur zuzanna et deambulabat

hic ponitur temptationis ortus que orta est in istis senibus, sic quibus oritur
temptatio carnis malis hominibus / primo per impudicum aspectum propter quod dicitur videbat eadem

in pomerio viri sui. Et videbant eam senes cottidie in-

2o per inordinato affectu, cum dicitur et exarserunt / et quia concreati ibi cum dicitur
euerterunt sensum suum / quia inordinata affectio excecat oculum rationis / et 3o consone
phario conatu adimplendum propositum cum dicitur dixit alter ad alterum et dicat ergo
primo sic dixit autem propositum cum dicitur ... Zuzana enim erat verecunda / et ideo propter frequentia
populi stabat clausa cum puellis suis intra domum / sed cum populus cessisset / et senes
aliquantulum remanerent quasi moti solum de auditis iudiciis / tunc zuzana exiebat
camera, et intrauit ortum causa recreationis et locutionis / nec cauebat tamen a
senibus propter etatem / et simul apparentia meritis, cum tamen cauebat ab aliis et cetera
patet per predicta usque ibi dixitque alter ad alterum. 2o

gredientem et deambulantem. et exarserunt in con-

cupiscentia eius. et euerterunt sensum suum et declinauerunt

oculos suos ut non viderent celum. neque recordarentur

iudiciorum iustorum. Erant ergo ambo vulnerati amore

eius. nec indicauerunt sibi vicissim dolorem suum. Erubes-

cebant enim indicare concupiscentiam suam. volentes concubere

cum ea. et obseruabant cottidie sollicitius videre eam.

quia fecerunt quia uterque volebat se expedire de alio ut possit solus reuerti ad ludendum cum
zuzana ad decipiendum eam

Dixitque alter ad alterum. Eamus domum. quia prandii

hora est. Et egressi recesserunt a se. Cumque reuertissent

supra domum ioachim per diuersas vias
venerunt in unum

venerunt in unum. et sciscitantes ab inuicem causam. confessi sunt

concupiscentiam suam. et tunc in commune statuerunt

tempus quando eam possent invenire solam. Factum est autem
Hic ponitur temptationis modus / ubi ponitur ista pro ordine / primo est fraudulenta in peccato in hoc observavit tempus aptum quia post discessum ad locum congruum s. pomerium vel ortum et hoc est quod dicit Factum est autem etc.

cum observarent diem aptum. ingressa est aliquando
modo loquendi est ad significandum frequentiam faciendi aliquid / quia Susanna frequenter in ortum intrabat

sicut heri et nudius tertius cum duabus solis puellis.
Tertio nudius tertius adverbium temporis est ut dicit Papias et est dictio composita a nunc et dies et tercius quasi nunc est dies tercius / et similiter componitur nudius quartus et quintus secundum Hugonem ... / nudius tercius / nudius undecimus / et sic etc. adverbium temporis ... nudius quartus ponitur adiective ubi dicitur nudius quarta dies usque ad hanc horam et est sensus a nudius quarta die i. a die que nunc est quarta usque ad hanc horam i. ante horam hanc

voluitque lavari in pomerio. Estus quippe erat. Et non

erat ibi quisquam preter duos senes absconditos et con-
considerare desiderium

templantes eam. Dixit ergo puellis. Afferte michi
oleum hic accipitur pro latina arbore aromaticorum qua utuntur contra estum
Smigmata sunt sordes a corpore et auri ... ad significandum ... est de ... ut ... per securitate necessariis posset ingredi ad eam
... unguenti vel sapo ... vel aliarum ...

oleum et smigmata. et ostia pomerii claudite.
s. que debebant aptare puelle parate et ibi erat forte virgultum ...

ut laver. Et fecerunt sicut preceperat. clauseruntque ostia
i. per latebre egressum apte positum

pomerii. et egresse sunt per posticum ut afferrent que iusserat.

nesciebantque senes intus esse absconditos. Cum autem
Hic ponitur secundum quod fuit in ista temptatione s. maligna suggestio primo Susanna asserendo ad perpetranda illicita unde dicit dixerunt Ecce ostia etc. secundo ei mortem ... s. quod si nolueris etc. tertium quod in hac temptatione ponitur Susanne victoriosa electio / quia magis elegit mori quam dei mandatum transgredi et hoc est quod dicit hic Ingemuit Susanna etc.

egresse essent puelle. surrexerunt duo senes et accur-

rerunt ad eam. et dixerunt Ecce ostia pomerii clausa sunt

et nemo nos videt. et in concupiscentia tui sumus. quamobrem

assentire nobis. et commiscere nobiscum. Quod si nolueris.

dicemus testimonium contra te quod fuerit tecum iuve

nis. et ob hanc causam emiseris puellas a te. Et in

pro dolore cordis per spiritulum (?) minues — quia angustior (?) est mori et angustior (?) eas (?) dignum morte facere per (?) quam se[ipsa]

gemuit zuzanna et ait Angustie sunt michi undique

quod peruaberet (?) legem dei in conspectu dei — s. debita quia in lege moysi adultera precipitur lapidari

Si enim hoc egero mors michi est. si autem non egero non

morte i[n] ?????? licet i[n] debita — quia puniri non est malum simpliciter quia in[ve]nitur malum pene, sed facere pena dignum est simpliciter malum quia hoc est malum culpe

effugiam manus vestras. Sed melius est michi absque

Ieronimus: peccatum mortem vocat. Sic ergo ei qui facit adulterium mors est adulterium sic omne peccatum quod ducit ad mortem mors appellatur est et tociens mori credimus quociens peccamus ad mortem. Rursum et econtrario tociens insurgimus et vivificamur. quociens vite digna facimus opera

opere incidere in manus vestras. quam peccare in conspectu domini.

ne forte senes concupiscentia sua ???? in ipsam irruerent et ipsam ???? in vita in pudicicia tangerent — ut advenient ???? ???? ???? ???? ???? ad clamorem zuzanne quia sicut ???? ???? se suspectos

Et exclamavit voce magna zuzanna. Exclamaverunt

Sic ponitur zuzanne maligna accusatio Et dicitur in ???. quia primo accusatio contra iudicium 2o in iudicio in sua est ???? parte dicitur sic Exclamaverunt autem et senes etc.

ad simulandum quod innocens ???? ????

autem et senes adversus eam. et cucurrit unus et ape

in accusabant quod isset ad quam famuli venissent quia si ostium in ventum fuisset clausum et ???? innocens non fuisset in ???? ???? in ???? ???? suspectum esset

ruit ostia pomerii. Cum ergo audissent clamorem in po

merio famuli domus. irruerunt per posticum ut viderent

accusantes zuzanna de crimine adulterii

quid nam esset. Postquam autem senes locuti sunt. erubue

quia diligebant zuzanna ???? ???? domus ???? ???? ???? quia nunquam ???? — in quo apparuit bonitas eius non solum docta sed ???? in familia

runt servi vehementer. quia nunquam dictus fuerat sermo

Homeliae de zuzanna. Et facta est dies crastina.
Hic ponitur accusatio in iudicio. Et dividitur in tres partes, quia primo ponitur zuzane citatio, secundo accusantium iniuratio, ibi consurgentes autem, tertio iuratorum testificatio, ibi et dixerunt. Prima pars dicitur sic. Cumque venisset populus etc.
ad locum iudicii

Cumque venisset populus ad virum eius joachim. venerunt
ad iudicandum in loco iudicii ubi pendebant sua negotia

et duo presbiteri plem iniqua cogitatione adversum

susannam ut interficerent eam. Et dixerunt coram populo
secundo appetit susanne solemnis citatio

Mittite ad susannam filiam helchie uxorem joachim.
quia non poterat effugere iudicium

Et statim miserunt. et venit cum parentibus et filiis et
amici eius venerunt cum ea ipsi compatientes
scilicet sanitati eius quia noverant

omnibus cognatibus suis. Porro susanna erat delicata

nimis. et pulchra specie. At iniqui illi iusserunt ut dis
quia volebat forte inducere presbiteros ad suspicandum malum de ea
quia rubore vultus eius sciebat eius ipsos eam violandam

cooperiretur erat enim cooperta. ut vel sic satiarentur decore eius.
erat enim cooperta. Hic non potest intelligi dupliciter, uno modo referendo ad preceptum senum qui iusse runt eam discooperire ut sic saciarentur eius aspectu, quo non potuerunt sibi in nephario actu. Alio modo potest intelligi referendo ad populum zuzana et cetera qui cooperuerat eam ut sic [illegible] erat enim cooperta, scilicet aliorum suorum consilio ut satiarentur senes decore eius, id est ut non videntes eius pulchritudinem magis inflamma rentur de ea, secundo non accusaret eam ita crudeliter, quia amici susanne sciebant causam accusationis per revelationem susanne
scilicet opprobrium cognoscentes innocentiam susanne

Flebant ergo sui. et omnes qui noverant eam. Consurgen
scilicet susanne flebant eam morti iniuste propria deputandam ad mortem ut testes iniuratos et testes [illegible] ponunt manus super caput eius ut dicitur levitici 24

tes autem duo presbiteri in medio populi. posuerunt manus suas
Hic ponitur accusantium iniuratio quo habetur argumentum quod decernere ut aliquis debeat mori non est credendum alicui simpliciter sed duobus aut tribus auctoritas et sic tamen sit et cetera quod dicitur consurgentes autem duo presbiteri qui erant iudices sacerdotes et populi
quia aliunde non poterat habere auxilium et ideo est dimittere patrem in omnibus deo speratus

caput eius. Que flens suspexit ad celum. erat enim

ponu(n)t ... testifica(ti)o

cor eius fiduciam habens in d(omi)no. Et dixerunt p(res)b(yte)ri. Cum

deambularemus in pomerio soli. ingressa e(st) hec duabus

hic dicunt in argumentu(m) ... ve(ri)taq(ue) adules(centis)

puellis. et clausit ostia pomerii. et dimisit puellas.

venitq(ue) ad eam adolescens qui erat absconditus. et con-

q(uia) alit(er) no(n) potera(n)t co(n)de(m)pnare zuzanna(m) morte dignam nisi allegaret stup(ru)m ... ei
voluptatis ... no(n) statuit(ur) aliq(ua) pena in lege

cubuit cu(m) ea. Porro nos cum essem(us) in angulo pomerii.

hic dicunt adolescentem ... q(uia) si ... i(n) pala(m) ... corp(us) no(n) ... esset aliqua probabilit(er)
s(cilicet) q(uod) zuzanna vellet tale quid co(m)mitte(re) ips(is) videntib(us)
q(uia) de ... no(n) credi(tur) ... alicui q(uod) dicat se vidisse

videntes iniq(ui)tate(m) cucurrimus ad eos. et vidim(us) eos

pa(rite)r com(m)isceri. Et illum quide(m) no(n) quivim(us) co(m)p(re)hendere

tanqua(m) invenis ... nos ... senes
hic ... dixerunt ne q(ue)r(er)etur ab eis q(ui)s erat adoles(cens) ... et p(ro)p(ter) hoc possent dep(re)hendi

q(ui)a fortior nobis erat. et ap(er)tis ostiis exiliuit. Hanc

aut(em) cu(m) app(re)hendissem(us). interrogavim(us) q(ui)nam esset

adolescens. et noluit indicare nobis. huius rei testes

sumus. Credidit eis multitudo quasi senibus p(o)p(u)li

Hic describi(tur) ... susanne iniusta (con)dempnacio ... ...
ignorantia s(cilicet) q(uia) credit senibus p(ro)p(ter) etate(m) ... abs(que) debita examina-
tione ... in ... daniele ubi dicit ... filii isr(ae)l ...
... argumentu(m) ... etate seu ... decet approbari testes in causa ...
... diligenti examinatione ... condempnacio iniusta susanne
... clamavit ... voce mag(na) susa(nn)a

et iudicibus. et (con)dempnaverunt eam ad morte(m). Excla-

... affectu ... pura

mavit aut(em) voce magna susanna et dixit. Deus et(er)ne

q(uia) ipse solus novit secreta cordium
... sed ... ita ... futura ...

qui absconditoru(m) cognitor es. qui nosti om(n)ia antequa(m)

fiant. tu scis quia falsum contra me tulerunt testimonium.

et ecce morior cum nichil horum fecerim que isti mali
i. cum effectu audiuit
ciose composuerunt aduersum me. Exaudiuit autem dominus vocem
Hic ponitur susanne liberacio. Et diuiditur in quatuor partes. quia primo ponitur danielis appellacio a sententia iniqua testium. 2° diligens examinacio ibi reuersus est populus. 3° iniquorum condempnacio ibi exclamauit itaque populus. 4° postea ponitur gratiarum accio ibi Elchias autem. In prima parte dicit sic Exaudiuit autem dominus etc.
ex quo patet quod daniel hic non fecit tamquam persona publica sed ex diuino instinctu

eius. Cumque duceretur ad mortem. suscitauit deus spiritum sanctum
ut posset ab absolutibus audiri

pueri iunioris cui nomen daniel. et exclamauit voce
hic est daniel non assero sententiam sed magis ab ea appello tamquam iniqua ut patet per verba sequencia

Mundus ego sum a sanguine huius. Et conuersus omnis populus ad

eum dixit. Quis est iste sermo quem locutus es. Qui cum

staret in medio eorum ait. Sic fatui filii israel non iudican

tes neque quod verum est cognoscentes. condempnastis filiam

israel. Reuertimini ad iudicium. quia falsum testimonium locuti sunt
hic ponitur testium diligens examinacio ibi dicit reuersus est ad locum iudicii

aduersum eam. Reuersus est ergo populus cum festinacione.
non illi duo qui accusabant susannam sed alii duo senes populi israel — in loco iudicii — per aliud vitans possit apparere

et dixerunt ei senes. Veni et sede in medio nostrum et indica
qui habebat i. sapiens est quod solet esse in antiquis ut dicitur Job 12. in antiquis est sapiencia et in multo tempore prudencia — ne fugiant aliud mediante simili prudenti

nobis. quia tibi dedit deus honorem senectutis. Et dixit ad

eos daniel. Separate illos ab inuicem procul. et diiudicabo

eos. Cum ergo diuisi essent alter ab altero. vocauit vnum
ex hoc patet quod testes separandi et examinandi ut ex hoc magis appareat prudens eorum fraudulencia

de eis et dixit ad eum. Inueterate dierum malorum

nunc venerunt peccata tua que operabaris iudicans iudicia

iniusta innocentes opprimens · et dimittens noxios · dicente
sicut dicitur deut. 21

te domino innocentem et iustum non interficies · Nunc ergo si vi
Nichil probat quia testes sunt interrogandi de circumstanciis et probat apprehensionem corporis pluritas et locus sic hos castus et verecundus non sunt senes impudici qui dicebant videmus sunt quasi vere

disti eam · dic sub qua arbore vidisti eos loquentes sibi
non est arbor et non est quia lentiscus arbor herentis cuius fructus foliorum consolidat labia ut dicit glosa

Qui ait sub scino · Dixit autem Daniel · Recte mentitus es
i. ad dispensacionem capitis tui quia nichil sequitur ecce angelus
i. index quia mentiris [illegible] angeli [illegible] sic proprie [illegible] labia [illegible] sentenciam et loqui [illegible] quod est eius angelus [illegible] domini [illegible] angelus [illegible] secundum [illegible] qui dispensacionem [illegible]

in caput tuum · Ecce enim angelus dei accepta sentencia ab eo ·
[illegible] [illegible] amouit quia alius veniret et sic possit aliquid [illegible] quid diceret

scindet te medium · Et amoto eo · iussit venire alium
Erat enim iste de tribu iuda sed [illegible] imitabatur mores chanaan [illegible] dicebat [illegible] daniel [illegible] causa ut [illegible] [illegible]
i. pulcritudo picture

et dixit ei · Semen chanaan et non iuda species de
i. [illegible] tua [illegible] [illegible] viris et legis diuine

cepit te · et concupiscencia subuertit cor tuum · Sic faciebatis
cum [illegible] [illegible]
concubendo vobiscum in opus [illegible]

filiabus israel · et ille timentes loquebantur vobis · sed non
nobilis [illegible] maioribus
vobis consenciendo

filia iuda sustinuit iniquitatem vestram · Nunc ergo dic michi
sibi carnaliter [illegible] carnaliter loqui sic [illegible] est

sub qua arbore comprehenderis eos loquentes sibi · Qui ait
[illegible] [illegible] ut [illegible]

Sub prino · Dixit autem ei daniel · Recte mentitus es et tu
Quercus non est arbor et est eadem arbor cum lentisco ut dicunt aliqui et male quia tunc non esset discordia in testimonio eorum cuius contrarium oppinioni [illegible] alii non fuissent conuicti sicut testes falsi et non dicendum est quod [illegible] [illegible] [illegible] ut dicitur in [illegible] libro de proprietatibus rerum

in caput tuum · Manet enim angelus domini gladium habens

secando s. etiam a conspectu pro morte quam fuit interfectus gladio ut supra dictum est

ut secaret te medium, et interficiat vos. Exclamavit itaque
quod videbat concionem corporaliter manifestum

omnis coetus voce magna, et benedixerunt deum qui sal-
facientes eis secundum legem talionis. i. sic dignos morte iudicaverunt qui habebat alterum uxorem, et ipse fecit eos condempnari secundum modum istius ire ut dicitur Jeremie 29. et supra allegatum est eodem capitulo

vat sperantes in se. Et consurrexerunt adversum duos

presbyteros, convicerat enim eos daniel ex ore suo falsum dixisse

testimonium. Feceruntque eis sicuti male egerant adversum
vel aliter interfecerunt eos quia de voluntate regis specialiter permissum est iudeis ut eos interficerent secundum legem Moysi et fuit lapidati, quia lapidato postea dicti sunt ardo in igne ut supra dictum est

proximum, ut facerent secundum Moysi. et interfecerunt eos. et

salvatus est sanguis innoxius in die illa. Helchias autem
Hic ponitur gratiarum actio pro liberatione innocentis, et hoc est quod dicitur helchias et cetera

et uxor eius laudaverunt deum pro filia sua susanna, cum

Joachim marito eius et cognatis omnibus, quia non est
licet cum laudarent deum de liberatione susanne a morte, tamen magis laudabant eum de declaratione sue innocentie, quia innocentia est magis bonum quam corporalis vita

inventa in ea res turpis. Daniel autem factus est magnus
quia cognitione sancto innotuit populo quod spiritus dei erat in ipso, et zelus legis divine, quia eius cognitio solli-
citudo eius erat proximi sui, quia licet esset in domo regis, tamen sollicitus erat de hiis que fiebant apud iudeos ipsis

in conspectu populi a die illa et deinceps.

Capitulum 14 Et rex Astyages et cetera. Hic quartum ponitur historia belis et historia draconis Et dividitur in duas. quia primo ponitur tempus quo historia, secundo historia describitur ibi erat quidam ydolum. Circa primum advertendum quod aliqui dicunt ista parte pertinere ad capitulum xiii. ita quod notatur per hoc tempus in quo accidit factum zuzane. scilicet quando mortuus est rex Astyages et Cyrus ei successit. Non est intelligendum quod Astyages regnaverit in babilone quia numquam ibi regnavit, ymo fuit rex Medorum et persarum, ut habetur in scolastica historia, sed quia Cyrus multa bona fecit populo israel deo, ideo in istis hic notatur tempus quo Cyrus accepit regnum Astyagis. Et de cuius descendentia ad ipsum notandum sicut scribitur in scolastica historia. Astyages vidit in sompniis de genitalibus filie sue fetum prodire qui occupabat totam Asiam. Et responsum est ei a coniectoribus quod ista filium pareret qui Asiam subiugaret sibi et Astyagem debellaret, quo audito filiam suam dedit plebeio militi ne filius eius natus nobilis esset et potens. fecit eam observare tempus partus filie sue. et puerum natum iussit occidi. Illi autem quibus hoc preceptum horrentes factum puerum vivum in nemore proiecerunt, quem pastor inveniens secum portavit et nutrivit, et eum in filium adoptavit, qui adultus factus electus est a pa-

storibus in regem/ et deliquetes quit punebat intm q clamor venit ad regem Astra
gem· qui adeo cito a iuvene quisivit quare talia facet/ et ie qstant rndeat q potat
tn eet in rege electus/ Rex Astrages at qsiderans vultm iuvenis et eius qstantia/ cog
tavit eum esse de stirpe regio/ et no filium pastoris/ et inqrens diliget invenit veritate
q ipse eat nepos suus que occidi mandavat/ iuvene recepit in gram/ credens
q sopnm suu fuisse impletu in regno pdto puero/ et nepote tradidit custodiend
z nutriendum unde deputavit suis/ pgea rebellantibs psis contra Astrage/ missus
est ipe pnceps contra eos/ et recordatus est iniurie in matre qua fecerat sibi Astrages
propt occulte psis ut Cyrus sibi in regem eligent/ et ipe ptem eorum ad iuvaret
contra Astragem/ Astrages at congregavit exercitu ut debellaret nepote suu/ e
ipe aut finaliter devictus est a Cyro· Cyrus tu eu humane tractavit/ et ei regnu g
eorum dimisit/ Dario at filio Astragis regni medorum/ ipe aut regnu psarum obtinuit
Ita tu q regnu Astragis z Darii ipis morientibus ad Cyrum devenire/ et ideo
Cyrus Astrage mortuo ei successit ut hic dr· sm q dicunt aliqui q tunc accidit
histo susane ut dcm est/ no vir esse verum/ qr Cyrus post darium regnavit annis xxx
ut dicunt historiographi/ et tu qn mortuus est adhuc eat fortis et pcedens ad bel
la qr pugnans contra massagetas mortuus est/ Item qn successit Astragi ad minus
erat xxv annorum vel circit/ qr ia in bello devicerat ut dcm est/ 2o no vir q Cyrus
cum morte darii succederet Astragi p· x· annos vel citra/ cum at darius mortuus e
daniel eat fere lxxx annorum/ qr a tpe a quo fuerat transm gratus i babilonem ia fuere
rant lxx anni captivitatis babilonis/ et daniel qn ductus est in babilonem probabile est q eet· x·
annorum vel circit ad minus/ 2o no pt dici q daniel eet iuvenis io tpe/ quo Astra
ges mortuus est/ ergo tunc no fuit histo susane/ qr tunc eat iuvenis ut dr in litra
Suscitavit dns spm iunioris cui nomen daniel/ Item in litra a die illa et deinceps factus
est magnus coram ppo/ qr pstquam zusane apparuit eius sapia pio coram ppo/ 2o pz q eat
valde iuvenis etate qr a iuventute sua fuit notus in sapia ut z io ca o hui libri
et ergo no vz solucio aliquorum dicentium q dr dan hic dr iuvenis/ no simplr/ qr eat
iam magne etatis/ sz dr iuvenis respectu senum qui accusaverunt susanam/ Concludit ergo pz
q histo susane no accidit tpe quo Cyrus successit Astragi/ qr ia eat daniel lxxx
annorum vel citra· senes at illi no videntur tunc fuisse maioris etatis/ cu adhuc in eis
tm viget qcupiscencia carnalis/ qr iam cum multos annos ducit danus decrevit homines
si at in potestatibus lxxx· cum amplius eorum labor z dolor· Et io dcm est· q p morte
Astragis qui notatur cu dr Et rex astrages

ET rex astrages appositus est ad patres suos·/ et

hic designatur tpus historie sequentis que facta est sub balthazar vel evilmora
dach patre suo sm q dr in scolastica historia

suscepit cyrus perses regnum eius· Erat at daniel conviva

regis·/ et honoratus sup omnes amicos eius· Erat quoque ydo
Hic describitur histo belis z draconis/ in qua dr daniel extirpator ydolatrie/ sic
in histo susane ostensus est protector innocencie Et dividitur in d· p·/ qr pio ondit daniel
audacia ad agrediendum crimina ex fidei zelo/ 2o eius qstancia ad pusti
nendum ad versa in mortis periculo ibi q in ca· Erat in d· qr pio ondit audacia
danielis obligando se ad talionem mortis in belis destructione/ 2o agendo
se periculo in draconis interfectione ibi/ et erat draco/ circa pmum mu dr tangitur
sic erroris accusatio/ 2o erroris accusati distinctio ibi/ et erat/ 3o qstituti
beneficium/ et factum est/ ergo inventi extirpatio ibi q occidit/ Circa pmum qsiderandum
q ydola habuerunt ortu a tpe Nini regis assiriorum/ qui mortuo patre suo belo
nomine/ qui fecit ymagine patris ad sui qsolacionem/ et ei exhibebat tm honorem
et reverencia q qfugientibus ad ipam parcebat/ et postea homines ceperunt divinu ho

norem impendere illi ymagini. Ad cuius similitudinem alii in diversis locis fecerunt ymagines suorum amicorum mortuorum, et eis impendebant honores, et ydola fabricata sunt. Ad cuius nomen ydoli Belis patris ita quoque vocata sunt, quia primum ydolum vocatum est sic vocabatur, id est proprio suo nomine ydolum. Ad quod illi videbant quod antiqui vocaverunt ydolum suum Bel, alii Belis, alii Beel, aliqui Baal, apud Babilonios autem vocabatur Beel, et hoc est quod dicitur hic erat quoque ydolum

lum nomine Beel apud Babilonios. et impendebantur in eo per

singulos dies simile artabe duodecim. et oves quadraginta.
Simila est farina delicatissima. Artabe est genus mensure continens tres modios, sed cuius quantitatis sit modius hic acceptus non habetur pro certo, quia quantitas modii variatur secundum diversas civitates et terras, sed possumus concedere aliquid pro licentia sequentium. Ille cum xii artabe continebant 36 modios farine, et tunc faciebant de pane quantum sufficiebat sacerdotibus Beelis et familie eorum qui dicuntur fuisse lxx ut infra eodem capitulo

vini quoque amphore sex. Rex quoque colebat eum. et ibat per sin
Amphora est vas continens hinc inde duas ansas admodum aurium ut dicit Ysidorus 16 ethimologiarum. Amphora apud grecos pede tenet continentiam de vino, et tunc non accipitur proprie in quantitate certa mensura, sed quantum ad amphora apud Babilonios. Dicendum est hic sermo non habetur pro certo in mensura sed solum per coniecturam secundum sufficientiam personarum quibus administrabatur, id vinum, sicut dictum est de farina
credebat aliquid divini esse in eo quia ita ... cum gentes deum sperantes ... aliquid magnum per ... et ideo ... vel secundum ... colebat ut deos
id est deum celi qui habet sub ... omni ... deus Daniel ...

gulos dies adorare eum. porro Daniel adorabat deum suum

Dixitque ei rex Quare non adoras Beel. Qui respondens ait ei.
quia ... talibus ... et sunt quedam opera humana
quia ... formalis est vita ... deus sit suum ... nobilissimum vivens ut habetur xii metha. et ... est vita effective causas ... vita et motu ut dicitur Actuum 17. In ipso vivimus movemur et sumus

Quia non colo ydola manufacta. sed viventem deum qui creavit
quia sit ... admirabile ... dicere sic deum ... qui creavit omnia

celum et terram. et habet potestatem omnis carnis. Et dixit ad eum

rex Non tibi videtur esse Beel vivens deus. An non vides
... ut vivat ... commestione ... carens vita comedit cum sit actus anime vegetative

quanta comedat et bibat cottidie. Et ait Daniel arridens.
et ... non habens vitam ... eius ... et ... errorem ...

Ne erres rex. Iste enim intrinsecus luteus est. et forinsecus ere
... errorem ... et hoc est quod dicitur et iratus rex

us. neque comedit aliquando. Et iratus rex. vocavit sacerdotes

et ait illis Nisi dixeritis michi quis est qui comedat impensas

vatus eo fuit quia iste copiose flebant de bursa et ciuitate ipsius / et erant ignorantes regum / hoc enim fuit obstinatum apud omnes gentes quasi de iure gentium / ut sacerdotes vacantes diuino cultui recipiant victum a ciuitate uel ab eo qui preerat genti ... dicitur Genesis xlvi. Quod sacerdotes egipti non sunt compulsi vendere possessiones suas tempore famis quia eis victualia prebebantur de horreis publicis / et patet littera ... in textu precedenti.

has morientur. Si autem ostenderitis quoniam bel comedat hec: mo

rietur daniel quia blasfemauit in bel. Et dixit daniel re

gi. fiat iuxta verbum tuum. Erant autem sacerdotes bel septuagin

ta: exceptis vxoribus et paruulis et filiis. Et venit rex

cum daniele in templum belis. Et dixerunt sacerdotes belis

Ecce nos egredimur foras. et tu rex pone escas. et vinum

i. ipsa ... / ... quia vinum non habuit ... mixtione

hic cum erat modus signandi antiquitus ut habetur ... et in anulo isto erat ... sculptura

misce. et claude ostium. et signa anulo tuo: et cum ingressus

fueris mane. nisi inveneris omnia comesta a bel morientur

i. ... talis obligatio et causa ... quia fecerat

vel daniel qui mentitus est aduersum nos. Contempnebant autem

ad quam veniebant per viam subterraneam de domibus in quibus ma

quia fecerant sub mensa absconditum introitum: et per illum ingredie

nebant contra templum / quia de leui poterant fieri in ciuitate babilonis que non erat habitata nisi valde diffuse / quia ut dicitur ... habebat viii. leucas in quadrum ita quod in tra ciuitate agri et vinee et silua in quibus crescebat tiena ... de quibus poterant homines ... tempore obsidionis ... per ... errores ...

bantur semper. et comedebant ea. Factum est igitur postquam

i. sacerdotes de templo

egressi sunt illi et rex posuit cibos ante bel: pre

cepit daniel pueris suis. et attulerunt cinerem

ad hoc ut videret rex manifeste quod illa vestigia erant ibi quando exivit de templo

et cribravit per totum templum coram rege. Et egressi
ut per hoc deprehenderent sacerdotes per aliam viam intrasse et per [illegible]

clauserunt ostium, et signantes anulo regis abierunt.

Sacerdotes autem ingressi sunt nocte iuxta consuetudinem

suam, et uxores et filii eorum, et comederunt omnia

et biberunt. Surrexit autem rex primo diluculo, et Da

niel cum eo. Et ait rex: Salva ne sunt signacula

Daniel? Qui respondit: Salva rex. Statimque cum ape
ad videndum si cibaria erant comesta

ruisset ostium, intuitus rex mensam exclamavit voce
ad laudandum deum in virtute qui tanta comedisti videns enim mensa vacua credebat quod totum comedisset; in fraudulo[sum] quod Daniel assignabat

magna: Magnus es Bel, et non est apud te quisquam dolus.
pro templo te; donec vidissem istorum qui de nocte intraverant ad comedendum ea que erant posita super mensa

Et risit Daniel, et tenuit regem ne ingrederetur intro. Et
scilicet Daniel regi

dixit: Ecce pavimentum, animadverte cuius vesti
vestigia et infantum a vestigiis virorum distinxit per quantitatem pedum que minora in pueris, quandam vestigia et mulierum distinxit a vestigiis virorum per figuram quia mulieres in terra ista habuerunt calciamenta altius [illegible] quam viri

gia sunt haec. Et dixit rex: Video vestigia virorum
quia perpendens per quem [ingressi] erant filii et sacerdotum

et mulierum et infantium. Et iratus rex apprehendit

sacerdotes et filios eorum. et ostenderunt ei abscondita ostiola

per que ingrediebantur. et consumebant que erant super mensam.

Hic quarto ponitur error inventi qui turpedo principiorum sacerdotum et destructionem ydoli et templi et hoc est quod dicitur hic occidit ergo rex. et cetera
di fecit — ad faciem

Occidit ergo illos rex. et tradidit bel in potestatem danielis.

ydoli quivimendo — ipsum destruendo

qui subvertit eum et templum eius. Et erat draco magnus

Hic quarto ponitur audacia daniel in vasis ove draconis venenosi. Et dividitur in duo quia primo ponitur invasionis ratio. secundo ipsa invasio ibi tu autem rex. Draco autem invasionis fuit quia rex volebat ut daniel draconem coleret. et hoc est quod dicitur hic et erat draco et cetera
in babilone in eodem templo locum sacrum esset ubi draco erat

in loco illo. et colebant eum babilonii. Et dixit rex da

Comparat sacerdotes daniel ut visum est de bel. per hoc quod non erat deus vivens. non potest dicere de dracone quod habet vitam

nieli. Ecce nunc non potes dicere quia non est iste deus vivens.

Et colebant babilonii et cetera quia sicut dictum est quod homines videbant in solitudine et inania credentes homines bestie reputabant id tamen deum draconibus autem colendi ut dicitur quidam alii. et ideo dicebantur ydraulia. abydrus quod est aqua. sacerdotes ergo isti templi producebant ista ydraulia vires. et hoc videbat homini terribilem. ad quos opportunitatem draco emittebat aliquando fumum aliquando ignem. quod homines volgares videntes adorabant. quia in hoc decepti erant a sacerdotibus colentibus istum draconem propter questum temporalem quem in hoc reportabant. Et similiter fit in ecclesia maiori peccato propter in mirabilibus fictis a sacerdotibus vel eis adherentibus propter lucrum temporale. et talia sunt abscondita ab omnibus prelatis per quod isti corrupti sunt — gaudendi

Adorabat ergo eum. dixitque daniel. dominum deum meum adoro.

Non enim negat daniel draconem habere vitam simpliciter sed negat ipsum habere vitam divinam quia solus est deus habens vitam summa perfectam aqua alia eam viviscunt ut super deum est dictum cetera
hic ponitur ipsius draconis occasio et primo petit daniel huius occasionis licentiam dicens et cetera
scilicet quando talem ... nemo impediat

quia ipse est deus vivens. Tu autem rex da mihi potestatem.

quod non vim populi et non divina virtute propter quod sequitur tu autem rex et cetera

et interficiam draconem absque gladio et fuste. Et ait rex

propter bolum in eum pinguedines collectas attrahit draco iste maxima sibi preda

do tibi. Tulit ergo daniel picem et adipem. et pilos

et coxit parit(er) · fecitq(ue) massas · et dedit in os draconi(s) · et dis

q(ui)a cu(m) momordisset massam ista(m) dentes eius i(n)voluti s(un)t p(ro)pt(er) picem (et) pilos / sic q(uo)d no(n) potuit os ap(er)ire / (et) massa ista massicare / (et) p(ro)pt(er) hoc no(n) potuit respirare / et q(uia) e(ra)t a(n)i(m)al valde calidu(m) q(uo)d p(ro)cessit p(er) q(uod) alij p(ro)pt(er) os emisit fumu(m) alij ig(ne)m / i(de)o ruptus e(st) p(ro)pt(er) defectu(m) respiracio(n)is

ruptus est draco · Et dixit · Ecce quem colebatis · q(uo)d

q(uia) fuit decept(us) et i(n)citati p(er) sacerdotes / beluz destructio (et) draconis interfectio p(er) i(psum) danielem

cum audissent babilonij · i(n)dignati sunt vehement(er) ·

Hic describi(tur) daniel (con)stancia in sustinendo · Et d(icitu)r in i(llo) · p(rim)o describ(itu)r mag(na) pene sibi inflicte / 2o modus liberacio(nis) divine ibi / Erat at(em) aba(cuc) · Circa p(rimu)m advertend(um) q(uod) duplex fuit pena inflicta danieli / una fuit pena mortis / q(uia) missus e(st) in lacu(m) leonum ut absq(ue) devorare(tur) / 2a fuit pena famis / q(uia) substract(us) e(st) ab eo omnis cibus / ut si leones eu(m) no(n) tangerent / salte(m) fame periclitare(tur) · Et h(oc) e(st) q(uod) d(icitu)r h(ic) q(uo)d cu(m) audis(sent)

q(uia) f(ac)ta est q(ua)si co(n)tra (et) p(re)dic(ti)o p(ro)pt(er) eu(m)

q(uia) apostata e(st) a lege (et) ritu n(ost)ro

et congregati adv(er)sum regem · et dixeru(n)t · Judeus factus e(st)

q(uia) rex dedit p(otes)tate(m) h(oc) faciendi ipsi danieli q(ui) e(ra)t iudeus

rex · bel destruxit et dracone(m) interfecit · et sacerdotes occid(it) ·

ut moria(tur)

Et dixeru(n)t cu(m) venissent ad rege(m) · Trade nobis daniele(m) ·

i(d est) familia

alioq(ui)n interficiemus te · et domu(m) tuam · Vidit (er)go rex q(uo)d

q(uia) p(er) ta(m) multi(tu)di(n)e (con)citate e(ra)t valde i(n)vo(lu)ta (et) p(er)iclitata

irruerent in eum vehement(er) · et necessitate compulsus

No(n) en(im) potuit rex ita cito (con)g(re)gare exercitu(m) ad cohibendu(m) multi(tu)di(n)is (con)citate impetu(m) et i(de)o optabat ut traderet eis daniele(m) / vel q(uia) moria(tur) cu(m) tota sua familia · vide(ba)tur q(uo)d ipso mortuo daniel no(n) evaderet morte(m) / q(uia) p(er) i(psu)m ... multi(tudin)e ... q(uia) rege ... malu(m) videba(tur) ... ut p(otius) daniel tradere(tur) morti / quam q(uo)d ipse rex (et) tota familia sua si(mu)l moreret(ur) ... eis daniele(m) · et maxi(m)e q(uia) (con)fidebat ip(su)m p(er) divina(m) potencia(m) liberari / sic(ut) audiverat liberat(um) daniel (et) socios eius de camino ignis

Et h(oc) p(ro)pt(er) q(uo)d missio danielis i(n) lacu(m) est alia ab ista q(ue) f(ac)ta est t(em)p(or)e danielis ut s(upra) d(ictum) e(st) ... una nocte ...

tradidit eis danielem · Qui miserunt eum i(n) lacum leo

p(er) sex dies ... alia ... in lacu ... daniel ... adorare deum ...

nu(m) · et erat ibi sex diebus · Porro in lacu erant septe(m)

est alia ... ex p(re)cepto dra(c)onis

Hic tangit^o pena (?) sext^a qz daniel missus est in lacu leonum per sex dies naturales sine cibo / et misterium leonibus subtractus est cibus consuetus / ut citius devoraret danielem / et patet littera

leones · et dabantur eis cottidie duo corpora et due oves /

et tunc non data sunt eis ut devorarent danielem / Erat

Hic quarto ponitur danielis liberacio / et sexto ponitur liberacio eius a pena famis / 12° missionis in lacum leonum i. vetat quod rex ... parte dicitur sic cat at ...

hic est unus de ... ut dicitur ... in prologo

autem Abacuc propheta in iudea · et ipse coxerat pulmentum ·

nomen est vasis ... et dicitur ... alimentum ad singula membra ... deferra...

et intriverat panes in alveolo / et ibat in campum

quo ipse i. ... quod ... est ei ...

ut ferret messoribus · Dixitque angelus domini ad Abacuc

quo

ffer prandium quod habes in babilonem danieli qui est

et non ... illuc ire

in lacu leonum · Et dixit abacuc domine babilonem non vidi /

et non nescio illuc ire et non dato ... / ... nescivi ... ista ... per se ...

angelus apparuit ... / et non dicitur apprehendisse caput quod posuit manum super caput eius et ...

et lacum nescio · Et apprehendit eum angelus domini in vertice

et non est sic ... quod ... angeli solum tangebat capillos eius sed totum corpus / sed hic dicitur hic / quod posuit manum super caput eius ut dictum est

eius · et portavit eum capillo capitis sui / posuitque

i. ... quod ... angeli ... spacium ... ipse ... angelus ...

eum in babilone super lacum in impetu spiritus sui · Et cla

uit ... orbem ... in ... die / ad quem tota terra ... non est ... quod ...

mavit Abbacuc dicens · daniel tolle prandium quod misit

tibi deus · Et ait daniel · Recordatus es enim mei

deus. et no[n] dereliquisti diligentes te. Surgensque da

finis cum benedixit cum ea qua saciavit
cibum hic est congruendo laudavit

niel comedit. Porro angelus dei restituit abacuc co[n]

hic ponitur liberatio danielis de lacu cum dicitur venit etc.
quia daniel erat depinatus ad hoc quod staret per sex dies
quia probabiliter credebat
ipsum mortuum

festim in loco suo. Venit ergo rex die septimo ut lugeret

danielem et venit ad lacum et introspexit. et ecce da

vir quasi primus
ipso cum miraculo statim magnificat divina potencia

niel sedens. Et exclamavit rex voce magna dicens.

cum cum supra erat sedens propter et magis
quia videbat saltem virtute ipsius dei
s. de lacu

Magnus es domine deus danielis. Et extraxit eum

in stando ulterius propter ad clamorem propter sedens et seditionem
in lacu illius ei fuit iusta
per legem talionis quoniam
declarata erat iusticia daniel
magis miraculosa

Porro illos qui perdicionis eius causa fuerant intromisit.

et devorati sunt in momento coram eo. Tunc rex ait

ipso cum miraculo predicto rex voluit magnificare divina potencia non solum in ba
bilone sed in toto regno sibi subdito, et hoc est quod dicitur paveant etc.
i. timeant blasfe
mare
in populo et ad confirmandum magnitudinem sui regni, quia omnis terra erat
sibi subdita
licet cum deus sit omnium dicitur tamen hic

Paveant habitantes universam terram deum danielis, quia

deus danielis propter specialem cultum, et quia ipsum danielem specialiter salvavit per eum
deus miraculum, et hoc est quod sequitur ipse est.

i. opera supra naturam per quae homines adducuntur
ad cognoscendum divina excellenciam

Ipse est liberator et salvator. Faciens signa et mirabilia

quia divina potencia et misericordia cognita est in liberatione danielis, et sua iusticia
in suorum accusatorum devoratione, et propter hoc ipso gentilis et populus ei subiectus
fuit inductus ad laudandum deum qui est benedictus in secula seculorum Amen.

in celo et in terra. qui liberavit danielem de lacu leonum

[illegible] sr 1º aut quo credet ei quem non audierunt
Oportuit est non posse credere illi cui [illegible] denegatur [illegible] at audiet sr [illegible]
[illegible] est quod [illegible] resistit hinc auctorem non recipit

Beda super 1º [illegible] Nolite iudicare ut non iudicemini
in quo dicit
De genere autem ciborum quia [illegible] bono animo et simplici corde
sine vicio gulae sumpsit quisque quando sibi indifferenter sumi possibilis
apostolus eos iudicare qui carnibus vescebantur et vinum bibe
bant ab eis qui se abstinebant. Unde temperabat qui man
ducat inquit non manducantem non spernat, et qui non manducat
manducantem non iudicet